

דין
וחשבון
שנתי

2012

דיסקונט

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

4	רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה	167	משאבי אנוש
7	קבוצת דיסקונט - רקע כללי ונתונים עיקריים	179	השליטה בבנק
7	קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה	184	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואמדנים חשבונאיים קריטיים
12	תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט	192	דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסויימות
13	הסברים למצב עסקי הקבוצה	193	הליכים משפטיים
13	רווח ורווחיות	195	הסכמים מהותיים
15	התפתחות ההכנסות וההוצאות	196	נושאים בתחום הממשל התאגידי
23	התפתחות הנכסים וההתחייבויות	196	קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט
31	האמצעים ההוניים	196	שאלון ממשל תאגידי
36	מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק	197	ניהול קבוצתי
37	פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים	197	הביקורת הפנימית בקבוצת הבנק בשנת 2012
67	פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים	200	מעורבות ותרומה לקהילה
96	הפעילות הבינלאומית	204	שכר רואי החשבון המבקרים
99	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	205	תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה
141	השפעת גורמים חיצוניים	212	בקורות ונהלים
141	קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2012	213	שונות
148	חקיקה ופיקוח	214	הדירקטוריון וההנהלה
156	נושאים נוספים בתיאור הקבוצה	221	נספח לדוח הדירקטוריון
156	מבנה הקבוצה הבנקאית	221	חלק א': פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך
156	חברות מוחזקות עיקריות	228	חלק ב': פירוטים נוספים - נדבך III של באזל II
162	רכוש קבוע ומתקנים	237	חלק ג': פירוטים נוספים
165	מיסוי		

דוחות כספיים לשנת 2012

271	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי
272	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים
273	מאזן מאוחד והבנק
274	דוח רווח והפסד מאוחד
275	דוח רווח והפסד בנק
276	דוח על השינויים בהון
277	דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד והבנק
280	ביאורים לדוחות הכספיים

סקירת הנהלה

245	תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
246	תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
247	תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד
252	תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד
256	תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפני ענפי משק על בסיס מאוחד
258	תוספת ו' - חשיפה למדינות זרות - מאוחד
263	תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
264	תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
266	הצהרת המנהל הכללי
267	הצהרת החשבונאי הראשי
268	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

חברי הדירקטוריון

ד"ר יוסי בכר
יו"ר דירקטוריון הבנק

אילן בירן (דח"צ)

אלי אליעזר גונן

אילן כהן

דוד לוינסון

עידית לוסקי (דח"צ)

חורחה ספרן

אילן (אילון) עייש

יוסף צ'חנובר – יצהר

ריצ'רד מוריס רוברטס

עליזה רוטברד

יהלי שפי

* פרטים אודות חברי הדירקטוריון וחברי ההנהלה מובאים בדוח הדירקטוריון.

חברי ההנהלה

ראובן שפיגל
מנהל כללי

יוסף ברסי
סגן מנהל כללי בכיר
חשב – חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות

יובל גביש
סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הבנקאית

אסתר דויטש
סגנית מנהל כללי בכירה
היועצת המשפטית הראשית וראש מערך הייעוץ המשפטי

יאיר אבידן
סגן מנהל כללי
מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים

שלמה אבידן
סגן מנהל כללי
ראש חטיבת התפעול והלוגיסטיקה

אורית אלסטר
סגנית מנהל כללי
ראש החטיבה העסקית

שי ורדי
סגן מנהל כללי
ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון

אבי לוי
סגן מנהל כללי
ראש חטיבת נכסי לקוחות

גלעד סוקולוב
סגן מנהל כללי
ראש חטיבת אסטרטגיה שיווק ושירות

יוסי פרץ
סגן מנהל כללי
ראש מערך משאבי אנוש

יגאל רונאי
סגן מנהל כללי
ראש החטיבה הפיננסית

ניר אבל
סגן מנהל כללי
מבקר פנימי

רות מושקוביץ
מזכירת הבנק

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

4	רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה	167	משאבי אנוש
7	קבוצת דיסקונט - רקע כללי ונתונים עיקריים	179	השליטה בבנק
7	קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה	184	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואמדנים חשבונאיים קריטיים
12	תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט	192	דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות
13	הסברים למצב עסקי הקבוצה	193	הליכים משפטיים
13	רווח ורווחיות	195	הסכמים מהותיים
15	התפתחות ההכנסות וההוצאות	196	נושאים בתחום הממשל התאגידי
23	התפתחות הנכסים וההתחייבויות	196	קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט
31	האמצעים ההוניים	196	שאלון ממשל תאגידי
36	מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק	197	ניהול קבוצתי
37	פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים	197	הביקורת הפנימית בקבוצת הבנק בשנת 2012
67	פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים	200	מעורבות ותרומה לקהילה
96	הפעילות הבינלאומית	204	שכר רואי החשבון המבקרים
99	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	205	תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה
141	השפעת גורמים חיצוניים	212	בקורות ונהלים
141	קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2012	213	שונות
148	חקיקה ופיקוח	214	הדירקטוריון וההנהלה
156	נושאים נוספים בתיאור הקבוצה	221	נספח לדוח הדירקטוריון
156	מבנה הקבוצה הבנקאית	221	חלק א': פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך
156	חברות מוחזקות עיקריות	228	חלק ב': פירוטים נוספים - נדבך III של באזל II
162	רכוש קבוע ומתקנים	237	חלק ג': פירוטים נוספים
165	מיסוי		

קבוצת דיסקונט – רקע כללי ונתונים עיקריים

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 20 במרס 2013 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2012.

קבוצת דיסקונט – רקע כללי ומבנה הקבוצה

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן – "הבנק") התאגד בארץ ישראל בשנת 1935, כחברה ציבורית לפי פקודת החברות. הבנק נוסד על ידי מר ליאון רקנאטי ז"ל. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון "בנק" לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)").

ב-78 שנות קיומו פיתח הבנק רשת סניפים ופעילות בנקאית מסחרית ענפה בכל תחומי הבנקאות. קבוצת דיסקונט הינה הקבוצה הבנקאית השלישית בגודלה בישראל.

הפעילות בארץ

בנק דיסקונט הוא בנק אוניברסלי אשר מציע ללקוחותיו שירותים בנקאיים מקיפים, בכל תחומי הפעילות הפיננסית, באמצעות רשת של 147 סניפים בישראל, שירותי בנקאות ישירה, בנקאות מקוונת ואינטרנט. לבנק חברה בת בנקאית בישראל – בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, שהינו בנק מסחרי המשרת את לקוחותיו בכל תחומי הפעילות הפיננסית באמצעות 79 סניפים.

הפעילות בארץ פרוסה על פני תחומים נוספים, ובהם:

- כרטיסי אשראי – הבנק שולט בחברות "כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" (להלן: "כאל") ו-"דיינרס קלוב ישראל בע"מ" (להלן: "דיינרס") אשר מנפיקות ומשווקות כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard", לשימוש בארץ ובחו"ל;
 - ניהול תיקים – חברת הבת "תכלית דיסקונט ניהול תיקים בע"מ" (להלן: "תכלית") עוסקת בניהול תיקי השקעות בניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, חברות, מלכ"רים וגופים מוסדיים;
 - השקעות ריאליות וחיתום – חברת הבת "דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ" (להלן: "דש") עוסקת בתחום הבנקאות להשקעות, בהשקעות בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון ובהשקעות ריאליות נוספות. כן עוסקת דש"ה בתחום חיתום להנפקות וניהולן, באמצעות חברה בת.
- בנוסף, הבנק מחזיק בחברה כלולה – הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי"), אף הוא מחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל (לפרטים בדבר הסכם, על פיו הבנק ירד בהדרגה בהחזקותיו בבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים).

הפעילות הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב, באורוגוואי (כולל נציגויות באמריקה הלטינית) ובאירופה, באמצעות חברת הבת שוויץ וסניף הבנק בלונדון. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית מסחרית ובנקאות פרטית. בארצות הברית, אי די בי ניו יורק הינו הגדול מבין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל ומפעיל כיום סניפים בניו יורק, בפלורידה, בקליפורניה ובאיי קיימן. לבנק זה חברה בת בנקאית באורוגוואי – דיסקונט בנק (לטין אמריקה) ונציגויות באמריקה הלטינית ובישראל. בשוויץ, אידיבי (סוויס) בנק, מפעיל סניפים בג'נבה ובציריך ונציגות בישראל.

פעולות עיקריות בתקופת הדוח

בשנת 2012 נמשכו מהלכי החסכון וההתייעלות במספר תחומים מרכזיים, ובכלל זה: פרישה של 356 עובדים, במסגרת תוכנית שהותנעה בשלהי שנת 2011; השלמת מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק, במסגרתו פרשו עד סוף שנת 2012 כ-140 עובדים והתייעלות במערך ה-IT של הבנק.

בד בבד, קודם בתקופת הדוח מהלך פיתוח הבנקאות הפרטית.

גם בשנת 2012, השמירה על הלימות ההון והעלאת יחס הון הליבה, בהתאם ליעדים שקבע הדירקטוריון, היוו גורם מרכזי בשיקולי הנהלת הבנק ובהחלטותיה.

בחודש פברואר 2013, השיק הבנק תוכנית ראשונה מסוגה בישראל, המיועדת ללקוחות קיימים ולמצטרפים חדשים, שקיים ביניהם קשר משפחתי. "תוכנית משפחה" הופכת את התא המשפחתי הקיים גם לקבוצה פיננסית, שתהנה ממגוון שירותים והטבות בלעדיות. (לפרטים, ראו "המגזר הקמעונאי - כללי" להלן).

נתח שוק ונתונים נוספים

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2012, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

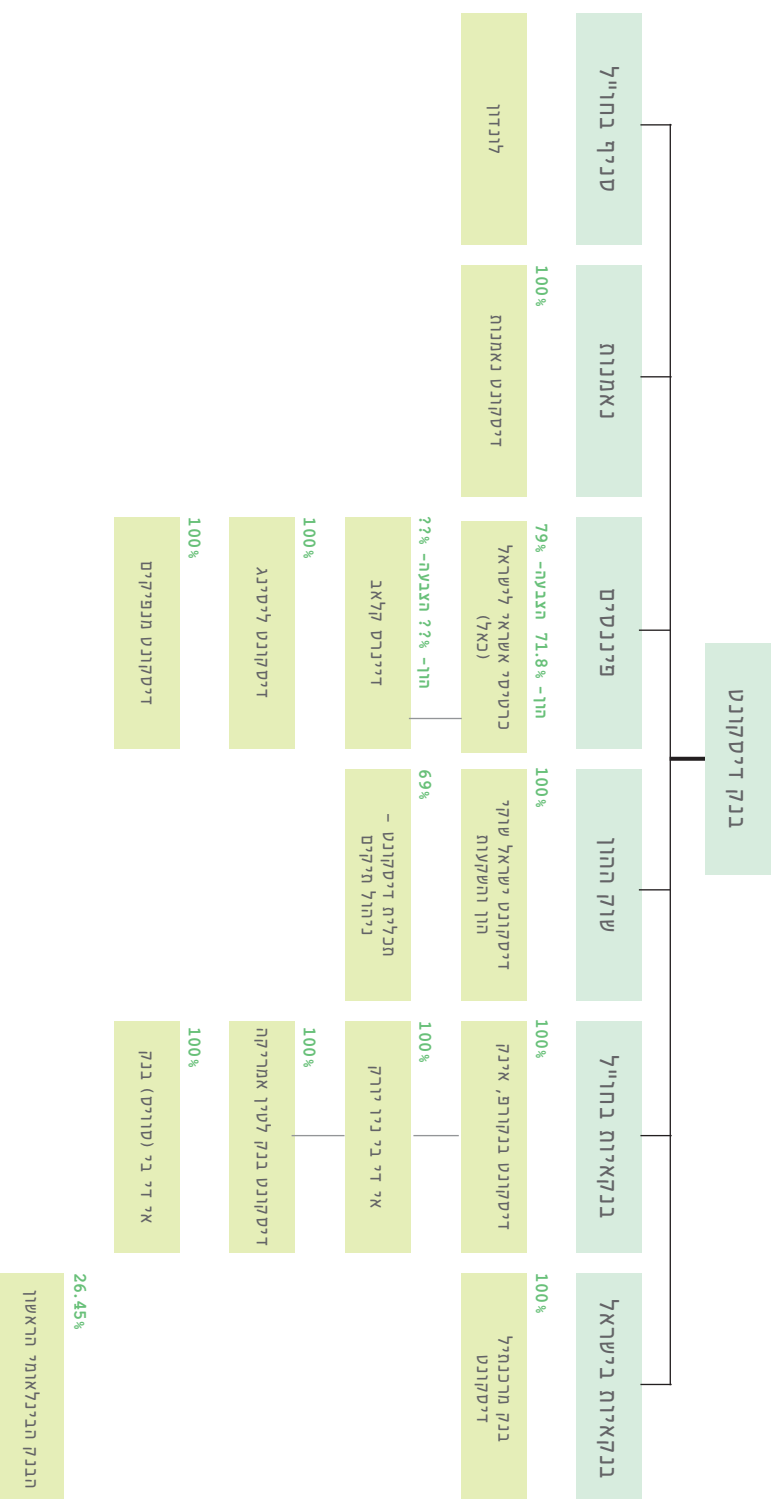
30 בספטמבר 2012	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	
באחוזים			
17.0	17.2	17.4	סך-כל הנכסים
14.8	14.8	16.1	אשראי לציבור, נטו
17.0	17.2	17.1	פקדונות הציבור
17.4	⁽¹⁾ 18.4	⁽¹⁾ 19.2	הכנסות ריבית, נטו
20.5	⁽²⁾ 19.2	⁽²⁾ 18.1	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית

הערות:

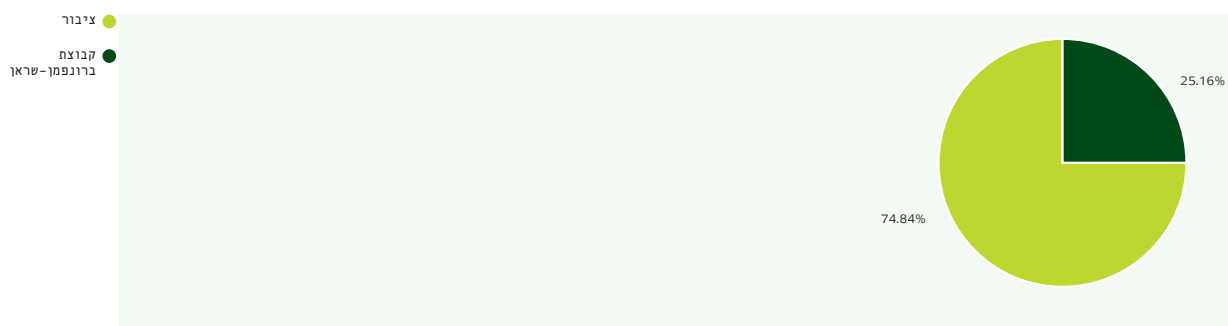
(1) רווח מפעולות מימון.

(2) הכנסות תפעוליות ואחרות.

תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט

המחזיקים במניות הבנק

מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט – תיאור תמציתי

הבנק מדווח על פעילותו, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בששה מגזרי פעילות כלהלן:

- **בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות של המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.
 - **בנקאות קמעונאית - מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט, המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.
 - **בנקאות עסקית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידים בעלי מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהם לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.
 - **בנקאות מסחרית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידים בעלי מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח שהם לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.
 - **בנקאות פרטית:** במסגרת מגזר זה, בתחום הפעילות המקומית של הבנק, נכללים לקוחות הבנק (יחידים ותאגידים) המקבלים שירות בנקאי במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 4 מיליון ש"ח ומעלה ולקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט ובסניף לונדון, את כל פעילות אידיבי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.
 - **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקאות, אשר נכללת במגזר), הכוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכנתיל דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות ופעילות חדר עסקאות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגיד עזר. בנוסף כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות.
- מגזרים אלה כוללים גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים ובפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט.
- הבנק מדווח על פעילותו בארבעה מגזרי מוצרים, כלהלן:
- **פעילות בתחום כרטיסי אשראי:** פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעת הן באמצעות כאל, חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של כ-71.8% בהון ו-79% בהצבעה, והן בהנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק וללקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק ועל ידי בנק מרכנתיל דיסקונט.
 - הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללות, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. בנוסף, לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים להם בגין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביוזמת הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט, עבור לקוחותיהם.

- **פעילות בשוק ההון:** הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים ומוצרים פנסיוניים. הפעילות כוללת את פעילות הבנק בתחום ניירות ערך, מערכים פנסיוניים, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית דיסקונט ניהול תיקים ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **פעילות בניה ונדל"ן:** בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באי די בי ניו יורק ובסניף לונדון.
- **פעילות המשכנתאות:** הפעילות כוללת את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ. במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדיוור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות לכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס. לפרטים נוספים, ראו "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים", "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" ו-"הפעילות הבינלאומית", להלן.

נחונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים

רווחיות

לשנה שהסתיימה ב- 31 בדצמבר					שינוי באחוזים
2012	2011 ⁽¹⁾	2010 ⁽¹⁾	2012	2011	2011 לעומת לעומת
במיליוני שקלים חדשים					2010 לעומת
4,459	4,617 ⁽²⁾	4,551	1.5	(3.4)	
726	778	821	(5.2)	(6.7)	
1,164	931	1,067	(12.7)	25.0	
407	114	479	(76.2)	257.0	
757	817	588	38.9	(7.3)	
802	847 ⁽³⁾	690 ⁽³⁾⁽²⁾	22.8	(5.3)	
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק					
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק – בניטרול הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי					
875 ⁽⁴⁾	847	690	22.8	3.3	
הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ג. המיוחס לבעלי המניות של הבנק, בש"ח					
0.76	0.80 ⁽³⁾⁽²⁾	0.69 ⁽³⁾⁽²⁾			
11.7	10.2	12.3			
7.6	8.9	6.8			
7.1	8.2	6.9			
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%					
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% – בניטרול הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי					
7.8 ⁽⁴⁾	8.2	7.0			

הערות:

- (1) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור ג' 1 ו-8 לדוחות הכספיים.
- (4) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור ה' 6 (3) לדוחות הכספיים.

מאזן

ליום 31 בדצמבר			שינוי
2012	2011	2012	2011 לעומת
במיליוני שקלים חדשים			באחוזים
200,880	202,472	(0.8)	
117,611	116,383	1.1	
46,001	42,898	7.2	
151,935	153,368	(0.9)	
11,838	10,702 ⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾	10.6	
12,134	11,021 ⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾	10.1	

הערות:

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (3) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור ג' 1 ו-8 לדוחות הכספיים.

יחסים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
באחוזים		
5.4	6.0	סך-כל ההון ביחס לסך-כל הנכסים
14.1 ⁽²⁾	14.3	יחס הון לרכיבי סיכון
8.1 ⁽²⁾	8.6	יחס הון ליבה
0.65	0.61	הוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של האשראי לציבור
57.5	58.5	אשראי לציבור, נטו ביחס לסך כל הנכסים
75.9	77.4	אשראי לציבור, נטו ביחס לפקדונות הציבור
75.7	75.6	פקדונות הציבור ביחס לסך כל הנכסים
50.2	55.9	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית ביחס להוצאות התפעוליות
77.4	75.5	ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות
8.1	7.8	תשואה מותאמת לנכסי סיכון ⁽¹⁾

הערות:

(1) תשואה על הון ליבה מחושב (7.5%) על יתרה ממוצעת של נכסי סיכון.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.

התפתחות שער מניית דיסקונט

שיעור שינוי בשנת 2012 באחוזים	שער סגירה בסוף יום המסחר			
	14.3.2013	31.12.2012	1.1.2012	
18.5	658	614	518	מניית דיסקונט
20.1	1,164.10	1,137.62	947.03	מדד מניות הבנקים
7.9	1,240.51	1,185.60	1,099.19	מדד ת"א-25
18.5	6.93	6.47	5.46	שווי שוק דיסקונט (במיליארדי ש"ח)

תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט

ביום 24 ביולי 2011, אישר דירקטוריון בנק דיסקונט תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013 ("תוכנית האסטרטגית"). תקופת התוכנית נועדה להתמקדות ניהולית במהלכי שינוי מבני ופיננסי בקבוצת דיסקונט ובמהלכי התייעלות. מאז מועד אישור התוכנית חלו שינויים בסביבה בה פועל הבנק ובפרט שינויים רגולטוריים, שהעיקרי בהם הוא השינוי בדרישות ההון. במהלך שנת 2012 הותנע תהליך של תכנון אסטרטגיה תאגידית לחמש שנים, אשר צפוי להסתיים בשנת 2013, ובמסגרתו בוחנים הנהלת הבנק והדירקטוריון את התוכנית ואת ההיערכות הנדרשת לעמידה ביעדי הלימות ההון בהתאם לדרישת באזל III.

דגשים אסטרטגיים לשנת 2013. במסגרת תוכנית העבודה לשנת 2013, קבע הדירקטוריון נושאי מיקוד עיקריים: גידול בנתח השוק של הבנק בהכנסות מהמגזר הקמעונאי, שיפורים בתיק האשראי והמשך יישום צעדי חסכון והתייעלות. האמור לעיל כולל הערכות ותוכניות שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות ותוכניות אלה מבוססות על המידע והנתונים העדכניים שבידי הנהלת הבנק במועד פרסום דוח זה. הערכות ותוכניות אלה עשויות להשתנות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית או שינויי רגולציה בעלי השפעה מהותית, אשר עלולים לגרום לשינוי בקצב הביצוע של התוכניות הקיימות או אף לחיובי שינוי בדגשים ובהיקף של תוכניות אלה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל, עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאו-פוליטי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים, שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "יתכן" וביטויים דומים.

להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפיי", "כוונה", "צפיה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחול, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות, בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס בין היתר על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים, המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם. האמור משקף את נקודת המבט של הבנק וחברות הבת שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק וחברות הבת שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

מיזוג בין הבנק לבין בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (בדמ"ש)

בנק דיסקונט למשכנתאות (בדמ"ש) היה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. ביום 28 ביוני 2012 מחזג בדמ"ש עם ולתוך הבנק. עם השלמת המיזוג חדל בדמ"ש מלהתקיים, ללא פירוק, ורואים את הבנק, לכל דבר וענין, כאילו היה בדמ"ש. עיקרי התנאים בהסכם המיזוג פורטו בדוח המיזוג שפרסם הבנק ביום 24 בנובמבר 2011 (מס' אסמכתא 337329-01-2011). המידע המפורט בדוח האמור מובא כאן על דרך ההפניה. ביום 11 בנובמבר 2012, בהמשך למיזוג האמור, מוזגה בדמ"ש הנפקות בע"מ עם ולתוך דיסקונט מנפיקים בע"מ. לפרטים בדבר הסכם בענין עובדי בדמ"ש לשעבר, ראו "משאבי אנוש" להלן. לפרטים בדבר השלכות מס עתידיות של המיזוג ולפרטים בדבר החלטת רשות המסים בענין המיזוג, ראו ביאור 29 יב' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר השלכות המיזוג על פעילות המשכנתאות, ראו להלן "פעילות המשכנתאות". לפרטים בדבר השפעת המיזוג על מערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי, ראו "בקורות ונהלים" להלן. מספרי ההשוואה לנתוני הבנק (לא מאוחד) המוצגים להלן בדוח שנתי זה, הוצגו מחדש באופן גורף כדי לשקף את המיזוג למפרע, מאז ומעולם.

הסברים למצב עסקי הקבוצה

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בשנת 2012 הסתכם בסך של 802 מיליון ש"ח, לעומת 847 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 5.3%. ללא ההפרשה לירידת ערך השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי (ראו ביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים), היה הרווח בשנת 2012 מסתכם בסך של 875 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 3.3% לעומת שנת 2011.

התשואה להון המיוחס לבעלי המניות של הבנק הגיעה בשנת 2012 לשיעור של 7.1%, לעומת שיעור של 8.2% בשנת 2011. ללא ההפרשה לירידת ערך השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי (ראו להלן), התשואה בשנת 2012 היתה מגיעה לשיעור של 7.8%.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב. הסתכם בשנת 2012 בסך של 0.76 ש"ח, לעומת 0.80 ש"ח בשנת 2011.

הרווח לפני מסים הסתכם בשנת 2012 בסך של 1,164 מיליון ש"ח, לעומת 931 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 25.0%.

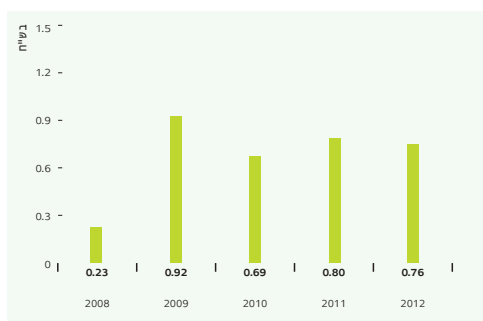
הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בשנת 2012, בהשוואה לשנת 2011:

- א. ירידה בהכנסות ריבית, נטו, בסך של 158 מיליון ש"ח (3.4%).
- ב. ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 52 מיליון ש"ח (6.7%).
- ג. עליה בסך כל ההכנסות שאינן מריבית בסך של 320 מיליון ש"ח (10.9%), שהושפעה בעיקר מעליה בסך של 254 מיליון ש"ח בהכנסות מימון שאינן מריבית (259.2%), עליה בסך של 15 מיליון ש"ח בעמלות (0.6%) ומעליה בהכנסות אחרות, שהושפעה מגידול ברווחי הקופה לפיצויים בסך של 137 מיליון ש"ח. יצויין כי בשנת 2011 כללו הכנסות המימון שאינן מריבית, סך של 48 מיליון ש"ח ממכירת פעילות תעודות הסל וההכנסות האחרות כללו 67 מיליון ש"ח תקבול מחברת ביטוח.
- ד. ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך של 19 מיליון ש"ח (0.3%), שהושפעה, בעיקר, מירידה במשכורות והוצאות נלוות בסך של 22 מיליון ש"ח (0.6%), עליה באחזקה ופחת בניינים וציוד בסך של 44 מיליון ש"ח (3.8%) ירידה בהוצאות אחרות בסך של 40 מיליון ש"ח (3.3%).
- ה. הפרשה למסים על הרווח בסך של 407 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 114 מיליון ש"ח בשנת 2011. הגידול בהפרשה הושפע, בין היתר, מגידול ביתרת המסים נדחים לקבל בסך של 164 מיליון ש"ח בשנת 2011 (בהשוואה למצב המיסויי ללא שינויי החקיקה), שחושבה מחדש

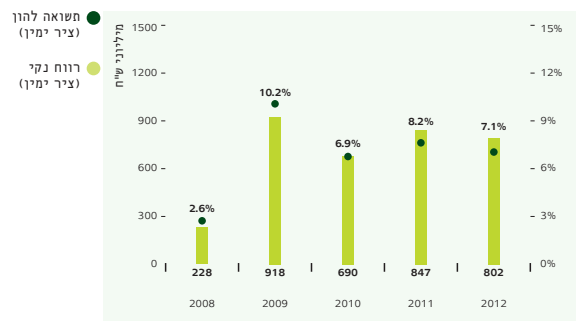
בעקבות תיקוני החקיקה שהתקבלו בהתאם להמלצות ועדת טרכטנברג (ראו ביאור 29 יא' לדוחות הכספיים; האמור אינו כולל סכום נוסף של 13 מיליון ש"ח, השפעה על חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי) ומירידה בהפרשה למסים בשנת 2011 בסך של 95 מיליון ש"ח, כתוצאה מפעולות חיסוי (ראו להלן), ומנגד - מהגידול ביתרת נכסי מסים נדחים בשנת 2012, בסך של 25 מיליון ש"ח, כתוצאה משינויים בשיעורי המס (ראו ביאור 29 יא' לדוחות הכספיים).

1. עליה בחלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס, בסך של 3 מיליון ש"ח. הרווחים בשנת 2012 הם לאחר הפרשה לירידת ערך השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי, בסכום נטו של 73 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר הפרשה זו ושינויים בהפרשה למס בגין חלק הבנק ברווח הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ד' ו-ה' לדוחות הכספיים.

רווח נקי למניה

רווח נקי ותשואה להון

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2012 בסך של 169 מיליון ש"ח, לעומת 221 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של השנה, ירידה בסך של 23.5%, ולעומת 219 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2011, ירידה בשיעור של 22.8%. **הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2012**, בהשוואה לרבעון הקודם:

- ירידה בהכנסות ריבית, נטו, בסך של 76 מיליון ש"ח (6.7%).
- עליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 19 מיליון ש"ח (8.2%).
- ירידה בהכנסות שאינן מריבית, בסך של 76 מיליון ש"ח (8.8%).
- ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בסך של 115 מיליון ש"ח (7.7%).
- הפרשה למסים על הרווח בסך של 107 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2012, לעומת סך של 78 מיליון ש"ח ברבעון הקודם.
- עליה בחלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס, בסך של 32 מיליון ש"ח (82.1%).

התפתחות ההכנסות וההוצאות

להלן ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים בשנת 2012, לעומת שנת 2011:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2012	2011 ⁽¹⁾	
שינוי באחוזים			
במיליוני שקלים חדשים			
הכנסות ריבית	7,843	8,413	(6.8)
הוצאות ריבית	3,384	3,796 ⁽²⁾	(10.9)
הכנסות ריבית, נטו	4,459	4,617	(3.4)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	726	778	(6.7)
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	3,733	3,839	(2.8)
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות מימון שאינן מריבית	352	98	259.2
עמלות	2,685	2,670	0.6
הכנסות אחרות	220	169 ⁽⁴⁾	30.2
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	3,257	2,937	10.9
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	3,444	3,466 ⁽⁴⁾	(0.6)
אחזקה ופחת בניינים וציוד	1,203	1,159	3.8
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים	10	11 ⁽⁵⁾	(9.1)
הוצאות אחרות	1,169	1,209 ⁽⁵⁾	(3.3)
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	5,826	5,845	(0.3)
רווח לפני מסים	1,164	931	25.0
הפרשה למסים על הרווח	407	114	257.0
רווח לאחר מסים	757	817	(7.3)
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	104 ⁽³⁾	101 ⁽²⁾⁽⁶⁾	3.0
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	802	847	(5.3)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	802	847	(5.3)
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%	7.1	8.2	
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי	875⁽³⁾	847	3.3
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% - בניטרול הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי	7.8 ⁽³⁾	8.2	

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים.
- (4) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3 לדוחות הכספיים.
- (5) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 7 לדוחות הכספיים.
- (6) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

להלן ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים, ברבעון הרביעי של שנת 2012, לעומת רבעון שלישי 2012 ולעומת רבעון רביעי 2011:

רבעון רביעי 2012		2011 ⁽¹⁾	2012		
לעומת רבעון רביעי 2011	לעומת רבעון שלישי 2012	רבעון רביעי 2011	רבעון שלישי 2012	רבעון רביעי 2012	
במיליוני שקלים חדשים					
					הכנסות ריבית
(16.6)	(21.5)	1,954	2,076	1,630	
					הוצאות ריבית
(33.3)	(39.6)	846	934	564	
					הכנסות ריבית, נטו
(3.8)	(6.7)	1,108	1,142	1,066	
					הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	8.2	252	233	252	
(4.9)	(10.5)	856	909	814	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
					הכנסות מימון שאינן מריבית
-	(37.2)	(7)	94	59	
					עמלות
0.3	(4.8)	658	693	660	
75.7	(11.0)	⁽³⁾ 37	⁽³⁾ 73	65	הכנסות אחרות
14.0	(8.8)	688	860	784	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
					משכורות והוצאות נלוות
(5.5)	(11.0)	⁽³⁾ 831	⁽³⁾ 882	785	
					אחזקה ופחת בניינים וציוד
(0.3)	4.0	310	297	309	
-	(33.3)	2	3	2	הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים
(11.8)	(9.3)	321	312	283	הוצאות אחרות
(5.8)	(7.7)	1,464	1,494	1,379	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
					רווח לפני מסים
173.8	(20.4)	80	275	219	
-	37.2	(132)	78	107	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח
(47.2)	(43.1)	212	197	112	רווח לאחר מסים
255.0	82.1	⁽⁴⁾ 20	39	71	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
7.7	(6.7)	(13)	(15)	(14)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(22.8)	(23.5)	219	221	169	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		8.6	7.9	5.9	תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3 לדוחות הכספיים.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר שינויים מהותיים בסעיפים תוצאתיים:

הכנסות ריבית, נטו. בשנת 2012, הסתכמו הכנסות ריבית, נטו, בסך של 4,459 מיליון ש"ח, לעומת סך של 4,617 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 3.4%. הירידה בהכנסות מריבית, נטו, מוסברת בעיקר בקיטון בפער הריבית, אשר קוזז בחלקו בגידול שחל ביתרת הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון.

פער הריבית ללא השפעת נגזרים וללא הפרשי שער הגיע בשנת 2012 לשיעור של 2.21%, לעומת 2.39% בשנת 2011. היתרה הממוצעת של הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון גדלה בשיעור של כ-5.6%, מסך של 183,437 מיליון ש"ח לסך של 193,754 מיליון ש"ח.

הכנסות מימון שאינן מריבית. בשנת 2012, הסתכמו הכנסות מימון שאינן מריבית בסך של 352 מיליון ש"ח, לעומת 98 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 259.2%.

להלן נתונים בדבר הכנסות מימון שאינן מריבית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים			
(177)	(156)	(333)	מפעילות במכשירים נגזרים
198	143	341	מהשקעה באגרות חוב
341	(76)	265	הפרשי שער, נטו
(61)	141	80	מהשקעה במניות
(47)	46	(1)	מהלוואות שנמכרו
254	98	352	סך-כל הכנסות מימון שאינן מריבית

הקיטון בהכנסות מפעילות במכשירים נגזרים נובע, בעיקר, מהפרשי שער שליליים בסך של 320 מיליון ש"ח. הגידול בהפרשי שער, נטו, נובע בעיקר מהפרשי שער חיוביים על נכסים והתחייבויות מאזניים, שנגדם בוצעו פעולות במכשירים נגזרים, אשר הפרשי שער בינם הגדילו כאמור את ההוצאות מפעילות במכשירים נגזרים, וכן מהוצאות שנרשמו אשתקד מפעולת חיסוי שהבנק ביצע עד סוף שנת 2011, במטרה לנטרל את התנודתיות בהפרשה למס, שנבעה משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפיחות או ייסוף של שערי החליפין. השפעת פעולת חיסוי זו קוזזה במלואה כנגד סעיף המסים על ההכנסה. בשנת 2012 הבנק אינו מבצע עוד חיסוי בגין ההשקעה באי די בי ניו יורק.

הקיטון ברווחים מהשקעה במניות נובע, בעיקר, מהכנסות שנרשמו אשתקד ממכירת פעילות תעודות הסל.

התאמה לתוספת ג'. הכנסות ריבית, נטו בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית ובנטרול רווחים מהשקעה במניות מרכיבים את הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי אשר מוצגים בתוספת ג' בסקירת ההנהלה להלן, כמפורט בטבלה להלן.

רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים			
(158)	4,617	4,459	הכנסות ריבית, נטו
254	98	352	הכנסות מימון שאינן מריבית
61	(141)	(80)	בניכוי רווחים מהשקעה במניות
157	4,574	4,731	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בשנת 2012 בסך של 4,731 מיליון ש"ח, לעומת 4,574 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 3.4%.

בניטרול התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, השפעת חיסוי מס, רווחים מהשקעה באגרות חוב ורווח ממכירת הלוואות, הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי בסך של 4,316 מיליון ש"ח, לעומת 4,530 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 4.7%.

הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2012 בסך של 1,113 מיליון ש"ח, לעומת 1,086 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 2.5%.

בניטרול התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, השפעת חיסוי מס, רווחים מהשקעה באגרות חוב ורווח ממכירת הלוואות, הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי בסך של 1,014 מיליון ש"ח, לעומת 1,114 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 9.0%.

להלן פירוט ההשפעות של רכיבים מסויימים על הרווח המימוני המוצג בתוספת ג' בסקירת ההנהלה:

2012					
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	שנתי	
במיליוני שקלים חדשים					
1,218	1,178	1,222	1,113	4,731	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
(108)	9	6	18	(75)	השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM
-	-	-	-	-	השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק
(48)	(74)	(102)	(117)	(341)	רווחים מהשקעה באגרות חוב
1	-	-	-	1	הפסד ממכירת הלוואות
1,063	1,113	1,126	1,014	4,316	רווח מימוני לאחר התאמות
*2011					
1,234	1,240	1,014	1,086	4,574	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
(16)	(31)	96	2	51	השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM
(24)	(23)	104	38	95	השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק
(55)	(19)	(56)	(14)	(144)	רווחים מהשקעה באגרות חוב
1	(52)	3	2	(46)	הפסד (רווח) ממכירת הלוואות
1,140	1,115	1,161	1,114	4,530	רווח מימוני לאחר התאמות

*סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

הרווח מפעילות מימון לפי מגזרי הצמדה

להלן הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה (כולל השפעת מכשירים פיננסיים נגזרים שניתן ליחסם למגזרי הפעילות - ALM) המוצג בתוספת ג' בסקירת ההנהלה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
שינוי בתרומה במיליוני ש"ח	2011			2012			
	תרומה לרווח			תרומה לרווח			
	היקף פעילות*	במיליוני	ב-%	היקף פעילות*	במיליוני	ב-%	
	ש"ח	ב-%	ש"ח	ש"ח	ב-%	ש"ח	
(267)	66.3	3,031	55.9	58.4	2,764	54.5	מטבע ישראלי לא צמוד
426	(4.0)	(182)	9.2	5.2	244	8.2	מטבע ישראלי צמוד מדד
(112)	30.2	1,380	34.9	26.8	1,268	37.3	מטבע חוץ
47	92.5	4,229	100.0	90.4	4,276	100.0	
15	-	-		0.3	15		בגין אופציות
31	(0.1)	(5)		0.5	26		בגין מכשירים פיננסיים נגזרים אחרים (לא כולל נגזרים בגידור וב-ALM)
64	7.6	351		8.8	415		הכנסות מימון אחרות
-	-	(1)		-	(1)		הוצאות מימון אחרות
157	100.0	4,574		100.0	4,731		סך הכל

* על פי היתרה הממוצעת של הנכסים.

לפרטים נוספים אודות הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה, ראו "שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים" תוספת ג' בסקירת ההנהלה להלן.

הכנסות מימון נטו לפי מגזרי הצמדה (כולל ALM)

במגזר השקלי הלא צמוד הסתכמו הכנסות המימון נטו בשנת 2012 ב-2,764 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,031 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 8.8%, ומשקלן מסך כל הכנסות המימון נטו עמד בשנת 2012 על 58.4%, לעומת 66.3% בשנת 2011. היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה עלתה בשנת 2012 בשיעור של 9.4% לעומת השנה הקודמת. פער הריבית במגזר ירד משיעור של 1.60% בשנת 2011, לשיעור של 1.44% בשנת 2012.

הקישון ברווח במגזר נבע מירידה בפער הריבית ומירידה בתרומת ההון הפעיל, אשר קוזזו בהשפעת העליה בהיקף הפעילות, בין היתר בשל הוצאה בסך של כ-138 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2012, לעומת הכנסה של 25 מיליון ש"ח בשנת 2011.

פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM הגיע בשנת 2012 לשיעור של 1.51%, לעומת 1.59% בשנת 2011.

במגזר השקלי הצמוד למדד הסתכמו הכנסות המימון נטו בשנת 2012 בסך של 244 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות בסך של 182 מיליון ש"ח בשנת 2011, ומשקלן מכלל הכנסות המימון נטו עמד בשנת 2012 על 5.2%, לעומת שיעור שלילי של 4.0% לשנת 2011. היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2012 ירדה בשיעור זניח של 0.6% לעומת שנת 2011.

התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים יצרו פער חיובי של כ-424 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן. בניטרול התאמות אלה, מרווח הריבית במגזר הצמוד למדד היה מגיע לשיעור שלילי של כ-0.31% בשנת 2012, לעומת שיעור שלילי של 0.42% בשנת 2011. זאת, לעומת מרווח חיובי בפועל של 0.35% בשנת 2012 ולעומת מרווח שלילי בפועל בשיעור של 1.40% בשנת 2011.

במגזר מטבע חוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הסתכמו הכנסות המימון נטו בשנת 2012 ב-1,268 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,380 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 8.0%, ומשקלן מכלל הכנסות המימון נטו עמד בשנת 2012 על 26.8%, לעומת 30.2% בשנת 2011.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה, בעיקר של מכשירים פיננסיים נגזרים, עלתה בשנת 2012 בשיעור של 19.8% לעומת השנה הקודמת. פער הריבית במגזר ירד משיעור של 1.41% בשנת 2011, לשיעור של 0.97% בשנת 2012. הירידה ברווח במגזר נובעת מירידה בפער הריבית, בין היתר בשל הכנסה בסך של כ-44 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2012, לעומת הכנסה של 180 מיליון ש"ח בשנת 2011, אשר קוזזה בשל עליה שחלה בתרומת ההון הפעיל ועליה בהיקף הפעילות. פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM הגיע בשנת 2012 לשיעור של 0.94%, לעומת 1.25% בשנת 2011. פעולת חיסוי שהבנק ביצע עד סוף שנת 2011, גרמה לירידה של 95 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון בשנת 2011.

פער הריבית כולל השפעת נגזרים (בגידור וב-ALM) הגיע לשיעור של 1.18% בשנת 2012, לעומת שיעור של 1.20% בשנת 2011. **פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM (2011 - השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק)** הגיע בשנת 2012 לשיעור של 1.16%, לעומת 1.24% בשנת 2011.

להלן נתונים על התפתחות הכנסות מריבית, נטו, לפי מגזרי פעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2011 ⁽¹⁾⁽²⁾	2012	
במיליוני שקלים חדשים ב-%			
	1,527	1,442	קמעונאי - מגזר משקי בית
(5.6)	787	777	קמעונאי - מגזר עסקים קטנים
(1.3)	933	1,032	מגזר בנקאות עסקית
10.6	672	604	מגזר בנקאות מסחרית
(10.1)	337	385	מגזר בנקאות פרטית
14.2	361	219	מגזר פיננסי
(39.3)	4,617	4,459	סך-הכל
(3.4)			

הערות:

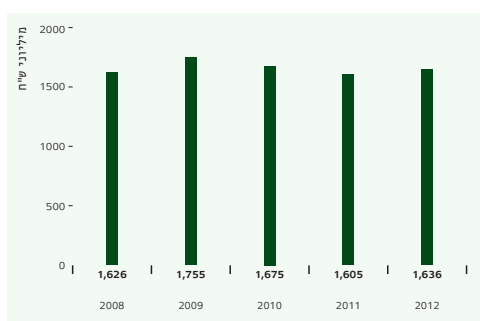
(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

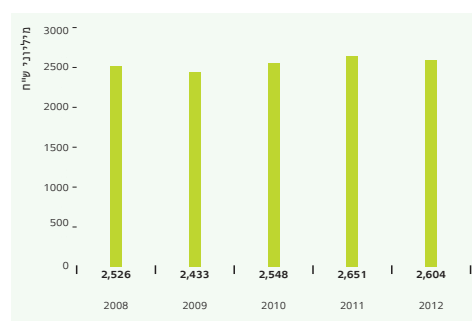
הכנסות הריבית במגזרים העסקיים, למעט המגזר הפיננסי, ירדו למרות העליה ביתרת הממוצעת של הפקדונות (6.6%) וביתרה הממוצעת של האשראי (1.2%). הירידה האמורה הינה תוצאה של ירידה במרווח בגין האשראי (קיטון של 0.03%) ובגין הפקדונות (קיטון של 0.07%), שנבעה מירידה של 0.5% בריבית בנק ישראל.

במגזר הפיננסי חלה עליה בסך ההכנסות, בעיקר בהכנסות שאינן מריבית, הן בישראל והן בחו"ל, לרבות גידול בסך של 116 מיליון ש"ח ברווחים ממכירת ניירות ערך והתאמות לשווי הוגן בישראל ושל 51 מיליון ש"ח נוספים בפעילות בחו"ל. יתרת הגידול נובעת, בעיקר, מהכנסות מהפרשי שער. הכנסות אלו קוזזו בירידה בהכנסות הריבית, בעיקר כתוצאה מצמצום התשואות על תיקי האג"ח.

הכנסות ריבית, נטו במגזרים העסקיים

הכנסות ריבית, נטו במגזרים הקמעונאיים

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בסך של 726 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת סך של 778 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 6.7%. בשנת 2012 היוו ההוצאות בגין הפסדי אשראי 16.3% מהכנסות ריבית, נטו, לעומת 16.9% בשנה הקודמת. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, הכוללת הפרשה על בסיס קבוצתי והפרשה על בסיס פרטני, לא כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה בתום שנת 2012 לסך של 2,085 מיליון ש"ח ומהווה 1.74% מהאשראי לציבור, לעומת יתרת הפרשה בסך של 1,975 מיליון ש"ח, שהיוותה 1.67% מהאשראי לציבור, ביום 31 בדצמבר 2011.

להלן ההתפתחות הרבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי:

2011				2012			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני שקלים חדשים							
112	188	226	252	123	118	233	252
סך-הכל							
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של אשראי לציבור*:							
0.38%	0.63%	0.76%	0.85%	0.42%	0.40%	0.78%	0.84%
השיעור ברבעון							
0.38%	0.50%	0.59%	0.65%	0.42%	0.41%	0.53%	0.61%
שיעור מצטבר מתחילת שנה							
* על בסיס שנתי.							

העמלות הסתכמו בשנת 2012 בסך של 2,685 מיליון ש"ח, לעומת 2,670 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 0.6%. העמלות הושפעו, בעיקר, מעליה בעמלות טיפול באשראי שקוזזה בחלקה בירידה בעמלות ניהול חשבון ועמלות הפצת מוצרים פיננסיים. העמלות התפעוליות מכרטיסי אשראי הסתכמו בשנת 2012 בסך של 924 מיליון ש"ח, לעומת 922 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 0.2%.

להלן התפלגות המרכיבים של סעיפי ההעמלות וההכנסות האחרות:

2012	2011 ⁽¹⁾	2010 ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים		
ניהול חשבון	602	617
כרטיסי אשראי	924	922
הכנסות משוק ההון	401	414
טיפול באשראי	311	258
הפרשי המרה	108	113
פעולות שחר חוץ	55	57
עמלות מעסקי מימון	174	181
אחרות	330	277
סך-הכל	2,905	2,839
	2,824	

הערה:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

ההכנסות מפעילות בשוק ההון בשנת 2012 הסתכמו בסך של 401 מיליון ש"ח, לעומת 414 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 3.1%, כמפורט בטבלה להלן.

להלן יובאו פרטים בדבר ההכנסות מעמלות בשוק ההון בשנים 2012-2010:

2012	2011	2010
במיליוני שקלים חדשים		
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	288	300
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	89	82
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	24	32
אחרות	-	-
סך-הכל	401	414
	456	

צויין כי ההכנסות בטבלה האמורה אינן כוללות את הרווח, לפני מס, ממכירת פעילות תעודות הסל בשנת 2011 (ראו ביאור 19 ג' 21 לדוחות הכספיים).

לפרטים בדבר "מהלך שוק ההון", ראו "התפתחויות בפעילות" בסעיף "פעילות בשוק ההון" להלן.

הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2012 בסך של 3,444 מיליון ש"ח, לעומת 3,466 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 0.6%. (לפרטים נוספים אודות מרכיבי הסעיף, ראו ביאור 27 לדוחות הכספיים).

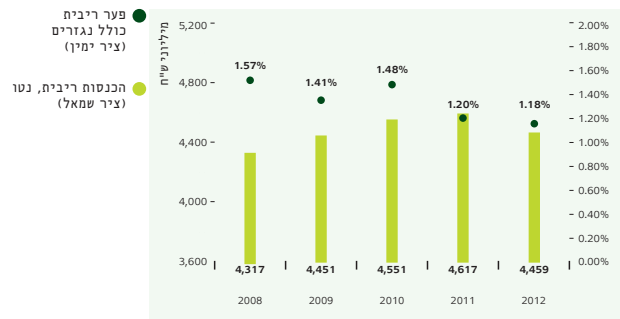
להלן פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
שינוי באחוזים	2012	2011	2010	2011
לעומת	לעומת	לעומת	לעומת	לעומת
2010	2011	2010	2011	2010
במיליוני שקלים חדשים				
משכורות והוצאות נלוות - כפי שדווח	3,444	3,466	3,218	(0.6)
מענקים	(71)	(189)	(91)	
הכנסה (הוצאה) הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות	(1)	4	(7)	
החזר חלק מויתור על שכר בשנת 2009	-	-	(16)	
הוצאות פרישה מרצון	-	-	(7)	
הפרשה לתוכנית פרישה בבנק מרכנתיל דיסקונט	-	(22)	-	
השפעת קופות הפיצויים	-	-	96	
משכורות והוצאות נלוות - בניטרול רכיבים מסויימים	3,372	3,259	3,193	3.5
				2.1

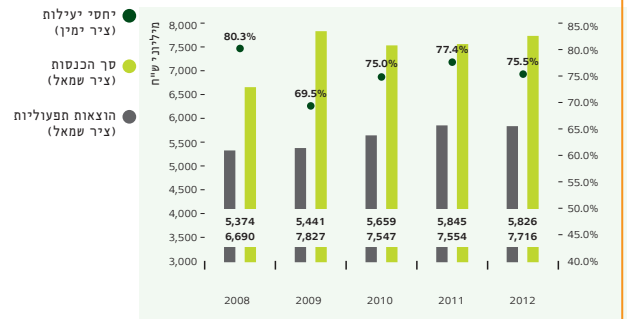
העליה בהוצאות השכר בשנת 2012, לעומת השנה הקודמת, הושפעה בעיקר מעלויות שכר בבנק ובחברות מאוחדות ומהשינוי בהפרשה למענקים. החל משנת 2011, עקב השינויים הנובעים מיישום הנחית המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, הבנק אינו מקזז עוד חלק מרווחי הקופה לפיצויים מהגידול בהתחייבות לפיצויים. לפרטים נוספים ראו סעיף "משאבי אנוש" להלן.

הוצאות משכורות ללא הוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2012 בסך של 2,222 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,317 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 4.1%.

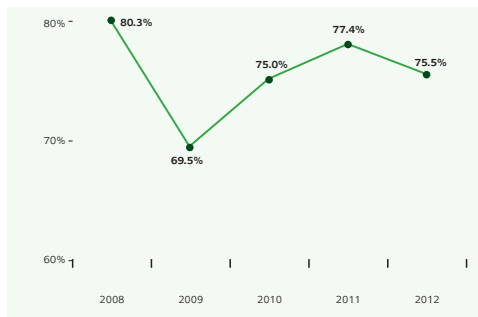
הכנסות ריבית, נטו- מאוחד

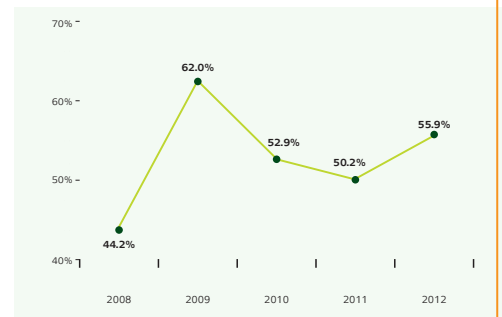
ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות

יחס יעילות

יחס כיסוי

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

סך כל הנכסים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2012 בסך של 200,880 מיליון ש"ח, לעומת סך של 202,472 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 0.8%.

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שיעור השינוי ב-%	31 בדצמבר		במיליוני שקלים חדשים	
	2011	2012		
				נכסים
				מזומנים ופקדונות בבנקים
(20.5)	30,329	24,100		
7.2	42,898	46,001		ניירות ערך
1.1	116,383	117,611		אשראי לציבור, נטו
				התחייבויות
				פקדונות הציבור
(0.9)	153,368	151,935		
(12.4)	4,249	3,720		פקדונות מבנקים
0.4	12,239	12,284		כתבי התחייבות נדחים
10.6	10,702 ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	11,838		הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
10.1	11,021 ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	12,134		סך-כל ההון הערות:

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
(3) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

האשראי לציבור

כללי. האשראי לציבור, נטו, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2012 בסך של 117,611 מיליון ש"ח, לעומת 116,383 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, עליה בשיעור של 1.1%. חלקו של האשראי לציבור מסך כל המאזן הגיע בסוף שנת 2012 לשיעור של 58.5%, לעומת 57.5% בסוף שנת 2011. לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי, ובכלל זה אסטרטגיה ומדיניות בתחום ניהול סיכונים האשראי, המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכונים האשראי ועוד, ראו "ניהול סיכונים אשראי" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" להלן. לפרטים בדבר איכות האשראי, ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה

להלן נתונים על הרכב האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2012		
שיעור השינוי ב-%	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח
6.9	55.0	64,043	58.2	68,444
(4.7)	15.8	18,407	14.9	17,542
(6.8)	29.2	33,933	26.9	31,625
1.1	100.0	116,383	100.0	117,611
				סך-הכל

האשראי לציבור במטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירד בשיעור של 6.8% לעומת 31 בדצמבר 2011. במונחים דולרים ירד האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 409 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2011, ירידה של 4.6%. סך כל האשראי לציבור,

הכולל את האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ, כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלה בשיעור של 1.7% לעומת 31 בדצמבר 2011.

סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים:

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2012		סיכון אשראי	
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני שקלים חדשים					
1. סיכון אשראי בעייתי:					
5,817	137	(7)(4)(3)5,680	5,667	140	(4)(3)5,527
774	17	757	897	31	866
2,950	(8)471	(8)(7)(6)(5)2,479	2,955	546	(6)(5)2,409
9,541	625	8,916	9,519	717	8,802
סך-הכל סיכון אשראי בעייתי*					
-	-	557	-	-	667
2. נכסים שאינם מבצעים:					
-	-	3,182	-	-	4,694
-	-	4	-	-	-
-	-	3,186	-	-	4,694
סך-הכל נכסים שאינם מבצעים					

הערות:

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) לרבות אג"ח קונצרני לא צובר בסך של 22 מיליון ש"ח (31.12.2011 – 7 מיליון ש"ח).
- (4) כולל סיכון אשראי בעייתי מאזני בגין איגרות חוב מסוימות של חברות החזקה בנקאיות (TRUPS) המוחזקות על ידי חברה בת בסך של 12 ו-10 מיליון ש"ח לימים 31.12.2012 ו-31.12.2011, בהתאמה.
- (5) לרבות אג"ח קונצרני צובר בסך של 72 מיליון ש"ח (31.12.2011 – 85 מיליון ש"ח).
- (6) כולל סיכון אשראי בעייתי מאזני בגין איגרות חוב מסוימות של חברות החזקה בנקאיות (TRUPS) המוחזקות על ידי חברה בת, בסך של 259 ו-598 מיליון ש"ח לימים 31.12.2012 ו-31.12.2011, בהתאמה.
- (7) סווג מחדש, בכדי לכלול את הגילוי כאמור בהערות 4 ו-6 לעיל.
- (8) סווג מחדש, על מנת לכלול סיכון אשראי בעייתי בגין עסקאות בנגזרים.

אשראי פגום לציבור. האשראי המאזני הפגום לציבור (צובר ריבית ושאינו צובר ריבית) עמד ביום 31 בדצמבר 2012 על כ-5.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-5.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, ירידה של 3%.

ביום 31 בדצמבר 2012, האשראי הפגום לציבור היווה (מאזני וחוץ מאזני) שיעור של 2.9% מסיכון האשראי הכולל לציבור (מאזני וחוץ מאזני), כאשר בענפי המשק, בתי מלון ושרותי הארחה, בינוי ונדל"ן, ענפי התעשייה השונים, הוא היווה, בהתאמה, שיעור גבוה של 15.1%, 8.1% ו-3.7%.

אשראי פגום לציבור שאינו צובר ריבית. האשראי הפגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית, עמד ביום 31 בדצמבר 2012 על כ-4.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-3.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, עליה בשיעור של 50.1%.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי פגום לציבור אשר נבדק על בסיס פרטני עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על 550 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-435 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין לקוחות שנבדקו על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגין חושבה לפי עומק הפיגור, עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על 493 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-560 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011, המהווה קיטון בהפרשה השוטפת בסך של 67 מיליון ש"ח, שיעור של כ-12%. קיטון זה נובע, בעיקרו, משינוי יתרות האשראי בגין חושבה ההפרשה.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין לקוחות שנבדקו על בסיס פרטני, שאינם פגומים, עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על 816 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-750 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011, עליה בהפרשה השוטפת בסך של 66 מיליון ש"ח, שיעור של כ-8.8%.

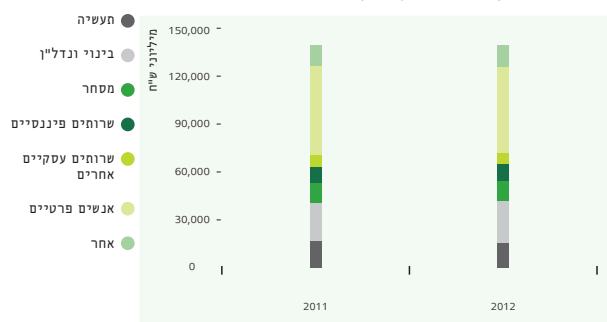
להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים:

2011	2012	
4.7%	4.5%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.5%	0.6%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום, שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור
1.7%	1.7%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת האשראי לציבור
35.2%	38.3%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום
4.8%	4.9%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור, מסיכון אשראי כולל בגין הציבור ⁽¹⁾
0.65%	0.61%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.7%	0.5%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
43.0%	29.3%	שיעור המחיקות נטו, בגין אשראי לציבור, מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור
הערה:		
4.5%	4.8%	(1) בנטרול איגרות חוב מסוימות של חברות החזקה בנקאיות (TRUPS) המוחזקות ע"י חברה בת

הוצאות בגין הפסדי אשראי

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק מאוחד - לווים בישראל

מאפייני סיכון של תיק האשראי לציבור

להלן שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי בענפים מסויימים, ביחס ליתרת החובות בגין אשראי לציבור באותם ענפים:

2011	2012	ענף
2.2%	0.2%	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.0%	0.1%	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
*(0.1%)	0.4%	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
0.2%	0.8%	מסחר
0.7%	1.6%	תעשייה
0.4%	*(0.1%)	תקשורת ושירותי מחשב
0.7%	2.5%	שירותים פיננסיים
1.6%	0.3%	שירותים עסקיים אחרים
0.7%	0.6%	סך-הכל סיכון אשראי כולל לציבור

*הקטנת הפרשה

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס לאשראי מאזני לציבור בענף השירותים הפיננסיים, ענף התעשייה וענף המסחר היה גבוה משיעור ההוצאה לשנת 2012 על כלל תיק האשראי. בהשוואה לשנת 2011, ענפי הבינוי והנדל"ן ושירותים עסקיים אחרים רשמו ירידה בשיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס לאשראי מאזני לציבור. מנגד, ענפי המסחר, תעשייה ושירותים פיננסיים רשמו גידול בשיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס לאשראי מאזני לציבור.

להלן משקל ענפי משק מסוימים מסך ההוצאה בגין הפסדי אשראי:

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר				
2011		2012		
ענף	הוצאה להפסדי אשראי	שיעור מסך ההוצאה השנתית	הוצאה להפסדי אשראי	שיעור מסך ההוצאה השנתית
	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%
תעשייה	240	33.1%	102	13.1%
בינוי ונדל"ן - בינוי	13	1.8%	157	20.2%
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	20	2.8%	140	18.0%
מסחר	123	16.9%	25	3.2%
שירותים פיננסיים	256	35.3%	68	8.7%
שירותים עסקיים אחרים	20	2.8%	117	15.0%

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי חלה עליה במשקלם של ענף השירותים הפיננסיים, ענף התעשייה וענף המסחר בהוצאה הכוללת להפסדי אשראי בהשוואה לשנת 2011. מנגד, משקלם של ענפי הבינוי והנדל"ן וענף השירותים העסקיים האחרים מסך ההוצאה הכוללת קטן בהשוואה לשנת 2011.

להלן התפתחות סיכון האשראי לציבור, לפי ענפי משק עיקריים:

31 בדצמבר 2012					31 בדצמבר 2011				
ענף	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	שיעור השינוי	שיעור מסך הכל	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	ב-1%	במיליוני ש"ח	ב-1%
חקלאות	1,485	0.8%	1,401	0.7%	6.0%				
תעשייה	23,753	12.5%	25,061	13.0%	(5.2%)				
בינוי ונדל"ן - בינוי	15,854	8.3%	15,681	8.2%	1.1%				
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	17,156	9.0%	17,965	9.3%	(4.5%)				
חשמל ומים	3,450	1.8%	2,424	1.3%	42.3%				
מסחר	19,691	10.3%	19,240	10.0%	2.3%				
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,926	1.5%	2,985	1.6%	(2.0%)				
תחבורה ואחסנה	4,952	2.6%	4,125	2.1%	20.1%				
תקשורת ושירותי מחשב	2,617	1.4%	2,751	1.4%	(4.9%)				
שירותים פיננסיים	16,512	8.6%	15,057	7.8%	9.7%				
שירותים עסקיים אחרים	9,563	5.0%	10,193	5.3%	(6.2%)				
שירותים ציבוריים וקהילתיים	15,075	7.9%	17,546	9.1%	(14.1%)				
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור	20,725	10.8%	21,188	11.0%	(2.2%)				
אנשים פרטיים - אחר	37,313	19.5%	36,853	19.2%	1.2%				
סך-הכל סיכון אשראי כולל לציבור	191,072	100.0%	192,470	100.0%	(0.7%)				
בנקים	13,286		8,929						
ממשלות	30,346		25,584						
סך-הכל	234,704		226,983						

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי בהשוואה לשנת 2011 חלה ירידה במשקלם של ענפי התעשייה, שירותים ציבוריים וקהילתיים והלוואות לדיוור מסך תיק האשראי לציבור בהשוואה לשנת 2011. בענף הבינוי והנדל"ן חלה עליה במשקל פעילות הבינוי לעומת ירידה בפעילויות בנדל"ן. לפרטים נוספים, ובכלל זה סיווג מחדש של מספרי ההשוואה לשנת 2011, ראו ביאור 4 ג' לדוחות הכספיים.

להלן נתונים אודות התפתחות היתרות של האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות:

31 בדצמבר					
שיעור השינוי ב-%	2011 ⁽¹⁾		2012		
	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	
2.9	31.9	37,129	32.5	38,199	קמעונאי – מגזר משקי בית
1.4	10.2	11,866	10.2	12,032	קמעונאי – מגזר עסקים קטנים
9.7	35.6	41,441	38.7	45,467	מגזר בנקאות עסקית
(18.5)	19.3	22,431	15.6	18,291	מגזר בנקאות מסחרית
3.0	3.0	3,516	3.0	3,622	מגזר בנקאות פרטית
1.1	100	116,383	100	117,611	סך-הכל

הערה:

(1) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

התפתחות האשראי לציבור, כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, לפי גודל לווה. כ-99.5% מהלווים קיבלו אשראי שאינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. האשראי שהועמד לקבוצה זו מהווה 32.4% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 31.4% ביום 31 בדצמבר 2011. מדרגות האשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח מהוות כ-48.9% מסך כל האשראי ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 47.3% ביום 31 בדצמבר 2011.

ל-65 הלווים הגדולים ביותר, במדרגות האשראי שבין 200 מיליון ש"ח לבין 5,544 מיליון ש"ח, ניתן אשראי המהווה כ-18.7% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 71 לווים שהאשראי שניתן להם היווה 21.3% מסך האשראי ליום 31 בדצמבר 2011. לפרטים בדבר מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 3).

ניירות ערך

כללי. ניירות הערך בתיק הנוסטרו הסתכמו בסך של 46,001 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 42,898 מיליון ש"ח בסוף שנת 2011, עליה בשיעור של 7.2%. מובהר כי בתיק הנוסטרו של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2012, לא היה נייר ערך שההשקעה בו היוותה שיעור של 5% או למעלה מזה מכלל התיק, פרט לנייר ערך אחד, מסוג "ממשלתית משתנה 520", שהגיע לכ-7.2% מכלל התיק. ליום 31 בדצמבר 2012, כ-60% מהתיק מושקע באיגרות חוב ממשלתיות, וכ-15% מהתיק מושקע באיגרות חוב של סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE). לפרטים בדבר התפלגות ההשקעה באיגרות חוב ממשלתיות, לפי ממשלות עיקריות, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 5).

מדיניות ניהול תיקי הנוסטרו. תיקי הנוסטרו של הבנק ושל חברות הבת משמשים, בעיקר, ככלי מרכזי בניהול סיכונים הריבית והבסיס, וכן לניהול יתרות הנזילות העודפות. התיקים מנוהלים בראיה כוללת, במטרה למקסם את הכנסות הריבית, תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק והדירקטוריונים של חברות הבת. הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות היא הגורם שקובע בפועל את הרכב התיק בכל אחת מן החברות.

במסגרת התוכנית האסטרטגית, אושרה הקצאת נכסי סיכון לגיוון מבוקר של ההשקעות במסגרת תיק הנוסטרו. בשנת 2012 הוקמה בבנק יחידה חדשה, שתפקידה להרחיב את מגוון הכלים להשגת תשואה על ההון בבנק. זאת, באמצעות בניית תיק השקעות בו ינוהלו סיכונים אשראי וריבית. ליחידה הוקצו מסגרת השקעה ותקציב נכסי סיכון והוגדר לה יעד הכנסות. היחידה החלה לפעול ברבעון השני של שנת 2012. עד ליום 31 בדצמבר 2012, הושקע סך של כ-1.7 מיליארד ש"ח.

פעילות ההשקעות של חברות הבת, בעיקר אי די בי ניו יורק ובנק מרכנתיל דיסקונט, מבוצעת באופן עצמאי, בכפוף למגבלות סיכון שנקבעו על ידי הבנק.

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה:

31 בדצמבר			
שיעור השינוי	2011	2012	
ב-1%	במיליוני שקלים חדשים		
25.8	17,580	22,122	מטבע ישראלי לא צמוד
(8.4)	5,690	5,211	מטבע ישראלי צמוד למדד
(5.3)	18,965	17,962	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
6.5	663	706	מניות-פריטים שאינם כספיים
7.2	42,898	46,001	סך-הכל

ניירות ערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 5.3% לעומת 31 בדצמבר 2011. במונחים דולריים ירדו ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 152 מיליון דולר, ירידה של 3.1% לעומת 31 בדצמבר 2011. סך כל ניירות הערך, הכוללים את ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 8.2% לעומת 31 בדצמבר 2011.

הרכב תיק ניירות הערך לפי הסיווג לתיקים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מסווגים ניירות הערך לשלושה תיקים: תיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון, תיק ניירות ערך זמינים למכירה ותיק ניירות ערך למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך על פי הסיווג האמור:

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012			
עלות מופחתת (במניות-עלות)		הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)		הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים						
איגרות חוב						
5,895	6,115	5,895	6,988	7,436	6,988	מוחזקות לפידיון
32,976	32,976	33,006	35,356	35,356	34,800	מינות למכירה
3,364	3,364	3,378	2,951	2,951	2,963	למסחר
מניות						
658	658	653	704	704	703	מינות למכירה
5	5	8	2	2	5	למסחר
42,898	43,118	42,940	46,001	46,449	45,459	סך-הכל ניירות ערך

ההפרש נטו (לאחר השפעת המס) בין השווי ההוגן של התיק הזמין למכירה לבין עלותו המופחתת, בסך של 404 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012 נכלל בהון העצמי כ-"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" כקרה הון חיובית (31.12.2011: 21 מיליון ש"ח כקרה הון חיובית). בנוסף, נכלל בהון הפרש כאמור בגין חלקו של הבנק בבנק הבינלאומי, בסך של 11 מיליון ש"ח כקרה הון חיובית (31.12.2011: 19 מיליון ש"ח כקרה הון שלילית).

איגרות חוב קונצרניות. תיק ניירות ערך הזמינים למכירה של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2012 כולל השקעה באגרות חוב קונצרניות בסכום של כ-4,075 מיליון ש"ח (סך של כ-1,939 מיליון ש"ח מוחזק באי די בי ניו יורק וסך של כ-1,048 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק), לעומת 3,306 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011 (סך של כ-1,716 מיליון ש"ח מוחזק באי די בי ניו יורק וסך של 438 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק). לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו הכלולים ביתרת איגרות החוב האמורות, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים.

נתונים לפי ענפי משק. לפרטים בדבר נתונים לפי ענפי משק של איגרות חוב זמינות למכירה, איגרות חוב מוחזקות לפדיון ואיגרות חוב למסחר, ראו נספח א' לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו, סעיפים 1, 2 ו-3, בהתאמה.

השקעות בניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים

כללי. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2012 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של כ-3,034 מיליון דולר ארה"ב, אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק לעומת סך של כ-3,382 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2011, ירידה של 10.3%. כ-93% מתיק איגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכב מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Freddie Mac, Fannie Mae, Ginnie Mae) בדרוג AA+ בארצות הברית (הירידה בדירוג איגרות החוב האמורות, מ-AAA, נובעת מהורדת דירוג האשראי של ארה"ב). ההשקעה באיגרות החוב האמורות אינה כוללת חשיפה לשוק ה-Subprime.

ליום 31 בדצמבר 2012, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) רווחים שטרם מומשו נטו בסך של כ-28 מיליון דולר. **הסוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב.** פאני מיי ופרדי מאק הינן סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE - Government Sponsored Enterprises) לפי צ'ארטר שניתן על ידי הקונגרס האמריקאי (להלן: "הסוכנויות"), ומטרתן היא להעניק נזילות ויציבות לשוקי הדיור והמשכנתאות בארצות הברית. בכדי להשיג מטרה זו, סוכנויות אלה פועלות בשוק המשני של המשכנתאות. במקום להעמיד הלוואות לדיור ישירות לצרכנים, סוכנויות אלה פועלות עם בנקים למשכנתאות, מתווכים ושותפויות אחרות הפועלים בשוק המשכנתאות הראשוני, בכדי להבטיח שיהיו להם מקורות למתן הלוואות לרוכשי דיור בשערי ריבית שיוכלו לעמוד בהם. הסוכנויות ממנות את השקעותיהן בשוק המשכנתאות בעיקר על ידי הנפקת איגרות חוב בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי.

שוק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות פעל תמיד בהנחה שלניירות ערך אלה יש ערבות משתמעת של ממשלת ארה"ב, ולכן הפעולה שננקטה על ידי הממשלה הפדרלית, להעמיד את הסוכנויות תחת אפוסטרופוסות, נתקבלה באהדה על ידי השוק. פעולות אלה מוסיפות ליציבות השוק בכך שהן מקנות ביטחון נוסף לבעלי החוב של הסוכנויות - הן חוב בכיר והן חוב נדחה - וגורמת למשכנתאות להיות יותר בהישג יד כלכלי באמצעות שיפור בטחון המשקיעים בניירות ערך מגובי משכנתאות של הסוכנויות. התחייבות זו מבטלת גם הפעלה מחויבת כלשהי של כינוס נכסים.

כל ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק, עומדים בתנאים שלהם, וליום 31 בדצמבר 2012, שווי השוק שלהם עלה ב-24 מיליון דולר על שוויים בספרים.

בנוסף לפאני מיי ופרדי מאק, ה-FHLB (Federal Home Loan Bank) הינה סוכנות שלישית הפועלת בחסות ממשלת ארה"ב, שיעודה לספק נזילות ויציבות לבנקים האמריקאיים החברים בה.

השקעה ישירה באיגרות חוב של סוכנויות פדרליות. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2012 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של FHLB (Federal Home Loan Bank), Freddie Mac ו-Fannie Mae (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 76 מיליון דולר, לעומת 171 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2011.

CMBS. לפרטים בדבר חשיפה לניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS), בסכומים לא מהותיים, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק א', סעיף 4).

CCLO. במהלך שנת 2012, רכש אי די בי ניו יורק איגרות חוב מובטחות מסוג CLO, בסך כולל של כ-696 מיליון ש"ח. ניירות הערך שנרכשו כאמור מדורגים בדירוג AA-AAA, על ידי סוכנות דירוג אחת לפחות. לפרטים, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

כללי. נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש היא תאריך המאזן של תקופת הדיווח שבמהלכה ארעה לראשונה ירידת הערך המתמשכת.

שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות מחושב ליום הדיווח. זאת, גם אם במהלך התקופה שבה ההשקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש, שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות היה שונה באופן משמעותי משיעור הירידה ליום הדיווח.

לימים 31 בדצמבר 2012 ו-31 בדצמבר 2011, לא היו הפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה. לימים 31 בדצמבר 2012 ו-31 בדצמבר 2011, לא היו הפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין ניירות ערך מגובי משכנתאות זמינים למכירה, הסתכמו בסך כולל של 64 מיליון ש"ח ו-28 מיליון ש"ח, בהתאמה. (ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו, חלק א', סעיפים 5 ו-6, בהתאמה).

הפסדים שטרם מומשו - איגרות חוב זמינות למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין איגרות חוב זמינות למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר ההפסד כאמור:

התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות המופחתת	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
עד 20%	5	-	-	107	112
20% עד 40%	-	-	-	79	79
סך-הכל	5	-	-	186	191
מזה: אגרות חוב ממשלתיות	-	-	-	8	8
31 בדצמבר 2011					
עד 20%	54	20	9	87	170
20% עד 40%	-	5	-	217	222
מעל 40%	-	-	-	23	23
סך-הכל	54	25	9	327	415
מזה: אגרות חוב ממשלתיות	25	1	-	45	71

לפרטים בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק א', סעיף 7).

בחינת ירידת ערך של ניירות ערך. על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. ההפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני ייזקפו מיידית לדוח רווח והפסד. לפרטים בדבר השיקולים המשמשים בהחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, ראו להלן בסעיף "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים" וביאור 1 ד' 5 לדוחות הכספיים. בהתבסס על בחינת ירידת הערך של ניירות הערך האמורים, העריכה הנהלת הבנק, במקרים הרלבנטיים בהתבסס על הערכת חברת הבת הרלבנטית, כי ירידת הערך הינה זמנית. בשנת 2012 נרשמה הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 28 מיליון ש"ח (2011: 42 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמו בסך של 151,935 מיליון ש"ח, לעומת סך של 153,368 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 0.9%.

להלן נתונים על הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2012		
שיעור השניוני ב-%	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח
(0.6)	54.9	84,116	55.0	83,620
(5.0)	7.1	10,913	6.8	10,363
(0.7)	38.0	58,339	38.1	57,952
(0.9)	100.0	153,368	100.0	151,935

מטבע ישראלי לא צמוד

מטבע ישראלי צמוד למדד

מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ

סך-הכל

פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 0.7% לעומת 31 בדצמבר 2011. במונחים דולריים עלו פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 256 מיליון דולר, עליה של 1.7% לעומת 31 בדצמבר 2011. סך כל פקדונות הציבור, הכוללים את הפקדונות במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, נשארו ללא שינוי לעומת 31 בדצמבר 2011.

להלן פרטים אודות התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

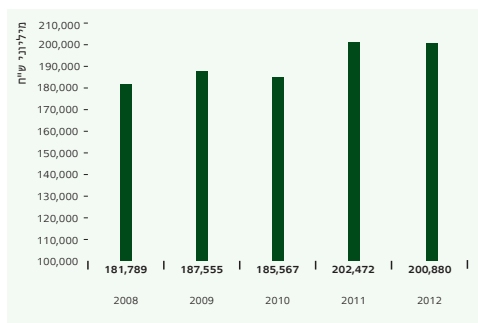
31 בדצמבר				
2012		2011 ⁽¹⁾		
במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	שיעור השינוי ב-1%
67,089	44.2	65,865	42.9	1.9
15,807	10.4	13,909	9.1	13.6
21,531	14.2	27,843	18.2	(22.7)
7,234	4.8	6,773	4.4	6.8
40,274	26.4	38,978	25.4	3.3
151,935	100.0	153,368	100.0	(0.9)

הערה:

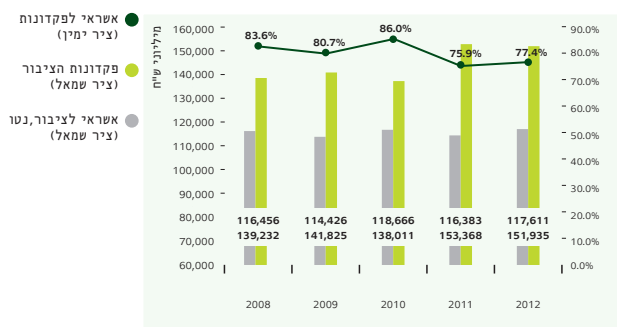
(1) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

סך כל האשראי לציבור, נטו ביחס לפקדונות הציבור היווה בסוף שנת 2012 כ-77.4%, לעומת 75.9% בסוף השנה הקודמת.

התפתחות סך הנכסים – מאוחד

התפתחות אשראי ופקדונות הציבור – מאוחד

האמצעים ההוניים

היערכות לאימוץ באזל III בישראל

מדיניות הון לתקופת ביניים. בישיבת הדירקטוריון מחודש מרס 2011, נקבע בין היתר יעד הון ליבה שלא יפחת משיעור של 7.5%, וכן יחס הלימות הון כולל שלא יפחת מ-13%, עד ליום 31 בדצמבר 2011, זאת, בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר מדיניות הון לתקופת ביניים. במסגרת החלטת הדירקטוריון בדבר "תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט" לשנים 2011-2013 (ראו לעיל), נקבעו יעדי הון ליבה בשיעור של 8% עד סוף שנת 2012 ו-8.5% עד סוף שנת 2013. הבנק עמד ביעדים שנקבעו כאמור.

הנחיה בעניין יחס הון ליבה. ביום 28 במרס 2012, הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה, לפיה יידרשו התאגידים הבנקאים וחברות כרטיסי האשראי לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי של 9%, החל מיום 1 בינואר 2015.

טיטות הוראות חדשות. ביום 30 בדצמבר 2012 הפיץ המפקח על הבנקים טיטות תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-205, 208 ו-211, הכוללת תיקונים לכללי המדידה הקיימים בנושא הלימות ההון (כללי "באזל II"), והנחיות חדשות המיועדות להטמיע את העקרונות שנכללו במסמך ועדת באזל שפורסם בחודש דצמבר 2010 (כללי באזל III).

עד כה טרם פורסם נוסח מחייב של הוראות אלו, ולא נקבע מועד מוצע לאימוצן לראשונה.

הנפקות עתידיות של מכשירי הון. כמפורט בתיאור טיטות התיקון להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא "באזל III" (ראו סעיף "מסגרת רגולטורית לניהול סיכונים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם"), מכשירי ההון יכללו מנגנונים ל"ספיגת הפסדים". להערכת הבנק, לא ניתן יהיה להנפיק מכשירי הון כאמור לציבור, לפחות בטווח המיידי, נוכח ההסכמה הנדרשת בין גופי הפיקוח בדבר המאפיינים של ניירות הערך שניתן יהיה להציעם לציבור, שלמיטב ידיעת הבנק טרם גובשה בשלב זה.

השפעת אימוץ ההוראה על הון הליבה. כאמור, ביום 30 בדצמבר 2012 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטות של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בנושא מדידה והלימות ההון (להלן "הטיטות"). בטיטות נקבעו, בין היתר, דרישות מחמירות לרכיבים הכשירים להכללה בהון, יעדי הון מזעריים, התאמות פיקוחיות, ניכויים מההון והוראות מעבר ליישום.

השפעה מיידית. להערכת הבנק, אילו ההנחיות שבטיטות היו מיושמות ליום 31 בדצמבר 2012, על בסיס הנתונים למועד זה והוראות המעבר כפי שיחולו במועד תחילת יישום ההנחיות, היה יחס הון הליבה קטן ב 0.2%, מ-8.6% ל-8.4%.

השפעה לטווח קצר. הוראות המעבר שנקבעו בטיטות, קובעות אימוץ מדורג של ההחמרות שנכללו בה. להערכת הבנק, אילו ההנחיות שבטיטות היו מיושמות ליום 31 בדצמבר 2012, על בסיס הנתונים למועד זה והוראות המעבר כפי שיחולו שנתיים לאחר מועד תחילת יישום ההנחיות, ללא התחשבות ברווחים שיצטברו במהלך התקופה, היה יחס הון הליבה קטן ב-0.4%, מ-8.6% ל-8.2%.

השפעה לטווח ארוך. להערכת הבנק, אילו ההנחיות שבטיטות היו מיושמות במלואן ליום 31 בדצמבר 2012, על בסיס הנתונים למועד זה וללא התחשבות בהוראות המעבר (מצב שווה ערך למצב אשר ישרור בשנת 2022, בחלוף 9 שנים ממועד יישום ההוראה לראשונה, אך ללא התחשבות ברווחים שיצטברו במהלך התקופה), היה יחס הון הליבה קטן ב-1.2%, מ-8.6% ל-7.4%.

יודגש כי הנתונים שהובאו לעיל הם בגדר אומדן ראשוני בלבד. כאמור, טרם פורסם נוסח סופי של ההוראה ולהלכה ייתכן שבנוסח הסופי יכללו שינויים לעומת הטיטות. זאת ועוד, נוכח מורכבותה, הטיטות מצריכה פרשנויות שונות. הבנק עדיין מצוי בשלב לימוד הטיטות ובחינת השלכותיה, ולפיכך ייתכן שבהמשך, עם צבירת ניסיון ביישום ההוראה, יחולו שינויים בפרשנות ההוראה או במדיניות שתינקט ביישומה בפועל. יתר על כן, האומדנים כאמור מניחים מצב סטטי של קיום הנתונים ליום 31 בדצמבר 2012, לאורך כל תקופת היישום, בעוד שבפועל במהלך תקופת היישום יחולו שינויים בהלימות ההון של הבנק הן כתוצאה מצבירת רווחים שוטפים והן כתוצאה מצעדי היערכות שתנקוט הנהלת הבנק, ככל שתנקוט. לאור כל האמור, ברי כי התוצאה בפועל תהיה שונה מהאומדנים שהובאו לעיל.

היערכות הבנק. הבנק פועל לעריכת תוכנית מפורטת לעמידה ביעדי הון, שהם לפחות ברמת ההון שנקבעה במדיניות המפקח על הבנקים ובלוחות הזמנים שפורסמו על ידו. במסגרת זו הבנק בוחן אפשרויות שונות להרחבת בסיס ההון, שאינן הנפקה נוספת של מניות הבנק. בין היתר, בוחן הבנק חלופות שונות של מכירת החזקות או חלקן. בשלב זה לא ניתן להעריך איזה מן החלופות תיבחר, אם בכלל, וקיימת אפשרות שהבנק לא יידרש כלל לבחור באחת מן החלופות כאמור. עם זאת, כיוון שלמועד הדוח אין וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעות הבנק, רשם הבנק הפרשה למס, בסך של 14 מיליון ש"ח, בגין חלק מהשקעותיו. יודגש כי אין בביצוע ההפרשה כאמור משום אינדיקציה למימושה הצפוי של חלופה כלשהי.

לפרטים נוספים, ראו "באזל III" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

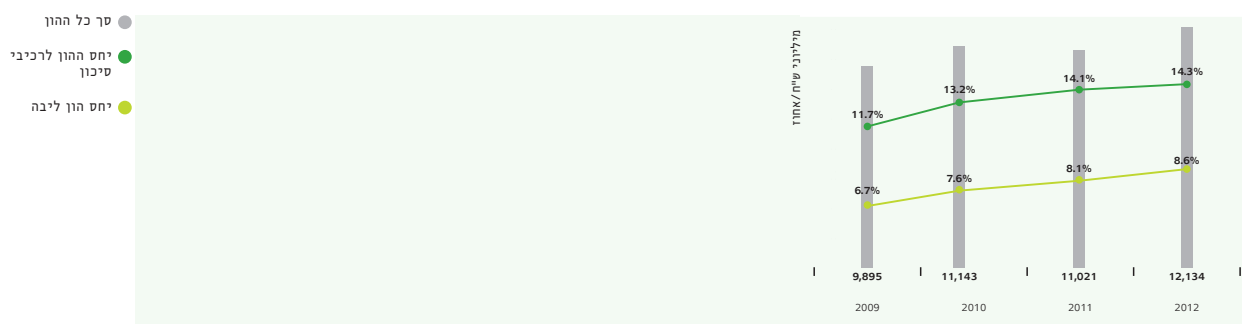
ניהול ההון

תהליך ניהול ההון מורכב מהשלבים הבאים:

- **קביעת יעדי ההון בתוכנית העבודה.** יעדי ההון בתוכנית העבודה נקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, תוך התייחסות לסביבה התחרותית בה הבנק פועל, סקירת הנאותות ההונית שביצע מנהל הסיכונים הראשי, הערכה של השלכות יישום הוראת באזל III על יחסי ההון המחוברים ודרישות הרגולציה.
- **גיבוש התיאבון לסיכון וקביעת כרית הונית.** התיאבון לסיכון מתבטא בקביעת גודלה של "כרית הונית" אותה הבנק מחזיק, על מנת להבטיח את העמידה ביעדי ההון בתנאי שוק ורווחיות משתנים. הבנק קבע כרית על בסיס ניתוח מגוון תרחישי רווחיות, תנודתיות קרן ההון ושער חליפין.
- **גזירת היקף הגידול המקסימאלי בנכסי סיכון.** לאחר קביעת יעדי ההון והכרית ההונית הנדרשת, לאור התיאבון לסיכון והנחות תוכנית עבודה ראשונית, חושבה מגבלת הגידול הכוללת בנכסי סיכון.

- **תקציב נכסי סיכון.** הבנק קבע תקציב מרסן לנכסי הסיכון לשנים 2013 ו-2014, במטרה לאפשר עמידה ביעדי ההון שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
 - **הקצאת נכסי הסיכון בין היחידות העסקיות וחברות הבת.** תהליך הקצאת נכסי הסיכון בין היחידות העסקיות וחברות הקבוצה הינו פועל יוצא של קביעת יעד ההון וגיוש התכנון האסטרטגי. בתום שנת 2012 נקבע תמהיל של השימושים בנכסי הסיכון, בבנק ובחברות הבת, שימקסם את התשואה להון של הקבוצה. במסגרת התהליך, בוצע מיפוי צרכי הון בכל חברה בקבוצה והתקבלו החלטות ביחס להקצאת מסגרות של נכסי סיכון על בסיס שיקולים עסקיים של מקסום רווחים ושיקולים אסטרטגיים נוספים.
 - **ניהול וניטור ההון.** במטרה להבטיח עמידה ביעד הלימות ההון שנקבע, הבנק מבצע באופן שוטף פעילות ניטור כחלק מתהליך ניהול ההון. הניטור כולל דיווח חודשי לדירקטוריון, במסגרתו מנותחים השינויים העיקריים במרכיבי ההון ובנכסי הסיכון.
- ניהול ההון בחברות הבת.** יעדי ההון שנקבעו בתהליך ניהול ההון הקבוצתי משמשים כעקרונות מנחים ואומצו על ידי חברות הבת. יעדים אלה מהווים בסיס לתכנון ההון הפרטי של כל חברה, בהתאמות נדרשות. תכנון ההון בחברות הבת מתבצע במתודולוגיה דומה לתכנון ההון הקבוצתי.
- עבירות הונת.** במהלך שנת 2012 משך הבנק הון עודף מחברות הבת באמצעות חלוקת דיבידנד. בנק מרכנתיל דיסקונט חילק סך של 150 מיליון ש"ח, כאל חילקה סך של 291 מיליון ש"ח (חלק הבנק כ-209 מיליון ש"ח) ו-אי די בי ניו יורק חילק סך של 100 מיליון דולר לחברת האם הישירה שלו, Bancorp. מטרת העברת ההון לחברת האם היא למנוע היווצרות הון עודף ולקיים בכל אחת מן החברות בקבוצה רמת הון המתאימה לרמת הסיכון שהיא מנהלת.

הלימות ההון

מרכיבי ההון

- סך-כל ההון** של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012, הסתכם בסך של 12,134 מיליון ש"ח, לעומת סך של 11,021 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, עליה בשיעור של 10.1%.
- ההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק** ליום 31 בדצמבר 2012, הסתכם בסך של 11,838 מיליון ש"ח, לעומת 10,702 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, עליה בשיעור של 10.6%.
- השינוי בהון המיוחס לבעלי המניות של הבנק בשנת 2012 הושפע, בין היתר, מהרווח לשנת 2012, מעליה בסך של 413 מיליון ש"ח במרכיב של התאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, בניכוי השפעת המס ומירידה בסך 77 מיליון ש"ח בהתאמות מתרגום דוחות כספיים.
- יחס סך-כל ההון, לסך כל הנכסים** ליום 31 בדצמבר 2012, הגיע לשיעור של 6.0%, לעומת 5.4% ביום 31 בדצמבר 2011.
- יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון** ליום 31 בדצמבר 2012, הגיע לשיעור של 9.3%, לעומת 8.8% בסוף שנת 2011.
- יחס הון הליבה** ליום 31 בדצמבר 2012, הגיע לשיעור של 8.6%. יציין כי לאור ההסכם שנחתם בין הבנק לבין פיבי ולאור האישורים שניתנו בהתייחס אליו (ראו בראש 6 ה' לדוחות הכספיים), בהם נקבע מתווה למכירת החזקת הבנק בבנק הבינלאומי, התיר המפקח על הבנקים לבנק לא לכלול בהון הליבה את הניכוי בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי.
- יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון** ("יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון" במונחי באזל I) הגיע ביום 31 בדצמבר 2012 לשיעור של 8.6%, לעומת 8.1% בסוף שנת 2011. יציין כי דירקטוריון הבנק החליט, בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לאמץ מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הון ראשוני מקורי של 6.5% לפחות, בכל עת.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2012, הגיע לשיעור של 14.3%, לעומת שיעור של 14.1% ביום 31 בדצמבר 2011. **הנפקות נוספות של מכשירי הון מורכבים.** לפרטים בדבר הבהרות של המפקח על הבנקים, בעניין המשך ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף, ראו ביאור 14 6 א' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הבהרה של המפקח על הבנקים, לפיה על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון כי יש סבירות גבוהה שהנפקות חדשות של מכשירים כאמור לא יוכרו בעתיד לצורך הלימות ההון, ראו ביאור 14 6 ב' לדוחות הכספיים. לאור האמור, הבנק לא גייס מכשירי הון מורכבים חדשים מאז תחילת שנת 2010.

גיוס הון רובד 2 תחתון. לפרטים בדבר גיוס הון רובד 2 תחתון בשנת 2012, ראו "מצב הנזילות וגיוס מקורות" להלן.

השפעה עתידית אפשרית של ההסכם עם פיבי אחזקות. בהתאם להסכם בין הבנק לבין פיבי אחזקות (ראו ביאור 6 ה' (1)), ביום 13 במרס 2014, תפקע זמאת הבנק לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין המועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט. עם פקיעת הזכות כאמור, תאבד לבנק ההשפעה המהותית בבנק הבינלאומי הראשון (כמשמעות המונח בכללי החשבונאות המקובלים), ומאותו מועד, בהתאם להוראות הדיווח של המפקח על הבנקים, המניות תוצגנה כמניות זמינות למכירה, על פי שוויין ההוגן. הפער בין השווי ההוגן של המניות לבין שוויין בספרי הבנק, במועד שינוי ההצגה כאמור, אם וככל שיהיה פער כזה באותו מועד, יופחת מההון. אילו מועד השינוי היה חל ביום 31 בדצמבר 2012, היה הפער גורם לירידה ביחס הון הליבה ב-0.13%.

מבנה ההון

נתוני הלימות ההון

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון
11,887 ⁽²⁾⁽³⁾	12,562	הון רובד 1 לאחר ניכויים
7,173	6,862	הון רובד 2 לאחר ניכויים
19,060	19,424	סך-כל ההון לצורך חישוב יחס ההון
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
120,256	120,686	סיכון אשראי
1,875	2,238	סיכון שוק
13,418	12,788	סיכון תפעולי ⁽⁴⁾
135,549	135,712	סך-כל היתרות המשוקללות של נכסי הסיכון
		3. יחס ההון לרכיבי הסיכון ⁽¹⁾
8.1	8.6	יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון
8.8	9.3	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.1	14.3	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

הערות:

- (1) לפרטים בדבר יחס ההון של חברות בת משמעותיות ופירוט נוסף, ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (4) לפרטים בדבר שינוי שיטת חישוב נכסי הסיכון בגין הסיכון התפעולי והשפעתו, ראו ביאור 14, ס.ק. 2 לדוחות הכספיים.

מבנה ההון

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
א. רכיבי ההון		
הון רובד 1		
4,093	4,099	הון מניות רגילות נפרע
(4)(3)(2)6,401	7,203	עודפים
214	131	קרנות הון אחרות
(3)319	296	זכויות שאינן מקנות שליטה
(3)75	81	התאמה בגין אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברת בת
11,102	11,810	סך-כל הון הליבה
1,723	1,747	מכשירים מורכבים חדשניים
		סכומים שהופחתו מהון רובד 1:
(142)	(142)	מוניטין
(10)	-	נכסים לא מוחשיים אחרים
(4)(3)(8)	(10)	הפסדים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
12,665	13,405	הון רובד 1 בניכוי הפחתות מהון רובד זה בלבד
(3)(2)(778)	(843)	ניכויים 50% מהון רובד 1 (ראו ב' להלן)
11,887	12,562	סך-כל הון רובד 1
הון רובד 2		
-	297	45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
254	254	הפרשה כללית לחובות מסופקים
2	2	מניות בכורה
1,362	1,383	מכשירי הון מורכבים חדשניים
(3)(2)6,333	5,769	כתבי התחייבות נדחים
(3)(2)(778)	(843)	ניכויים 50% מהון רובד 2 (ראו ב' להלן)
7,173	6,862	סך-כל הון רובד 2
19,060	19,424	הון כולל כשיר
ב. ניכויים 50% מהון רובד 1 ו-50% מהון רובד 2		
(3)(2)1,556	1,687	השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית ⁽¹⁾
1,556	1,687	סך-כל הניכויים

הערות:

- (1) מזה בגין הבנק הבינלאומי 1,624 מיליון ש"ח (31.12.2011: 1,538 מיליון ש"ח).
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

נכסי סיכון

ליום 31 בדצמבר			
2011	2012		
דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון
במיליוני שקלים חדשים			
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:			
77	858	63	697
ריבוניות			
107	1,189	97	1,078
ישויות סקטור ציבורי			
319	3,546	333	3,697
תאגידים בנקאיים			
7,199	79,985	7,079	78,656
תאגידים			
179	1,991	213	2,370
בבטחון נדל"ן מסחרי			
1,064	11,815	1,220	13,550
חשיפות קמעונאיות ליחידים			
567	6,301	658	7,311
הלוואות לעסקים קטנים			
763	8,479	678	7,530
משכנתאות לדיוור			
1	15	14	155
איגוח			
547	6,077	508	5,642
נכסים אחרים			
10,823	120,256	10,862	120,686
סך-כל נכסי הסיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי			
169	1,875	201	2,238
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק לפי הגישה הסטנדרטית			
1,208	13,418	1,151	12,788
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי לפי הגישה הסטנדרטית ⁽²⁾			
12,200	135,549	12,214	135,712
סך-כל נכסי הסיכון ודרישות הון			

הערה:

(1) דרישת הון המינימלית הינה 8% בגין הוראות נדבך 1, בתוספת 1% בגין הוראות נדבך 2.

(2) לפרטים בדבר שינוי שיטת חישוב נכסי הסיכון בגין הסיכון התפעולי והשפעתו, ראו ביאור 14, סק. 2 לדוחות הכספיים.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

כללי

במהלך שנת 2012 נרשמה עליה בשיעור של 8.7% במצרף הכסף M1 (מזומן בידי הציבור ופיקדונות עו"ש בשקלים), ועליה בשיעור של 8.2% במצרף הכסף M1 (M2 בתוספת פקדונות לא צמודים עד שנה). העליה במצרפי הכסף בשנת 2012, התרחשה במקביל לתהליך הורדת הריבית במשק. יצוין כי בשנת 2011 עלו מצרפי הכסף M1 ו-M2 בשיעור של 2%-4%, בהתאמה.

- הגידול בכמות הכסף M1 שיקף עליה בשיעור של 14% במזומן בידי הציבור (רובה ככולה במהלך החודשים ינואר-ספטמבר 2012) ועליה בשיעור של 6% בפיקדונות העו"ש (כל הגידול נרשם ברבעונים השני והשלישי של שנת 2012). בשנת 2011, נרשמה עליה בשיעור של כ-11% במזומן בידי הציבור, אשר קווצה בחלקה בירידה של 3% בפקדונות העו"ש;

- העליה במצרף הכסף M2 שיקפה, בעיקר, גידול בשיעור של 8% בפקדונות עד שנה (רובו ככולו בחודשים ינואר-ספטמבר). זאת, על רקע העליה באי הוודאות, אשר הובילה להעדפת הפקדונות בבנקים על פני אפיקי השקעה מסוכנים יותר. יצוין כי בשנת 2012, נרשם גידול חד יותר (16%) בפקדונות עד שנה, על רקע תהליך העלאת הריבית והירידות בשוקי ההון.

מנגד, נרשם בשנת 2012 גידול מתון של 0.7 מיליארד ש"ח בבסיס הכסף (לעומת 6.1 מיליארד ש"ח בשנת 2011). למעשה, רק ברבעון השני נרשם גידול בבסיס הכסף, ששיקף הזרמה של בנק ישראל, אשר קווצה בחלקה על ידי ספיגת הממשלה.

שינוי	2011	2012
במיליארדי שקלים חדשים		
פעולות בשוק הפתוח	16.65	8.15
מכרז לפקדונות שקליים	(27.60)	(1.00)
פעילות הממשלה	(2.14)	(9.10)

הבנק

מדיניות ניהול סיכון הנזילות בקבוצת דיסקונט. ראו "ניהול סיכון הנזילות" להלן.

מדיניות ניהול סיכון הנזילות של הבנק מגדירה את התיאבון לסיכון של הבנק במונחי אופק הישרדות בתרחישי נזילות שונים, ריכוזיות מקורות - שעור 15 המפקדים הגדולים לא יעלה על 15% מסך המקורות, ומגבלה של 35% על המקורות התנודתיים (פקדונות תאגידים ופקדונות מבנקים) מתוך סך המקורות.

עבירות נזילות בקבוצה. העברת נזילות בין חברות הקבוצה לבנק מתבצעת על בסיס מנגנון מחירי כסף שנקבע בבנק. כאמור, חברות הבת אינן רשאיות להסתמך על העברת נזילות מבלי שהוגדרה מסגרת נזילות שנלקחת בחשבון במודל הנזילות בצד הנגדי. במהלך שנת 2012 הועברה לבנק נזילות דולרית, בהיקפים לא מהותיים מאי די בי (סוויס) ומאי די בי ניו יורק.

לפרטים נוספים, ראו "ניהול ומדידת סיכון הנזילות" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

הבנק שמר לכל אורך השנה על נכסים נזילים בהיקף גדול מסך ההתחייבויות הנזילות.

פקדונות הציבור

שינוי לעומת	31.12.11	31.12.11	31.12.12	
במיליוני	ש"ח	במיליוני ש"ח	ש"ח	ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	(2.4)	71,949	70,199	(1,750)
מטבע ישראלי צמוד למדד	(5.7)	12,810	12,074	(736)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	(5.7)	31,306	29,537	(1,769)
סך-הכל	(3.7)	116,065	111,810	(4,255)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ - במיליוני דולרים	(3.4)	8,193	7,912	(281)

פקדונות מבנקים

שינוי לעומת	31.12.11	31.12.11	31.12.12	
במיליוני	ש"ח	במיליוני ש"ח	ש"ח	ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	(27.4)	1,430	1,038	(392)
מטבע ישראלי צמוד למדד	(42.6)	479	275	(204)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	(27.3)	2,482	1,805	(677)
סך-הכל	(29.0)	4,391	3,118	(1,273)

גיוס מקורות

הנפקות הון רובד 2 תחתון בשנת 2012. במהלך שנת 2012 גייסו הבנק וחברות הבת שלו סך כולל של 448 מיליון ש"ח.

גריעת כתבי התחייבות בשנת 2013. במהלך שנת 2013 ייגרעו מההון רובד 2 של הקבוצה המשמש בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון כתבי התחייבות שהונפקו בעבר בהיקף של כ-1,101 מיליון ש"ח. יצוין כי הנתונים האמורים חושבו על בסיס ההוראות התקפות כיום (באזל II).

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים

כללי

תאור תמציתי של מגזרי הפעילות, ובכלל זה הקריטריונים לשיוך הלקוחות על פי מגזרי הפעילות, בדרך כלל, הובאו לעיל בסעיף "מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי" בפרק "קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה". פרטים בדבר התפלגות ההון האנושי בקבוצה לפי מגזרי פעילות מובאים בפרק "משאבי אנוש" להלן. לפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור, ראו נספח לדוח

הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 4).

סיווג מחדש של מספרי השוואה במגזרים. מספרי השוואה של נתוני תקופות קודמות סווגו מחדש בעיקבות סיווג מחדש בבנק מרכנתיל דיסקונט, שנועד לשקף הגדרות עדכניות של מגזרי הפעילות כתוצאה משינוי המבנה הארגוני בבנק מרכנתיל דיסקונט וכדי לשקף את תוצאותיו של סקר הוצאות מקיף, שנערך לצורך עדכון נתוני התפלגות ההוצאות בחתך מגזרי הפעילות של בנק מרכנתיל דיסקונט.

מבנה ניהולי

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק, חברות בת, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים. פעילותו העסקית של הבנק התבצעה בשנת 2012 באמצעות 4 חטיבות: החטיבה הבנקאית, החטיבה העסקית, החטיבה הפיננסית והחטיבה לנכסי לקוחות.

החטיבה הבנקאית אחראית לפעילות בקרב משקי בית, לקוחות אח"מ, חברות ועסקים קטנים, חברות בינוניות (Middle market) ולקוחות הבנקאות הישירה. החטיבה אחראית להפעלתם של יועצי ההשקעות והיועצים הפנסיוניים, הפועלים בסניפים ומרכזי ההשקעות.

החטיבה העסקית אחראית לפעילות בקרב החברות הגדולות באמצעות מנהלי עסקים, סניף ראשי ת"א ושלוחותיו, אגף סחר חוץ, סניף בורסת היהלומים וסניף לונדון. כמו כן, אחראית החטיבה לניהול הפעילות עם מגזרי לקוחות ספציפיים, כגון: חברות בניה (ליווי פרויקטים בתחום הנדל"ן) ותשתיות ופעילים גדולים בשוק ההון.

החטיבה הפיננסית החטיבה מרכזת את ניהול סיכונים השוק והנזילות, ניהול הנוסטרו ואת חדרי העסקאות בבנק ובקבוצה. פעילות החטיבה מתחלקת בין מספר יחידות: ניהול נכסים והתחייבויות, חדר עסקאות, יחידת ההשקעות, מערך בקרה מרכזי, משרד אחורי, הכלכלנית הראשית וקשרי משקיעים. כמו כן, החטיבה אחראית על חברות הבת בית למד דלת בע"מ ו-דיסקונט מנפיקים בע"מ.

החטיבה לנכסי לקוחות אחראית על השירות בבנק ללקוחות בנקאות פרטית, ישראלים ותושבי חוץ. כן אחראית החטיבה על הייעוץ בבנק - ייעוץ פנסיוני וייעוץ בניירות ערך ועל ייזום, פיתוח וניהול המוצרים הפיננסיים לכל מגזרי הלקוחות. בנוסף החטיבה אחראית על ניהול תיקים (באמצעות "תכלית דיסקונט ניהול תיקים") ושירותי נאמנות (באמצעות "דיסקונט נאמנות") ועל חברת הבת אידיבי (סוויס) בנק.

המגזר הקמעונאי - כללי

הבנק מציג שני מגזרים קמעונאיים: מגזר "משקי הבית" ומגזר "עסקים קטנים". בסעיף כללי זה להלן יובאו כמה עניינים שמשותפים לשני המגזרים האמורים.

דיסקונט הבנק למשפחה

בחודש פברואר 2013, השיק הבנק תוכנית ראשונה מסוגה בישראל, המיועדת ללקוחות קיימים ולמצטרפים חדשים, שקיים ביניהם קשר משפחתי. הרעיון הוא לקשר מספר לקוחות בעלי חשבונות שונים, שקיים ביניהם קשר משפחתי, ל"תוכנית משפחה" במערכות הבנק ובכך להפוך את התא המשפחתי הקיים גם לקבוצה פיננסית, שתהנה ממגוון שירותים והטבות בלעדיות בהתאם לנתונים המצרפיים של שותפי התוכנית. מהתוכנית ייהנו לקוחות הבנק המצטרפים כאשכול "לתוכנית משפחה" בדיסקונט. ההצטרפות פשוטה וקלה וניתנת באמצעות רישום בסניף, במוקד הטלפון ובאתר האינטרנט של הבנק.

למרות הסיכון של הקשר המשפחתי במערכות הבנק, נשמרת בקפדנות הסודיות הבנקאית ואיש מבני המשפחה שיצטרפו לתוכנית לא יהיה שותף או מעורב בחשבון של האחר.

הקישור לקבוצה המשפחתית מעניק לבני המשפחה, המצורפים לתוכנית, הטבות בעלות ערך אישי בהתאם למצב החשבונות ובהתאם לסוגי ההטבות שאלהן בחרו להצטרף ובהם:

- **פטור מעמלות בהעברת כספים** במטבע ישראלי, בין חשבונות בני המשפחה המצורפים לתוכנית.
- **"פלוס משפחתי"** - קיזוז ריבית אוברדראפט בין חשבונות בני המשפחה. הטבה בלעדית ללקוחות החדשים וללקוחות הקיימים שיצטרפו אליהם בן משפחה כלקוח חדש. "פלוס משפחתי" מאפשר ללקוח ליהנות מקיזוז ריבית החובה בחשבון, בתנאי שאחד או יותר מבני המשפחה המצורף להטבה נמצא באותה עת ביתרת זכות בעו"ש. סכום הקיזוז הוא ליתרת חובה בסכום מרבי של 5,000 ש"ח בכל חשבון בתוכנית. יודגש כי, בן המשפחה בעל יתרת הזכות מסייע לבן המשפחה המצוי ביתרת חובה, מבלי להפסיד את ריבית הזכות בחשבון.
- **מענק הצטרפות של עד 2,000 ש"ח** - מענק כספי שבין 750 ש"ח ועד 2,000 ש"ח שיועבר במזומן לחשבון של מצטרפים חדשים. למעבירים משכורת מסכום של 10 אלפי ש"ח, או פאסיבה מסכום של 100 אלפי ש"ח, שאינם נכללים בזכאות לתנאים משופרים אחרים, יינתן מענק בסך 2,000 ש"ח.

- **כרטיס "מפתח 2go"** - כרטיס נטען, שבני המשפחה יכולים להזמין גם ללקוח שאינו בעל החשבון ובכלל זה גם לילדים מגיל 14. הכרטיס ניתן לטעינה באמצעות חשבון הלקוח בסניף, בטלפון ובאינטרנט. מפתח 2go מאפשר משיכת מזומנים של עד 400 ש"ח ביום וביצוע עסקאות של עד 400 ש"ח ביום. הכרטיס מעניק ביטחון ובקרה על ההוצאות.
- **חיסכון להשכלה גבוהה** - חיסכון ל-15 שנה עם שנת חיסכון שלמה נוספת, על חשבון הבנק. בני המשפחה יוכלו לחסוך מסכום של 150 ש"ח ועד 1,000 ש"ח בחודש וליהנות בתום התקופה, מסכום הקרן והריבית שנצברה וכן מתוספת של מענק מהבנק, בשווי הקרן השנתית והצמדה למדד. כלומר, בסך כולל של עד 12,000 ש"ח והצמדה למדד.
- **הלוואה "חודשיים - הריבית עלינו"** - בני המשפחה יוכלו לקבל הלוואה לכל מטרה עד לסך של 50 אלפי ש"ח לתקופה של עד 60 חודשים עם פטור מריבית בשני חודשי ההחזר הראשונים.

סניפים - מרכז העשייה הקמעונאית

הסניפים הם החוליה המרכזית בקשר בין הבנק ללקוח הקמעונאי. חווית הקמעונאות מתרחשת במקום המפגש של הלקוח הקמעונאי עם הבנק - בסניף. לקוח המבקר בסניף יחוה חווית קמעונאות כתוצאה משילוב של ארבעה גורמים עיקריים: חזות נעימה של הסניף ועובדיו, שירות איכותי לאורך כל זמן שהייתו בסניף, בהירות ופשטות של המוצרים והמסרים המועברים לו וזמינות וקלות הצריכה - תהליכים פשוטים וביצוע יעיל. הסניפים הותאמו למבנה ממוקד לקוח, כאשר מול כל זירת לקוחות מתקיימת היערכות שונה ומבודלת.

סינוף

בסוף שנת 2012 הפעיל הבנק מערך של 147 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ המאורגנים במסגרת 6 מרחבים. בנק מרכנתיל דיסקונט הפעיל 79 סניפים נוספים.

שינויים בסינוף. בחודש פברואר 2012, אוחד סניף שדרות עמנואל עם סניף ככר רבין ברח' אבן גבירול בתל אביב. בחודש מרס 2012, אוחד סניף פלי"ם עם סניף ראשי חיפה. בחודש יולי 2012 נסגר סניף מגדל סנוול בתל אביב. בחודש יולי 2012 נפתח סניף אם המושבות בפתח תקווה. בחודש ינואר 2013, נפתח סניף בקניון דרורים, בצומת בני דרור. לפרטים בדבר רשת הסינוף, שירותים משלימים ומערכי ייעוץ ראו "מגזר משקי הבית" להלן.

אסטרטגיית המגזרים

אסטרטגיה המתווה דרך על פיה יש ליצור בידול ברור בין לקוחות על מנת להצליח לשמר את הלקוחות ולמצות את הפוטנציאל הגלום בהם. במהלך שנת 2012 המשיך הבנק לשפר את פילוח לקוחות המגזר במטרה להתאים את השירות הניתן לכל פלח. בנוסף על החלוקה לצוותי שירות בסניפים, המבוססת בעיקר על פרמטרים פיננסיים, סווגו הלקוחות לתתי פלחים המאפשרים לשפר את רמת השירות הניתנת ללקוח, לרבות מגוון המוצרים, השירותים והערוצים להם הוא זקוק.

פילוח הלקוחות

במגזר משקי הבית עליו הושם דגש בשנים האחרונות, נקבעו דגשים אסטרטגיים שונים לפעילות מול כל פלח, בהתאם למאפייניו וצרכיו. בשנים האחרונות הושם דגש מיוחד על המגזר הפרטי על כל פלחיו. בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נקבעו דגשים אסטרטגיים שונים לפעילות מול כל פלח בהתאם למאפייניו, צרכיו ולסדרי העדיפויות של הבנק. בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נבנו מסלולי חשבון המאפשרים, בין היתר, העמדת קווי אשראי מובנים, בהם שיעור הריבית הולך ופוחת ככל שגדל הניצול, הלוואות וכן הצעת מסלולים ייחודיים לבעלי עושר פיננסי ו/או מקבלי משכורת.

התאמת קווי האשראי לפלחי אוכלוסיה אלה נעשית באמצעות פניה יזומה ללקוח והתאמת המסגרות בהתאם לצרכיו של הלקוח, יכולת ההחזר שלו, וההיכרות עימו לאורך שנים בקווי אשראי מובנים, בהם שיעור הריבית הולך ופוחת ככל שגדל הניצול. פעילות זו תומכת בפיתוח תחום האשראי הצרכני בבנק ומאפשרת התאמה מלאה לצרכי הלקוח.

במגזר העסקים הקטנים אותרו שלושה פלחים עיקריים של לקוחות: עסקי פלוס, עסקי מורחב. הפלחים מוגדרים בהתייחס לפרמטרים של היקף הפעילות מול הבנק, כפי שנמדד בעיקר בתחום האשראי.

תפיסת השירות

בשנת 2012 התמקד הבנק במתן שירות מבודל על פי מגזרי לקוחות, הממוקד בצרכי הלקוח, לרבות התאמת מגוון מוצרים מותאמי מגזר. הובלת השירות בנויה על העקרונות הבאים:

- מיקוד בלקוח - התמחות לפי סגמנטים (זירות לקוחות) במקום במוצרים - התאמת שירותים ומוצרים על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים של כל סגמנט;
 - שירות כולל ללקוח בנקודת שירות אחת - one stop shop;
 - שירות בצוות - מקנה מענה שירותי מקיף יותר בכתובת אחת בסניף;
 - רב ערוציות - לאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל מקום, בכל זמן, בכל ערוץ ובהתאמה אישית;
 - בנקאות מומחים - מתן שירותים מקצועיים מגוונים, בתחום האשראי וההשקעות, תוך התאמת המוצר לצרכיו של הלקוח;
 - היכרות ויחס חם מצד נותני השירות;
 - יוזמה שירותית - הקדמת הלקוח בחיזוי צרכיו והתאמת מוצר או שירות לאותם צרכים;
 - הטמעת סטנדרטים לטיפול בפניות לקוחות והמשך צמצום התלונות;
 - הקצאת משאבים המבוססת על צרכי הלקוח וסדרי העדיפות בבנק.
- בבנק הוטמעה מערכת התומכת בשיווק ממוקד לקוח במערכי השירות. מערכת זו ממקמת את הלקוח במרכז, ומתאימה לו מוצרים בהתאם לצרכיו והעדפותיו.

"מפתח דיסקונט"

בשנת 2012 הבנק המשיך במהלך השיווקי הייחודי בתחום הצריכה הפיננסית - "מפתח דיסקונט". המהלך מבטא גישה חדשה המשלבת בין תרבות הצריכה לתרבות החיסכון, במטרה לבסס את נאמנות הלקוחות לבנק. במסגרת זו נהנים לקוחות הבנק מחזיקי כרטיס אשראי של דיסקונט (ויזה, Cal, דינרס ומאסטרקארד) מהנחות בלמעלה מ-120 רשתות שיווק ומהנחות במאות חנויות מקומיות. ללקוחות ניתנת האפשרות להצטרף לתוכנית חיסכון ייחודית, הצוברת כספים שנצברים מהפעולות המבוצעות באמצעות כרטיס האשראי. לקוחות הבנק יכולים לבחור לחסוך בשלושה מסלולים: עיגול עסקה, שהם מבצעים בכרטיס האשראי, לחמישה או עשרה שקלים; צבירת ההנחות, שמעניקים בתי עסק המשתתפים בהסדר, לחיסכון; והשלמת הפקדה בסכום חודשי קבוע. בחודש אוגוסט 2012, הבנק יצא בשיתוף פעולה עם חברת "סנוול", שבמסגרתו נהנים מחזיקי מפתח דיסקונט מהנחה בתידלוק. בנוסף, הבנק השיק ברבעון השלישי את אפליקציית מפתח דיסקונט, המבוססת GPS, שבאמצעותה ניתן להגיע לכל ההטבות וההנחות שמקנה הכרטיס.

התייעלות תפעולית בסניפים

הוצאת הפעילות התפעולית מהסניפים במקביל למהלכי התייעלות, שיפורי תהליכים ושינוי תפיסות ביצוע.

הפעילות נועדה להשיג את המטרות הבאות:

- א. הלקוח יוכל לבחור בין בנקאות נעזרת בפקיד לבין בנקאות בשירות עצמי;
- ב. הוצאה מהסניף של כל הפעילות שאיננה הכרחית בכדי לשרת את הלקוח;
- ג. פישוט וקיצור התהליכים הנותנים בסניף;
- ד. התמקדות בלקוח ובצרכיו, לשיפור חווית השירות;
- ה. הקטנת כמות הניירת והתיק בסניף;
- ו. חסכון בכוח אדם ובעלויות.

בכל סניפי הבנק קיים אזור של בנקאות עצמית בו הלקוח יכול לבצע את מרבית הפעילות הבנקאית היום יומית, לרבות הפקדת שיקים, הפקדת ומשיכת מזומנים, משיכת מט"ח וביצוע תשלומים. למועד פרסום הדוח, שירות משיכת מט"ח קיים בכ-100 מכשירים ושירות הפקדת המזומן בכספומט קיים בכל סניפי הבנק. משרד אחורי הוקם בת"א, ירושלים, וחיפה, אליו הועברו עד כה למעלה מ-27 פעילויות תפעוליות, בהן: בדיקת מסלקה נכנסת, עיקולים, הקמת הרשאות לחיוב חשבון וטיפול בהן, הפקדת אלתור ועוד.

פרויקט דומה מתבצע בבנק מרכזית דיסקונט, החל משנת 2011. יחידת תפעול עורפי אחת הוקמה בשנת 2011 ויחידת תפעול עורפי שניה הוקמה בתחילת שנת 2012. היחידות האמורות מבצעות פעילות של בדיקה טכנית של מסלקה נכנסת, עיקולים, מוקד "עסקים +", הזנה למחשב של הטבות וחייבים שונים. כמו כן נערכו היחידות לקליטת הטיפול במידע עסקי.

בייעוץ הפנסיוני במשרד אחורי בוצע מעבר למערכת טפסים דיגטלית. תוצרי הייעוץ מועברים באופן אלקטרוני אל המשרד האחורי והשינוע אל היצרנים מתבצע תוך שעה ממתן הייעוץ. המהלך תרם להתייעלות בתהליכי עבודה, בשיפור השירות ללקוח, בקיצור זמני התגובה, בעבודה של משרד ללא נייר ובחסכון בכח אדם.

בנוסף, נמשכה הפעילות להוצאת תיק מסמכי היסוד והניירת היומית מהסניפים וקליטתם באופן המאפשר לגורם העסקי צפייה במסמכי היסוד. הוצאת מסמכי היסוד בוצעה בכ-84 סניפים. בשנת 2012 התהליך הושלם ב-9 סניפים נוספים. הוצאת הניירת היומית בוצעה בכל הסניפים. פעילויות אלה חוסכות שטחים בסניף, חוסכות נייר, מקצרות את זמן איתור המסמך ומפחיתות סיכונים. כמו כן, בשנת 2012 בוטלה הדפסת דוחות בכל סניפי הבנק ובנק מרכזית דיסקונט על ידי שינוי שיטת העבודה לצפייה בדוחות באמצעות מסך המחשב וטיפול בהם על ידי כתיבת הערות וחתימה במחשב.

בנקאות קמעונאית – מגזר משקי הבית

שירות

מוצרים בנקאיים. המוצרים הבנקאיים העיקריים העומדים לשימוש לקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, פקדונות, פעילות בשוק ההון וכרטיסי אשראי, וכן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחת על ידי משכון דירות מגורים.

טלבנק שירות אישי. מרכז מענה טלפוני ללקוחות - הפניה אוטומטית לבנקאות הישירה ללקוחות המתקשרים למרכזיית הסניף. השירות מאפשר לשפר את איכות המענה הטלפוני ולפנות לעובדי הסניף זמן לייצר עבור הלקוח ערך מוסף בהיבטי יוזמה ומכירות.

טלבנק אינטרנט. עידוד השימוש בערוץ זה, שמתבטא בעלויות הנמוכות משמעותית ללקוח לעומת שירותים זהים הניתנים בסניף.

הלוואות באינטרנט. החל מחודש יוני 2012, יכולים לקוחות פרטיים, אשר עונים לקריטריונים שנקבעו, לקבל הלוואה באינטרנט.

דיסקונט בסלולר. שירות המבוסס על יישום סלולרי, המאפשר גלישה לחשבון לקבלת מידע וביצוע פעולות בנקאיות באמצעות אפליקציה/SMS מכל מקום ובכל זמן. ללקוח ניתנים שירותים שונים תוך אפשרות קבלת תמיכה בעת הגלישה.

מכשירי כספומט מותאמים לצרכים של מוגבלי הראיה. ב-340 מכשירי כספומט של הבנק ושל בנק מרכזית דיסקונט ברחבי הארץ, מותקנים אמצעי שמע, נוסף על אמצעי זיהוי קיימים על ידי מישוש, אשר יחד מסייעים בידי מוגבלי הראיה לבצע פעולות בנקאיות. מרבית הכספומטים מותקנים בגובה המאפשר שימוש גם למוגבלים על כסא גלגלים.

מתן שירותים לעובדי מדינה ולעובדי הוראה. בשנת 2012 המשיך הבנק במתן שירותים ייחודיים לעובדי המדינה ולעובדי הוראה, בהתאם להסכמים עם החשב הכללי (לפרטים נוספים, ובכלל זה המשך מתן שירותים לעובדי הוראה, ראו ביאור 19 ג' ו-18).

התאמת רשת הסינון

כחלק ממהלך הבידול של הבנק מוקמים סניפי קונספט ייחודיים, במטרה לתת מענה מותאם לצרכים שונים של לקוחות קמעונאיים. **שינוי במתכונת שירותי בנקאות מהירה.** במסגרת ההיערכות לשנת 2013, הוחלט כי שירותי בנקאות מהירה בקדמת הסניף, הכוללים מכשור מתקדם ומספקים מענה מהיר לשירותי בנקאות יומיומית, יינתנו בשירות עצמי, ללא איוש קבוע על ידי בנקאים. בהתאם, חלק מהעובדים העוסקים במתן שירות זה נידו לתפקידים אחרים, במוקד המידע והמכירות הטלפוני ובמערך הכספרות בסניפים. **הסבת סניפים לעסקיים.** בשנת 2012 החל מהלך להסבת סניפים מסוימים לסניפים עסקיים. בשנת 2012 הוסבו סניף המפרץ בחיפה וסניף פולג בנתניה. המהלך יימשך בשנת 2013.

"דיסקונט בדרך שלך". סניפים אלה, הממוקמים בקניונים, משמשים נקודת שירות ומכירות ללקוחות הקניון, והם מותאמים לסביבה הקמעונאית של הקניון. שעות הפתיחה מותאמות ללקוח: 10:00-22:00. בסוף שנת 2012 פעלו 10 סניפים בסדרת "דיסקונט בדרך שלך". **"דיסקונט ביתי".** סניף המיועד ללקוחות קמעונאיים - פרטיים בלבד, המבוסס על מודל שירות כלכלי ויעיל לחדירה לשכונות מגורים ולמתחמים ממוקדים. סניפים אלה נמצאים בשכונות גדולות בערים, ומשרתים לקוחות פרטיים. בשעות פתיחה המותאמות לצרכי התושבים והסביבה. בסוף שנת 2012 פעלו 10 סניפי דיסקונט ביתי.

הוצאת סניפי בנק יהב ממתחמי המדינה. בדוח שנתי 2010 (עמ' 115) דווח כי בחודש יוני 2010 הגישה פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי) לבית משפט השלום בירושלים כתב תביעה בסדר דין מקוצר לפינוי סניפי בנק יהב המצויים במתחמי משרדי הממשלה בבירה (משרד הפנים ושיח ג'ראח). הליך הגישור שהתקיים בין הצדדים נכשל. ההליך המשפטי ממשיך להתברר בין הצדדים.

מערכי הייעוץ

מרכזי השקעות. לקוחות בעלי פסיבה של מעל 750 אלף ש"ח או לקוחות פעילים בשוק ההון זכאים לייעוץ בתחום הפסיבה במרכזי השקעות (9 במספר). חשבון הלקוח משויך לסניף אולם השירות ניתן במרכז ההשקעות על ידי יועצי השקעות מומחים.

בסוף שנת 2012 פעלו 4 שלוחות של מרכזי השקעות.

שירותי ייעוץ בסניפים. לקוחות בעלי פסיבה בתחום של 120-750 אלף ש"ח זכאים לייעוץ אשר ניתן בסניפים על ידי יועצי השקעות מורשים ומבודלים העוסקים בתחום שוק ההון בלבד.

שירותי ייעוץ פנסיוני. הבנק עוסק במתן ייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק ובמרכזי ההשקעות. הבנק בחר במודל ייחודי של מתן ייעוץ פנסיוני על ידי יועצים מבודלים המתמחים בייעוץ פנסיוני לכל סוגי הלקוחות. הבנק מספק ייעוץ פנסיוני לעצמאים ושכירים בכל רחבי הארץ. (לפרטים נוספים ראו להלן "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים"). בשלהי שנת 2012 בוצעה התאמת מערך היועצים לצרכים, ומספרם צומצם במעט.

ניהול תיקים. הפנית לקוחות הנדרשים לשירות זה להתקשרות עם מנהלי תיקים מורשים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, מתבצעים שיווק והפצה בערוצים הבאים:

- בסניפים - פנים מול פנים, על ידי מסכי פלאזמות בעמדות ההמתנה לשירות;
- באמצעות הטלפון, הן בפניה יזומה והן בתגובה לפנית הלקוחות;
- בטלפון דיסקונט - הן בפניה יזומה הן כמענה לפנית לקוחות;
- באתר דיסקונט באינטרנט, באמצעותו מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- במשוב דיסקונט, באמצעותו מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- במערכת מענה קולי אינטראקטיבי (IVR) בטלפון, באמצעות מסרים שיווקיים והצעות מכר בזמן המתנה לשירות;
- דיוור ישר לקוחות (בצירוף דוח מצב חשבון) ובאמצעות המכשירים לשירות עצמי (משובים וכספומט);
- ערוצים ישירים - במהלך שנת 2012 הושק שירות המאפשר קבלת הלוואה דרך האינטרנט.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

שלושה יעדים הוצבו למגזר במיקוד העשיה בשנה הקרובה: התמקדות ברווחיות, הגדלת מצבת הלקוחות ובפעילותם בבנק ושיפור האיכות. לצורך מימוש היעדים כאמור הוגדרו הדגשים כלהלן:

- **מיצוב הטלפון כמרכז שירות ומכירות ארצי** - ביצוע שיחות יזומות לבנקאות כללית ושילוב הצעות ערך ומכירות לשיחות נכנסות, לצד מתן שירות מענה טלפוני למנויים וללקוחות, הפניית שיחות אישית וכללית והפעלת מוקדי שימור ללקוחות אח"מ וסטודנטים;
- **מיצוי פוטנציאל הלקוחות** - באמצעות פילוחי משנה, לרבות התאמת הצעות הערך סביב "משפחה בדיסקונט", מוצרים ומחירים, הצעת הלוואות במגוון ערוצים, שיפור ההפעלה של הסד"כ היוזם - טלפון וכספרים; עידוד החיסכון המשפחתי;
- **שימור לקוחות באמצעות שימוש במשכנתא כמוצר משמר** - שיפור השירות ללקוח, בעיקר על ידי קיצור לוחות זמנים; הרחבת פריסת השירות לרבות הגדלת פעילות בקבוצות רכישה; מתן הצעות ערך נלוות למשכנתא;
- שיפור האיכות:
 - פיתוח מודלים באשראי פרטי ועסקי;
 - המשך פריסת קציני צוות בסניפים;
 - ניהול ממוקד של בקרה-ניטור-גביה, לרבות שיפור מהותי במהירות התגובה.

דגשים לשנה הקרובה

- המשך הובלת השירות האישי;
- חיזוק המיקוד בלקוח;
- פיתוח מוצרים חדשים וייחודיים והתאמתם ללקוחות הבנק;
- המשך גיוס עובדי המדינה וההוראה, בין היתר באמצעות סל ההטבות שנבנה במיוחד עבורם;
- המשך מיצוב הבנק כמוביל בתחום הייעוץ הפנסיוני;

- דגש על שימור טיפוח נאמנות לקוח והעמקת פעילות בקרב לקוחות חדשים וותיקים;
- העמקת פעילות פאסיב;
- קיצור תהליכים בנקאיים;
- הטמעת תהליכים להוצאת פעילות תפעולית מהסניפים, כגון חידוש פוליסות ביטוח לבטוחות;
- המשך פריסת מערכת ניהול תורים - פריסה ב-15 סניפים נוספים;
- בנקאות רב ערוצית אשר תאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל ערוץ שיבחר;
- העלאת שביעות רצון הלקוחות על ידי שדרוג חווית השירות בסניף והעלאת רף השירות;
- המשך פיתוח ושימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה במתן אשראי.

תחרות

מתחרים. מספר המתחרים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק. עיקר התחרות של הבנק הינה מול ארבעת הבנקים הגדולים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי הראשון ובנק מזרחי-טפחות, כאשר בנק דיסקונט הינו השלישי בגודלו מבין חמשת הבנקים. כמו כן, בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסיים "חוץ בנקאיים" כגון: חברות כרטיסי אשראי - בתחום האשראי הצרכני, חברות השקעות וביטוח - בתחום שוק ההון, ועוד.

דרכי התמודדות עם התחרות. התמודדות עם התחרות נעשית תוך מאמץ לבדל את הבנק מול מתחריו, בכמה מישורים:

- גידול בנתח השוק הקמעונאי על ידי גיוס לקוחות תוך התמקדות בעובדי המגזר הציבורי;
- שימור לקוחות על ידי העמקת פעילות, שיפור שירות ומתן הצעות ערך מבודלות ללקוחות הבנק;
- כחלק מהצעת הערך הכוללת המותאמת לצרכי הלקוחות, מפעיל הבנק מערכי שירות מתמחים בייעוץ השקעות, ייעוץ פנסיוני ואשראי;
- בנק דיסקונט היה הראשון להרחיב את מגוון סניפיו במסגרת שיפור השירות והשיק סניפי קונספט ייחודיים. הפעילות כוללת למעלה מ-100 סניפים, אשר פתוחים לשירות הלקוחות גם ביום שישי.
- בנוסף, כאמור, הבנק מתמקד ביישום אסטרטגיית המגזרים על ידי התמחות בזירות השונות ומתן שירות מבודל בהתאם לפלחי האוכלוסייה וצרכיה.

התפתחות בשוקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

בשנת 2012 לא חלו שינויים במאפייני לקוחות המגזר. יחד עם זאת, נמשכת המגמה של גידול בפעילות הבנקאית באמצעות הערוצים הישירים (מכשירי בנק אוטומטיים, טלבנק דיסקונט, אינטרנט ובנקאות סלולרית).

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- התאמת פריסת נקודות שירות ושעות הפעילות לאיזור וסוג האוכלוסייה;
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגיים הישירים;
- מתן שירות ומענה מקצועי ללקוח, התואם את צרכיו והעדפותיו;
- בניית מוצרים המותאמים ללקוח במגוון האפיקים הבנקאיים;
- גמישות ורגישות לשינויים בשוק, לרבות הוראות רגולטוריות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים במגזר

- השקעה בפריסת רשת סניפים ברחבי הארץ;
 - השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם;
 - הכשרת כוח אדם שירותי המיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות;
 - שמירה על מוניטין של רמת שירות, מובילות, מקצועיות ואמינות, הנבנה לאורך שנים;
 - נדרשת השקעת תשומות ומאמצים בשימור לקוחות קיימים וגיוס לקוחות חדשים.
- במטרה לפשט את תהליך המעבר מבנק אחד למשנהו, פרסם המפקח על הבנקים, בחודש יולי 2005, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432, לפיו מוטלת על התאגיד הבנקאי חובה לספק מידע ללקוח השוקל להעתיק את פעילותו לבנק אחר ולבצע עבורו שורת פעולות, בתקופה קצרה

ונקובה.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

כללי. רוב ההכנסות מפעילות ההנפקה של כרטיסי אשראי משויכות למגזר משקי הבית.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2012 בסך של 224 מיליון ש"ח, לעומת 219 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 2.3%. השיפור ברווח הנקי הושפע, בין היתר, מהגידול בפעילות מול הלקוחות, התייעלות (מיזוג סניפים ופרישת עובדים) ושפור באיכות ניהול תיק האשראי.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 19 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 148 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 87.2%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית:

פעילות בינלאומית:						
פעילות	פעילות מקומית	פעילות	פעילות	פעילות	פעילות	פעילות
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012						
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו						
– מחיצוניים	(278)	265	–	250	237	(1)–
– בינמגזרי	1,336	(35)	–	(96)	1,205	(1)–
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,058	230	–	154	1,442	(1)–
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	10	7	9	27	(1)–
עמלות והכנסות אחרות	482	753	224	38	1,497	(1)–
סך-הכל הכנסות	1,541	993	231	201	2,966	(1)–
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(4)	23	–	–	19	(1)–
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,540	752	174	134	2,600	(1)–
רווח לפני מסים	5	218	57	67	347	(1)–
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	(18)	67	14	25	88	(1)–
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	23	116	43	42	224	(1)–
תשואה להון (אחוזים)	3.0	19.4	139.3	5.9	10.7	(1)–
יתרה ממוצעת של נכסים	9,502	8,267	10	19,641	37,420	13
יתרה ממוצעת של התחייבויות	66,046	2,137	–	492	68,675	17
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,952	8,026	410	9,619	28,007	13
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	34,064	–	34,064	(1)–
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,609	–	1,576	1,074	4,259	(1)–
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	430	230	–	154	814	(1)–
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	628	–	–	–	628	(1)–
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,058	230	–	154	1,442	(1)–

(1) סכומים נמוכים מ 1 מיליון ש"ח.

נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית (המשך):

פעילות בינלאומית:		פעילות מקומית				
בנקאות ופיננסים	סך-הכל	משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾						
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾						
- מחיצוניים	(1,219)	253	-	209	(757)	(3)-
- בינמגזרי	2,379	(38)	-	(57)	2,284	(3)-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾	1,160	215	-	152	1,527	(3)-
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	-	20	31	(4)	47	(3)-
עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾	457	767	230	43	1,497	(3)-
סך-הכל הכנסות	1,617	1,002	261	191	3,071	(3)-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	130	20	-	(2)	148	(3)-
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,519	691	181	149	2,540	1
רווח (הפסד) לפני מסים	(32)	291	80	44	383	(1)
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	(12)	86	23	16	113	(3)-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(20)	155	57	28	220	(1)
תשואה להון (אחוזים)	(2.8)	17.0	163.4	4.1	9.1	(62.0)
יתרה ממוצעת של נכסים	9,750	8,161	11	19,124	37,046	8
יתרה ממוצעת של התחייבויות	62,042	759	-	1,357	64,158	19
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,195	12,140	467	9,448	32,250	11
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	34,324	-	34,324	(3)-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,036	-	1,328	1,326	3,690	(3)-
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :						
מרווח מפעילות מתן אשראי	481	215	-	152	848	(3)-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	679	-	-	-	679	(3)-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾	1,160	215	-	152	1,527	(3)-

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.
- (3) סכומים נמוכים מ 1 מיליון ש"ח.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

עמלות. לפרטים בדבר צעדים ליישום המלצות הצוות לבחינת התחרותיות במערכת הבנקאית בתחום העמלות, ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים.

המגזר הקמעונאי בבנק מרכנתיל דיסקונט

מרבית לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר משקי הבית בבנק זה, מקבלים שירותי בנקאות באמצעות סניפי בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת (32 סניפים). סניפים אלה ממוקמים במקומות ישוב שבהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה לא יהודית. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלה מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים. בנק מרכנתיל דיסקונט רואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחות העסקית ושוקד על הגדלת פריסת הסניפים במגזר ושיפור השירות ללקוחות המגזר.

בנקאות קמעונאית – מגזר עסקים קטנים

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2012 בסך של 263 מיליון ש"ח, לעומת 174 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 51.1%. השיפור ברווח הנקי הושפע, בין היתר, מהעצמת המיקוד ניהולי במגזר זה, גידול בפעילות מול הלקוחות, ושיפור באיכות ניהול תיק האשראי.

ההוצאות בנין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 98 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 109 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 10.1%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים:

פעילות מקומית					
בנקאות ופינוסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	משכנתאות	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					
במיליוני שקלים חדשים					
הכנסות ריבית, נטו, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי					
624	32	–	48	47	751
60	(10)	–	(5)	(19)	26
684	22	–	43	28	777
–	–	3	–	3	6
363	72	36	19	2	492
1,047	94	39	62	33	1,275
סך-הכל הכנסות					
104	–	1	(1)	(6)	98
675	50	34	10	8	777
268	44	4	53	31	400
88	9	1	19	11	128
180	26	3	34	20	263
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק					
26.1	39.3	65.2	57.5	27.1	29.5
10,244	415	4	802	1,127	12,592
14,518	882	–	671	14	16,085
9,133	899	71	792	963	11,858
–	–	7,088	–	–	7,088
–	–	344	–	–	344
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:					
556	22	–	37	28	643
128	–	–	6	–	134
684	22	–	43	28	777
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו					

נתונים אודות מגזר עסקים קטנים (המשך):

פעילות מקומית					
סך-הכל	משכנתאות	בניה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾					
במיליוני שקלים חדשים					
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾					
644	39	62	–	30	513
– מחיצוניים					
143	(15)	(10)	–	(10)	178
– בינמגזרי					
787	24	52	–	20	691
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾					
13	(2)	4	15	–	(4)
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾					
451	3	17	35	53	343
עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾					
1,251	25	73	50	73	1,030
סך-הכל הכנסות					
109	(6)	(10)	–	–	125
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
875	10	22	33	46	764
הוצאות תפעוליות ואחרות					
267	21	61	17	27	141
רווח לפני מסים					
87	7	21	6	8	45
הפרשה למסים על הרווח					
174	14	40	11	13	96
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק					
16.5	15.7	39.6	157.0	22.5	12.1
תשואה להון (אחוזים)					
13,427	1,099	1,018	5	312	10,993
יתרה ממוצעת של נכסים					
14,284	50	694	–	901	12,639
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
14,007	1,192	1,328	92	769	10,626
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
8,574	–	–	8,574	–	–
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
364	–	–	364	–	–
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול					
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :					
645	24	44	–	20	557
מרווח מפעילות מתן אשראי					
142	–	8	–	–	134
מרווח מפעילות קבלת פקדונות					
787	24	52	–	20	691
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾					

הערות:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

התפתחויות בשנת 2012

מימון עסקים קטנים. בחודש יולי 2012 יצא הבנק עם 4 קרנות למימון עסקים קטנים. כחלק ממדיניות הבנק למיקוד פעילות במגזר זה, מוצעים ללקוחות הקיימים של הבנק 2 מסלולי מימון, ושני מסלולים נוספים מוצעים ללקוחות חדשים. סך המימון ללקוח באמצעות הקרן יכול להגיע עד ל-1 מיליון ש"ח, תוך הקלה בבטוחות הנדרשות.

חדר עסקות. בחודש פברואר 2012 נפתח חדר עסקות מסחרי למתן שירותי פעילות חדר עסקות (שרותי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקות הגנה) ללקוחות מגזר עסקים קטנים ומגזר הבנקאות המסחרית בבנק. מאז פתיחתו, מתבצעת פעילות ממוקדת, לחיבור ללקוחות מתאימים לחדר עסקות זה.

הגדרת סניפים כסניפי עסקים. במטרה למקד פעילות ולשפר שירות, הוגדרו בסוף שנת 2012 שני סניפים כסניפי עסקים בהם יינתן שרות רק ללקוחות מגזרי עסקים קטנים ובינוניים ולקוחות אח"מ. בשנת 2013 יועברו 4 סניפים נוספים לעבודה כסניפי עסקים.

דגשים לשנה הקרובה

- המשך המהלך למיצוב סניפים כסניפים עסקיים ומיקוד בסניפים עתירי פעילות, שעיקרו השלמת הסבת 4 סניפים נוספים כעסקיים;
- התאמת מכירת מוצרים ייחודיים ללקוחות המגזר ופניה לפלחי לקוחות ייעודיים במגזר;
- מיקוד מתמיד לשיפור רמת השירות ללקוח על ידי שיפור מיומנות העובדים, מדידה ובקרה;
- המשך פיתוח מודלים אנליטיים ושימוש בהם ככלי תומך החלטה במתן אשראי;

- הרחבת השימוש בערוצים הישירים, ובכלל זה אתר ייעודי ללקוחות המגזר "עסקים +";
- השלמת המהלך לארגון מחדש של מערכי השירות על פי מגזרים;
- הגברת השימוש במודלים לניתוח פעילות לקוחות המגזר (מערכת "אורות אדומים").

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה, היא בעיקר מצד המערכת הבנקאית. יחד עם זאת, קיימת פעילות העמדת מימון ללקוחות עסקיים קטנים הן על ידי חברות כרטיסי האשראי, והן על ידי חברות פרטיות ייעודיות המממנות פעילות ספציפית, כגון: רכישת רכב, ציוד או פעילות יבוא. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, הן מתן מענה מהיר לפניות הלקוחות, פיתוח קשר אישי עם הלקוח והצעת פתרונות מקצועיים כוללים למכלול צרכיו הפיננסיים.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק את כל מגוון השירותים ללקוחות המגזר. השירות ניתן בסניפי הבנק, למעט שירותי סחר חוץ. לרשות הלקוחות העסקיים קיימת גם האפשרות לקבל שירות באמצעות האינטרנט באתר ייעודי ובאמצעות הטלפון.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ בהתאם לשיוך הענפי שלהם (ראו להלן ב-"המגזר העסקי").

שירות לעסקים קטנים ובינוניים. לקוחות הבנק שהם עסקים קטנים ובינוניים מקבלים שירות בהלימה להיקפי פעילותם, וזאת כדי לאפשר שירות מקצועי המתאים למאפייני הלקוח. לקוחות בעלי מחזורי פעילות בסכום של עד כ-15 מיליון ש"ח וחביויות בסכום של עד כ-4-5 מיליון ש"ח, מקבלים שירות בצוותי בנקאות לעסקים בסניפים. לקוחות בעלי מחזורי פעילות או חביויות גבוהים מאלה, מקבלים שירות במרכזי העסקים של הבנק.

אתר "עסקים +". אתר ייעודי ללקוחות עסקיים. האתר מציג מידע מקיף על חשבונות העסק ומאפשר ביצוע פעולות באופן עצמאי, על ידי הלקוחות, ישירות מבית העסק.

חבילות SMS לעסקים. חבילה המאפשרת הרחבה של שירותי העו"ש. ניתן לקבל הודעות בנושאים הבאים: הודעה מראש על סיום ערבות, יתרת ערבויות בחשבון, שיקים דחויים גוביינא (יתרה ופרעון), שיקים לבטחון (יתרה, פרעון, וירידה מתחת לסכום שהוגדר), הזמנת פנקסי שיקים, שיקים שהוחזרו וכיוצא ב.

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכזתיל דיסקונט

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכזתיל דיסקונט מהווה את אחד המגזרים הבולטים של בנק מרכזתיל דיסקונט ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של בנק זה.

כמחצית מלקוחות בנק מרכזתיל דיסקונט המשתייכים למגזר זה מתגוררים בישובים בהם יש רוב מוחלט לאוכלוסייה לא יהודית, ומקבלים שירותי בנקאות באמצעות 32 מסניפי בנק זה המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת. להערכת הנהלת בנק מרכזתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

המגזר העסקי

סקירת התפתחויות בסקטור העסקי בשנת 2012

בשנת 2012 התרחבה כלכלת ישראל בשיעור של 3.1%, לעומת צמיחה של 4.6% בשנת 2011. במקביל, הואט קצב ההתרחבות של התוצר העסקי מ-5.1% בשנת 2011 ל-3.1% השנה.

להלן הגורמים אשר השפיעו על התפתחות התוצר העסקי בשנת 2012:

- קיפאון (0.1%) ביצוא, אשר שיקף נסיגה של 2.4% ביצוא הסחורות ומנגד, גידול של 6% ביצוא השירותים.
- האטה בצריכה הפרטית (2.7%);
- האטה (3.2%) בהשקעות בנכסים קבועים (ללא אוניות ומטוסים), תוך האטה ניכרת בהשקעות בענפי המשק, לצד האטה בהשקעות בבניה למגורים. בפרט, נרשמה נסיגה בהשקעות בנכסים קבועים, במחצית השניה של השנה;
- בצריכה הציבורית (ללא יבוא ביטחוני) נרשמה בשנת 2012 האצה (3.3%), אשר הקיפה הן את הצריכה האזרחית והן את הרכישות

מהתעשייה הביטחונית המקומית.

במקביל להאטה במרבית רכיבי השימושים, נרשמה בשנת 2012 האטה (3.4%) ביבוא הסחורות והשירותים (ללא יבוא ביטחוני). ההאטה האמורה הקיפה את יבוא הסחורות והשירותים כאחד.

התפתחויות בחוב המגזר העסקי

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2012 הצטמצם החוב של הסקטור העסקי (ללא בנקים וחברות ביטוח) בשיעור של 1% לעומת סוף חודש ספטמבר 2012, לאחר עליה בשיעור של כ-1% במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה (שיעורי השינוי הינם במונחים נומינליים, ומושפעים משינויים בשערי החליפין ובמדד המחירים). יתרת החוב בסוף שנת 2012, עמדה על 782 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף שנת 2011. היציבות בחוב במהלך השנה נובעת מעליה בשיעור של כ-38% בהלוואות מגופים מוסדיים וכ-2% בחוב לתושבי חוץ. מנגד, נרשמה ירידה של כ-6% בחוב למוסדיים באמצעות איגרות חוב וכ-2% בחוב המגזר העסקי למשקי בית ולחברות (אג"ח חברות סחיר). במקביל, נרשמה ירידה בשיעור של כ-1% בחוב לבנקים. לפי אומדני בנק ישראל, במונחים כמותיים (בניטרול השפעת האינפלציה והשינוי בשערי החליפין), נרשמה במהלך השנה ירידה בשיעור של 0.3% בסך החוב של המגזר העסקי, וירידה בשיעור של כ-1% בחוב לבנקים.

כתוצאה מההתפתחויות האמורות, ירד משקל הבנקים בסך החוב של הסקטור העסקי מ-52.2% בסוף שנת 2011 ל-51.7% בסוף חודש דצמבר 2012.

היקף גיוס איגרות החוב הקונצרניות (ללא בנקים וחברות ביטוח) בשנת 2012, הסתכם בסך של כ-29 מיליארד ש"ח, לעומת כ-26 מיליארד ש"ח בשנת 2011. הגיוסים בשנת 2012 כוללים, בין היתר, גיוסים בהיקף גבוה שבוצעו על ידי חברת חשמל לישראל.

התפתחויות בשווקים של המגזר

בשנת 2012, נמשכה ההתרחבות האיתית בפעילות הכלכלית, על רקע המצב הכלכלי העולמי ואי הוודאות הנובעת מכך. להלן כיווני ההתפתחות בענפי המשק העיקריים:

- ענף התעשייה - ענף מוטא יצוא ומושפע מביקושים בחו"ל. ברבעון האחרון של שנת 2012 נרשמה נסיגה בתפוקת התעשייה וביצוא התעשייתי; התעשייה מאופיינת בענפים מוטי יצוא, אשר נפגעו מהמשבר באירופה (יעד יצוא מרכזי לחברות הישראליות), החולשה בארה"ב וההאטה בסחר העולמי. חלק מהחברות בענף נקטו צעדי התייעלות, אשר כוללים הסטת יצוא משווקי מערב אירופה וארה"ב לשווקי אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית;
- ענף היהלומים - נסיגה בפעילות הענף, אשר ניכרת בנתוני סחר חוץ ובנתוני תקבולי הענף במערכת הבנקאית. ברבעון האחרון של שנת 2012 נרשמה ירידה מסוימת בקצב הנסיגה;
- ענפי השירותים - ענפי השירותים מגוונים, אלו אשר חשופים למשבר העולמי נפגעים יותר. כמו כן קיימים ענפים אשר מאופיינים בשנים האחרונות בשינויי רגולציה והתגברות התחרות;
- ענף התקשורת ושירותי המחשוב וענף השירותים הפיננסיים הושפעו בתקופה האחרונה משינויי רגולציה רבים ותחרות הולכת וגוברת. תחום ההובלה הימית סובל מדמי הובלה נמוכים יחסית, עודפי היצע, צמיחה מתונה של ביקושים וקטון משמעותי בנתיבי הסחר המרכזיים;
- ענף המסחר - הענף מושפע בעיקר מביקושים מקומיים, אשר מצביעים על חולשה מסוימת - ירידה בצריכה הפרטית לנפש, ירידה בפדיון רשתות השיווק והאטת קצב הגידול ברכישות בכרטיסי אשראי;
- ענף הנדל"ן - לפרטים, ראו להלן "פעילות בניה ונדל"ן" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".

התפתחויות צפויות בשוקי המגזר

בשנת 2013 צפויה האצה קלה בקצב הצמיחה. על פי תחזית בנק ישראל, המשק הישראלי יצמח בשיעור של 3.8% לעומת 3.3% בשנת 2012. התחזית מתבססת, בין היתר, על התחלת הפקת גז טבעי שמתוכננת לרבעון השני של שנת 2013. להלן ההתפתחויות העיקריות הצפויות:

- בשוק המקומי - צפויה האצה קלה בקצב הגידול של התוצר העסקי. החברות יפעלו בסביבה מאתגרת, המושפעת מסביבה כלכלית גלובלית המאופיינת בחוסר וודאות, שינויי רגולציה וקיצוצי תקציב; התמתנות ברמת הביקושים המקומיים, על אף סביבת הריבית הנמוכה, על רקע השפעה ממתנת של ההרעה הצפויה בשוק התעסוקה והעלאת המיסים הצפויה על רקע התרחבות הגרעון;

- שמירה על יציבות בפעילות ענף הבניה, לאור ירידה במספר התחלות הבניה למגורים ובמקביל לסביבת ריבית נמוכה, אשר עשויה לשמור על יציבות הביקושים;
- האטה בהשקעה בענפי המשק. התפתחות ההשקעה בענפי המשק תושפע, במידה רבה, מסיום ההשקעה במפעל "אינטל" החדש בקרית גת, כמו גם מרמה גבוהה של חוסר וודאות בקרב המגזר העסקי. מנגד, יושפעו ההשקעות לחיוב מהעבודות להקמת עיר הבה"דים בדרום;
- התמתנות בקצב גידול היצוא, על רקע ההאטה בסחר העולמי וקצב התאוששות איטי בעולם.

התפתחויות צפויות באשראי למגזר העסקי

אשראי בנקאי. לנוכח מצב המשק, לצד עליה ברמות הסיכון, והשלכות מגבלת ההון של הבנקים, צפויה האטה בקצב גידול האשראי הבנקאי. ההתמתנות בקצב הגידול תושפע, בין היתר, מהריסון באשראי לעסקים, אשר צפוי לצמוח בשנת 2013 בקצב מהיר לעומת 2012, אך בשיעורים נמוכים מבעבר.

אשראי חוץ בנקאי. צפויה צמיחה מתונה באשראי החוץ בנקאי. זאת, עקב התנודתיות בשוק ההון, הסדרי החוב שנעשו בתקופה האחרונה וחיזוק הדרישות הרגולטוריות.

האמור בשני הסעיפים האחרונים לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית. האמור עשוי שלא להתממש בשל התפתחויות שונות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

ביצוע יעדים ואסטרטגיה עסקית - שנת 2012

הבנק פעל בשנת 2012 בהתאם לתוכנית העבודה למגזר העסקי, תוך התמקדות בהרחבת פעילות שוק ההון, והתאמת החשיפה לענפי משק בהתאם להערכת הסיכון הענפי. בנוסף, בוצעו הצעדים שנדרשו להשגת מבנה התיק הרצוי והשגת היעדים העסקיים. לאור חוסר הוודאות בשווקים הפיננסיים בעולם ובגוש האירו בפרט, והחשש מההשלכות האפשריות על הלווים בבנק, הבנק ממשיך לקיים תהליך מעקב רציף אחר החברות החשופות לשווקים אלו ופועל בהתאם. כמו כן, הבנק מקפיד לעקוב אחר לקוחות גדולים וקבוצות לווים ברמת סיכון גבוהה. לפרטים נוספים ראו בפרק ניהול סיכונים אשראי.

במהלך שנת 2012 המשיך הבנק בפעילות הלוויי הפיננסי לתאגידים הגדולים. זאת, בשים לב למגבלת נכסי הסיכון ובשילוב תפיסת סיכון שמטרתה צמצום חשיפות בענפים ובפעילויות שהוגדרו כבעלי סיכון גבוה מהממוצע. כתוצאה מהאמור, שמר הבנק על גודלו של תיק האשראי למגזר העסקי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2013 הבנק ישאף לפעול במגוון רחב של מגזרים וענפי משק תוך פיזור תיק האשראי ותוך צמצום החשיפה לתחומים שבהם זוהה סיכון גבוה מהממוצע. זאת, תוך הקצאת נכסי סיכון לפי תשואה מותאמת סיכון. כמו כן, יינתן דגש לעסקים קטנים ובינוניים, תוך המשך ליווי פיננסי לחברות הגדולות.

במסגרת מיקוד הבנק בהשאת ערך על תיק נכסי הסיכון במגזר העסקי ועמידה ביעדי הלימות ההון, הוגדרו לשנת 2013 כיווני ההתפתחות העיקריים המפורטים להלן:

- הרחבת מעטפת השירותים ללקוחות תוך הגדלת התשואה מותאמת סיכון;
- הגברת תהליכי הבקרה, המעקב והניטור אחר התפתחויות חריגות שוטפות בפרופיל הסיכון של הלקוחות;
- בניית יכולת תמחור מותאמת תשואות להון;
- שמירת פרופיל הסיכון הקיים באמצעות הגדרת ענפי משק מועדפים להרחבת האשראי, ענפי משק לשמירת סך האשראי ללא שינוי וענפי משק להקטנת האשראי. פיזור הסיכונים בין ענפי המשק השונים, תוך צמצום החשיפה לפעילות בחו"ל;
- מיקוד בפעילויות בהן קיימת תשתית ניהולית, תשתית מיכונית נאותה, כ"א, ניטור ובקרה;
- הבנק ימנע מפעילות אשראי שיש בה חשש לפגיעה במוניטין הקבוצה או הבנק, בין היתר, תחומים הקשורים להלבנת הון ומימון טרור;
- השתתפות במימון עסקאות גדולות בתחום רכישות ומיזוגים המאורגנות על ידי שני הבנקים הגדולים;
- הובלת עסקאות סינדיקציה בשיתוף עם גופים מוסדיים.

האמור לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית, כמפורט לעיל בסעיף זה וכן בפרק "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2012". האמור

עשוי שלא להתממש במידה ותחול ירידה ניכרת בהיקף הביקושים מחו"ל כתוצאה מהמתנתות ניכרת בקצב ההתאוששות והצמיחה בשווקים מסוימים בחו"ל, ירידה ניכרת ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, תנודתיות ניכרת בשערי הריבית ושערי החליפין בעולם ובמשק העולמי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. ליום 31 בדצמבר 2012 לא הייתה כל חריגה מהמגבלות שנקבעו בהוראה. **מגבלת "אנשים קשורים".** במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 חלה מגבלה על מתן אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, כך שלא יעלה על 10% מהון הבנק. החבות של כל מרכיב בגרעין השליטה לא תעלה על המכפלה של חלקו היחסי בגרעין השליטה ב-10% מהון הבנק.

בחודש ספטמבר 2006 נמסרה לבנק הנחיית הפיקוח על הבנקים בעניין, לפיה לצורך ההוראה האמורה, מגבלת האשראי למרכיבי הקבוצה היחידים תהיה כלהלן: מר אדגר מ. ברונפמן - 3.86% מהון הבנק, מר מתיו ברונפמן - 0.78% מהון הבנק, מר אדם ר. ברונפמן - 0.39% מהון הבנק, גב' הולי ב. לב - 0.39% מהון הבנק; מר מייקל ראובינוף - 0.2% מהון הבנק, מר פיליפ מילשטיין 0.39% מהון הבנק ומר רובין שראן - 4.0% מהון הבנק.

ליום 31 בדצמבר 2012 אין חריגה מהמגבלה האמורה.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

מכירת תיק אשראי. בשנת 2012 לא נמכרו תיקי אשראי של הבנק. בשנת 2011 נמכר תיק אשראי של המגזר העסקי בהיקף כולל של 910 מיליון ש"ח. בגין המכירה כאמור נרשם רווח בסכום של כ-53 מיליון ש"ח (לפני מס). לפרטים בדבר מכירות נוספות בשנת 2011, ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2012 בסך של 245 מיליון ש"ח, לעומת 353 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 30.6%. הקיטון ברווח הנקי נבע מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בפעילות המקומית וגידול בהוצאות התפעוליות.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 467 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 287 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 62.7%, שנגזרת מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בפעילות המקומית בבנקאות ופיננסים.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי:

פעילות בינלאומית		פעילות מקומית						
בנקאות ופינוסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות ופינוסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012								
במיליוני שקלים חדשים								
הכנסות ריבית, נטו	655	18	1	597	1,271	172	10	1,453
- מחיצוניים	(72)	(1)	-	(314)	(387)	(30)	(4)	(421)
- בינמגזרי	583	17	1	283	884	142	6	1,032
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	47	-	2	1	50	-	-	50
הכנסות מימון שאינן מריבית	179	56	47	114	396	43	3	442
עמלות והכנסות אחרות	809	73	50	398	1,330	185	9	1,524
סך-הכל הכנסות	422	-	-	(35)	387	28	52	467
הוצאות בגין הפסדי אשראי	431	32	39	69	571	86	18	675
הוצאות תפעוליות ואחרות	(44)	41	11	364	372	71	(61)	382
רווח (הפסד) לפני מסים	(24)	8	3	129	116	25	(14)	127
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח								
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(20)	23	8	235	246	46	(47)	245
תשואה להון (אחוזים)	(1.0)	60.9	102.5	17.0	6.8	10.2	(38.8)	5.9
יתרה ממוצעת של נכסים	26,138	440	31	13,108	39,717	4,639	1,545	45,901
יתרה ממוצעת של התחייבויות	22,133	923	1	2,265	25,322	1,905	144	27,371
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	28,663	523	115	18,392	47,693	6,235	1,629	55,557
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	90,787	-	90,787	-	-	90,787
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים	-	-	590	-	590	-	-	590
בניהול								
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	546	17	1	274	838	109	3	950
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	37	-	-	9	46	33	3	82
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	583	17	1	283	884	142	6	1,032

נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (המשך):

פעילות מקומית		פעילות בינלאומית							
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון ונדל"ן	בניה ופיננסים	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾									
במיליוני שקלים חדשים									
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾									
1,027	18	1	850	1,896	104	9	113	2,009	- מחיצוניים
(479)	-	-	(588)	(1,067)	(9)	-	(9)	(1,076)	- בינמגזרי
548	18	1	262	829	95	9	104	933	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾
20	-	-	38	58	(2)	-	(2)	56	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
228	54	49	36	367	45	2	47	414	עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾
796	72	50	336	1,254	138	11	149	1,403	סך-הכל הכנסות
49	-	-	80	129	55	103	158	287	הוצאות בגין הפסדי אשראי
390	44	36	63	533	33	8	41	574	הוצאות תפעוליות ואחרות
357	-	14	193	564	50	(100)	(50)	514	רווח (הפסד) לפני מסים
124	7	2	65	198	20	(38)	(18)	180	הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח
233	12	12	128	385	30	(62)	(32)	353	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
14.0	31.5	142.5	11.2	13.3	10.2	(97.6)	(12.1)	9.9	תשואה להון (אחוזים)
26,215	430	30	13,191	39,866	2,419	1,004	3,423	43,289	יתרה ממוצעת של נכסים
20,674	1,295	2	1,891	23,862	1,504	39	1,543	25,405	יתרה ממוצעת של התחייבויות
21,527	519	116	19,121	41,283	5,022	1,307	6,329	47,612	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
-	-	85,985	-	85,985	-	-	-	85,985	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
-	-	-	-	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים
-	-	412	-	412	-	-	-	412	בניהול
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :									
503	18	1	252	774	77	9	86	860	מרווח מפעילות מתן אשראי
45	-	-	10	55	18	-	18	73	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
548	18	1	262	829	95	9	104	933	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

השירות ללקוחות המגזר

המגזר העסקי נהנה משירות בנקאי מקצועי, המתמחה בליווי פיננסי כולל (One Stop Shop) לרבות בחינה מעמיקה של צרכי החברה והתאמת פתרונות פיננסיים יצירתיים. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד.

הליווי הפיננסי של החברות הגדולות מתבצע באמצעות מנהלי העסקים באגף חברות גדולות של החטיבה העסקית. הצוותים מפולחים על פי ענפי הפעילות העסקית של החברות. הצוותים כוללים מנהל עסקים, בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי. צוות כזה מהווה כתובת בנקאית לכל צרכיו הפיננסיים של הלקוח העסקי.

לרשות הלקוחות עומדים שירותי הסניף הראשי ת"א. סניף זה מתמחה בטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק כמו גם במתן שירותים למוסדות פיננסיים ומוסדיים, לרבות טיפול בחשבונות קסטודיאן לגופים זרים.

ענף שוק ההון. הענף פועל במטרה להרחיב את שירותי הבנק בתחום שוק ההון לתאגידים הגדולים, הגופים המוסדיים ופעילי שוק ההון. הענף עוסק בהקצאת אשראי לפעילי שוק ההון, לרבות מתן שירותים נלווים (ברוקראז', ייעוץ השקעות, תפעול), במתן ייעוץ יזום לתאגידים, ובטיפול כולל בגופים מוסדיים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף סחר חוץ (לפרטים נוספים, ראו להלן).

סניף בורסת היהלומים משרת את לקוחות ענף היהלומים, וייחודו בניהול חשבונות ליהלומנים, תוך התמחות בכלל השירותים המיוחדים

לענף זה.

חלק מלקוחות המגזר מקבלים שירותים באמצעות חדר עסקות (ראו להלן ב"מגזר הניהול הפיננסי") ובאמצעות שלוחות חו"ל של הבנק (ראו להלן ב"הפעילות הבינלאומית").

פתיחת שלוחות לסניף ראשי תל-אביב. בסוף שנת 2012 נפתחה שלוחת סניף ראשי בירושלים, הממוקמת בתוך סניף ראשי ירושלים. השלוחה תרכז את כלל הפעילות הסניפית של לקוחות המגזר העסקי בבנק מירושלים והסביבה (למעט פעילות הקופה), ותהיה כפופה לסניף ראשי תל-אביב. שלוחה דומה מתוכננת להיפתח בחודשים הקרובים בחיפה.

פעילות סחר חוץ

כללי. אגף סחר חוץ פועל במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומעניק שירותים מגוונים ללקוחות מהמגזרים העסקיים השונים העוסקים בסחר בינלאומי.

היקפי הפעילות. על פי נתוני הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2012, הסתכם יבוא הסחורות בסך של 72.3 מיליארד דולר, ירידה של 0.7% לעומת שנת 2011. יצוא הסחורות הסתכם בסך של 54 מיליארד דולר, ירידה של 7.1% לעומת שנת 2011. (נתונים אלה כוללים מטוסים, אוניות, יהלומים וחומרי אנרגיה). המגמה הברורה בשנת 2012, היא עליה של 24.9% בגרעון בסחר בסחורות. על פי נתוני המגמה ברבעון האחרון של שנת 2012, קיימת ירידה של 17.8% ביבוא הסחורות וירידה של 10.1% ביצוא הסחורות (ללא מטוסים, אוניות, יהלומים וחומרי אנרגיה).

הפעילות העסקית באגף סחר חוץ מרכזת את מכלול השירותים בתחום סחר החוץ הנדרשים ללקוח (יבוא, יצוא, מימון, מכשירים פיננסיים וכד'). דגש רב מושם על פיתוח הקשר האישי והישיר מול הלקוחות במקביל לקשר השוטף של הלקוח מול מנהל העסקים שלו, וזאת במטרה להעמיק את הפעילות מול הלקוחות.

בשנת 2012 המשיך הבנק בהרחבת הפעילות לפיתוח עסקים בהתאם לתוכנית שגובשה, והתבצעה פעילות יזומה לאיתור לקוחות פוטנציאליים. במקביל, בוצעה העמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, תוך מתן שירות אישי ומקצועי ללקוחות.

שיפורים טכנולוגיים. שנת 2012 התאפיינה בהצלחת הפעילות השיווקית להגדלת מאגר הלקוחות המשתמשים בשירותי סחר חוץ באינטרנט. מערכת האינטרנט מאפשרת ללקוחות ביצוע תשלומי יבוא ישירים, ביצוע פתיחת אשראי דוקומנטרי יבוא וביצוע תשלומים בדוקומנטים לגובינא יבוא.

התפתחויות בשווקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

הלקוחות הגדולים וקבוצות הלווים הגדולות במשק מהווים נתח נכבד מתיק הלקוחות העסקיים בבנק. הגידול בהיקף פעילות המיזוגים והרכישות במשק בשנים האחרונות, תרם לגידול משקל הלווים הגדולים והקבוצות הגדולות בפעילות המגזר העסקי בבנק.

חלק ניכר מתיק האשראי כולל חברות אחזקה שהאשראי שניתן להן שימש למימון פעילות מקומית או פעילות בחו"ל. בשנה האחרונה חל גידול בפרופיל הסיכון של חברות אלה, כאשר מספר חברות החזקה גדולות לא הצליחו לפרוע את חובותיהן ונאלצו להגיע להסדר חוב עם מחזיקי איגרות החוב שהונפקו על ידן, (ולגבי אחרות קיים חשש לכך, המתבטא בתשואות איגרות החוב).

בעקבות גידול בפרופיל הסיכון של חברות האחזקה הפעילות בשוק המקומי ו/או בשווקי חו"ל, הבנק הקטין את האשראי הניתן להן, בדרך של העברת אשראי לחברות הבת התפעוליות, גיבוי החוב בביטחונות מקומיים סבירים, והימנעות ממתן אשראי לחברות שעיקר פעילותן בחו"ל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בעדכון ושדרוג מערכות המידע המשמשות אותו לניתוח ומדידת סיכונים שונים (בעיקר סיכונים אשראי) למעקב ובקרה אחר פעילות הלקוחות "בזמן אמת".

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- קשר מחייב וארוך טווח עם הלקוחות, שירות איכותי, מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ולמכלול השירותים הנלווים (פעילות סחר חוץ, השקעה בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים, שירותים בנקאיים למנהלי ובעלי חברות וכיוצ"ב);
- יכולת תמיכה ועמידה לצד הלקוח גם בעיתות של האטה ומשבר כלכלי;
- ניהול יעיל של תיק האשראי מהיבט מדידה, תמחור וניהול סיכונים מושכל "בזמן אמת", תוך קיום מערכות בקרת אשראי נאותות לאיתור

ומזעור הסיכונים ותוך התייחסות לכלל היקף החביונות של הלקוח לרבות בשוק החוץ בנקאי;

- הכשרה מקצועית של כוח אדם איכותי ומיומן;
- שיפור היכולת הטכנולוגית לאספקת השירותים;
- קשרים עם בנקים גדולים בארץ ובח"ל.

מחסומי הכניסה והיציאה של המגזר

הלקוחות במגזר פעילים, בו זמנית, מול מספר בנקים כך שהיתרון היחסי של המגזר מושתת על מערכות קשרים ארוכות טווח עם לקוחותיו ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות ומתן פתרון מהיר והולם לצרכי מימון מורכבים, ותמיכה בלקוחות בזמן של הרעה במצב הכלכלי. חלק ניכר מהפירמות הגדולות אמצו מדיניות מינוף הכוללת צריכת מקורות מימון בנקאים בד בבד עם אמצעי מימון חוץ בנקאים. מחסומי כניסה ויציאה עשויים להיווצר מהצורך בהקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות רגולטוריות של בנק ישראל המשליכים על אופן והיקף הפעילות מול לקוחות וקבוצות לווים. מקורות למתן אשראי לזמן ארוך, העומדים לרשות הבנק, מוגבלים ביחס למקורות לזמן קצר ובינוני. לפיכך נדרש שיתוף פעולה עם משקיעים מוסדיים במימון פרויקטים ארוכי טווח בתחום הנדל"ן המניב והתשתיות ו/או באמצעות מכירת חלקים מהאשראי הבנקאי לזמן ארוך.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

כתחליף לאשראי הבנקאי ללקוחות המגזר העסקי התפתחו מוצרי מימון תחליפים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים בכלל וגופים מוסדיים בפרט. תחליפי האשראי כוללים גיוס אמצעי מימון באמצעות הנפקת מניות, איגרות חוב וניירות ערך אחרים בשווקי ההון בארץ ובח"ל לרבות העמדת אשראי ישיר הניתן על ידי גופים אלה. במצבים של הרחבת הפעילות העסקית ושיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי ובשווקים בחו"ל, גדלה זמינות מקורות המימון החוץ בנקאיים לחלק מהלקוחות הגדולים, החסונים פיננסית. כאשר קיימת יכולת גיוס בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי בעיקר למוצרי אשראי לטווח ארוך ובינוני ובכך תורם להקטנת היקפו של אשראי זה בתיק האשראי המשקף את פעילות המגזר.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו

המגזר העסקי חשוף לתחרות מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות לרבות בנקים זרים הפועלים בישראל (HSBC, Citigroup). במהלך השנה האחרונה גברה התחרות במערכת הבנקאית, בעוד שמגבלות ההון מצד המערכת הבנקאית, וההאטה בשוק ההון, גרמו להתייקרות האשראי עבור לקוחות המגזר.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי בשיווק אשראי ושירותים נלווים ללקוחות קיימים וחדשים מתבצעת, בעיקר, על ידי מנהלי העסקים העוסקים בהתאמת פתרונות מימון לעסקאות השונות וניתוח של מכלול הצרכים הבנקאים של הלקוחות, בהתאמה נכונה של מוצרי הבנק לצרכיהם ובהעמדתם ב"זמן אמת". פעילות שיווק והפצה של מוצרי הבנק מתבצעת גם מול זירת הבעלים של החברות, מנהליהן ועובדיהן. פעילות המגזר מול לקוחות בשוק ההון מתבצעת על ידי ענף שוק ההון, העוסק בשיווק אשראי ושירותים נלווים ללקוחות חדשים וקיימים, הכוללים תפעול, ייעוץ השקעות וברוקראז'.

התמודדות עם תחרות

התחרות הגבוהה במגזר מתבטאת, בעיקר, בטיב השירות ותחכום, מהירות התגובה ומחירי אשראי ועמלות, התואמים, בקירוב, את התמהיל המוצע על ידי המתחרים. האמצעים העיקריים של המגזר להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות אישי, מקצועי ואיכותי ובניית קשר ארוך טווח עם הלקוחות תוך מעבר לראיה כוללת של צרכיהם הפיננסיים. המשבר האחרון הגביר את מודעות הלקוח העסקי לכך שרצוי לו לעבוד עם יותר מבנק אחד לאור הרצון והצורך שלא להיות תלוי במסגרות ו/או

מוצרים ושירותים

מגזר הבנקאות המסחרית

ה'יקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2012 בסך של 173 מיליון ש"ח, לעומת 150 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 15.3%. השיפור ברווח הנקי הושפע, בין היתר, מהגידול בפעילות מול הלקוחות ושיפור באיכות ניהול תיק האשראי.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 127 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 161 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 21.1%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית:

פעילות בינלאומית					פעילות מקומית					
בנקאות בניה					בנקאות כרטיסי שוק					
סך-הכל סך-הכל					סך-הכל סך-הכל					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					
במיליוני שקלים חדשים										
הכנסות ריבית, נטו										
774	332	124	208	442	5	117	-	5	315	- מחיצוניים
(170)	(76)	(25)	(51)	(94)	(3)	(17)	-	-	(74)	- בינמגזרי
604	256	99	157	348	2	100	-	5	241	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו
15	-	-	-	15	-	-	-	-	15	הכנסות מימון שאינן מריבית
184	43	14	29	141	-	27	10	16	88	עמלות והכנסות אחרות
803	299	113	186	504	2	127	10	21	344	סך-הכל הכנסות
127	73	13	60	54	-	13	-	-	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
415	156	48	108	259	1	33	8	10	207	הוצאות תפעוליות ואחרות
261	70	52	18	191	1	81	2	11	96	רווח לפני מסים
86	23	19	4	63	-	28	1	2	32	הפרשה למסים על הרווח
173	47	33	14	126	1	53	1	7	64	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
10.2	6.2	10.4	3.2	13.3	3.4	16.7	116.8	36.9	10.9	תשואה להון (אחוזים)
18,548	7,475	2,966	4,509	11,073	321	3,138	1	116	7,497	יתרה ממוצעת של נכסים
6,923	2,064	688	1,376	4,859	-	810	-	246	3,803	יתרה ממוצעת של התחייבויות
22,690	10,008	4,214	5,794	12,682	301	4,201	19	236	7,925	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
7,319	-	-	-	7,319	-	-	7,319	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
2,040	-	-	-	2,040	-	-	194	-	1,846	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:										
527	205	83	122	322	2	94	-	5	221	מרווח מפעילות מתן אשראי
77	51	16	35	26	-	6	-	-	20	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
604	256	99	157	348	2	100	-	5	241	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (המשך):

פעילות מקומית									
פעילות בינלאומית									
בנקאות כרטיסי שוק									
בנקאות בניה									
משכנתאות סך-הכל ופיננסים ונדל"ן									
סך-הכל סך-הכל									
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾									
במיליוני שקלים חדשים									
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾									
308	7	-	123	4	442	343	100	443	885
-	(76)	(1)	-	(2)	(108)	(81)	(24)	(105)	(213)
232	6	-	94	2	334	262	76	338	672
-	-	6	5	-	11	-	-	-	11
92	19	12	24	-	147	66	3	69	216
324	25	18	123	2	492	328	79	407	899
סך-הכל הכנסות									
22	-	-	(14)	-	8	92	61	153	161
253	16	11	32	1	313	167	31	198	511
49	9	7	105	1	171	69	(13)	56	227
15	2	3	36	-	56	24	(6)	18	74
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק									
34	4	4	69	1	112	45	(7)	38	150
6.3	-	496.6	27.3	-	14.1	6.5	(14.5)	2.3	8.6
6,983	130	1	3,088	272	10,474	6,927	1,980	8,907	19,381
3,766	1,344	-	784	-	5,894	1,620	483	2,103	7,997
7,778	255	33	4,205	221	12,492	8,549	2,192	10,741	23,233
-	-	-	10,593	-	10,593	-	-	-	10,593
961	-	287	-	-	1,248	-	-	-	1,248
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :									
206	6	-	87	2	301	217	67	284	585
26	-	-	7	-	33	45	9	54	87
232	6	-	94	2	334	262	76	338	672
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾									
הערות:									

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

השירות ללקוחות המגזר

השירות ללקוחות הבנק ניתן באמצעות שישה מרכזי עסקים בפריסה ארצית, בחפיפה גיאוגרפית לששת המרחבים הפועלים בבנק: ת"א, דן, השרון, השפלה, ירושלים והדרום וצפון. לפרטים נוספים בדבר השירות לעסקים קטנים ובינוניים, ראו לעיל "מגזר עסקים קטנים".
מגזר הבנקאות המסחרית נהנה משירות בנקאי מקצועי. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד. לצד אלה מוצעים פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליתן וצוות העובדים בהן, הנהנים מהסדרים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים.

המוצרים והשירותים מותאמים לצרכים העסקיים של הלקוחות וכוללים לצד מגוון מוצרי האשראי גם שירותי סחר-חוץ, גידור סיכונים באמצעות מכשירים פיננסיים ושירותי השקעות באפיקים שונים: פקדונות, ני"ע וטיפול בחשבונות עסקיים ופרטיים.
השירות במרכזי העסקים אינטגרטיבי וניתן על ידי צוותים הכוללים בנקאי עסקים, כלכלנים, יועצי השקעות ורכזי אשראי, בסיוע צוות המבצע הלוואות וערבויות. התאמת השירות ללקוח העסקי נעשית על ידי צוותי שירות ייחודיים אלו אשר נמצאים במרכזי העסקים, תוך הסתייעות במערך הסניפים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ. (לפרטים נוספים, ראו לעיל ב-"המגזר העסקי").

התפתחויות בשווקים של המגזר

לקוחות המגזר הינם בדרך כלל, כאמור, חברות בעלות היקף פעילות בינוני, שעיקר פעילותן בשוק המקומי. חלק מלקוחות המגזר מנהלים פעילות יבוא ויצוא. במהלך שנת 2012 נרשמה האטה מסוימת בצמיחת המשק ובצריכה הפרטית. במקביל נרשמה האטה בכלכלה העולמית ובפרט באירופה (על רקע משבר החובות בגוש היורו), אשר גרמה לירידה חדה ביצוא.

התפתחויות במגזר

ביצוע אשראי. הגידול בהיקף האשראי בשנת 2012 במרכזי העסקים היה מעבר ליעד השמרני שנקבע. **חדר עסקות.** בחודש פברואר 2012 נפתח חדר עסקות מסחרי למתן שירותי פעילות חדר עסקות (שרותי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקות הגנה) ללקוחות מגזר עסקים קטנים ומגזר הבנקאות המסחרית בבנק. מאז פתיחתו, מתבצעת פעילות ממוקדת, לחיבור לקוחות מתאימים לחדר עסקות זה.

יעדים ודגשים לשנת 2013

- לאור התחזיות להמשך ההאטה במשק, נקבעו למגזר יעדי אשראי שמרנים. היעדים שנקבעו משקפים גידול מתון בהיקף האשראי ללקוחות המגזר, תוך שימת דגש על לקוחות איכותיים הפועלים בענפי משק בעלי רמת סיכון סבירה ורווחיות נאותה לבנק. כמו כן, הבנק יפעל לשימור לקוחות איכותיים קיימים;
- דגש על גידול ברווחיות המגזר, תוך שאיפה להגדלת הפעילות עם לקוחות המגזר בדרך של העמקת פעילות סחר חוץ, פעילות בניירות ערך, העברות, לרבות באמצעות מס"ב, צ'קים והגדלת פעילות חוץ מאזנית המרתקת פחות הון. בנוסף, ימשך תהליך התאמת מרווחי האשראי לרמת סיכון האשראי של הלקוחות;
- הרחבת פעילות עם לקוחות הפועלים בענפי משק המועדפים לגידול על פי מדיניות האשראי של הבנק, בין היתר: מיקוד פעילות עם רשויות מקומיות ותאגידים נלווים למול צמצום פעילות בענפי משק בעלי רמת סיכון גבוהה;
- המשך שיפור תהליכי ניהול סיכונים האשראי והגברת תהליכי הבקרה והניטור, בדרך של זיהוי מוקדם של לקוחות שעשויים להיקלע לקשיים, על ידי ועדת מעקב ייעודית העוקבת אחר לקוחות אלו, הרחבת הקווים המנחים למתן אשראי למגזר ומעקב אחרי חריגות מהכללים שנקבעו, וכן מעקב אחר התפתחות תיק האשראי והפקת לקחים;
- הסבת סניפים לסניפים עסקיים שישרתו את המגזר ואת מגזר העסקים הקטנים, כמפורט במגזר עסקים קטנים.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

לאור הנמכה משמעותית של תחזיות הצמיחה בעולם ובארץ, צפויה האטה בתוצר העסקי ובצריכה הפרטית לצד נסיגה ביבוא סחורות ושירותים (ללא יבוא בטחוני). מצב זה עלול להשפיע על התוצאות העסקיות של חברות התעשייה והמסחר במשק. כמו כן צפויה נסיגה קלה בהשקעות בציד ומכונות. בנוסף צפוי המשך ההאטה ביצוא (ללא יהלומים) שעשויה לגרום לירידה בהכנסות וברווחיות היצואנים. לאור האמור לעיל, צפויה האטה משמעותית בקצב גידול האשראי הבנקאי למגזר המסחרי הן בבקשות לאשראי למימון הון חוזר והן להשקעות. בנוסף, לאור עליית רמת הסיכון במשק, צפויות חלק מהחברות להיתקל בקשיים בגיוס אשראי מהמערכת הבנקאית, מצב שיקשה עליהן יותר.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- יכולת זיהוי צרכי הלקוח והתאמת מוצרי הבנקאות לצרכיו תוך מתן תגובה מהירה;
- יכולת הענקת שירות כולל ומקיף ללקוח תוך גילוי מקצועיות ושימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים;
- קיום מערך בקרה שוטפת לצמצום סיכונים האשראי בבנק וזיהויים ב"זמן אמת" והקפדה בנושא הציות;
- קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק.

מחסומי הכניסה והיציאה של המגזר

- הקמת מערכת סינון בפריסה התואמת את הפוטנציאל העסקי;
- הכשרת כח אדם מקצועי ומיומן במגוון המוצרים והפעילויות;
- השקעה בפיתוח ותיחזוק אמצעים טכנולוגיים לשירות הלקוחות והעובדים;
- הצורך בריתוק הון בהיקף ניכר במתן אשראי בו נכסי הסיכון מהווים חלק משמעותי (נכסי הסיכון מהווים חלק משמעותי בתמהיל פעילות המגזר, עובדה המחייבת ריתוק הון בהיקף ניכר);
- הצורך בקיום מגוון רב של מוצרים מותאמים לצרכי לקוחות.

מגזר הבנקאות הפרטית

כללי

מערך השירות של הבנקאות הפרטית שם דגש על שירות בנקאי כולל, יוזם ומתמחה, ללקוחות עתירי הון, תוך מחויבות לטיפול מהיר במכלול צרכי הלקוח ובפרט בתחום ההשקעות. לקוחות הבנקאות הפרטית, הישראלים ותושבי החוץ, מוגדרים כלקוחות פרטיים, המחזיקים בסכום מינימלי של נכסים פיננסיים בבנק העולה על סך של 4 מיליון ש"ח ומעלה ללקוחות ישראליים ו-1 מיליון דולר ומעלה ללקוחות תושבי חוץ (להלן: "לקוחות בנקאות פרטית"). המהלך לטיפול שיוך הלקוחות למגזר (ראו להלן) והעלאת הסף לשיוך לקוחות ישראליים למגזר לא השפיעו מהותית על המגזר. פעילות המגזר בישראל, ללקוחות המנהלים את חשבונותיהם בסניפי הבנק, מבוצעת באמצעות 4 מרכזי בנקאות פרטית, העומדים לרשות הלקוחות: בהרצליה פיתוח ובחיפה - בדגש על לקוחות ישראלים; בתל אביב ובירושלים - בדגש על לקוחות תושבי חוץ. לפרטים בדבר פעילות המגזר בחו"ל, ראו להלן "הפעילות הבינלאומית".

דגשים אסטרטגיים

בהתאם לתכנית האסטרטגית של הבנק, פוצל האגף לבנקאות פרטית ל-2 אגפים: האגף לבנקאות פרטית בינלאומית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי חוץ; והאגף לבנקאות פרטית ישראלית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי ישראל. בנוסף, בוצע מהלך להפרדת הבנקאות הבינלאומית לפלח בנקאות פרטית בינלאומית ופלח בנקאות קמעונאית בינלאומית, האחראי לטיפול בתושבי חוץ בעלי נכסים פיננסיים בבנק, הנמוכים מרף המינימום של הבנקאות הפרטית. שירות הבנקאות הפרטית, הניתן לישראלים ולתושבי החוץ, מקנה ללקוחות שירות בנקאי אישי וכולל, הניתן על ידי מנהל קשרי לקוחות, האחראי על חשבונם, ונגישות גבוהה ליעוץ השקעות ולמוצרים פיננסיים, לרבות בתחום הגלובלי. מרכזי הבנקאות הפרטית מציעים ללקוחות שירותים בנקאיים כוללים, עם דגש על ניהול השקעות פיננסיות ומוצרים מותאמים, כאשר לקוחות יכולים לקבל אשראי למימון השקעותיהם. על פי מדיניות האשראי, מרכזי הבנקאות הפרטית אינם מעניקים ללקוחות אשראי לצרכים עסקיים. לקוחות המעוניינים במימון פעילות עסקית מופנים למערכי השירות המתאימים בבנק. מערכי הבנקאות הפרטית ימשיכו להתמקד בהרחבת בסיס הלקוחות הישראלים ותושבי החוץ ובהעמקת הפעילות מולם, תוך שימת דגש על טיפוח דור ההמשך וניהול סיכונים נאות בתהליך צירוף לקוחות חדשים וטיפול בקיימים. במקביל, יושלם המהלך להעברת הלקוחות שאינם בפרופיל הבנקאות הפרטית, לאחריות מערכי שירות מתאימים אחרים. כחלק בלתי נפרד מהתוכנית העסקית מושם דגש על שדרוג תהליכי ניהול הסיכונים בבנקאות הפרטית. במהלך השנה הורחבה יחידת ניהול הסיכונים בחטיבת נכסי לקוחות ותחתיה מונו נאמני ציות, האחראים על נושאי ניהול הסיכונים במרכזי הבנקאות הפרטית והמדווחים למנהל היחידה. גובשה תוכנית הדרגתית מקיפה לעובדים בנושאי איסור הלבנת הון וציות, הכוללים מבדקי ידע בסיסם ההדרכה והועמקו הבקורות השוטפות על תהליכי פתיחת חשבון וחשבונות קיימים.

התפתחויות במגזר

כחלק מהמהלך האסטרטגי של הבנק, לפתח את מגזר הלקוחות עתירי ההון, המשיך הבנק השנה במהלכים להעמקת הפעילות של הבנקאות הפרטית הישראלית והבינלאומית.

הבנקאות הפרטית הישראלית התמקדה בגיוס לקוחות חדשים, העמקת פעילות עם לקוחות קיימים והמשך שיוך לקוחות קיימים. מקרב לקוחות הבנק, העונים על פרופיל לקוח בנקאות פרטית, למרכזי הבנקאות הפרטית בהרצליה ובחיפה. מנגד, לקוחות שאינם בפרופיל שהוגדר, מועברים לאחריות מערכי השירות האחרים בבנק.

כחלק מהאסטרטגיה שגובשה, הוגדר קונספט שירות יעודי ללקוחות הבנקאות הפרטית ובבנתה מעטפת שירות רחבה המותאמת ללקוחות המגזר. במסגרת זו נערכו מפגשים ממוקדים עם לקוחות בנושאים כלכליים והתקיימו אירועים, בהשתתפות ההנהלה הבכירה של הבנק. במהלך השנה התבצעה פעילות שוטפת ומומוקדת בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית במוצרים פיננסיים ייעודיים ושירותים פיננסיים משלימים. במסגרת הרחבת הפעילות מתוכננת הרחבת פריסה הדרגתית של מרכזי הבנקאות הפרטית, על מנת לתת מענה ללקוחות מתאימים באזורים גיאוגרפים נוספים.

הבנקאות הפרטית הבינלאומית, התמקדה בגיוס לקוחות חדשים ובהעמקת פעילות מול לקוחות קיימים ובהמשך מהלך העברת הלקוחות שאינם עומדים בפרופיל בנקאות פרטית לטיפול סניפי הבנקאות הבינ"ל.

במקביל המשיך להתבצע באגף תהליך הרה-ארגון, שהחל עם הפרדת הטיפול בלקוחות הישראלים מהאגף הבינלאומי.

כחלק מהתוכנית לשדרוג תהליכי ניהול הסיכונים בבנקאות הפרטית, החל פרויקט מקיף של טיוב חשבונות תושבי חוץ, הכולל סגירת חשבונות וטיוב מסמכים.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2012 בסך של 24 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 4 מיליון ש"ח בשנת 2011.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 10 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 37 מיליון ש"ח בשנת 2011. ירידה בשיעור של 73.0%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית:

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית		
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012						
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו						
(210)	-	(210)	181	-	181	(29)
- מחיצוניים						
342	-	342	72	-	72	414
- בינמגרי						
132	-	132	253	-	253	385
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו						
1	-	1	9	-	9	10
הכנסות מימון שאינן מריבית						
34	40	74	102	55	157	231
עמלות והכנסות אחרות						
167	40	207	364	55	419	626
סך-הכל הכנסות						
8	-	8	2	-	2	10
הוצאות בגין הפסדי אשראי						
129	43	172	352	51	403	575
הוצאות תפעוליות ואחרות						
30	(3)	27	10	4	14	41
רווח (הפסד) לפני מסים						
10	(1)	9	8	-	8	17
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח						
20	(2)	18	2	4	6	24
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק						
15.6	(15.3)	12.8	0.6	661.6	2.4	6.4
תשואה להון (אחוזים)						
1,449	14	1,463	5,098	-	5,098	6,561
יתרה ממוצעת של נכסים						
17,977	-	17,977	20,031	-	20,031	38,008
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
2,145	188	2,333	2,849	-	2,849	5,182
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						
-	14,459	14,459	-	12,150	12,150	26,609
יתרה ממוצעת של ניירות ערך						
-	105	105	205	-	205	310
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול						
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:						
26	-	26	63	-	63	89
מרווח מפעילות מתן אשראי						
106	-	106	190	-	190	296
מרווח מפעילות קבלת פקדונות						
132	-	132	253	-	253	385
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו						

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (המשך):

פעילות מקומית			פעילות בינלאומית			
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾						
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾						
- מחיצוניים	(624)	-	(624)	56	-	(568)
- בינמגזרי	782	-	782	123	-	905
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾	158	-	158	179	-	337
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	13	13	(2)	(2)	-	11
עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾	67	44	111	99	46	256
סך-הכל הכנסות	225	57	282	46	322	604
הוצאות בגין הפסדי אשראי	34	-	34	3	-	37
הוצאות תפעוליות ואחרות	116	49	165	358	46	569
רווח (הפסד) לפני מסים	75	8	83	(85)	-	(2)
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	26	4	30	(27)	(1)	2
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק	49	4	53	1	(57)	(4)
תשואה להון (אחוזים)	30.7	25.2	30.3	(27.8)	517.2	(1.1)
יתרה ממוצעת של נכסים	1,689	16	1,705	4,769	-	6,474
יתרה ממוצעת של התחייבויות	16,953	-	16,953	18,559	-	35,512
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,574	200	2,774	2,487	-	5,261
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	13,061	13,061	12,272	-	25,333
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :	-	2,105	2,105	144	-	2,249
מרווח מפעילות מתן אשראי	29	-	29	66	-	95
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	129	-	129	113	-	242
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾	158	-	158	-	179	337

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

השירות ללקוחות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", המותאמת ללקוחות המגזר והרותמת את משאבי הבנק והקבוצה למתן מענה אופטימאלי לצרכי הלקוחות ולפעילות יזומת מולם. לקוחות המגזר נהנים ממכלול שירותים בנקאיים ברמה מקצועית גבוהה ביותר במרכזי הבנקאות הפרטית. לרשות הלקוחות עומדים יועצים בעלי ניסיון בתחום ההשקעות הפיננסיות בארץ ובעולם, יועצים פנסיוניים וכן בנקאים מנוסים בתחומי האשראי והבנקאות הכללית.

בבנקאות הפרטית הישראלית השירות ניתן ללקוחות שישה ימים בשבוע והוא ארוך שעות העבודה במרכזי הבנקאות הפרטית בהרצליה ובחיפה. בבנקאות הבינלאומית העובדים דוברי שפות זרות בהתאמה לשפת הלקוח אותו הם משרתים.

בנוסף, עומדים לרשות הלקוחות שירותים שונים בבנק ובהם: קשר ישיר לחדרי העסקות, בנקאות ישירה באמצעות האינטרנט וכן שירותים משלימים של חברות הבת של הבנק: נאמנות וניהול תיקים, המותאמים ללקוחות המגזר.

מחלקת פיתוח עסקים בבנקאות הפרטית. המחלקה מסייעת בפיתוח עסקים בקרב לקוחות המגזר. המחלקה גם תורמת למעורבות הבנק בקהילות היהודיות בחו"ל, תוך שמירה על קשר הדוק עם הארגונים הפועלים שם.

יחידת תכנון ופיתוח עסקי פועלת להעמיד לרשות לקוחות הבנקאות הפרטית הצעות ערך, בעיקר במעטפת השיווקית.

יחידת ייזום מוצרים פועלת לבניית מוצרים ייחודיים המותאמים לצרכי פלח לקוחות זה.

אגף הייעוץ פועל ליצירת תשתית של מחקר וסקירות שוק מקומיות ובינלאומיות וכן לבניית מודלים להשקעה התואמים את צרכי פלח לקוחות זה.

התפתחות בשווקים של המגזר ותחרות

בשנת 2012 נמשך תהליך הגברת התחרותיות במגזר הבנקאות הפרטית, שבאה לביטוי הן בתחרות בתחום המחירים והעמלות והן בבידול מערכי הבנקאות הפרטית, בבנקים הישראליים, בהתאם למבנה המגזר בכל בנק. במקביל, התחזקו מאמצי השירות והשיווק ללקוחות הבנקאות הפרטית של בנקים זרים, לרבות בנקים ישראלים בחו"ל ושל חברות ביטוח ובתי השקעה, אשר פונים לאותו קהל יעד.

שיווק והפצה

עיקר מאמצי השיווק בבנקאות הפרטית נשענים על הפניית לקוחות. שיווק המוצרים ושירותי המעטפת נעשים בעיקר באמצעות מפגשים אישיים ובכנסים מצומצמים וממוקדים ללקוחות הבנקאות הפרטית. בנוסף, הבנק פועל בקהילות היהודיות בעולם, במתן ערך מוסף ותרומה לחיי הקהילה, תוך יצירת בידול תדמיתי. כמו כן, כלקוחות נבחרים, נהנים לקוחות הבנקאות הפרטית מפעילות הבנק בתחומי תרבות ואמנות, תוך שיתוף פעולה עם מוזיאון דיסקונט.

מגזר הניהול הפיננסי

חדר עסקאות

חדר עסקאות מרכז תחתיו שלושה תחומי פעילות עקריים: מסחר במטבעות, מסחר בריביות ומסחר בניירות ערך ישראלים וזרים. חדר עסקאות מפתח ו"בונה" את העסקאות השונות לפי צרכי הלקוחות ובין היתר מפתח מוצרים מובנים על מטבעות, על ריביות ועל שערי מניות. חדר עסקאות עומד לרשות הלקוחות והסניפים במתן שירות פיננסי אישי ומקצועי בשווקי הכספים וההון הגלובליים, בביצוע עסקאות מיוחדות במט"ח, ריביות וניירות ערך. עם לקוחות חדר עסקאות נמנים בנקים מקומיים וזרים, חברות, לקוחות פרטיים בעלי היקף פעילות גדול וגופים מוסדיים. דילרים וסוחרים מקצועיים, טכנולוגיה ומערך מחשוב מתקדמים, מאפשרים לחדר העסקאות לספק ללקוחותיו שירות מהיר ומקצועי. שילוב שלוש תחומי הפעילות כאמור, מאפשר ללקוחות קבלת כלל שירותי המסחר תחת קורת גג אחת, אחידה בסטנדרט השירות ורמת המקצועיות.

מסחר במט"ח ובריביות

העסקות העיקריות אותן מאפשר הדסק ללקוחות, באמצעות דסק לקוחות בחדר העסקות, הן: חוזים עתידיים ואופציות על המטבע, הריבית והמדד (כולל אופציות אקזוטיות). עסקאות החלף, עסקאות החלפת ריבית משתנה וקבועה.

מסחר בניירות ערך

להלן פרטים אודות תחומי הפעילות במסחר בניירות ערך:

מסחר בניירות ערך זרים. דסק ניירות ערך זרים פעיל במגוון גדול של שווקי הון ופיננסים בעולם תוך שימוש בכלים פיננסיים מורכבים ומציע מסחר במגוון רחב של מכשירים: מסחר במניות בבורסות חו"ל, מסחר באופציות, באיגרות חוב מדינות ואיגרות חוב קונצרניות, קרנות נאמנות וקרנות גידור וביצוע פעילות ארביטראז'.

ניירות ערך ישראלים. דסק ניירות ערך ישראלים עוסק במסחר באיגרות חוב, מניות, אופציות והמירים בבורסה. בנוסף מעניק הדסק שירותי ברוקראז' בניירות ערך סחירים ולא סחירים, מבצע עסקאות מתוככמות באיגרות חוב, הזמנות בהנפקות של ניירות ערך סחירים ולא סחירים ומכירה בחסר במקביל לביצוע השאלות. אנשי הדסק מצויים בקשר ישיר עם לקוחות מוסדיים, חברות גדולות ושחקני גידור הפעילים במסחר התוך יומי.

ניהול נכסים והתחייבויות (ננ"ה)

תחומי הפעילות העיקריים בניהול נכסים והתחייבויות הם ניהול ההון, ניהול הנזילות, ניהול חשיפות בסיס וריבית הגלומות במאזן, ניהול התיק הזמין למכירה, קביעת מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי.

ניהול ההון. תהליך ניהול ההון כולל קביעת יעדי יחס הון, בניית מסגרת לגידול בפעילות העסקית שתאפשר עמידה ביעדי ההון של הבנק, חלוקת תקציב נכסי סיכון לחברות בקבוצה וליחידות העסקיות ומעקב אחר הפעילות השוטפת. בתהליך שותפים מספר גורמים בבנק ובקבוצה. בנוסף, הננ"ה אחראי על גיוסי הון בשוק ההון.

ניהול סיכון הנזילות. ניהול סיכון הנזילות מתבצע באמצעות מודל פנימי, ממנו נגזר ההיקף הנדרש של נכסים מזילים לצורך עמידה בתרחישי לחץ, ובאמצעות ניתוח שוטף של מגמות בתמהיל ונפח הפיקדונות והאשראי של הבנק. הנ"ה בבנק בוחן את סיכון הנזילות בחברות הבת, כפי שהוא משתקף במודלים הפנימיים שלהן.

נזילות קצרה ופקדונות. הנ"ה מנהל דסק נזילות העוסק בניהול הנזילות הקצרה של הבנק (עד חודש) בשקלים ובמט"ח, על ידי מכרזים של בנק ישראל, פיקדונות ועסקאות swap. הדסק נותן ציטוטי ריבית בפיקדונות במט"ח ובשקלים עבור לקוחות גדולים (סופר ג'מבו) ודואג להשקיע את עודפי הנזילות בכל מטבע ובכל נקודת זמן.

ניהול חשיפות הבסיס והריבית. אמידת חשיפות השוק במאזן הבנק מתבצע באמצעות מערכת מחשוב יעודית, שניזונה מכלל המערכות התפעוליות בבנק. ועדת נ"ה, בראשות המנכ"ל, קובעת את רמות החשיפה לסיכונים ריבית במגזרי ההצמדה השונים, במסגרת מגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין התיאבון לסיכון.

מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי השולי. הנ"ה מחשב מדי יום את מחירי ההעברה הפנימיים של הבנק לאשראי ולפיקדונות. מחירי ההעברה מהווים בסיס לחישוב רווחיות של כל עסקאות האשראי והפיקדונות המתבצעות בבנק. המחירים מתעדכנים בהתאם להתפתחויות בשווקי ההון והכסף. הנ"ה קובעת את יעדי המרווח השולי בפיקדונות ובאשראי ועוקבת אחריהם באופן שוטף.

טבלאות ריבית. הנ"ה אחראי להפקת ופרסום טבלאות הריבית לפיקדונות.

פיתוח מודלים פיננסיים. הנ"ה אחראי על תחזוקת המודלים לתמחור וגידור עסקאות פיננסיות מורכבות, ובכלל זה פיקדונות ברירה, תחנות יציאה, תחזית פירעונות מוקדמים במשכנתאות ועוד.

ניהול קבוצתי

בתחום ניהול ההון מתקיים בבנק תהליך סדור של תכנון הון קבוצתי ובניית תקציב נכסי סיכון לרמת חברה בת ומגזר פעילות בבנק. **בתחום ניהול סיכון הנזילות** כל חברה בת אחראית לניהול סיכון הנזילות שלה באופן עצמאי, על בסיס מתודולוגיה שאושרה בבנק. הבנק מקצה מזילות לחברות הבת, במידת הצורך, על פי הנגזר מן המודלים הפנימיים. הנ"ה בבנק אחראית על הקמתן של עסקאות מזילות בין חברות הקבוצה.

בתחום ניהול סיכונים שוק. חברות הבת המרכזיות (בנק מרכזית דיסקונט ואי די בי ניו יורק) מנהלות את סיכונים השוק באופן עצמאי ובכפוף למגבלות שנקבעו בבנק.

בתחום השקעות נוספות חברות הבת המרכזיות (בנק מרכזית דיסקונט ואי די בי ניו יורק) מנהלות מדיניות השקעה עצמאית, בכפוף למגבלות שנקבעו בבנק.

התפתחויות עיקריות במגזר

לפרטים בדבר הקמת יחידה אשר עוסקת בגיוון מבוקר של תיק הנוסטרו, ראו "מדיניות ניהול תיק הנוסטרו" בסעיף "ניירות ערך" לעיל. **תיק הנוסטרו.** לפרטים בדבר תיק הנוסטרו של הבנק והתפתחויות שחלו בו, ראו לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", חלק א' לנספח לדוח הדירקטוריון וביאור 3 לדוחות הכספיים.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר, ללא הפעילות של תת מגזר החברות הריאליות, הסתכם בשנת 2012 בסך של 179 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 112 מיליון ש"ח בשנת 2011.

סך כל ההכנסות, ללא הפעילות של תת מגזר חברות ריאליות, ללא הפעילות של תת מגזר חברות ריאליות, הסתכמו בשנת 2012 בסך של 457 מיליון ש"ח מזה 298 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, לעומת 247 מיליון ש"ח בשנת 2011, מזה 136 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, והן כוללות שלושה מרכיבים עיקריים:

1. רווחים מפעילות הנוסטרו של הבנק (בעיקר מנגזרים פיננסיים) בסך של 413 מיליון ש"ח, מהם 359 מיליון ש"ח רווחים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן. זאת לעומת רווחים מפעילות נוסטרו בסך של 332 מיליון ש"ח בשנת 2011, מהם 243 מיליון ש"ח מרווחים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר.
2. הפסד נטו, מניהול נכסים והתחייבויות (ניהול הפוזיציות וממסחר ותווך במטבעות ובנגזרים פיננסיים) בסך של 115 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת הפסד בסך של 196 מיליון ש"ח בשנת 2011.
3. רווח מפעילות בינלאומית בסך של 16 מיליון ש"ח, לעומת 11 מיליון ש"ח בשנת 2011.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הניהול הפיננסי:

פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2012			2011 ⁽⁴⁾ (1)		
במיליוני שקלים חדשים					
הכנסות ריבית, נטו	159	58	217	212 ⁽²⁾	143
הכנסות מימון שאינן מריבית	60	123	183	(123)	7
עמלות והכנסות אחרות	79	(22)	57	47 ⁽⁶⁾	(39)
סך-הכל הכנסות	298	159	457	136	111
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(2)	7	5	11	25
הוצאות תפעוליות ואחרות	688	89	777	619 ⁽⁶⁾	150
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(195) ⁽³⁾	16	(179)	(123) ⁽²⁾ (5)	11
תשואה להון (אחוזים)	(12.1)	5.2	(9.4)	(16.4)	3.5
תרה ממוצעת של נכסים	65,342	15,933	81,275	55,599	15,952
תרה ממוצעת של התחייבויות	24,700	9,145	33,845	24,302	8,700
תרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,568	4,019	14,587	12,116	4,344

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
 (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
 (3) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים.
 (4) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.
 (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.
 (6) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3 לדוחות הכספיים.

תחרות

מגזר הניהול הפיננסי כולל, כאמור, את פעילות חדרי העסקות בקבוצה. תחום זה מאופיין ברמה גבוהה של תחרות. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. גורמים תחרותיים נוספים בשוק הם בנקים זרים אשר פתחו חדרי עסקות בארץ (סיטיבנק, דויטשה בנק, HSBC, ברקליס) וחברות פיננסיות אחרות בשוק המט"ח ובשוק הריביות השקליות, אשר מעורבותן בשווקים אלה עלתה בשנים האחרונות באופן משמעותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

היעדים שהוצבו למגזר לשנת 2013 הם בעיקר שמירה על רמת רווחיות נאותה, תוך שמירה על רמת הסיכון בהתאם לתאבון הסיכון של הבנק, למרות סביבת ריבית נמוכה וסביבה מקרו כלכלית מאתגרת. בפעילות חדר עיסקאות היעד הוא הרחבת הפיזור בין הכנסות מלקוחות להכנסות מניהול פוזיציה תוך הרחבת מעגלי הבקרה.

תת מגזר החברות הריאליות

מדיניות השקעות ריאליות

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2011-2013, אושרה מסגרת מצומצמת להשקעות ריאליות חדשות, אשר נערכה בנייה, במסגרת התוכנית, הקצאה של נכסי סיכון.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תת המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על תת המגזר.

סעיף 23 א (א) לחוק הבנקאות (רישוי) קובע, כי סך כל אמצעי השליטה שתאגיד בנקאי מחזיק בתאגידים ריאליים, לא יעלה על השיעורים הבאים מהון התאגיד הבנקאי, כפי שיוגדר לענין זה בכללים שקבע הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעדת ובאישור שר האוצר -

(1) עד חמישה עשר אחוזים מהונו - בתאגידים ריאליים כלשהם;
(2) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - בלבד שלא יחזיק בתאגיד אחר יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה ולא תהיה לו זכות למנות דירקטור;

(3) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - בתאגידים ריאליים שהם תאגידי חוץ אשר אין להם פעילות עסקית מהותית ומתמשכת בישראל.
ליום 31 בדצמבר 2012, הבנק היה רחוק ממיצוי המגבלה.

היקף הפעילות של תת המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של תת המגזר הסתכם בשנת 2012 בסך של 52 מיליון ש"ח, לעומת 67 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 22.4%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות תת מגזר החברות הריאליות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2011 ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים		
2	6	הכנסות ריבית, נטו
61	76	הכנסות מימון שאינן מריבית
2	(3)	עמלות והכנסות אחרות
65	79	סך-הכל הכנסות
7	6	הוצאות תפעוליות ואחרות
58	73	רווח לפני מסים
1	-	חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות
52	67	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
54.6	77.3	תשואה להון (אחוזים)
824	718	יתרה ממוצעת של נכסים
729	721	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,271	1,156	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

הערה:

(1) סוג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

תחומי הפעילות העיקריים במגזר

השקעות קבוצת דיסקונט בחברות הריאליות מתחלקות לשני סוגים עיקריים:

- **השקעה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון.** הפעילות בתחום זה מתבצעת בעיקר באמצעות חברת הבת, דש"ה, על ידי הבנק במישרין, וכן באמצעות חברת הבת בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **השקעה בחברות.** (ראו להלן).

מדיניות השקעות ריאליות

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2011-2013 נקבעה גם, בין היתר, מדיניות המתייחסת להשקעות ריאליות, חלף המדיניות שנקבעה בשנת 2007.

השקעות הקבוצה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

בתחום קרנות הון סיכון וקרנות השקעה פרטיות שותפה חברת הבת דש"ה במספר קרנות ובהן:

שם הקרן	גודל הקרן	התחייבות להשקעה	הושקע	יתרת ההתחייבות מידע נוסף והערות
		(מיליוני דולרים)*	עד ליום 31 בדצמבר 2012*	
קרן המזין הראשונה לישראל (פימי)	91	16	13.1	הקרן השלימה מימוש של יתרת תיק ההשקעות שלה והוחל בתהליך פירוקה בהתאם להסכם השותפות.
Vertex Israel II Fund	160	15	15	
Israel III Fund Vertex	174	13.5	12.8	0.7
קרן ויטלייף	50.3	10	10	דש"ה יזמה את הקמת הקרן. הקרן מתמחה בהשקעות בתחום מדעי החיים.
Fimi Opportunity II	293	50	44.3	על פי מכתב מהנהלת הקרן, לא תהייה "קריאות" נוספות.
First Israel Turnaround -FITE Enterprise	129	12.5	3.1	יתרת התחייבות ההשקעה בקרן הועברה לקרן FIMI Opportunity IV, שהחלה את פעילותה בתחילת שנת 2008 (ראו להלן).
Fimi Opportunity IV	509	50	41.3	ההתחייבות להשקעה בקרן כוללת את יתרת התחייבות ההשקעה שהועברה מקרן FITE.
קרן גולדן גייט ברידג' פאנד	6	2	1.7	הקרן עוסקת במימון ביניים לחברות טכנולוגיה בראשית דרכן. הקרן סייעה בהשקעות ולא צפויות השקעות נוספות.
Plenus Venture Lending II Fund	55	5	4.9	קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
Stage One Ventures Capital Fund	46.3	18.8	18.8	הקרן הוקמה בשיתוף עם חברת בזק ואחרים. עוסקת בהשקעות בתחום התקשורת וטכנולוגיית המידע.
קרן אלון	30	2	2	מקבוצת גאון ניהול נכסים. משקיעה בחברות טכנולוגיה בשלב המאוחר (late stage).
Fortissimo Capital Fund	78	5	4.3	קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה.
Edmund de Rothschild Euroopportunities Apax Europe VII	100 מיליון יורו	11.3 מיליון יורו	10.6 מיליון יורו	0.7 מיליון יורו
	11 מיליארד יורו	7.4 מיליון יורו	7 מיליון יורו	0.4 מיליון יורו
Plenus Venture Lending III Fund	120	15	12.2	2.8
קרן נדל"ן מקבוצת "בראק קפיטל"	109	5	4.4	0.6
קרן נדל"ן אירופאית	416 מיליון יורו	10 מיליון יורו	9.6 מיליון יורו	0.4 מיליון יורו
קרן פורטיסימו II	110	20	15.1	4.9
Carmel Software Fund	171	0.5	0.5	-
FIMI Opportunity V	820	70	4.8	65.2
קרן פורטיסימו III	260	10	2.1	7.9

* הסכומים נקובים בדולרים של ארה"ב, אלא אם צויין במפורש אחרת.

יתרת ההשקעה של דש"ה בקרנות הון סיכון, חברות וקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2012 בסך של 161 מיליון דולר. יתרת התחייבויות ההשקעה של דש"ה הסתכמה למועד זה בסך של 93 מיליון דולר.

השקעה נוספת בקרנות. בנוסף להשקעה בקרנות באמצעות דש"ה, השקיע הבנק במישרין בקרן נוספת:

קרן FIMI Opportunity I. יתרת ההשקעה של הבנק בקרן האמורה עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על סך של כ-15 מיליון דולר. הקרן האמורה הפסיקה את פעילותה, והיא פועלת למימוש יתרת נכסיה.

כמו כן, בנק מרכנתיל דיסקונט התקשר בהסכמים להשקעה בשש קרנות הון סיכון. השקעת בנק מרכנתיל דיסקונט בקרנות אלה עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על כ-2.9 מיליון דולר. סך ההתחייבויות העתידיות המקסימליות של בנק מרכנתיל דיסקונט להשקעה בקרנות אלה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2012 ב-1.1 מיליון דולר.

מימושים. בשנת 2012, נרשמו מימושים משמעותיים בחמש מהקרנות הותיקות בתיק ההשקעות של דש"ה: FITE, Stage One, FIMI IV, Plenus III-1 Fortissimo. בגין המימושים (בעיקר בגין הקרנות האמורות) רשמה דש"ה רווח בסכום כולל של כ-69 מיליון ש"ח, לעומת כ-96 מיליון ש"ח בשנת 2011.

מימושים ברבעון הראשון של שנת 2013. לפרטים בדבר מימושים, בגינם צפויה דש"ה לרשום רווח ברוטו לפני מס בסך של כ-9.2 מיליון דולר, ראו ביאור 19 ג' 16 (ד).

השקעה בחברות

עסקת סופר-פארם. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2013 חתמה דש"ה על מזכר הבנות לרכישת כ-10.4% מהון המניות של חברת סופר-פארם ישראל בע"מ ("סופר-פארם") ממנכ"ל החברה ומלאומי פרטנרס. סופר-פארם מפעילה רשתות חנויות המשווקות מוצרי פארמה ותרופות, מוצרי קוסמטיקה ומוצרי טואלטיקה בישראל, בפולין ובסין. בסך הכל, מפעילה סופרפארם כ-188 חנויות בישראל ולמעלה מ-40 חנויות בפולין ובסין. חתימת העסקה כפופה להשלמה משביעת רצון של בדיקת הנאותות, שכבר החלה, להצגת דוחות כספיים סופיים לשנת 2012 ולחתימת הסכם מפורט שיובא לאישור האורגנים המוסמכים ולאישורים רגולטוריים, אם וככל שיידרשו.

בתחום ההשקעה בחברות בוצעו השקעות במספר חברות, ובהן:

השקעה ב"מניות דיבידנד". דירקטוריון הבנק ודירקטוריון דש"ה אישרו תוכנית השקעות במניות דיבידנד, במסגרת השקעה כוללת עד לסכום מירבי של 150 מיליון ש"ח, במניות של חברות ציבוריות הנוהגות לחלק חלק ניכר מרווחיהן השוטפים כדיבידנד לבעלי המניות. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2012, רכשה דש"ה, בעסקאות מחוץ לבורסה, מניות של ארבע חברות כאמור, בסכום כולל של 38 מיליון ש"ח. לאחר תאריך המאזן רכשה דש"ה, בעסקאות מחוץ לבורסה, מניות של חברה נוספת, בסכום של כ-14 מיליון ש"ח.

השקעות נוספות. דש"ה בוחנת ביצוע השקעות נוספות, במטרה לגוון את מקורות ההכנסה שלה.

השקעה בחברת מניף - שירותים פיננסיים בע"מ. חברת מניף עוסקת בהשלמת הון עצמי לקבלנים, הנדרש על ידי בנקים המלווים את הפרוייקטים במתכונת של פרוייקטים סגורים. ההשלמה נעשית בדרך של העמדת ערבויות לטובת הפרוייקטים בתמורה לקבלת תשואה משתתפת ברווחים. דש"ה מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. לפרטים בדבר ערבויות שהעמידה דש"ה, ראו ביאור 19 ג' 16.

מכירת ההשקעה ב-"AFS". לפרטים בדבר הסכם מחודש מרס 2009, למכירת ההשקעה ב-"AFS" ולפרטים בדבר הסכם אופציה, ראו ביאור 19 ג' 19 לדוחות הכספיים.

פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים

הפעילות בתחום כרטיסי האשראי

מבנה תחום הפעילות

בשנים האחרונות כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. כרטיס האשראי מונפק על ידי חברת כרטיסי אשראי ללקוח והלקוח מבצע באמצעותו תשלומים, כתחליף למזומן או לשיקים. חברת כרטיסי האשראי מנפיקה כרטיסי אשראי משני סוגים: רוב הכרטיסים מונפקים ללקוחות בנקים, עבור לקוחותיהם של אותם בנקים (להלן: "בנקים שבהסדר"). יתרת הכרטיסים מונפקת ישירות על ידי חברת האשראי ללקוחות, שלא באמצעות הבנקים (להלן: "כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים").

להערכת כאל, כ-80% מהאוכלוסייה הבוגרת בישראל משתמשים בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום, כאשר הצרכן הישראלי מחזיק בממוצע כ-1.3 כרטיסים בארנקו.

להערכת כאל, ביום 31 בדצמבר 2012 היו בישראל כ-7.7 מיליון כרטיסים. כמו כן, כ-70 אלף בתי עסק ורשתות בישראל מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי.

השימוש בכרטיסי אשראי מתאפשר באמצעות רשת חוזית הפרושה בין ארבעה גורמים, הכוללים מנפיק, סולק, בית עסק ולקוח (מחזיק הכרטיס), אשר קשורים בינם לבין עצמם, במערכת של הסכמים נפרדים ובלתי תלויים (בין בהסכמים ישירים, ובין בעקיפין, מכוח חברותם של הסולק והמנפיק בארגון הבינלאומי מעניק הזכיון ביחס למותג כרטיס האשראי). מערך ההתקשרויות האמור, הוא המהווה את התשתית להעברת המידע הרלוונטי לשם הסדרת התשלומים בעסקאות שתמורתן שולמה באמצעות כרטיסי אשראי.

בית העסק קשור בקשר חוזי עם הסולק. במסגרת זו מתחייב הסולק, כנגד עמלה, לזכות את בית העסק הקשור עמו באופן מובטח מראש, בתמורה המגיעה לבית העסק בגין העסקאות שביצעו אצלו הלקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי מהמותג שנשלק. העמלה אותה גובה הסולק עבור מתן שירותי הסליקה לבית העסק היא "עמלת בית העסק". הסולק מצדו משלם למנפיק עמלת מנפיק הקרויה "עמלה צולבת". עמלה זו מגולמת בעמלת בית העסק שגובה הסולק. כלומר, עמלת בית העסק מורכבת מעמלת הסליקה ומעמלת המנפיק.

פעילות כאל

כאל פועלת בשוק כרטיסי האשראי בשני תחומי פעילות עיקריים: הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי. כאל מנפיקה, משווקת ומתפעלת (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"מאסטרקארד", התקפים בארץ ובחו"ל, וכן קשורה בהסכמי הנפקה משותפת עם בנקים בהסדר.

בתחום ההנפקה מנפיקה כאל (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי בשני ערוצים: (א) הנפקת כרטיסים ללקוחות בנקים שבהסדר עימם קשורה כאל בהסכמי הנפקה משותפת או בהסכמי הפצה (לעיל ולהלן: "הנפקה במשותף") בכרטיסים אלה כאל מנפיקה ומתפעלת את הכרטיס ונושאת בתפעול הכרטיס ובעלות נזקי זיוף וגניבה. הבנקים הם שמעמידים את האשראי ללקוח ונושאים בסיכון האשראי הכרוך בכרטיס; (ב) הנפקת כרטיסים על ידי כאל במישרין, בעיקר דרך מועדונים וארגונים ייחודיים (להלן: "כרטיסים חוץ בנקאיים"). בכרטיסים אלה כאל היא אשר מעמידה את האשראי ללקוח ונושאת בסיכון הכולל הנובע מהפעולות המתבצעות בכרטיס.

במסגרת הרחבת סל המוצרים שמציעה כאל ללקוחותיה, מעמידה כאל ללקוחות המחזיקים בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים (באמצעות חברות בת שלה), הלוואות לשימושים שונים, ומעמידה לרשותם תוכניות אשראי מגוונות ופריסות תשלומים בקשר עם עסקאות שהם מבצעים באמצעות כרטיסי האשראי שבידיהם, כגון, עסקאות קרדיט, חיובים נדחים, פריסת התשלום החודשי לפני ואחרי מועד החיוב, משיכת מזומן בתשלומים וכיוצא באלה.

כאל סולקת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"מאסטרקארד" התקפים בארץ ובחו"ל, כמו גם את המותג "ישראכרט" (בישראל בלבד). בנוסף, כאל עוסקת במתן שירותי סליקה של עסקאות המבוצעות ברשת האינטרנט עבור בתי עסק שונים, בהיקף שהצטמצם מאוד בשנתיים האחרונות. תחום הסליקה כולל סליקה של כרטיסי אשראי בארץ באמצעות מכשירי סליקה Point of Sale (מכשירי "POS") המותקנים בבתי עסק. בנוסף, כאל מציעה לסולקים שירותים נלווים, בין היתר בדרכים הבאות: ניכיון שוברים של כרטיסי אשראי, הקדמת תשלומים בגין עסקאות שבוצעו, מתן מקדמות על חשבון תשלומים עתידיים לבתי עסק עמם קשורה החברה בהסכמי סליקה.

להלן יובאו נתונים כמותיים על פעילות כאל:

ליום 31 בדצמבר			
2011	2012		
מזה: כרטיסים פעילים ⁽⁵⁾	סך-הכל כרטיסים	מזה: כרטיסים פעילים ⁽⁵⁾	סך-הכל כרטיסים
באלפים			
1,030	1,184	1,085	1,246
457	611	522	732
1,487	1,795	1,607	1,978

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מחזור עסקאות ⁽⁴⁾
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
39,564	42,172	כרטיסים בנקאיים
9,888	11,302	כרטיסים חוץ בנקאיים
49,452	53,474	סך-הכל

הערות:

- (1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר ובאחריותם.
- (2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.
- (3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום.
- (4) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחייבים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו לקוחותיהם בגין השימוש בכרטיסי האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משכית מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.
- (5) "כרטיס פעיל" - כרטיס אשראי שביצע לפחות פעולה אחת ברבעון האחרון.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. היקף העסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי עולה באופן עקבי מידי שנה. הגידול בשימוש בכרטיסי אשראי נובע הן מגידול בהיקף העסקאות (הנובע מגידול באוכלוסיה ומכניסת אוכלוסיה צעירה אשר רגילה לעשות שימוש בכרטיסי אשראי כחלק מתרבות הצריכה) והן מגידול הבא על חשבון עסקאות באמצעי תשלום אחרים.

ההכנסות מפעילות הסליקה של כרטיסי האשראי משויכות למגזר בנקאות עסקית, מגזר עסקים קטנים ולמגזר בנקאות מסחרית.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2012 בסך של 172 מיליון ש"ח, לעומת 184 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 6.5%.

ההוצאות בנין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 23 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 20 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 15.0%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי:

עסקים קטנים					משקי בית
בנקאות		מגזר עסקי	מסחרית	סך-הכל	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					
במיליוני שקלים חדשים					
הכנסות ריבית, נטו					
265	32	18	5	320	
(35)	(10)	(1)	-	(46)	
- בינמגזרי					
230	22	17	5	274	
10	-	-	-	10	
הכנסות מימון שאינן מריבית					
753	72	56	16	897	
עמלות והכנסות אחרות					
993	94	73	21	1,181	
סך-הכל הכנסות					
23	-	-	-	23	
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
752	50	32	10	844	
הוצאות תפעוליות ואחרות					
218	44	41	11	314	
רווח לפני מסים					
67	9	8	2	86	
הפרשה למסים על הרווח					
116	26	23	7	172	
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק					
19.4	39.3	60.9	36.9	23.7	
תשואה להון (אחוזים)					
8,267	415	440	116	9,238	
יתרה ממוצעת של נכסים					
2,137	882	923	246	4,188	
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
8,026	899	523	236	9,684	
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:					
230	22	-	5	257	
מרווח מפעילות מתן אשראי					
-	-	17	-	17	
מרווח מפעילות קבלת פקדונות					
230	22	17	5	274	
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו					

נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי אשראי (המשך):

משקי בית	עסקים	מגזר עסקי	בנקאות	סך-הכל
קטנים	מסחרית			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011				
במיליוני שקלים חדשים				
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾				
253	30	18	7	308
(38)	(10)	-	(1)	(49)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾				
215	20	18	6	259
20	-	-	-	20
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾				
767	53	54	19	893
1,002	73	72	25	1,172
סך-הכל הכנסות				
20	-	-	-	20
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
691	46	44	16	797
הוצאות תפעוליות ואחרות				
291	27	-	9	327
רווח לפני מסים				
86	8	7	2	103
הפרשה למסים על הרווח				
155	13	12	4	184
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
17.0	22.5	31.5	-	17.9
תשואה להון (אחוזים)				
8,161	312	430	130	9,033
יתרה ממוצעת של נכסים				
759	901	1,295	1,344	4,299
יתרה ממוצעת של התחייבויות				
12,140	769	519	255	13,683
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון				
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :				
215	20	18	6	259
מרווח מפעילות מתן אשראי				
-	-	-	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות				
215	20	18	6	259
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾				

הערה:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

חקיקה, תקינה והסדרה

כללי. פעילותה של כאל מוסדרת על פי חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. כן חלים עליה דינים שונים מתחום המשפט הכללי. בנוסף, בשל היותה חברה בת של תאגיד בנקאי, מוגדרת כאל "כתאגיד עזר" לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, וככזו חלה עליה מערכת של חוקים, צווים ותקנות מתחום דיני הבנקאות, ובכלל זה הוראות שונות שמוציא המפקח על הבנקים.

כמו כן, כאל מחויבת לפעול על פי הוראות הארגונים הבינלאומיים בהם היא חברה (ארגון ויזה הבינלאומי, ארגון מאסטר כארד הבינלאומי וארגון דיינרס הבינלאומי) אשר מתעדכנות מעת לעת וקובעות סטנדרטים בינלאומיים. בנוסף, הפעילות מחוץ לישראל, של סליקה בתחום הסחר הבינלאומי בחו"ל, עשויה להיות כפופה לחקיקה ורגולציה זרה.

הממונה על הגבלים העסקיים. קיימת מעורבות רבה של הממונה על הגבלים העסקיים בתחום הפעילות בכרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ולפרטים בדבר הסדר סליקה צולבת מתוקן, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים.

ניהול בנקאי תקין. בשנת 2005 פרסם המפקח על הבנקים את הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 470 בנושא כרטיסי חיוב, אשר נועדה להסדיר את מכלול פעילות חברות כרטיסי האשראי - הן בתחום ניהול סיכונים והן בתחומים צרכניים שונים.

חוק הבנקאות (רישוי) (סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב). ביום 15 באוגוסט 2011 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 18), התשע"א-2011. החוק עוסק בארבעה נושאים:

- הסדרת שוק הסליקה באמצעות מתן רישיונות סליקה על ידי בנק ישראל, כאשר מספר סעיפים מפקודת הבנקאות יוחלו על מי שיקבל רישיון סליקה, ובכלל זה כל הוראות חוק הבנקאות שירות ללקוח;
- פתיחת שוק ההנפקה לתחרות כך שהמפקח על הבנקים, לאחר התייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים, יוכל לקבוע שסולק שסלק לפחות 20% מסכום העסקאות או ממספר העסקאות בישראל בשנה הקלנדרית הקודמת הינו "סולק בעל היקף פעילות רחב", ולכפות על סולק בעל היקף פעילות רחב להתקשר עם מנפיקים בהסכם סליקה צולבת לסליקת כרטיסיהם, אם סולק כאמור סירב להתקשר עם מנפיק מטעמים בלתי סבירים;

- פתיחת שוק הסליקה לתחרות, כאשר במסגרת החוק הוטלה חובה על מנפיק שהנפיק לפחות 10% ממספר הכרטיסים בישראל בשנה קלנדארית, או שבאמצעות כרטיסיו בוצעו 10% מהעסקאות כאמור, שהוא מנפיק בעל "היקף פעילות רחב", להתקשר עם כל סולק בסליקה צולבת, אלא אם סירב להתקשרות מטעמים סבירים. עם זאת, שר האוצר, לאחר התייעצות עם המפקח על הבנקים ועם הממונה על ההגבלים העסקיים, יכול לאשר למנפיק לא להתקשר עם סולק;
 - הסדרת שוק הניכיון - החוק עוסק בהסדרת שוק הניכיון, ומטיל הגבלות שונות על סולקים, בהן איסור להפלות בין חברות ניכיון, איסור לסרב להתקשר עם חברת ניכיון ואיסור התניה בין שרותי הסליקה לבין שירותים נוספים. כן הוטלה על נותני שרותי ניכיון חובה להרשם במשרד האוצר כנותני שרותי מטבע.
- החוק נכנס לתוקף עם פרסומו, בחודש אוגוסט 2011, למעט ענין פתיחת שוק הסליקה לתחרות, אשר נכנס לתוקף ביום 15 במאי 2012. בחודש ינואר 2012 הוגדרו כאל, לאומי כארד וישראל כ"מנפיק בעל היקף פעילות רחב" (כמשמעות מונח זה בתיקון החקיקה האמור). המפקח על הבנקים האריך לכאל את המועד לקבלת רשיון סליקה, עד לחודש מרס 2014.
- איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.** בחודש דצמבר 2006 פורסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור). התיקון החיל על חברות כרטיסי האשראי חובות זיהוי, ניהול רישומים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, בכל הנוגע למחזיקי כרטיסים ולבתי עסק עמם מתקשרות החברות בהסכמי סליקה. כאל נערכה לביצוע הנדרש ממנה בהתאם להוראות הצו המתוקן.
- תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 411 - חברות כרטיסי אשראי.** ביום 12 בינואר 2011, פורסם תיקון להוראה 411 המתייחס לחברות כרטיסי האשראי, במסגרתו מבקש הפיקוח להסדיר את ניהול הסיכונים הכרוכים בביצוע עסקאות בלתי חוקיות באמצעות כרטיסי אשראי.

שינויים טכנולוגיים

- השימוש בכרטיס חכם.** במסגרת הניסיונות להקטין את תופעת השימוש לרעה בכרטיסי אשראי וזיופם, נוקטים ארגון ויזה הבינלאומי וארגון מסטרקארד הבינלאומי בצעדים שונים לשיפור רמת האבטחה בכרטיסי האשראי הנושאים את המותגים שלהם. בין היתר, הורו הארגונים לחבריהם על מעבר לשימוש בכרטיס אשראי בעל מאפיינים מיוחדים אשר מקשים על השימוש בו על ידי גורמים שאינם מורשים ו/או על זיופו (להלן: "כרטיס חכם"). החל מיום 1 בינואר 2005 (להלן: "מועד המעבר"). על מנת להאיץ במנפיקים ובסולקים לעבור לשימוש בכרטיסים החכמים קבעו הארגונים הבינלאומיים הוראות בקשר עם הסבת האחריות במקרה של שימוש לרעה בכרטיס במקרים מסוימים החל ממועד המעבר. הוראות אלו קובעות כי במקרה של זיוף ו/או שימוש לרעה בכרטיס:
- (1) כאשר כרטיס חכם נסלק בבית עסק אצלו לא הותקן מכשיר סליקה חכם, ישא בעלויות הסולק.
 - (2) כאשר כרטיס שאינו כרטיס חכם נסלק בבית עסק אצלו הותקן מכשיר סליקה חכם, ישא בעלויות המנפיק.
- בהתאם להוראות הארגונים הבינלאומיים החלה כאל בהיערכות למעבר לשימוש בכרטיסים חכמים. בצד ההנפקה כוללת היערכות זו בעיקר שדרוג של הטכנולוגיה שנרכשה על ידי כאל בעבר והתאמתה לצורך הנפקת כרטיסים חכמים. בצד הסליקה, כוללת היערכות זו שדרוג ו/או רכישה ו/או פיתוח של מכשירי P.O.S. חכמים והתקנתם בבתי העסק השונים עימם קשורה כאל בהסכמי סליקה. כאל מנפיקה באופן שוטף כרטיסים חכמים. בצד הסליקה כאל טרם החלה בהערכות ולהערכתה, הערכות כזו מחייבת שיתוף פעולה בין כל חברות כרטיסי האשראי לצורך העמדת מכשירי סליקה חכמים בבתי עסק.
- שידרוג מערכות המידע.** בשנת 2011 הוטמעה בכאל מערכת פיננסית חדשה. המערכת הביאה, בין היתר, לשיפור ביכולת הבקרה בתחומים השונים על הפעילות הכספית בארגון, לקיצור משך סגירת הספרים עקב סגירות גבוהה יותר של הפעילויות במערכת, לקיצור ושיפור הבקרה בנושא הרכש, לשיפור הבקרה התקציבית, ולתאימות גבוהה יותר לדרישות ציות בכלל ודרישות הפרדת תפקידים בפרט.
- בשנה החולפת הושלם יישומם של מספר פרויקטי המשך בנושא זה: מערכת GRC לניטור ובקרה על מערכת ה-ERP, בכלל זה היבטי SOX, מערכת לניתוח תמחיר במודל ABC ומערכת גביה.
- בנוסף, הוקמה תשתית ליישומים בתחום התקשורת הסלולרית.
- ברבעון הראשון של שנת 2013 מתוכננת הפעלתה של מערכת אישורים ו-SWITCH חדשה עבור צד סולק.

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

- מערך תפעולי הכולל מערכות מידע טכנולוגיות, תקשוב ותשתיות מתקדמות;
- מערך מפותח ואפקטיבי של ניהול סיכונים;
- הון אנושי איכותי ומנוסה.

בתחום ההנפקה:

- הזכות להנפיק כרטיסי אשראי ממותגים מכוח זיכיון מול הארגונים הבינלאומיים;
 - שיתוף פעולה עם תאגידים בנקאיים;
 - התקשרות בהסכמים להקמת מועדונים;
 - יכולת להציע ללקוחות מוצרי אשראי נוחים ואטרקטיביים;
 - היכולת ללוות כספים מגופים פיננסיים בתנאים נוחים.
- בתחום הסליקה:
- הסכמי סליקה צולבת בין חברות כרטיסי האשראי בישראל;
 - יכולת גיוס בתי עסק ושימורם באמצעות מערך שיווק נרחב;
 - הצורך בקבלת רישיון מאת הארגונים הבינלאומיים לסליקת המותגים שבבעלותם;
 - פריסת מערך תקשורת שיאפשר את ביצוע הסליקה או התקשורת עם שב"א המפעילה מערך כאמור בישראל.

מחסומי כניסה לשוק

מחסומי כניסה עיקריים בתחום ההנפקה:

- הפעילות כמנפיק דורשת קיומו של מערך תפעולי רחב, מורכב ועתיר עלויות והשקעות, הכולל מערכות מידע ותקשורת מתוחכמות, לרבות מערכות לאבטחת מידע, שירות לקוחות ועוד;
 - נדרשת השקעה מסיבית ורציפה בערוצי שיווק, הפצה ומכירה, בפריסה כלל ארצית, על מנת להתחרות בתחום ההנפקה. בפרט, יש ליצור רשת ערוצי הפצה לכרטיסי האשראי באמצעות התקשרות עם בנקים ו/או מועדוני לקוחות;
 - חוסן פיננסי גבוה, אשר נדרש לצורך גיוס מקורות לפעילות הפיננסית: קרי, היכולת ללוות כספים בהיקפים גדולים מאוד בתנאים עדיפים על התנאים המוצעים ללקוחות "רגילים" בשוק;
 - החזקת השליטה במנפיק בידי תאגיד בנקאי, אשר נדרשת לצורך הכרה וחברות בארגונים הבינלאומיים המנהלים את המותגים המובילים;
 - היכולת להציג ערבות מהתאגיד הבנקאי השולט;
 - קיום מערכת יעילה ומוכרת לדירוג סיכוני אשראי.
- מחסומי כניסה עיקריים בתחום הסליקה:
- כניסה לתחום סליקת כרטיסי האשראי כרוכה, בראש ובראשונה, בקבלת רישיון מהארגון הבינלאומי של כרטיס האשראי אותו מבקשים לסלק. לשם קבלת רישיון כאמור נדרש מבקש הרשיון להיות בעל זיקה בנקאית, ולעמוד בשורת סטנדרטים עסקיים ופיננסיים שיבטיחו את פעילותו, ולשלם אגרות לארגון הבינלאומי;
 - תאגיד שיבקש להיכנס לתחום הסליקה יידרש לפרוס מערך תקשורת שיאפשר את ביצוע הסליקה On-Line (או להתקשר עם שב"א, לה מערך מעין זה בישראל);
 - קיומה של מערכת מידע אמינה ויציבה לניהול ההתחשבנות (Billing).

מוצרים תחליפיים

- בנוסף למוצרים תחליפיים קלאסיים לשימוש בכרטיס אשראי, כגון שיקים, כסף מזומן והעברות בנקאיות, קיימים מוצרים ושירותים נוספים שהינם תוצר טכנולוגיה מתקדמת, ואשר בניגוד לאמצעי התשלום האמורים ובדומה לכרטיסי האשראי, הם מאופיינים בנוחות ובזמינות:
- שירות תשלומים באמצעות הטלפון הסלולרי;
 - שירות הניתן לצורך ביצוע עסקאות באמצעות האינטרנט במסגרתו מתאפשרת העברת כספים מבלי לחשוף את פרטי כרטיס האשראי של הלקוח/פרטי חשבון הבנק שלו ("ארנק דיגיטלי");
 - מוצרי האשראי הרבים המוצעים במשק - בין באמצעות הבנקים ובין באמצעות גורמים אחרים (חברות פרטיות אשר נותנות אשראי חוץ בנקאי, לרבות "שוק אפור"). בשוק ישנו מגוון רחב מאוד של מוצרי אשראי, בעלי אפיונים שונים, וכולם תחליפיים האחד לשני. עם זאת, רוב הלקוחות ירכשו מוצר אשראי מתאגיד המוכר להם (קרי, מהבנק שלהם), ולכן כל לקוח רואה תחליפים שונים למוצרים המוצעים על ידי כאל;
 - מוצר תחליפי באפיק הסליקה הינו שירות ניכיון שיקים.

לקוחות

בתחום ההנפקה. רוב הלקוחות של כאל בתחום הנפקת כרטיסי האשראי הינם לקוחות, אשר כרטיס האשראי הונפק להם במשותף עם הבנקים שבהסדר (ובכלל זה הבנק ובנק מרכזית דיסקונט). כאל מייחדת מאמץ מיוחד להגדלת שיעורם של הכרטיסים החוץ בנקאיים ופועלת להנפיק כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים במסגרת מועדוני לקוחות או כרטיסים ייחודיים.

בתחום הסליקה. לקוחות כאל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "מאסטרקארד", "ישראכרט" או "דיינרס". לקוחות נוספים בתחום הסליקה הינם בתי עסק המבקשים שירותי הקדמת תשלום (נכיון שוברים או חשבוניות).

שיווק והפצה

בתחום ההנפקה. הבנקים שבהסדר מהווים עבור כאל את "רצפת הגיוס" ללקוחות המזמינים באמצעותם כרטיסי אשראי בנקאיים. מועדוני הלקוחות מהווים "רצפת גיוס" נוספת, באמצעותם מגייסת כאל לקוחות חוץ בנקאיים. מועדונים אלה מרכיבים קבוצות ייחודיות של לקוחות, הנהנים מהטבות המותאמות להם. בנוסף, מציעה כאל ללקוחותיה מבצעים אטרקטיביים בשיתוף פעולה עם בתי עסק מובילים במשק הישראלי, ומקיימת מספר ערוצי פרסום ושיווק באמצעות רשת האינטרנט, פרסום טלוויזיוני, דיוור ועוד.

בתחום הסליקה. פעולות השיווק בתחום זה מופנות לבתי עסק, כאשר דגש מיוחד מושם על בתי עסק להם מספר נקודות מכירה (בדרך כלל רשת מתקשרת עם סולק יחיד עבור כל סניפיה). שיווק שירותי סליקה לבתי עסק מבוצע באמצעות אנשי מכירות של כאל, אשר משמשים כאנשי קשר עם בית העסק גם לאחר ההתקשרות בהסכם הסליקה הראשוני.

תחרות

- בתחום ההנפקה** פועלות בישראל כיום שלוש חברות כרטיסי אשראי, שלושתן בבעלות או בשליטה של בנקים:
- כאל מנפיקה כרטיסי אשראי של "ויזה" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי). כמו כן, מנפיקה כאל כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".
 - ישראלכרט, המורכבת מקבוצת חברות פרטיות בשליטת בנק הפועלים בע"מ, מנפיקה כרטיסי אשראי של "ישראכרט" (באופן בלעדי) ו-"מסטרקארד". "ישראכרט" הינו מותג פרטי בבעלותה של ישראלכרט, אשר מנפיקה כרטיסים תחת מותג זה לשימוש בישראל בלבד. למיטב ידיעת כאל, למועד הדוח, היקף פעילותה של ישראלכרט בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "ויזה", מצומצם בהשוואה להיקף פעילותה בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "מסטרקארד", אשר מהווה את רוב הפעילות תחת מותג זה בישראל. "אמריקן אקספרס" מונפק על ידי חברה אחות של ישראלכרט (באופן בלעדי);
 - לאומי קארד, שהינה חברה פרטית בשליטת בל"ל (ומוחזקת גם על ידי קנית - ניהול השקעות ומימון בע"מ), מנפיקה כרטיסי אשראי של "ויזה" ו-"מסטרקארד".
- בתחום הסליקה** השחקנים בישראל הינם:
- כאל, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה", "מאסטרקארד", "ישראכרט" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי);
 - ישראלכרט, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ישראכרט", "אמריקן אקספרס" (באופן בלעדי), "מסטרקארד" ו-"ויזה";
 - לאומיקארד, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה", "מאסטרקארד" ו-"ישראכרט".

התפתחויות במגזר בשנת 2012

הסדר לסליקת כרטיסי "ישראכרט". ביום 14 במאי 2012, נחתמו בין ישראלכרט בע"מ לבין כאל הסכם רשיון והסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ישראלכרט. ההסכמים מאפשרים לכאל, לראשונה, לפנות לבתי עסק ולהציע להם לסלוק את המותג ישראלכרט באמצעות כאל. יצוין כי נתח השוק של המותג ישראלכרט הינו כ-17% משוק הסליקה. לפרטים נוספים, ראו ביאור 33 לדוחות הכספיים.

הסכם הנפקה משותפת בין כאל ובין בנקים בעלים. לפרטים בדבר שינוי תנאי הסכם ההנפקה המשותפת של כאל, עם הבנק ועם הבנק הבינלאומי, בהתאמה, ראו ביאור 33 ב' 3 לדוחות הכספיים.

הסכם בנושא פיתוח "ארנק סלולרי". ביום 6 בפברואר 2013, נחתם הסכם בין כאל לבין סלקום ישראל בע"מ ("סלקום"), בענין שיתוף פעולה להנפקת כרטיס חיוב חוץ בנקאי ("הכרטיס") על ידי כאל, עבור לקוחות קבוצת סלקום, במסגרת מיזם משותף לצדדים. הצדדים יפעלו לשילוב הכרטיס בארנק סלולרי המבוסס על טכנולוגיה מתקדמת. ההסכם מעגן את ההתקשרות בין הצדדים, בהמשך להסכם עקרונות שנחתם ביום 6 ביולי 2012.

ההסכם יעמוד בתוקף למשך תקופה של 10 שנים, החל ממועד חתימתו, ולאחר מכן יוארך אוטומטית למספר בלתי מוגבל של תקופות קצובות בת 5 שנים כל אחת. בהסכם הוגדרו נסיבות שבהתקיימן, ניתן להביא את ההתקשרות לסיום מוקדם, בהתאם למתכונת שהוגדרה בהסכם. ההסכם כפוף לקבלת אישורים רגולטוריים, אם וככל שנדרשים אישורים כאמור.

פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. נוכח צמצום היקף פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, החליט דירקטוריון כאל ביום 17 ביוני 2012 להעביר את הפעילות שנוהלה באגף הפעילות הבינלאומית לאגף עסקים ולאגף ניהול סיכונים. יצוין כי בחודש אוקטובר 2012, הושלם הליך הפירוק של ICCI UK, אשר העניקה בעבר שירותים מקצועיים בקשר עם פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. לפרטים בדבר דרישות מאגדים, ראו ביאור 33 לדוחות הכספיים.

הסכמים מהותיים

הסכם עם קבוצת אלון. לפרטים בדבר תוספת למערכת ההסכמים בענין מועדון You, ראו ביאור 33 א' לדוחות הכספיים.

הסכמים עם תאגידים בנקאיים. כאל קשורה בהסכמים עם תאגידים בנקאיים שונים (ובכלל זה הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט) לצורך הנפקת כרטיסי אשראי ללקוחותיה. הנפקת הכרטיסים נעשית במשותף על ידי כאל והתאגיד הבנקאי, מקום בו מעמד התאגיד הבנקאי בארגון ויזה הבינלאומי ו/או בארגון מסטרקארד הבינלאומי מאשר לו הנפקת כרטיסים. במקרים אחרים הנפקת הכרטיס נעשית על ידי כאל והפצה ללקוחות נעשית על ידי התאגיד הבנקאי.

לפרטים בדבר הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות ובדבר מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות, לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל, ראו ביאור 33 ב' 4 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הסכם הנפקה משותפת עם בנק איגוד ובדבר מתן אופציה לבנק איגוד לרכישת 3% מהון המניות של כאל, ראו ביאור 33 ב' 5.

הסכם מועדון 365. ביום 1 בדצמבר 2011 חתמה כאל על הסכם עקרונות עם מועדון 365 בע"מ (להלן: "מועדון 365") להקמת מועדון כרטיסי אשראי חוץ בנקאי. הכרטיסים יונפקו על-ידי כאל וישווקו בכלל החברות המאגדות במועדון 365: המשביר לצרכן, ניו פארם, אופיס דיפו וחברות שיצטרפו בעתיד למועדון 365.

במסגרת הסכם העקרונות נקבע, כי כרטיסי האשראי יונפקו ככרטיסים משולבים של מועדון 365 לחברי מועדון קיימים ומצטרפים חדשים, והמחזיקים בכרטיסים אלו יזכו להטבות ולתנאים הניתנים ללקוחות החברה באופן שוטף, בנוסף להנחות ולהטבות המוקנות לחברי מועדון 365, תוך יצירת בידול מיטיב למחזיקי כרטיס האשראי.

הסכם העקרונות קובע את אופן גיוס הלקוחות, פרסום ושיווק על ידי שני הצדדים, וכן את התמורה לה יהא זכאי מועדון 365 בהתאם למדדי פעילות שנקבעו בהסכם.

בנוסף, נקבעו הוראות לאפשרות שינוי מודל שיתוף הפעולה בין הצדדים למודל אחזקה משותפת במיזם, בכפוף להוראות הדין ודרישות רגולטוריות, ככל שיהיו כאלה. המודל המפורט לאחזקה משותפת במיזם, יהיה כפוף לאישור דירקטוריון כאל ודירקטוריון הבנק. תקופת ההתקשרות בין הצדדים תעמוד על 10 שנים, כאשר לאחר 5 שנים יוכל כל צד להחליט על הפסקת ההתקשרות, בכפוף למתן הודעה של 12 חודשים מראש ובכתב.

השקה מסחרית של הפעילות המשותפת התבצעה ברבעון הראשון של שנת 2012.

הארכת הסכם "פאואר קארד". ביום 22 ביולי 2010 התקשרה כאל בהסכם עם חברת פאואר קארד (2000) בע"מ, ועם חברת פישמן רשתות בע"מ (להלן: "ההסכם"). ההסכם מאריך את תוקפו של הסכם קודם שנכרת בין הצדדים, בשינויים מסוימים, עד ליום 31 בדצמבר 2015. ההסכם מעגן את חובות וזכויות הצדדים במסגרת פעילויות משותפות, שמטרתן קידום הנאמנות לרשתות המשתתפות במועדון "פאואר קארד" מחד, והפצת כרטיסי אשראי שמפיצה כאל מאידך.

הסכם הנפקה משותפת עם מועדון H&O. ביום 29 בדצמבר 2010 התקשרה כאל בהסכם עם H&O רשתות אופנה (2003) בע"מ (להלן: "ההסכם"). ההסכם מאריך את תוקפו של הסכם קודם שנכרת בין הצדדים, בשינויים מסוימים, עד ליום 31 בדצמבר 2015. ההסכם מעגן את חובות וזכויות הצדדים במסגרת פעילויות משותפות, שמטרתן קידום הנאמנות לרשתות המשתתפות במועדון "H&O" מחד, והפצת כרטיסי אשראי שמפיצה כאל מאידך.

הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדר לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, לפרטים בדבר הסדר סליקה צולבת מתוקן, ולפרטים בדבר הסכם משולש לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ומסטרקארד, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים.

סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי

לפרטים בדבר חקירת משטרה ותפיסת מסמכים וחומר מחשב בכאל, ראו ביאור 33 ג' לדוחות הכספיים.

עונתיות

העונתיות בתחומי ההנפקה והסליקה תלויה בעונתיות של הצריכה הפרטית בישראל.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחום ההנפקה. הובלת השוק באמצעות מיצוי הערוץ הבנקאי והצעת פתרונות מותאמים לצרכי הלקוח, וגיוס כרטיסים בערוץ החוץ-בנקאי במועדוני הלקוחות הקיימים וכן באמצעות יצירת שיתופי פעולה עם גופים שונים להקמת מועדוני לקוחות נוספים.

כאל שואפת להפוך לשחקן משמעותי בתחום האשראי הצרכני, תוך שימוש בגיוס הכרטיסים החוץ בנקאיים כתשתית לגיוס אשראי צרכני. בנוסף, כאל שואפת למצב עצמה כגוף הנותן שירותי אשראי מגוונים (לרבות באמצעות כרטיסי אשראי), ללא תלות בבנקים, ולפתח מוצרים נוספים בתחום.

בתחום הסליקה. אסטרטגיית כאל הינה להפוך לחברת סליקה המשווקת סל מוצרים כולל לבתי העסק, תוך הגדלת נתח השוק שלה בשוק הסליקה. כמו כן, כאל פועלת לפיתוח ושיווק מוצרים נוספים לבתי עסק, בנוסף לניכיון והקדמת תשלומים המוצעים כיום.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

- שינויים שהתרחשו לאחרונה או שצפויים להתרחש ועתידיים להשפיע על פעילות כרטיסי האשראי:
- הפחתת שיעור העמלה הצולבת - ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים;
- פתיחת שוק הישראכרט לסליקה - ראו בסעיף "חקיקה, תקינה והסדרה" לעיל;
- שינוי תנאי הסכם הנפקה משותפת עם הבנק הבינלאומי והבנק - ראו ביאור 33 ב' 3 לדוחות הכספיים.

פעילות בשוק ההון

דיסקונט invest

כחלק מהאסטרטגיה העסקית, המתמקדת בלקוח ובמגוון צרכיו, השיק הבנק בשנת 2012 מהלך רחב בתחום שוק ההון - "דיסקונט invest". המהלך מציע ללקוחות הבנק מעטפת רחבה ומגוונת של מערכי שירות וטכנולוגיה מתקדמת לביצוע הפעילות בשוק ההון. "דיסקונט invest", מציע יישומים טכנולוגיים חדשניים, שהבולט בהם הוא "דיסקונט טרייד" - מערכת מסחר מתקדמת, המאפשרת ללקוחות הפעילים בשוק ההון עצמאות מוחלטת וקישור ישיר לבורסה, תוך שימוש בכלים תומכי החלטה לביצוע הפעולות. לצד החידוש הטכנולוגי, מנויי "דיסקונט טרייד" זוכים לרמת שירות וזמינות ייחודית מחדר המסחר בבנק. השירות מאפשר קישור למרכז תמיכה טלפוני, ייעודי, לאורך כל שעות המסחר. השילוב בין הכלי הטכנולוגי המתקדם והתמיכה הטלפונית מהווה פיתרון אולטימטיבי למשקיעים הפעילים בשוק ההון.

בחודש אוקטובר 2012, הורחב השירות גם לפעילות בניירות ערך זרים בבורסה האמריקאית.

במסגרת "דיסקונט invest", מציב הבנק רף גבוה של שירות, המותאם לאופי הפעילות של הלקוח, בזמינות מכסימלית. הייעוץ במערך הסניפים ניתן על ידי יועצי השקעות מורשים, המעניקים שירות אישי בשעות פעילות הסניף. ניתן להמשיך ולקבל יעוץ במרכז השקעות טלפוני ארצי, בימים א-ה, עד השעה 23:00. השירות מאפשר רצף יעוץ למשקיעים המנויים על שירות הטלפון, לרבות בניירות ערך זרים.

ללקוחות בעלי היקף השקעות שבין 700 אלף ש"ח ל-4 מיליון ש"ח מוצע שירות ב-9 מרכזי השקעות, בפריסה ארצית, בהם מוענק ללקוח שירות מתמחה, בדומה לבית השקעות. בכך זוכה הלקוח לחווית שירות מבדלת במערכת הבנקאית. יועצי ההשקעות במרכזים אלה זמינים אישית ללקוחות לאורך שעות פעילות המסחר ולפגישות המתואמות אף לאחר מכן. בנוסף לייעוץ מתמחה בהשקעות, הלקוחות נהנים מהפניה לייעוץ מס, מיעוץ בכלכלת פרישה, Second Opinion על תיק ההשקעות ומגוון שירותים חוץ בנקאיים, כגון: סדנאות שוק הון ועוד.

חידוש נוסף הוא בתמחור העמלות. לקוחות מרכזי ההשקעות, למעט משתמשי "דיסקונט טרייד", נהנים ממסלולי שירות מגוונים ובמחירים אטרקטיביים. לדוגמא: מסלול Invest Gold, שמאפשר ליהנות ממכלול השירותים הכולל שמציע המרכז תמורת תשלום רבעוני קבוע.

לקוחות בעלי עושר פיננסי נהנים ממערך חדיש של מרכזי בנקאות פרטית ללקוחות ישראלים ובהם שירות מקצועי ומתמחה של יעוץ השקעות בשוק המקומי והבינלאומי.

לצד אלה, שידרג הבנק את השירות בכל סוגי הטלפונים הסלולאריים. האפליקציה של דיסקונט מותאמת לגרסת ה-Android, Iphone-1, Blackberry ומאפשרת קבלת מידע וביצוע פעולות בשוק ההון. בנוסף, ניתן ליהנות מ-"דיסקונט SMS", המאפשר קבלת הודעות על מדדי הבורסה בסיום המסחר.

מגמות אירועים והתפתחויות בסביבת המקרו כלכלית

שוק קרנות הנאמנות. שוק קרנות הנאמנות עלה בשנת 2012 ב-27.7 מיליארד ש"ח, מרמה של 142.4 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2011 לרמה של 170.1 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2012. בשנת 2012 נרשמו גיוסים חיוביים נטו בכל סוגי הקרנות, פרט לקרנות המניות בארץ, בהן נרשמה צבירה שלילית.

נכסי קרנות האג"ח בארץ עלו בתקופה האמורה בסך של 24.6 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב עליות בנכסי קרנות אג"ח מדינה (13.4 מיליארד ש"ח), וקרנות אג"ח אחרות (9.7 מיליארד ש"ח). כמו כן, נרשמה עליה נאה בקרנות אג"ח חו"ל (2.6 מיליארד ש"ח). לעומת זאת, נרשמה ירידה קלה בקרנות המניות בישראל (321 מיליון ש"ח).

שוק קופות הגמל. שוק קופות הגמל השיג בשנת 2012 תשואה חיובית בשיעור ממוצע של כ-9.66%. העליה האמורה משקפת את עליות השערים במדדים השונים של הבורסה בשנת 2012.

מנתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, עולה כי היקף כל קופות הגמל בסוף שנת 2012 הסתכם בכ-318,844 מיליון ש"ח לעומת כ-293,933 מיליון ש"ח בסוף שנת 2011, עליה של כ-24,911 מיליון ש"ח (8.4%).

בנוסף, לפי נתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, בקופות גמל מסוג "קופות גמל לתגמולים ואישיות לפיצויים" היתה בשנת 2012 צבירה נטו שלילית בהיקף של כ-3,805 מיליון ש"ח. זאת, לעומת צבירה נטו שלילית של כ-3,741 מיליון ש"ח בשנת 2011. הנתונים האמורים מבטאים השפעה של שינויי רגולציה בתחום קופות הגמל.

שוק קרנות הפנסיה החדשות. קרנות הפנסיה החדשות השיגו בשנת 2012 תשואה חיובית של 11.22% בממוצע. לפי הנתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, בסך קרנות הפנסיה החדשות הייתה בשנת 2012 צבירה חיובית בהיקף של כ-15.8 מיליארד ש"ח, לעומת צבירה חיובית נטו של כ-13.46 מיליארד ש"ח בשנת 2011. היקף קרנות הפנסיה החדשות הסתכם בשנת 2012 ב-126.3 מיליארד ש"ח, לעומת כ-100.3 מיליארד ש"ח בשנת 2011, עליה של כ-26 מיליארד ש"ח (כ-26%).

שוק תעודות הסל. על פי נתונים שפורסמו על ידי הבורסה לניירות ערך, בשנת 2012 נמשכה ההאטה בהתפתחות השוק ומספר תעודות הסל החדשות שהונפקו בה עמד על 18, לעומת 26 בשנת 2011. מספרן הכולל של תעודות הסל שנסחרו בסוף חודש דצמבר 2012 עמד על 440 ושווי החזקות הציבור בהן עמד על 58 מיליארד ש"ח. מתוכן, 266 תעודות סל על מדדי מניות מקומיים ובינלאומיים ו-174 תעודות סל על מדדי אג"ח מקומיים, מק"מ וסחורות.

שוק ההון. לפרטים בדבר התפתחויות בשוק ההון בשנת 2012, ראו להלן "שוק ההון" בפרק "קווי התפתחויות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2012".

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות בשוק ההון

המסגרת הרגולטורית הנוגעת לפעילות שוק ההון, ממשיכה להתעדכן באופן שוטף והיא צפויה להמשיך ולהשפיע על פעילות הבנק בתחום פעילות זה, לרבות בתחום הייעוץ הפנסיוני.

תיקוני חקיקה ותקינה בתחום החסכון הפנסיוני

התוכנית להגברת התחרות בשוק החסכון הפנסיוני. ביום 30 בנובמבר 2010 פרסם משרד האוצר תוכנית לשכלול השוק ולהגברת התחרות והשקיפות בתחום החיסכון הפנסיוני. בהמשך לתוכנית האמורה, פרסם משרד האוצר בשנים 2011-2012 חוזרים ודברי חקיקה נוספים, במטרה לייעל ולפתח את שוק החיסכון הפנסיוני.

חתימה אלקטרונית. ביום 10 באוגוסט 2011, פורסם חוזר חתימה גרפית ממוחשבת המאפשר שימוש בחתימה אשר נשמרת באופן ממוחשב כקובץ גרפי, לרבות בחתימה אלקטרונית. החוזר מסדיר את אופן השימוש בחתימה דיגיטלית בהחתמת לקוח על מסמכים, כחלק מביצוע עסקה על ידי בעל רישיון פנסיוני. מערכת הטפסים הממוכנת אשר פותחה בבנק ואשר מאפשרת לחתום על מסמכי הייעוץ באמצעות חתימה אלקטרונית, נכנסה לשימוש מלא בייעוץ הפנסיוני בחודש אוקטובר 2012.

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 5), התשע"ב-2012. ביום 24 ביולי 2012 פורסמה הצעת החוק האמורה, לאחר שאושרה בועדת השרים לענייני חקיקה. בהצעת החוק מוצע לקבוע, בין היתר, כי מעסיק לא יוכל להתנות ביצוע עסקה או מתן הטבה, במוצר פנסיוני בכך שתבוצע באמצעות בעל רישיון מסוים, ובכלל זה בעל רישיון המספק למעביד שירותי תפעול. יחד עם זאת, מוצע לקבוע כי חופש הבחירה של העובד לא יכלול את בחירת בעל הרישיון באמצעותו יועברו ההפקדות למוצר הפנסיוני אשר תהא נתונה למעסיק.

טיטות תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשע"ב-2012. ביום 10 במאי 2012, פורסמה טיטות תיקון שניה לתקנות האמורות, שעניינה החלת מודל עמלת הפצה אחידה בכל מוצרי החיסכון הפנסיוני, תוך שינוי המודל הקבוע

כיום בתקנות. הטייטה קובעת כי עמלת ההפצה בגין ייעוץ פנסיוני, לגבי מוצר פנסיוני, תורכב משני רכיבים: האחד, בשיעור שנתי של 0.20% מהיקף הנכסים הצבורים לזכות הלקוח במוצר הפנסיוני; השני, בשיעור של 1.6% מההפקדות השוטפות. זאת, בשונה משיעור עמלת ההפצה הקבוע כיום בתקנות, בשיעור של 0.25% מהיקף הנכסים הצבורים לזכות הלקוח במוצר הפנסיוני. התקנות אינן משנות את שיעור עמלת ההפצה בגין ייעוץ בקרנות השתלמות.

חוזר "יפוי כח לבעל רשיון" (חוזר סוכנים ויועצים 2012-10-3). ביום 12 בדצמבר 2012, פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר בדבר "יפוי כח לבעל רשיון", שמטרתו לייעל את תהליכי העבודה ולהסיר חסמים טכנולוגיים. החוזר מסדיר שני מבנים אחידים לטפסי יפוי הכוח, שרק באמצעותם יוכל בעל רשיון לפנות לגוף מוסדי. האחד, יפוי כוח טרום ייעוץ והשני, יפוי כוח מתמשך. החוזר יכנס לתוקף ביום 1 במאי 2013, כאשר לעניין לקוחות אשר בגינם קיים יפוי כוח בתוקף (בנוסף שאינו לפי החוזר), יהיה על בעל הרשיון לחזור להחתים אותם על יפוי כוח בנוסח שלפי החוזר, עד ליום 1 ביולי 2017 וכל עוד הפעולות במוצרי לא מבוצעות באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

ממשקים אחידים. בראשית שנת 2009 החל אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר להסדיר את תהליכי העברת המידע בתחום החיסכון הפנסיוני, בין בעלי הרשיון לבין הגופים המוסדיים, וזאת באמצעות קביעת ממשקים אחידים ("רשומה אחודה"), אשר ישמשו את הגופים המוסדיים, בעלי הרשיון, וביניהם הבנקים כיועצים, וצרכני מידע נוספים. מאז ועד היום, פרסם משרד האוצר בזה אחר זה, חמישה חוזרים בעניין המבנה האחד להעברת המידע, כאשר כל חוזר החליף וביטל את קודמו תוך שהוא מתקן את קודמו ומרחיב על המבנה ותוכן פרטי המידע והנתונים שיש להעביר בין יצרני המידע וצרכניו השונים. ביום 7 בינואר 2013, פורסם החוזר החמישי בסדרה. החוזר נכנס לתוקף ביום 14 בפברואר 2013, לעניין חלק מהוראותיו, וייכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2013 לעניין שאר הוראותיו.

מסלוקה פנסיונית. במהלך שנת 2012 המשיך אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר בהסדרת התנאים להקמת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית (להלן: "מסלוקה") ולפעילותה. השלב הראשון של המסלוקה צפוי לפעול במהלך הרבעון השני של שנת 2013. ביום 15 באוגוסט 2012, פרסם אגף שוק ההון את חוזר "חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית" (חוזר גופים מוסדיים 2012-9-13). החוזר קובע, בין היתר, כי בעל רשיון חייב להתחבר למסלוקה וכן קובע את הפעולות שבעל רשיון יהיה חייב לבצע באמצעותה. בנוסף קובע החוזר כי המשתמשים ישאו בכל עלויות החיבור למערכת ותחזוקת החיבור ויהיו מחויבים בדמי שימוש בהתאם להוראות הממונה וכללי המערכת שאושרו על ידיו.

ההוראות בדבר חובת ההתחברות למערכת ועלויות ההתחברות נכנסו לתוקף ביום פרסום החוזר; ההוראות בדבר חובת בעל רשיון לפנות לגוף מוסדי לשם בקשת מידע שאינה כוללת פרטי זיהוי של מוצר פנסיוני המנוהל לטובת לקוח תיכנסנה לתוקף החל במועד שבו יתאפשר לבצע את הפעולות באמצעות המערכת; ההוראות בדבר חובת בעל רשיון לפנות לגוף מוסדי לשם העברת בקשה של לקוח לגוף מוסדי לביצוע פעולות עבור לקוח או קבלת מידע אודות מוצר של לקוח תיכנסנה לתוקף ביום 1 בינואר 2016.

ביום 20 בפברואר 2013, פרסם אגף שוק ההון טיוטת חוזר "תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית", אשר קובע דמי שימוש שרשאית לנכות החברה אשר מפעילה את המסלוקה, מגופים מוסדיים ובעלי רשיון, בגין ביצוע פעולות מסוימות באמצעות המערכת. לפי הטייטה, תחילתו של חוזר זה, במועד בו תתחיל המערכת לפעול.

טיטות חוזר "מסמך הנמקה" (חוזר סוכנים ויועצים 2012-71). ביום 31 באוקטובר 2012, פרסם אגף שוק ההון טיוטת חוזר מסמך הנמקה, אשר אמור לבטל, בין היתר, את הוראות חוזרי סוכנים ויועצים 2009-10-1 ו-2010-10-1, באותו ענין.

טיטות החוזר קובעת נוסח אחיד למסמך ההנמקה, מצומצם וממוקד, ככל האפשר, שיימסר ללקוחות על ידי יועץ או סוכן שיווק פנסיוני אגב הליך ייעוץ או שיווק פנסיוני, ואשר נועד להקל ולאפשר ללקוח להתמודד עם כמות המידע, וכן את מיכוננו ואת העברת המידע באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית. טיטות החוזר מפרטת את אופן עריכת מסמך ההנמקה, המידע שיש לכלול בו, משך הזמן שבמהלכו על בעל רשיון לשמור העתק ממנו וחובות גוף מוסדי בנוגע אליו.

חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. ביום 17 באוגוסט 2011 פורסם ברשומות החוק להגברת האכיפה בשוק ההון. על פי החוק יעודכנו שלושת החוקים הכפופים לפיקוח הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ("הממונה") בתחומי הביטוח, הגמל והייעוץ הפנסיוני. בחוקי הפיקוח על הביטוח ועל הגמל, יעוגנו סמכויות הממונה לעניין פיקוח ובירור מנהלי והסדרים חדשים לעניין הטלת עיצומים כספיים. באשר לחוק הייעוץ הפנסיוני, עוגן תיקון מצומצם יותר, באופן שלא יוספו בו הסדרים חדשים לעניין הטלת עיצומים כספיים.

היערכות הבנק והקבוצה לגיבוש ויישום תכנית אכיפה פנימית בניירות ערך כוללת, בין היתר, את תחום הייעוץ הפנסיוני. לפרטים נוספים ראו "חקיקה ופיקוח" להלן.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הרשאה לנהל יותר מקופת גמל אחת), התשע"ב-2011. ביום 30 באוגוסט 2012, התפרסמו התקנות ברשומות. התקנות מאפשרות לחברה מנהלת, עד ליום 1 בינואר 2014, לנהל יותר מקופת גמל אחת מאותו סוג, אם הקופות כאמור מתפעלות באמצעות מתפעלים שונים. כפועל יוצא, חברה מנהלת שלה קופות מאותו סוג אצל מתפעלים שונים, תחויב

עד למועד שצוין לעיל, למזג את הקופות לקופה אחת ולבחור מתפעל אחד לצורך תפעולה. הבנק, מתפעל, בין היתר, קופות גמל של חברה מנהלת, אשר מתפעלת קופות אחרות מאותו סוג, באמצעות מתפעלים נוספים.

טיטות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, חברות מנהלות, סוכנים ויועצים, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"א-2011. ביום 3 ביולי 2011 פרסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, טיטות צו המאחדת תחת מסגרת אחת את צו איסור הלבנת הון הנוגע לחובות של מבטח וסוכן ביטוח ואת צו איסור הלבנת הון הנוגע לחובות של קופת גמל וחברה המנהלת קופות גמל. כמו כן טיטות הצו מחילה, לראשונה, חובות דיווח אובייקטיביות וסובייקטיביות, חובת מסירת מסמכים וניהול רישומים גם על יועץ פנסיוני.

תיקוני חקיקה ותקינה בתחום ייעוץ השקעות, ניהול תיקים, חיתום, קרנות נאמנות ושירותי קסטודי ביום 14 ביוני 2012, פורסמו ברשומות תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (דוחות), התשע"ב-2012. התקנות מטילות חובות דיווח על חברות לניהול תיקים, לרבות, בין היתר, החובה להמציא דוח רבעוני ללקוח באופן המפורט בתקנות, על תאגיד בנקאי העוסק במתן שירותי ייעוץ, החובה להגיש לרשות דוח חודשי הכולל נתונים על כל העסקאות שבוצעו בחשבונות המיועצים במהלך החודש שקדם למועד הדוח, באמצעות בעלי רישיון המועסקים על ידו, ועל בעלי רישיון באופן אישי בדבר אירועים הנוגעים אליהם. תחילתן של התקנות 6 חודשים מיום פרסומן ברשומות. על אף האמור, רשות ניירות ערך נעתרה לבקשת התאגידים הבנקאיים לדחות את מועד תחילת הדיווחים החודשיים לרשות לא יאוחר מיום 15 בינואר 2013.

אסדרה חדשה בתחום החיתום. ביום 20 בספטמבר 2011, פרסמה רשות ניירות ערך להערות הציבור הצעה לתיקוני חקיקה בתחום החיתום, הכוללת מספר תיקונים ושיפורים לצורך יצירת המבנה הרצוי של ענף החיתום. בין היתר, מוצע לשנות את הגדרת זהות חתם, בדומה לזו שקיימת בארה"ב, בכדי להחיל את החובה על גורמים נוספים (כל גורם מלבד החברה המבצע פעולות שיווק או הפצה של ההנפקה, ייחשב כחתם, בכל הקשור לאחריותו לגילוי בתשקיף), כן מוצע לחזק את מעמד החתם כשומר סף (למשל, באמצעות העלאת רף תנאי הכשירות הנדרשים מחתם) ולעדכן את כללי ניגוד העניינים בפעולות החתם.

ביום 21 בספטמבר 2011 אישרה הרשות במליאתה הצעה לתיקון תקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשע"א-2011, בנושא צמצום השחקנים הרשאים להשתתף במסגרת ההתחייבויות המוקדמות. במסגרת התיקון מוצע להוציא מספר גופים מהגדרת המשקיעים הרשאים להשתתף במכרז המוסדי ולרכוש ניירות ערך בהתחייבות מוקדמת, בהם תאגידים בנקאיים ותאגידי עזר, באופן שהמשקיעים אשר יהיו זכאים לרכוש ניירות ערך בהתחייבות מוקדמת יהיו כאלה אשר מנהלים כספים בעבור אחרים, והם בלבד.

ביום 19 במרס 2012, פרסמה רשות ניירות ערך הוראה לחברות החיתום, למסור לה, עד ליום 2 באפריל 2012, נתונים אשר יאפשרו זיהוי שמי של פעילות המסחר המתבצעת על ידן. כמו כן, על הדיווח האמור חלה חובת עדכון בגין כל שינוי שחל בחשבונות, ביניהם מסירת פרטים אודות חשבונות חדשים והודעה על הפסקת שימוש בחשבונות קיימים.

אסדרה חדשה בתחום קרנות הנאמנות. ביום 3 ביולי 2012 פורסמה הצעת חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מספר 21) (תעודות סל וקרנות סל), התשע"ב-2012, אשר מטרתה להתאים את האסדרה החלה בתחום תעודות הסל ומוצרים דומים להסדרה הקיימת לעניין קרנות נאמנות וזאת על מנת למנוע קיומו של ארביטראז' רגולטורי בין מוצרים הדומים באפיונם ובמטרות ההשקעה בהם. בהתאם, מוצע במסגרת התיקון לחוק לקבוע כי חוק השקעות משותפות בנאמנות יחול על כל הסדר שמטרתו השקעה משותפת בניירות ערך ומטבעות והפקת רווחים משותפים מהחזקתם ומכל עסקה בהם, שאינו מפקח על פי דין אחר ובכלל זה גם על תעודות סל.

בנוסף, ביום 11 במרס 2013 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את תקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה) (תיקון), התשע"ג-2013, שעניינן הפחתת עמלות הפצה הנגבות ממנהלי הקרנות על ידי מפיצים שאינם משווקי השקעות (בעיקר בנקים).

אסדרה חדשה בתחום ניהול תיקים. בחודש ינואר 2013 פרסמה רשות ניירות ערך את טיטות תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (חובת מינוי ותנאי כשירות של בעלי תפקידים בחברת ניהול תיקים גדולה), התשע"ג-2013, שמטרתה לצקת תוכן לחוק ממשל תאגידי למנהלי קרנות נאמנות ולמנהלי תיקים (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011, במטרה, בין היתר, להחיל משטר חדש של ממשל תאגידי על חברות ניהול התיקים הגדולות, מתוך הבנה כי לשם קיומם של מנגנוני פיקוח ובקרה יעילים, יש להרכיב ולאיישם באנשי מקצוע בעלי השכלה וניסיון, אשר כישוריהם מאפשרים להם להתמודד עם האתגרים הקיימים בשוק ההון, בשים לב להיקף הנכסים המנוהלים וליסכונים הרבים הרובצים לפתחם. עיקרן של התקנות המוצעות הוא קביעת הוראות בדבר כשירות דירקטורים, הממונה על מערך הבקרה הפנימית והממונה על תכנית האכיפה הפנימית, תוך התייחסות למבחני השכלה וניסיון מקצועי, וכן דרישות נוספות שנועדו להבטיח כי בעלי התפקידים שיכהנו בתפקידם אכן ראויים לעשות כן.

בנוסף, ביום 24 ביולי 2012 פרסמה רשות ניירות ערך טיטות הוראה לחברות ניהול תיקים גדולות בעניין גמול לדירקטורים חיצוניים, בהמשך לחוק ממשל תאגידי למנהלי קרנות ולמנהלי תיקים (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011, המחיל על חברות ניהול תיקים גדולות חובות בעניין ממשל תאגידי ובכללן החובה למנות דירקטורים חיצוניים. מטרת ההוראה היא להבטיח גמול הולם לו יהיה זכאי הדירקטור החיצוני, על מנת לאפשר גיוס

דירקטורים בעלי כשירות מתאימה וליצור מתאם בין האחראיות המוטלת על הדירקטורים לבין התגמול לו הם זכאים. בהתאם להוראה, חברת ניהול תיקים גדולה תשלם לדירקטור חיצוני גמול שנתי וגמול השתתפות כקבוע בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, ללא תלות בשווי הנכסים המנוהל בידי החברה. סכום הגמול בפועל שייקבע על ידי חברה לניהול תיקים גדולה יושפע, בין היתר, מכישורי הדירקטור וממורכבות המשימות הנדרשות ממנו נוכח מאפייני הפעילות של החברה והתיקים שבניהולה.

אסדרה חדשה בתחום ייעוץ השקעות. ביום 24 ביולי 2012, אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 19) (ייעוץ השקעות כללי ושיווק השקעות כללי), התשע"ב-2012. עיקר הצעת החוק בקביעת הסדר נפרד ומובחן לפעילות ייעוץ השקעות כללי ולשיווק השקעות כללי (להבדיל מייעוץ/שיווק פרטני, המותאם לצרכי לקוח מסוים), שאין בהם כדי להיחזות לייעוץ השקעות המתחשב בנתונים של אדם מסוים, ואשר אינו כולל אינטראקציה הנושאת אופי אישי בין נותן הייעוץ לבין קהל היעד שלו. מתן השירות יהיה פטור מחובת רישיון על פי חוק הסדרת העיסוק, אולם ילווה בחובות גילוי מחמירות.

הצעת חוק להסדרת מתווכים בהשקעות, התש"ע-2010. ביום 22 באוגוסט 2010 פרסמה רשות ניירות ערך הצעת חוק להסדרת המתווכים בהשקעות, התש"ע-2010. חוק זה נועד להחליף את חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, תשנ"ה-1995 ולחול על כלל המתווכים בהשקעות לרבות, אנליסטים, ברוקרים, דילרים והעוסקים בשירותי משמורת של ניירות ערך. חוק זה אמור להניח תשתית להקמת מועצה מפקחת אשר תפקח על פעילות המתווכים ותקבע כללים בכל התחומים הנוגעים לפעילותם. לאחר בחינת הערות הציבור להצעת החוק, החליטה הרשות להתמקד בהכנת תשתית חקיקתית להסדרת פעילות הברוקר-דילר, ובהמשך לבחון הסדרה והקמה של "המועצה", כפי שהוצע בהצעת החוק.

הסדרת שירותי הקסטודי בישראל. ביום 16 בינואר 2013, הודיע המפקח על הבנקים על אימוץ המלצות הוועדה הבין-משרדית להסדרת שירותי קסטודי בשוק ההון בישראל, אשר פורסמו בחודש ינואר 2012. המלצות הוועדה נועדו לקבוע נורמות בסיסיות בתחום מתן שירותי קסטודי, במטרה ליישר קו עם סטנדרטים בינלאומיים בתחום זה ולהגביר את אחידות האסדרה החלה על הפעילים בתחום זה בישראל. התאגידים הבנקאיים נדרשים ליישם את המלצות הוועדה החל מיום 1 באוקטובר 2013, למעט מספר דרישות ביחס לאספקת שירותי משמורת באופן ישיר וכל הדרישות החלות בנוגע לאספקת שירותי משמורת כמתווך, שיחולו מיום 1 ביולי 2014. כמו כן, ביקורת חיצונית בידי רואה חשבון, לפחות אחת לשנה אצל קסטודיאן או מתווך, נדרש על פי המלצות הוועדה, תיערך לראשונה בגין שנת 2014. בכוונת הפיקוח על הבנקים לשלב בעתיד את המלצות הוועדה במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין. עד אז יפורסמו הבהרות לאופן יישום המלצות הוועדה, ככל שיידרש, באמצעות "שאלות ותשובות".

איסור הטרימה. ביום 15 בספטמבר 2011, פרסמה רשות ניירות ערך הצעת חוק שעניינה, איסור פעולות הטרימה (Front Running) בידי מתווכים פיננסיים, כהגדרתם בהצעת החוק, שמתוקף תפקידם יש בידיהם מידע על פעולות בניירות ערך העתידות להתבצע על ידי לקוחותיהם, באופן שהם עלולים להקדים ולבצע פעולות באותו נייר על סמך אותן פעולות צפויות ו/או למסור את המידע לגורם אחר. הצעת החוק כוללת הגדרה רחבה של קבוצת המתווכים עליהם עתיד החוק לחול ובכלל זה גם לתאגיד בנקאי, חבר בורסה, בעל רישיון לפי חוק הסדרת העיסוק וכיוצ"ב.

אסדרה בתחום מערכת הצבעות אינטרנטית. ביום 29 באוקטובר 2012 פורסם תזכיר חוק ניירות ערך (תיקון מס') (מערכת הצבעות אינטרנטית), התשע"ב-2012. החוק המוצע נועד לכוון את התשתית המשפטית להקמת מערכת הצבעות אינטרנטית, באמצעות יוכלו מחזיקים בניירות ערך להצביע באסיפות השונות באמצעות האינטרנט. המהלך נועד לסייע בהגברת מעורבותם באסיפות ומימוש כוח ההצבעה שלהם. מערכת ההצבעות האינטרנטית שתקים הרשות, תקשר בין חברי הבורסה לבין המצביעים הפוטנציאליים. חברי הבורסה יידרשו, מצד אחד, להעביר למערכת את כל הנתונים אודות המצביעים הפוטנציאליים המחזיקים בניירות ערך באמצעותם, ומנגד - להעביר למצביעים הפוטנציאליים הללו את המידע הנדרש להם לצורך הצבעה, בכלל זה סיסמאות בקרה ומידע אודות האסיפה הרלבנטית.

חובות חברי הבורסה בקשר עם אפשרות ההצבעה האינטרנטית תיקבענה במסגרת תקנות לפי חוק החברות (ולא בתקנות מכוח חוק ניירות ערך, כפי שהוצע בשלב הטיטסה המוקדמת).

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 12

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2012 בסך של 57 מיליון ש"ח, לעומת 89 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 36.0%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון:

פעילות בינלאומית:		פעילות מקומית					
סך-הכל	בנקאות פרטית	סך-הכל	בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	משקי בית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012							
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו							
-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו							
-	-	-	-	-	1	-	-
12	-	12	-	-	2	3	7
הכנסות מימון שאינן מריבית							
412	55	357	40	10	47	36	224
עמלות והכנסות אחרות							
425	55	370	40	10	50	39	231
סך-הכל הכנסות							
349	51	298	43	8	39	34	174
הוצאות תפעוליות ואחרות							
76	4	72	(3)	2	11	4	57
רווח (הפסד) לפני מסים							
18	-	18	(1)	1	3	1	14
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח							
57	4	53	(2)	1	8	3	43
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק							
60	-	60	14	1	31	4	10
יתרה ממוצעת של נכסים							
1	-	1	-	-	1	-	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
803	-	803	188	19	115	71	410
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון							
165,867	12,150	153,717	14,459	7,319	90,787	7,088	34,064
יתרה ממוצעת של ניירות ערך							
2,809	-	2,809	105	194	590	344	1,576
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול							

נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (המשך):

פעילות בינלאומית:		פעילות מקומית				עסקים משקי בית קטנים	
סך-הכל	בנקאות פרטית	סך-הכל	בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	משקי בית קטנים	מסקי בית קטנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾							
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾							
-	1	-	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	1	-	-
65	-	65	13	6	-	15	31
416	46	370	44	12	49	35	230
482	46	436	57	18	50	50	261
356	46	310	49	11	36	33	181
126	-	126	8	7	14	17	80
37	(1)	38	4	3	2	6	23
89	1	88	4	4	12	11	57
63	-	63	16	1	30	5	11
2	-	2	-	-	2	-	-
908	-	908	200	33	116	92	467
164,809	12,272	152,537	13,061	10,593	85,985	8,574	34,324
4,496	-	4,496	2,105	287	412	364	1,328

הערות:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

התפתחויות בפעילות

תמחור מחדש של עמלות בעד פעילות בניירות ערך. לפרטים בדבר הוראה של המפקח על הבנקים לפעול לתמחור מחדש כאמור, ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים.

שינוי מתכונת מתן ייעוץ פנסיוני בבנק מרכנתיל דיסקונט. ביום 26 ביולי 2012 נתן אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר את הסכמתו להפסקת פעילות הייעוץ הפנסיוני בבנק מרכנתיל דיסקונט, החל מיום 31 בדצמבר 2012, וכן את אישורו להסבת לקוחות מיועצים פנסיונית של בנק מרכנתיל דיסקונט על ידי חתימתם על הסכמתם להעברת המינוי מבנק מרכנתיל דיסקונט לבנק דיסקונט. ביום 30 בספטמבר 2012, ניתן היתר הפיקוח על הבנקים למתן שירותי ייעוץ פנסיוני בסניפי בנק מרכנתיל דיסקונט על ידי יועצי הבנק, בכפוף לתנאים שנקבעו. לקוחות מיועצים פנסיונית של בנק מרכנתיל דיסקונט שלא חתמו על הסכמתם להסבה, חדלו להיות לקוחות מיועצים פנסיונית של בנק מרכנתיל דיסקונט החל מיום 9 בינואר 2013 וככל שירצו לחזור ולהנות משירותי ייעוץ פנסיוני בסניפי בנק מרכנתיל דיסקונט, יאלצו לעבור ייעוץ פנסיוני מלא מחדש. שינוי מתכונת הפעילות התבצע במסגרת התוכנית למיקוד עסקי והתייעלות בבנק מרכנתיל דיסקונט (ראו "חברות מוחזקות עיקריות" להלן).

במהלך הרבעון האחרון של שנת 2012 הושלמה ההיערכות בבנק מרכנתיל דיסקונט ובבנק להסבת הלקוחות המיועצים פנסיונית, הפסקת מתן ייעוץ פנסיוני בסניפי בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות יועציו הפנסיוניים והתחלת מתן ייעוץ בסניפי בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות יועצי הבנק ומערכתיו. במהלך חודש ינואר 2013 הושלמה פריסת דלפקי ייעוץ של הבנק בסניפי בנק מרכנתיל דיסקונט.

הפצת קרנות נאמנות. הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קרנות נאמנות בארץ לצורך הפצת קרנות הנאמנות שלהן ללקוחותיו, בתמורה לעמלות הפצה בגין החזקת הלקוחות ביחידות בקרנות נאמנות, בהתאם לתקנות בעניין זה. בנוסף, הבנק נמצא בשלבי היערכות ראשוניים לחתימה על הסכמי הפצה עם מנהלי קרנות נאמנות זרים, ולכשיתאפשר להם על פי החוק להציע בישראל יחידות של קרנות נאמנות שבניהולם. יציין כי נאסר על בנקים דרך כלל לגבות עמלות בגין קניה ומכירה של יחידות בקרנות נאמנות.

ייעוץ פנסיוני. משנת 2008 הבנק נותן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחותיו וגם ליחידים שאינם לקוחות הבנק. הבנק מעניק ייעוץ פנסיוני בקופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות ומוצרי ביטוח באמצעות היועצים הפנסיוניים הפרוסים בסניפים ובמוקדי ההשקעות.

בשנים האחרונות גברה המודעות בציבור לחשיבות התכנון הפנסיוני, וכתוצאה מכך גדל בצורה משמעותית הביקוש לייעוץ פנסיוני באמצעות הבנק. כחלק ממערך התמיכה בשירותי הייעוץ הפנסיוני פותחו מספר מערכות וכלי עזר:

- מערכת ייעוץ פנסיוני - מערכת ממוחשבת שתפקידה להוות כלי תומך החלטה ליועץ הפנסיוני, בהמלצה ובחירה של מוצרים פנסיוניים ללקוח. מערכת זו עוברת התאמות ושידרוגים בהתאם לדרישות הרגולציה והצרכים העסקיים;
- מערכת דירוג - מערכת שבאמצעותה מדורגות קופות הגמל, קרנות ההשתלמות וקרנות הפנסיה החדשות, המבוססת על מודל ייחודי שפותח בבנק;
- מערכת טפסים אוטומטית עם חתימה גרפית, להפקת טפסי הוראות ביצוע לגופים המוסדיים עמם הבנק חתום בהסכמי הפצה, בהתאם לתוצאות הייעוץ הפנסיוני;
- תצוגת תיק לקוח בערוצים הישירים - ללקוחות הבנק בעלי אישור לגישה לערוצים הישירים (אינטרנט ומשוב הבנק) שהינם מיועצים פנסיוניים, מפורטים נתוני המוצרים הפנסיוניים בתיקיהם;
- פורטל אינטראנט אירגוני - פורטל לתמיכה מקצועית ליועצים ולמטה, המתעדכן באופן שוטף בכל הנושאים.

הבנק מחויב להתקשר עם כל הגופים המוסדיים המנהלים קופות גמל, קרנות פנסיה חדשות וכן קרנות השתלמות, החפצים בכך ולמעט חברות ביטוח. נכון למועד עריכת דוח זה הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים המוסדיים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת המוצרים שבניהולם, בתמורה לתשלום עמלת הפצה בשיעור ובתנאי תשלום זהים עבור שירות זהה. שיעור עמלת ההפצה המרבי נקבע בתקנות, והעמלה משולמת בגין הנכסים הפנסיוניים (שאינם מוצרי ביטוח) של לקוחות שקיבלו ייעוץ מהבנק. בשנת 2012 התקשר הבנק בהסכם הפצה עם גוף מוסדי נוסף - דש גמל ופנסיה בע"מ.

התייעלות. בשנת 2012 יצאה לפועל תוכנית התייעלות בכל מערך הייעוץ הפנסיוני: במספר היועצים בסניפים, עובדי המטה והתיפעול ובצוותי הפיתוח.

בועידת "עדיף" לשנת 2012 נבחר הבנק כמוביל בקטגוריית מערך הייעוץ הפנסיוני של הבנקים, במסגרת דירוג נבחרי השנה של עיתונאי הביטוח, הפנסיה והפיננסים וקוראי "עדיף".

שירותי מסחר בשוק ההון. הבנק מעמיד שירותי מסחר מגוונים בניירות ערך:

- דיסקונט טרייד - שירות המיועד ללקוחות אשר פעילים עצמאית בשוק ההון והוא כולל מרכז עסקאות מתקדם ומערכת מסחר אינטרנטית משוכללת.
- ממשק לפעילות בניירות ערך באתר האינטרנט.
- ממשק מסחר ייעודי לגופים מוסדיים לפעילות בניירות ערך.

מכירת פעילות תעודות הסל (2011). לפרטים בדבר מכירת פעילות תעודות הסל, שנדרשה בעקבות שינויי חקיקה, ראו ביאור 19 ג' 21 לדוחות הכספיים. בגין המכירה נדקף בשנת 2011 רווח, נטו, בסך של כ-29 מיליון ש"ח.

מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות אמריקאיים. בעקבות שינוי מדיניות האכיפה של הרשויות בארה"ב בנוגע לחשבונות המנוהלים מחוץ לארה"ב, אימץ הבנק מדיניות להפסקת מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות בעלי זיקה לארה"ב (חדשים וקיימים), ולאסור על שימוש באמצעי תקשורת אמריקאיים לצורך מתן שירותי ניירות ערך לשוהים בארה"ב, ונקבעו הנחיות מתאימות במסגרת נהלים החלים על פעילות הבנק ועל חברות הבת הרלבנטיות בקבוצה. הבנק פועל בהתאם למדיניות זו.

מיזוג החברות לניהול תיקים. ביום 1 בינואר 2012, נכנס לתוקף מיזוג של מרכנתיל שוקי הון בע"מ עם ולתוך תכלית דיסקונט ניהול תיקים בע"מ (לשעבר תכלית בית השקעות בע"מ). תכליתו העיקרית של המיזוג היתה פישוט המבנה התאגידי של תחום ניהול התיקים בקבוצת דיסקונט, איחודו וריכוזו תחת ישות משפטית אחת, תוך השגת חסכון וצמצום בכפילויות.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות בתחומים השונים

ניירות ערך. ביום 31 בדצמבר 2012 עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות על סך של כ-122 מיליארד ש"ח, כולל סך של כ-7.2 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של 105.4 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, אשר כלל סך של 7.5 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, עליה של כ-15.7%. לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים.

בנוסף, יתרת ניירות ערך שהוחזקו בבנק מרכנתיל דיסקונט עבור לקוחותיו עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על סך של 10.0 מיליארד ש"ח, לעומת 11.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, ירידה של 11.5%.

ניהול תיקי השקעות. ביום 31 בדצמבר 2012 ניהלה תכלית 2,002 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-3,963 מיליון ש"ח, לעומת 1,890 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-4,488 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011. הנתונים דלעיל מצביעים על עליה של 5.9% במספר התיקים שבניהול, ועל ירידה של כ-11.7% בהיקף הכספי של התיקים שבניהול. העליה במספר התיקים המלווה בירידה בהיקף הכספי הכולל משקפים

מגמה של ירידה בלקוחות מוסדיים, המתאפיינים בנפח גדול ומספר תיקים מועט, ועליה בפלח של לקוחות פרטיים, המתאפיינים במספר תיקים גדול יחסית ונפח נמוך יחסית.

יצוין כי הנתונים האמורים הם הנתונים לאחר המיזוג בין החברות לניהול תיקים בקבוצה.

ייעוץ פנסיוני. במהלך שנת 2012 העניק הבנק ייעוץ פנסיוני לכ-9,000 לקוחות חדשים. בנוסף, הבנק גייס כ-1,000 לקוחות נוספים, שהיו מיועצים פנסיוניים של בנק מרכנתיל דיסקונט ונתנו את הסכמתם בכתב להסבה. הצבירה הכוללת בגין כל הלקוחות המיועצים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012 חצתה לראשונה את רף ה-10 מיליארד ש"ח והסתכמה בכ-10.1 מיליארד ש"ח ומתוכה, הצבירה בגין הלקוחות המוסבים מבנק מרכנתיל דיסקונט הסתכמה בכ-0.23 מיליארד ש"ח.

שיווק והפצה

הפצת המוצרים והשירותים נעשית על ידי עובדי המגזר תוך שימוש בפלטפורמה הקיימת של הבנק, מערך הסניפים, מוקדי השקעות, מרכזים לבנקאות פרטית ויחידות המטה והחברות הבנות שלו. לפרטים נוספים ראו "מערכי הייעוץ" בסעיף "המגזר הקמעונאי - כללי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל.

בעקבות החקיקה ליישום המלצות ועדת בכר הפך הבנק ליועץ פיננסי ופנסיוני בלתי תלוי ביצרני המוצרים, המפיץ מגוון מוצרים פיננסיים ופנסיוניים.

שירותים בשוק ההון

הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי ייעוץ השקעות, מסחר ותפעול בניירות ערך בארץ ובחו"ל, וזאת ללקוחות פרטיים, לקוחות מוסדיים ולפעילים בשוק ההון. הבנק מציע מגוון שירותים הכולל: פעילות במניות בארץ ובחו"ל, איגרות חוב (כולל איגרות חוב להמרה), מק"מ, אופציות, מט"ח, פקדונות מובנים, תעודות סל, נגזרים בארץ ובחו"ל, הנפקות והשאלות, וכן מתן ייעוץ השקעות מקצועי ואובייקטיבי, בניירות ערך ובנכסים פיננסיים.

חלק מלקוחות הבנק מנהלים תיקי השקעות באמצעות מנהלי תיקים שונים הפועלים באמצעות הבנק, ובכלל זה באמצעות חברת הבת תכלית דיסקונט ניהול תיקים.

החל מחודש מרס 2008 מספק הבנק שירותי ייעוץ פנסיוני. לשם כך התקשר הבנק בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות הפנסיה שבניהולם ללקוחות (לפרטים נוספים ראו לעיל).

תחרות

בפעילות בשוק ההון מתחרה הבנק הן בבנקים האחרים והן בברוקרים הפרטיים. בתחום המוצרים הפיננסיים קיימת תחרות הן מול הגופים המייעצים והן מול הגופים המשווקים (יצרני המוצרים) על המכירה ללקוח של מוצר פיננסי זה או אחר.

גוף מוסדי משלם עמלה למפיץ שהינו בעל רשיון (יועץ, משווק או סוכן פנסיוני) בגין מוצרי הלקוח שהגוף המוסדי מנהל, ככל שהמפיץ מונה על ידי הלקוח. הלקוח רשאי בכל עת לבטל את המינוי כאמור ו/או להעבירו לבעל רשיון אחר, ומאותו מועד ישלם הגוף המוסדי את העמלה לבעל הרשיון החדש (ככל שמונה) ותשלום עמלה ליועץ הפנסיוני הקודם יפסק מאותו מועד. לפיכך, צפויה תחרות על הלקוח בין כל בעלי הרשיון והגופים המוסדיים.

כיום פועלים מרבית הבנקים בתחום הייעוץ הפנסיוני.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- שיפור המסחר בניירות ערך באמצעות האינטרנט, פיתוח פעילות שחקני ארביטראז' ושחקני שוק ההון;
- המשך טיפוח ובידול מעמד יועץ ההשקעות.

פעילות בניה ונדל"ן

התפתחויות בשווקים של הפעילות

כללי. בשנת 2012 נמשכה ההתרחבות בפעילות ענף הבניה והנדל"ן בהשוואה לשנת 2011. בתחום המגורים חלה התרחבות בקצב מתון יותר לעומת שנים קודמות, לצד סטגנציה בבניה שלא למגורים ובתשתיות.

היקף ההשקעה בבניה למגורים גדל בשנת 2012 בשיעור של 5.8%, בהמשך לגידול בשיעור של 12.5% בשנת 2011. עם זאת, במחצית השנייה של שנת 2012 נרשמה ירידה בהשקעה לבניה למגורים, בשיעור שנתי של 5%, בהשוואה לגידול בשיעור שנתי של 7.5% במחצית הראשונה של השנה. היקף ההשקעה בבניה שלא למגורים ועבודות בניה אחרות נותר כמעט ללא שינוי - גידול של כמעט אחוז בהשוואה לשנת 2011, לעומת גידול של 4% בשנה קודמת.

בשנת 2012 חלו במגזרי הפעילות השונים ההתפתחויות הבאות:

בניה למגורים

- מחירי דירות - מדד מחירי הדירות בבעלות עלה בשיעור של 5.7% בשנה האחרונה. העליה נבעה, בעיקר, מסביבת הריבית הנמוכה, שתרמה להמשך הביקושים לדירות לעומת התחלות בניה בהיקפים שאינם מספקים את המחסור המצטבר שנוצר בעשור האחרון;
- התחלות בניה - בשנת 2012, החלה בניית 39,790 יחידות דיור, לעומת כ-45,600 יחידות דיור בשנת 2011. נתון זה משקף ירידה של 13% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, אולם הוא גבוה משמעותית מהממוצע של התחלות הבנייה בעשור האחרון.

ביקוש למשכנתאות. בשנת 2012 גדלה יתרת המשכנתאות ב-17 מיליארדי ש"ח (6.8%), לרמה של 269 מיליארד ש"ח. בנק ישראל פעל להקטנת הביקושים למשכנתאות באמצעות מגבלות חדשות (מחדש נובמבר 2012, ראו להלן) על שיעורי המימון המקסימליים בהם ניתן לרכוש דירה. טרם נראו סימנים כי צעדי בנק ישראל הובילו לירידה בביקוש למשכנתאות.

ריבית בנק ישראל. הריבית הריאלית, המחושבת כפער בין ריבית בנק ישראל לציפיות לאינפלציה משוק ההון לשנה קדימה, הייתה אפסית בשנת 2012, אך גבוהה מזו ששררה בתקופה בה עלו מחירי הדיור בחדות. ברבעון האחרון של שנת 2012 נרשמה ריבית ריאלית שלילית. ריבית נמוכה זו תומכת בהמשך הביקושים לדירות ובעליה מתונה במחירי הדיור.

דירות יוקרה. על פי מאגר העסקאות של רשות המיסים, נרשמה ירידה של 17% בהיקף הכספי של עסקאות בדירות שמחירן גבוה מ-10 מיליון ש"ח וירידה של 23% במספר העסקאות בשנת 2012 בהשוואה לשנת 2011. כ-52% מהעסקאות בדירות היוקרה הנין עסקאות בתל אביב.

נדל"ן מניב - משרדים. במהלך המחצית השנייה של שנת 2012 הורגשה ירידת מחירים באזור תל אביב והפריפריה של תל אביב. עם זאת, נרשמה יציבות בשיעורי תפוסה. ישנם פרויקטים לבניית משרדים בהיקף משמעותי, שבנייתם צפויה להתחיל בתקופה הקרובה וכך להגדיל משמעותית את היצע שטחי המשרדים.

נדל"ן מניב - מסחרי. ישנם שיעורי תפוסה גבוהים עם יציבות במחירי השכירות. עם זאת, ישנן התחלות בניה משמעותיות של מרכזי מסחר, אשר יגדילו את ההיצע בשנים הקרובות.

תשתיות. הענף בישראל כולל בעיקר 3 תחומים: תחבורה (כבישים, רכבות, רכבות קלות), מים (התפלה, טיהור שפכים) ואנרגיה (יצרני חשמל פריטים), ונמצא בעיצומה של תנופת השקעות. בשנים האחרונות השקיעה מדינת ישראל מיליארדי ש"ח בפרויקטי תשתיות.

הפרויקטים הבולטים בתחום זה הינם תחנת כוח "דוראד", "מנהרות הכרמל", מתקני התפלה חדרה, אשדוד ושורק, תחנת כוח "מישור רותם", פרויקט "עיר הבה"דים", מרכז ההדרכה של המשטרה, הרחבת כביש 6 צפונה, הגנן הממשלתי, ייצור חשמל באמצעות אנרגיות מתחדשות ועוד.

פעילות נדל"ן בחו"ל. השקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי ומניב בשווקים מסוימים במערב אירופה, ארה"ב וקנדה, כתוצאה מההתפתחויות הבאות.

- צפון אמריקה - ניצול סלקטיבי של הזדמנויות עסקיות לרכישת נכסים מניבים במחירים נמוכים. שיעורי ההיוון על נכסים מניבים בארה"ב הגיעו במהלך שנת 2012 לרמה הנמוכה ביותר מאז סוף שנת 2008. המשך ההתאוששות הכלכלה וסביבת הריבית הנמוכה, צפויים להמשיך לתמוך בירידה בשיעורי ההיוון.

שוק הנדל"ן הקנדי מפגין לאורך שנים יציבות ושיעורי תפוסה גבוהים. מגמות אלו מאפיינות את כלל תחומי הנדל"ן המניב בקנדה (מסחרי, משרדים ותעשייה). יציבותה של כלכלת קנדה, וסביבת הריבית הנמוכה הצפויה בשנים הקרובות, ימשיכו לתמוך במגמה חיובית מבחינת שיעורי היוון על נכסים מניבים בתקופה הקרובה.

- אירופה - שיעורי ההיוון על נדל"ן מניב במרבית מדינות אירופה לא חזרו למצבם טרם המשבר. ההערכות הן כי הריבית הנמוכה תמשיך לתמוך בענף, אך השפעתה היחסית מוגבלת כל עוד יימשכו המיתון בכלכלת אירופה והיצע האשראי המוגבל מצד הבנקים. קיים קשר סימביוטי בין כל המדינות בגוש היורו למדינות מזרח אירופה, כך שבמידה ותחול הרעה נוספת בכלכלות מדינות אירופה, תהיה לכך השפעה שלילית על ענף הנדל"ן המסחרי, מבחינת שיעורי תשואה, שכ"ד ושיעורי תפוסה.

התפתחויות במקורות המימון של הפעילות

בשנת 2012 גייסו חברות המגזר איגרות חוב קונצרניות בהיקף של כ-7.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-7.5 מיליארד ש"ח בשנת 2011. עיקר הגיוס נעשה על ידי חברות נדל"ן גדולות, המדורגות בדירוג גבוה, לקראת סוף מחצית השנה הראשונה של השנה. חלה עליה בתשואות של איגרות החוב של החברות הנסחרות הפועלות בענף ובמרווח מעל ריבית חסרת סיכון, כך שלחלק מהחברות יהיה קושי במחזור אשראי.

התפתחויות צפויות בשוקי הפעילות

בניה למגורים - מרכז הארץ. היקף התחלות הבנייה הנמוך במהלך העשור האחרון (כ-32 אלף יחידות דיור בשנה, עד שנת 2009) לעומת תוספת משקי בית בהיקף של 39 אלף בשנה, יצר מחסור מצטבר בהיצע הדירות. לאור המשך התחלות בנייה בהיקפים הדומים לביקושים, צפוי להמשיך המחסור בהיצע דירות בטווח הקרוב. במקביל, סביבת הריבית הנמוכה העלתה את הביקוש לדירות, לרבות ביקוש של משקיעים. להערכת הבנק, שילוב נתוני הבסיס של היצע נמוך ביחד עם סביבת הריבית הנמוכה, צפוי להוביל להמשך המגמה הנוכחית במחירי הדירות. לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעת המגבלות החדשות שהטיל בנק ישראל בחודש נובמבר 2012 על שוק המשכנתאות, ואת השפעת הצעדים שתנקוט בעניין מחירי הדיור הממשלה החדשה, אם בכלל.

בניה למגורים - פריפריה. לאור המשך העליה במחירי הדירות, חלה הסטה של ביקושים לאזורי הפריפריה. **נדל"ן מניב - משרדים.** לאור היצע משמעותי בשטחי משרדים קיים צפי לירידת מחירים ולירידה בשיעורי התפוסה, בעיקר באזורים בהם קיימים פרויקטים בהיקפים משמעותיים הנמצאים בתהליכי בניה.

נדל"ן מניב - מסחרי. צפי ליציבות בביקושים לנכסי מסחר איכותיים, שתלווה ביציבות במחירי השכירות בטווח הקרוב. עם זאת, עליה משמעותית בהתחלות בניה עשויה להוביל לירידה במחירי השכירות בטווח הארוך.

תשתיות. בשנים הקרובות צפויות השקעות נוספות בהיקף של מיליארדי ש"ח. סך ההשקעות הצפויות בפרויקטי ה-P.P.P. בישראל (Public Private Partnership) עד שנת 2015 צפוי להסתכם בכ-30 מיליארד ש"ח. צפוי גידול בהיקף ההשקעות בתחום זה, כתוצאה מפרויקטים לאומיים רחבי היקף הנמצאים בשלבי ביצוע שונים (בעיקר במתכונת P.P.P - Public Private Partnership - על סוגיה השונים), בתחומי המים, תחבורה, אנרגיה וחשמל (לרבות הקמת תחנות כוח פרטיות המבוססות על גז ו/או אנרגיה פוטו-וולטאית).

כיווני פיתוח עסקי בשוקי הפעילות

- הבנק הגדיר את תחומי הפעילות הבאים כתחומים מועדפים להקצאת מסגרות אשראי:
- מימון פרויקטים סגורים למגורים, לרבות פרויקטים קטנים, בהיקפי מימון נמוכים, באזורי הביקוש המרכזיים במרכז ובפריפריה, תוך יצירת פיזור לוויים באשראי לתחום;
 - רכישת קרקעות חדשות זמינות לבניה באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה, אשר כוונת הבנק לממן לגביהן את פעילות הבניה למגורים ו/או מסחר במתכונת של ליווי פיננסי סגור;
 - מימון פרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות, בשיתוף עם בנקים ו/או גופים מוסדיים, הכוללים מקורות החדר מזוהים ומובטחים לזמן ארוך, ברמת ודאות גבוהה;
 - מימון נכסים מניבים, בעיקר בתחום הקניונים ומרכזי מסחר באזורי ביקוש, על ידי יזמים בעלי חוסן פיננסי, תוך הבטחה מראש של שיעור ניכר מפוטנציאל דמי השכירות.
- מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק בשים לב למידע המצוי בידיה במועד ערכת הדוחות הכספיים כמפורט בסעיף זה לעיל, והמתבסס על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד השיכון, בנק ישראל ואחרים. המידע עשוי שלא להתממש במידה ויימשך ו/או תחול החרפה בקיטון רמת הביקושים המקומיים, כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון ניכר עד כדי קיפאון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, החרפה בתנאי המיתון בשווקים הגלובליים, תמשך התנודתיות בשיעורי הריבית ובשערי החליפין בעולם ובמשק המקומי והתפתחויות אחרות בתנאים המקור כלכליים שאינם בשליטת הבנק.

מדיניות האשראי בפעילות הנדל"ן והבניה

- מדיניות האשראי מתבססת על העקרונות הבאים:
- הפחתת רמת הסיכון בתיק האשראי לתחום על ידי מיקוד במימון התחומים בהם לבנק נסיון חיובי במימון ובמקביל, צמצום אשראים בעלי רמת סיכון גבוהה;

- מימון הפעילות יתבצע תחת הכללים והמגבלות שקבע הבנק להעמדת מימון לענף, ובכלל זה מגבלות על ריכוזיות לווים ומגבלות על תתי פעילות בענף;
- עדיפות למימון לווים בעלי איתנות פיננסית גבוהה וותק בתחום, אשר לבנק ניסיון חיובי בפעילות מולם;
- לאור המומחיות הנדרשת בתחום, האשראי למגזר הנדל"ן יטופל ברובו במסגרת אגף נדל"ן ותשתיות;
- מימון פרויקטים למגורים ונכסים מניבים יבוצע בשיטת "הליווי הסגור" (Construction loan) המאפשר פיקוח צמוד על הפרויקט בליווי;
- מימון פרויקט סגור יתבצע תחת דרישות מינימאליות, ובכלל זה הון עצמי, רווחיות נדרשת מהפרויקט, עמידה בתרחישי קיצון ועוד;
- מימון נכסים מניבים יותנה בקיום שוכרים איתנים וכושר החזר לשרות החוב.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. נוכח העליה בהיקף הפעילות בענף הדירות למגורים בשנת 2012, הרחיב הבנק את פעילותו העסקית מול חברות קבלניות. במרבית הפרויקטים בתהליך ביצוע דווח על קצב מכירות העולה על קצב הביצוע, דבר שהגדיל את היקף החשיפה לערבויות חוק מכר על חשבון ניצול אשראי בנקאי.

הרווח הנקי של הפעילות הסתכם בשנת 2012 בסך של 308 מיליון ש"ח, לעומת 168 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 83.3%.

ההוצאות בנין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 42 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 220 מיליון ש"ח בשנת 2011.

תוצאות הפעילות במגזר הנדל"ן הושפעו ממגמות שונות שאפיינו את פעילות הלווים בשוק המקומי ובחו"ל, כמפורט להלן:

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן:

פעילות מקומית	עסקים קטנים	פעילות בינלאומית			פעילות מקומית		
		מגזר עסקי מסחרית	מגזר עסקי מסחרית	מגזר עסקי מסחרית	מגזר עסקי מסחרית	מגזר עסקי מסחרית	מגזר עסקי מסחרית
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012							
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו							
- מחיצוניים	48	597	117	762	124	10	134
- בינמגזרי	(5)	(314)	(17)	(336)	(25)	(4)	(29)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	43	283	100	426	99	6	105
הכנסות מימון שאינו מריבית	-	1	-	1	-	-	-
עמלות והכנסות אחרות	19	114	27	160	14	3	17
סך-הכל הכנסות	62	398	127	587	113	9	122
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(1)	(35)	13	(23)	13	52	65
הוצאות תפעוליות ואחרות	10	69	33	112	48	18	66
רווח (הפסד) לפני מסים	53	364	81	498	52	(61)	(9)
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	19	129	28	176	19	(14)	5
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	34	235	53	322	33	(47)	(14)
תשואה להון (אחוזים)	57.5	17.0	16.7	21.2	10.4	(38.8)	(3.2)
יתרה ממוצעת של נכסים	802	13,108	3,138	17,048	2,966	1,545	4,511
יתרה ממוצעת של התחייבויות	671	2,265	810	3,746	688	144	832
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	792	18,392	4,201	23,385	4,214	1,629	5,843
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	37	274	94	405	83	3	86
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	6	9	6	21	16	3	19
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	43	283	100	426	99	6	105

נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן (המשך):

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
עסקים קטנים	מגזר עסקי מסחרית	בנקאות	סך-הכל	מסחרית	מגזר עסקי סך-הכל	בנקאות	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾							
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾							
62	850	123	1,035	100	9	109	1,144
(10)	(588)	(29)	(627)	(24)	–	(24)	(651)
52	262	94	408	76	9	85	493
4	38	5	47	–	–	–	47
17	36	24	77	3	2	5	82
73	336	123	532	79	11	90	622
סך-הכל הכנסות							
(10)	80	(14)	56	61	103	164	220
22	63	32	117	31	8	39	156
61	193	105	359	(13)	(100)	(113)	246
21	65	36	122	(6)	(38)	(44)	78
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק							
40	128	69	237	(7)	(62)	(69)	168
39.6	11.2	27.3	14.8	(14.5)	(97.6)	(26.4)	8.0
1,018	13,191	3,088	17,297	1,980	1,004	2,984	20,281
694	1,891	784	3,369	483	39	522	3,891
1,328	19,121	4,205	24,654	2,192	1,307	3,499	28,153
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :							
44	252	87	383	67	9	76	459
8	10	7	25	9	–	9	34
52	262	94	408	76	9	85	493

הערות:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

המגבלות שתוארו לעיל, בקשר למגזר העסקי חלות אף על פעילות בניה ונדל"ן. בנוסף, ראוי לציין כי במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על ריכוזיות אשראי ענפית, וזאת כאשר חלקו של האשראי באחריות התאגיד הבנקאי (כולל אשראי חוץ מאזני) הניתן לענף מסוים, כהגדרתו בהוראה, עולה על 20% מסך האשראי לציבור שבאחריות התאגיד הבנקאי. שיעור החשיפה לאשראי בענף הבינוי והנדל"ן בבנק ליום 31 בדצמבר 2012 ירדה לשיעור של כ-17.29% (21.5% בסוף שנת 2011). זאת, לאור השלמת המיזוג עם בנק דיסקונט למשכנתאות. במקביל, החל מהרבעון השני של שנת 2012 הוחרג לווה גדול, שעיקר רווחיו נובעים מפעילותו בחו"ל, וזאת בהתאם למבחנים שקבע לאחרונה הפיקוח על הבנקים לענין החרגת לווים ממגבלת הריכוזיות.

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (תיקון מס' 71), התשע"א-2011. ביום 1 באוגוסט 2011 אישרה הכנסת את החוק האמור, שמטרתו הגדלת היצע הדירות, כניסיון נוסף להתמודדות עם עליית המחירים בשוק הדיור. התיקון כולל מספר הוראות, שהעיקרית שבהן, הינה כי החל מיום 1 בינואר 2013 יבוטל הפטור ממס שבח במכירת דירת מגורים מזכה אחת לארבע שנים, ובמקומו יינתן פטור אחת לשמונה שנים בין השנים 2013-2021. האוצר מנסה ליזום מהלך לביטול הפטור כדי להגדיל את הכנסות המדינה ממיסים אלה, אך נתקל בקשיים בהוצאת המהלך לפועל.

החלטת הממשלה בעניין פרק הדיור בדוח ועדת טרכטנברג. בחודש מרס 2012, החליטה הממשלה לאמץ את פרק הדיור בדוח ועדת טרכטנברג, ובכלל זה: שיווק עשרות אלפי דירות בחמש השנים הקרובות; תוספת תקציב לסיוע בשכר דירה לזכאים; הטלת ארגונה כפולה על דירות שאין בשימוש; היטל של עד 10% ממחיר דירה על קבלנים שאינם מוציאים אל הפועל תוכניות מאושרות; סיוע תקציבי לפרויקטים של פינוי בינוי ועוד. ההחלטות נועדו להגדלת היצע הדירות ולהפחתת מחירי הדיור בארץ. בהתאם, גובשה הצעת חוק לשינוי חברתי-כלכלי (תיקוני חקיקה) (דיור), התשע"ב-2012, ליישום החלטת הממשלה בנושא שינוי כללי הארגונה.

בנוסף, בהמשך להחלטת הממשלה כאמור, גובשה לאחרונה הצעת חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשע"ב-2012, בה מוצע לקבוע מס על עיכוב בניה למגורים. בשל פיזור הכנסת, לא ניתן להעריך בשלב זה אם ומתי תושלם חקיקת התיקון.

פרויקטים המיועדים למגורים בשכירות. (החלטת מועצת מקרקעי ישראל מס' 1248, ינואר 2012) על פי החלטה זו, זכאים שעומדים בקריטריונים, יהיו זכאים לשכירות ארוכת טווח. הקרקעות ישווקו באחד משני מסלולים:

- מסלול א: מכרז על מחיר השכירות - מחיר הקרקע יהווה כ-30% משומת שמאי ממשלתי. התחרות הינה על המחיר הנמוך ביותר לשכירות עבור יחידת דיור. תקופת ההשכרה לא תפחת מ-10 שנים. על פי מסלול זה 20% מהדירות יושכרו בשוק החופשי, 40% מהדירות יושכרו במחיר מופקח, ו-40% מהדירות יימכרו בשוק החופשי.
- מסלול ב: מכרז על מחיר הקרקע - התחרות על מחיר הקרקע עבור דירות הנמכרות בשוק החופשי, ללא מחיר מינימום לזכייה במכרז. 25% מהדירות להשכרה במחיר מופקח. 75% מהדירות במחיר ללא פיקוח. תקופת השכירות לא תפחת מ-10 שנים, ובמכרזים בהם המתחם המשוק יהיה מעל 100 יחידות דיור, והשיווק יעשה במסלול ב', תקופת ההשכרה לא תפחת מ-20 שנה ברציפות. בשני המסלולים, מחיר השכירות המופקח ייקבע במכרז או ייקבע על ידי רשות מקרקעי ישראל, עבור דירות שיושכרו לזכאים. גודל הדירות: לא יעלה על 100 מ"ר באזורים שאינם אזורי עדיפות לאומית, ו-120 מ"ר באזורי עדיפות לאומית.

תמ"א 38 - בחודש יוני 2012 נכנס לתוקף תיקון מס' 3 לתמ"א 38. התיקון מאפשר בניה של עד שתי קומות נוספות, סגירה ומילוי של קומה מפולשת, הקמת קומה חלקית על הגג, הרחבת קומות קיימות בבנין, הרחבת קומות לצורך תוספת יחידות דיור חדשות בבנין. כאמור, מתיר התיקון הקמת קומה נוספת פטורה ממס נוסף על התוספת שהייתה קיימת קודם לכן, כל אלו בכפוף להחלטת ועדה מקומית ובלבד שהמבנה יחווק.

קרן להחזר מע"מ בגין ערבויות חוק המכר - ערבויות חוק המכר וכן המסגרות למתן ערבויות חוק המכר המונפקות על ידי תאגיד בנקאי לרוכש הדירה כנגד תשלומים לרכישת הדירה הובאו עד כה בחשבון לצורך המגבלה הענפית במלוא גובה התשלומים. סכום זה כולל את רכיב המע"מ. שר האוצר הודיע על החלטה להקים קרן שתבטיח את החזר המע"מ לבנקים בנסיבות בהן יחולטו ערבויות חוק מכר. מטרת המנגנון שיווצר עם הקמת הקרן היא שחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכון במקרה של חילוט ערבות המכר לא תכלול את רכיב המע"מ, על מנת שיתאפשר להקטין את סכום החשיפה הנכלל במגבלה הנזכרת לעיל ותתאפשר הקצאת היצע אשראי נוספת. המנגנון מיועד להתקיים בתקופה מוגדרת. יציין כי תנאי המנגנון עדיין לא גובשו באופן סופי והוא עדיין אינו מיושם.

השירות ללקוחות המגזר

מרבית הפעילות העסקית במגזר הבניה והנדל"ן מתבצעת באמצעות אגף נדל"ן ותשתיות. האגף מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות הן לחברות הגדולות והן לחברות בדרג ביניים ועוסקות בייזום והשקעות בתחומי הנדל"ן למגורים והמניב בשוק המקומי. בנוסף מתבצעת פעילות המימון של המגזר על ידי מנהלי עסקים באגף חברות גדולות, בעיקר מול חברות אחזקה, שעיקר פעילותן מתמצה באחזקת חברות בתחום הנדל"ן. במסגרת אגף נדל"ן ותשתיות פועלת יחידה לטיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתיות לאומיות (אנרגיה, חשמל, מתקני התפלה ומים, כבישי אגרה, בעיקר בשיטת PPP). היחידה עוסקת בהעמדת חבילות מימון מתאימות, תוך שיתוף משקיעים מוסדיים (להם יתרון בגיוס מקורות מימון ארוכים) או שיתוף גורמים בנקאיים במימון העסקה.

בנק מרכנתיל דיסקונט מעמיד את השירות ללקוחות המגזר באמצעות אגף נדל"ן המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות במסגרת בנק זה, ועוסקות בתחומי ייזום הכולל מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לבניית מבנים, בעיקר מבני מגורים (בטיפול מחלקת ליווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן).

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות כוללים:

- כח אדם מקצועי ומיומן;
- ניטור ובקרה נאותים על האשראי הניתן לתחום;
- הבנת השוק וניתוחו הרציף על כל צדדיו, היזמים, קבלני הביצוע, נותני המימון המתחרים, הביקוש לדיור ולהשקעה, רגולציה והשפעות אקסוגניות. יכולת להגיב לזיהוי הזדמנויות ובמקביל יכולת תגובה לזיהוי איומים וסיכונים;
- קשר שוטף עם הלקוחות, שירות איכותי, שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי בפרויקטים שהסתיימו;
- מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ושירותים נלווים אחרים;
- הצעת תנאים תחרותיים מהיבט תנאי הליווי, התאמת המבנה המימוני לרמות הסיכון, התאמות דרישות ההון העצמי מהיזמים כפונקציה של

- איכות היזם, איכות הפרויקט הספציפי, רמות הביקוש והמכירות מראש, היקפו של הפרויקט ומספר השלבים, היצע הדירות והתחרות באותו אזור ביקוש ושקלול פרמטרים נוספים;
- שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים, המסייעים בתהליך קבלת החלטות ובקרה במהלך הליווי הפיננסי;
 - מיפוי וקריאה נכונה של השוק במטרה לזהות מערכת של סיכונים - סיכויים הטמונה בתחומי הפעילות השונים כבניה עממית למגורים, מגורי יוקרה, נכסים מניבים איכותיים בתחום המשרדים והמסחר.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של הפעילות

הלקוחות בענף פעילים בו זמנית מול מספר בנקים, כך שהיתרון היחסי בפעילות מושתת על היכרות ארוכת טווח של הבנק עםם ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי. לצורך מתן שירות איכותי ללקוחות דרוש משאב אנושי בעל מיומנות גבוהה, היכרות מעמיקה של לקוחות המגזר, מאפייני פעילותם וניתוח צרכיהם, תוך התאמת מוצרי הבנק לצרכים לעיל. בנוסף נדרשות מערכות למעקב ובקרה אחר חשיפות וסיכונים שונים במהלך הליווי.

שיטת הליווי הפיננסי הסגור של פרויקטים אמורה, לכאורה, לאפשר לקבלן לממן כל פרויקט בבנק אחר.

עם זאת בהתייחס לעובדה שעודפים בפרויקטים שמלווים על ידי הבנק או מסגרות שוטפות שהוקצו לחברות ו/או ליזמים משמשים במקרים רבים כהון עצמי למינוף פרויקטים אחרים, קיים קושי מסוים לבצע מעבר מבנק לבנק, בעיקר בקרב לקוחות קטנים ובינוניים, המושפעים במיוחד ממגבלות זמינות של אמצעים כספיים להזרמת הון.

נדרשת גם הערכות מתאימה לצורך עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות פנימיות שקבע דירקטוריון הבנק לגבי שיעורי חשיפת הבנק המירבית במימון הענף.

תחליפים למוצרים ולשירותים של הפעילות והשינויים שחלו בהם

המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי ללקוחות בענף לגבי אשראי לטווח ארוך ובינוני המשמש למימון השקעות ו/או רכישת נכסים מניבים, כאשר בפרויקטים לבניה הלקוחות מעדיפים בדרך כלל שימוש באשראי מגשר לטווח בינוני-קצר לתקופת ההקמה.

בתחום התשתיות, בו תקופת ההפעלה/ההנבה של הפרויקט ארוכה יחסית, קיים יתרון למערכת הבנקאית במימון שלב היזום וההקמה (זמן קצר-בינוני) לעומת הצורך לשלב גופים מוסדיים במימון ארוך הטווח.

ההוראות שנקבעו בעקבות המלצות ועדת חודק, המחייבות קבלת בטחונות, הפכו את חברות המגזר ליעד מועדף על ידי הגופים המוסדיים בשל קבלת שעבוד בטחונות נדל"ניים. יחד עם זאת, ללקוחות הקטנים והבינוניים תלות גבוהה במערכת הבנקאית, בהשגת מקורות מימון לתמיכה בפעילותן.

בעקבות עליית רמת הסיכון של חלק מהחברות במגזר, כפי שבאה לידי ביטוי בתשואות האג"ח, הוקשחו התנאים לאשראי החוץ בנקאי, לרבות דרישת בטחונות, כללי חיתום נוקשים יותר וקביעת התניות ואמות מידה פיננסיות.

מבנה התחרות בפעילות והשינויים שחלו בו

עיקר התחרות בפעילות מתקיימת בתוך המערכת הבנקאית. הגופים המוסדיים הקימו יחידות שמטרתן לעסוק בגיוס אשראי למימון נכסים לא סחירים לטווח ארוך.

במימון פרויקטים בתחום התשתית ונכסים מניבים בארץ קיימת תחרות מול בנקים מקומיים וגופים מוסדיים (כגון חברות ביטוח וקרנות פנסיה). חלק מהגופים המוסדיים עוסקים בהעמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות.

התמודדות עם התחרות

האמצעים העיקריים להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות מקצועי, מהירות תגובה ובניית מערכת תקשורת מקיפה ושוטפת עם הלקוחות, תוך ראייה כוללת של צרכיהם הפיננסיים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים:

- אשראי להקמת פרויקטים המיועדים למגורים ו/או המיועדים לשמש כנכסים מניבים (בעיקר מסחר ומשרדים שחלקים ניכרים מתוכם משווקים מראש);
 - אשראי להקמה ורכישת נכסים מניבים המיועדים למסחר ומשרדים;
 - אשראי לקבוצות רכישה;
 - אשראי למימון שוטף ו/או השקעות בארץ, ובמקרים חריגים להשקעות בחו"ל;
 - העמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות דיור וערבויות לבעלי הזכויות בקרקע במסגרת עסקאות קומבינציה;
 - מתן אשראי לפרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות בשלב ההקמה וההפעלה.
- לפרטים נוספים אודות השירותים ללקוחות המגזר בבנק, ראו "המגזר העסקי" לעיל.

פעילות המשכנתאות

התפתחויות בשוק המשכנתאות

בשנת 2012 המשיך שוק המשכנתאות להתאפיין בתחרות עזה בין הבנקים הפועלים בו. היקף ביצע המשכנתאות הסתכם בכ-47 מיליארד ש"ח, עליה של כ-4% בהשוואה לשנת 2011.

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
	2011	2012	
שינוי			
במיליוני שקלים חדשים	באחוזים		
סך האשראי לדירור שניתן על ידי הבנקים למשכנתאות, לא כולל מיחזורים פנימיים	44,720	46,631	4.3
אשראי מכספי מדינה	153	272	77.8

תחומי הפעילות

הלוואות לרכישת, שיפוץ או בניית דירת מגורים. הלוואות לרכישת יחידות דיור, לשיפוץ או לבנייתן, הנלקחות על ידי פרטיים. הלוואות אלה מהוות את עיקר הפעילות בתחום המשכנתאות.

הלוואות לכל מטרה בשעבוד דירת מגורים. הלוואות הניתנות לפרטיים כנגד שעבוד דירות מגורים למטרות מגוונות (שאינן למטרות עסקית).

קבוצות רכישה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות המתאגדות לפרויקט של בניה משותפת בדרך של קבוצות רכישה. הערכת סיכוני הפרויקט וניהול מסגרות האשראי ככל שאושר, מבוצעים על ידי יחידת ליווי הפרויקטים שבחטיבה העסקית. אישור תיקי המשכנתא הפרטניים מבוצע בסניפים יעודיים שהוגדרו לכך.

פעילות תומכת - ביטוח אגב משכנתא. כבטוחה נוספת לאשראי, דורש הבנק מלקוחותיו ביטוח נכס וביטוח חיים.

הבנק מחזיק בחברת בת, דיסקונט למשכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ, שהינה סוכנות ביטוח. בנק מרכנתיל דיסקונט מחזיק אף הוא בסוכנות ביטוח, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ. סוכנויות הביטוח האמורות פועלות באופן עצמאי ומשווקות את הביטוחים באמצעות מוקד טלפוני הנפרד מהמוקד הטלפוני של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט, בהתאמה.

אסטרטגיה עסקית

מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק שהושלם בשנת 2012, מאפשר לבנק מכירת משכנתאות מתוך ראיית לקוח כוללת. מוצר המשכנתא התווסף לסל מוצרי העוגן המוצעים ללקוחות הבנק. הבנק ממקד את הפעילות בתחום בשימור לקוחות קיימים.

השלכות המיזוג עם בדמ"ש על הפעילות

ניהול פרויקט המיזוג. פרויקט המיזוג התנהל כפרויקט חוצה אירגון, בהובלת החטיבה הבנקאית ובסיוע יועצים חיצוניים. צוותי עבודה, בהם השתתפו גם נציגי בדמ"ש, ניהלו היבטים שונים במיזוג, תוך דגש על ניהול הסיכונים של היבטי המיזוג כאמור.

שינויים ארגוניים. עם סיום מיזוג פעילות דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק, נקלטו יועצי המשכנתאות בסניפי הבנק השונים, ומונה אחראי משכנתאות מרחבי, המרכז את הפעילות בכל מרחב. במקביל, הוקם בחטיבה הבנקאית אגף משכנתאות, האחראי על פעילות הלוואות המיועדות הן למימון רכישת דירות מגורים על ידי פרטיים, לרבות מימון בניית צמודי קרקע, והן למימון בדרך של מתן הלוואות לכל מטרה כנגד שעבוד דירת המגורים שבבעלות החייב, שניתנות לפרטיים שלא למטרה עסקית. במסגרת זו אמון האגף על אישור משכנתאות בפרופיל סיכון גבוה, חיתום האשראי לאחר שאושר, וכן על בחינת תיקי הלוואות טרם מתן הלוואות. כמו כן, מסייע האגף בטיפול שוטף בהלוואות קיימות, על ידי הפעלת יחידת סילוקין מרכזית ויחידות למעקב אחר נאותות הביטחונות שניתנו לבנק, בדגש על ביטוח חיים וביטוח נכס.

יחידת חיתום הבטוחה, האמונה על קביעת אופן רישום הבטוחה, ויחידת מעקב ביטחונות, הפועלת לקידום אופן רישום הבטוחה, הוכפפו למערך הייעוץ המשפטי.

פעילות הגביה הוכפפה לאגף הגביה שבחטיבה הבנקאית.

מוקד המשכנתאות הוכפף לאגף לבנקאות ישירה שבחטיבה הבנקאית. הבנק מפעיל שני מוקדים מתמחים: מוקד מכירות, המטפל בפניות של לקוחות המתעניינים בהלוואה חדשה, לרבות ליווי שוטף של הלקוח בתהליך העמדת ההלוואה, ומוקד קשרי לקוחות, שנותן מענה ללקוחות קיימים.

פעילות מימון קבוצות הרכישה מבוצעת כאמור ביחידת ליווי הפרויקטים שבחטיבה העסקית, שאחראית על אישור הפרויקט, מעקב אחר התקדמותו ושחרור כספי החברים בקבוצה. חיתום תיקי המשכנתא השונים של חברי הקבוצה יבוצע על ידי סניפים שהוכשרו לכך בחטיבה הבנקאית.

פעילויות נוספות שנתקיימו בבדמ"ש נקלטו ביחידות מטה שונות בבנק.

הסבת מערכות מידע. ביום 23 בדצמבר 2012 הושלם הליך הסבת נתוני לקוחות בדמ"ש ממערכת ניהול הלוואה שפעלה בבדמ"ש אל מערכות הבנק. השלמת הסבת הנתונים אפשרה סגירת המערכת תוך ניהול כל הלוואות המשכנתא על ידי מערכות הבנק.

מדיניות בתחום פעילות המשכנתאות. במסגרת המיזוג, אושרה מדיניות הבנק לגבי פעילות המשכנתאות. המדיניות מגדירה קריטריונים נדרשים להבטחת איכות האשראי והקטנת הסיכונים הנובעים ממנו, לרבות קריטריונים לסינון ומיון לווים ובקשות אשראי, בחינת כושר ההחזר של הלווים והערכים לחוב, סוגי הביטחונות שישמשו להבטחת האשראי, מקדמי הביטחון, אופן תימחור האשראי, וכן עקרונות לניהול מעקב ובקרה אחר האשראי והביטחונות. המדיניות קובעת מגבלות שונות לפעילות המשכנתאות, הן ברמת התיק הבודד והן ברמת הביצוע המצרפי.

עם המיזוג, הפעיל הבנק מודל דירוג, המשמש בעת אישור העסקה ותימחורה.

הבנק איפשר בעבר מתן הלוואות בביטוח עזר על ידי אי. אם. אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ. בענין זה נקבעה מגבלה לחשיפה המצרפית לחברה המבטחת. על רקע הוראת הפיקוח בדבר הגבלת שיעור המימון בהלוואות לדירוג, הבנק אינו מאשר עוד הלוואות בביטוח האמור.

שירות. בבנק פועלים 77 סניפים בהם ניתן שירות משכנתאות, במסגרתם פועלים כ-100 יועצים. בכוונת הבנק להרחיב בשנת 2013 את מתן השירות לסניפים נוספים.

האמור לעיל, הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא משקף את תוכניות הנהלת הבנק במועד פרסום הדוח. שינויים כלכליים מזה ומגבלות על תקציב ההוצאות של הבנק מזה, עלולים להשפיע על פריסת השירות בסניפים נוספים ועל קצב הרחבת השירות.

היקף הפעילות והרווח הנקי

היקפי ביצוע של הלוואות לדירוג. בשנת 2012 הסתכם היקף הלוואות לדירוג שבוצעו בסך של 2,728 מיליון ש"ח, לעומת 4,066 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 33% הסך האמור כולל כ-289 מיליון ש"ח הלוואות שמוחזרו בשנת 2012, לעומת 377 מיליון ש"ח בשנת 2011, קיטון של 23%.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2012 בסך של 63 מיליון ש"ח, לעומת 43 מיליון ש"ח בשנת 2011, עליה בשיעור של 46.5%. הרווח בשנת 2011 הושפע מהפרשה שנערכה בגין ההוצאות הצפויות במיזוג בין בדמ"ש לבנק.

ההוצאות בנין הפסדי אשראי. בשנת 2012 נרשמה הקטנת הוצאה בסך של 6 מיליון ש"ח, לעומת הקטנת הוצאה בסך של 8 מיליון ש"ח בשנת 2011.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות:

פעילות מקומית			
משקי בית	עסקים	בנקאות	סך-הכל
קטנים	מסחרית		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			
במיליוני שקלים חדשים			
הכנסות ריבית, נטו			
250	47	5	302
(96)	(19)	(3)	(118)
– מחיצוניים			
– בינמגזרי			
154	28	2	184
9	3	–	12
38	2	–	40
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו			
הכנסות מימון שאינן מריבית			
עמלות והכנסות אחרות			
201	33	2	236
סך-הכל הכנסות			
–	(6)	–	(6)
134	8	1	143
67	31	1	99
25	11	–	36
הוצאות בגין הפסדי אשראי			
הוצאות תפעוליות ואחרות			
רווח לפני מסים			
הפרשה למסים על הרווח			
42	20	1	63
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק			
5.9	27.1	3.4	7.7
תשואה להון (אחוזים)			
19,641	1,127	321	21,089
492	14	–	506
9,619	963	301	10,883
1,074	–	–	1,074
יתרה ממוצעת של נכסים			
יתרה ממוצעת של התחייבויות			
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון			
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול			
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו:			
154	28	2	184
מרווח מפעילות מתן אשראי			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות			
154	28	2	184
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו			

נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות (המשך):

פעילות מקומית			
סך-הכל	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾			
במיליוני שקלים חדשים			
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾			
252	4	39	209
-	-	-	-
-	-	-	-
178	2	24	152
-	-	-	-
46	-	3	43
218	2	25	191
סך-הכל הכנסות			
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	(6)	(2)
הוצאות תפעוליות ואחרות	1	10	149
רווח לפני מסים	1	21	44
הפרשה למסים על הרווח	-	7	16
43	1	14	28
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק			
תשואה להון (אחוזים)	-	15.7	4.1
יתרה ממוצעת של נכסים	272	1,099	19,124
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	50	1,357
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	221	1,192	9,448
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	-	-	1,326
מרכיבי הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾ :			
מרווח מפעילות מתן אשראי	2	24	152
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	-	-	-
178	2	24	152
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾			

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
 (2) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק לעיל.

מגבלות חקיקה

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מירביים בביטוח אגב הלוואה לדיור) התשע"ג-2012. ביום 24 בספטמבר 2012, פורסמו התקנות, לפיהן דמי עמילות שישלם מבטח לסוכן ביטוח בשל ביטוח מקיף לדירה, במסגרת הלוואה לדיור, לא יעלו על 20% כולל מע"מ מדמי הביטוח שגבה המבטח מהמבוטח. תחילתן של התקנות נקבע ליום 1 בינואר 2013. התקנות יחולו על דמי עמילות המשולמים בגין חוזי הלוואה שייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013 או בגין הסכמים שיחודשו לאחר מועד זה.

הצעה לתיקון צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם), התשס"ב-2012. ביום 15 בנובמבר 2012, הפיץ המפקח על הבנקים הצעה לתיקון צו הבנקאות, אשר תיכנס לתוקף תוך 30 ימים ממועד פרסום התיקון לצו. מועד הפרסום עדיין לא ידוע. עיקרי ההצעה מתייחסים לשינוי הנוסחה לחישוב עמלת פרעון מוקדם בהלוואה שנתן תאגיד בנקאי לרכישת דירת מגורים או במישכון דירת מגורים, ללקוחות שקיבלו הלוואה בריבית הגבוהה מהריבית הממוצעת כפי שפורסמה במועד נטילת הלוואה. ללקוחות אלה תתבסס הנוסחה לחישוב העמלה על הריבית הממוצעת הידועה ביום הפירעון מול הריבית הממוצעת הידועה ביום העמדת הלוואה. במידה והריבית במועד העמדת הלוואה תהיה נמוכה מהריבית הממוצעת כפי שהיתה במועד העמדת הלוואה, תתבסס הנוסחה על הריבית הממוצעת הידועה ביום הפירעון מול ריבית הלוואה (כלומר, נוסחת החישוב תהיה כפי שהייתה בעבר). בהתאם להצעה, התיקון יחול על כל הפירעונות המוקדמים שיבוצעו החל ממועד כניסת התיקון בצו לתוקף. בנוסף, בהתאם להצעה, תבוטל עמלת אי הודעה מוקדמת בעת פרעון מוקדם במקרה של פטירת לווה. כמו כן, ההצעה כוללת שינוי בהסדרי הודעות של הלקוח בטרם ביצע פרעון מוקדם וכן שינוי באופן הגילוי שיש לתת ללקוח בעת פירעון מוקדם.

הנחיות והוראות של המפקח על הבנקים, שנועדו לגרום לריסון בשוק המשכנתאות

בשנים 2010 עד 2012 פרסם המפקח על הבנקים מספר הוראות שנועדו להביא לריסון בשוק המשכנתאות, כמפורט להלן:

- **מכתב המפקח על הבנקים בנושא התפתחויות בסיכונים בגין הלוואות לדיור מיום 11 ביולי 2010.** במסגרת המכתב נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את תיקי האשראי שלהם ואת מדיניות האשראי בנושא משכנתאות, לוודא שמדיניותם תואמת את תאבון הסיכון שהוגדר באסטרטגיה העסקית שלהם ולבצע הפרשה נוספת בגין הלוואות לדיור.
- **מכתב המפקח על הבנקים בנושא הלוואות ממונפות לדיור מיום 28 באוקטובר 2010.** במסגרת ההוראה חוייבו התאגידים הבנקאיים להעלות את משקל הסיכון של הלוואות לדיור, לפי קריטריונים של סכום, שיעור מימון, וסוג הריבית בהלוואה.
- **הנחיית המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור בריבית משתנה מיום 3 במאי 2011.** במסגרת ההנחיה נאסר על התאגידים הבנקאיים להעמיד הלוואה לדיור בריבית משתנה, שתדירות שינוי הריבית בהן קצרה מ-5 שנים, בחלק העולה על שליש מסכום הלוואה וכן נדרש מתן גילוי ללקוחות אשר נטלו הלוואות בריבית משתנה ברכיב העולה על שליש מסכום הלוואה.
- **מכתב המפקח בנושא הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור מיום 1 בינואר 2011.** במסגרת המכתב נדרשו התאגידים הבנקאיים לבצע הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, בנוסף להפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור, וזאת לאור הגידול המהיר שחל באשראי לדיור, שעדיין לא קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק הפיגור.
- **הוראה להגבלת שיעור המימון בהלוואות לדיור מיום 4 בנובמבר 2012.** המפקח על הבנקים פרסם הוראה בנושא הגבלת שיעור המימון (LTV) בהלוואות לדיור, אשר חלה על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 1 בנובמבר 2012 ואילך (בהוראה נקבעו תנאים מסויימים, שבהתקיימם תאגיד בנקאי יהיה רשאי לתת אישור עקרוני להלוואה לדיור לאחר מועד התחילה, מבלי שיחולו עליה המגבלות שבהוראה זו. כמו כן הובהר, כי אישור עקרוני שניתן לפני מועד התחילה ואשר חלפה תקופת שמירת הריבית שנקבעה בו, ייחשב כאישור עקרוני שפקע).
- על פי ההוראה, תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה לדיור, בשיעור מימון גבוה מ-70%, למעט הלוואות לדיור לצורך רכישת דירה ראשונה של לווה, לגביה יחול שיעור מימון מירבי של 75%. על הלוואה לדיור המיועדת לרכישת דירה להשקעה יחול שיעור מימון מירבי של 50%. (דירה להשקעה - בהתאם לדיווח לרשויות המס, לרבות דירה הנרכשת על ידי תושב חוץ). המגבלות כאמור לא יחולו על הלוואה לדיור הניתנת לצורך פרעון הלוואה קיימת לדיור, לרבות מיחזור, בסכום שאינו עולה על סכום ההלוואה הנפרעת ועל הלוואה לדיור שלמעלה מ-50% ממנה ניתן מכספי המדינה ובאחריותה.
- פרסום ההוראה הינו המשך לצעדים קודמים שננקטו על ידי הפיקוח על הבנקים בשוק האשראי לדיור, והיא נועדה לצמצם את ההשלכות המשמעותיות של התממשות משבר בשוק הנדל"ן באמצעות הקטנת הסיכון הגלום בתיק האשראי הבנקאי לדיור והפחתת הסיכון הגלום בלקיחת הלוואות לדיור בשיעור מימון גבוה.
- טיטות "עידכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור".** ביום 18 בפברואר 2013, פרסם המפקח על הבנקים טיטות הוראה אשר מחמירה את כללי המדידה של סיכון האשראי בתחום ההלוואות לדיור, ובכלל זה:
 - העלאת משקל הסיכון של הלוואות לדיור שיממנו בין 45% ל-60% משווי הנכס ל-50%, לעומת 35% כיום, בהתייחס להלוואות שהועמדו מיום 1 בינואר 2013 ואילך;
 - העלאת משקל הסיכון של הלוואות לדיור שיממנו למעלה מ-60% משווי הנכס ל-75%, לעומת 35% כיום, בהתייחס להלוואות שהועמדו מיום 1 בינואר 2013 ואילך;
 - שימור הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, המוחזקת בגין הלוואות לדיור, בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מהיקף ההלוואות. על פי הטיטה, הוראה זו תישם החל מהרבעון הראשון של שנת 2013. (האמור אינו חל על הלוואות לדיור אשר מוחזקת בגין הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית).
- בהתאם לאומדן ראשוני שערך הבנק, על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2012, יישום הטיטה במתכונתה הנוכחית היה מגדיל את ההפרשה הקבוצתית בבנק ובבנק מרכזי דסקונט בסך של כ-24 מיליון ש"ח.
- פס"ד בבית דין לחוזים אחידים.** לפרטים בדבר פסק דין שניתן בעניין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה של הבנק הבינלאומי הראשון, ראו בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

תחרות

ענף המשכנתאות אופייני בשנים האחרונות במיזוגים של בנקים למשכנתאות שפעלו כיישות נפרדת, עם הבנק המסחרי שהחזיק בבעלות בהם. הענף מאופייני בתחרות גבוהה, ומוטת מחיר באופן מובהק. התחרות מושפעת, בין היתר, מראיית הבנקים את מוצר המשכנתא כמוצר עוגן לשימור לקוחות קיימים וככלי לגיוס לקוחות חדשים.

שיווק מוצרי משכנתא

הבנק אינו פועל כיום בשיווק יזום של הלוואות משכנתא. כאמור, מתן המשכנתא מבוצע תוך התמקדות בלקוחות קיימים והפעילות מתבצעת במערך הסינוף של הבנק. ההלוואות לדיור בבנק מרכנתיל דיסקונט ניתנות במסגרת סניפים מתמחים של בנק זה.

הפעילות הבינלאומית

כללי

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב ובאורוגוואי (כולל נציגויות באמריקה הלטינית) ובאירופה, באמצעות חברת הבת בשווייץ וסניף הבנק בלונדון.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות החלות על הפעילות הבינלאומית:

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, דירקטוריון תאגיד בנקאי, שפועל או שבכוונתו לפעול באמצעות שלוחות חו"ל, נדרש לדון ולאשר מסמך מדיניות מקיף בנושא הפעילות בשלוחות חו"ל. במסגרת המסמך האמור, דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש, בין היתר, לקבוע מגבלה, או מערכת מגבלות, על החשיפה לפעילות שלוחות חו"ל, אשר ישקפו את התיאבון לסיכון לגבי פעילות שלוחות חו"ל, ובלבד שעיקר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה הבנקאית תהיה בישראל.

ביום 22 באפריל 2012, אימץ דירקטוריון הבנק את הצהרת התיאבון לסיכון של קבוצת דיסקונט, אשר גובשה במסגרת תהליך הערכת הנאותות ההונית, בה נקבע, בין היתר, כי שיעור נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחות בחו"ל לא יעלה על 30% מסך נכסי הסיכון של הקבוצה. בנוסף, נקבעו מגבלות פרטניות, המתייחסות לכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל.

שיעור החשיפה המחושבת של הבנק לשלוחות חו"ל עמד על 19.47% מסך נכסי הסיכון ביום 31 בדצמבר 2012.

הבנק עוקב אחר התפתחות נכסי הסיכון בגין פעילותו בשלוחות חו"ל.

פיקוח רגולטורי בחו"ל. פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לפיקוח מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות הרלבנטיות.

יצוין כי החל בחודש אפריל 2013, תיכנס לתוקף רפורמה במערך הפיקוח על המוסדות הפיננסיים בבריטניה. הרפורמה התקבלה כחלק מתהליך הפקת לקחים של ממשלת בריטניה, בעקבות המשבר הפיננסי העולמי והיא קובעת כי חלף רשות הפיקוח הקיימת - Financial Services Authority (FSA) יוקמו שתי יחידות פיקוח נפרדות, כלהלן:

ה-Prudential Regulation Authority (PRA), הוקמה כיחידה בבנק המרכזי (Bank of England), שתפקח על יציבות המוסדות הפיננסיים.

ה-Financial Conduct Authority (FCA), הוקמה כיחידה עצמאית, שתפקח על המוסדות הפיננסיים בהיבט הצרכני.

סניף לונדון כפוף לשתי הרשויות האמורות.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2012 בסך של 68 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 41 מיליון ש"ח בשנת 2011.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי הסתכמו בסך של 162 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת 339 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 52.2%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית:

משקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012						
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו	(1)–	148	256	253	58	715
הכנסות מימון שאינן מריבית	(1)–	–	–	9	123	132
עמלות והכנסות אחרות	(1)–	46	43	157	(22)	224
סך-הכל הכנסות	(1)–	194	299	419	159	1,071
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(1)–	80	73	2	7	162
הוצאות תפעוליות ואחרות	(1)–	104	156	403	89	752
רווח לפני מסים	(1)–	10	70	14	63	157
הפרשה למסים על הרווח	(1)–	11	23	8	47	89
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(1)–	(1)	47	6	16	68
תשואה להון (אחוזים)	(1)–	(0.1)	6.2	2.4	5.2	3.7
יתרה ממוצעת של נכסים	13	6,184	7,475	5,098	15,933	34,703
יתרה ממוצעת של התחייבויות	17	2,049	2,064	20,031	9,145	33,306
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	13	7,864	10,008	2,849	4,019	24,753

הערה:

(1) סכומים נמוכים מ 1 מיליון ש"ח.

משקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011						
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾	(2)–	104	338	179	143	764
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	(2)–	(2)	–	(2)	7	3
עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾	(2)–	47	69	145	(39)	222
סך-הכל הכנסות	(2)–	149	407	322	111	989
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(2)–	158	153	3	25	339
הוצאות תפעוליות ואחרות	(2)1	41	198	404	150	794
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(1)	(50)	56	(85)	(64)	(144)
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	(2)–	(18)	18	(28)	(75)	(104)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(1)	(32)	38	(57)	11	(41)
תשואה להון (אחוזים)	(62.0)	(12.1)	2.3	(26.9)	3.5	(2.2)
יתרה ממוצעת של נכסים	8	3,423	8,907	4,769	15,952	33,059
יתרה ממוצעת של התחייבויות	19	1,543	2,103	18,559	8,700	30,924
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	11	6,329	10,741	2,487	4,344	23,912

הערה:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.

(2) סכומים נמוכים מ 1 מיליון ש"ח.

מיסוי

לפרטים בדבר מיסוי בגין חברות הבת הבנקאיות בחו"ל, ראו "מיסוי" להלן.

התפתחויות במגזר

אי די בי ניו יורק. במהלך שנת 2012 המשיך אי די בי ניו יורק בייעול מערך הנציגויות באמריקה הלטינית וכן, המשיך לפתח את פעילותו, בכלל זה, באמצעות פתיחת סניף נוסף לבנקאות פרטית באזור ניו יורק והקמת חברה בהונג קונג להנפקה מחדש של אגרות חוב דוקומנטריות. **ניירות ערך מגובי נכסים.** לפרטים בדבר השקעות הקבוצה בניירות ערך מגובי נכסים, ראו לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", חלק א' לנספח לדוח הדירקטוריון וביאור 3 לדוחות הכספיים. **אידיבי (סוויס) בנק.** לפרטים בדבר תביעה שהגיש נושא משרה בכירה לשעבר ב-אידיבי (סוויס) בנק, ראו "הליכים משפטיים נוספים" בסעיף "הליכים משפטיים" להלן.

השירות ללקוחות המגזר

אירופה. אידיבי (סוויס) בנק, הינו חברה בת בשווייץ, בבעלות מלאה של בנק דיסקונט. אידיבי (סוויס) בנק מפעיל סניפים בג'נבה ובציריך ונותן מענה ללקוחות תושבי חוץ וישראלים, בשירותי בנקאות פרטית מתקדמים ובניהול השקעות במרכז פיננסי בינלאומי. בישראל פועלת נציגות של אידיבי (סוויס) בנק, למתן מידע, לקידום (promotion) עסקי אידיבי (סוויס) בנק בישראל ולביצוע הפעולות הנלוות להגשת הבקשה לפתיחת חשבון ללקוח בבנק במדינת חוץ. סניף בנק דיסקונט בלונדון מתמקד במתן שירותי בנקאות מסחרית, ללקוחות ישראלים ומקומיים ולחברות בבריטניה ובמערב אירופה. עיקר פעילות הסניף במתן אשראי למגזר הנדל"ן, למלונאות ולמימון פעילות סחר חוץ בענף הדלקים והאנרגיה. הסניף מעניק שירותי סחר חוץ הכוללים אשראי דוקומנטרי וניכיון שטרות. כמו כן, לבנק נציגות בצרפת (פריס). הבנק בוחן את המשך הפעלת הנציגות. **אמריקה.** אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל. בנק זה מפעיל כיום ארבעה סניפים באזור ניו יורק, סניף אחד בפלורידה, שני סניפים בקליפורניה וסניף באיי קיימן. לאי די בי ניו יורק חברה בת בנקאית באורוגוואי - דיסקונט בנק (לטין אמריקה) ונציגויות באמריקה הלטינית ובישראל. בישראל פועלת נציגות של אי.די.בי. ניו יורק, למתן מידע, לקידום (promotion) עסקי הבנק בישראל ולביצוע הפעולות הנלוות להגשת הבקשה לפתיחת חשבון ללקוח בבנק במדינת חוץ.

שירותים ומוצרים עיקריים של אי די בי ניו יורק

אשראי. אי די בי ניו יורק מעניק אשראי בנקאי למגוון רחב של חברות אמריקאיות וישראליות, הפועלות בארה"ב, לבעלי מניותיהן וללקוחות בנקאות פרטית. **מגזר החברות הבינוניות (Middle Market).** אי די בי ניו יורק מעניק אשראי למגזר החברות הבינוניות, הפועלות בענפים שונים, באזור המטרופוליטני של ניו יורק, דרום פלורידה ולוס אנג'לס. ענפי העסקים העיקריים בהם פעיל אי די בי ניו יורק הינם נדל"ן מסחרי, הלבשה ומוצרים נלווים, מזון, חברות מימון, ארגונים שלא למטרת רווח, תעשיית הבריאות וכן מימון פעילות מקומית של חברות ישראליות. ללקוחות מוצע מגוון רחב של שירותים ומימון, ובכלל זה ניהול חשבונות לקוחות, ערבויות, אשראי לקוחות, גביה, מקדמות כנגד חשבונות לקוחות ומלאי, מימון יבוא וכן ניהול מקוון של שירותי בנקאות (Cash Management). **הלוואות למימון הון חוזר (Asset Based Lending).** הלוואות אלה כוללות מימון כנגד מלאי וחייבים ומאפשרות לממן הון חוזר, באמצעות מינוף נכסיו השוטפים של הלקוח. **רכישת חובות לקוחות (Factoring).** פעילות זו משרתת טווח רחב של חברות במגוון תחומי פעילות. מדובר במיסוד קווי אשראי, כנגד תקבולים מלקוחותיו של הלווה. סוג זה של אשראי בנקאי מגביר את מידת הביטחון של הלווה בלקוחותיו וכן, משפר את תהליך הגביה מאותם לקוחות. אחד היתרונות של סוג פעילות זה הוא היכולת להתאים חבילת פקטורינג לצרכיו של לקוח ספציפי. **הלוואות לענף הנדל"ן המסחרי.** המוצרים העיקריים הם קווי אשראי ואשראים דוקומנטריים, וכן הלוואות בריבית קבועה ומשתנה למימון רכישת נכסי מקרקעין, בעיקר בתחום התעשייתי והמסחרי וכן מימון לפרויקטי מגורים (Multi Family), ובכלל זה הלוואות לזמן ארוך לפרויקטים יציבים והשתתפויות בהלוואות עם מוסדות פיננסיים אחרים בארה"ב. העמדת המימון כאמור נעשית תוך שימוש בסטנדרטים גבוהים, המבטיחים שמירה על רמה גבוהה של איכות האשראי. בנוסף, מעניק הבנק שירותי אשראי שונים ללקוחות הבנקאות הפרטית המקומית. **בנקאות אישית.** אי די בי ניו יורק מעניק מכלול מוצרים ושירותים בנקאיים, כולל חשבונות שיקים ואישיים ועסקיים, חשבונות לפעילות בשוק ההון, פיקדונות לזמן קצוב ושירותים חדשניים של ניהול בנקאות מקוונת, ללקוחות הבנקאות הפרטית ולחברות.

בנקאות פרטית בינלאומית. אי די בי ניו יורק מעניק שירותי בנקאות פרטית מקצועיים, ללקוחות שאינם תושבי ארה"ב. שירותים אלה מתאפיינים בבנקאות אישית, המושתתת על נוכחות במדינות אמריקה הלטינית ובישראל ופיתוח קשר אישי יציב וארוך טווח עם לקוחותיו. פיקדונות מלקוחות שאינם תושבי ארה"ב, כולל פיקדונות מלקוחות הבנק באורוגוואי, מהווים כיום את מרבית הפיקדונות מלקוחות באי די בי ניו יורק. לרשות לקוחות אלה עומדים, באמצעות בנקאי החטיבה הבינלאומית, מוצרים ושירותים של אי די בי קפיטל, חברת בת של אי די בי ניו יורק, העוסקת בתיווך ומסחר בשוק ההון. כמו כן, נהנים לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית משירותי השקעות ונאמנות, כמתואר להלן וממגוון מוצרים מובנים. בנוסף, הבנק מעניק שירותי אשראי שונים ללקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית.

בנקאות פרטית ללקוחות ארה"ב. הלקוחות הינם תושבי ארה"ב, בעלי רמה גבוהה של עושר אישי וכן חברות בעלות פעילות מקומית. לקוחות אלה נהנים משירותים אקסלוסיביים של בנקאות אישית וממגוון מוצרים משלימים, לרבות מוצרים ושירותים של אי די בי קפיטל, כאמור לעיל, המוענקים להם באמצעות סניפי אי די בי ניו יורק.

שירותי הבנקאות הפרטית ללקוחות ארה"ב מוענקים באמצעות ארבעת סניפי אי די בי ניו יורק באיזור ניו יורק.

מחלקת השקעות ונאמנות. אי די בי ניו יורק מציע שירותי ניהול השקעות ונאמנות (Investment Management and Trust), ללקוחות בנקאות פרטית בינלאומית וללקוחות הבנקאות הפרטית תושבי ארה"ב, בשינויים המחויבים, על פי ההבדלים בסוג הפעילות ובהעדפות הלקוחות.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פרופיל הסיכון של קבוצת דיסקונט

קבוצת דיסקונט פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים. הפיזור הגיאוגרפי והעסקי של הקבוצה וגודלן של חברות הבת בארץ ובחו"ל ביחס לפעילות חברת האם, חושף את הקבוצה לסביבה בעלת מאפיינים עסקיים ורגולטורים שונים ומגוונים, התורמים לפיזור סיכון.

ההשפעות החיצוניות העיקריות להם חשופה הקבוצה:

- **דרישות ההון מהמערכת הבנקאית.** הנחיות הפיקוח ליישום הוראות באזל 3 ולעמידה ביחס הון ליבה מינימלי שלא יפחת מ-9%, החל מיום 1 בינואר 2015, מהוות אתגר לכלל המערכת הבנקאית וצפויות להשפיע על יכולת המערכת הבנקאית, ובכלל זה קבוצת דיסקונט, בפיתוח פעילות עסקית הכרוכה בגידול של היקף נכסי הסיכון;
 - **התפתחות בשווקים הכלכליים באירופה ובארה"ב.** בשנת 2013 צפויה בארה"ב צמיחה איטית ובגוש האירו ימשך המיתון. עם זאת, במחצית השנייה של השנה צפויה התאוששות. הקבוצה מבצעת מעקב וניטור אחר ההתפתחויות השונות, ונקבעו אינדיקטורים למעקב אחר החשיפות השונות;
 - **שוק הנדל"ן המקומי.** ענף הנדל"ן הינו בעל שיעור החשיפה הגדול ביותר בגין פעילות לוויים בארץ. הקבוצה פועלת לשיפור פיזור התיק;
 - **שינויים רגולטורים.** בשנים האחרונות ניכרת מגמה של ריבוי דרישות דין ורגולציה בארץ ובעולם, לרבות תחולה אקסטרטוריאלי של הדין, בעיקר בתחומי הציות ואיסור הלבנת הון, המגבירים את חובות הגילוי והדיווח של התאגידים הבנקאיים ומחייבים היערכות תשתיתית והטמעה של השינויים בקרב העובדים. לצד השינויים הרגולטוריים השונים, ניכרת מגמה של הגברת האכיפה בתחומים שונים (ייעוץ להשקעות, דיני עבודה, הגבלים עסקיים, הגנת הפרטיות ועוד). הבנק פועל באופן ממוקד לשיפור תרבות הציות ווידוא עמידה בדרישות הדין והרגולציה;
 - **המשכיות עסקית.** המצב הגיאופוליטי האזורי והמתיחות עם איראן מחייבים את הבנק בהיערכות להתמודדות עם תרחישי קיצון וחילוץ התהליכים להמשכיות עסקית. במסגרת זו ביצע הבנק היערכות בהתאם להוראות נב"ת 355 בנושא המשכיות עסקית ומעת לעת מתקיימים תרגילים שונים לבחינת מוכנות הבנק והקבוצה לאירועי תרחיש שונים.
- יחסי היעילות התפעולית.** שיפור יחסי היעילות התפעולית נמנה על יעדיה המרכזיים של הקבוצה, באמצעות קיצוץ בהוצאות ושינויים מבניים ותהליכיים, שיובילו למיצוי סינרגיות בקבוצה. עם זאת, נושא זה נותר אתגר משמעותי נוכח שחיקת הרווחיות ומקורות ההכנסה של המערכת הבנקאית, כאמור, ומבנה ההוצאות של הקבוצה.
- בנוסף לגורמי הסיכון הרוחביים המפורטים להלן, מבצעת הקבוצה הליך של זיהוי והערכה של גורמי הסיכון העיקריים והייחודיים להם חשופה הקבוצה.

טבלת גורמי סיכון

כחלק מניהול הסיכונים הקבוצתי ובהתאם לדרישות הפיקוח בנושא, מבוצע זיהוי וניתוח של סיכונים אליהם חשופה הקבוצה, בחתך של סוגי סיכונים וקווי עסקים עיקריים, בהתאם למתודולוגיה קבוצתית להערכת פרופיל הסיכון.

התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים, לכלול בדוח השנתי טבלת גורמי סיכון אשר ידורגו בקטגוריות הבאות על פי השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי: השפעה גדולה, בינונית או קטנה.

טבלת גורמי סיכון, המפורטת להלן בהתאם לדרישה האמורה, מהווה את התוצר המסכם של תהליך ההערכה השנתי וכוללת הערכה עצמית של הנהלת הבנק למידת החשיפה לסיכון, בהתבסס על הכלים והמתודולוגיות שפיתחה הקבוצה לזיהוי ולהערכת הסיכונים הגלומים בפעילות השוטפת.

תהליך ההערכה השנתי מתייחס למאפייני הפעילות הייחודיים לקבוצה והטבלה משקפת את מפת הסיכונים וזיהוי אזורי הפגיעות של הקבוצה, המהווים בסיס להערכת דרישות ההון, כנגד פרופיל הסיכון הייחודי של הקבוצה, במסגרת הנדבך השני של באזל.

קיים קושי רב בהערכת הסיכונים והשפעתם. בכדי להעריך את השפעתו של סיכון, נדרש להניח הנחות בדבר עוצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. על מנת שהערכה כזו תהא תקפה, עליה להתבצע באמצעות מודלים מתקדמים, מרביתם אינם זמינים לקבוצה בשלב זה.

מכאן, שהערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שתובא בטבלה להלן, הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק אשר גובשה, כאמור, על פי המתודולוגיה להערכת פרופיל הסיכון הקבוצתי, המבוססת על זיהוי והערכת הסיכון המובנה בפעילויות הקבוצה, בהתחשב במערך הבקורות הקיים, הבא לידי ביטוי בהערכת איכות ניהול הסיכונים. מתודולוגיה זו משמשת כאמור את הקבוצה גם לצורך הערכת הנאותות ההונית שלה, במסגרת דוח ה-ICAAP.

לאור כל האמור לעיל, יש לנקוט משנה זהירות בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

טבלת סיכונים

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
1. סביבת הסיכון	בינונית-גדולה	סיכון הנובע מגורמים ואירועים חיצוניים לקבוצה: כלכליים, חברתיים, פוליטיים וגיאופוליטיים, בארץ ובעולם, העלולים להשפיע על פרופיל הסיכון הקבוצתי. זאת, על ידי פגיעה מהותית ביכולת הקבוצה להשיג את יעדיה, פגיעה ברווחיות ובנתח השוק שלה. הערכת הסיכון מבוססת על תרחישי קיצון ותרחישים שונים נוספים.
2. השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית-גדולה	הערכת השפעת הסיכון נותרה ברמה "בינונית-גדולה", לאור חוסר הוודאות הגיאופוליטי והפיננסי, הבא לידי ביטוי, בין היתר, בשווקי ההון ובשווקים הריאליים בארץ ובחו"ל, הגברת הסיכונים הקיברנטיים והעלאת הדרישות הרגולטוריות וההיערכות הנדרשת ליישומן.
2.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	סיכון לפגיעה מהותית בשווי הקבוצה וברווחיותה, כתוצאה מהרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם. הקבוצה מנהלת את הסיכון באמצעות קביעת אסטרטגיה, מדיניות ומגבלות חשיפה, המתייחסות, בין השאר, להיקף ואיכות התיק, ריכוזיות לווים וענפי משק, ביטחונות, בקורות אשראי ועוד.
2.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	קטנה-בינונית	הערכת השפעת הסיכון נותרה "בינונית-גדולה", גבוהה מההערכות הפרטניות ביחס לסיכונים איכות וריכוזיות תיק האשראי, בשל המשך חוסר הוודאות בסביבת הסיכון והיקף החשיפה המובנית של הקבוצה. עם זאת, אסטרטגיית הבנק ממוקדת בשיפור איכות והרכב תיק האשראי ובשיפור איכות ניהול הסיכון והבקורות, תוך היערכות להוראות הפיקוח על הבנקים, שפורסמו בשלהי שנת 2012, בתחומי ניהול סיכון זה.
2.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	סיכון לפגיעה מהותית בשווי הקבוצה וברווחיותה, כתוצאה מהרעה גבוהה של איכות הלווים ו/או של שווי הביטחונות, ביחס להערכתם הנאותה. הקבוצה מנטרת את הסיכון, בהתאם למדיניות האשראי שלה ולמדיניות ההסתמכות על בטחונות.
2.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	קטנה-בינונית	הערכת השפעת הסיכון נותרה "בינונית", על אף הקיטון בהוצאות להפסדי אשראי והשיפורים בחיתום ובניטור האשראים והפחתה של סיכונים מתהווים.
2.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	קטנה-בינונית	סיכון לפגיעה מהותית בשווי הקבוצה וברווחיותה, הנובע מהרעה בפעילות העסקית בענף משק מסוים. מדיניות הקבוצה בגין ריכוזיות ענפית הינה שמרנית. עם זאת, קיימת ריכוזיות גבוהה יחסית בענף בינוי ונדל"ן, המאפיינת את הקבוצות הבנקאיות בישראל.
		הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה-בינונית", לאור סיכון מובנה נמוך, יחסית למערכת, לאור קביעת מתווה במדיניות האשראי, לשיפור תמהיל התיק.

טבלת סיכונים (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
2.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וברווחיותה הנובע מהרעה בפעילות העסקית של לווה/קבוצת לווים גדולה. בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס לריכוזיות חבות לווים וקבוצות לווים. הקבוצה עומדת במגבלות, מנתחת ומנסה את החשיפות ואת פעילות ואיתנות הלווים וקבוצות הלווים, כאמור. בהערכת החשיפה, הובאה בחשבון השפעת המשבר הפיננסי על לווים גדולים ועל קבוצות לווים במשק וכן היקף הקצאת ההון שהבנק נדרש להקצות בגין סיכון זה. הערכת השפעת הסיכון נותרה "בינונית", לאור יציבות במדדי הריכוזיות השונים ובהשוואה למערכת.
3. השפעה כוללת של סיכונים שוק	קטנה-בינונית	סיכון לפגיעה מהותית בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בפרמטרים כלכליים בשווקים הפיננסיים השונים, המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו. הקבוצה פועלת לניהול סיכונים השוק על בסיס כלכלי וחשבונאי, בשאיפה ליצור ערך כלכלי יציב לטווח ארוך, בהינתן שיקולים חשבונאיים ושיקולים המשפיעים על תכנון ההון. סוגי סיכונים השוק העיקריים של הקבוצה הם סיכון הריבית על מרכיביו, סיכון שער חליפין ואינפלציה, סיכון מניות ונגזרים. הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה-בינונית". מחד, קיימת ירידה בתנודתיות גורמי הסיכון ובהתאם, ירידה ברגישות הקבוצה ובוצעו שיפורים באיכות הניהול. מאידך, דרישות ההון מדגישות את החשיפה, במונחים חשבונאיים.
3.1 סיכון ריבית	בינונית	סיכון ריבית הוא סיכון מהותי לרווחים, או להון, הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים הן על השווי הכלכלי של הון הקבוצה (ראיה כלכלית) והן על ההון הרגולטורי של הבנקים בקבוצה (ראיה חשבונאית). מקורותיו העיקריים של הסיכון הם תמחור מחדש, שינוי בעקום התשואה, חשיפה לסיכון בסיס הריבית והאופציונאליות הגלומה במכשירים פיננסיים שונים. הערכת השפעת הסיכון נותרה "בינונית", בשל היקפי החשיפה בראייה חשבונאית והשפעת סביבת הסיכון. מאידך, חל צמצום בחשיפה בראייה כלכלית.
3.2 סיכון אינפלציה	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים באינפלציה עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת נגזרים והעסקות העתידיות. הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה", בשל חשיפה שאינה מהותית ביחס להיקף הפעילות וההון ואיכות הניהול הנאותה לבקרתו.
3.3 סיכון שערי חליפין	קטנה	סיכון לפגיעה מהותית בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשער החליפין עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת נגזרים והעסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכונים שער חליפין אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף. כתוצאה משינוי הפוזיציה המבנית, חלה עליה בסיכון לפגיעה בבסיס ההון משינויים בדולר ומאידך, נוטלה השפעת שער החליפין על יחסי ההון. הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה", מאחר והסיכון המובנה מוגבל ביחס להיקף הפעילות וההון העצמי של הקבוצה ואיכות הניהול הנאותה לבקרתו.
3.4 סיכון מחירי מניות	קטנה	סיכון לפגיעה מהותית בשווי הקבוצה וברווחיותה, הנובע משינויים במחירי מניות, או מכשירים מנייתיים (לרבות קרנות), המוחזקים על ידה. הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה", בשל אופי ההחזקות של הקבוצה ואיכות הניהול הנאותה לבקרתו.
4. סיכון נזילות	קטנה	סיכון מהותי לרווחים ולהון הקבוצה, הנובע מאי יכולת לספק את צרכי הנזילות שלה ו/או אי הוודאות שקיימת לגבי זמינות המקורות. התממשות הסיכון בכך שהקבוצה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה, בשל התפתחות בלתי צפויה ותיאלץ לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן שיגרום לה הפסד משמעותי. הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה", בעיקר לאור רמת הנזילות הגבוהה בשווקים ובקבוצה ואיכות הניהול הנאותה לבקרתו.
5. סיכון תפעולי	בינונית	סיכון להפסד מהותי, כתוצאה מאי נאותות, או מכשל של תהליכים פנימיים, טעויות אנוש, הונאות ומעילות והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים, כשלים במערכות הקבוצה, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הקבוצה בוחנת, באופן שוטף, הן את החשיפה לסיכון התפעולי, לרבות החשיפה לסיכונים טכנולוגיים המידע והן את אירועי התממשות, מיישמת בקורות על התהליכים השונים ומחזקת, באופן עקבי, את המוכנות בנושאי המשכיות עסקית וטכנולוגית. הערכת השפעת הסיכון התפעולי נותרה "בינונית", למרות שינויים ארגוניים, המבוצעים למטרת התייעלות ויוצרים חשיפה בטווח הקצר והגברת הסיכון בסביבה הטכנולוגית, בשל פעולות נרחבות שבוצעו לשיפור תהליכי ניהול הסיכון בקבוצה, לרבות חיזוק המוכנות בנושאי המשכיות עסקית ואבטחת מידע.

טבלת סיכונים (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
6. סיכון משפטי	קטנה – בינונית	סיכון המשפטי הינו סיכון להפסד מהותי, כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף, באופן משפטי, קיומו של הסכם וכתוצאה מתביעות משפטיות, שהבנק צד להן. הסיכון המשפטי כולל את הסיכון הרגולטורי הנובע משינויים בדין, לרבות שינויים בחקיקה, בפסיקה ובעיקר בהנחיות המתפרסמות באורח תדיר על ידי הגופים הרגולטוריים אליהם כפופה הקבוצה, אשר מטילות עליה חובות שונות. לקבוצה לא נגרמו בעבר הפסדים מהותיים כתוצאה מסיכון זה, וההערכה היא כי הבקורות המשפטיים המיושמות בקבוצה הינן הולמות.
7. סיכונים ציות, הלבנת הון ומימון טרור	בינונית	הערכת השפעת הסיכון עלתה מרמה "קטנה" בשנת 2011 לרמה "קטנה-בינונית" השנה, בשל ריבוי דרישות רגולטוריות והצורך בהיערכות ליישומן, וזאת, על אף איכות הניהול הגבוהה לבקרתו.
8. סיכון מוניטין	קטנה-בינונית	סיכון שהקבוצה תסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, ותספוג הפסד כספי מהותי, או פגיעה במוניטין כתוצאה מאי ציות להוראות הדין והרגולציה, החלות עליה בתחום יחסי בנק-לקוח ו/או בתחום איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור. הקבוצה מפעילה כלי מעקב ובקרה שוטפים, אשר מפחיתים סיכון זה, ופועלת לשיפורם.
9. סיכון אסטרטגי	בינונית	הערכת השפעת הסיכון נותרה "בינונית", למרות ריבוי הדרישות הרגולטוריות, זאת בשל שיפורים משמעותיים שביצעה הקבוצה באיכות ניהול הסיכון ומיצוב נושאים אלה במיקוד מרכזי בתוכניות העבודה של הקבוצה.
		סיכון לפגיעה מהותית במצבה העסקי של הקבוצה, עד כדי קשיי נזילות, כתוצאה מפגיעה בדימוי הקבוצה, בעקבות פרסומים שונים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחות, ספקים, בנקים קורספונדנטים, משקיעים, גורמי פיקוח ואחרים. תדמית שלילית עלולה להיווצר כתוצאה מהתממשות מספר רב של גורמים, יחד או לחוד, כגון: מעילה, פגיעה ברווחיות או בהלימות ההון, קריסת מערכות וכו'. הערכת השפעת הסיכון נותרה "קטנה-בינונית", זאת בשל איכות ניהול הסיכון.
		סיכון אסטרטגי הינו סיכון עסקי, בין במעשה (כגון החלטות עסקיות שגויות או יישום לא נאות שלהן) ובין במחדל (כגון, העדר תגובה לשינויים בתחרות), שבהתממשותו עשוי להביא לפגיעה מהותית ברווחיות, בהון, במוניטין ו/או במיצוב הקבוצה לאורך זמן, ולמנוע מהקבוצה לשמור על מעמדה כשחקן רלוונטי ומשמעותי במערכת הבנקאית.
		הערכת השפעת הסיכון נותרה "בינונית", בשל העובדה שהערכת הסיכון בשנת 2011 שיקפה את השפעות סביבת הסיכון, העלאת דרישות ההון ושחיקת מקורות ההכנסה של המערכת הבנקאית, בישראל ובחו"ל ומאידך, בוצעו שיפורים באיכות ניהול הסיכון והקבוצה נמצאת בתהליך גיבוש תכנון אסטרטגי ומתווה הון רב שנתי.

עקרונות ניהול הסיכונים

בשנים האחרונות קיימת מגמה עולמית להכרה בתחום ניהול הסיכונים כרכיב חיוני בתאגיד הבנקאי, ולחידוד הצורך בביסוס תפיסת ניהול הסיכונים והטמעתה לרוחב כל פעילויות התאגיד בפעילות השוטפת, ובתהליכי קבלת החלטות עסקיות. הקבוצה פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק, חברות בת, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים. בהתאם, הבנק בוחן את הסיכונים השונים אליהם חשופה הקבוצה בראיה קבוצתית וצופה פני עתיד.

ניהול סיכונים קבוצתי

ניהול הסיכונים, על מרכיביו השונים, מבוצע על בסיס קבוצתי. מסמכי מדיניות, כלים, מתודולוגיות ותשתיות שמפתחת חברת האם מועברים לחברות הבת אשר אחראיות לאימוצם בהתאמות המחייבות ממאפייני פעילותם הייחודיים. בשנים האחרונות פועלת הקבוצה, באופן מתמיד, לשיפור והידוק יכולות הניהול, הפיקוח והבקרה הקבוצתיים, ולשיפור יכולות הניהול הקבוצתי, תוך גיבוש מהלכים אסטרטגיים בראיה קבוצתית ומיצוי סיnergיות בקבוצה.

במסגרת זו הוגדרו פונקציות שונות שהינן בעלות אחריות קבוצתית, אשר אמונות לפעול למימוש אחריותן המקצועית, תוך שיפור איכות הבקרה ואיכות ניהול הסיכונים הקבוצתית ותוך הבנייה ושיפור מתמיד של הממשקים ההדדיים ומעורבות בהחלטות מהותיות שמקבלות חברות הבת. מנהלי הסיכונים בחברות הבת כפופים ניהולית למנכ"ל חברת הבת אך מונחים מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה.

מדיניות ניהול הסיכונים ומטרותיה

תפישת ניהול הסיכונים, שגיבשה הקבוצה, משקפת ומיישמת את רוח ההנחיות והכללים שפורטו במסמך הנחיות באזל II ובהוראות הפיקוח על הבנקים בעניין, והיא מעוגנת בסדרה של מסמכי תשתית ומסמכי מדיניות לניהול הסיכונים השונים, אשר אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ואשר מטרתם להתוות את התשתית הכוללת לניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה. תפישה זו כוללת התייחסות נרחבת להיבטי הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, לרבות תפקידי הדירקטוריון, ההנהלה הבכירה והגדרת סמכות ואחריות של הגורמים המשתתפים בתהליכי ניהול הסיכונים. כמו כן, המסמכים מגדירים את הכלים והמנגנונים לזיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על החשיפה לסיכונים, לרבות התיאבון לסיכון ותרחישי קיצון.

מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים עקביים עם הרגולציה המתפתחת בתחום ניהול הסיכונים, והמציאות העסקית, ומועברים לאימוץ, בהתאמות המחויבות, לחברות הבת העיקריות.

מסמכי המדיניות לניהול סיכונים בשילוב עם האסטרטגיה הקבוצתית, תוכניות העבודה ומגבלות התיאבון לסיכון, מהווים את הבסיס לגיבוש מסמכי מדיניות פרטניים וכן להסדרת תחומי האחריות והסמכויות של פונקציות הבקרה השונות, בנהלי עבודה מחייבים.

הבנק והקבוצה פועלים בתהליך מתמשך להטמעת המבנה הארגוני לניהול הסיכונים והסדרת תהליכי הזיהוי, הפיקוח הניטור הדיווח והבקרה אחר ניהול הסיכונים והחשיפות ומעקב אחר פרופיל הסיכון של הבנק במסמכי המדיניות (כמפורט לעיל) ובנהלים תומכים, המגדירים את האחריות והסמכות של מעגלי הבקרה השונים והפונקציות הארגוניות הפועלות מתוכם.

מסמכי המדיניות השונים מבטאים ונותנים מסגרת תומכת למתודולוגיות, לכלים (מודלים) ולתשתיות שגובשו בבנק, לצורך אמידה והערכת הסיכונים השונים ומגדירים את תהליכי הבקרה המשמשים, להערכת החשיפות ופרופיל הסיכון של הקבוצה, תוך בחינה ווידוא נאותות ההון כנגד סיכונים אלה. במסגרת זו ראוי שימוש בכלים כמותיים שונים המאפשרים ניהול של הסיכונים באמצעות מודלים סטטיסטיים מגוונים (כגון מודלים לדירוג חבות של לווים, מודלים לאמידת סיכונים השוק וכד') וכן במתודולוגיות וכלים איכותיים שמאפשרים תהליך סדור ושיטתי של זיהוי, הערכה וניטור אחר התפתחות הסיכונים והחשיפות. לצד הכלים המשמשים לניהול השוטף של הסיכון, עושה הקבוצה שימוש בתרחישים שונים, על מנת לבחון את החשיפה לסיכונים בתרחישים שונים ובמצבי קיצון שונים, כמפורט להלן.

לצורך מעקב כי חברות הבת העיקריות מאמצות את המדיניות, הכלים והמתודולוגיות שגובשו, בשינויים המחויבים מפעילותן, מבוצע מעקב אחר הטמעתם ויישומם של מתודולוגיות וכלים שמשמשים בניהול הסיכונים. השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים, בארץ ובחו"ל, נבחנים ומתעדכנים מעת לעת, בהתאמה לשינויים בסביבה העסקית, הפנימית והרגולטורית.

כלים לניהול סיכונים

תיאבון לסיכון

הצהרת התיאבון לסיכון מתייחסת לרמת הסיכון המקסימלית אותה מוכנה הקבוצה ליטול בהתחשב בקיבולת הסיכון שלה, לשם השגת יעדיה, במהלך עסקים רגילי ובתרחישי קיצון. הצהרת התיאבון לסיכון משקפת את טעמי הסיכון של הדירקטוריון ומאושרת על ידו בהלימה לתוכנית האסטרטגית ולתכנון ההון.

הצהרת התיאבון לסיכון כוללת הגדרות לסיכונים שהקבוצה נוטלת במהלך עסקים רגילי ובתרחישי קיצון וקובעת מגבלות "על" ביחס לסוגי הסיכונים המהותיים, וכן כוללת תיאור של הכיוונים העסקיים הרצויים ואלו שאינם רצויים, לרבות התייחסות למיקודים עסקיים ומנועי צמיחה, המהווים בסיס לקביעת מדיניות ומגבלות פרטניות, ביחס לכל סיכון. מגבלות ה"על" מנוסחות הן כהצהרה "איכותית" והן כהצהרה "כמותית" (אשר כוללות, בין היתר, את: יעדי הלימות הון, תשואה להון, יחסי הון בתרחיש קיצון, ריכוזיות תיק האשראי ועוד), בהתאם לסוג הסיכון.

בחודש אפריל 2012, אישר הדירקטוריון את הצהרת התיאבון לסיכון המעודכנת, המשקפת את רמת הסיכון הרצויה של הקבוצה. הצהרת התיאבון לסיכון נבחנת ומעודכנת מדי שנה, בהלימה לשינויים בסביבה העסקית וברגולציה, למתווה ההון ולכרית ההון הנדרשת, בהתייחס בין היתר לאזורי פגיעות חדשים, ולתוצאותיהם של מבחני הקיצון.

תרחישי קיצון

הבנק משתמש בתרחישי קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לתהליכי ניהול הסיכונים, שמטרתו להתריע בפני ההנהלה על תוצאות חמורות בלתי צפויות הקשורות למגוון הסיכונים, ולספק אינדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. כמו כן, חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי באתגור תהליכי תכנון ההון, ובקביעת תיאבון לסיכון לאזורי הפגיעות שזוהו בתרחישים.

בשנת 2012 הוגדרה מסגרת מתודולוגית אחידה המגדירה תהליך עבודה סדור ליישום תרחישי קיצון בבנק ובחברות הבת, המפרטת את

המתודולוגיה והמודלים שבהם עושה הקבוצה שימוש לשם הערכת השפעת תרחישי הקיצון על סיכוני אשראי, סיכוני שוק ורכיבים מסויימים בדוח רווח והפסד.

המתודולוגיה שפותחה משלבת בין בחינת השפעותיהם של תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעותיהם של שינויים בפרמטרים מקרו כלכליים, על סעיפי דוח רווח והפסד, באמצעות מודלים פנימיים שהבנק פיתח, לבין בחינת ההשפעות של תרחישי הקיצון על אזורי פגיעות/מוקדי סיכון ספציפיים שזוהו, כאשר תהליך הבחינה וההערכה מבוצע על ידי הגורמים העסקיים. השילוב כאמור מאפשר לבנק גמישות ומהירות יחסית בהרצה של מגוון תרחישים בניתוחי רגישות שונים מחד, ומאידך בחינה פרטנית של החשיפות, תוך התייחסות למאפייני הסיכון הייחודיים לקבוצה והעלאת השימושיות של הכלי, בידי הגורמים העסקיים ומערך ניהול הסיכונים, בקביעת מגבלות פרטניות, בהגדרת התיאבון לסיכון ובגיבוש תוכניות מגירה למצבים בהם יתממש הסיכון.

אישור מוצרים חדשים

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, בטרם הפעלה של מוצרים/פעילויות חדשות, נדרש ביצוע תהליך סדור ושיטתי, שיבטיח זיהוי והערכה נכונים של כל הסיכונים הגלומים במוצר/הפעילות החדשה, תוך בחינת השפעתם על פרופיל הסיכון ווידוא נאותות התשתיות והבקורות התומכות בהפעלתם. התהליך האמור מוסד במדיניות יעודית ובנהלי עבודה תומכים, שמיושמים בבנק ובקבוצה. חברות הבת הונחו להעביר לבחינה ואישור של חברת האם, בקשות לאישור הפעלה של מוצרים חדשים, שהינם מהותיים לפעילות חברת הבת. הטמעת התהליך ברמה הקבוצתית תורמת ליכולת לזהות ולהעריך סיכונים חדשים בהתהוותם, ולוודא היערכות וגידור נאות של הסיכונים, באמצעות תהליכי עבודה תומכים, תשתיות ובקורות.

הערכת פרופיל הסיכון

הערכת פרופיל הסיכון של הבנק והקבוצה, מבוצעת בתהליך הערכת סדור ושיטתי, באמצעות מתודולוגיה קבוצתית, העומדת בבסיס תהליך הערכת הנאותות ההונית, ה-ICAAP (ראה הרחבה להלן). השינויים בפרופיל הסיכון נבחנים מידי רבעון, במסגרת מסמך החשיפות, המרוכז על ידי מערך ניהול הסיכונים, אשר מהווה כלי הערכה המסייע לדירקטוריון הבנק, לעקוב אחר שינויים בפרופיל הסיכון, תוך ווידוא כי הקבוצה אינה חורגת מהתיאבון לסיכון שנקבע.

הדוח מציג את עמדת מנהל הסיכונים הראשי ביחס לשינויים בפרופיל הסיכון, בין היתר, בהתבסס על שינויים בסביבה העסקית והרגולטורית ותוך בחינה של עמידה במגבלות ואינדיקטורים שונים המשמשים לניטור החשיפות, זאת גם באמצעות השוואה למערכת הבנקאית. במסגרת המסמך נבחנים גם שינויים מהותיים באיכות ניהול הסיכונים, לרבות השפעתם איכות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים ומוצפים נושאים וסוגיות, המאפשרים מיקוד הדיון וקבלת החלטות מבוססות סיכון.

תיקוף מודלים

בהתאם להנחיית הפיקוח מחודש אוקטובר 2010, הבנק פיתח ומיישם מדיניות בנושא תיקוף מודלים, שמטרתה מזעור סיכונים פוטנציאליים הנובעים מהשענות על מודלים פיננסיים שלא תוקפו או נבחנו באופן נאות. מסמך המדיניות, המגדיר תהליכים שיבטיחו כי המודלים בהם משתמש הבנק יתוקפו כנדרש, הועבר לחברות הבת העיקריות, לאימוצו בהתאמות המחויבות. כמו כן, מוסד תהליך ליישום ממצאי התיקופים. הבנק מתחזק קטלוג של מודלים, הכולל מיפוי המודלים ותיעדופם לתיקוף, בהתאם להגדרות שגובשו לגבי מהו מודל ולגבי קריטריונים לקביעת עדיפות לתיקוף.

במהלך שנת 2012 הסתיים תהליך תיקוף המודלים שתועדפו ברמת עדיפות גבוהה, והם נמצאו נאותים ועונים לצורך שלשמו הם פותחו. נמשך תהליך התיקוף של יתר המודלים, בעדיפות בינונית ונמוכה.

הדרכות, תירגול והטמעת תרבות ניהול סיכונים

הבנק מייחס חשיבות רבה לשיפור ולהטמעת תרבות ניהול הסיכונים לאורך כל שכבות הארגון. הפעילות מבוצעת הן על ידי המעגל השני (כהגדרתו להלן, בסעיף "מעגלי בקרה") והן באמצעות פונקציות הבקרה השונות בחטיבות העסקיות, שמשמשות כמטמיעי ידע בתחומי ניהול הסיכון, בדגש על סיכוני הציות, הלבנת הון וניהול הסיכונים התפעוליים. תהליכי ההכשרה וההדרכה של העובדים כוללים תוכניות הדרכה סדורות, קיום מבדקי ידע, הכשרות בתחומים ייעודיים, גיבוש שגרות עבודה ובקורות ממוקדות סיכון וקיום סדנאות בנושאים שונים הקשורים לשיפור התרבות, כגון סדנאות הפקת לקחים, ניתוח אירועי כשל מהותיים וכיוצ"ב.

עקב אופיו של הסיכון התפעולי מתקיימת תוכנית הדרכה שנתית, כאשר מידי שנה ההדרכה נעשית לרמות תפקיד שונות. אחת לתקופה

מתקיימים מהלכי הדרכה לכלל עובדי הבנק על מנת להטמיע את תרבות ניהול הסיכונים התפעוליים. מרבית תוכניות ההדרכה מתקיימות בראייה קבוצתית וכוללות את חברות הבת העיקריות בישראל. בנוסף, בתחומים העסקיים, בדגש על תחום האשראי, מבוצעות השתלמויות והדרכות, על בסיס תקופתי, במטרה לשפר ולעדכן את הידע הקיים ואת הרמה המקצועית של העובדים, לרבות תחקור אירועי כשל.

ממשל תאגידי לניהול סיכונים

בקבוצת דיסקונט מאומצת מסגרת ממשל תאגידי בהלימה להוראות באזל ולהוראות הפיקוח על הבנקים, המעוגנת כאמור, בסדרה של מסמכי תשתית ומדיניות בתחומי הסיכונים השונים. הדירקטוריון וועדותיו והנהלה רואים חשיבות רבה בכינונה של תרבות ניהול סיכונים ושואפים לחיזוק מעמדן המקצועי ותפקודן של פונקציות הבקרה השונות. הדבר מתבטא, בין היתר, באמצעות הקצאת משאבים והכוונה לשיפור תהליכי הניטור, הבקרה והדיווח הקיימים. מבנה ניהול הסיכונים בבנק כולל חמישה קווים עיקריים: הדירקטוריון, ההנהלה ושלושת מעגלי הבקרה, כמפורט להלן.

הדירקטוריון

הדירקטוריון נושא באחריות לעסקי הקבוצה ולאיתנותה הפיננסית, ומסגרת עבודתו מוגדרת בהלימה להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ומעוגנת בנהלי עבודה תומכים לפעילות ולפעילות ועדותיו השונות.

הדירקטוריון אחראי על התווית אסטרטגית ומדיניות שיאפשרו מימוש היעדים העסקיים בראייה ארוכת טווח וישמרו על יציבות הקבוצה ופועל להידוק וחיזוק הקשר בין תהליך התכנון האסטרטגי, תכנון ההון וגיבוש הצהרת התיאבון לסיכון, כך שתהיה עקבית עם האסטרטגיה העסקית. הדירקטוריון אחראי להתווית מדיניות ניהול הסיכונים ולפיקוח אחר השינויים בפרופיל הסיכון, בהלימה לתיאבון לסיכון ולמגבלות השונות שנקבעו מכוחה.

פעילות הדירקטוריון מבוצעת, על ידי מליאת הדירקטוריון ו/או על ידי ועדות המשנה שלו, בנושאים השונים, באמצעות דיונים שוטפים, תקופתיים ויעודיים, לרבות בראייה קבוצתית.

השליטה והבקרה על ניהול הסיכונים מתבצעת על ידי ועדות הדירקטוריון השונות, שהעיקריות שבהן הן:

- **ועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.** הוועדה מסייעת ומייצעת לדירקטוריון ביישום תפקידיו, לייזודא קיומם של תהליכי ניהול סיכונים אפקטיביים בבנק ובקבוצה. הוועדה דנה וממליצה לדירקטוריון על המדיניות לניהול הסיכונים השונים ומפקחת על יישום המדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון;
- **ועדת הביקורת.** הוועדה בוחנת את אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית, באמצעות פונקציות הביקורת והבקרה השונות, עוקבת אחר ממצאיהן ואחראית, בין היתר, להציע לדירקטוריון דרכים לתיקונם. לצורך מילוי תפקידיה נסמכת ועדת הביקורת על עבודתן של פונקציות הבקרה הבלתי תלויות, בהן מערך הביקורת הפנימית, פונקציות הציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

הנהלה

להנהלת הבנק תפקידים רבים בתחום ניהול הסיכונים של הבנק ושל הקבוצה. מסמכי המדיניות (ראו לעיל) כוללים התייחסויות נרחבות למשימות ההנהלה כ"אורגן" בתחום ניהול הסיכונים, כאשר, באופן כללי, כל משימה שבאחריות הדירקטוריון מחייבת טיפול מקדים של ההנהלה - עריכת דיונים מקדימים, ביצוע של משימות בקרה ופיקוח וגיבוש המלצות עבור הדירקטוריון. ההנהלה אחראית למימוש מודל ומדיניות ניהול הסיכונים, קיום בקרה ופיקוח על איכות ניהול הסיכונים ונאותות מדידת והערכת הסיכונים. ההנהלה פועלת באמצעות מנהל הסיכונים הראשי והמערך לניהול סיכונים ובאמצעות ועדת מנהלי סיכונים.

ועדות ופורומים

במסגרת ההנהלה פועלים פורמים וועדות שונים, אשר תורמים ומסייעים להנהלה במשימות בתחום ניהול הסיכונים, כאשר העיקריים שבהם, בראשות מנהל הסיכונים הראשי, הינם: ועדת מנהלי סיכונים, פורום תרחישי קיצון, ועדת תיקוף מודלים, וועדת מוצר חדש. כמו כן, פועלות בבנק מספר רב של ועדות ייעודיות בתחומי הפעילויות השונים, המעורבות, בין היתר בתהליכי ניהול סיכונים. ניתן למנות בין היתר את ועדות האשראי השונות, ועדת הנ"ה, פורום סיכויי שוק ונזילות, פורום בקרי סיכונים תפעוליים בקבוצה ועוד.

ועדת מנהלי סיכונים. הוועדה היא הפורום המרכזי באמצעותו מבוצע ניהול הסיכונים והיא מקיימת דיונים שוטפים במכלול הנושאים הנדרשים לקידום ולשיפור תהליכי ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה, לרבות: מתודולוגיות, הוראות רגולציה, פרקטיקה מקובלת וכד'; קיום התייעצות בנושאי ניהול סיכונים; מסירת דיווחים וגיבוש המלצות בתחום ניהול הסיכונים; בחירת האמצעים והכלים הנדרשים לניהול הסיכונים; מעקב אחר התפתחות החשיפות לסיכונים בהשוואה למדיניות ולמגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון, ועריכת דיון תקופתי בסיכונים מהותיים שהתממשו (אירועי כשל) והזכרים למזעורם.

בראש הוועדה עומד מנהל הסיכונים הראשי של הבנק, וחברים בה חברי ההנהלה שהם מנהלי סיכונים בבנק וכן מנהלי הסיכונים בבנק מרכזתיל דיסקונט ובכאל.

בנוסף, פועלים פורומים קבוצתיים נוספים:

- **פורום תרחישי קיצון קבוצתי.** פורום בראשות מנהל הסיכונים הראשי, שמטרתו להמליץ להנהלה ולדירקטוריון על הפרמטרים של מבחני הקיצון שיבחנו וכן על תרחישים שיש להקצות הון בגינם;
 - **ועדת תיקוף מודלים קבוצתית.** ועדה בראשות מנהל הסיכונים הראשי, אשר מטרתה לאשר מודלים לניהול סיכונים בבנק ובקבוצה ולהמליץ לדירקטוריון על אישור המדיניות וקטלוג המודלים;
 - **ועדת מוצרים/פעילויות חדשות.** ועדה בראשות מנהל הסיכונים הראשי, שמטרתה לבחון באם מוצרים ופעילויות חדשות עומדים במאפיינים המחייבים העלאתם לאישור דירקטוריון הבנק, בהתאם למדיניות מוצר חדש.
- ועדות הדירקטוריון, ועדות ההנהלה והפורומים השונים, מסייעים בידי ההנהלה והדירקטוריון לקיים דיונים מעמיקים, התורמים לשיפור איכות הבקרה והניהול בבנק. הועדות והפורומים השונים מתכנסים על בסיס תקופתי, חלקם על בסיס קבוצתי, ומאפשרים גיבוש ממוקד של התוצרים המובאים לאישור והתייחסות ההנהלה והדירקטוריון, תוך בחינה והצגה של ניתוח וחלופות להחלטה ובמקרים רבים, קביעת מדדים ברורים שיתמכו בהליך קבלת ההחלטות.

מעגלי בקרה

- תפישת ניהול הסיכונים בקבוצה מבוססת על שלושה מעגלי בקרה, שנוטלים חלק בניהול השוטף של הסיכונים:
- **נוטלי הסיכונים (מעגל בקרה ראשון).** כלל יחידות הבנק, בדגש על יחידות עסקיות אשר נוטלות סיכונים ואחריות לניהול שוטף של אותם סיכונים באמצעות תהליכי בקרה המתבצעים על ידי הגורמים העסקיים במערכים הקדמיים כמו גם מערכי ביניים ומערכים אחוריים, המהווים יחידות בקרה ייעודיות שפועלות בחטיבות העסקיות. יחידות אלה אחראיות לעיתים לגיבוש "האסטרטגיה והמדיניות העסקית", למימושה וליישום "מדיניות ניהול הסיכונים" ביחס לסיכונים הנלקחים במסגרת פעילותן. בשנים האחרונות פעלה הקבוצה לחיזוק מעמדן, כשירותן ועצמאותן של פונקציות הבקרה השונות הפועלות במעגל הראשון ופונקציות אלו מונחות מקצועית על ידי מערך ניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי, כמפורט להלן.
 - **מנהל הסיכונים הראשי ומערך ניהול סיכונים (מעגל בקרה שני).** מעגל זה אחראי על המסגרת הכוללת לניהול הסיכונים בבנק. ראו להלן.
 - **ביקורת פנימית (מעגל בקרה שלישי).** לביקורת הפנימית תפקיד מרכזי בתחום ניהול הסיכונים, בראיית באזל, בהיותה כפופה ליו"ר הדירקטוריון וככזו - בלתי תלויה במעגל הבקרה הראשון והשני ומסייעת להנהלה ולדירקטוריון במימוש יעיל ואפקטיבי של תחומי האחריות המוטלים עליהם. בין היתר, מקיימת סקירה שוטפת ובלתי תלויה של מערך ניהול הסיכונים והערכת פרופיל הסיכון בקבוצה לרבות יעילות ואפקטיביות הבקורות והמשאבים המוקצים לניהול סיכונים נאות, וכן בחינת מהימנות ותזמון של הדיווחים למפקח על הבנקים ולרשויות הפיקוח.

מערך ניהול הסיכונים (מעגל בקרה שני)

בשנת 2010 הוקם בבנק מערך ניהול סיכונים. בראש המערך מכהן מנהל הסיכונים הראשי, שהינו חבר הנהלה ומדווח למנכ"ל, באופן בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון. מנהל הסיכונים הראשי נדרש לסייע לדירקטוריון במילוי תפקידיו, בתחום ניהול הסיכונים, ולו גישה מלאה לדירקטוריון ולוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים. מנהל הסיכונים הראשי אחראי על ניהול מכלול הסיכונים בבנק ובקבוצה, במסגרת מעגל הבקרה השני, למעט סיכונים משפטיים וסיכונים רגולציה, שבאחריות היועצת המשפטית הראשית, וסיכונים הדיווח הכספי, שבאחריות החשבונאי הראשי (אשר מקבלים ממעגל הבקרה השני תמיכה בתחום המתודולוגי).

ניהול הסיכונים הוגדר בבנק כפונקציה בעלת אחריות קבוצתית. לפיכך, מושם דגש מרכזי על הידוק הממשקים עם חברות הבת ושלוחות חו"ל ועל הנחייתן לאימוץ תהליכים וכלים, במתודולוגיות הנקבעות בחברת האם, בשינויים המחויבים. בין תפקידיו העיקריים של המערך ניתן למנות זיהוי והערכה נכונה של החשיפות ווידוא הנאותות ההונית, להבטחת יציבות הקבוצה לאורך זמן, בשים לב, בין היתר, לשינויים בחשיפות ובסביבה

העסקית והרגולטורית, עמידה בתיאבון לסיכון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון, מעורבות בתהליכים מהותיים של קבלת החלטות ובתהליכים אסטרטגיים, כדוגמת תכנון ההון, במטרה לוודא שילוב היבטי ניהול סיכונים בתהליכים אלו ובחינת השפעותיהם על פרופיל הסיכון בבנק ובקבוצה וכן, דיווח שוטף להנהלה, לדירקטוריון ולוועדות של אורגנים אלה, ככלי לניהול מבוסס סיכון. מערך ניהול סיכונים מאגד תחתיו את הפונקציות הבלתי תלויות לניהול סיכונים, בהן מנהלי יחידות לניהול סיכון האשראי, סיכוני שוק ונזילות, סיכונים תפעוליים וסיכוני IT וכן, יחידות לניהול סיכוני ציות וסיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור. מנהלי היחידות לניהול הסיכונים פועלים, כאמור, כמעגל בקרה שני ומבצעים מכלול תהליכים למדידה, הערכה ובקרת סיכונים ופיתוח מתודולוגיות. בנוסף, באחריות מנהל הסיכונים הראשי פונקציות בקרה, בהן בקר האשראי וכן, פונקציות הממונות על תהליכי פיקוח והערכה, בהם תהליכי פיקוח ובקרה על חברות בת ושלוחות חו"ל, תהליכי הטמעת תרבות ניהול סיכונים, בהתאם למסמכי המדיניות ותהליך הערכת הנאותות ההונית.

באזל II ודרישות ההון הרגולטוריות

כללי

ועדת באזל הינה גוף בינלאומי אשר נוסד בשנת 1974 על ידי הבנקים המרכזיים של מדינות שונות. החלטותיה והמלצותיה של הועדה, אף שאין להן תוקף משפטי מחייב, קובעות את עקרונות הפיקוח לפיהם יפקחו הגופים המפקחים על המערכות הבנקאיות בחלק ניכר ממדינות העולם. בחודש יוני 2004 פרסמה ועדת באזל המלצות שנועדו להבטיח את הרגולציה הראויה בנושא הלימות ההון של בנקים במדינות השונות (להלן: "באזל II"). הנחיות "באזל II" הוסדרו בישראל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211. הוראות באזל II בנויות משלושה נדבכים:

- **הנדבך הראשון - דרישות להון מזערי.** מגדיר את אופן חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון. מטרתו להרחיב ולשפר את מסגרת המדידה לחישוב דרישות ההון המזערי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. לפרטים נוספים, ראו להלן.
- **הנדבך השני - הערכה פיקוחית (SREP - Supervisory Review and Evaluation Process).** מדגיש את תהליך הפיקוח והבקרה, את איכות ניהול הסיכונים ואת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי. במסגרת הנדבך השני נדרשים התאגידים הבנקאיים לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון ולקבוע אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון - Internal Capital Adequacy ("ICAAP") Assessment Process. לפרטים נוספים, ראו להלן.
- **הנדבך השלישי - "משמעת שוק".** התאגידים הבנקאיים נדרשים לתת גילוי נאות ולהרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילותם, באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם הם חשופים, האופן בו מנוהלים סיכונים אלה והיקף ההון שהוקצה בגינם.

מסגרת העבודה למדידה והלימות הון על פי הנדבך הראשון של באזל II

מסגרת העבודה למדידה והלימות הון, כפי שאומצה על ידי המפקח על הבנקים, חלה על קבוצת דיסקונט ובראשה חברת האם, בנק דיסקונט. מסגרת העבודה חלה גם על תאגיד בנקאי ותאגיד עזר בקבוצת דיסקונט: בנק מרכנתיל דיסקונט וכרטיסי אשראי לישראל. מסגרת העבודה מיושמת על בסיס מאוחד ואין הבדל בין חברות הבת שנכללו בבסיס האיחוד על פי כללי חשבונאות מקובלים לבין בסיס האיחוד הפיקוחי למסגרת העבודה. לפרטים בדבר החברות העיקריות בקבוצה, ראו להלן "חברות מוחזקות עיקריות" וביאור 6 לדוחות הכספיים. השקעות בחברות שאינן ריאליות, בהן לבנק השפעה מהותית והן כלולות בספרי הבנק על פי כללי חשבונאות מקובלים, מנוכות מההון לצורך יישום ההוראה. ההשקעה העיקרית בחברה כלולה כאמור היא בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי הראשון.

דרישות ההון

- **סיכוני אשראי.** דרישת ההון בגין סיכוני אשראי מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית, על בסיס דירוגי אשראי חיצוניים;
- **סיכוני שוק.** דרישות ההון בגין סיכוני שוק, מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית;
- **סיכון תפעולי.** דרישות ההון בגין סיכונים תפעוליים מחושבת, החל משנת 2012, בהתאם לגישה הסטנדרטית, לפיה ההכנסה הגולמית מקווי עסקים שונים תוכפל במקדם שונה לכל קו עסקים, הנע בין 12% לבין 18%, כקבוע בהוראה.

עבירות ההון

עבירות ההון מהווה נדבך חשוב בביסוס הנאותות ההונית של הקבוצה. בראיית קבוצת דיסקונט, רמה גבוהה של עבירות הון בקבוצה תומכת בנאותות ההון הקבוצתית לאור היכולת להעביר הון, בעת הצורך, בין חברות הקבוצה.

העברת הון בין חברות הקבוצה עשויה להתבצע באמצעות הנפקת הון רובד 1 והון רובד 2 בין חברות הקבוצה, מכירת/רכישת נכסי סיכון, ואף באמצעות מתן כתבי שיפוי על מנת לצמצם את הצורך בהעברת ההון עצמה. הסדרת תהליכי העברת ההון ושכלולם, תורמת מהותית למוצקות הטיעונים ביחס לנאותות ההון של הקבוצה ושל כל חברה בת בנפרד.

יצוין כי העברת הון כאמור, יכולה להתבצע בין חברות הבת לבין עצמן ומחברת האם (הבנק) לחברות הבת. ואכן, בפועל, הבנק השקיע בהון ובשטרי הון של חברות בת מסוימות וכן נתן שיפוי לחברות בת אחרות. העברת הון מחברות הבת לחברה האם אינה רלבנטית, אך יחד עם זאת, הון רובד 2 עודף בחברה יכול לשמש את האם בחישוב הלימות ההון. לפרטים נוספים, ראו לעיל "ניהול ההון" בסעיף "האמצעים ההוניים".

תהליך ה-ICAAP – דרישות ההון על פי הנדבך השני של באזל II

תהליך הערכת הנאותות ההונית (ICAAP; Internal Capital Adequacy Assessment Process; להלן: "ה-ICAAP") הינו תהליך הערכה עצמית המתבצע במסגרת הנדבך השני של באזל II, אשר נועד להבטיח נאותות הונית מתמשכת של הקבוצה אל מול פרופיל הסיכון שלה.

תהליך ה-ICAAP הינו תהליך מתמשך, הכולל הערכה שנתית של נאותות ההון, ברמת הקבוצה, המוגשת לפיקוח על הבנקים בישראל במסגרת דוח ה-ICAAP ונבחן על ידי הפיקוח במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחית (Supervisory Review Process; להלן: "תהליך ה-SREP"). במהלך השנה, לאחר הגשת המסמך השנתי, מנהל הסיכונים הראשי, מבצע מעקב ופיקוח אחר שינויים בפרופיל הסיכון, מוודא את נאותות ההון, תוך ניטור ובחינה של התפתחות נכסי הסיכון וההון.

בראיית מסגרת העבודה של באזל II, תהליך ה-ICAAP הינו תהליך משלים להוראות הנדבך הראשון, המספק מסגרת מחייבת להקצאת ההון. בתהליך זה, הקבוצה הבנקאית נדרשת להעריך, בעצמה, את היקף דרישות ההון הנאותות ביחס לסיכונים אליהם היא חשופה ולאיוכות ניהול הסיכונים. לפיכך, תהליך ה-ICAAP כולל בחינה של מכלול תהליכי ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק, לרבות הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, זיהוי הסיכונים המהותיים אליהם חשופה הקבוצה, כימות החשיפה הכוללת לסיכונים במונחי הון ועריכת השוואה בין היקף החשיפה לבין מקורות ההון של הבנק, בהווה ובראייה צופה פני עתיד, על מנת לקבוע כי הון הבנק הינו מספק על מנת להבטיח את יציבותה הפיננסית של הקבוצה ולתת מענה למחזוריות השוק ולתקופות לחץ ארוכות.

במסגרת תהליך ה-ICAAP נדרשים התאגידים הבנקאיים להעריך מחדש את צרכי ההון שלהם, הן עבור הסיכונים שטופלו במסגרת הנדבך הראשון והן עבור סיכונים מהותיים שלא טופלו במסגרתו ולקבוע, באופן סובייקטיבי, מהי רמת ההון הנאותה הנדרשת אל מול סיכונים אלו (הערכת נאותות ההון).

הסיכונים הנוספים הכלולים בנדבך השני מורכבים מסיכונים שאינם מטופלים במסגרת הנדבך הראשון, אשר ניתן לחשב את היקף החשיפה אליהם ואת הקצאת ההון הנדרשת ביניהם על בסיס כמותי (כגון: סיכון ריכוזיות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי) ומסיכונים איכותיים, אשר נבחנים במסגרת הבחינה הכוללת של הנאותות ההונית (כגון: סיכון מוניטין, סיכון ציות, סיכון אסטרטגי, סיכון משפטי וכו'). כמו כן, במסגרת הנדבך השני נדרשים התאגידים הבנקאיים לערוך תרחישי קיצון לבחינת מצב ההון.

גילויים בהתאם לנדבך השלישי של באזל III

הוראות "באזל III" מרחיבות את דרישות הגילוי, האיכות והכמותי, בנושא ניהול החשיפות לסיכונים אשראי, סיכונים שוק והסיכון התפעולי. גילוי איכותי וכמותי אודות הסיכונים השונים מובא לעיל ולהלן בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

יצוין כי חלק מהנתונים שגילויים נדרש בהתאם לנדבך השלישי של באזל III, מובאים בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיפים 7-1). כמו כן, בנספח האמור מובאת גם טבלת הקשר בין דרישות הגילוי על פי הנדבך השלישי לבין המידע שנכלל בדוח (חלק ב', סעיף 8).

באזל III

ההמלצות של ועדת באזל, "באזל III", נועדו לשפר את עמידות הבנקים בעיתות משבר (תרגום ההוראות זמין באתר של בנק ישראל). כחלק מלקחי המשבר העולמי שהחל בשלהי שנת 2007, החליטה ועדת באזל כי הון הליבה בבנקים הוא המרכיב העיקרי בספיגת ההפסדים, במהלך

העסקים הרגיל כמו גם בעת משבר, ועל כן החזקתו ברמה נאותה נדרשת בכדי למנוע פגיעה בתאגיד הפיננסי. המלצות באזל III צפויות לחול במדינות השונות החל משנת 2013. המלצות כוללות מספר תחומים עיקריים:

- שיפור איכות ההון;
 - הוספת דרישה לניהול יחס מינוף;
 - הוספת דרישת הון לסיכון צד נגדי בנגזרים;
 - הגדרת מסגרת כמותית לנזילות, אשר מתייבה יחס נזילות לטווח של חודש, ויחס נזילות נוסף לטווח של שנה, שאופן חישובם צריך לשקף גם תרחיש קיצון;
 - פיקוח מערכתי שיבחן את הסיכון המערכתי הפיננסי מעבר לסיכון של סקטור או מוסד פיננסי מסוים.
- במסגרת ההמלצות כאמור לשיפור איכות ההון, מציעה ועדת באזל, בין היתר, כי רכיבי הון הליבה יחוזקו ויועלה שיעורו המינימלי. ראו הרחבה להלן, בסעיף "טיטות של הוראות לניהול סיכונים".
- הנחיה בעניין יחסי הון ליבה מינימליים.** לפרטים בדבר הנחיית המפקח, לפיה החל מיום 1 בינואר 2015 יידרשו התאגידים הבנקאיים לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי של 9%, ראו ביאור 14, ס.ק. 5 לדוחות הכספיים.

הבנק נערך כדי לעמוד בדרישות שנקבעו.

היערכות ליישום באזל III בישראל. במהלך שנת 2012 הפעיל הפיקוח על הבנקים צוותי עבודה משותפים עם הבנקים, כדי לגבש את מתכונת אימוץ הנחיות באזל III בישראל.

במקביל, נדרשו הבנקים הגדולים להגיש סקר הערכה כמותית (QIS), שציג את אומדן ההשפעות, בהנחות מסוימות, בתום תקופת היישום של הוראות באזל III (שנת 2022), בהתבסס על הנתונים ליום 31 בדצמבר 2011. ביום 17 ביוני 2012, הגיש הבנק הערכה כמותית כאמור. בהעדר הנחיות בענין מכשירי הון חדשים, ההערכה שהוגשה נערכה בשלב זה על בסיס ההנחה שהון הליבה לא יכלול מכשירי הון חדשים.

ביום 28 במאי 2012 הופץ חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "באזל III - עמדות הפיקוח על הבנקים". לחוזר צורפה טיוטה הכוללת את ההתייחסות של הפיקוח על הבנקים לאותו מועד לגבי אופן היישום בישראל, במשטר באזל III, לענין הגדרת בסיס ההון ולענין חיזוק כיסוי הסיכון.

החוזר כלל מתווה להמשך תהליך אימוץ באזל III, כלהלן:

- לאחר קבלת התוצאות של סקר ההשפעה הכמותית וניתוחן, יגבש הפיקוח טיוטה משלימה, אשר תכלול, בין היתר, התייחסות לדרישות בהיבט יחס הלימות הון רובד 1 נוסף, הון רובד 2 והון כולל, וללוחות הזמנים ליישום (הוראות מעבר);
 - בהמשך, יגובשו הדרישות לגבי מכשירי חוב הוניים, הכשירים להיכלל בבסיס ההון, לענין טריגרים להמרה, ולנקודות אי-קיימות;
 - הדרישות בהקשר לניהול נזילות ולמגבלת מינוף יגובשו במהלך שנת 2013.
- לפרטים בדבר טיטות חוזרים בדבר אימוץ באזל III בישראל, ראו להלן. לפרטים נוספים, ובכלל זה הערכת הבנק בעניין השפעת אימוץ ההוראות החדשות, ראו "האמצעים ההוניים" לעיל.

מסגרת רגולטורית לניהול סיכונים

הוראות שפורסמו במהלך שנת 2012 ובתחילת שנת 2013

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 - "דירקטוריון". ביום 31 בדצמבר 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301 העוסקת בתפקידי הדירקטוריון. ההוראה כוללת תיקונים בהתאם לשינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים", בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכונים אשראי" ובהוראות הדיווח לציבור בנוגע להפרשות להפסדי אשראי;

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 - "ניהול סיכונים". ביום 27 בדצמבר 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים". הוראה זו מחליפה את הוראה 339 הישנה כמו גם את מכתב המפקח על הבנקים בנושא מחודש דצמבר 2009, ופורטת ומגדירה את תפיסת ניהול הסיכונים ובכללה תהליכי הניהול הנדרשים לכל סוג סיכון, לרוחב כל פעילויות התאגיד, במטרה לתמוך ביכולתו של התאגיד הבנקאי לזהות ולהגיב לסיכונים מתפתחים במועד וביעילות. ההוראה מכוונת לתהליכים וסטנדרטים מינימליים בעולם ניהול הסיכונים ומגדירה מושגים מרכזיים בתהליכי ניהול הסיכונים במטרה ליצור שפה אחידה. כמו כן, ההוראה מגדירה את מעגלי הבקרה הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים והכל בהתבסס על "עקרונות הממשל התאגידי" ו"הנחיות משלימות לנדבך השני" של ועדת באזל. טרם הפצת ההוראה הסופית, הבנק נערך ליישום ההוראות, על ידי ביצוע סקרי פער יחס אליהן, והוכנו תוכניות עבודה תומכות, ליישום ההוראה החדשה;

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 - "ניהול סיכונים אשראי". ביום 27 בדצמבר 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים את ההוראה. לפרטים נוספים, ראו להלן בסעיף "ניהול סיכונים אשראי";

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 - "ניהול סיכונים שוק וריבית".** ביום 27 בדצמבר 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים את ההוראה. לפרטים נוספים, ראו להלן בסעיף "ניהול סיכונים שוק";
- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 - "ניהול סיכון הנזילות".** ביום 16 בינואר 2013 הפיץ הפיקוח על הבנקים עדכון להוראה 342. מועד התחילה נקבע ליום 1 ביולי 2013 (למעט יישום יחס המימון היציב, שנקבע ליום 31 בדצמבר 2013). לפרטים נוספים, ראו להלן בסעיף "ניהול סיכון נזילות";
- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 - "ניהול סיכון תפעולי".** ביום 27 בדצמבר 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים את ההוראה. לפרטים נוספים, ראו להלן בסעיף "ניהול סיכונים תפעוליים";
- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 355 - "ניהול המשכיות עסקית".** ביום 9 ביולי 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים את ההוראה. לפרטים נוספים, ראו להלן בסעיף "ניהול סיכונים תפעוליים".

טיוטות של הוראות לניהול סיכונים

- טיוטת תיקון להוראות בנקאי תקין בנושא "באזל III".** ביום 30 בדצמבר 2012 הפיץ המפקח על הבנקים טיוטת תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-205, 208 ו-211, הכוללת תיקונים לכללי המדידה הקיימים בנושא הלימות ההון (כללי "באזל II"), והנחיות חדשות המיועדות להטמיע את העקרונות שנכללו במסמך ועדת באזל שפורסם בחודש דצמבר 2010 (כללי באזל III), המתייחסים בעיקר לשיפור איכות "בסיס ההון", ולחיצוק "כיסוי הסיכון", כמפורט להלן:
- הוחמרו הקריטריונים להכרה במרכיבי הון שיכללו במסגרת ההון ב"רובד ראשון" והם יכללו בעיקר: הון מניות, עודפים וקרנות הון (לרבות פרמיה על מניות);
 - נוסף רובד הון נוסף: "רובד ראשון נוסף", שיכלול מכשירי חוב הוניים צמיתים (שניתן לפדות אותם בפדיון מוקדם רק לאחר שחלפו חמש שנים לפחות ממועד הנפקתם, ובכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים), הכוללים מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", לרבות: הפסקת תשלומי ריבית למחזיקים במכשיר, לפי שיקול דעתו הבלעדי של התאגיד הבנקאי המנפיק, והמרה אוטומטית של מכשיר החוב למניות בנסיבות מוגדרות מסוימות או לפי דרישת המפקח.
 - המרה אוטומטית של מכשיר החוב למניות, בכל עת שיחס "ההון העצמי ברובד ראשון", ירד מתחת לשיעור של 7%, או לאחר שהתקבלה הודעת המפקח על הבנקים, לפיה המרת מכשיר החוב למניות הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי המנפיק (אירוע "אי קיימות").
 - בוטלה האבחנה הקיימת ב"כללי באזל II", בין שני סוגי ההון ב"רובד השני" ("רובד שני" ו-"רובד שני עליון"), ובהתאם ההון ברובד השני יכלול רובד אחד בלבד. בנוסף, הוחמרו הקריטריונים להכרה במכשירי חוב הוניים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי, כ"מרכיבי הון ברובד השני".
- מאידך, יותר לתאגידים הבנקאיים לכלול במסגרת מרכיבי ההון ב"רובד השני" גם את יתרת ה"הפרשה להפסדי אשראי המחושבת על בסיס קבוצתי" (בכפוף לתקרה בשיעור של 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים בגין סיכונים אשראי, כהגדרתם בהוראות).
- הוחמרו ההתאמות הפיקוחיות בגין אמצעי ההון, ונוספו מרכיבים נוספים שינוכו מההון ברובד הראשון, לרבות:
 - התאמות חשבונאיות בגין סיכונים האשראי של הבנק (DVA) שנכללו בשווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים.
 - מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על הרווחיות העתידית של התאגיד הבנקאי.
 - "עודף מסים נדחים" המהווה את יתרת המיסים נדחים לקבל, שנוצרו מהפרשי עיתוי, העולה על 10% מההון ברובד הראשון (עד ליום 1 בינואר 2017 - החלק העולה על 15% מההון ברובד הראשון).
 - ייקבע יחס הון מזערי כולל לנכסי סיכון משוקללים שיסתכם ב-12.5%.
 - טיוטת ההוראה כוללת "הוראות מעבר" שיאפשרו אימוץ הדרגתי של ההנחיות החדשות שנכללו בטיטות ההוראה - בכל הנוגע להחמרת הקריטריונים להכרה בהון, ולניכוי מההון, כלהלן:
- הדרישות לניכוי "עודף מסים נדחים", יופעלו בהדרגה בשנים 2014-2016 (להלן: "תקופת המעבר") ויאומצו במלואן החל מיום 1 בינואר 2017. האימוץ ההדרגתי יכלול ניכוי חלק מסוים בלבד מ"עודף המיסים הנדחים" (כהגדרתו בהוראה), והכרה בחלקו האחר כ"נכס סיכון".
 - מאחר שכתבי התחייבות שהונפקו על ידי התאגידים הבנקאיים בעבר, אינם עומדים בקריטריונים להכרה במרכיב הון ב"רובד השני" (מכיוון שאינם כוללים מנגנון לספיגת הפסדים), מוצע לקבוע בהוראת המעבר, מנגנון לאימוץ הדרגתי של הקריטריונים בהכרה בהון פיקוחי לבני כתבי התחייבות אלה, שיופעלו בשנים 2014-2022 (להלן: "תקופת המעבר"), לפיו - כתבי התחייבות אלו יוכרו בחלקם כ"הון ברובד השני" בתקופת המעבר, בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לביטול המלא בתום תקופת המעבר.
- עד כה טרם פורסם נוסח מחייב של הוראות אלו, ולא נקבע מועד מוצע לאימוצן לראשונה.

טיטות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 319. ביום 26 ביוני 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיטות של תיקון ההוראה ניהול בנקאי תקין מס' 319, בנושא בקרת אשראי. בטיטות זו הוסט הדגש ממדדים כמותיים, למדדים איכותיים, ולתוצרים הנדרשים מפעילות יחידת האשראי. הטיטות מרחיבה את תחולת האחריות של בקר האשראי, ובין השאר, כוללת דרישות להתמקדות בהערכת הסיכון ובשיקול הדעת שמפעילים הגורמים העסקיים בעת קבלת החלטות על מתן אשראי, לבחינה של איכות החלטות האשראי, לבחינה של נאותות הסיווג וההפרשה ולבחינה של מדיניות האשראי.

טיטות הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון ריבית. ביום 2 בדצמבר 2012 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיטות של תיקון ההוראה ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון ריבית. הפצת הטיטות בוצעה במסגרת תהליך התאמת הוראות ניהול בנקאי תקין להמלצות ועדת באזל ולסטנדרטים מקובלים במדינות מובילות בעולם. הטיטות נועדה להסדיר את הדרישות והציפיות של הפיקוח על הבנקים מתאגידים בנקאיים בכל הקשור לניהול סיכון הריבית.

ניהול סיכונים אשראי

סיכון אשראי הינו הסיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו עקב הרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הבטחונות שהועמדו על ידם לבנק.

תפיסת ניהול סיכונים האשראי בבנק ובקבוצה מכוונת להבטיח איזון נאות בין הגורמים העסקיים היוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון אשראי ומנהלים אותה, לבין הגורמים העוסקים בפיקוח, בקרה והערכת סיכונים בלתי תלויה, והגורמים העוסקים בביקורת. להלן תובא התייחסות, לפי העניין, לחברות הבת העיקריות אי די בי ניו יורק וכאל. נוכח העובדה שבנק מרכזי דסקונט דומה במאפייניו הכלליים לבנק, בהיבט תחומי הפעילות הכלליים והרגולציה המתייחסת, לא הובאה בדרך כלל התייחסות נפרדת לבנק זה.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311 "ניהול סיכונים אשראי"

ביום 27 בדצמבר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכונים אשראי", שתיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2014. ההוראה מאמצת את תפיסת ועדת באזל ורשויות פיקוח מובילות בעולם בדבר ניהול סיכון אשראי. בין היתר, מוגדרים בהוראה מבנה ניהול סיכונים אשראי הנדרש מתאגיד בנקאי, וחלוקת הסמכויות בנוגע לניהול סיכונים האשראי בין הגורמים השונים בתאגיד הבנקאי. דרישות אלה מהוות אימוץ של הגישה, לפיה על מנת לתמוך בקבלת החלטות אשראי נאותות, נדרשת מעורבות גבוהה של גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות. בפרט, נדרשת מעורבות כזו בגיבוש מדיניות האשראי, קביעת דירוגים בסיווג חובות ובקביעת הפרשות להפסדי אשראי. כן נקבע שהחלטות בדבר אישורי חשיפות מהותיות יתקבלו תוך התייחסות לדעתה של פונקציה ניהול הסיכונים. התאגידים הבנקאיים נדרשים להציג בפני הפיקוח על הבנקים, לא יאוחר מיום 1 ביולי 2013, את תכנית היישום של ההוראה.

אסטרטגיה ומדיניות הבנק בתחום ניהול סיכונים האשראי

מדיניות ניהול סיכונים האשראי

מטרת מדיניות ניהול סיכונים האשראי הינה להוות תשתית לניהול סיכונים האשראי בבנק ובקבוצה, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל (במונחים מותאמי סיכון), בהתאם לתיאבון הסיכון שהוגדר, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של הבנק והקבוצה והבטחה כי רמת ההון תשקף פרופיל סיכון זה.

הגישה העומדת ביסוד המדיניות הינה הגדרת המסגרת לניהול סיכונים אשראי, ואחריותם של הגורמים המעורבים בבנק בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי שהבנק נוטל.

מדיניות ניהול סיכונים אשראי קובעת, בין היתר, את המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים, התפקידים של גורמי הבקרה, הצהרת התיאבון לסיכון אשראי, מגבלות והגבלות לנטילת סיכון אשראי, קריטריונים לאישור אשראי, תהליך אישור האשראי, תהליך זיהוי סיכונים אשראי, תהליכי מדידה והערכה של גורמי סיכון אשראי, ותהליכי דיווח ביחס לחשיפה לסיכון אשראי.

אסטרטגיה ומדיניות האשראי

האסטרטגיה והמדיניות של הבנק וחברות הבת במתן אשראי לציבור נועדו, בין היתר, להביא לשיפור איכות תיק האשראי, גיוון התיק, הגבלת הריכוזיות ופיזור הסיכונים הגלומים בו.

מסמכי המדיניות והאסטרטגיה של הבנק נדונים ומאושרים מידי שנה בהנהלה ודירקטוריון הבנק. עקב המשבר בשנת 2008 הוחלט כי מדיניות האשראי תבחן באופן שוטף ובמידת הצורך תובא לאישור הדירקטוריון הצעה לשינוי המדיניות.

בנוסף, נקבעת אסטרטגיית אשראי מפורטת לתחומים ופעילויות שונים, בהם: ענפי המשק, קבוצות לוויים ולוויים גדולים. מושם דגש על תחומים בהם קיימת חשיפת אשראי ייחודית מהותית כגון: רכישת אמצעי שליטה, חברות החזקה, מימון ממונף, ענף היהלומים, נדל"ן וליווי פרויקטים, הלוואות לדיר, קבוצות רכישה, פעילים בשוק ההון ואשראי הניתן בסניף לונדון.

נקבעה מדיניות גם לתחום איכות הסביבה, זאת לאור עליית המודעות לנזקים אקולוגיים וחברתיים הנגרמים כתוצר לוואי של פעילות חברות והרחבת החקיקה בנושא ובהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בענין זה. כמו כן, נקבעה אסטרטגיה לעסקאות סחר חוץ מורכבות, למוסדות פיננסיים ולבנקים וללוויים במדיניות פחות מפותחות (ה-LDC).

בנוסף, למגבלות הרגולטוריות המוטלות על תאגידים בנקאיים במסגרת הוראות המפקח על הבנקים לגבי ריכוזיות ענפית, לווה בודד, קבוצת לוויים, קבוצת לוויים בנקאית, מדיניות האשראי של הבנק וחברות הבת כוללת מגבלות פנימיות וקווי פעולה. קבוצת דיסקונט עומדת במגבלות אלה. כמו כן, נקבעו במדיניות האשראי קריטריונים וקווים מנחים למתן אשראי, מתודולוגית תמחור וכללים להפחתת סיכון האשראי על ידי ביטחונות והטיפול בהם.

מדיניות האשראי של הבנק כוללת כללים מפורטים בנושא בטחונות, בהתייחס לקבלת הבטחונות, טיפול בסוגי הביטחונות השונים ושיעורי ההסתמכות עליהם. על פי רוב, נוהג הבנק לתת אשראי ללקוחותיו כנגד בטחונות מסוגים שונים, ובהם נכסים נזילים, נכסים קבועים, שעבודים וערבויות לסוגיהם. הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לאשראי אותו הן מבטיחות, מבחינת תקופת האשראי, מטבע ההלוואה, אשראי נפרע או מתחדש. הערכת שווי הביטחונות נעשית באופן תקופתי. בנוסף, מדיניות האשראי קובעת שיעורי הסתמכות מקסימליים על פי אופי הבטוחה.

מדיניות אשראי באי די ניו יורק. מדיניות האשראי של חברת הבת, שמאושרת מדי שנה על ידי הדירקטוריון שלה, קובעת כללים למתן אשראי בהתאם לקטגוריות הריכוזיות הבאות: סוג ענף, פיזור גיאוגרפי, חשיפות לקבוצות גדולות, דירוגי סיכון, ותיק הנדל"ן במטרה לפזר את הסיכונים הגלומים בתיק האשראי. בנוסף, מסמך המדיניות קובע מגבלות ו/או יעדים במסגרת סיכוי ריכוזיות אלו. חשיפות האשראי והעמידה במגבלות מדווחות לדירקטוריון על בסיס רבעוני. כמו כן, מדיניות האשראי קובעת את מדרג הסמכויות לאישור אשראי, ותפקידי היחידות העסקיות ויחידות הבקרה.

מדיניות האשראי של כאל. מדיניות האשראי המאושרת בדירקטוריון כאל לפחות אחת לשנה, קובעת מגבלות לקווי הפעילות השונים.

המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכונים האשראי

המבנה הארגוני באמצעותו מנוהל סיכון האשראי מורכב כאמור משלושה מעגלי בקרה.

מעגל הבקרה הראשון

- **יחידות עסקיות.** במסגרת היחידות העסקיות מתבצעים באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות האשראי להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן ואיכות הלווה. במסגרת תהליכים אלו מוערכים ומשוערכים הביטחונות בהתאם למדיניות הביטחונות והנהלים הנגזרים ממנה. הסריקה השוטפת של תיקי האשראי כוללת בדיקת יישום ההחלטות שנתקבלו בוועדות האשראי לרבות מסמכים המלווים את עסקאות אשראי (חוזי אשראי, מסמכי שעבוד, עמידה בהתניות, זמינות דיווחים שוטפים מהלקוח וכו').

מהלכי הבקרה מבוצעים תוך שימוש בדוחות חריגים ודוחות חייבים בחתכים שונים. מטרת הבקרה, לאתר מוקדם ככל האפשר כשלים בחשבונות הלקוחות ולהסב את תשומת לב הגורמים העסקיים לצורך לפעול בדחיפות להסדרת החבויות;

- **ועדות אשראי.** בבנק נקבע מדרג סמכויות אשראי למנהלים ולוועדות האשראי השונות, עד למליאת הדירקטוריון.

להלן רשימת ועדות האשראי בבנק, שנקבעה על ידי הדירקטוריון:

- דירקטוריון הבנק;
- ועדת אשראים של הדירקטוריון;
- ועדת אשראי מרכזית, בראשות מנכ"ל הבנק;
- ועדות אשראי ברמת חטיבה (עסקית ובנקאית);
- ועדות אשראי מקומיות (לפי היחידה העסקית אליה משויך הלקוח).

ועדות האשראי דנות ומקבלות החלטות בנושאי אשראי, הן בבקשות אשראי חדשות והן בחבויות קיימות. דיוני הוועדות כוללים סקירה של הלוויים, לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, התפתחות מצבו הכספי, הערכת רמת החשיפה לשינויים בשער החליפין, דירוג הלקוח ועוד.

בחודש ינואר 2013 אושר בדירקטוריון מדרג סמכויות חדש, בהתאם להוראה ניהול בנקאי תקין מס' 311 החדשה, כך שעיסוק הדירקטוריון באישורי אשראי יהיה מצומצם ויתמקד בעיקר באישור עסקות שהן חריגות ביחס למדיניות שנקבעה. להלן יחידות הבקרה בחטיבות השונות:

- **יחידת ניהול האשראי בחטיבה הבנקאית.** היחידה מנהלת את סיכוני האשראי העסקי בחטיבה הבנקאית מול גורמים עסקיים בחטיבה (מרכזי עסקים, מרחבים), אגף בקרה ציות וגביה, וגורמים שונים בבנק, כגון חשבות ומערך ניהול סיכונים. היחידה אחראית, בין היתר, על מתן חוות דעת ואישור אשראי בחתימה שניה על בקשות אשראי, השתתפות בוועדות האשראי השונות, אחריות על כתיבת מתודולוגיה, נהלים והדרכה בתחום האשראי העסקי בחטיבה, בדיקת סבירות איכות דירוגי חבות וסיווג ענפי של לקוחות החטיבה.
- **אגף בקרה וציות בחטיבה הבנקאית,** אשר כולל את היחידות הבאות:
- **יחידת בקרה וציות** עוסקת בטיפול בדוחות ביקורת רוחב בתחום הנהלים, איתור ליקויים עיקריים, פעילות למניעת הישנותם בעתיד וביצוע בקורות ממוקדות סיכון.
- **יחידת בקרת אשראי** מבצעת מעקב שוטף ובקרת חשבונות לקוחות המגזר העסקי, בקרת דוחות חייבים, לאיתור מוקדם של לקוחות בעיתיים, פעילות שוטפת לצמצום מחיקות חשבונאיות ללקוחות המסלול הקבוצתי, מעקב אחר לקוחות עם תסמינים שליליים או בעלי פעילות חריגה, בקרה על פעילות משכנתאות, וביצוע בקורות ממוקדות סיכון.
- **יחידה לניטור חובות** מאתרת חשבונות בעלי "מאפיינים שליליים", לשם מניעת כשל אשראי, ומבצעת מעקב חשבונות באמצעות מערכת "אורות אדומים". בנוסף, היחידה עוסקת בבקורות עומק על אשראי צרכני בכל סניפי הבנק.
- **יחידה בקרה עסקית** אחראית לביצוע תחקירי הפקת לקחים, מעקב אחר ביצועים חריגים של יחידות והתפתחות ענפית, בקרה אחר סיווג ענפי נאות, ניהול רשימות מעקב, בקרה אחר אשראי שאושר בסמכות אישית, בחינת השפעות אקסוגניות על תיק האשראי וביצוע בקורות ממוקדות סיכון.
- **יחידה לניהול סיכונים אשראי בחטיבה העסקית** אשר כוללת את היחידות הבאות:
- **יחידת "חוות דעת שניה".** יחידה העוסקת במתן חוות דעת עצמאית ובלתי תלויה, כחלק מתהליך החיתום (בתהליך של ניתוח מעמיק של בקשות האשראי בהתאם לקריטריונים שהוגדרו), תיקוף דירוגי חבות ובחינת תרחישי קיצון מסויימים ביחס לתיק האשראי;
- **יחידות בקרה עסקית** העוקבות אחר חריגות מתנאי האשראי וסממנים להרעה במצבם של לקוחות במטרה לזהות מבעוד מועד חולשות בתיק האשראי. תהליך זה מתבסס על דוחות חריגים תקופתיים ומעקב שוטף אחר לקוחות שאותרו לגביהם סמני אורות אדומים וניטורם באמצעות ניהול "רשימות מעקב". כמו כן, היחידה עוסקת בבחינה מדגמית של שווי הבטוחות ואחראית לדוחות בקרה והתראה ביחס לשווי הבטוחה, תקפות ההערכה וכיוצ"ב;
- **המחלקה הכלכלית** שבין תפקידיה: כתיבת מסמכי אסטרטגיה ומדיניות האשראי, וניתוח חשיפות האשראי ברמת הבנק; השתתפות בפיתוח מודלים לדירוג אשראי וכתיבת מתודולוגיה לניתוח סיכונים אשראי בענפי משק ובקבוצות לווים מסוימות; ופיתוח והטמעה של מתודולוגיות וכלים תומכים לניתוח פרטני של עסקאות אשראי, ניתוח דוחות כספיים, הערכת כושר החזר, הערכות שווי בטוחות וניתוח סבירות אשראי;
- **יחידת ניהול ותפעול אשראי בחטיבה העסקית.** עוסקת בהכנה ועדכון של תיקי המעקב לועדות האשראי. היחידה אחראית על קישור קבוצות לווים, בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא, ומעקב שוטף למניעת חריגה ממגבלות ללווה בודד/קבוצת לווים. כן אחראית היחידה על כתיבת חלק מנהלי האשראי והבטחונות בבנק.
- **יחידת השמאות,** שתפקידה לבחון, לתת הערכות עצמיות ולתקף את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשמשים את הבנק כבטחונות לאשראי, תוך קביעת שוויים המרבי של הנכסים לבטחון.
- **יחידת בקרת מסמכי אשראי.** יחידה זו נמצאת בתהליך הקמה מתקדם. תפקידיה העיקריים של היחידה יהיו: בדיקת תקינות מסמכי האשראי והבטחונות, גיבוש חוות דעת מסכמת ובקרה אחר השלמת הפערים. היחידה תדווח על ליקויים במסמכי אשראי ובטוחות להנהלת החטיבה ולגופי בקרה אחרים בבנק.
- **טיפול בחובות בעייתיים.** בבנק פועלות שתי יחידות שתפקידן לטפל בחובות בעייתיים, במטרה להגיע להסדרי גביה ופירעון חוב: האגף לאשראים מיוחדים שפועל בחטיבה העסקית, שמטפל בתיקי אשראי גדולים ואגף הגביה, שמופקד על לקוחות החטיבה הבנקאית, ומטפל בתיקי אשראי קטנים.

מעגל הבקרה השני

- **ענף ניהול סיכונים אשראי.** תפקידיו של הענף, הפועל במסגרת האגף לניהול סיכונים, כוללים:
 - כתיבה ויישום של מסמכי מדיניות ומתודולוגיות לניהול סיכונים האשראי (בשילוב עם הגורמים העסקיים), כל זאת על מנת להגדיר את "התיאבון לסיכון", לעקוב ולוודא כי תיק האשראי מנוהל בהתאם למגבלות החשיפה אשר אושרו על ידי הדירקטוריון;
 - אתגור מסמכי מדיניות האשראי של הבנק וחברות הבת;
 - ניתוח של פרופיל סיכון האשראי בהתייחס לאזורי פגיעות ברמת הקבוצה;
 - פיתוח ויישום מודלים פנימיים לדירוג אשראי לצורך דירוג פנימי של לקוחות הבנק, לשם כימות סיכונים אשראי ותמיכה בהחלטות;
 - פיתוח מודל סטטיסטי לחישוב הפרשה קבוצתית בהתאם להוראת המפקח על הבנקים בנושא חובות פגומים;
 - הערכת פרופיל סיכון האשראי של הבנק ושל הקבוצה ודיווח לדירקטוריון במסגרת מסמך החשיפות ודוח ה-ICAAP;
 - פיתוח מתודולוגיות לכימות מבחני קיצון ובחינת השפעתם על תיק הקבוצה והבנק.
- **היחידה לבקרת אשראי** מעריכה, ללא תלות בגורמים המאשרים את האשראי, את טיב הלווה הספציפי ואיכות תיק האשראי של הבנק. היחידה נותנת חוות דעת על איכות דירוג הלווים וכן בודקת מסמכי הבטחות, תוך התאמה למדיניות ולנהלי הבנק. כמו כן, היחידה לוקחת חלק בתהליך הסקירה הבלתי תלויה לבחינת נאותות ההפרשה להפסדי אשראי. מדגם הבדיקה כולל את הלווים העיקריים של הבנק, על פי הנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 319. היחידה כפופה למנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

מעגל הבקרה השלישי

הביקורת הפנימית מבצעת בדיקות מדגמיות של תיקי אשראי. בנוסף, היא בודקת את תהליכי אישור מתן אשראי וניהולו ובוחנת האם תהליכי העבודה עולים בקנה אחד עם נהלי הבנק. בנוסף עורכת הביקורת הפנימית ביקורות רחב בנושאי אשראי.

תהליכי חיתום וניהול האשראי

תהליך חיתום האשראי בבנק מוגדר באמצעות נהלים, סמכויות אשראי ותהליכי עבודה. תהליך החיתום הינו מובנה ומתחיל מהממשק שבין הלקוח למנהל קשרי הלקוח בבנק, כתיבת בקשת האשראי, ניתוח הבקשה, שלב אישור הבקשה בהתאם לסמכויות האשראי, מתן האשראי ולאחר מכן בקרה שוטפת על תיק הלקוח.

השיקולים למתן אשראי ללקוח עסקי מתבססים בעיקר על מטרות האשראי וכושר פירעון, חוסן פיננסי, מיצוב עסקי וטיב הביטחונות. פרמטר חשוב נוסף הוא טיב הלקוח וניסיון העבר עימו.

במסגרת אישור האשראי מבוצע ניתוח כלכלי ועסקי של הלקוח לצורך איתור והערכת סיכונים אשראי בפעילותו. כמו כן, במסגרת הדיון בועדת האשראי, הועדה שוקלת האם אישור האשראי משקף נטילת סיכון סביר מבחינת הבנק במקביל לרווחיות ותשואה הולמת.

האשראי הצרכני בבנק מאופיין בסכומים קטנים יחסית ובפירור גבוה. המתודולוגיה והנהלים לבדיקת בקשות אשראי של לקוחות פרטיים מכוונים להתמקד יותר בהכרת הלקוח, בפרמטרים סוציאוקונומיים ובאיתנות פיננסית בנוסף לבחינת בטחונות. כמו כן, נעשה שימוש במערכת דירוג ללקוחות פרטיים (Credit Scoring) לצורך קביעת דירוג והמלצת אשראי ללקוחות קיימים. החלטות למתן אשראי צרכני מתקבלות בסמכות אישית או בועדת האשראי הרלוונטית, בהתאם להיקף האשראי.

חיתום האשראי בתחום המשכנתאות מתבצע תוך בחינה מעמיקה של הלווה, בדגש על יכולת ההחזר שלו, ובחינת העסקה, מטרותיה והבטוחה המשועבדת בגין האשראי.

במסגרת תהליך ניהול האשראי בבנק נערכים דיונים שוטפים בועדות האשראי בתדירות של כפעמיים בשנה לכל לקוח עם מסגרת העולה על 400 אלף ש"ח. לקראת הדיון נערכת הכנה ועדכון של תיקי המעקב. במסגרת הדיון נסקרים התפתחויות ושינויים עיקריים במצבו העסקי של הלווה, לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, מצבו הכספי של הלקוח ודירוג החבות שלו.

הבנק פועל על פי נהלים המגדירים קריטריונים לזיהוי אשראים בעלי פוטנציאל בעייתי, וזאת על מנת להבטיח ניטור שוטף של איכות תיק האשראי, ובמידת הצורך סיווג אשראים בעייתיים ו/או ביצוע הפרשות, במועד המתאים. התהליך של סיווג החובות הבעייתיים וקביעת ההפרשות מבוצע אחת לרבעון על ידי הנהלת הבנק, ובאופן שישקף את רמת הסיכון של תיק האשראי.

תהליך ניטור תיק האשראי.

- זיהוי ואיתור לוויים בעלי תסמינים שליליים, באמצעות מערכת "אורות אדומים" ובאמצעות רשימות מעקב.
- זיהוי הלקוחות שחלה הרעה במצבם הפיננסי ו/או ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק, וסיווגם, כפועל יוצא מכך, כ"חובות בעייתיים" (חובות תחת הגדרה "בהשגחה מיוחדת", "נחות" ו-"פגום").

- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק ברמה פרטנית. בקביעת ההפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: חוסן פיננסי ו/או ערבויות בעלים, היקף ואיכות הביטחונות שלו, אומדן הערך הנוכחי של תזרים המזומנים העתידי של החייב;
 - עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק ברמה הקבוצתית. בקביעת ההפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: דירוג אשראי, סיווג החוב, ענף המשק, היקף ואיכות הביטחונות והערכת סביבת הסיכון.
- תהליך חיתום האשראי באי די בי ניו יורק.** מדיניות האשראי קובעת כי תהליך החיתום יתחיל ביחידות העסקיות, המתמחות בסגמנט לקוחות מסוים ופועלות בהתאם לנהלים ספציפיים. היחידה לניהול סיכונים אשראי, אשר כפופה למנהל הסיכונים באי די בי ניו יורק, עורכת "חוות דעת" על כל בקשת אשראי, אשר מתייחסת בין היתר למקרים בהם החשיפות לאשראי חורגות מהספים השונים שנקבעו במדיניות האשראי. הערכת סיכון האשראי באי די בי ניו יורק מתבססת על מודל דירוג פנימי. המודל מתחלק לשני שלבים של תהליכים אנליטיים, דירוג סיכון הלווה (Borrower Risk Rating) והתאמת סיכון עסקה (Transaction Risk Adjustment), שבאמצעותו נקבע דירוג ללקוח.
- תהליכי חיתום וניהול האשראי בכלל.** כאל פועלת על פי נהלים ותהליכי עבודה המגדירים את כללי החיתום, ניהול וניטור תיק האשראי. הנהלים לטיפול באשראי ובביטחונות ומערכות המידע הרלוונטיות נמצאים בתהליכי עדכון שוטפים במטרה לשפר את ניהול האשראי.
- הערכת סיכון האשראי בכלל מתבססת על המודלים הסטטיסטיים הבאים:
- מודל Credit Scoring - מודל סטטיסטי, שבאמצעותו נקבע ניקוד ללקוח שעל פיו נקבע גובה האשראי/סוג הכרטיס.
 - מודל Behavior Scoring - מודל סטטיסטי, שבאמצעותו נקבע ניקוד ללקוח בהתאם להתנהגות בתקופת היותו לקוח החברה.
- כל תהליך של הערכה מחדשת ואשרור של מסגרות אשראי מבוצע בהתאם לקריטריונים ומדרג סמכויות שהוגדרו במסמך המדיניות.

מערכות מדידה ודיווח על סיכונים אשראי

- מערכות מדידה ודיווח.** בבנק נעשה שימוש במספר מערכות מדידה ודיווח התומכות בניהול סיכונים אשראי, כמפורט להלן:
- מערכת ממוחשבת לניהול מסגרות אשראי ולניהול חוב הלקוח, המאפשרת גם מעקב אחר היקף התיק האשראי. המערכת כוללת את כל לקוחות הבנק בעלי חבות שעולה על 400 אלף ש"ח. המערכת מאפשרת קבלת מידע לגבי מצבת האשראי והביטחונות של הלווה, מסגרות האשראי, ערבויות והתניות פיננסיות. המערכת תומכת בניהול ועדות האשראי השונות ומאפשרת ריכוז נתוני לקוח בדוח כולל המוצג לועדות האשראי השונות. בנוסף, המערכת תומכת בתהליך פריסה וניתוח של דוחות כספיים והערכת שעבודים שוטפים.
 - כמו כן, המערכת תומכת בניהול סיכון האשראי של הלקוח, על בסיס מודל דירוג חבות לקוח. מודל הדירוג בנוי משאלון וכולל, בין השאר, ציון של מודל פיננסי סטטיסטי לדירוג אשראי, המבוסס על ניתוח הדוחות הכספיים של הלקוח;
 - מערכת ממוחשבת לדירוג ומתן המלצות אשראי ללקוחות פרטיים (Credit Scoring);
 - מערכת ממוחשבת לניהול בטוחות מטריאליות. במערכת מתועדים שעבודים על נדל"ן, רכוש קבוע, ניירות ערך ושיעבוד שוטף. המערכת מנהלת את השווי לביטחון של הבטוחות המטריאליות;
 - מערכת ממוחשבת לניהול ערבויות;
 - מערכת מידע המשמשת לאמדן הרווחיות מתיק בודד וכן ליחידה עסקית (בשלבי פיתוח - הרחבת המערכת למדידת תשואה מלקוח);
 - הבנק הטמיע מערכת ממוחשבת לחישוב נכסי סיכון ברמה קבוצתית, בהתאם להוראות באזל II.
- מסמך חשיפות.** על פי הוראות המפקח, הבנק עורך מדי רבעון מסמך חשיפות המתייחס לכלל חשיפות האשראי ובהן: היקף והרכב תיק האשראי הקבוצתי, ריכוזיות התיק, מגזרי הצמדה, מגזרי פעילות, ענפי משק, לווים גדולים וקבוצות לווים גדולות. במסמך נבחנת גם איכותו של תיק האשראי על פי התפלגות דירוגי האשראי של הלווים, היקף החוב הבעייתי וההוצאה בגין הפסדי אשראי. כמו כן, המסמך מתייחס לעמידה במגבלות של הפיקוח ובמגבלות הפנימיות של הבנק והקבוצה לצרכי מעקב ובקרה. מסמך החשיפות מוצג לדירקטוריון של הבנק.

הפחתת סיכון אשראי

- גילוי איכותי כללי בהתייחס להפחתת סיכון אשראי.** על פי הוראות באזל II, יכולים התאגידים הבנקאיים לקבל הקלה בדרישות ההון בגין שימוש בשיטות של הפחתת סיכונים אשראי (CRM), בכפוף לקיום וודאות משפטית. וודאות משפטית מחייבת, בין היתר, כי כל המסמכים הקשורים להבטחת עסקאות, מסמכי קיזוז, ערבויות וכיוצ"ב, יהיו מחייבים כלפי כל הצדדים ובני אכיפה משפטית בכל תחומי השיפוט הרלוונטיים.
- תהליכי הניהול והבקרה של הבטחונות.** מדיניות האשראי של הבנק כוללת כללים מפורטים בנושא בטחונות, לרבות לגבי תהליכי הניהול והבקרה שלהם המתבצעים ביחידות הבקרה השונות, ואף במערך הייעוץ המשפטי, כנזכר לעיל.
- הפחתת סיכונים אשראי מול גופים שונים.** מדיניות הבנק הינה לפעול בנגזרים פיננסיים רק עם תאגידים בנקאיים עימם נחתם הסכם ISDA. הסכם זה מביא להפחתה של סיכונים אשראי, כיוון שהוא מאפשר קיזוז (Netting) של התחייבויות ודרישות הדדיות שמקורן בעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק, במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי.

לעיתים נחתם גם נספח להסכם (CSA), המסדיר את נושא הבטחונות בגין עסקאות בנגזרים, במסגרתו נקבע סכום סף, המשקף את מקסימום החשיפה שמוכן כל אחד מהצדדים הנגדיים להיחשף, ללא ביטחונות.

באי די בי ניו יורק פועלים רק עם גופים עימם נחתם הסכם ISDA.

בבנק מרכנתיל דיסקונט עושים שימוש בקיזוז חוץ מאזני לגבי עסקאות במכשירים נגזרים עם גופים שאיתם נחתמו הסכמי קיזוז העומדים בכללי ISDA. מרבית הגופים הפעילים בנגזרים חתומים על הסכם ISDA.

הפחתת סיכונים סליקה. סליקת עסקאות בנגזרים מול בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל מהווים את המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכונים סליקה. על מנת לגדר את סיכון הסליקה הגלום בעסקאות מסוג זה, משתמש הבנק בשירותי מערכת הסליקה הבינלאומית (CLS - Continuous Linked Settlement), שבה מתבצע תהליך הסליקה במטבעות השונים בנטו, בו זמנית. על מנת לצמצם סיכונים סליקה, הבנק מבצע סליקה של עסקאות דו צדדיות במטבעות העיקריים עם בנקים באמצעות CLS, ככל שאפשרי.

הפחתת הסיכון בגין ריכוזיות

סיכון ריכוזיות הינו הסיכון הנובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. סיכון זה נחלק לשתי קטגוריות עיקריות: (1) סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווה ספציפי ו/או למספר לווים המשתייכים לאותה קבוצת לווים; (2) סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים או לאיזור גאוגרפי מסוים.

פיזור סיכונים האשראי מושג, בין היתר, על ידי פיזור תיק האשראי למספר רב של לווים/קבוצות לווים, בענפי משק ומגזרים שונים.

הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות לווים/קבוצות לווים. הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הלווים הגדולים/קבוצות הלווים בעלות חבות העולה על 10% מהון הבנק והעמידה במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות שקבע הבנק. בנוסף, הבנק מבצע סקרים ועורך דיון תקופתי בקבוצת הלווים, במטרה להעריך את סיכונים האשראי ברמת הקבוצה.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי לוואי בודד ולגבי קבוצות הלווים הגדולות.

הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות ענפי משק. בבנק נערכים סקרים ענפיים על ענפי משק שונים וכן סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק בישראל כדי להעריך את סיכונים האשראי ברמת הענף.

במסגרת בקשת האשראי הפרטנית נערך ניתוח ענף המשק של הלוואי ובדק האם הבקשה עומדת במדיניות האשראי לענפי משק.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי ענפי משק, ובכלל זה במגבלות הספציפיות לגבי ענף הנדל"ן.

הפחתת סיכון האשראי בגין חברות החזקה ואשראי לרכישת אמצעי שליטה. בקבוצה, ובעיקר בבנק, קיים אשראי שניתן לחברות החזקה ומימון רכישה אמצעי שליטה. כושר ההחזר העיקרי של ההלוואה מתבסס על תזרים המזומנים של החברות הפעילות המוחזקות, המועבר לחברות החזקה באמצעות דיבידנדים, דמי ניהול והחזר הלוואות בעלים.

עקב התלות הגבוהה בין כושר הפירעון של החברות המוחזקות במישרין או בעקיפין על ידי חברת החזקה לבין איכות הבטחונות, האשראי לחברות החזקה ולרכישת אמצעי שליטה נתפס כתחום בעל פרופיל סיכון גבוה.

נוכח הסיכון, נקבע בשנת 2012 יעד לירידה בחשיפה האמורה ובמסגרתו נקבעה תוכנית עבודה המפרטת את יעדי הקיטון בהתייחס ללווים ספציפיים. הבנק עמד ביעד קיטון החשיפה שנקבע. מדיניות האשראי לשנת 2013 מתווה תוכנית תלת שנתית להמשך צמצום החשיפה לחברות החזקה ואמצעי שליטה, בהתאם לתיאבון לסיכון של הבנק. יצוין כי במדיניות האשראי נקבעה מגבלה על היקף החשיפה לחברות החזקה ואמצעי שליטה. המגבלה נקבעה במונחים אבסולוטיים (על בסיס המסגרות הקיימות) ובמונחים יחסיים להון ולתיק האשראי הכולל.

גילוי כמותי בנושא זה מובא בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיף 4).

גילויים נוספים

תיאור של הגישות והשיטות הסטטיסטיות לפיהן נקבעו הפרשות ספציפיות וכלליות

במסגרת היערכות הבנק להוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", אשר מיושמת מיום 1 בינואר 2011, פעל הבנק לפיתוח מתודולוגיות וכלים סטטיסטיים לקביעת הפרשות להפסדי אשראי.

גילוי כמותי לסיכון האשראי

התפלגות חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי

חשיפת סיכון אשראי ברוטו

ממוצע לתקופה ⁽¹⁾	ממוצע לתקופה ⁽¹⁾	ממוצע לתקופה ⁽¹⁾	ממוצע לתקופה ⁽¹⁾
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2012
במיליוני שקלים חדשים			
152,220	157,532	153,930	150,718
26,534	31,343	34,878	35,874
7,756	7,715	7,567	7,450
60,646	60,065	60,050	59,891
2,056	1,769	1,721	1,567
249,212	258,424	258,146	255,500

הערות:

- (1) הממוצע מחושב על בסיס רבעוני.
- (2) בעיקר: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.
- (3) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (4) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

למטרת שקלול הסיכון של החשיפות, הבנק וחברות הבת הבנקאיות בישראל עושים שימוש בדירוגים הבינלאומיים של סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's. אי די ניו יורק עושה שימוש בדירוגים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Moody's, S&P-I. הקבוצה פועלת בהתאם למיפוי הסטנדרטי ולמסגרת העבודה שפרסם המפקח על הבנקים.

גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי

נגזרים מעבר לדלפק. סיכון אשראי של צד נגדי הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בגין העסקה. מדיניות הבנק לגבי ניהול סיכון אשראי של צד נגדי מעוגנת במסמך מדיניות לניהול סיכון אשראי צד-נגדי, אשר מובא לאישור הדירקטוריון לפחות אחת לשנתיים. מסמך המדיניות כולל, בין היתר, עקרונות לזיהוי מדידה והערכה של הסיכון, דרישות לקביעת מגבלות מצרפיות ולדיווחים לגבי החשיפות, וכן הגדרת קווי אחריות וסמכות. חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי של צד נגדי מתהווה הן מול בנקים ומוסדות פיננסיים בינלאומיים והן מול הלקוחות. מסגרת החשיפה למוסדות פיננסיים בינלאומיים מאושרת ברמת הקבוצה, על בסיס מודל פנימי. הבנק מקצה את המסגרת המאושרת בין חברות הבת בקבוצה.

פעילות בנגזרים מותנית באישור מראש של קו האשראי, הקובע מגבלות חשיפה לצד הנגדי. מסגרת החשיפה ללקוחות מאושרת בהתאם לסמכויות לאישור אשראי.

ניטור סיכון אשראי של צד נגדי נעשה באופן הבא:

- חשיפות של בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל - היחידה לגיבוי עסקאות (Back Office) בחטיבה הפיננסית עורכת השוואה של החשיפות בפועל מול המסגרות המאושרות, על בסיס יומי.

- חשיפות של לקוחות גדולים ו/או בעלי פעילות מורכבת - היחידה לבקרה וניהול סיכונים (Middle Office) בחטיבה הפיננסית עורכת השוואה של החשיפות בפועל אל מול המסגרות המאושרות, על בסיס יומי ואם נדרש, בתדירות גבוהה יותר, על פי תנאי השוק. אמידת החשיפה כוללת שימוש בתרחישי קיצון ובמודלים פנימיים שנועדו לצורך זה. כחלק מהניהול והבקרה אחר ניצול מסגרת החשיפה, מופק ממערכת המידע דוח חריגים יומי, ובו, בין היתר, מוצגת רשימת הלקוחות שניצלו את מסגרת החשיפה בפועל בשיעור שווה או עולה על 85%. מטרת הדוח הינה ליצור התראה לגורם העסקי האחראי לגבי שיעור הניצול הגבוה.
- בנוסף, הבנק קבע מערכת מגבלות פנימיות ביחס לחשיפות אשראי מצרפיות של צדדים נגדיים, כגון: מגבלות מצרפיות לפי סוגי מטבעות. מגבלות אלה נועדו, בין היתר, לתת מענה לסיכון נזילות השוק, הנובע מקושי אפשרי לפעול בהיקפים גדולים בשווקים שסחירותם נמוכה. השיטות הנהוגות בבנק להפחתת סיכון אשראי של צד נגדי כוללות:
 - מעקב יומי לגבי מצב בטחונות הלקוח, ובמידת הצורך דרישה להשלמת בטחונות;
 - קביעה חוזית של מגבלת הפסד מקסימלי (Stop Loss) - מאפשרת לבנק לסגור ללקוח פוזיציות באופן כפוי, במידה וקיימת חריגה במונחי הפסד מההפסד המקסימלי שנקבע ללקוח;
 - חתימה על הסכמי ISDA ונספחי CSA. (להסבר בדבר "הסכם ISDA" ו-"נספח CSA", ראו "הפחתת סיכון אשראי" לעיל).
- השיטה לקביעת מגבלות אשראי לחשיפות אשראי לצד נגדי.** למטרות דיווח רגולטורי משתמשת הקבוצה ב"שיטת החשיפה הנוכחית", לפיה מחשבים את עלות השחלוף הנוכחית על ידי שערור חוזים למחיר שוק, ומוסיפים מקדם "תוספת" (Add-On), כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה. החשיפה הפוטנציאלית העתידית, המחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, הינה בהתאם לסוג המוצר וליתרת התקופה לפירעון לפי טבלת מקדמים שנקבעה בכללי באזל II.
- למטרות ניהול החשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי משתמשת הקבוצה ב"מודל חשיפת לקוח", המבוסס על חישוב החשיפה במונחי שווה ערך אשראי הכולל שערור של העסקאות (Mark to Market), בתוספת החשיפה הפוטנציאלית העתידית. הבנק מבצע מעת לעת שינויים במקדמי החשיפה העתידית המשמשים אותו לאמידה של חשיפות אשראי של צד נגדי במכשירים פיננסיים נגזרים, וזאת לאור ההתפתחויות בתנאי השוק.
- מדיניות להגנה על ביטחון להערכת שווי ולניהול ביטחונות.** על פי מדיניות הבנק, הביטחונות הפיננסיים משוערכים בתדירות יומית. שיעורי ההסתמכות על ביטחונות אלו נקבעים בהתאם לסיכונים התנדבותיים בשווי השוק שלהם לאורך זמן, ומעוגנים במסמך מדיניות המאושר בדירקטוריון.
- השפעה של סכום הביטחון שהתאגיד הבנקאי יידרש לספק במקרה של הורדת דירוג אשראי.** בחלק מהסכמי הביטחונות עליהם חתום הבנק במסגרת הסכמי ISDA, נקבע כי סכום הסף (Threshold) והסכום המינימאלי להעברה יופחתו במידה שתחול ירידה בדירוג האשראי של הבנק. בהתאם, במקרים כאלה עשוי להיווצר מצב בו הבנק יידרש להפקיד בבנק הזר בטחונות בסכומים גבוהים יותר (במקרה של רוח לבנק הזר בנגזרים).
- גילוי כמותי בנושא זה מובא בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיף 5).

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

- סיכונים האשראי במכשירים פיננסיים.** פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכונים אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ראו לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכונים האשראי".
- בביאור 20 לדוחות הכספיים מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגד לחוזה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים.
- בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 1) מובאים פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.
- עסקאות מימון ניירות ערך (SF).** לבנק לקוחות הפעילים בשוק ההון, אשר פועלים באסטרטגיות מורכבות ומבצעים עסקאות שאילה והשאלה של ניירות ערך, עסקאות הלוואות מרווח (Margin Lending) ופעילות בנגזרים סחירים ולא סחירים.
- המעקב אחר הפעילות מבוצע באמצעות מערכות מחשב המודדות בזמן אמת את דרישת הביטחונות אל מול מסגרות הפעילות והביטחונות בפועל. במדיניות האשראי הוטלו מגבלות על סך פעילות הלקוחות ומגבלות על היקף האחזקה בניירות ערך ספציפיים או בקבוצות ניירות ערך.
- עסקאות REPO.** אי די בי ניו יורק מבצע עסקאות מכר חוזר (Reverse Repo) כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות. עסקאות אלה מבוצעות מול מוסדות פיננסיים בדירוג אשראי A ומעלה, עימם נחתמו הסכמי ICMA המסדירים את אופן ביצוע העסקאות האמורות.

חשיפות איגוח

אי די בי ניו יורק משקיע במספר סוגים של ניירות ערך מאוגחים (לרבות איגרות חוב מובטחות מסוג CLO, שנרכשו במהלך שנת 2012), ניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS), ניירות ערך מסוג Trust Preferred CDO וניירות ערך המגובים במשכנתאות למגורים (RMBS). אי די בי ניו יורק משמש כמשקיע בניירות ערך מאוגחים ואינו היוזם בהנפקת ניירות ערך מאוגחים כלשהם. למטרת שקלול הסיכון של חשיפות האיגוח, אי די בי ניו יורק עושה שימוש בדירוגים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Moody's, S&P-Fitch ו-לפרטים נוספים, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים ו-"השקעות בניירות ערך מגובי נכסים" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" לעיל. גילוי כמותי בנושא זה מובא בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיף 6).

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

כללי. הגדרת מוסדות פיננסיים זרים כוללת בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.

בשונה מהגדרת ענף משק "שירותים פיננסיים", לצורך הגילוי בסקירת הנהלה של "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק", החשיפה בגין מוסדות פיננסיים זרים המוצגת בטבלה שלהלן כוללת חשיפות לבנקים זרים ולבנקים להשקעות זרים שאינם נכללים באשראי לציבור מחד, ומאידך אינה כוללת חשיפות בגין השקעות בניירות ערך מגובי נכסים ובגין חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית.

התפתחויות בשוקי העולם. במהלך המחצית הראשונה של השנה החמיר המשבר בגוש האיר, על רקע הרעה במצב הפיסקלי של מדינות הפריפריה, ודירוג האשראי של 9 ממדינות הגוש הופחת. החל מחודש יולי 2012, חלה רגיעה במשבר החובות בגוש האיר, בעקבות הודעת הבנק המרכזי בגוש כי ירכוש איגרות חוב של מדינות הפריפריה בהיקף בלתי מוגבל, במטרה לשמור על המטבע האחיד. רכישת איגרות חוב מותנית בבקשת סיוע מצד המדינה. הרגיעה הביאה לירידה בתשואות איגרות החוב הממשלתיות במדינות הפריפריה. בנוסף, קיצוצים תקציביים נוספים ביוון ואישור חבילת סיוע נוספת ליוון הפחיתו את החששות באשר ליציאת יוון מגוש האיר.

בחודש פברואר 2013 נערכו בחירות באיטליה, שתוצאותיהן מצביעות על קושי להקים בה ממשלה יציבה, אשר תמשיך את מדיניות הרפורמות וקיצוץ הגירעון הממשלתי. לפיכך, חלה עליה מסוימת באי הודאות.

המיתון בגוש ממשיך להעיב על השווקים. גוש האירוש רשם נסיגה של 0.6% בשנת 2012. מדדי מנהלי הרכש ואמון הצרכנים באירופה ממשיכים להיות ברמות המצביעות על המשך הפסימיות של העסקים והצרכנים בגוש, עם זאת, קצב ההתכווצות מתמתן.

חברת דירוג האשראי S&P הורידה את דירוג האשראי של צרפת ל-"AA+" ושל ספרד ל-"BBB-". כמו כן, תחזית דירוג האשראי של גרמניה והולנד הופחתה ל-"שלייל". דירוג האשראי של יוון הועלה ל-"B-", בעקבות אישור חבילת הסיוע ליוון. כמו כן, חברת דירוג האשראי מודיס הפחיתה את דירוג האשראי של בריטניה ל-"AA+".

בהתאם למדיניות הבנק, קטנו בשנת 2012 חשיפות הקבוצה למוסדות פיננסיים במדינות ה-PIIGS (פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד), לרמה זניחה. הבנק מקיים מדיניות אשראי זהירה ועוקב באופן שוטף וברמה קבוצתית, במסגרת פורום בינחטיבתי, אחר ההתפתחויות והיקפי החשיפות בשווקי מפתח ובמדינות בסיכון. חדר העסקאות של הבנק עוקב אחר השווקים לקבלת תמונה מקיפה ומנטר בזמן אמת את סיכויי המטבע בהתאמה לפרופיל הסיכון של כל לקוח ולמסגרות המאושרות. כמו כן, החטיבות העסקיות מבצעות באופן שוטף בדיקה מקיפה לגבי לקוחות שעלולים להיפגע מהמשבר באירופה.

כעולה מתוספת ו' לסקירת ההנהלה להלן, בדבר "חשיפה למדינות זרות", החשיפה הישירה של הקבוצה למדינות האמורות אינה מהותית ובמגמת ירידה. עם זאת, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה העקיפה, בפרט אם יתפתח משבר גלובלי בעקבות המשבר במדינות האמורות.

אופן ניהול חשיפת האשראי הנובעת ממוסדות פיננסיים זרים. מדיניות הבנק בדבר החשיפות השונות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים עברה בחינה מחודשת ובאה לידי ביטוי בנושאים הבאים:

- הבנק קבע מדיניות שמרנית בתחום ניהול החשיפות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים;
- הקצאת הקווים לבנקים זרים מבוצעת בצורה קפדנית ושמרנית יותר, תוך שימוש בכלי עזר מתמטיים שנבחנו מחדש והותאמו ללקחי המשבר;
- הפקדות הבנק מבוצעות באופן בררני, בבנקים המדורגים בדירוג "A" לפחות, בעיקר בארה"ב ובמדינות מערב אירופה;
- צומצם היקף ההפקדות בחו"ל;
- הבנק אימץ מדיניות לפיה חשיפה בנגזרים פיננסיים מחייבת חתימה על הסכם ISDA עם כל מוסד פיננסי עימו מתבצעות עסקאות מסוג זה. תהליך זה בוצע מול הרוב המכריע של המוסדות פיננסיים מולם הוא פועל בעסקאות נגזרים פיננסיים;
- המסגרות לסיכויי סליקה נבחנות בצורה פרטנית, תוך מגמה ברורה לצמצם משמעותית את סיכויי הסליקה, ותוך שימוש בכלי ה-CDS, המהווה כלי מרכזי לסליקה דו-צדדית הדדית;

- נקבעה מדיניות לחשיפות למדינות פחות מפותחות (LDC). המדיניות מגדירה חשיפה בסכומים נמוכים ולטווחים קצרים יחסית;
 - ניהול שיטתי וצמוד תוך שידרוג מערכות מעקב פיקוח ובקרה, בשיתוף כל הגורמים המעורבים בבנק ובקבוצה;
 - מערכת מידע המסייעת בקבלת תמונה על בסיס קבוצתי בדבר חשיפות המתייחסות לבנקים ולמוסדות פיננסיים זרים. בהתייחס לניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, ראוי לציין כי:
 - הורדת דירוג ו/או הרעה בנתונים הפיננסיים של בנק זר משוקללים במודלים ובמידת הצורך, הבנק מקטין את הקו בהתאם;
 - היחידה למוסדות פיננסיים בחטיבה העסקית מקצה את קווי האשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון בין מרכיבי הקבוצה, לבין היחידות השונות בבנק, לרבות לחדר עסקות של הבנק שבאחריות החטיבה הפיננסית;
 - הבנק מנהל את החשיפות למוסדות פיננסיים בדרום אמריקה באמצעות אי די בי ניו יורק, המתמחה בשווקים המתעוררים.
- חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים.** חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה ברובה לבנקים ולבנקים להשקעות. כעולה מהנתונים שיובאו להלן, כ-78% מהחשיפה ליום 31 בדצמבר 2012 הינה למוסדות פיננסיים בדרוג "A" ומעלה. המדיניות בגין קיימת לבנק חשיפת אשראי כאמור ליום 31 בדצמבר 2012 כוללת, בין היתר, את ארה"ב, בריטניה, גרמניה ושווייץ. בשנת 2012 לא נכללו בגין החשיפה למוסדות פיננסיים הפסדים בגין ירידת ערך של ניירות ערך.

להלן נתונים על חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾, על בסיס מאוחד:

חשיפת אשראי נוכחית ⁽⁴⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾
במיליוני שקלים חדשים		
31 בדצמבר 2012		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽⁶⁾		
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁷⁾		
2,489	373	2,116
AAA עד AA-		
4,681	270	4,411
A+ עד A-		
1,274	7	1,267
BBB+ עד BBB-		
512	6	506
BB+ עד B-		
260	54	206
ללא דירוג ⁽⁸⁾		
9,216	710	8,506
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
60	-	60
יתרת איגרות חוב בעייתיים		
31 בדצמבר 2011		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽⁶⁾		
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁷⁾		
3,984	196	3,788
AAA עד AA-		
3,009	483	2,526
A+ עד A-		
484	-	484
BBB+ עד BBB-		
413	-	413
BB+ עד B-		
261	57	204
ללא דירוג ⁽⁸⁾		
8,151	736	7,415
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
*62	-	*62
יתרת איגרות חוב בעייתיים		

*סוג מחדש, על מנת לכלול איגרת חוב מסוימת שסווגה כפגומה.

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות בגין הפסדי אשראי.
- (5) למידע נוסף אודות הרכב חשיפות האשראי שנכללו בטבלה בגין מכשירים נגזרים מול בנקים/דילרים/ברוקרים, ראו ביאור 20 לדוחות הכספיים.
- (6) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. (לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים).
- (7) לפי דירוג Moody's ובהעדרו, דירוג S&P או Fitch.
- (8) סיכון אשראי חוץ מאזני ללא דירוג, מרביתו בגין ערבויות מבנקים שוויצריים ופריטיים ומבנקים שוויצריים בבעלות בנקים במערב אירופה שדירוגם הינו A1 ומעלה.

בנוסף לחשיפה המוצגת בטבלה לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 קיימת חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית למוסדות פיננסים זרים בגין מכשירים נגזרים (כהגדרתה בסעיף (4)(א) להגדרת חבות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לוואי בודד ושל קבוצת לוואים") דהיינו, אחוז משתנה מיתרת עסקה עתידית בסך של 251 מיליון ש"ח ו-234 מיליון ש"ח, בהתאמה.

סיכוני אשראי בהלוואות לדירור

כללי. ביום 15 במאי 2011, פרסם המפקח על הבנקים הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים גילוי לגבי סיכון האשראי בגין ההלוואות לדירור, והפעולות שנקטו על ידם במסגרת ניהול סיכון זה. בנוסף, יכלול הגילוי נתונים כמותיים לגבי חשיפת האשראי לדירור ומאפיינים שונים המצביעים על איכות תיק האשראי לדירור של התאגיד הבנקאי.

פעילות העמדת הלוואות לדירור בקבוצה, התבצעה בעיקר על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות (ביום 28 ביוני 2012 מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולותר הבנק) והועברה לבנק והיא מוצגת עם הפעילות המתבצעת על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט (אשר יכנו להלן, לשם הנוחות, "הקבוצה").

התפתחויות בתחום ההלוואות לדירור. בשנים האחרונות נרשם גידול בביקושים ובהיקף הביצוע של הלוואות לדירור, שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדירור ועלויות המחירים שנגרמו כתוצאה מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים כאמור.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדירור (ובכלל זה עליה בהיקף הכספי הממוצע של הלוואות אלה), חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות משקי הבית. לפיכך, עולה חשש מסוים שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדירור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכונים אשראי.

הצעדים שנקטו על ידי הקבוצה. הקבוצה הגבירה בהתאם את הפיקוח על האשראי בתחום זה. הצעדים שנקטו על ידי הקבוצה, כוללים, בין היתר:

- הגבלות על היקפי ההלוואות העולות להטיל מעמסה על הלוואה. ככלל, הקבוצה אינה נוהגת לאשר הלוואות לדירור, שהתשלום החודשי הצפוי בגין עולה על 35% מההכנסה הפנויה של הלוואה.
- ממועד תחילת המגבלה הרגולטורית, לא מועמד אשראי בשיעור גבוה מ-75%.
- שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת ההלוואה. בטרם אישור מסגרת ההלוואה, בוחנת הקבוצה את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים של משתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי) - על כושר ההחזר של הלוואה.
- צמצום היקף האשראי הניתן במסלולי הלוואה בהן שיעור הריבית משתנה בתדירות גבוהה (פריים ומשתנה צמודה כל שנה עד חמש שנים), בהתאם למגבלה שקבע המפקח על הבנקים.
- קביעת מדיניות חשיפה למגזרים מיוחדים: קבוצות רכישה, תושבי חוץ, הלוואות לכל מטרה וכיוצ"ב.
- שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכונים אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים.
- קיום מעקבים שוטפים אחר ההתפתחויות בשוק הדירור, לרבות: שינויים במחירי הנכסים, שינויים בהיקף ההחזרים החודשיים של ההלוואות וכ'.
- עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי ההלוואות המקוריים.
- באמצע שנת 2012 הושק מודל דירוג אשראי למשכנתאות.

נתונים כמותיים. היקף תיק ההלוואות לדירור של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכם ב-20,092 מיליון ש"ח (31.12.2011 - 20,075 מיליון ש"ח). היקף ההלוואות לדירור שבוצעו על ידי הקבוצה בשנת 2012 הסתכם ב-2,728 מיליון ש"ח, מזה כ-289 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (בשנת 2011 כ-4,066 מיליון ש"ח וכ-377 מיליון ש"ח, בהתאמה).

להלן נתונים, לגבי מאפייני סיכון מסויימים של תיק ההלוואות לדירור של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2012:

%	
13.0	שיעור ההלוואות לדירור שמימנו למעלה מ-75% משווי הנכס
18.2	שיעור ההלוואות לדירור, שהחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסות הלוואה
64.3	שיעור ההלוואות לדירור בריבית משתנה, מסך תיק ההלוואות לדירור ⁽¹⁾

הערה:

(1) בחישוב היחס נכללו הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

גילוי נוסף על סיכון אשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

לאור החרפת המגמות השליליות בשווקים הפיננסיים בעולם, והחשש מההשלכות העתידיות האפשריות על המשק הישראלי, הנחה המפקח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים לכלול בדיווח, החל מהדוח ליום 30 בספטמבר 2011 ועד לדוח ליום 30 בספטמבר 2012, מידע על סיכון האשראי הנוכחי למועד הדיווח, בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותם נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי.

בתחילת שנת 2013, לנוכח אי הוודאות לגבי המגמות בשווקים הפיננסיים בעולם והשפעתן האפשרית על המשק הישראלי, התאגידים הבנקאיים התבקשו להמשיך ולדווח על חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים, בהתאם להנחיות כאמור, עד לדוחות הכספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2013.

להלן נתונים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ליום 31 בדצמבר 2012:

קבוצת לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ סיכון מאזני	סך-הכל חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים	חשיפת אשראי
במיליוני שקלים חדשים				
א'	2,904	217	3,121	70

* סיכון אשראי חוץ מאזני כולל גם חשיפת אשראי פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים בסך של 70 מיליון ש"ח.

האשראי לקבוצה זו מתאפיין ברמת פיזור גבוהה של לווים המרכיבים את הקבוצה ופיזור ענפי גבוה. דירוג הקבוצה (כממוצע משוקלל של הדירוגים הפרטניים של כל אחת מחברות הקבוצה, המבוססים על מודל הדירוג הפנימי של הבנק) גבוה משיעור הדירוג הממוצע של תיק האשראי. הבנק מקיים תהליך מעקב רציף אחר קבוצות הלווים הגדולות, מבצע סקירות תקופתיות להערכת הסיכון המיוחס לכל קבוצה, ולגבי חלק מהקבוצות אף מבצע בחינה של תרחישי קיצון והשפעתם על יכולת ההחזר. הבנק עומד בכל המגבלות הרגולטוריות המתייחסות להיבטי ריכוזיות אשראי.

הגדרות של חובות בעייתיים

זיהוי וסיווג אשראים כ"חובות בעייתיים" מבוצע בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות פגומים", "חובות נחותים", ו"חובות בהשגחה מיוחדת".
לפרטים בדבר סיכון האשראי בגין חובות בעייתיים ומרכיבי, ראו לעיל "האשראי לציבור" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", וביאור 4 לדוחות הכספיים.

סיכונים אשראי בגין מימון ממונף (Leveraged Finance)

הגדרת מימון ממונף. הבנק מגדיר אשראי למימון עסקאות לרכישת אמצעי שליטה, כפי שהוגדרו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323, בהן שיעור המימון הינו מעל הנורמה, כמימון ממונף. מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים מתאפיין בסכומים או בשיעורי מימון גבוהים, כאשר פרעון האשראי מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש, לעיתים אף ללא זכות חזרה ללווה.
סיכונים אשראי בגין מימון ממונף. נוכח המורכבות הכרוכה בעסקאות אלו, נוקט הבנק משנה זהירות במתן אשראי ופועל על פי מדיניות אשראי ייחודית לתחום. בנוסף, פעמיים בשנה נבחנות העסקאות למימון רכישת אמצעי שליטה ונמסר דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון.
בהוראות ניהול בנקאי תקין נקבעו מגבלות ביחס למימון רכישת אמצעי שליטה, אשר הבנק עומד בהן.
לפרטים נוספים בעניין זה, ראו בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 2).

ניהול סיכונים שוק

סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ומדדים כלכליים אחרים.
סיכונים השוק מוצגים בסקירה זו על בסיס קבוצתי הכולל את הבנק, בנק מרכזי דיסקונט, אי די בי ניו יורק, אי די בי (סוויס) בנק, כאל והקופה לפיצויים של עובדי הבנק (להלן בסעיף זה: "הקבוצה").

במהלך שנת 2012 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 310 בנושא ניהול סיכונים, בעקבות כך תוקנה הוראה 339 בנושא ניהול סיכוני שוק וריבית ובפרט בוטלו הסעיפים המפרטים את עקרונות ניהול הסיכון שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 ונקבע כי יחידת ניהול סיכוני שוק תהיה כפופה למנהל הסיכונים הראשי.

אסטרטגיה ומדיניות

לבנק שלושה מסמכי מדיניות הקשורים לסיכוני שוק, שאושרו על ידי הדירקטוריון. **מדיניות ניהול סיכוני שוק.** מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להגדיר את מסגרת ניהול הסיכון הפיננסי בפעילות השוטפת של הבנק. במסמך המדיניות נקבעו עקרונות המדיניות הקבוצתית והגופים האחראים ליישום משימות ניהול סיכוני השוק. קביעת תיאבון הסיכון הקבוצתי עבור סיכון השוק של הקבוצה כולל, בין היתר, מגבלות קבוצתיות במונחי VaR, במונחי החשיפה לסיכוני בסיס, במונחי ירידת השווי הכלכלי המקסימלית בתרחיש קיצון ובעת שינוי מקבילי בעקומי הריבית.

מדיניות הניהול הפיננסי מגדירה את עקרונות הניהול של סיכוני השוק במעגל הראשון (נוטלי הסיכון), לרבות התייחסות לתפקידי החטיבה הפיננסית, לאחריות הגורמים המעורבים בתהליכי ניהול סיכוני השוק ולסמכותם. תהליכי הניהול השוטף בבנק מתבצעים בכפוף למסמך מלווה - מסמך ראש החטיבה הפיננסית, המגדיר נהלים ספציפיים ובעיקר מערך מגבלות נוסף שמאפשר ניהול שמרני יותר של החשיפות לסיכוני שוק.

מדיניות ניהול השקעות נוסטרו קובעת כללים ועקרונות בניהול תיק הנוסטרו בבנק, על מרכיביו השונים, תהליכי בקרה וניהול סיכונים הכרוכים בפעילות היחידה לניהול תיק הנוסטרו.

מדיניות ניהול סיכוני שוק בחברות הבת. הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות קבעו מדיניות לגבי החשיפות המרביות לסיכוני השוק, על בסיס עקרונות המדיניות הקבוצתית המפורטים במסמך מדיניות ניהול סיכוני שוק. מתודולוגיות מדידה וניהול סיכוני שוק הותאמו לאלה המקובלות בבנק, תוך התחשבות באופי הפעילות הספציפית של כל חברה בת.

הניהול השוטף של סיכוני השוק מתבצע בבנק ובכל אחת מחברות הבת הבנקאיות העיקריות בנפרד. יחד עם זאת, הבנק בוחן בתדירות גבוהה את התיאבון לסיכוני השוק של הבנק, של חברות הבת הבנקאיות ושל הקבוצה כמכלול. דיווחים לגבי עמידת הקבוצה והבנק במגבלות על החשיפה לסיכוני שוק מוצגים בפני הדירקטוריון במסגרת מסמך הסיכונים.

שינויים עיקריים במדיניות החשיפה ובהליכי ניהול הסיכונים. בסוף שנת 2011 הוחלט על הגדרה מחדש של החשיפה המבנית בגין סיכוני שער חליפין של השקעת הבנק באי די בי ניו יורק.

בעקבות כך, החליט הדירקטוריון על השינויים במגבלות הקבוצתיות העיקריות:

- הרחבת מגבלה על ערך ה-VaR מ-3% עד 4% מההון המיוחס לבעלי המניות (להלן בפרק זה: "ההון");
 - הרחבת מגבלה על שחיקת השווי הכלכלי של ההון בתרחיש קיצון מ-12.5% ל-17.5% מההון המיוחס לבעלי המניות;
 - שינוי בטווחי ההתפלגות של ההון בין מגדרי ההצמדה השונים.
- בנוסף אישר הדירקטוריון שינויים באופן ניטור החשיפה, ובפרט:
- שינוי במבנה המגבלות על שחיקת השווי הכלכלי של ההון בתרחיש קיצון (ראו להלן "ניתוח הפסדים בתרחיש קיצון");
 - קביעת מגבלה על רגישות לסיכון הריבית בכל אחד ממגדרי ההצמדה.

מבנה ותהליכים

במסגרת התהליכים המבוצעים במעגלי הבקרה השונים ראוי לציין:

מעגל הבקרה הראשון. החטיבה הפיננסית מרכזת תחתיה את מכלול הפעילות הפיננסית של הבנק, הכוללת הן את הגורמים העסקיים (נוטלי הסיכון) והן את המערך העורפי ומערך הביניים Middle Office (גורמי הבקרה).

מעגל הבקרה השני. המעגל השני כולל את יחידת ניהול סיכוני שוק ונזילות הפועלת במסגרת האגף לניהול סיכונים ותפקידיהם:

- דיווח להנהלה ולדירקטוריון אודות סיכוני השוק, תוך ביצוע ניתוחים משלימים ובלתי תלויים בחישובי מעגל הבקרה הראשון, לרבות מבחני קיצון ותהליכי ניהול סיכוני השוק בבנק ובחברות הבת העיקריות;
- וידוא כי מגבלות החשיפה עקביות עם המגבלות המוגדרות בהצהרת התיאבון לסיכון וכי הן כוללות את כלל גורמי סיכוני השוק, במהלך העסקים הרגיל ובתרחיש קיצון ובחינת האפקטיביות שלהן;
- פיתוח מודלים וכלים נאותים להערכה וניהול החשיפה לסיכוני שוק;
- חישוב הקצאת ההון לסיכוני שוק;
- בחינת מידת התאמת מדיניות ניהול הסיכון להוראות רגולטוריות שהדירקטוריון החליט על יישומן;
- בחינת אפקטיביות תהליכי ניהול סיכוני השוק והנזילות.

- הניהול והפיקוח השוטפים.** הניהול והפיקוח השוטפים בתחום ניהול סיכונים השוק מתבצעים, בין היתר, על ידי הוועדות הבאות:
- **ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (ועדת ננ"ה).** ועדה בראשות המנכ"ל, המתכנסת אחת לחודש. תפקיד הוועדה לקבוע את מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לקבוע יעדי חשיפה לסיכונים שוק ונזילות לאור הערכת מצב על ההתפתחויות הצפויות בשווקים ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, ולבחון את רווחיות הפעולות השונות וכן את העמידה ביעדי הלימות ההון;
 - **הפורום הפיננסי** הוא ועדה פנימית של החטיבה הפיננסית, הפועלת בראשות ראש החטיבה הפיננסית. הפורום מתכנס בתדירות שבועית ומטרתו להעריך את ההתפתחויות השוטפות בשווקים ולקבוע אחר ביצוע הנחיות ועדת ניהול נכסים והתחייבויות. הפורום אחראי על הניהול השוטף של חשיפות הבסיס והריבית של הבנק, במסגרת היעדים שהותוו על ידי ועדת ננ"ה.

תהליכים

הבנק נוקט בצעדים הדרושים כדי למדוד ולהעריך את החשיפה הכוללת לסיכונים בקבוצה כולה וכן כדי להטמיע את תפיסת הניהול הקבוצתי, בבנק ובחברות בקבוצה. נהלי הבנק מחייבים את נוטלי הסיכון ואת גורמי הבקרה לדווח על אירועים חריגים, כדוגמת הפסד שעולה על סף שנקבע, חריגה ממגבלות וכו'. ראש החטיבה הפיננסית קובע את אופן הטיפול בחריגות ואת התגובות להתפתחויות חריגות בשווקים השונים. בנוסף, מוגדרות מגבלות פנימיות אשר נקבעות על ידי ראש החטיבה הפיננסית ומנוטרות באופן שוטף.

מדידה ודווח

מדידת החשיפה לסיכונים שוק, לרבות חישוב אומדני הסיכון השונים, מבוצעת בבנק בתדירות שבועית, באמצעות מערכת Riskpro. המערכת משמשת כבסיס לנתונים פיננסיים, בו מרוכז המידע הפיננסי הנדרש לניהול סיכונים, המתייחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, כולל אופציות גלומות, לנתוני השוק (דוגמת מדדים, שערי חליפין ושיעורי ריבית), מידת התנודתיות שלהם והמתאמים הסטטיסטיים שביניהם, וכן מודלים מימוניים והתנהגותיים. כמו כן, באמצעות המערכת מבוצעות סימולציות על כלל הפעילות ברמת הבנק והקבוצה, על פעילויות/תיקים וכן מחושבים מדדי סיכון נוספים ונמדדות חשיפות הריבית (יציין כי המערכת משמשת גם במדידת השווי ההוגן לצרכי הדיווח החשבונאי). מערכת זו משמשת גם את בנק מרכזת דיסקונט, לחישוב החשיפות לסיכונים השוק והנזילות שלו.

אי די בי ניו יורק. מדידת החשיפה לסיכונים שוק מבוצעת על ידי המעגל הראשון (ה-Treasury) באמצעות מערכת ניהול סיכונים עצמאית (VTen) המספקת חישוב של אומדני הסיכון בתדירות חודשית. ניהול הסיכונים מבקר את החשיפות לסיכונים השוק והנזילות ומבצע חישובים עצמאיים של תרחישי קיצון.

הפחתת סיכון

- מדיניות נידור סיכונים השוק.** מדיניות הבנק וחברות הבת הבנקאיות בנושא ניהול סיכונים שוק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכונים שוק, במסגרת מגבלות כמותיות שנקבעו על חשיפות אלה תוך הגדרה של אופן הפעילות והגנה עליה. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:
- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים);
 - השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ולקוחות גדולים);
 - פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים ולקוחות גדולים.

גילוי כמותי

(1) חשיפת בסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות והשפעתן של האופציות הגלומות על החשיפה בבסיס. החשיפה לסיכון בסיס נמדדת במגזר הצמוד למדד המחירים ובמגזר מטבע חוץ (לרבות בשקלים צמודים למטבע חוץ). ניהול החשיפות היומיומיות בפועל מתבצע על בסיס הפוזיציות הכלכליות במגזרי ההצמדה השונים, אשר שונות מהפוזיציות החשבונאיות אותן ניתן לראות בביאור 17 לדוחות הכספיים.

את ההפרשים בין הפוזיציות ניתן לחלק לקבוצות הבאות:

(א) תיקונים כלכליים מסוימים בפוזיציה המנוהלת: אי הכללת הפסדים או רווחים כתוצאה משינויים בשווי השוק של איגרות חוב במט"ח או צמודות מדד (התייחסות לערך הקניה בתוספת ריבית צבורה); הוספת רכוש קבוע במט"ח כנכס כספי; העברת חובות פגומים לא צוברים במט"ח למגזר הצמדה שקלי.

(ב) התייחסות לחברות הבת: מאזן ההצמדה הינו מאזן מאוחד, אשר כולל את כל חברות הבת, בעוד שהפוזיציה המנוהלת כוללת את נתוני הפוזיציות המנוהלות של חברות הבת העיקריות; חשיפת המט"ח בקופת הפיצויים לעובדי הבנק (ב.ל.ד.) אינה כלולה במאזן ההצמדה, היות ובמאזן הבנק נרשם רק הפער שבין העתודה ליעודה בקופה. לעומת זאת, החשיפה נכללת בפוזיציה המנוהלת.

(ג) עיתוי חישוב הפוזיציה: הפוזיציה המנוהלת מחושבת על בסיס נתוני ההון בסוף הרבעון החולף בתוספת שינויים שחלו במהלך הרבעון האחרון, עד מועד החישוב. שינויים אלה מבוססים על נתונים לא סופיים, כפי שהם ידועים במועד החישוב. לעומת זאת, הפוזיציה במאזן ההצמדה מחושבת על בסיס נתונים מבוקרים או סקורים לפי הענין, בהתאמה, וזאת שלושה חודשים או חודשיים לאחר תום תקופת הדיווח, בהתאמה.

החשיפה לסיכונים בסיס נמדדת ומנוהלת מתחילת שנת 2012 כאחוז מההון.

תמהיל ההשקעה במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלבנטיים.

להלן התפלגות השקעת ההון בפועל ביחס למגבלות שנקבעו (הנתונים מוצגים ביחס להון):

מגזר	מגבלה	2012			2011		
		סוף שנה מ-	עד	ממוצע	סוף שנה מ-	עד	ממוצע
צמוד מדד	60%-60%	18%	28%	22%	21%	36%	28%
מט"ח	45%-15%	28%	27%	28%	2%	25%	3%

בטבלה מוצגות המגבלות לאחר עדכון בשנת 2012.

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין. רגישות ההון לשינויים בשערי חליפין מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי החליפין במטבעות העיקריים על ההון ליום 31 בדצמבר 2012.

רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין				
במיליוני שקלים חדשים				
מגזר	10%	5%	-5%	-10%
דולר	250	120	(123)	(256)
יורו	(17)	(8)	7	19
מט"ח אחר	(8)	(4)	4	8

השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בשווי ההון של הקבוצה במטבעות השונים, בהינתן התרחיש שנקבע על ידי המפקח על הבנקים. יצוין כי, לאחר ביטול החיסוי על ההשקעה באי די בי ניו יורק, יחס ההון לרכיבי סיכון אינו רגיש לשינויים בשער החליפין.

(2) החשיפה לסיכון ריבית

א. כללי

סיכון הריבית הוא הסיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי של שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות לרבות תיקונים כלכליים מסוימים. ניהול חשיפת הריבית מבוצע בנפרד בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

ב. ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהווים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת המס.

עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בפרק זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובערכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

מכשירים פיננסיים מורכבים הינם מכשירי חוב, אשר משוברים בהם רכיבים נגזרים שלא הופרדו מהם. במידע על שווי הוגן, לא נדרש הבנק לסווג מכשירים פיננסיים כמכשירים פיננסיים מורכבים, כיון שבהתאם להנחיות בנק ישראל, החשיפה לריבית של מכשירים אלה כללה את הפריסה של עסקאות אלה על פי מועדי הפרעון, תוך הפרדת מרכיב האופציה ממכשירים אלה. להלן פרוט המכשירים הפיננסיים המורכבים, אשר בגילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי ריבית טופלה האופציה שהופרדה והמכשיר המארח כמכשירים העומדים בפני עצמם (ההשפעה על הדוחות אינה מהותית): פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה לקבלת ריבית משתנה, תוכניות חסכון צמודות למדד וצמודות למטבע חוץ עם אופציה לשינוי בסיס הצמדה ואופציה להבטחת קרן הפקדה שקלית, פקדונות והלוואות צמודים למדד וצמודים למטבע חוץ עם אופציה להבטחת קרן שקלית.

לפרטים נוספים בדבר השיטות וההנחות העיקריות ששימשו באומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו ביאור 21 לדוחות הכספיים.

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית)

מטבע ישראלי		מטבע חוץ ⁽²⁾			סך-הכל
לא צמוד	צמוד	דולר	אירו	אחר	
למדד	למדד				
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
106,722	25,530	49,238	5,782	3,794	191,066
81,574	3,163	49,019	12,774	7,876	154,406
(96,090)	(22,050)	(54,136)	(8,410)	(4,169)	(184,855)
(91,059)	(4,689)	(41,757)	(10,299)	(7,576)	(155,380)
1,147	1,954	2,364	(153)	(75)	5,237
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים					
31 בדצמבר 2011					
106,363	26,692	48,559	6,753	3,796	192,163
78,844	2,398	44,946	13,069	8,345	147,602
(96,630)	(21,789)	(55,009)	(8,930)	(4,231)	(186,589)
(85,490)	(5,129)	(39,530)	(10,801)	(7,980)	(148,930)
3,087	2,172	(1,034)	91	(70)	4,246
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים					

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת השינויים בשיעורי הריבית ⁽⁴⁾									
שינוי בשווי הוגן				מטבע ישראלי					
				מטבע חוץ ⁽²⁾					
השפעות									
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	מקזזות	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	השינוי בשיעורי הריבית
במיליוני שקלים חדשים									
באחוזים									
31 בדצמבר 2012									
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	805	1,930	2,034	(134)	(74)	(4)	4,557	(680)	(13%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	1,093	1,948	2,357	(151)	(76)	–	5,171	(66)	(1%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	1,479	1,976	2,337	(162)	(77)	(4)	5,549	312	6%
31 בדצמבר 2011									
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	2,759	2,161	(1,209)	77	(66)	(2)	3,720	(526)	(12%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	3,048	2,172	(1,036)	56	(64)	–	4,176	(70)	(2%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	3,433	2,184	(1,236)	29	(61)	(2)	4,347	101	2%

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 21 לדוחות הכספיים.

(4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפרטים בדבר השפעת שינויים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של החובות הבעייתיים, ראו ביאור 21 ג'. השינוי בשווי ההוגן, נטו במטבע הישראלי הלא צמוד ובמטבע דולר, נובע בעיקר מביטול חיסוי ההשקעה באי די בי ניו יורק.

ג. נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית

הנתונים שהוצגו בסעיף ב' לעיל, חושבו על בסיס השווי ההוגן, כנדרש על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאמה לחישוב של תוספת ד' בסקירת ההנהלה להלן.

הניהול השוטף של חשיפת הריבית נערך על כלל פעילות הקבוצה ומובאים בו בחשבון נתונים נוספים המייצגים את הגישה הכלכלית לניהול חשיפת השווי הכלכלי של הון הבנק לשינויים בריבית. בין היתר נלקחים בחשבון:

- חשיפות עתידיות שונות שאינן עונות על התנאים להכללתן בגישות חישוב חשבונאיות;
- מחירים המייצגים את העלות האלטרנטיבית שרואה הבנק בהתאם לשינויים במחירי השוק (ולא ביחס לשינויים בסיכון האשראי של התזרימים);
- יתרות בעלות השפעה כלכלית השונה מהשפעתן החשבונאיות.

נתונים נוספים אלה מביאים לאומדן שווי כלכלי ולאומדני חשיפה לשינויים בריבית, השונים מהאומדנים המקבילים שנגזרים מהנתונים החשבונאיים.

ההבדלים העיקריים בין חישוב החשיפה לפי שווי הוגן חשבונאי לבין החשיפה הכלכלית (BPV) הם אלה:

- (א) פרישת עו"ש זכותי מבוצעת רק בחישוב החשיפה הכלכלית;
- (ב) בחישוב השווי ההוגן החשבונאי נעשה שימוש בעקומים אשר מביאים בחשבון את מרווחי האשראי. בחישוב החשיפה הכלכלית, נעשה שימוש בעקומים המייצגים את מחירי העברה של הבנק וכוללים רק את סיכון הבנק;
- (ג) הבדלים באוכלוסיה ושיוך למגזרי ההצמדה, בעיקר: חוב פגום לא צובר (בשווי הוגן חשבונאי נשאר במגזרים בהם נכלל במקור, בעוד שבשווי הוגן כלכלי ממזין למגזר הלא צמוד), תוכניות ברירה (בשווי הוגן חשבונאי מוצגות במגזר הראשי בעוד שבשווי הוגן כלכלי מתבצעת הפשטה של העסקה למרכיבים הפיננסיים הבסיסיים שלה, וכל מרכיב משויך למגזר ההצמדה המתאים לו).

להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעורי הריבית על השווי הכלכלי של הקבוצה:

השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מט"ח אחר	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(155)	17	77	15	(46)
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	173	(23)	(371)	(9)	(230)
31 בדצמבר 2011					
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(200)	10	179	7	(4)
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	222	(14)	(555)	(10)	(357)

המגבלות שקבע הדירקטוריון לגבי החשיפה לסיכוני ריבית במגזרי ההצמדה השונים מבטאות במונחי הפגיעה המקסימלית בהון הכלכלי כתוצאה מתזוזה מקבילה של עקום התשואה ב-1% בכל אחד מהמגזרים.

המגבלה שקבעה על החשיפה הקבוצתית לשינוי של 1% בעקומי הריבית, היא בשיעור של 7.5% מההון. זאת, בנוסף למגבלות שקבע הבנק וחברות הבת הבנקאיות על אומד סיכון זה. בשנת 2012 הבנק והקבוצה עמדו במגבלות החשיפה שנקבעו. בנוסף לתרחיש של תזוזה מקבילה בעקומי הריבית, נבחנת גם החשיפה לשינויים לא מקביליים בעקומי הריבית השונים. מדידת הסיכון בבנק נעשית בתדירות שבועית ואומדני החשיפה ברמת הקבוצה מנוטרים בתדירות חודשית. בחברות הבת הבנקאיות מבוצעת מדידה במתודולוגיה דומה ובתדירות חודשית לפחות. החשיפה לסיכוני ריבית מנוהלת בכל אחת מהחברות בנפרד, באמצעות הגופים שהוסמכו לכך. לאחרונה החל הבנק גם במדידה של סיכון המרווח, הסיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווחים בין עקומי הריבית השונים.

ד. אופיו של סיכון הריבית בתיק הבנקאי

התיק הבנקאי כולל את מרבית סיכוני הריבית של הקבוצה וכלולה בו פעילות הבנק במתן אשראים, ברכישת ניירות ערך ובגיוס פקדונות וכתבי התחייבות. פעילות זו מושפעת משיקולים אסטרטגיים וראייה ארוכת טווח של תיאבון הבנק לסיכון ריבית. התיק הבנקאי של הקבוצה בארץ מוכוון ללקיחת חשיפות לסיכוני ריבית שקלית ומדדית ואילו התיק הבנקאי של החברות הבנות בחו"ל מכיל חשיפות לסיכוני ריבית מט"ח (בעיקר ריבית דולרית) לרבות סיכון פירעון מוקדם של נכסי הבנק והתחייבויותיו.

להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעור הריבית על התיק הבנקאי:

השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מט"ח אחר	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(141)	25	37	14	(65)
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	162	(31)	(330)	(8)	(207)
31 בדצמבר 2011					
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(166)	13	188	8	43
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	190	(16)	(562)	(9)	(397)

בעשר השנים האחרונות לא ארע שינוי שבועי מצטבר, אשר לו היה מתרחש בתקופת הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו, ובכלל זה שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) ומשך החיים הממוצע (מח"מ), בהתאם למגזרי ההצמדה השונים, כולל הנחות לגבי פרעונות מוקדמים:

ליום 31 בדצמבר 2011			ליום 31 בדצמבר 2012				
מטבע חוץ ושקלים צמודים	מטבע ישראלי		מטבע חוץ ושקלים צמודים	מטבע ישראלי			
	צמוד מדד	לא צמוד		צמוד מדד	לא צמוד		
	במיליוני שקלים חדשים						
	125,468	29,090	185,207	128,483	28,693	188,296	טן-כל הנכסים
	126,481	26,918	182,120	126,347	26,739	187,149	טן-כל ההתחייבויות
משך חיים ממוצע (מח"מ) (בשנים):							
	0.84	3.44	0.96	0.84	3.70	0.96	נכסים
	0.72	3.81	0.70	0.66	3.79	0.76	התחייבויות
	0.12	(0.37)	0.26	0.18	(0.09)	0.20	כפר המח"מ
	1.93	0.45	2.82	1.87	0.94	2.70	הפרש שת"פ

(3) הערך הנחון לסיכון VaR (Value at Risk)

כללי. הבנק מנהל את החשיפה לסיכונים השוק באמצעים שונים, כמפורט לעיל, וכן על ידי מודל סטטיסטי - מודל ה-VaR. מודל זה תואם את הוראות המפקח על הבנקים בעניין ניהול הסיכונים. ה-VaR מהווה אינדיקטור מרכזי למידת חשיפתו של הבנק לסיכונים שוק. ניתוח של תוצאותיו ובחינת השתנותו על פני הזמן מאפשרים להנהלה לקבל מידע על רמת סיכון השוק הגלומה בכלל פעילויותיו של הבנק. ה-VaR אומדן את הנזק המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכונים השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית מוגדרת. נזק זה מתבטא בשחיקה בערך הבנק (במונחי שווי הוגן).

הבנק נדרש לנהל את החשיפה לסיכונים שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי, שמאפשרת מדידה שוטפת של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים שוק באמצעות אומדן VaR.

אופי והיקף מערכות הדיווח ומדידת הסיכון. ה-VaR מחושב על פי מודל פרמטרי המבוסס על התנהגות היסטורית של גורמי הסיכון השונים של השוק בתקופה הקודמת לחישוב (שנה) ובהנחה שהשינויים בפרמטרים מתפלגים נורמלית. החישוב על כל הפעילות ברמת הבנק מבוצע בתדירות שבועית ועל פעילות המסחר בתדירות יומית.

הדירקטוריון קבע מגבלה לפיה ה-VaR של הקבוצה (בשיטה פרמטרית, לאופק של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%) לא יעלה על 4% מההון. ה-VaR ברמת הקבוצה מחושב בתדירות חודשית.

להלן נתונים בדבר אומדן סכום ה-VaR של קבוצת דיסקונט:

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012
במיליוני שקלים חדשים	
131	195

אומדן סכום ה-VaR (במיליוני ש"ח, הקבוצה)

משקלו של ה-VaR ביחס להון ליום 31 בדצמבר 2012 עומד על 1.6%, לעומת 1.2% בסוף שנת 2011.

הגידול בחשיפת הקבוצה נובע מיצירת הפוזיציה המבנית בהיקף שווי ההשקעה באי די בי ניו יורק, המיועדת להגנה על יחס ההון המזערי. **Back Testing.** בהיות מודל ה-VaR מודל סטטיסטי, עולה הצורך לבחון את טיב החיזוי שהוא מספק. מקובל לבחון את איכות החיזוי של המודל על-ידי מדידה בדיעבד (Back Testing). בבחינה זו מחושב השינוי בפועל של השווי הכלכלי של הבנק. תקפותו של המודל נבחנת על פי מספר הפעמים בהן אירעו חריגות של ההפסד מאומדן ה-VaR. בתצפיות השבועיות שנערכו בשנת 2012, נמצא מקרה אחד בלבד בו היתה חריגה מאומדן ה-VaR ברמת הבנק, בסך של 22 מיליון ש"ח. הבחינות שבוצעו עד כה מאששות את תקפות המודל.

מגבלות מודל ה-VaR. כאמור, ה-VaR הוא כלי סטטיסטי המבסס את אומדן הערך הנתון בסיכון על התנהגות השווקים בעבר ועל הנחות לגבי התנהגות התדרימים השונים בעתיד. מגבלות המודל נעוצות בנקודות הבאות:

- המודל מניח כי השינויים בגורמי הסיכון מתפלגים נורמלית. הנחה זו נדרשת אמנם לצורך קירוב, אבל אינה משקפת בהכרח את התנהגות השווקים;

- חישוב ה-VaR לתקופת אחזקה של 10 ימים מניח כי הפוזיציות ניתנות למימוש או סגירה תוך 10 ימים. בתנאי שוק מסוימים, יתכן שהדבר לא יהיה אפשרי, וההפסד יהיה גדול יותר;
 - השימוש ברמת מובהקות של 99% מתעלם מהפסדים שעלולים להתממש מעבר לרמת מובהקות זו (זנב ההתפלגות);
 - נתונים היסטוריים בהם נעשה שימוש עשויים שלא לכלול אירועים קיצוניים.
- מסיבות אלה זו ה-VaR אינו אומדן הפסד שיכול להיגרם במצבי קיצון בשוק ואין להתייחס לתוצאותיו כאל חסם ממשי להפסד אשר עלול להיגרם לבנק בתרחיש קיצוניים. המענה יכול להינתן על ידי בחינה של ההפסד הפוטנציאלי בתרחיש קיצון (כמפורט להלן).

(4) ניתוח הפסדים בתרחישי קיצון (Stress Tests)

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים הנובעים מאירועים הקשורים למשבר כללי (כגון: מלחמה, זעזוע פוליטי, אסון טבע וכיו"ב) או לזעזוע בשווקים הפיננסיים. מצבי קיצון מאופיינים בדרך כלל בשינויים מהותיים בריביות, שערי חליפין, או בתנודתיות גדולה במיוחד של גורמים אלה, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. אחת ממטרותיו של תהליך ניהול הסיכונים היא להגן על הבנק מפני הפסד קיצוני שעלול לנבוע מזעזועים מעין אלה.

מבחני קיצון (Stress Tests) מאפשרים לבחון את השפעתם האפשרית של שינויים בגורמי סיכון. בכך הם מהווים נדבך משלים לבחינת החשיפה הכוללת לסיכונים שוק שנעשית על פי מודל ה-VaR.

חשיפת הבנק וחברות הבת העיקריות נבחנת במגוון רחב של כ-12 תרחישי קיצון, הכוללים שינויים בעקומי הריבית (מקביליים ולא מקביליים), שינויים בשערי החליפין העיקריים ובמדד המחירים לצרכן ושינויים במרווחים של ההשקעות באגרות החוב הקונצרניות. להלן פרטים בדבר תרחישי הקיצון העיקריים המופעלים בבנק:

- תרחיש החרפה במצב הבטחוני בארץ;
 - תרחיש משבר פיננסי בארה"ב;
 - תרחיש עלית מחירים עולמית;
 - תרחיש משבר בשווקים המתעוררים;
 - תרחיש משבר עולמי שמקורו במשבר חובות ממשלתיים באירופה.
- בנוסף, מופעלים תרחישים טכניים והיסטוריים.

המגבלה הקבוצתית על השחיקה המקסימאלית בשווי הכלכלי של ההון עודכנה במהלך השנה בעקבות יצירת פוזיציה כלכלית, בהיקף שווי ההשקעה באי די בי ניו יורק וביטול החיסוי בגינה. טרם העדכון נרשמו שתי חריגות מהמגבלה, בהיקף של 0.4%-0.6% מההון. בתחילת שנת 2013 החליט דירקטוריון הבנק על שינוי במתכונת ניטור החשיפה של הקבוצה במונחי שחיקת השווי בתרחישי קיצון. שיטת הניטור החדשה מגדירה מערך מגבלות ומושתתת על הערכות מאקרו כלכליות לגבי סבירות תרחיש זה או אחר.

(5) מודל ה-NII (Net Interest Income) וה-EaR (Earning at Risk)

מדד ה-EaR מודד את רגישותן של הכנסות המימון הצפויות לשינויים בתשואות השוק. תחזית הכנסות המימון נבנית על בסיס מודל ה-NII. בנוסף לבחינת רגישות השווי הכלכלי של ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, נבחנת השפעת שינויים בריבית על הכנסות המימון. בחינה זו מבוצעת באמצעות סימולציה דינאמית על הכנסות הריבית נטו לשנה הקרובה, ונועדה לבחון את השפעתן של אסטרטגיות שונות בניהול הנכסים וההתחייבויות על הכנסותיו העתידיות של הבנק מריבית.

מודל ה-EaR הינו המודל העיקרי לניהול סיכונים ריבית באי די בי ניו יורק ובאידיבי (סוויס).

(6) הנחות התנהגותיות המיושמות באמידת סיכוני השוק והנזילות

מודל פריסת יתרות העו"ש הזכותיות. לצורך חישוב החשיפה לסיכונים ריבית הבנק מניח כי שיעור משמעותי של יתרות העו"ש הזכותיות אינו צפוי לפרעון מיידי ("החלק היציב") ולכן ניתן לפרוס אותו על פני מספר שנים. זאת בהתאם להנחות התנהגותיות אשר מתעדכנות בתדירות רבעונית. במסגרת חישוב חשיפת הריבית במגזר זה נפרש "החלק היציב" של יתרת פקדונות העו"ש הזכותי, על פי הערכות מנהל הסיכון (הנ"ה) לגבי רמת היציבות שלו. החישוב מתעדכן בתדירות רבעונית. כל שינוי במתודולוגיית החישוב מובא לאישור ועדת נ"ה, בהתייעצות עם מנהל הסיכונים הראשי. שינויים מהותיים בתוצאות החישוב מזווחים לוועדת ניהול סיכונים ולדירקטוריון במסגרת מסמך החשיפות. הפרישה היא רבעונית אחידה, משנה ועד שבע שנים. "החלק היציב" מוגדר כ-90% מהיתרה הממוצעת החודשית המינימלית בשנתיים האחרונות. הפער בין החלק היציב ליתרת פקדונות העו"ש בפועל מטופל כהתחייבות לזמן קצר. גובה היתרה המינימלית נבדק מדי שנה.

מודלים לכימות סיכון פירעון מוקדם Prepayment Risk של נכסים. הקבוצה מפעילה מספר מודלים לחיזוי פרעונות מוקדמים בתיק נכסיה. הבנק מנהל גם את סיכון הפרעון המוקדם של הלוואות. המודל המופעל על ידי הבנק מבוסס על נתונים היסטוריים של פירעונות מוקדמים. חב' הבת IDBMY עושה שימוש במודלים מקובלים בארה"ב לחיזוי שיעורי הפרעון המוקדם בתיק הנכסים מגובי המשכנתאות המוחזק על ידה.

(7) הגישה הסטנדרטית להקצאת הון לסיכוני שוק

- הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק בהתאם לגישה הסטנדרטית, כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208. הקצאת ההון לסיכוני שוק נעשית כלהלן:
- סיכון ריבית ומניות - הקצאה בגין התיקים המנוהלים בבנק למטרות מסחר, ובכלל זה כלל פעילות חדר עסקות. חישוב סיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון";
 - סיכון שער חליפין - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק;
 - סיכון אופציות - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק, לרבות אופציות גלומות. החישוב נערך בהתאם לשיטת "דלתא פלוס".

להלן פירוט הקצאת ההון לסיכוני השוק לפי הגישה הסטנדרטית (כללי באזל II):

הקצאת הון ליום		
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	
במיליוני שקלים חדשים		
		הבנק:
124	130	סיכון ריבית*
11	29	סיכון שער חליפין
-	-	סיכון מניות
15	20	סיכון אופציות
150	179	סך-הכל הקבוצה הבנקאית
1,875	2,238	הקצאה במונחי נכסי סיכון

* כולל סיכון ספציפי בסך של 2.4 מיליוני ש"ח ו-6.2 מיליוני ש"ח בשנים 2012 ו-2011, בהתאמה.

ההקצאה לסיכוני שוק במונחי נכסי סיכון מהווה כ-1.65% מסך נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת כ-1.38% ליום 31 בדצמבר 2011. העליה בהקצאת ההון לסיכוני שוק נבעה, בעיקר, משינוי בפוזיציות המט"ח של הבנק.

(8) ניהול פוזיציות מסחר

הבנק מבחין בין חשיפות הנצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפה למסחר. הפוזיציות למסחר הינן תוצאה של פעילות הבנק כ"עושה שוק" ושל ניהול דינמי של תיק הנכסים הפיננסיים הנזילים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים. הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נפרדת לפעילות המסחר ולפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות. המגבלות על פעילות המסחר נקבעו על ידי הדירקטוריון במונחים של היקף הפעילות, של הרגישות לגורמי סיכון ושל ההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון ובמונחים של הערך בסיכון (VaR). כמו כן נקבעו גורמי הניהול והבקרה בפעילויות אלה. פעילות המסחר מבוצעת תוך מדידה יומית של העמידה במגבלות על ידי הגורם המנהל את התיק ובקרה יומית על ידי גורם בקרה, של העמידה במגבלות ושל הרווחיות. לצורך חישובי הקצאת ההון לסיכוני שוק בנדבך הראשון הוגדרו הפוזיציות אשר יכללו בתיק למסחר. פוזיציות אלו עונות על הדרישות בהוראת באזל II וכוללת מכשירים פיננסיים המוחזקים עם כוונת מסחר וכן מכשירים שמטרתם לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר. הבנק הגדיר כי התיק יכלול את פעילויות חד"ע וכן פעילות מסוימת בתיקי אג"ח. בחברות הבת היקפי התיק למסחר הם לא מהותיים.

(9) סיכוני אופציות

סיכוני אופציות מתייחסים לאפשרות להפסד הנובע משינויים בנכסי הבסיס והתנודתיות שלהם המשפיעים על שווין של אופציות, לרבות סטיות התקן. דירקטוריון הבנק קבע הנחיות לפעילות המותרת באופציות, הן במונחי נכס כולל והן במונחי ירידת השווי המקסימלית בתרחיש קיצון ובתרחיש מתון. התרחישים מתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין או במדד ובתנודתיות (Volatility) של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו בנהלי חדר עסקות מגבלות על השינויים המקסימליים בערכו של תיק האופציות, במונחים של מדדי רגישות (Greeks). גם הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות העיקריות קבעו מגבלות על הפעילות באופציות. בשנת 2012 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

(10) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

דירקטוריון הבנק קבע את אופן הפעילות של הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים, היקפי הפעילות המקסימליים ומגוון המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם (בין אם עבור לקוחותיו ובין אם עבור עצמו). היקף הפעילות לכל מכשיר פיננסי נגזר נקבע בנוסף למגבלות אחרות וזאת, בין היתר, על מנת לתחום את הסיכון התפעולי הכרוך בפעילות זו, ולכן היקף הפעילות במכשיר מסוים אינו מייצג בהכרח את רמת הסיכון הגלומה בו.

עסקאות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעות בחלקן עם תאגידים בנקאיים או חברי הבורסה לניירות ערך, המחויבים לעמידה בדרישות של הלימות הון או לעמידה ברמת בטחונות מול הבורסה לניירות ערך, ובחלקן עם לקוחות הבנק האחרים, המחויבים בבטחונות בהתאם לנוהלי הבנק. עסקאות אלו מבוצעות הן עבור לקוחות הבנק והן עבור הבנק עצמו, גם למטרות גידור סיכונים וגם למטרות אחרות. חדר עסקות מבצע פעולות מסחר עם לקוחות וכן פעולות לגידור סיכונים במסגרת ניהול סיכוני השוק. בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, נקבעו לחדר העסקות מגבלות פנימיות בתחום פעילות זה.

הבנק פעיל במגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים בשקלים ובמט"ח, ובכלל זה באופציות רגילות ובאופציות "אקזוטיות" מסוגים מסויימים ומשמש "עושה שוק" בחלקם. חלק ניכר מהעסקאות מבוצעות "מעבר לדלפק" (OTC) לפי צרכי הלקוחות וצרכי הבנק. קביעת המחירים לעסקאות אלו מבוצעת על בסיס תשואות ומחירי נכסי הבסיס, בהתבסס על מודלים מקובלים לתמחור ובהתחשב בתנאי התחרות בענף.

בנוסף, הבנק קבע מגבלות על החשיפה המצרפית של כלל לקוחות הבנק למטבעות מסויימים. בשנת 2012 נרשמו מספר חריגות ממגבלות אלו. חשיפות השוק הנוצרות כתוצאה מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, הן בבסיס ההצמדה והן בריבית, נכללות במסגרת מגבלות הדירקטוריון השונות לחשיפות הבסיס, הריבית והאופציות. בנוסף, הוגדרו מגבלות על ההיקף הנומינלי, ועבור מכשירים מסוגים מסויימים גם מגבלה על מספר העסקאות הפתוחות בכל רגע נתון. כלל החשיפות והעמידה במגבלות הדירקטוריון נמדדות ומבוקרות באופן שוטף על ידי ה-Middle Office. בשנת 2012 לא נרשמו חריגות מהותיות ממגבלות הדירקטוריון.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, של הבנק והחברות המאוחדות שלו:

31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
686	1,525	נגזרים מגדרים
152,364 ⁽¹⁾	156,154	נגזרים ALM
19,092 ⁽¹⁾	17,857	נגזרים אחרים
2,274	1,549	נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
174,416	177,085	סך-הכל

הערה:

(1) תיקון בחישוב הערך הנקוב בעסקאות Futures.

היבטים חשובים. המדיניות החשבונאית לגבי מדידת ערכם של המכשירים הפיננסיים הנגזרים והתוצאות הנובעות מהם, סוגי העסקאות והמכשירים הפיננסיים הנגזרים, בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, מפורטת בביאורים 1 ו-6 לדוחות הכספיים. על פי הנחיות המפקח על הבנקים כאמור, הוגדרו רוב העסקאות שמבצע הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת ניהול סיכוני השוק הנובעים

מנכ"ס הבסיס הפיננסיים שלו (ALM) כ"עסקאות ALM" ולא "עסקאות גידור", מאחר שלפי הנחיות אלו נדרשים קריטריונים מחמירים על מנת שעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים יוכרו כ"עסקאות גידור".

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכונים שוק כאמור כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפות לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שהוגדרו כ"עסקאות ALM" מחושבות לפי ה"שווי ההוגן". לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות ALM". השפעת האמור לעיל הייתה הגדלת הכנסות מפעולות מימון שאינן מריבית בסך של 75 מיליון ש"ח בשנת 2012, בהשוואה להקטנת הכנסות מימון שאינן מריבית בסך של 51 מיליון ש"ח בשנת 2011. הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בביאור 24 לדוחות הכספיים.

פעילות בשוק המעו"ף. הבנק פועל בשוק המעו"ף על מדד המניות עבור לקוחותיו בלבד, תוך שמירת בטחונות בהתאם להנחיות הבורסה לניירות ערך. באופציות על שערי החליפין של הדולר, פועל הבנק בשוק המעו"ף הן עבור לקוחות והן עבור עצמו. ללקוחות נבחרים מאפשר הבנק לפעול באשראי בשוק המעו"ף תוך מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק מול הבטחונות.

ניהול סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, ויאלץ לגייס מקורות באופן שיגרום לו הפסד מהותי. כיוון שמדובר במצב של אי וודאות, שבו סיכון הנזילות קיים תמיד, הבנק קבע מגבלות חשיפה מקסימלית לסיכון נזילות. **תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 342.** בחודש ינואר 2013, הפיץ הפיקוח על הבנקים עדכון להוראה בדבר "ניהול סיכון הנזילות", בתחולה מיום 1 ביולי 2013. העדכון כולל דגשים בנושא ניהול ואמידת ניהול הנזילות המתבססים על הניסיון שנצבר מאז פרסום ההוראה הקודמת ולקחים מביקורות שנערכו בנושא זה בתאגידים בנקאיים. זאת, כמהלך לתקופת ביניים, עד לעדכון מלא של ההוראה בהתאם לשני מסמכים של ועדת באזל, בשינויים המחוייבים ובמועד שייקבע: האחד, מסמך מחודש ספטמבר 2008, אשר עוסק בעקרונות לניהול נאות ופיקוח על סיכון הנזילות; השני, מחודש ינואר 2013, שהינו חלק ממסמכי באזל III.

מדיניות

הבנק מנהל את סיכוני הנזילות שלו בכפוף למדיניות לניהול סיכון הנזילות, שאושרה על ידי הדירקטוריון והמביאה לידי ביטוי את הנחיות הרגולטור בתחום והעקרונות המקובלים בתחום זה. המדיניות כוללת התייחסות למספר תרחישי קיצון, מבנה המקורות, כרית הנזילות, וקביעת מגבלות על אומדי הסיכון השונים. בנוסף כוללת המדיניות גם את תוכנית הבנק לטיפול במשבר נזילות, לרבות הגדרת אינדיקטורים המשמשים לזיהוי מגמות בסיכון הנזילות. כמו כן, במסמך מדיניות ניהול סיכון הנזילות הוגדר מערך של אינדיקטורים שישמשו לזיהוי מגמות במצב סיכון הנזילות ונכללה בו גם תוכנית ההיערכות למשבר נזילות.

מגבלות החשיפה לסיכונים נזילות. המגבלות שקבע הדירקטוריון במסמך המדיניות החדש שאושר מתייחסות למספר אומדי סיכון וכן למבנה הנכסים וההתחייבויות. בשנת 2012 לא נרשמו בבנק חריגות מהמגבלות שהוגדרו.

מבנה ותהליכים

מנגנוני הבקרה הפנימית למניעת חריגות מהמדיניות:

- פורום נזילות עסקי אשר מתכנס בתדירות שבועית לפחות, דן במצב הנזילות ובוחר את יישום החלטות הגורמים הניהוליים.
 - פורום נאותות המודל, ועדת משותפת לניהול הסיכונים ולנ"ה, שתפקידה לבחון את נאותות הפרמטרים במודל, המתודולוגיה לקביעתם ומגבלות הסיכון ולהמליץ על שינוי ברמת הלחץ המנוהלת.
- ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (ועדת נ"ה)** היא ועדה בראשות המנכ"ל, המתכנסת אחת לחודש. ראו לעיל "ניהול סיכונים שוק".

מערכות מדידה ודיווח

המדידה השוטפת של החשיפה לסיכונים נזילות מיועדת לספק למקבלי ההחלטות אינדיקטורים המתריעים על התגברות סיכון זה, וזאת תוך הותרת פרק זמן שיאפשר להם לנקוט בצעדים לטיפול בסיכון ומבלי שייגרמו הפסדים מהותיים. המודל הפנימי המופעל בוחר את השפעתם של תרחישי קיצון שונים על נכסי הבנק והתחייבויותיו, בין אם הם נובעים מאירועים המשפיעים באופן ספציפי על נזילותו של הבנק ובין אם הם נובעים מהתפתחויות כלל מערכתיות.

המודל מבוסס, בין היתר, על העקרונות הבאים:

- הפרדה בין נזילות לטווח קצר לנזילות לטווח ארוך;
- ניהול נפרד של סיכון הנזילות במגזר השקלי (כולל צמוד מדד וצמוד מט"ח) ובמגזר המט"ח;
- הבחנה בין מפקידים הנבדלים זה מזה בדפוסי התנהגותם;
- סיווג הנכסים וההתחייבויות על פי תקופות לפרעון על בסיס כלכלי.

בתהליך הניהול של סיכון הנזילות מובאים בחשבון, בין היתר, מדיניות הבנק ומגמות בשווקים הפיננסיים, מבנה ופיזור הפקדונות ושיעורי המיחזור שלהם, מוניטין הבנק ודירוגו, היקף תיק ניירות הערך ומידת פיזורו, גודל השוק הרלבנטי ותנודתיות המחירים.

מודל סיכון הנזילות של הבנק מביא בחשבון גם את הערכת הבנק באשר למצב הנזילות של חברות הבת, לרבות צרכי הנזילות שלהן בהווה ובעתיד.

חברות הבת הבנקאיות מנהלות אף הן את סיכון הנזילות שלהן בהתאם לנדרש בהוראות.

ברבעון השני של שנת 2012 עודכן מסמך המדיניות לניהול סיכון הנזילות.

לפרטים נוספים, ראו "מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק".

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר בהוראות בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים.

הסיכון התפעולי שלוב בכל קווי העסקים, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בבנק. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל רמות התפקיד.

לקראת סוף שנת 2012 הוקמה יחידה שבאחריותה להוות מעגל בקרה שני בניהול סיכונים המעילות בבנק. מטרתה לוודא כי סיכונים המעילות מנוהלים באופן צמוד ועקבי על ידי כל מנהלי מוקדי הסיכון, לרבות מעקב אחר התראות החשודות כפעילות בלתי מורשת לכאורה של עובדים.

הוראת ניהול בנקאי תקין בדבר ניהול הסיכון התפעולי. ביום 14 בפברואר 2012, הפיץ הפיקוח על הבנקים הוראה בנושא ניהול הסיכון התפעולי. ההוראה מבוססת על הנחיות ועדת באזל מחודש יוני 2011, שפורטו במסמך "עקרונות לניהול נאות של סיכון תפעולי". הבנק וחברות הבת בחנו את ההוראה על העקרונות החדשים שבה, לרבות את ההשלכות של יישום עקרונות אלה. קבוצת דיסקונט עומדת בהנחיות ההוראה, אשר העקרונות המרכזיים שלה תאמו את המדיניות וחזון ניהול הסיכונים של הקבוצה. תחילת ההוראה ביום 1 בינואר 2013, פרט לסעיף 29 בהוראה, בעניין הבאת הסיכון התפעולי בחשבון במנגנוני תמחור ומדידת ביצועים פנימיים, שתחילתו ביום 1 בינואר 2014.

מדיניות

מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים. הבנק פועל לניהול הסיכון התפעולי בהתאם למסמך המדיניות, לרבות הצהרת התיאבון של הסיכון התפעולי וספים לניטור. חברות הבת אימצו את המדיניות בהתאמות הנדרשות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 350, בנושא ניהול הסיכון התפעולי, עודכנה המדיניות. הוועדה לניהול סיכונים החליטה להמליץ לדירקטוריון לאשר את המדיניות המעודכנת והמדיניות תובא לאישור הדירקטוריון במועד קרוב.

מטרת מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים הינה, להגדיר ולתקשר דרישות לניהול הסיכונים התפעוליים בכל יחידות קבוצת הבנק ולהבטיח את אפקטיביות הניהול, הבקרה והשליטה בסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות הבנק. כמו כן, המדיניות מיועדת להבטיח:

- קיום תהליכי זיהוי הסיכונים, הערכתם, ניטורם השוטף, מזעור החשיפה ובקרה שוטפת בכל יחידות הבנק;
- הגדרת מסגרת עבודה ברורה בכל רמות הבנק, התומכת בניהול הסיכונים התפעוליים;
- הגדרת התאבון לסיכון התפעולי וקביעת ספי סיכון ודרכי ניטורם. הגדרה זו תאפשר פעילות תפעולית יעילה, אחראית וחסכונית בהוצאות;
- דיווח מלא של אירועי כשל, כולל אירועים מסוג "כמעט ונפגע", וקיומו של תהליך הפקת לקחים יעיל.

בנוסף, המדיניות קובעת כי:

- הנהלת הבנק תבחן, באמצעות האגף לניהול סיכונים, בעקביות ובאופן שוטף, את מהות ועוצמת הסיכונים התפעוליים המשפיעים על הבנק, על מנת להתמודד עם הסיכונים התפעוליים ובניסיון למזער את חשיפת הבנק להתרחשות אירועי כשל;
- מנהל הסיכונים הראשי אחראי לפיתוח מתודולוגיה ומודלים וגיבוש כלי עבודה ושיטות הערכה ואמידה של הסיכון התפעולי בקבוצה, על מנת שניהול הסיכון התפעולי בבנק ובקבוצה יהיה איכותי, אפקטיבי ואקטיבי;

- המערך לניהול סיכונים יפעל להטמעת ניהול הסיכונים התפעוליים על ידי הגדרת תהליכי עבודה ונהלים מיטביים בתחום, לרבות תכנית הדרכה לכל הדרגים בבנק, על מנת לחזק את המודעות לתרבות ניהול הסיכון התפעולי;
- זיהוי והערכה של הסיכונים והבקורות יתבצע באופן שוטף ותקופתי. אחת לשלוש שנים תתבצע, בכל מוקד סיכון, בחינה ניתוח והערכה עצמית של הסיכונים התפעוליים ועוצמתם, תוך התייחסות לשינויים שהתרחשו בתהליכים חדשים, פעילויות ומוצרים חדשים. ההערכה תתבצע על פי מתודולוגיה להערכת הסיכונים התפעוליים, תוך שימת לב מיוחדת לסביבת הבקרה. עדכון שוטף יתבצע כאשר יעשו שינויים בתהליכי עבודה, שימוש במערכות מידע חדשות או כניסה לפעילות או מוצרים חדשים.

מבנה ותהליכים

מבנה ארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים התפעוליים. מנהל הסיכונים הראשי נושא באחריות העל לניהול סיכון זה בבנק ובקבוצה. כל ראש חטיבה או מערך אחראי לניהול הסיכון התפעולי הגלום בתחומי פעילותו. כמו כן, בכל החטיבות והמערכים מכהנים בקרי סיכונים תפעוליים שתפקידם, בין היתר, לסייע לראש החטיבה או המערך בניהול הסיכון התפעולי, לרבות זיהוי הסיכונים, אמידתם וגיבוש תוכניות להפחתתם. בקרי הסיכונים התפעוליים עומדים בקשר עם אגף ניהול סיכונים, ומדווחים אליו. האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהל הסיכונים הראשי, מופקד על גיבוש המדיניות בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים, ואחראי לוודא את יישומה, תוך העמדת הכלים הנדרשים לכך, גיבוש מתודולוגיה לזיהוי והערכת הסיכונים, לניטורם והפחתתם ומסירת דיווח עליהם לוועדת מנהלי הסיכונים, להנהלת הבנק ולדירקטוריון. כן אחראי האגף להטמעת תרבות ניהול הסיכונים התפעוליים בקרב יחידות הבנק והקבוצה. חברות הבת גיבשו מבנה ארגוני התומך בניהול הסיכונים התפעוליים שלהן, ברוח דומה ובשינויים הנדרשים. מבנה ארגוני כאמור, מאפשר ניהול קבוצתי כולל ויעיל של הסיכונים התפעוליים בקבוצה.

פורום בקרי סיכונים תפעוליים. פורום בראשותו של מנהל סיכונים ראשי. הפורום מתכנס אחת לרבעון, ופעמיים בשנה הוא מתכנס כפורום קבוצתי.

מערכות מדידה ודיווח

מתודולוגיה להערכת הסיכונים. המתודולוגיה להערכת הסיכונים גובשה על ידי המערך לניהול סיכונים ומשמשת את הבנק ואת חברות הבת, בהערכה העצמית השוטפת שלהם, הן של הסיכונים הקיימים והן של סיכונים בתהליכי עבודה חדשים ובמוצרים חדשים. המתודולוגיה נבחנת אחת לתקופה בכדי להבטיח את האפקטיביות והרלבנטיות שלה.

הערכת הסיכונים משקללת את מאפייני התהליך והיקף הנזק שעלול להיווצר, וכן את רמת האפקטיביות של הבקורות הקיימות על סמך פרמטרים שהוגדרו. השילוב בין הערכת הסיכונים והבקורות הקיימות מאפשר הערכה של רמת הסיכון השורשי והשירי במונחים איכותיים.

סקר סיכונים תפעוליים. סקר הסיכונים התפעוליים הינו אחד מהכלים המשמשים את הקבוצה לזיהוי ולהערכה תקופתיים של הסיכונים התפעוליים אליהם חשופה הקבוצה. ברבעון הראשון של שנת 2013 צפוי להסתיים סקר סיכונים תפעוליים קבוצתי, אשר ביצעו החל ברבעון האחרון של שנת 2011. הסקר התבצע בסיוע ובליוי של חברת ייעוץ חיצונית.

מערכת לניהול סיכונים תפעוליים. מערכת המידע לניהול הסיכון התפעולי הוטמעה באופן מלא בבנק ובמרבית מחברות הבת. ביתר חברות הבת ההטמעה תמשך בשנת 2013. המערכת מאפשרת ניטור, ניתוח ודיווח של הסיכונים התפעוליים בקבוצת דיסקונט. המערכת מאפשרת ניהול קבוצתי בהתאם למדיניות ולמתודולוגיה להערכת הסיכונים.

אירועי כשל תפעוליים. דיווח ותחקור אירועי כשל מהווים חלק אינטגרלי מניהול הסיכונים השוטף, במסגרתו מנהלי מוקדי הסיכון מדווחים ומתחקרים אירועי כשל שארעו, מפיקים לקחים, ומשפרים ומחזקים את הבקורות על התהליכים השונים. הבנק בונה מאגר מידע על מימוש אירועי כשל תפעוליים על סמך דיווחים ממוקדי הסיכון השונים בבנק. הבנק שואף להגיע למאגר מידע רחב ומקיף של אירועי כשל. מאגר זה יאפשר ניתוח גורמי הכשל, טיפול במוקדי הסיכון שזוהו ובניית אינדיקטורים לסיכון שיאפשרו בעתיד לנטר את הסיכונים לפני התממשותם.

הפחתת סיכון

ניהול שוטף של הסיכונים התפעוליים. הבנק בוחן באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקט באמצעים להפחתת רמת הסיכונים המהותיים. מנהלי מוקדי הסיכון פועלים ליישום תוכניות ההפחתה ומעדכנים, מידי רבעון, בדבר התקדמות היישום של הבקורות החדשות. סטטוס הביצוע של תוכניות ההפחתה מדווח להנהלה ולדירקטוריון על בסיס רבעוני. כמו כן, מנהלי מוקדי הסיכון מעדכנים באופן שוטף את מפות הסיכונים, בעקבות יישום הבקורות (מערכות מידע, נהלים, דוחות וכד'), מזהים ומעריכים סיכונים ובקורות בתהליכי עבודה חדשים או בעקבות שינויים בתהליכי עבודה קיימים. מאגר אירועי הכשל הפנימי מאפשר לתקף את הערכת הסיכונים של מנהלי מוקדי הסיכון ולבחון באופן שוטף האם נדרשת הערכה מחדש של הסיכון.

הפחתת החשיפה לסיכון התפעולי באמצעות רכישת ביטוח. האמצעים בהם עושה הבנק שימוש, במטרה להפחית את החשיפה לסיכונים התפעוליים - כוללים, בין היתר, רכישת פוליסת ביטוח בנקאית ייעודית - בגבול אחריות של 100 מיליון דולר של ארה"ב, המגדרת חלק מהסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק.

פוליסת הביטוח של הבנק כוללת מספר פרקים רלוונטים ובהם: (1) פרק הביטוח הבנקאי המתמקד באירועים כגון מעילה באמון של עובדי הבנק, כספים ורכוש יקר ערך בחצרות הבנק, כספים ורכוש יקר ערך בהעברה, זיוף המחאות, בטחונות מזויפים ומזומנים מזויפים; (2) פרק ביטוח פשעי מחשב המתמקד באירועים כדוגמת הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכות המחשוב של הבנק או של לשכת שירות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות, שינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני; (3) פרק אחריות מקצועית שנועדה לבטח את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה או דרישה לפיצוי בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק; (4) פרק ביטוח כספות אישיות שנועד לבטח את הבנק בגין אובדן או נזק לרכוש לקוחות לרבות מזומנים ותכשיטים המצוי בכספות אישיות בחצרי הבנק בשטח מדינת ישראל.

כמו כן רכש הבנק, במסגרת פוליסת ביטוח שהוצאה לחברות בקבוצת דיסקונט, כסוי ביטוחי לתביעות כנגד נושאי משרה ודירקטורים, בגבול אחריות של 150 מיליון דולר של ארה"ב. בנוסף, הבנק רכש פוליסת "אש מורחב" לביטוח רכוש, ביטוח לענין אחריותו של הבנק לפי דין לנזקי גוף, על סך של 50 מיליון דולר, וביטוח חבות מעבידים, על סך של 30 מיליון דולר.

היקף הכיסוי הביטוחי של הבנק נבחן בעזרת יועץ מקצועי ובלתי תלוי, ותואם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ו-352.

היערכות הבנק להמשכיות עסקית

תוכנית ההמשכיות העסקית (BCP) של הבנק נועדה להבטיח את המשך תפקודו הסדיר של הבנק בתהליכים עסקיים ובשרותים המוגדרים כחיוניים. זאת, בהתממשות תרחישי חרום ברמה הלאומית וברמה המקומית. התכנית מקיפה ותומכת בתהליכים העסקיים החיוניים, בכל שרשרת אספקתם, מקצה לקצה: תשתיות, מחשוב, חומרה, תוכנה, תקשורת, משאבי אנוש ועוד. כל אלו יבטיחו את ההמשכיות עסקית של הבנק בתנאי קיצון תוך מתן מגוון שירותים ללקוחות הבנק, ברמת שירות סבירה.

לרשות הלקוחות עומדים מערכים ושירותים תומכים ברשת הקמעונאית והעסקית: סניפי גרעין בפריסה ארצית הערוכים ומצוידים להמשכיות עסקית בחרום, סניפים מגבים לסניפים שניזוקו, ערוצי הבנקאות הישירה בטלפון ובאינטרנט, המאפשרים שירותי בנקאות מכל מקום 24 שעות ביממה, קו חם ללקוחות סניפים שנסגרים, מכשירי בנקאות מהירה בפריסה ארצית המאפשרים ביצוע פעילות בנקאית בשירות עצמי. בנוסף, קיימת יכולת פריסת סניפים ניידיים בחרום.

בבסיס ההערכות להמשכיות עסקית עומד הגיבוי לתשתיות טכנולוגיות חיוניות שהקים הבנק. מערך הגיבוי מתבסס על: גיבוי חם למחשב מרכזי באתר ייעודי מרוחק, אתר גיבוי לחדר עסקות, אתר גיבוי לשירותי הבנקאות הישירה/טלבנק דיסקונט, גיבוי חם אקטיבי למערכות המידע החיוניות, גיבוי מערך הסליקה באמצעות הסכמי גיבוי עם בנקים אחרים ועוד.

מדיניות

במהלך שנת 2012 עודכנו מסמכי המדיניות ואסטרטגיית ניהול המשכיות עסקית, וכן מתודולוגיות ניהול משברים ותרגול. מסמכים אלה נמצאים בתהליך של אישור.

מבנה ותהליכים

במהלך שנת 2012 בוצעו מרבית ההתאמות והעדכונים המתחייבים מהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 "ניהול המשכיות עסקית". בוצע סקר סיכוני המשכיות עסקית ועודכנה תוכנית העבודה הרב שנתית לשדרוג מוכנות הבנק לקיום המשכיות עסקית.

תרגול. חלק משמעותי מרמת מוכנות גבוהה לניהול המשכיות עסקית הינו ביצוע תרגול והדרכה. במסגרת תוכנית התרגול של הבנק נבחים תהליכי העבודה הקשורים להמשכיות עסקית ומופקים לקחים לטיובם.

במהלך השנה בוצעו מספר תרגילים להעלאת מוכנות הבנק להתממשות אירועי המשכיות עסקית:

- תרגול הנהלת הבנק בניהול משבר מתגלגל ומסלים;
- תרגיל "נקודת מפנה 6" - תרגיל לאומי בתרחיש רעידת אדמה, במסגרתו ביצע הבנק מספר תרגילים בתחום העסקי והתפעולי;
- תרגול הפעלת אתרים חלופיים;
- תרגול פריצת אבטחת מידע;
- הפעלת אתרים חלופיים של חברות הבת.

ניהול אירועי המשכיות עסקית בבנק. במהלך השנה הבנק ניהל אירועי המשכיות עסקית, בעקבות מבצע "עמוד ענן" ובעקבות השביתה במשק. האירועים נוהלו באופן שנשמרה הפעילות השוטפת של הבנק.

מערכות מדידה ודיווח

מיפוי הסיכונים להמשכיות עסקית, הערכתם וניטורם, מתבצע כחלק מזיהוי והערכת הסיכונים התפעוליים, מנוהל במערכת לניהול סיכונים תפעוליים, ובכך מסייע בידי הבנק לנהל את הסיכונים בשקיפות גבוהה ובאפקטיביות. מערכת נוספת התומכת בתהליך הינה מערכת לניהול משברים, אשר הוטמעה במהלך השנה בבנק. במסגרת הטמעת המערכת הוכנו נהלים והוזן אליה המידע הרלבנטי.

ניהול סיכונים טכנולוגית המידע

כללי. מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו, בעל השפעה מכרעת על יציבות התאגיד והתפתחותו. סיכונים טכנולוגיות המידע הינם סיכונים הנובעים משימוש או מהעדר שימוש של תאגיד בטכנולוגיות מידע ו/או מתלות של תאגיד בהן.

אסטרטגיה ומדיניות

- לבנק מסמכי מדיניות בתחום טכנולוגית המידע כלהלן:
- מדיניות טכנולוגית המידע, שמהותה היבטי ניהול ותפעול טכנולוגיית המידע;
 - מדיניות אבטחת המידע, שמהותה עקרונות מנחים לנושא שמירת אמינות, סודיות וזמינות המידע;
 - מדיניות לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, שמהותה עקרונות ייסוד לצמצום חשיפתה של הקבוצה להתממשות סיכונים אלו.

מבנה ותהליכים

ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון משמש כמנהל סיכונים טכנולוגיות המידע בבנק ובקבוצה.

יחידות לניהול הסיכון

- מעגל ראשון.** במעגל זה פועלות שתי יחידות מרכזיות, מחלקת סיכונים IT ומחלקת אבטחת מידע.
- **מחלקת ניהול סיכונים IT.** באחריותה להתוות את מדיניות סיכונים טכנולוגית המידע; להנחות את יחידות המחשוב בבנק ובקבוצה בנושאי ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע, ולפקח אחר נאותות יישום המדיניות בנושא; להתוות תהליכי בקרה שמטרתם להבטיח כי החשיפה לסיכונים טכנולוגיית המידע לא תחרוג מהסובלנות המכסימלית לסיכון שנקבעה, וממגבלות החשיפה שנקבעו בהתאם ולבצע, מדי תקופה, הערכה עצמית של הסיכון ואפקטיביות תהליך ניהול הסיכונים.
 - **מחלקת אבטחת מידע.** במסגרת המחלקה פועלים מומחי תוכן שונים בנושאי אבטחת מידע. באחריות המחלקה להתוות את מדיניות אבטחת המידע בבנק ובקבוצה; להנחות את היחידות השונות בחטיבת טכנולוגיות ותכנון, בבנק ובחברות בת מסוימות בנושאי יישום היבטי אבטחת מידע במערכות השונות ולפקח אחר יישום המלצותיה; ליישם תהליכי בקרה שונים להערכת איכות אבטחת המידע, לרבות מבדקי חדירה למערכות באמצעות גורם בלתי תלוי ועוד.
- מעגל שני.** פונקציה ייעודית שפועלת במערך ניהול סיכונים ברמה קבוצתית, באחריותה: ווידוא בלתי תלוי באשר לנאותות תהליכי ניהול הסיכונים; אתגור מפות סיכונים טכנולוגיית המידע; ניטור עמידה במגבלות הסובלנות לסיכון שנקבעה; ווידוא ניהול סיכונים אפקטיבי בפרויקטים אסטרטגיים בתחום טכנולוגיית המידע; והערכה בלתי תלויה של נאותות היערכות מערך טכנולוגיית המידע למצבי חירום ו/או מצבי קיצון.

ועדות מרכזיות

- בקבוצה פועלות שתי ועדות קבוצתיות אשר בראשן עומד ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון.
- **ועדת ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע.** באחריות הוועדה בחינה של מדיניות ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע, בחינת סיכונים ואירועי כשל מהותיים בתחום סיכונים IT והפקת מסקנות, בחינת העמידה ברף הסובלנות לסיכונים טכנולוגיות המידע שנקבע ועוד;

- **ועדת היגוי עליונה לאבטחת מידע.** באחריות הוועדה בחינת איומים וסיכונים חדשים ו/או מהותיים בתחום אבטחת המידע, בחינת אירועים חריגים, מתן הנחיות ביצוע ופעולה למזעור הסיכונים, מעקב ובקרה אחר יישום מדיניות אבטחת המידע ועוד.

תהליכי הליבה לניהול הסיכונים

תהליכי הליבה מבוססים על שלושת המעגלים המרכזיים בעולם ניהול סיכונים, בהתאמות הנדרשות לעולם טכנולוגיית המידע, בזה: מיפוי כלל מערכות הבנק להערכת רמת חשיבות כל מערכת לפעילות העסקית של הבנק והערכת סביבת הבקרה הקיימת של המערכת, אמידת החשיפה להתמשות סיכונים עסקיים כגון: סיכון אשראי, שוק, ציות וכד' הנובעים מכשל במערכת מסוימת ועוד. בנוסף, נערכים סקרי סיכונים IT וסיכונים אבטחת מידע במערכות הבנק, בתדירות התואמת את קריטיות המערכת והסיכון הטמון בה. תהליכים אלו מאפשרים מיקוד יעיל בתחומים ובמערכות שזוהו כבעלי הסיכון הגבוה יותר לשיבוש הפעילות העסקית, בניית תוכנית עבודה רב שנתית וכן התאמה מהירה של אסטרטגיית ניהול הסיכון ומפת הסיכונים, בהתאם לשינויים שמתרחשים בבנק ו/או בסביבת הפעילות שלו.

דיווחים

ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון מדווח להנהלה ולדירקטוריון בתדירות קבועה על מקרים בהם היתה חריגה מרף הסובלנות לסיכון בתחום טכנולוגיית המידע בבנק ובחברות הבת בקבוצה שפעילותן נסמכת על שירותי מיחשוב שמספק להן הבנק, וכן על סיכונים ברמת חשיפה "גבוהה מאוד"/"גבוהה", אירועי כשל מהותיים, הפעולות המתקנות שננקטו בגינם ועוד.

המשכיות עסקית

כחלק מהיערכות הבנק להבטחת המשכיותו העסקית, עומד לרשותו אתר גיבוי חם הפועל ומאויש ברציפות, שביכולתו לתמוך בתהליכי הליבה של הבנק ובתהליכים נוספים במקרה בו אתר היצור מושבת. בנוסף נמצא הבנק בעיצומו של פרויקט לצמצום סיכון בגין פגיעה בשני מאגרי המידע זאת באמצעות אתר בו מנוהל עותק נוסף של הנתונים על גבי מערך דיסקים (זאת בנוסף לשני המערכים הקיימים ומערך הגיבוי על גבי קלטות הקיים בבנק).

השלכות סיכונים אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות

כללי. ביום 5 בדצמבר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר שנועד להסדיר את הגילוי שנדרש בדבר סיכונים אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות, בהתבסס על הנחיות גילוי שפרסמה רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC) בחודש אוקטובר 2011. זאת, על רקע התלות הגוברת של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בטכנולוגיות מחשב לניהול פעולותיהם, שבעקבותיה גברו סיכונים אבטחת המידע, הבאים לידי ביטוי בתקריות קיברנטיות תכופות וחמורות יותר.

בהתאם לחוזר, במידה שתקריות קיברנטיות מהוות סיכון ליכולתו של תאגיד בנקאי לבצע רישום, עיבוד, סיכום ודיווח מידע באופן נאות, התאגיד הבנקאי יביא אותן בחשבון בקביעה אם קיימת חולשה מהותית באפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי. הגילוי כאמור נכלל החל מהדוחות ליום 31 בדצמבר 2012 ואילך.

איומים במרחב הקיברנטי. ככלל, איומים במרחב הקיברנטי (Cyberspace) מוגדרים כאיומים העשויים לגרום להשבתה, מניעת שירות מהותי, פגיעה מהותית בסודיות ושלמות המידע וביצוע פעילות עוינת והונאה. בתקופה האחרונה אנו עדים להתחמרה כלל עולמית באיום זה, הן מהיבט היקף ההתקפות והן מהיבט תחומן.

בשנת 2012 לא היו תקריות קיברנטיות אחת או יותר שהשפיעו מהותית על המוצרים או השירותים של הבנק או של הקבוצה, על קשריהם עם לקוחות או על התנאים התחרותיים. הבנק נערך למימוש תוכנית יישום, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא.

מבנה ותהליכים. בבנק פועל מנהל אבטחת מידע, הכפוף ישירות לראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון. לפרטים בדבר תפקידי מחלקת אבטחת מידע, ראו לעיל.

מימוש יעדי אבטחת המידע מתבצע באמצעות יישום שורה של אמצעי הגנה, ניטור ובקרה. החל מקווי מדיניות ונהלים, קביעת תחומי אחריות וסמכות, התקנת טכנולוגיות הגנה ואישוש, וכלה בשיטות לניטור וטיפול באירועי אבטחה.

סקרי אבטחת מידע ומבדקי חדירה למערכות החברה מבוצעים על ידי חברות חיצוניות בלתי תלויות המתמחות בתחום אבטחת מידע וסיכונים IT. תדירות עריכת הסקר על כל מערכת, נקבעת בהתאם לקריטיות המערכת והסיכון הטמון בה.

הגנה על אתרי הבנק. בהתאם למדיניות הבנק בנושא מוטמעות במערכות הבנק מערכות למניעת גישה בלתי מורשית וכן מערכות לניטור וזיהוי חריגה מפעילות מותרת. ההגנה על אתרי השיווק והפעולות של הבנק הינה רציפה. הבנק מפעיל מוקד אבטחת מידע, שפועל ברציפות כל

ימות השנה (24 שעות, 365 ימים), ובאחריותו בין השאר, לזהות ולהתריע על כל פעילות שמטרתה לפגוע באתרי הבנק או בלקוחותיו (באמצעות אתרים מתחזים). אתרי הפעולות של הבנק אשר מספקים שירות ללקוחות ברשת האינטרנט מוגנים במספר שכבות הגנה הכוללות רכיבי אבטחת חומרה/ תקשורת / ושירותי מודיעין לקבלת מידע על תקיפות וכתובות עוינות. כל שכבות ההגנה מנוטרות ומדווחות למוקד אבטחת המידע, הבנק נוקט בפעילות שוטפת, להגברת המודעות ושיפור התרבות הארגונית בהיבטי אבטחת מידע, הכוללת בין השאר, הדרכות, הפצת מסמכי מדיניות מנשרים, ואביזרי שיווק.

כחלק מניהול הסיכון, הבנק מתחקר אירועים שונים ומפיק לקחים ותובנות. תובנות אלה, יחד עם סקרי אבטחת מידע מאפשרים לבנק למפות פערים לטיפול ולהגדיר קדימויות בטיפול, על בסיסם נבנות תוכניות העבודה.

סיכונים סביבתיים

בהנחיות המפקח על הבנקים בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים וניהולם, מפורטים היבטים אפשריים שונים לחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים סביבתיים ומודגש בו הצורך להתייחס לסיכונים אלה באופן פרטני. סיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון מזילות). סיכון סביבתי לתאגיד הבנקאי יכול לבוע מירידה בערך בטוחות בעת שימושו. כמו כן, הסיכון עשוי להתממש באופן עקיף, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של חייב בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. פגיעת מוניטין גם אפשר שתוכר כחלק מהסיכון הסביבתי, כתוצאה מהאפשרות שיוחס לתאגיד הבנקאי קשר לגורם למפעל סביבתי. בחודש דצמבר 2012 עודכנה מדיניות האשראי של הבנק בנושא סיכונים סביבתיים לשנת 2013. במדיניות האמורה יושמו הנחיות המפקח בעניין זה, ומטרתה לנהל את חשיפת הבנק לסיכונים אשראי שמקורם בסיכון הסביבתי ולצמצם אותם.

סיכונים משפטיים

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 350 מיום 14 בפברואר 2012, הסיכון המשפטי הינו חלק מהסיכון התפעולי, המוגדר שם כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים, כאשר הסיכון המשפטי מוגדר ככולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. בין הסיכונים המשפטיים העיקריים, ניתן למנות את אלה: אי ידיעת הדין, בשים לב לשינויים הרבים החלים בו מעת לעת, העדר ודאות משפטית ביחס לדין החל, כשל בזיהוי השינויים בדין, שינויים רטרואקטיביים בדין, יעוץ משפטי שגוי, פעילות עסקית ללא לוו משפטי, שימוש במסמכים סטנדרטים שאינם מתאימים, אי קיום הוראות חוק ו/או רגולציה, שעלול לגרור עיצומים כספיים ו/או אחריות פלילית על הבנק ו/או עובדיו. היועצת המשפטית הראשית הינה מנהלת הסיכונים המשפטיים והאחריות על ניהול הסיכון המשפטי בבנק ובקבוצה. במסגרת ניהול הסיכונים המשפטיים פועל הבנק לאיסוף וריכוז מידע בקשר לסיכונים משפטיים, בבנק ובקבוצה, ובכלל זה מידע לגבי שנויי חקיקה ו/או עדכוני פסיקה, בעלי השלכה מהותית על פעילותו של הבנק, וכן מידע לגבי תביעות והליכים משפטיים מהותיים בהם מעורב הבנק. לבנק מדיניות ניהול סיכונים משפטיים, אשר נועדה למזער את החשיפה לסיכונים משפטיים. במסגרת זו, פועל הבנק לאיתור מוקדי הסיכונים המשפטיים, ולגיבוש הליכים, נהלים ושגרת דיווח לצורך טיפול ומעקב אחר סיכונים אלה. בחודש אוקטובר 2012, אישר דירקטוריון הבנק את מסמך מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים של קבוצת דיסקונט.

סיכוני רגולציה

סיכון רגולציה הינו חלק מהסיכון המשפטי, והוגדר על ידי הבנק כהפסד הנובע מאי עמידה בהוראות רגולטוריות שונות החלות על הבנק והקבוצה, למעט הוראות בתחום יחסי בנק-לקוח, אשר מטופלות באופן נפרד במסגרת ניהול סיכון הציות. פעילותו של הבנק מוסדרת בהוראות רגולטוריות שונות, אשר מכוחן מוטלות על הבנק מגבלות שונות על תחומי הפעילות ומקורות ההכנסה, והמטילות חובות החלות על הבנק מתוקף מעמדו כ"תאגיד בנקאי". הוראות אלה כוללות, בין היתר, את חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, חוק ההגבלים עסקיים, התשמ"ח-1988, הוראות ניהול בנקאי תקין, לרבות תקנות כללים וחובות נוספות המוטלות על הבנק מצד רשויות הפיקוח השונות להן הוא כפוף במסגרת פעילותו.

הבנק וחברות הבנות שבשליטתו חשופים לשינויים תכופים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות שונות, שנקבעים לעיתים אף באופן רטרואקטיבי, אשר חושפים את הבנק וחברות הבת שלו לסיכונים הכרוכים בשינויים תכופים בתהליכי העבודה, ולעלויות הכרוכות בהערכות הנדרשות ליישום

ההוראות הרלבנטיות. במסגרת ניהול סיכון הרגולציה נערך מעקב שוטף אחר שינויי חקיקה ורגולציה בעלי השפעה מהותית על פעילותו של הבנק, על מנת להיערך ליישום ההוראות החלות על הבנק והחברות שבשליטתו.

סיכוני ציות

סיכון ציות הוא סיכון שתאגיד בנקאי יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי, או פגיעה במוניטין, כתוצאה מכשלון בציות להוראות חוק ורגולציה.

סיכון הציות בבנק מנוהל על ידי קצין הציות בקשר עם הוראות רגולציה צרכניות, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308. (לעניין הרגולציה שעניינה איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, ראו להלן "הממונה על איסור הלבנת הון").

פעילות הבנק וחברות הבת שלו כפופה להוראות צרכניות שונות (חוקים, תקנות, צווים, רגולציות והוראות, המסדירים את הפעילות הבנקאית בישראל בנוגע ליחסים שבין הבנק ללקוח), הן בתחום הבנקאות והן בתחומים אחרים.

אי ציות להוראות צרכניות עלול לחשוף את הבנק לסנקציות שמקורן בהוראות הרגולציה (כגון קנסות, עיצומים כספיים וכיוצ"ב), להטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו, להפסד כספי ולסיכונים מוניטין.

פעילויות חדשות בבנק, שינויים תכופים ברגולציה הצרכנית וריבוי הוראות רגולציה צרכניות החלות על הבנק ועל חברות הבת בתחומי פעילות קיימים או חדשים, מצריכים התאמה של תשתיות לתמיכה בחובות הנגזרות מהם.

מסמך מדיניות לניהול סיכון הציות. מסמך מדיניות לניהול סיכון הציות אושר בדירקטוריון הבנק והוחל, בשינויים המחויבים על חברות הבת, למעט באי די בי ניו יורק. מסמך המדיניות מעגן עקרונות בסיסיים ממסמכי באזל II בהיבטי ציות ועקרונות הממשל התאגידי. המסמך מגדיר את המבנה של מעגלי הבקרה התומכים בניהול סיכון הציות ואת תחומי אחריותם, מפרט את תהליכי הליבה העיקריים בפעילות קצין הציות ואת הכללים לניהול סיכונים קבוצתי.

תשתית תומכת. בבנק קיימים סוגים שונים של תשתיות, לייזודא יישום הרגולציה - תשתית מיכונית, בקרה, הטמעה (נהלים) והדרכה. במסגרת בחינת פעילות חדשה או הוראת רגולציה חדשה, נבחנות התשתיות התומכות בפעילות/ברגולציה והתאמתן לסיכון הנגזר מהפעילות/הרגולציה החדשה. כמו כן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, אחת לחמש שנים מבוצע סקר תשתיות, אשר מטרתו לוודא כי הבנק ערוך ליישום וקיום חובותיו הנגזרות מההוראות הצרכניות. בבנק קיימת תשתית של נהלים, המיועדת להביא לאכיפת הציות לדרישות השונות של הוראות הרגולציה הצרכניות. הנהלים מתעדכנים מעת לעת בהתאם להוראות הרגולציה ובהתאם לפעילויות השונות המבוצעות על ידי הבנק. במקביל מעודכנות גם מערכות התומכות בקיום הוראות הרגולציה האמורות בפעילויות שונות וכן מתבצעת פעילות הדרכה והטמעה בקרב העובדים.

בקרה ופיקוח. הציות להוראות הרגולציה הצרכניות, נאכף באופן שוטף באמצעות מערכות בקרה ופיקוח שונות - קצין הציות, נאמני ציות וביקורת פנימית. במטרה לשפר את מנגנוני הבקרה ולהדק את הפיקוח על הציות להוראות הרגולציה כאמור, לרבות בנושא איסור הלבנת הון, מונה בבנק נאמני ציות, ברמות ארגוניות שונות (סניפים, מרחבים, חטיבות - לפי הענין, וקצין הציות).

הביקורת הפנימית בודקת באופן רציף ומתמשך את כל תחומי הפעילות של הבנק. לפרטים בדבר פעילות הביקורת הפנימית ראו סעיף "הביקורת הפנימית בקבוצה" להלן.

קצין הציות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, קצין הציות אחראי לרכז את הטיפול של הבנק בציות להוראות צרכניות. תפקידי קצין הציות והממונה על איסור הלבנת הון אוישו בעבר על ידי שני בעלי תפקידים שונים. בחודש פברואר 2013, מונה קצין ציות ראשי, מנהל בכיר וכפוף לסמנכ"ל, אשר מרכז ומנהל את שני התחומים גם יחד.

קצין הציות משמש בתפקיד זה גם במספר חברות בת של הבנק. חברות בת אחרות בארץ מינו קציני ציות משלהן בהתאם להוראה האמורה וקצין הציות מקיים עימם קשר על בסיס קבוע. בין פונקציות הציות בבנק לפונקציות הציות בחברות הבת קיים ממשק לצורך עדכון ותיאום אשר במסגרתו, בין היתר, פועל פורום קבוע של קציני ציות של הקבוצה בארץ המתכנס מידי רבעון. כמו כן, מתקיים מהלך להידוק המימשק עם פונקציות הציות בשלוחות חו"ל של הבנק (אי די בי ניו יורק, אידיבי (סוויס) בנק והסניף בלונדון).

לצורך פעילותו מסתייע קצין הציות בוועדת תיאום המתכנסת מדי רבעון.

קצין הציות עוקב אחר היערכות הבנק לקיום החובות המוטלות עליו מכח הוראות צרכניות, מעורב באופן פעיל בהיערכות לקראת פעילות חדשה בבנק, לצורך וידוא עמידת הבנק בחובות כאמור אשר רלבנטיות לפעילות חדשה של הבנק, ועוקב אחר תיקון ליקויים שונים בנושא הציות להוראות צרכניות. קצין הציות מגיש דוחות רבעוניים, אשר כוללים את סיכום פעולותיו, למנכ"ל הבנק ולמנהלים הכלליים של חברות הבת בהן הוא משמש כקצין ציות. בנוסף, קצין הציות מגיש דוח סיכום פעילות שנתי למנכ"ל הבנק, למנהלים הכלליים של חברות הבת האמורות ולדירקטוריונים של הבנק ושל חברות הבת. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ובתדירות הקבועה בהן, מבוצע בבנק סקר תשתיות הכולל מיפוי של ההוראות הצרכניות החלות על הבנק והחובות הנגזרות מהן, החשיפות הפוטנציאליות שבאי קיום החובות האמורות ומתקיים מעקב אחר ההערכות ליישומן באמצעות התשתיות התומכות בקיום החובות (נהלי עבודה, תשתיות מיכון ואמצעי בקרה אחרים).

לצורך הגברת המודעות לחשיבות הציות, נערכות בבנק הטמעות והדרכות בנושא הציות בקרב עובדי הבנק ומנהליו בכלל, ובנושאי ציות להוראות רגולציה צרכנית הרלבנטית לסביבת העבודה של אוכלוסיות עובדים ייעודיות בפרט.

הממונה על איסור הלבנת הון מונה בהתאם להוראות חוק איסור הלבנת הון וחקיקת המשנה על פיו, והוא אחראי על מילוי החובות המוטלות על הבנק בתחום איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, בהתאם לנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 411. כאמור, יחידת הממונה מהווה חלק ממערך ניהול הסיכונים בבנק.

חברות הבת בארץ ושלוחות הבנק בחו"ל הנדרשות לכך, מינו אף הן ממונה כנדרש בדיון. אי ציות להוראות החלות על הבנק בתחום איסור הלבנת הון חושף את הבנק, להטלת עיצומים כספיים, לסיכונים מוניטין, וכן להליכים פליליים, אשר עלולים להינקט נגד הבנק ועובדיו בשל הפרת הוראות הדין בתחום זה.

הממונה על איסור הלבנת הון אחראי על כתיבת נהלי עבודה והקמת התשתית המיכונית הדרושה לצורך עמידה בהוראות הדין החלות על הבנק בתחום זה, וכן על הגשת הדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון, בגין פעולות החייבות בדיווח על פי החוק. הבנק נעזר במערכת מיכונית לצורך ניטור פעולות הנחזות ככלתי רגילות החייבות בדיווח.

בבנק נערכת פעילות הדרכה שוטפת ביחידות השונות לצורך העלאת הידע והגברת המודעות לנושא זה. הממונה על איסור הלבנת הון מקיים קשר עם חברות הבת בארץ ועם שלוחות הבנק בחו"ל, לצורך מעקב אחר יישום מדיניות הבנק והוראות הרגולציה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, על בסיס קבוצתי וזאת, בהתאם למדיניות הקבוצתית. פעילות זו נתמכת משילוב יחידות הממונה על איסור הלבנת הון במסגרת מערך ניהול הסיכונים בבנק.

לעניין החקיקה בנושא איסור הלבנת הון, ראו "חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור" בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן. בעקבות תיקוני החקיקה והוראות המפקח על הבנקים שפורסמו במהלך השנה החולפת, אישר דירקטוריון הבנק עידכונים בנושא הכר את הלקוח לעובר אורח/צד ג', מגבלות וסייגים בפעילות מול גורמים במדינות בסיכון, איסור ביצוע פעילות עם האויב, איסור ביצוע פעילות עם גורמים מוכרזים כמסייעים לתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה, שפורסמו על ידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, ואיסור ביצוע העברות כספים שמקורן או יעדן בחשבונות בנק הקשורים להימורים בלתי חוקיים באינטרנט.

גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם האויב. ביום 27 בנובמבר 2012, פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה לפי סעיף 36א(ב) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, לפיה תאגיד מדווח נדרש לתת גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר הוא חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב, לרבות מכוח הוראות הדין, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית עליו. המפקח על הבנקים החיל את ההוראה האמורה על כלל התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

הבנק מקפיד למלא את חובותיו החוק לעניין זה, ובכללם הוראות חוק איסור הלבנת הון, פקודת המסחר עם האויב והוראות חוק איסור מימון טרור ולמיטב ידיעתו, אין לו קשרים, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב ולפיכך, אין לו חשיפה מהותית בגין קשרים כאמור. **מדיניות קבוצתית בנושא איסור הלבנת הון.** מדי שנה מעודכנת ומאושרת מדיניות קבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור על ידי הדירקטוריון. בחודש ינואר 2012 עודכנה המדיניות ואומצה, בשינויים המחויבים, על ידי חברות הבת והשלוחות בחו"ל. מסמך המדיניות קובע את הסטנדרטים הקבוצתיים לניהול הסיכון בתחום איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, וכן את העקרונות לניהול הסיכון על בסיס קבוצתי.

לפרטים בדבר ביקורת של בנק ישראל בנושא "יישום חוק איסור הלבנת הון" בחברת כאל, ראו להלן "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות". לפרטים בדבר ביקורת של בנק ישראל בבנק מרכנתיל דיסקונט בנושא "ציות לחוק איסור מימון טרור", ראו להלן "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות".

השפעת גורמים חיצוניים

קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2012

התפתחויות בכלכלת העולם

כללי. בשנת 2012 המשיכה הכלכלה העולמית להתרחב בקצב מתון, תוך שונות בשיעורי הצמיחה בין הכלכלות הגדולות. בארה"ב התרחב התוצר ב-2.2% (1.8% בשנת 2011). בולט לטובה השיפור בנדל"ן, לצד ההתאוששות בתעסוקה (בעיקר במחצית השנייה של השנה) והמשך גידול בצריכה הפרטית.

מנגד, גוש האירו נכנס בתקופה הנסקרת למיתון, על רקע המשך המדיניות הפיסקלית המצמצמת, לצד ההתפתחויות במשבר החוב. הצמיחה השלילית בתוצר של הגוש נרשמה החל מהרבעון השני, ובסיכום השנה התכווץ ב-0.6% (צמיחה של 1.4% בשנת 2011). שיעור האבטלה בגוש

האירו המשיך לעלות במהלך השנה, לרמה של 11.7% בחודש דצמבר 2012, כאשר החולשה בכלכלה הקיפה הן את מדינות הפריפריה, והן חלק מהמדינות החזקות. בפרט, קצב הצמיחה בגרמניה נחלש מרבעון לרבעון (צמיחה שלילית ברבעון הרביעי), ובצרפת נרשמה צמיחה שלילית בשלושה רבעונים (למעט הרבעון השלישי). בספרד, איטליה ופורטוגל, התכווץ התוצר בכל אחד מהרבעונים של שנת 2012.

בסין, בשל הצעדים לצינון הכלכלה שננקטו בשנת 2011, והחולשה בביקושים בעולם, נרשמה האטה משמעותית בצמיחה, מ-9.3% בשנת 2011 ל-7.8%. עם זאת, ברבעון האחרון של השנה, נרשם שיפור בכלכלת סין, תוך האצה בקצב הצמיחה.

משבר החובות בגוש האירו המשיך לעמוד במוקד שנת 2012, כאשר התפתחות המשבר לא הייתה אחידה. ברבעון הראשון נרשמה רגיעה במשבר בגוש האירו. זאת, על רקע ההתקדמות בפתרון המשבר ביוון, לצד התמיכה של ה-ECB בבנקים בגוש והזרמת מזלות, באמצעות הלוואות לטווח בינוני. בנוסף, ברבעון הראשון הושגה הסכמה של שרי האוצר של מדינות הגוש על הגדלת היקף קרן החילוץ. לעומת זאת, ברבעון השני, על רקע הודעת ספרד על חריגה מיעד הגרעון לשנת 2012, הבחירות ביוון ובצרפת (שהעלו חשש כי הצעדים להורדת נטל החוב לא ייושמו), לצד החשש ליציבות הבנקים בספרד, חלה חרפה ניכרת במשבר החובות. החרפה המשבר הובילה את ראשי האיחוד האירופאי לקבל מספר החלטות חשובות לצורך פתרון המשבר (בפרט, מתן אפשרות לקרנות החילוץ לרכוש איגרות חוב ממשלתיות ואיגרות חוב של הבנקים). בנוסף, ה-ECB אותת על אפשרות רכישת איגרות חוב של ספרד בפרט, ושל מדינות הפריפריה בכלל, בכל היקף שיידרש במטרה לשמור על היציבות בגוש (בהתנאות מסוימות). פעולות אלו הרגיעו את השווקים הפיננסיים ומיתנו משמעותית את החששות לגבי המשך החמרת המשבר ברבעון השלישי. הרגיעה האמורה נשמרה גם ברבעון האחרון של שנת 2012. בסיכום השנה, נרשמה ירידה משמעותית ברמת ה-CDS של מדינות ה-PIIGS, בהשוואה לסוף שנת 2011. עם זאת, בתקופה הנסקרת הורד דירוג האשראי של צרפת, איטליה וספרד, כמו גם של קרן החילוץ EFSF. בנוסף, תחזית דירוג האשראי של גרמניה והולנד הופחתה ל-"שלילי".

יצוין, כי ברבעון הרביעי של שנת 2012, עמדה במוקד האירועים הכלכליים בעולם אי הודאות סביב "המצוק הפיסקלי" בארה"ב - קיצוץ אוטומטי של התקציב לצד ביטול הטבות מס, החל מחודש ינואר 2013. זאת, לצד העלאת תקרת החוב. בראשית שנת 2013 הושג פתרון חלקי, שהותיר מידה רבה של אי ודאות.

על רקע ההאטה הכלכלית, הן במדינות המפותחות והן במדינות המתפתחות, אשר הובילה להתמתנות הביקושים בעולם, נרשמה בתקופה הנסקרת ירידה בסביבת האניפלציה. הירידה האמורה הקלה על המדיניות המוניטרית המרחיבה של הבנקים המרכזיים בעולם. מדיניות זו כללה, בין היתר, הורדת ריבית, בחלק מהשווקים המתפתחים ובגוש האירו (לרמה של 0.75%), או הותרת ברמה נמוכה בארה"ב ובאנגליה. כמו כן, ננקטו צעדים כמו רכישת נכסים פיננסיים, מתן הלוואות לשם הזרמת מזלות בשווקים והורדת יחס הרזרבה (בסין).

שווקים פיננסיים. בשנת 2012 הושפע המסחר בשוקי המניות בעולם בעיקר מההתפתחויות במשבר החוב בגוש האירו. זאת, לצד נתוני המאקרו של הכלכלות המובילות, ובפרט ארה"ב וסין. אלה הצביעו על האטה במחצית הראשונה של השנה ושיפור מסוים במחצית השנייה. בנוסף, הושפע המסחר מהמדיניות המוניטרית של הבנק המרכזי בארה"ב ומאי הודאות סביב פתרון המצוק הפיסקלי. זאת, לצד צעדי ה-ECB והכרזותיו. כתוצאה מכך, נרשמה תנודתיות במדדי המניות המובילים בעולם. יצוין כי ברבעון הרביעי, על רקע אי הודאות סביב פתרון המצוק הפיסקלי בארה"ב, ירד מדד ה-S&P 500 ב-1%.

להלן השינויים במדדי המניות המובילים בשנים 2011 ו-2012:

מדד	שינוי בשנת 2012	שינוי בשנת 2011
S&P 500	13.4%	-
DAX	29.1%	(14.7%)

על רקע המגמות שהוזכרו לעיל, נרשמה תנודתיות חדה בתשואות איגרות החוב של ממשלת ארה"ב ל-10 שנים. במקביל, נרשמה ירידת תשואות באיגרות החוב הארוכות של ממשלת גרמניה.

תשואה אג"ח ל-10 שנים	31.12.2012	30.9.2012	31.12.2011
ארה"ב	1.76%	1.63%	1.88%
גרמניה	1.32%	1.44%	1.83%

המסחר בשוקי המטבעות בעולם בשנת 2012 התאפיין אף הוא בתנודתיות. בסיכום התקופה נחלש המטבע האמריקני מול מרבית המטבעות המובילים בעולם.

להלן השינויים בדולר מול מטבעות נבחרים:

שער חליפין	שינוי בשנת 2012	שינוי בשנת 2011
אירו	(1.8%)	3.2%
יין יפני	12.6%	(5.2%)
פאונד בריטי	(4.3%)	0.5%

מחירי הסחורות בעולם הושפעו אף הם מהמגמות האמורות, זאת, לצד ההתפתחויות בנושא הגרעין (אשר השפיעו על מחירי הנפט), הבצורת הקשה בארה"ב (אשר גרמה לעליית מחירי הסחורות החקלאיות), הזרמת הנזילות של הפד והמגמה בשער החליפין של הדולר. כתוצאה מכך, נרשמה תנודתיות במחירי הסחורות, בפרט ירד מדד ה-CRB בכ-5% ברבעון הרביעי של השנה.

שינוי בשנת 2012	שינוי בשנת 2011	
(3.4%)	(8.3%)	מדד הסחורות - CRB
3.5%	13.3%	מחיר הנפט (BRENT)
(7.1%)	8.2%	מחיר הנפט (WTI)

קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי

כללי

בשנת 2012 נרשמה האטה משמעותית בצמיחת המשק משיעור של 4.6% בשנת 2011 לשיעור של 3.1% בשנת 2012. בפרט, ברבעון האחרון צמח התוצר ב-2.4%, שיעור הצמיחה הנמוך מאז תחילת שנת 2009. נתוני הצמיחה בשנת 2012 שיקפו האטה בכלל השימושים (למעט הצריכה הציבורית), לצד האטה ביבוא. ברבעון האחרון נרשמה נסיגה בסחר החוץ ובהשקעות בנכסים קבועים. ציון כי על אף ההאטה, חל בשנת 2012 גידול במספר המועסקים, לצד עליה בשיעור ההשתתפות. שיעור האבטלה ברבעון הרביעי עמד על 6.9%.

התפתחויות עיקריות בענפי המשק

בשנת 2012 רשם היצור התעשייתי גידול בשיעור של 3.7%, זאת בהמשך ל-2% בשנת 2011. הגידול, רובו ככולו, נרשם בענפי הטכנולוגיה העלית. ללא ענפים אלו, צמח הייצור התעשייתי בשיעור שולי של 0.4%. פדיון המסחר הסיטוני והקמעוני התרחב בשנת 2012 בשיעור מתון של 1.1%, אשר שיקף עליה בשיעור של 5.7% בפדיון המסחר הקמעוני ונסיגה של 1.2% בפדיון המסחר הסיטוני.

התפתחות בפעילות המשק מול חו"ל

בשנת 2012 נמשך זרם משמעותי של השקעות ישירות של תושבי חוץ בישראל באמצעות הבנקים. מנגד, בהשקעות פיננסיות, בניירות ערך סחירים בבורסה של תל אביב, נמשכו המימושים (בעיקר במק"מ). זאת, על רקע הטלת מס רווחי הון על ניירות ערך ממשלתיים עד שנה. בהשקעות הישירות של תושבי ישראל בחו"ל (באמצעות הבנקים) נרשמו בשנת 2012 מימושים קלים. לעומת זאת, ההשקעות הפיננסיות עלו בשיעור של 6% (רובן ככולן במניות). ציון שכמחצית מההשקעות הפיננסיות בוצעו על ידי הגופים המוסדיים.

השקעות תושבי חוץ בישראל	2012	2011	שינוי
מיליארדי דולר			
סה"כ השקעות ישירות באמצעות הבנקים	5.5	6.4	(13.0%)
סה"כ השקעות פינוסיות בבורסה של ת"א	(3.1)	(2.5)	
מזה: אג"ח ממשלתי ומק"מ	(3.9)	(3.1)	
מניות	0.43	0.66	(36.0%)
השקעות תושבי ישראל בחו"ל			
מיליארדי דולר			
סה"כ השקעות ישירות באמצעות הבנקים	(0.3)	-	
סה"כ השקעות פינוסיות (ללא הבנקים)	5.4	5.1	6.0%

התפתחות שערי חליפין ואינפלציה

בשנת 2012 הושפע שער החליפין של השקל, בעיקר, ממגמת המסחר במטבעות המובילים בעולם, לצד תהליך הורדת הריבית על ידי בנק ישראל. בנוסף, הושפע שער החליפין מההערכות לגבי ההשלכות הצפויות של הפקת הגז בשנת 2013 והאירועים הגאו פוליטיים באזור, ובראשם ההתפתחויות בנושא הגרעין האיראני ומבצע "עמוד ענן". בסיכום שנתי, נרשם זרם השקעות ריאליות נטו חיובי לישראל, מחד, וזרם השקעות פינוסיות נטו שלילי, מאידך. כתוצאה מההתפתחויות האמורות, נרשמה תנודתיות בשער החליפין. בסיכום התקופה התחזק השקל מול המטבע האמריקאי, בשיעור של 2.3% (היחלשות של 7.7% במהלך שנת 2011), כאשר במהלך הרבעון הרביעי התחזק השקל ב-4.6%. מול האירו ומול השער הנומינלי האפקטיבי, התחזק המטבע הישראלי ב-0.4% וב-0.8%, בהתאמה.

שיעור עליית מדד המחירים לצרכן במהלך שנת 2012 עמד על 1.6%, לעומת אינפלציה בשיעור של 2.2% בשנת 2011. כל עליית המדד נרשמה במהלך החודשים ינואר-ספטמבר, כאשר ברבעון הרביעי ירד מדד המחירים לצרכן ב-0.5%. הגורמים העיקריים לאינפלציה בשנת 2012 היו עליית מחירי הדיוור, מחירי אחזקת הדירה ומחירי המזון. מנגד, למחירי תחבורה ותקשורת, הייתה תרומה שלילית למדד.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. בשנת 2012 הסתכם הגרעון הממשלתי (ללא מתן אשראי) בסך של 39 מיליארד ש"ח, שהם 4.2% אחוזי תוצר, לעומת גרעון של 28.6 מיליארד ש"ח בשנת 2011 (3.3% מהתוצר). יתרה מזאת, בהשוואה ליעד הגרעון שתוכנן בחוק התקציב לשנת 2012 נרשמה חריגה של 18.5 מיליארד ש"ח. החריגה מהיעד נבעה במידה רבה, מגביית מיסים בחסר לעומת החזוי. בנוסף, נרשמה סטיה בהוצאות לעומת התקציב המקורי, בסך של 2.2 מיליארד ש"ח. יצוין כי ברבעון השלישי עודכן יעד הגרעון של הממשלה כלפי מעלה, ובמקביל, התקבלו מספר החלטות שנועדו להגדיל את הכנסות המדינה. בין היתר, הוחלט להעלות את המע"מ לשיעור של 17%, החל מחודש ספטמבר 2012.

מדיניות מוניטרית. בשנת 2012 ירדה ריבית בנק ישראל שלוש פעמים, מרמה של 2.75% בסוף שנת 2011 לרמה של 2% בסוף השנה. שתי הורדות ריבית, בשיעור של 0.25%, התרחשו בחודשים פברואר ויולי, על רקע ההאטה בצמיחה בישראל והחשש מהחמרה במצב הכלכלה הגלובלית, ובפרט במשבר החוב בגוש האירו. בחודשים אוגוסט-אוקטובר נותרת הריבית ללא שינוי, בתמיכת הרגיעה בחששות באשר להחרפה מיידית במשבר החוב וברגיעה בשווקים הפיננסיים, כמו גם האינדיקטורים אשר הצביעו על צמיחת המשק בקצב דומה לרבעונים הקודמים. בחודש נובמבר נרשמה הורדת ריבית נוספת, בעיקר על רקע סימנים להעמקת ההאטה בצמיחת המשק.

שוק ההון

בשנת 2012 התנהל המסחר במניות בבורסה של תל אביב בעיקר על רקע המגמות בשווקי המניות המובילים בעולם, לצד ההשלכות של הצעדים להגברת התחרות במשק (בפרט בענף התקשורת), כמו גם על רקע הצעדים הרגולטוריים (בפרט בענף הביטוח), שננקטו על ידי קובעי המדיניות. כמו כן, הושפע המסחר במניות מההתפתחויות בנושא הגרעין האיראני ומבצע "עמוד ענן" (ברבעון האחרון). כתוצאה מכך, נרשמה תנודתיות במחירי המניות. בסיכום התקופה נרשמו עליות בכל המדדים העיקריים של הבורסה.

להלן השינויים במדדי המניות המובילים:

מדד	שינוי בשנת 2012	שינוי בשנת 2011	שינוי ברבעון הרביעי 2012
המניות הכללי	4.5%	(22.1%)	0.4%
ת"א 25	9.2%	(18.2%)	(0.3%)
ת"א 100	7.2%	(20.1%)	(0.5%)
ת"א בנקים	22.9%	(34.6%)	16.2%
הבלוטק - 50	15.6%	(9.4%)	(7.6%)
נדל"ן 15	14.1%	(23.2%)	13.6%

על רקע ההתפתחויות האמורות, עלה ערך השוק של המניות וההמירים (לא כולל מוצרי מדדים) בשיעור של 0.6% בהשוואה לסוף שנת 2011, ועמד בסוף חודש דצמבר 2012 על כ-604 מיליארד ש"ח. יצוין כי בשנת 2011, ירד ערך השוק של המניות וההמירים ב-27%. מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים עמדו בשנת 2012 על כ-1.1 מיליארד ש"ח בממוצע, לעומת כ-1.7 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המסחר באיגרות החוב הממשלתיות בישראל בשנת 2012 הושפע, בעיקר, מהמגמות בתשואות איגרות החוב הממשלתיות בארה"ב, המהוות Benchmark עבור השוק המקומי. זאת, לצד תהליך הורדת הריבית בארץ, ההתפתחויות באינפלציה ואי הוודאות הפיסקלית. המסחר באיגרות החוב הקונצרניות נגזר בשנת 2012, במידה רבה, ממגמת המסחר באיגרות החוב הממשלתיות. זאת, לצד הצורך של חלק מהחברות במיחזורי חוב בהיקפים גדולים וההשלכות של אימוץ המלצות ועדת חודק. יצוין כי במרווח התשואות בין איגרות החוב הקונצרניות לאיגרות החוב הממשלתיות, נרשמה במהלך שנת 2012 ירידה משמעותית.

מדד	שינוי בשנת 2012	שינוי בשנת 2011
אג"ח כללי	8.8%	2.5%
אג"ח ממשלתי כללי	7.9%	5.0%
אג"ח ממשלתי שקלי	7.0%	5.2%
אג"ח ממשלתי צמוד	9.4%	4.3%
אג"ח קונצרני כללי	10.2%	(1.2%)
אג"ח קונצרני צמוד	10.3%	(1.8%)
תל בונד שקלי	7.2%	5.0%

בשנת 2012 הסתכמו גיוסי ההון באמצעות איגרות החוב הקונצרניות בסך של 39.7 מיליארד ש"ח, ירידה של 2.4% לעומת שנת 2011. מתוך סכום זה, הנפקות אג"ח למוסדיים הסתכמו ב-5.8 מיליארד ש"ח, לעומת 5.4 מיליארד ש"ח בשנת 2011. במחזורי המסחר היומיים באיגרות החוב נרשמה בשנת 2012 עליה בשיעור של כ-9%, ל-4.1 מיליארד ש"ח בממוצע. מנגד, במחזורי המסחר היומיים במק"מ נרשמה ירידה חדה, בשיעור של 46%, והם עמדו על 634 מליון ש"ח בממוצע.

תיק הנכסים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הפיננסיים שבידי הציבור עלה במהלך שנת 2012 בשיעור של 7%, והסתכם בסוף חודש דצמבר בכ-2.7 טריליון ש"ח. עיקר הגידול נרשם במחצית השנייה של השנה ושיקף גידול בכל סוגי הנכסים, למעט הנכסים הצמודים למט"ח.

להלן התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2011	
21.7%	21.5%	מניות
34.8%	35.0%	נכסים לא צמודים
32.6%	32.0%	נכסים צמודים למדד
10.9%	11.5%	נכסים צמודים למט"ח

התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים ינואר-מרס 2013¹

מרבית האינדיקטורים לפעילות הכלכלית בארה"ב, שפורסמו בתקופה הנסקרת, היו חיוביים והצביעו על המשך השיפור בתעסוקה ובשוק הנדל"ן. בגוש האירו, נרשם שיפור קל בחלק מהאינדיקטורים שפורסמו, אולם הם עדיין הצביעו על חולשה בכלכלת הגוש. בפרט, שיעור האבטלה הגיע לרמת שיא של 11.9%. גם הנתונים שפורסמו בסין הצביעו על שיפור מסוים בכלכלה.

סביבת האינפלציה בארה"ב ובגוש האירו המשיכה להיות מתונה. במקביל, נמשכה המדיניות המוניטרית המרחיבה בכלכלות אלו (הריבית בארה"ב נותרה ברמה אפסית ובגוש האירו ברמה של 0.75%). בתוך כך, בתחילת חודש ינואר בוצע מהלך של העלאת מיסים, כחלק מהפתרון לצוק הפיסקלי, ובתחילת חודש מרס נכנס לתוקף הקיצוץ האוטומטי בארה"ב, בהיקף של 85 מיליארד דולר.

יצוין כי בגוש האירו נמשכה הרגיעה היחסית במשבר החובות, עד הבחירות באיטליה (שהתקיימו בסוף חודש פברואר). תוצאות הבחירות הובילו לעליה ברמת החששות לגבי ישום מדיניות הצנע באיטליה ולא-וודאות זמנית בשווקים. יצוין עוד כי בסוף חודש פברואר הורידה סוכנות הדירוג מודיס, את הדירוג המושלם של בריטניה ל-Aa1, זאת על רקע החולשה בצמיחה, המקשה על צמצום החוב הציבורי.

המסחר בשווקי המניות בעולם התנהל בעיקר על רקע הפתרון החלקי לצוק הפיסקלי בארה"ב, הרגיעה בגוש האירו (כאמור, עד סוף חודש פברואר), הבחירות באיטליה ונתוני המקרו של הכלכלות המובילות. בסיכום התקופה, עלה מדד ה-S&P 500 בשיעור של 9.1% ומדד ה-DAX הגרמני עלה בכ-5%. הדולר התחזק באותה עת מול מרבית המטבעות המובילים בעולם ובפרט מול האירו והיין, בשיעור של 1.3%-ו-11.1%, בהתאמה. במדד הסחורות CRB נרשמה במהלך התקופה הנסקרת יציבות. מחיר הנפט (מסוג WTI) נותר אף הוא כמעט ללא שינוי. באיגרות החוב הארוכות של ארה"ב, נרשמה במהלך התקופה הנסקרת עליית תשואות.

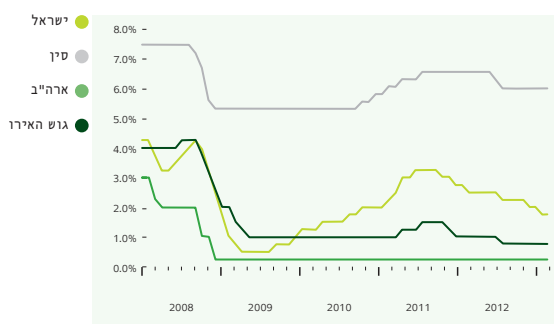
בישראל, האינדיקטורים לפעילות הכלכלית שפורסמו בתקופה הנסקרת היו מעורבים. המדד המשולב של בנק ישראל עלה בחודש ינואר ב-0.2% (קצב מתון, אולם גבוה מהממוצע של המחצית השנייה של שנת 2012, שעמד על 0.1%). האינפלציה השנתית בחודש פברואר הסתכמה ב-1.5%, מחירי הדירות (אשר לא כלולים במדד), המשיכו לעלות.

המדיניות הפיסקלית בישראל התנהלה בתקופה האמורה על רקע העדר תקציב לשנת 2013. כתוצאה מכך, הוצאות הממשלה בכל חודש (החל מחודש ינואר ועד שיאו של התקציב) הוגבלו ל-1/12 מהתקציב של שנת 2012. יצוין כי בחודש ינואר, נערכו בחירות בישראל, כאשר תהליך הרכבת הממשלה הסתיים בחודש מרס.

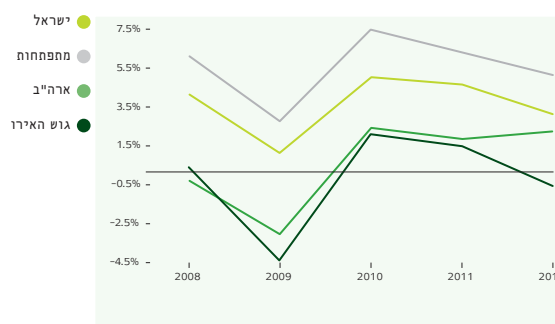
בתוך כך, לאחר שהריבית לחודש ינואר ירדה לרמה של 1.75%, הריבית בחודשים פברואר ומרס נותרה ללא שינוי.

במהלך התקופה התחזק השקל מול הדולר והאירו בשיעור של 1.2%-ו-2.5%, בהתאמה, ומול הסל האפקטיבי הנומינלי נרשמה התחזקות של 2.7%. במחירי המניות בבורסה בתל אביב נרשמה תנודתיות, כאשר בסיכום התקופה עלו מדדי ת"א 25 ות"א 100 בשיעורים של עד 5.0%. באיגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות הארוכות נרשמה עליית תשואות. יצוין כי במהלך התקופה נרשמה ירידת תשואות במדדי התל-בונד, זאת, תוך ירידת המרווח מול איגרות החוב הממשלתיות.

ריבית של הבנק המרכזי במדינות נבחרות

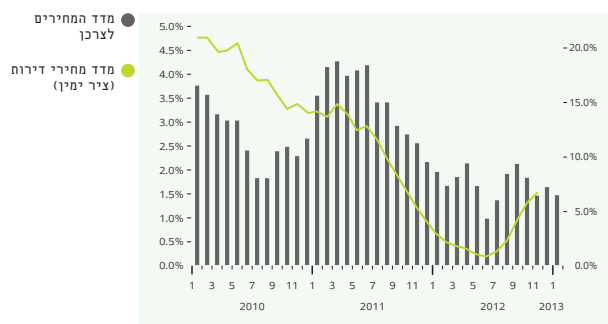
צמיחת התוצר - שיעור שינוי שנתי

צמיחה בישראל

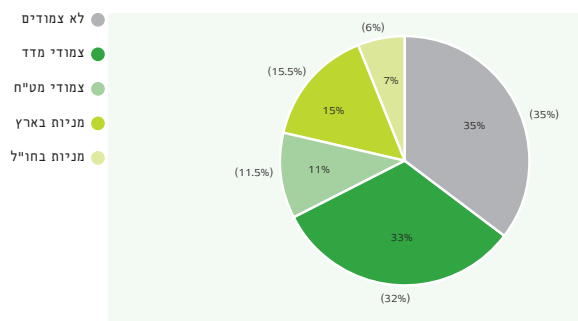
שיעור שינוי שנתי במדד המחירים לצרכן ובמחירי הדיירות

מדדי מניות מובילים במדינות נבחרות - מדד = 100 דצמבר 2009

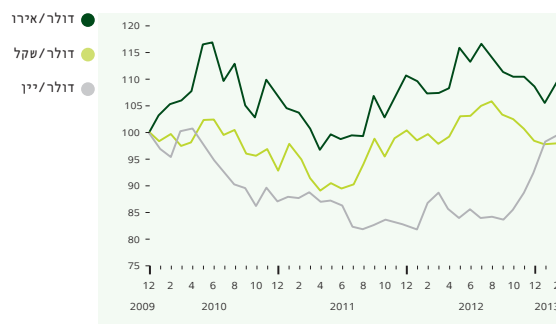
התפלגות תיק הנכסים של הציבור 2012 (2011)

שינוי רבעוני במדד המשולב של בנק ישראל

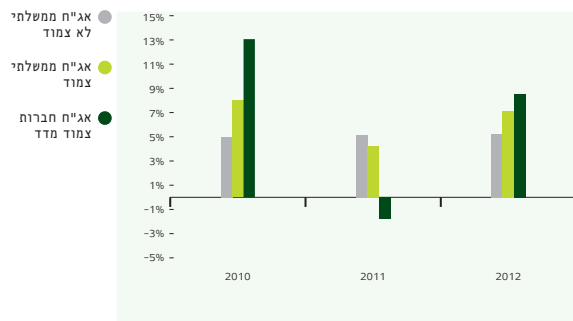
שערי חליפין-מדד = 100 דצמבר 2009

תשואות אגרות חוב ממשלתיות ארוכות

שיעור שינוי שנתי במדדי אג"ח נבחרים

חקיקה ופיקוח

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. מסגרת זו מבוססת בעיקר על הדין הישראלי, על רבדיו השונים, אולם במספר תחומים מושפעת התנהלות הבנק גם מהוראות הדין הזר, ככל שיש להן תחולה אקסטרטוריאליה הנוגעת לפעילותו.

פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה עניפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, השקעות משותפות בנאמנות, כלל הפעילות של קופות הגמל, ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיר, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נטלי משכנתאות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותם של הבנק ושל חברות הבת נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות ערך והממונה על שוק ההון, ביטוח וחשכון במשרד האוצר. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק ובחברות הבת בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק קיימת האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויחזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק.

לאור פיזור של הכנסת ה-18, לא ניתן להעריך האם יוחל דין רציפות על הצעות החוק שתפורטנה להלן, ובהתאם - האם יימשך הליך החקיקה.

דיני בנקאות

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה)

ביום 19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012, אשר נועד להסדיר את פעולתו של בנק ללא גרעין שליטה. במסגרת החוק נקבעו הוראות לגבי מינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים ללא גרעין שליטה, וכן הוראות לגבי מינוי ופיטורי דירקטורים, החלות על תאגידים בנקאיים שהם חברות ציבוריות, אשר במסגרתן הוגבלה האפשרות למנות דירקטורים בתאגידים בנקאיים עם גרעין שליטה על ידי הדירקטוריון, ונקבע כי ככלל הם ימונו על ידי האסיפה הכללית.

בעקבות החוק, דרש הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים לבחון את תקנוני ההתאגדות ולהתאימם לתיקון, במידת הצורך, הן לאפשרות שהתאגיד הבנקאי יתנהל כתאגיד עם גרעין שליטה והן לאפשרות שיתנהל כתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. (לפרטים בדבר הצעה לתיקון תקנון הבנק, שהובאה לאסיפה מיוחדת של הבנק, ראו להלן "תיקון תקנון הבנק"). כמו כן נדרשו התאגידים הבנקאיים להעביר לפיקוח על הבנקים את הגדרת 7 בעלי התפקידים הבכירים ביותר בתאגיד, לגביהם סבור התאגיד שיש ליישם הליך של בדיקת נאותות (Fit & Proper). במכתב מיום 19 ביוני 2012 העביר הבנק לפיקוח רשימה של 7 בעלי התפקידים כאמור. בימים אלה התקבל בבנק מכתב של הפיקוח, שמאשר את זהות 7 בעלי התפקידים שהציע הבנק.

טיוטת מסמך עקרונות לביזור גרעין שליטה בבנק

ביום 18 באפריל 2012, פרסם המפקח על הבנקים טיוטת מסמך עקרונות להערות הציבור, שנועדו להסדיר הליך מכירת גרעין שליטה של בנק באופן מבוזר, כך שלאחר המכירה יתנהל הבנק ללא גרעין שליטה. העקרונות נועדו להבטיח שבעלי השליטה לשעבר לא ימשיכו לשלוט בבנק בפועל, למרות ביטול היתר השליטה, בשים לב לכך שבתקופת המעבר הם עדיין יכולים להחזיק שיעור משמעותי של אמצעי שליטה בבנק. במסמך העקרונות נקבעו מגבלות שיחולו על זכויות בעלי השליטה בתקופת המעבר בה יבוזר גרעין השליטה, בין היתר, בענין רכישת אמצעי שליטה, מינוי דירקטורים וחלוקת דיבידנדים.

טיוטת מסמך עקרונות לשליטה בגופים מפוקחים

בחודש אפריל 2012, פרסמו המפקח על הבנקים והממונה על שוק ההון טיוטת מסמך עקרונות מנחים, שיהוו את הבסיס לקביעת קריטריונים ותנאים למתן היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מפוקחים הפועלים בשווקי הכספים וההון. בטיטוה פורטו הנושאים שיוסדרו במסגרת היתר שליטה, ובכלל זה, קביעת שיעור החזקה מינימאלי, מגבלות לעניין אופן ההחזקה ולגבי אופן מימון רכישת אמצעי השליטה.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - חובת מתן הודעה מוקדמת לפני ביצוע פעולה), התשע"א-2011

הצעת החוק הפרטית, אשר הונחה על שולחן הכנסת ביום 25 ביולי 2011, אושרה לקריאה שניה ושלישית בוועדת הכלכלה של הכנסת ביום 3 ביולי 2012. בהתאם להצעה, תאגיד בנקאי לא יעמיד הלוואה לפירעון מיידי, ולא יפתח בהליך משפטי כנגד לקוח בגין אי עמידה בתנאי ההלוואה, אלא אם מסר ללקוח הודעה בכתב, במסירה אישית, לפחות 21 ימי עסקים בטרם נקיטה בפעולה. בהודעה על התאגיד הבנקאי להסביר ללקוח את המשמעויות הנובעות מביצוע פעולת גביה.

הגבלים עסקיים

חוק ההגבלים העסקיים - עיצומים כספיים

ביום 14 במאי 2012, פורסם חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב-2012, אשר הוסיף לחוק ההגבלים העסקיים הוראות הקובעות את סמכויות הממונה על ההגבלים העסקיים להטיל עיצום כספי בסכום מקסימלי של 1 מיליון ש"ח ליחיד ועד 24 מיליון ש"ח לתאגיד, בגין הפרות שונות של הוראות החוק ואת מנגנון הטלתו.

בין היתר, נאסר על תאגיד לבטח או לשפות את בעלי השליטה, נושאי המשרה או העובדים בגין עיצום כספי. עם זאת, נקבע כי מותר לשפות או לבטח אדם בשל הוצאות שהוציא בקשר עם הליך להטלת עיצום כספי, בכפוף להוראה מתאימה בתקנון המתירה זאת.

במסגרת תיקון מס' 13 האמור, הוסמך הממונה על ההגבלים העסקיים להטיל עיצומים כספיים בגין הפרות שונות של החוק, ובכלל זה בגין סירוב בלתי סביר של מונופול לספק או לרכוש נכס שבמונופולין ובגין ניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי. ביום 24 באוקטובר 2012, פורסמה ברשומות הודעה מטעם הממונה על ההגבלים העסקיים בדבר המעשים והמחדלים שבנוגע אליהם ניתן יהיה להטיל עיצום כספי על בעלי מונופולין. עם פרסום ההודעה נכנסה לתוקף סמכות הממונה, להטיל עיצום כספי בגין פרקטיקות התנהגות המפורטות בהודעה.

בסוף חודש יולי 2012 פרסמה רשות ההגבלים העסקיים שני גילויי דעת:

- הנחיות בדבר השימוש בהליכי אכיפה באמצעות עיצומים כספיים, במסגרתן מפורט מהן הפרות אשר ביחס אליהן כלי האכיפה המרכזי שישקל על ידי הרשות הוא זה של עיצום כספי;
- הנחיות בדבר שיקולי הממונה על ההגבלים העסקיים בקביעת גובה עיצום כספי, ובכלל זה: משך ההפרה; מידת הפגיעה שההפרה עלולה לגרום לתחרות או לציבור; חלקו של המפר בהפרה ומידת השפעתו על ביצועה; קיומן או העדרן של הפרות קודמות ועוד.

פטור מהסדר כובל בקשר עם אחזקה ופעילות משותפות במסגרת שבא ומסב

ביום 5 בנובמבר 2008 החליטה הממונה על ההגבלים העסקיים, לאחר בחינה מחודשת ומקיפה, על מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל, להסדר בדבר החזקותיהם המשותפות ופעולותיהם של חמשת הבנקים הגדולים בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבא") ובמרכז סליקה בנקאי ("מסב"). תוקפו של הפטור הינו לשלוש שנים מיום מתן החלטת הממונה.

בחודשים נובמבר 2011, מרס 2012 ומאי 2012, הוארך הפטור באופן זמני. ביום 20 בספטמבר 2012 העניק הממונה פטור זמני נוסף לשבא, לתקופה של 6 חודשים, במסגרתו חויבה שבא למכור את רשת מכשירי הבנק האוטומטיים (ATM) בתוך שמונה חודשים ונקבע שבתוך שישה חודשים תינתן החלטתו בעניין מערכת איסוף העסקאות. כמו כן העניק הממונה פטור זמני נוסף למסב, לתקופה של 3 חודשים, לצורך בחינה לעומק של פעילות סליקת חיובים וזיכויים. בענין דמי ההתחברות עבור מצטרפים חדשים, יאפשר הממונה לשבא ולמסב לגבות את העלויות הישירות הכרוכות בחיבור למערכתיהן, כאשר החישוב יאושר על ידו מראש. ביום 20 בדצמבר 2012 הוארך הפטור הזמני למסב, לתקופה של 3 חודשים נוספים, וזאת לצורך המשך הבחינה כאמור.

הסכמי קונסורציום למתן אשראי

ביום 28 בפברואר 2011 הודיעה הממונה על ההגבלים העסקיים כי הגיעה למסקנה שיש להמשיך ולאפשר את קיומם של הסדרי קונסורציום למתן אשראי בין בנקים לחברות הביטוח ובינם לבין עצמם ופרטה את התנאים שבהתקיימם אין בכוונתה לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 על הסדרים כאמור. ההודעה מאריכה הודעות קודמות שנתנו על ידי הממונה לעניין הסדרי קונסורציום, בשינויים מסויימים, לתקופה של שנתיים. ביום 26 בפברואר 2013 הודיעה הממונה על הארכת ההודעה לתקופה של שנה נוספת, עד ליום 28 בפברואר 2014, אלא אם כן תבוא הודעה אחרת לפני תום התקופה.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

איסור הלבנת הון

ביום 17 באוגוסט 2000 נכנס לתוקף חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), מכוחו הותקנו במהלך השנים תקנות וצווים, וכן תוקנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 ופורסמו בנושא הבהרות וחוזרים של המפקח על הבנקים. מערכת דינים זו הטילה על התאגידים הבנקאיים וכן על חברות בת נוספות (כמו החברה לניהול תיקים - תכלית דיסקונט), חובות זיהוי, אימות, דיווח וניהול רישומים ביחס ללקוחות ולחשבונות המנוהלים על ידם. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

חוק איסור הלבנת הון (תיקון מספר 10), התשע"ב-2012. ביום 14 במאי 2012, פורסם ברשומות תיקון מס' 10 לחוק איסור הלבנת הון, הנוגע ברובו להחלת משטר הלבנת ההון גם על סוחרים באבנים יקרות (תיקון זה ייכנס לתוקף עם פרסום צו החל על סוחרים באבנים יקרות). תיקון 10 גם מתייחס לנותני שירותי מטבע ובכלל זה הרחבת הגדרת הפעולות שתחשבנה מתן שירותי מטבע, הרחבת תנאי הכשירות של מי שמבקש להירשם כ-"נותן שירותי מטבע", הרחבת הפיקוח של רשם נותני שירותי המטבע, קביעת עבירה של פרטים כוזבים בבקשה לרשיון נותן שירותי מטבע, וכיוצ"ב. כמו כן, תיקון 10 הוסיף אפשרות להעביר מידע מהרשות לאיסור הלבנת הון לגורמים נוספים על אלה הקיימים כיום. **הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מספר 10), התשע"ב-2011.** ההצעה אושרה בקריאה ראשונה בחודש דצמבר 2011 והועברה לוועדת חוקה חוק ומשפט להכנה לקריאה שניה ושלישית.

עיקרה של הצעת החוק הינו ביטול חריג "עצימת העיניים" שבסעיף העבירה של פעולה ברכוש בידעה שהוא אסור, באופן שלאחר התיקון גם פעולה ברכוש תוך עצימת עיניים מכך שהוא אסור - תהווה עבירה.

הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מספר 11) (נותני שירות עסקי), התשע"ב-2012. הצעת חוק ממשלתית זו אושרה בקריאה ראשונה ביום 11 במאי 2012 והועברה לוועדת חוקה חוק ומשפט להכנה לקריאה שניה ושלישית.

עיקרה של הצעת חוק זו הינו החלת משטר איסור הלבנת הון על עורכי דין, רואי חשבון, יועצי מס, מתווכים במקרקעין ומי שעיסוקו מתן שירותי נאמנות. כל זאת, ביחס לפעולות מסויימות הנושאות אופי פיננסי.

הצעה לתיקון צו איסור הלבנת הון. ביום 18 באוגוסט 2011, לאחר היועצות בשר לביטחון פנים ובשר המשפטים ולאחר קבלת הסכמת שר המשפטים, הגיש נגיד בנק ישראל לוועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת הצעה לתיקון צו איסור הלבנת הון.

עיקרי התיקון לצו הינם שינוי בקריטריונים בנוגע לדיווח על פעולה בלתי רגילה (באופן המחייב דיווח במקרה של חשש או יסוד סביר לחשש שמדובר בפעילות אסורה לפי החוק או לפי חוק איסור מימון טרור), עיגון חובת ביצוע הליך של "הכר את הלקוח" בצו איסור הלבנת הון (בנוסף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411), מתן סמכות לתאגיד הבנקאי לקבוע דרכי זיהוי ואימות חלופיות לאלה הקבועים בצו איסור הלבנת הון וכיוצ"ב.

וועדת חוקה חוק ומשפט קיימה דיונים בהצעה לתיקון הצו, וביום 26 ביוני 2012, על רקע מחלוקת בדבר הקריטריונים לדיווח על פעילות בלתי רגילה, ביקשו נציגי בנק ישראל מהוועדה שלא לאשר את הצו, על מנת שיתוקן לאחר בחינתו מחדש.

יצוין כי השינוי בקריטריון הדיווח על פעולה בלתי רגילה, כמתואר לעיל, עוגן בחזר שפרסם המפקח על הבנקים ביום 17 בפברואר 2013, בנושא "קובץ שאלות ותשובות ליישום צו איסור הלבנת הון והוראות ניהול בנקאי תקין 411".

איסור מימון טרור

בתחילת חודש אוגוסט 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005 (להלן: "חוק איסור מימון טרור") ובהמשך תוקן מספר פעמים. חוק זה קובע הוראות בתחום איסור מימון טרור, ומכוחו הותקנו ועודכנו תקנות וצווים המטילים על התאגידים הבנקאיים חובות נוספות של זיהוי ובדיקת לקוחות מול רשימות מוכרזות של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

חוק המאבק בתכנית הגרעין של איראן, התשע"ב-2012. החוק פורסם ברשומות ביום 5 באוגוסט 2012.

עיקרי החוק הינם:

- ועדת השרים שתוקם על פי החוק הוסמכה להכריז על גורם זר כמסייע לאיראן בקידום תכנית הגרעין שלה או בהשגת נשק להשמדה המונית או אמצעי נשיאה לנשק כאמור (להלן: "גורם זר מסייע") וכן על גורם זר שהוא תאגיד, ככזה המקיים קשר עסקי עם איראן;
 - משהוכרז גורם כגורם זר מסייע, אין לקיים עימו פעילות כלכלית אלא אם ניתן היתר על ידי ועדת השרים;
 - פעילות כלכלית מול גורם זר מסייע ללא היתר, תהווה עבירה, שהינה עבירת מקור לפי חוק איסור הלבנת הון;
 - ביחס לגורם זר מסייע הטילו חובות דיווח והנושא הוכפף למשטר איסור הלבנת הון;
 - משהוכרז גורם כמקיים קשר עסקי עם איראן, חל על הבנק איסור להשקיע בו, אלא אם כן קיבל לעניין זה היתר מאת ועדת השרים;
 - השקעה בתאגיד המקיים קשר עסקי עם איראן ללא היתר, מהווה עבירה.
- החוק מבצע תיקונים גם בפקודת המסחר עם האויב - מחמיר את העונש על עבירת סחר עם האויב, קובע משטר דיווח על סחר או חשד סביר לסחר עם האויב, קובע כי האחראי למילוי חובות על פי חוק איסור הלבנת הון יפעל גם לקיום חובות אלה וכיוצא ב. החוק מבטל את חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח-2008 ובא במקומו.
- הוראות החוק ביחס לתיקון פקודת המסחר עם האויב, והקמת הגופים האמונים על הכרזות מכוחו - נכנסו לתוקף עם פרסומם. יתר הוראות החוק תיכנסנה לתוקף עם כניסתן לתוקף של תקנות שיתקין שר האוצר ביחס להודעות הנדרשות בתהליך ההכרזה על גורמים על פי החוק.

לפרטים בדבר היבטים הנוגעים לאיסור הלבנת הון, במסגרת הצעת חוק העמקת גביית המסים והגברת האכיפה, ראו להלן "מיסוי".

חוק החברות וממשל תאגידי

חוק החברות (תיקון מס' 18), התשע"ב-2012

ביום 17 ביולי 2012, פורסם חוק החברות (תיקון מס' 18), התשע"ב-2012. התיקון קובע כי חובה למנות מומחה לכל הסדר נושים שבין נושיו נמנים מחזיקי אג"ח. תפקידו של המומחה לבחון את הסדר החוב המוצע על פי אמות מידה שונות ובין היתר חלופות להצעת ההסדר, לרבות דילול בעלי המניות של החברה והקצאת מניות למחזיקי האג"ח, חלופת פרוק לחברה וכדומה. על המומחה להגיש לנושים ולבית המשפט חוות דעת שתהיה בפניהם קודם שיצביעו על ההסדר המוצע. יצוין כי אין למומחה סמכות להטיל וטו על הסדר נושים ואין בית המשפט מחויב לאמץ את עמדתו. תחילתו של התיקון ביום 1 בספטמבר 2012.

חוק החברות (תיקון מס' 19), התשע"ב-2012

ביום 17 ביולי 2012, פורסם חוק החברות (תיקון מס' 19), התשע"ב-2012. התיקון הינו תיקון יסודי בכל הליכי הסדר הנושים לפי סעיף 350 לחוק החברות. התיקון מרחיב מאוד את סמכויות בעל התפקיד בהליך של הקפאת הליכים וזאת על מנת לסייע בהליך. לבעל התפקיד הוקנו בין היתר סמכויות לעשות שימוש בשעבודים של הנושים לרבות מכירתם או השכרתם או שימוש בהם או גיוס מימון להפעלה באמצעותם ובלבד שניתנה לנושים הגנה הולמת. בית המשפט הוא שיקבע האם ניתנה לנושה הגנה הולמת ורק אם שוכנע בכך יאפשר לבעל התפקיד לעשות את השימוש המבוקש בנכס המשועבד ובלבד ששימוש זה משרת את מטרת ההבראה של החברה.

תחילתו של החוק ביום 17 בינואר 2013, ואולם בית המשפט רשאי להורות, אם שוכנע שהדבר מוצדק והוגן בנסיבות הענין, כי הוראות החוק, כולן או חלקן, יחולו גם על הליך תלוי ועומד שהוגש לבית המשפט לפני יום התחילה.

בשלב זה קשה להעריך כיצד ישפיע התיקון על הבנק.

חוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012

ביום 12 בדצמבר 2012, נכנס לתוקף חוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012 ("התיקון"), בענין תנאי כהונה והעסקה בחברות ציבוריות ובחברות איגרות חוב. התיקון מבוסס על המלצותיה של ועדת נאמן, שהוקמה לצורך בחינת הצעת חוק פרטיות שהוגשו להקטנת פערי השכר במשק. במסגרת התיקון הוטלה על חברות ציבוריות חובה לאמץ מדיניות לענין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה, תוך 9 חודשים ממועד כניסת החוק לתוקף, שתתייחס, בין השאר, לשיקולים ולאמות המידה אשר פורטו במסגרת התיקון.

במסגרת שיקולים אלה יש להתייחס, בין היתר, למטרות החברה, עמידה ביעדים, ניהול סיכונים, תרומתו של נושא המשרה להשאת הרווחים, כישוריו של נושא המשרה, פערי השכר בין נושאי משרה לעובדי החברה והשפעתם על יחסי העבודה בחברה, וכן לאפשרות לקביעת תקרה עבור רכיבים משתנים. בנוסף, נקבעו הוראות לגבי השיקולים אליהם יש להתייחס בקביעת מענקי פרישה, וכן הוראות לענין רכיבים משתנים המהווים חלק מהתגמול.

בנוסף, נקבעה חובה להקים ועדת תגמול, אשר הרכבה עומד בדרישות החלות על ועדת הביקורת, שתפקידה להמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול ולאשר את תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי משרה בחברה.

במסגרת התיקון נקבעו הוראות לענין אישור מדיניות התגמול, ותנאי התגמול של נושאי משרה בחברה, אשר לפיהן נקבע, בין היתר, כי מדיניות התגמול ותנאי ההעסקה והכהונה של המנכ"ל יהיו טעונים אישור האסיפה הכללית, ברוב מקרב בעלי המניות שאינם בעלי שליטה או בעלי ענין אישי ("רוב מיוחד").

עוד נקבע כי עד לאישור מדיניות תגמול, לא יחולו הוראות התיקון לגבי אישור הארכת תנאי כהונה, שנקבעו לפני מועד כניסתו של התיקון לתוקף, ללא שינויים של התנאים.

בעקבות התיקון הקים הדירקטוריון ועדת תגמול, אשר הרכבה עומד בדרישות התיקון. הבנק נערך ליישום הדרישות החלות עליו בעקבות התיקון, ובמסגרת זו פועל להתאמת מדיניות התגמול שאושרה על ידו בחודש ינואר 2010, לדרישות התיקון.

דיני ניירות ערך

חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011

ביום 27 בינואר 2011, פורסם חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, הכולל רפורמה בסמכויות האכיפה של רשות ניירות ערך (להלן: "הרשות"). החוק מעניק לרשות, בנוסף לסמכויות האכיפה שכבר היו נתונות בידי קודם לכן, גם סמכויות אכיפה מנהלית כנגד יחידים וכנגד חברות, בגין הפרות חוקי ניירות ערך ובכלל זה חוק ניירות ערך, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות וחוק השקעות משותפות בנאמנות (להלן: "חוקי ניירות ערך").

האכיפה המנהלית מאפשרת לרשות לנקוט במגוון אמצעי אכיפה, ובכלל זה, הטלת קנסות ועיצומים כספיים משמעותיים על עובדים בעלי רישיון ועל נושאי משרה שהפרו את חובותיהם על פי חוקי ניירות ערך, הרחקה מעיסוק, התליית רישיון ותשלום לנפגע מההפרה.

כמו כן, מטיל החוק חובה על מנכ"ל התאגיד לפקח ולנקוט את כל האמצעים הסבירים למניעת ביצוע הפרות בידי התאגיד ועובדיו (להלן: "אחריות פיקוחית"). ביצוע הפרה כאמור מקים חזקת הפרה של האחריות הפיקוחית זאת אלא אם התאגיד קבע נהלים מספקים למניעת ההפרה, מינה אחראי מטעמו לפיקוח על קיומם, לרבות הדרכת עובדי התאגיד, וכן נקט באמצעים סבירים לתיקון ההפרה ולמניעת הישנותה.

החוק מגביל את אפשרויות הביטוח והשיפוי של יחידים ושל תאגידים בגין סנקציות שיוטלו במסגרת הליך האכיפה המינהלי. הבנק מקיים ומתחזק מערכת נהלים שנועדה להבטיח ציות לדין ולהוראות הרגולציה, ובין היתר לחוקי ניירות ערך. כמו כן קיימים בבנק גורמים שתפקידם לפקח על קיום הוראות הדין.

קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול ההשקעות

ביום 15 באוגוסט 2011, פרסמה רשות ניירות ערך מסמך שכותרתו "קריטריונים להכרה בתוכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות". זאת, בהמשך לכניסה לתוקף של חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), תשע"א-2011 (ראו לעיל). במסמך מפורטים קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית של תאגיד, אותם צפויה הרשות לבחון בבואה לקבוע האם יש מקום להתחשב בהפעלת אותה תכנית אכיפה כשיקול לזכות התאגיד או יחידים בו. במסמך מפורטות, בין היתר, אמות מידה להכרה בתכנית כאמור, כתכנית יעילה, דהיינו תוכנית שקיומה הביא להטמעת הדין ולציות לו, הלכה למעשה, כגון: אחריות הדירקטוריון והנהלה לגיבוש, אימוץ ויישום של תכנית האכיפה; התאמת התכנית לתאגיד ולנסיבותיו הייחודיות, לאחר בדיקת הפעילות העסקית וביצוע סקר ציות בתחום דיני ניירות הערך; קביעת נהלים וסדרי טיפול; מינוי ממונה על האכיפה; הטמעה נאותה של התוכנית בכל הדרגים; פיקוח ועידכון; טיפול הולם בכשלים והפרות והפקת לקחים מהם.

הנהלת הבנק והדירקטוריון אישרו תוכנית פעולה מקיפה ותחומה במועדים, לשם גיבוש תוכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך, המותאמת לבנק ולקבוצה, בשים לב לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא ודרישות הרגולציה הרלוונטית ובשים לב לנהלים ולתהליכים הקיימים בבנק. בהמשך לאמור מינה הדירקטוריון ממונה על האכיפה, בכפיפות ליועצת המשפטית הראשית, אימץ מדיניות אכיפה ופעל לגיבוש תוכנית אכיפה, המיושמת בבנק. בהתאם לתוכנית כאמור, ננקטות בבנק ובקבוצה פעולות להוצאתה לפועל בהתאם.

מיסוי

הצעת חוק העמקת גביית המיסים והגברת האכיפה (הוראת שעה), התשע"ג-2012

ביום 5 בנובמבר 2012, פורסמה הצעת חוק מטעם הממשלה, שעניינה העמקת גביית המיסים והגברת האכיפה. במסגרת הצעת החוק מוצע לבצע תיקוני חקיקה בחוק איסור הלבנת הון ובחוקי מס שונים (לרבות פקודת מס הכנסה, חוק מע"מ, חוק מיסוי מקרקעין וחוק הבלו על דלק), שמטרתם הגברת אכיפת דיני המס, צמצום היקף העלמות המסים בישראל, שיפור ויעול גביית המיסים, שיפור באיסוף המידע והדיווח לרשות המיסים, ומלחמה בתופעת הלבנת ההון וההון השחור.

חוזים אחידים

חוק החוזים האחידים (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012

ביום 12 ביולי 2012 פורסם חוק החוזים האחידים (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012. התיקון קובע, כי תנאי בחוזה אחיד, הקובע הצמדה של מחיר או תשלום אחר לפי החוזה, למדד כלשהו, כך שירידה של המדד או עלייתו לא תזכה את הלקוח, חזקה עליו שהינו תנאי מקפח. הבנק ביצע את השינויים הנדרשים כתוצאה מהתיקון האמור בטפסים הרלבנטיים הנהוגים בבנק.

פס"ד בבית הדין לחוזים אחידים

ביום 5 במאי 2009, ניתן פסק דין בבית הדין לחוזים אחידים בענין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה לדיוור של הבנק הבינלאומי הראשון. ביום 10 בינואר 2010 הגיש הבנק הבינלאומי הראשון ערעור לבית המשפט העליון על פסק דינו של בית הדין לחוזים אחידים. במסגרת הערעור הגישו הצדדים בקשה עם הסכמות לגבי חלק מהנושאים לגביהם הגיש הבנק הבינלאומי ערעור. ביום 19 בספטמבר 2012, ניתן פסק דין על ידי בית המשפט העליון בערעור שהוגש.

ביום 13 בנובמבר 2012, הורה המפקח על הבנקים לתקן את החוזים הנהוגים בבנקים בהתאם לפסק הדין של בית המשפט העליון בערעור. בהתאם למכתב, על הבנק לתקן ולהתאים, עד ליום 1 באפריל 2013, את החוזים הנהוגים בבנק בהלוואה לדיוור בהתאם לקביעותיו של בית המשפט העליון וזאת בהתייחס ללקוחות חדשים. בנוסף, הבנק נדרש לתקן ולהתאים עד ליום 1 באוקטובר 2013 את כלל החוזים הנהוגים בבנק בהתאם לקביעות של בית המשפט העליון וזאת בהתייחס ללקוחות חדשים. על הבנק לפרסם בדיוור השנתי הקרוב, אשר יישלח ללקוחות וכן באתר האינטרנט של הבנק, הודעה בדבר פסק דינו של בית המשפט העליון, לרבות הפניה לצפיה בפסק הדין. הבנק נערך לביצוע הוראות המפקח.

חקיקה אמריקאית

Dodd Frank

בחודש יולי 2010, אושרה בארה"ב רפורמה רחבה (The Dodd - Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act), שעניינה הסדרת פעילות בנקים ומוסדות פיננסיים בארה"ב וכן הסדרת פעילות מוסדות פיננסיים הפועלים מחוץ לארה"ב, אשר נותנים שירותים פיננסיים לאמריקאים או הפועלים באמצעות מתווכים אמריקאים, כגון שירותי קסטודיאן אמריקאים וכיוצא בזה. הרפורמה עשויה להשליך על פעילויות שונות של הקבוצה, כגון פעילות חדר העסקאות של הבנק, וזאת בכל הנוגע לפעילות בעלת זיקה אמריקאית, ובכלל זה, בין היתר, פעילות מול גורמים אמריקאים (counterparties), מול לקוחות אמריקאים או באמצעות מתווכים אמריקאים. תאריכי יישום החקיקה משתנים בהתאם לדרישות השונות מהחוק, וחלקם טרם נקבעו סופית, אולם חלק מתאריכי היעד חלו כבר במהלך שנת 2012.

לאור התנגדויות רבות לחלק מהוראות הרפורמה, קיימת עדיין אי בהירות באשר להיקף ההוראות השונות, ויתכנו שינויים בהוראות, שיתכן ויהיה בהם כדי להשפיע על תחולת ההוראות לגבי הבנק.

להלן מספר תחומים הכלולים ברפורמה:

Living Will. כחלק מהרפורמה, נקבע כי על מוסדות פיננסים זרים (FBO) עם סך נכסים גלובלי, על בסיס מאוחד, העולה על 50 מיליארד דולר, הפועלים בארה"ב, להכין ולהגיש לרשויות האמריקאיות תכנית פעולה ("Living Will") לטיפול בישויות שלהם הפועלות בארה"ב, במקרה של חדלות פירעון.

הבנק נערך להגיש לרשויות בארצות הברית תוכנית פעולה כאמור בקשר עם אי די בי ניו יורק.

Volcker Rule. במסגרת רפורמת Dodd Frank, נחקק גם ה-Volcker Rule, אשר, בין היתר, נועד להגביל את פעילות הבנקים לפעילות בנקאית "מסורתית" (העמדת אשראי, וכיצא באלה פעולות) ולמנוע את חשיפתם לסיכונים הנלווים לפעילות השקעות בעלת פוטנציאל סיכון גבוה יותר. שני האיסורים המרכזיים המוטלים מכוח ה-Volcker Rule על מוסדות פיננסים הם האיסור בנוגע למסחר עצמי (proprietary trading) בנגזרים, ניירות ערך ומכשירים אחרים, וכן האיסור על פעילות ליווי (sponsoring) או השקעה בקרנות (private equity funds, hedge funds), והכל ככל שבאיזו מהפעילויות האמורות מעורב "גורם אמריקאי" בפעילות.

אף על פי שטרם פורסמו התקנות הסופיות של הוראה זו, נכנסה ההוראה לתוקף ביום 21 ליוני 2012, תוך מתן תקופת היערכות בת שנתיים ליישומה, עד ליום 21 ליוני 2014. במהלך תקופת היערכות, מצופה כי מוסדות פיננסים יבנו תכנית פעולה ליישום ההוראה, על מנת להיות מוכנים ליישומה המלא עם סיומה. הבנק בודק את השפעת החקיקה על פעילותו והשינויים שיידרשו (אם בכלל) במהלך תקופת היערכות.

Swap Rule. חקיקה שנועדה להסדיר את נושא המסחר בנגזרים לא סחירים (OTC). על פי החקיקה, יידרשו שחקנים גדולים בשוק, אשר ייחשבו ל-Swap Dealer או ל-Major Swap Participant, כהגדרת מונחים אלה בחקיקה, להירשם אצל הרשויות האמריקאיות (SEC, CFTC). לפי בדיקה שבוצעה על ידי הבנק לגבי פעילותו בתחום הנגזרים נכון לשנת 2012, הבנק אינו נדרש להירשם כאמור. חלק אחר של החקיקה בנושא המסחר בנגזרים לא סחירים, נוגע לשינויים באופן ביצוע המסחר והסליקה (clearing) של עסקאות מסוג זה באמצעות התקשרות עם גורם שלישי אשר יבצע סליקה מרכזית (CCP). הבנק בוחן השלכות נושא זה על פעילותו והשינויים התפעוליים והמיכונים שיידרשו כתוצאה מיישום החקיקה. לפרטים בדבר שינויים בחקיקת המס בארה"ב, ראו בסעיף "מיסוי" להלן.

נושאי חקיקה שונים

הצעת חוק לקידום התחרותיות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012

ביום 9 ביולי 2012 פורסמה הצעת החוק, המבוססת על המלצות הוועדה להגברת התחרותיות, שאומצו על ידי ממשלת ישראל בחודש אפריל 2012.

במסגרת הצעת החוק מוצע לקבוע הוראות שונות, שמטרתן ליצור הפרדה בין מי ששולט בנכס ריאלי משמעותי לבין מי ששולט בנכס פיננסי משמעותי, לפיהן יאסר על תאגיד ריאלי משמעותי או על השולט בו, לשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בגוף פיננסי משמעותי, בשיעור העולה על 10% (או שיעור נמוך יותר שייקבע שלא יפחת מ-5%). כמו כן, מוצע להטיל מגבלות על כהונה מקבילה של דירקטורים בתאגידים ריאליים משמעותיים ובגופים פיננסיים משמעותיים. יצוין כי בהתאם להצעת החוק, הן הבנק והן הבנק הבינלאומי עשויים להיחשב כתאגיד פיננסי משמעותי.

כמו כן, מוצע לקבוע הוראות שמטרתן להגביל את היכולת לשלוט באמצעות מבנים פירמידליים, בהם קיים פער בין זכויותיו של בעל השליטה בהון לבין זכויותיו בהצבעה.

בנוסף, מוצע להקנות למאסדרים סמכות לשקול שיקולי תחרות וריכוזיות במסגרת הליכים של הקצאת נכסים על ידי המדינה.

לפרטים בדבר דוח ביניים של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, ובכלל זה צעדים שנקט המפקח ליישום המלצות הצוות, ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים.

הצעת חוק דיני ממונות, התשע"א-2011

ביום 20 ביוני 2011, אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק דיני ממונות, התשע"א-2011. הצעת החוק גובשה כקודקס אזרחי המסדיר את מערכות היחסים המשפטיים במשפט האזרחי. בשלב מוקדם זה השפעת הצעת החוק על הבנק איננה ברורה.

הצעת חוק המשכון

הצעת חוק המשכון פורסמה מטעם הממשלה ביום 12 במרס 2012 ואושרה בקריאה ראשונה ביום 20 במרס 2012. בהצעת החוק בנוסחה הנוכחי ישנן מספר הוראות שעלולות להביא לפגיעה ברמת הבטחונות שבידי הבנקים, אולם בשלב זה אין הבנק יכול להעריך את ההשפעה שתהיה לחוק אם וכאשר יתקבל.

טיטת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות)

ביום 18 בדצמבר 2012 אישרה ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות). התקנות תיכנסנה לתוקף חצי שנה לאחר פרסומן. למיטב ידיעת הבנק, התקנות טרם פורסמו ברשומות. בהתאם לתקנות הבנק נדרש לבצע התאמות נגישות לשירותים הניתנים על ידו ללקוחותיו. התאמות הנגישות כאמור נוגעות בין היתר ל-עיצוב הפנים של סניפי הבנק; עמדות השירות של הבנק; המכשירים האוטומטיים העומדים לרשות לקוחות הבנק; המידע הניתן ללקוחות הבנק; המוקד הטלפוני של הבנק; אתר האינטרנט של הבנק; השילוט בבנק; מכשירי עזר שעל הבנק להעמיד ללקוחות. הבנק בוחן את השלכות התקנות על פעילותו ונערך ליישום הנדרש מכוחן.

ריבוי יוזמות חקיקה

גם שנת 2012, כקודמותיה, התאפיינה בריבוי הצעות חוק פרטיות (אשר חלקן נתמכות על ידי הממשלה) שעניינן הטלת הגבלות על הבנקים (בחוק או על פיו) בתחומי הפעילות השונים, ובכלל זה: הגבלות על מתן אשראי, הגבלות בעניין גביית עמלות, הגבלות על תשלום ו/או גביית ריבית, וכיוצ"ב. הצעות חוק אלה ודומות להן, אם תתקבלנה, עלולות להיות בעלות השפעה שלילית מהותית על פעילות הבנק והחברות המאוחזות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. הבנק אינו יכול להעריך איזה מבין הצעות החוק תתקבל ומה יהיה היקף ההשפעה האמורה. כמו כן, התאפיינה גם שנת 2012 בריבוי הוראות רגולטוריות, הן הוראות ניהול בנקאי תקין והן הוראות שונות לגבי הדיווח לציבור, שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים. לכך נוספו הוראות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ושל רשות ניירות ערך, לגבי הנושאים שבפיקוחם, והחלטות הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום סמכויותיו. יישום ההוראות השונות מצריך לא אחת היערכות הכרוכה בהשקעת משאבים, ולעיתים יש בה משום פגיעה אפשרית בהכנסות התאגידים הבנקאיים ממקורות שונים. הבנק מעריך כי מצב דברים זה, צפוי להימשך גם בעתיד. ראו גם לעיל, "סיכויי רגולציה" בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

נושאים נוספים בתיאור הקבוצה

מבנה הקבוצה הבנקאית

קבוצת הבנק פועלת באמצעות בנקים מסחריים בארץ ובח"ל וחברות לשירותים פיננסיים. ההשקעה בחברות מוחזקות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2012 ב-9.2 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 9.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011.

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה:

תרומה לרווח הקבוצה		תרומה בניטרול חיסוי השקעה	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
פעילות בנקאית:			
בנקים מסחריים:			
בארץ - הבנק (כולל סניפים בחו"ל)	176	(25)	177 ⁽¹⁾
- בנק מרכנתיל דיסקונט	191	162	162
- הבנק הבינלאומי הראשון ⁽²⁾	56	98	98
בחו"ל - שלוחות הבנק	115	330	114 ⁽¹⁾
פעילות אחרת:			
כרטיסי אשראי לישראל	152	163	163
שירותים פיננסיים אחרים	114	118	118
רווח נקי	802	847	847

הערות:

- (1) הבנק בארץ יצר בעבר עודף התחייבויות במטבע חוץ, המהוות חיסוי להשקעה של הבנק בדיסקונט בנקורפ אינק, וב-אידבי (סוויס), במטרה להימנע מחשיפה לתנודות בהפרשי שער החליפין של השקל לעומת הדולר והפרנק השוויצרי. בדוח רווח והפסד של הבנק בארץ מוצגות הכנסות/הוצאות הפרשי שער על עודף ההתחייבויות, כאמור לעיל, בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית". הכנסות/הוצאות אלה נלקחות בחשבון בחישוב ההפרשה למס הכנסה. הכנסות/הוצאות הפרשי שער על ההשקעה בחו"ל מוצגות בסעיף "חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס". דרך טיפול זו משפיעה על הצגת הרווח לאחר מסים של הבנק בארץ, ועל התרומה לרווח הנקי של השלוחות בחו"ל.
- (2) לפרטים בדבר ההפרשה לירידת ערך השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי ושינויים בהפרשות למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ד' ו-ה' לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות עיקריות

כ-16.3% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד בסוף שנת 2012 הינם נכסי חברות מאוחדות בארץ וכ-20.6% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד הינם של חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל. התרומה לרווח הנקי של החברות המאוחדות בארץ הסתכמה בשנת 2012 ב-409 מיליון ש"ח (448 מיליון ש"ח בשנת 2011). התרומה לרווח הנקי של חברות מאוחדות בחו"ל הסתכמה בשנת 2012 ב-115 מיליון ש"ח (324 מיליון ש"ח בשנת 2011), התרומה לרווח הנקי של חברות כלולות הסתכמה בשנת 2012 ב-103 מיליון ש"ח (104 מיליון ש"ח בשנת 2011). סך התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובחו"ל, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2012 הסתכמה ב-627 מיליון ש"ח, לעומת סך של 876 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 28.4%. בניטרול ההשפעה של חיסוי ההשקעה בחברה מאוחדת בחו"ל, בניכוי השפעת המס, (2011 - חברות מאוחדות בחו"ל) הייתה התרומה של החברות המוחזקות בארץ ובחוץ לארץ, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2012, מסתכמת ב-626 מיליון ש"ח, לעומת סך של 673 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 7.0%. להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

דיסקונט בנקורפ אינק. הינה חברת בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. דיסקונט בנקורפ אינק. היא חברת החזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל.

בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. הנתונים המובאים בסעיף זה להלן נלקחו מהדוחות הכספיים המבוקרים של בנקורפ.

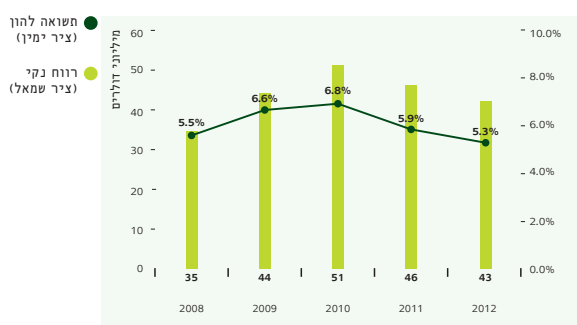
במיליוני דולר			נתונים מאזניים
שינוי	31.12.2011	31.12.2012	
סך-כל הנכסים	9,488	9,984	5.2
סך-כל האשראי	3,751	4,119	9.8
סך-כל הפקדונות	6,606	7,468	13.0
סך-כל ההון	788	838	6.3
יחס ההון לרכיבי סיכון	16.5%	15.4%	
נתונים תוצאתיים לשנת			הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
2011	2012		
46	43	(6.5)	
5.9%	5.3%		התשואה להון

לפרטים בדבר השקעות אי די בי ניו יורק באגרות חוב מגובות משכנתא, ראו "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל וביאור 3 לדוחות הכספיים להלן.

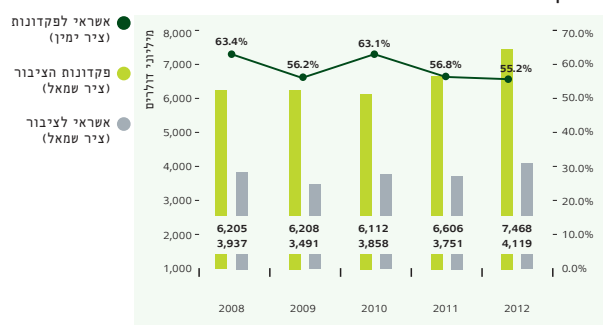
התרומה של השקעת הבנק בבנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בשנת 2012 לרווח בסך של 121 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 36 מיליון ש"ח), לעומת 327 מיליון ש"ח בשנת 2011 (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 26 מיליון ש"ח). התרומה האמורה מורכבת מהרווח הנקי בשנת 2012 של בנקורפ (לאחר ניכוי ההפרשה למס כאמור) מתורגם לש"ח, לעומת רווח נקי בסך של 133 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס כאמור) בתוספת הפרשי שער על ההשקעה בסך של 194 מיליון ש"ח בשנת 2011. בשנת 2011, במקביל להפרשי שער על ההשקעה האמורה, נרשמו בבנק בישראל הכנסות מימון בגין עודף ההתחייבויות במטבע חוץ, שהבנק יצר כחיסוי להשקעה בבנקורפ.

פרעון מוקדם של שטר הון נדחה. בחודש דצמבר 2008, הנפיק אי די בי ניו יורק לבנק שטר הון נדחה בסך של 75 מיליון דולר, שעמד לפרעון ב-3 תשלומים שווים, בשנים 2015-2016. שטר ההון הנדחה נפרע בפרעון מוקדם ביום 15 במרס 2012.

בנקורפ - רווח נקי ותשואה להון

בנקורפ - התפתחות אשראי לציבור ופקדונות הציבור

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק.
בסוף שנת 2012 פעל בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות 79 סניפים, בדומה לסוף שנת 2011.

במיליוני שקלים חדשים			
שיווי			
באחוזים	31.12.2011	31.12.2012	נתונים מאזניים
6.0	25,039	26,530	סך-כל הנכסים
5.8	15,716	16,629	סך-כל האשראי לציבור, נטו
6.1	20,981	22,254	סך-כל פקדונות הציבור
7.1	1,764	1,889	סך-כל ההון
	13.2%	15.0%	יחס ההון לרכיבי סיכון
נתונים תוצאתיים לשנת			
	2011	2012	
17.9	162	191	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
	9.6%	10.8%	התשואה להון

יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 25 בינואר 2011, קבע דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט כי יחס הלימות ההון הכולל של בנק זה לא יפחת משיעור של 13%.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות של בנק מרכנתיל דיסקונט בשנת 2012, בהשוואה לשנת 2011: עליה בהכנסות מימון שאינן מריבית (עליה של 55 מיליון ש"ח); ירידה בהכנסות האחרות (ירידה של 13 מיליון ש"ח), ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות (ירידה של 23 מיליון ש"ח), ועליה בשיעור המס האפקטיבי.

הגידול בהכנסות המימון שאינן מריבית נובע, בעיקר, מעליה בהכנסות מדיבידנדים ורווחים ממימוש ניירות ערך, בסך של 50 מיליון ש"ח, ומירידה בסך של 36 מיליון ש"ח בהוצאות, נטו, מפעילות במכשירים נגזרים. מאידך, נרשמה בתקופת הדוח הפרשה לירידת ערכן של השקעות באיגרות חוב ובמניות מסויימות, בסך של כ-20 מיליון ש"ח. הירידה בהוצאות התפעוליות נובעת, בעיקר, מירידה בשיעור של 5.3% שנרשמה בהוצאות השכר, המוסברת, בין היתר, בהפרשה לתוכנית פרישה מרצון, בסך של 22 מיליון ש"ח, שנרשמה אשתקד.

חלוקת דיבידנד. בתקופת הדוח חילק בנק מרכנתיל דיסקונט דיבידנד בסך של 150 מיליון ש"ח.

מיקוד עסקי והתייעלות בבנק מרכנתיל דיסקונט. בסוף שנת 2011, אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט מסגרת פעולה לתוכנית העבודה לשנת 2012, שכללה שני מרכיבים מרכזיים:

- מיקוד עסקי, לרבות: העצמת הפעילות המסחרית והקמעונאית, העמקת פעילות יעוץ ההשקעות, ושיווי מתכונת הפעולה בחדר העסקאות במטבע חוץ ובתחום הייעוץ הפנסיוני, תוך התבססות על שירותים שיתקבלו מבנק דיסקונט;
 - התייעלות, לרבות: צמצום מהותי בהיקף כוח האדם, בעיקר במטה, בחינת מערך הסינוף ואיחוד יחידות הגביה.
- בשנת 2012, פעל בנק מרכנתיל דיסקונט למימוש התוכנית, ובין היתר ביצע את הפעולות הבאות:
- הרחבת יעדי האשראי והפיקדונות בתוכנית העבודה לשנת 2012 בתחום הקמעונאי והמסחרי. בהתאם, עיקר הגידול באשראי בשנת 2012 נרשם במגזר הקמעונאי;
 - עריכת שינויים במבנה הארגוני במטרה ליצור תשתית שתתרום להעצמת הפעילות הקמעונאית. במסגרת שינויים אלה הועברה הפעילות המסחרית מהחטיבה הקמעונאית לחטיבת העסקית-מסחרית;
 - השקת תוכנית לפרישה מרצון של כ-40 מעובדי המטה, בעלות כוללת של כ-45 מיליון ש"ח. שיעור המצטרפים לתוכנית במהלך שנת 2012 הגיע לכ-73%;
 - גיוס יועצי השקעות, בהתאם ליעדים שנקבעו;
 - בחינת פריסת הסינפים בבנק והתאמתה לרווחיות וליעדים. בתום התהליך הוחלט על מיזוג אחד מסניפי בנק מרכנתיל דיסקונט באיזור המרכז עם אחד הסינפים השכנים באיזור (יבוצע בשנת 2013);
 - הושלם המהלך לשיווי מתכונת פעילות הייעוץ הפנסיוני בבנק מרכנתיל דיסקונט (ראו "פעילות בשוק ההון" לעיל).

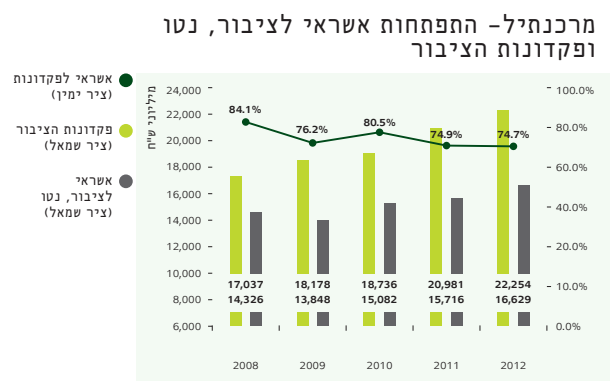
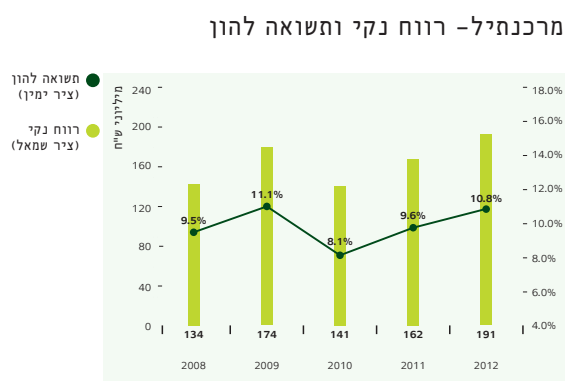
ביקורת בבנק מרכנתיל דיסקונט בנושא "ציות לחוק איסור מימון טרור". ביום 3 במאי 2012, נמסר לבנק מרכנתיל דיסקונט דוח של בנק ישראל בנושא, בעקבות ביקורת שנערכה במחצית השניה של שנת 2010. הדוח כולל ממצאים הנוגעים להיבטים שונים בפעילות היחידות העוסקות ביישום החוק, שמרביתם תוקנו במהלך התקופה שחלפה ממועד הביקורת. בנק מרכנתיל דיסקונט נדרש להשלים את תיקון הליקויים בתוך שנה ממועד קבלת הדוח, והוא נערך בהתאם.

לא ידוע להנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט אם מוצו ההליכים הקשורים בביקורת זו. נושא זה ייבחן על ידי בנק ישראל על בסיס ממצאי הדוח ותגובת בנק מרכנתיל דיסקונט.

חילופי מנכ"ל. בישיבת הדירקטוריון של בנק מרכנתיל דיסקונט, שהתקיימה ביום 28 באוגוסט 2012, הודיע מר יעקב טננבאום על החלטתו לסיים את כהונתו כמנכ"ל בנק מרכנתיל דיסקונט. מר טננבאום יכהן עד סוף חודש מרס 2013.

ביום 31 באוקטובר 2012, החליט דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט למנות את מר אורי ברוך לתפקיד מנכ"ל בנק מרכנתיל דיסקונט, בתוקף מיום 1 באפריל 2013.

לפרטים בדבר בקשה למתן פסק דין הצהרתי בעניין חיוב חשבוננו של חייב בריבית הפרה, ראו ביאור 19 ג', סעיף 12.6 לדוחות הכספיים.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

כרטיסי אשראי לישראל (להלן: "כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2012 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות הצבעה בכאל. הבנק הבינלאומי הראשון החזיק במועד זה ביתרת הזכויות בכאל. בהתאם לדיווחי הבנק הבינלאומי הראשון, דירקטוריון בנק זה הנחה את הנהלתו לבחון את כדאיות המשך ההחזקה במניות כאל, תוך בחינת האפשרות למכירת מלוא מניות כאל המוחזקות על ידי הבנק הבינלאומי. כאל מתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard".

במיליוני שקלים חדשים			
שיווי	31.12.2011	31.12.2012	נתונים מאזניים
באחוזים			
סך-כל הנכסים	8,723	9,149	4.9
סך-כל ההון	1,128	1,046	(7.3)
יחס ההון לרכיבי סיכון	16.7%	16.8%	
נתונים תוצאתיים לשנת			
2011	2012		
סך-כל ההכנסות	1,116	1,118	0.2
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	229	209	(8.7)
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק	163	150	(8.0)
התשואה להון	20.6%	17.8%	

יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 27 בפברואר 2011 אימץ דירקטוריון כאל מדיניות לפיה יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של החברה לא יפחת משיעור של 15%.

שינוי מבנה ההון של כאל. בחודש דצמבר 2012, אישר דירקטוריון כאל תכנית לשינוי מבנה ההון של החברה, במסגרתה חולק דיבידנד בהיקף כולל של 171 מיליון ש"ח בחודש דצמבר 2012 במקביל לגיוס הון משני בסך כולל של 86 מיליון ש"ח, וזאת בהלימה ליעדי ההון המינימליים שקבע דירקטוריון כאל וליעדי הצמיחה של החברה.

חלוקת דיבידנד. במהלך שנת 2012 חילקה כאל דיבידנדים בסכום כולל של 291 מיליון ש"ח (חלק הבנק כ-209 מיליון ש"ח). במהלך שנת 2011 חילקה כאל דיבידנדים בסכום כולל של 195 מיליון ש"ח (חלק הבנק כ-140 מיליון ש"ח).

חילופי מנכ"ל. ביום 15 בינואר 2013 החל מר דורון ספיר את כהונתו כמנכ"ל כאל. מר ספיר החליף את מר ישראל דוד, שסיים את כהונתו כמנכ"ל החברה ביום 17 בינואר 2013.

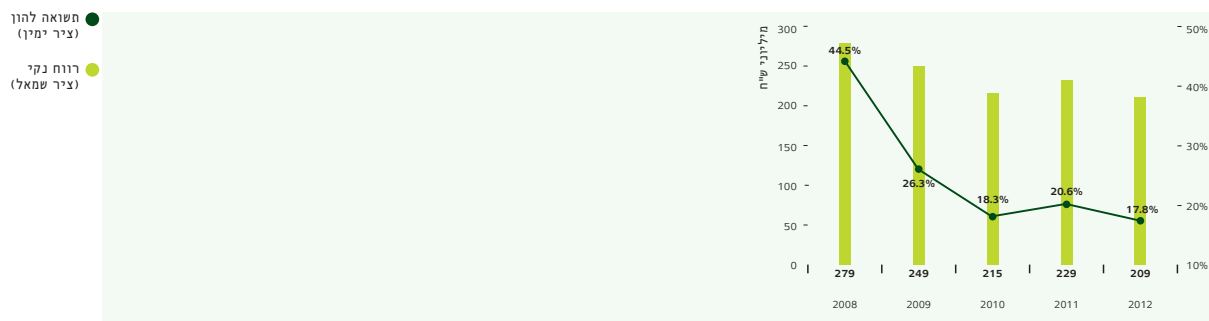
ביקורת בכאל בנושא "יישום חוק איסור הלבנת הון". ביום 20 ביוני 2010, נמסר לכאל דוח הביקורת, בו פורטו ליקויים שנמצאו במהלך הביקורת ואשר מהווים הפרה לכאורה של הוראות דין שונות. בדוח הביקורת נדרשה כאל, בין היתר, לפעול לתיקון הליקויים שנמצאו ולקבוע נהלים ודרכי פעולה לשם עמידה בהוראות החוק והתקנות. הטיפול בליקויים הסתיים. ביום 23 בספטמבר 2012, התקבלה בכאל הודעת המפקח על הבנקים, על הגשת בקשה להטלת עיצום כספי, לאור ממצאי דוח הביקורת. ביום 26 בדצמבר 2012 התקיים דיון בבקשה להטלת עיצום כספי בפני וועדת העיצומים בבנק ישראל.

לפרטים בדבר חקירת משטרה ותפיסת מסמכים וחומר מחשב בכאל, ראו ביאור 33 ג' לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ראו "הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל וביאור 33 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תובענות ובקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, שהוגשו כנגד כאל בעניינים הבאים: גביית עמלת מנפיק (תביעה זו טרם הוגשה לכאל או לבנק), משיכת כספים מכספומטים והעמדת אשראי באמצעות כרטיס "You Active", ראו ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים, סעיפים 13.4, 13.5 ו-13.10, בהתאמה.

כאל – התפתחות הרווח הנקי והתשואה להון

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ הינו חברה כלולה של הבנק. ביום 31 בדצמבר 2012 החזיק הבנק ב-26.45% מהון המניות וזכויות ההצבעה. לפרטים בדבר הסכם עם פיבי אחזקות, בדבר החזקות הבנק במניות הבנק הבינלאומי, אשר, בין היתר, מגביל את התקופה שבמהלכה בנק דיסקונט יהיה זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין המועמדים שיומלצו על ידי דיסקונט, ולפרטים בדבר לוח הזמנים שקבעה הממונה על ההגבלים העסקיים לירידת החזקות בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי, ראו "הסכמים מהותיים" להלן וביאור 6 ה' (1) לדוחות הכספיים. בהתאם להוראות ההסכם, הפקיד הבנק בידי נאמן מניות בבנק הבינלאומי המעניקות לו זכויות הצבעה מעבר לשיעור של 11.09%.

במיליוני שקלים חדשים			נתונים תוצאתיים לשנת
שינוי	2011	2012	
באחוזים			
20.2	480	577	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
(42.9)	98	56	התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק
8.5%		9.5%	התשואה להון המיוחס לבעלי המניות
31.12.2011 31.12.2012			יחס ההון לרכיבי סיכון
13.1%		14.9%	

חוות דעת בנושא ההפרשה לירידת ערך. לפרטים בדבר חוות דעת שקיבל הבנק, בשאלת ירידת ערך השקעתו במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים. חוות הדעת עומדת לעיון, בהסכמת נותנה, באתר מגנא של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק.

לפרטים בדבר תובענות ובקשות לאשר אותן כתובענות ייצוגיות, שהוגשו כנגד הבנק הבינלאומי, בעניינים הבאים: קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים לפיה התקיימו בין הבנקים הסדרים כובלים, גביית עמלת מנפיק, משיכת כספים מכספומטים, יום הערך המיוחס לתשלומים ששלמו על ידי חייבים ישירות בתיק חובם בלשכת ההוצאה לפועל ופעילות בניגוד להיתר עסקה, ראו ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים, סעיפים 13.2, 13.4, 13.5, 13.9 ו-14, בהתאמה. לפרטים בעניין קביעת הממונה לפיה התקיימו בין הבנקים הסדרים כובלים, ראו ביאור 19 ג' סעיף 15 לדוחות הכספיים.

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ

חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: "דש"ה") הינה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, הפועלת בתחום ההשקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות ובתחום חיתום להנפקות וניהולן (באמצעות חברה בת).

במיליוני שקלים חדשים			נתונים מאזניים
שינוי	31.12.2011	31.12.2012	
באחוזים			
8.7	787.1	855.5	סך-כל הנכסים
95.8	62.1	121.6	סך-כל ההון
2011 2012			נתונים תוצאתיים לשנת
(19.8)	74.4	59.7	
(25.3)	75.0	56.0	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
			התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק ⁽¹⁾

הערה:
⁽¹⁾ הפער בין הרווח הנקי לבין התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מההבדלים ביישום כללי חשבונאות.

בשנת 2012, השתתפה דש"ה, באמצעות חברה בת, ב-24 הנפקות לציבור וב-12 הנפקות פרטיות, בהיקף כולל של כ-9.9 מיליארד ש"ח (בשנת 2011 - 48 הנפקות והנפקה פרטית אחת, בהיקף של כ-17.7 מיליארד ש"ח) ובשתי עסקאות תיווך (2011 - עסקת ייעוץ פרטית אחת). מתוך ההנפקות האמורות בשנת 2011, עסקה פרטית אחת לציבור, בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, היתה של קבוצת דיסקונט.

חלוקת דיבידנדים

הבנק לא חילק דיבידנד לבעלי מניותיו מאז שנת 1996, למעט חלוקת דיבידנד בחודש אוקטובר 2008, בסך של 250 מיליון ש"ח, ולמעט הדיבידנד על מניות הבכורה הצוברות של הבנק, בסכום של כ-24 אלף לירות סטרלינג לשנה (ראו ביאור 13 ב' ו-ה' (4) לדוחות הכספיים), אותו הבנק מחלק מדי שנה. המגבלה העיקרית שהשפיעה על יכולת הבנק לחלק דיבידנד בשנים האחרונות הייתה מגבלת בסיס ההון.

לפרטים בדבר מגבלה שקבע נגיד בנק ישראל, בהיתר שנתן לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, ראו "היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקה אמצעי שליטה בבנק" בסעיף "השליטה בבנק" להלן ובביאור 13 ה' (2) לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר מגבלות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, ראו ביאור 13 ה' (3) לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנד. להערכת הנהלת הבנק, לא ניתן יהיה לחלק דיבידנד בשנת 2013.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד

ההשקעה בבניינים וציוד הסתכמה בסוף שנת 2012 בסך של 2,962 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,080 מיליון ש"ח בסוף שנת 2011, ירידה בשיעור של 3.8%.

מרבית המתקנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל הם בבעלות הבנק או בבעלות תאגיד עזר שלו.

בסך הכל עמדו לרשות הבנק ביום 31 בדצמבר 2012 שטחים בהיקף של כ-167 אלף מ"ר, לעומת 171 אלף מ"ר סוף שנת 2011. מזה כ-111 אלף מ"ר שטחים בבעלות וכ-56 אלף מ"ר שטחים בשכירות (2011: כ-113 אלף מ"ר בבעלות וכ-58 אלף מ"ר בשכירות). בסוף שנת 2012 כ-81 אלף מ"ר שימשו את סניפי הבנק והיתרה את המטה, בדומה לשנת 2011.

לפרטים בדבר השקעות הבנק בבניינים וציוד, ראו ביאור 7 לדוחות הכספיים.

מערכות מידע ומחשוב

כללי

מערכות המידע והבקרה מצויות בליבת הפעילות של הבנק ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות הבנק. מערכת עיבוד הנתונים של הבנק, הינה מערכת מרכזית ממוחשבת המורכבת ממחשבי Main Frame במרכזי המחשבים של הבנק ותחנות עבודה בסניפים וביחידות המטה. המערכת המרכזית מבוססת כיום על מחשבי IBM.

בסניפי הבנק וביחידות המטה, מותקנים כ-12,000 תחנות עבודה (PC's) וכ-1,700 שרתים, אשר באמצעותם ניתן השירות הן ללקוחות הפנימיים והן ללקוחות החיצוניים.

שירותי בנקאות ישירה, ניתנים על ידי הבנק במגוון אמצעים: אינטרנט, משובים (קיוסקי מידע), כספומטים, מענה קולי ממוחשב ועוד. שירותים אלה מתממשקים למחשב המרכזי, לצורך קבלה ועדכון נתונים, על ידי שרתים ייעודיים ובטכנולוגיות מתקדמות של אבטחת מידע.

לשירות קהל לקוחות הבנק עומדים קיוסקי מידע ופעולות להפעלה עצמית - "משובי דיסקונט", למעלה מ-500 במספר, המספקים מגוון רחב של שירותים.

מערכות המחשב השונות משרתות ברובן הן את הבנק והן את בנק מרכזי דיסקונט.

במשך שנים בנה הבנק פתרונות מחשוב אפקטיביים, יעילים ויציבים לכל תחומי העסקים בהם הוא פועל. הפתרונות שפותחו בהתייחס למערכות הליבה, במסגרת פרויקט "אופק", הם מהמתקדמים ביותר הקיימים כיום בבנקים בישראל. מערכות אלו יכולות להמשיך לשרת את הבנק שנים רבות, בכפוף לביצוע פעולות תחזוקה ברמה נאותה. הבנק ממשיך בשדרוג והחלפת מערכות, בהתאם לצרכים, והכל בכפוף למגבלות התקציב ולתוכניות האסטרטגיות.

לפרטים בדבר עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ראו ביאור 7 ח' לדוחות הכספיים.

ספקים עיקריים. הבנק נעזר במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם בהתאם לנושאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוחן. לבנק אין תלות מהותית בספקים, פרט ל-IBM. IBM התקשרה עם הבנק באמצעות IBM (ישראל).

אתרי הפעילות

מערכות ה-Main Frame של הבנק מותקנות (בכפילות) בשני אתרים שונים, בערים שונות בגוש דן. העובדה ששתי המערכות מרוחקות פיזית זו מזו מוסיפה לשרידות מערכות המידע של הבנק. שני אתרי המחשוב של הבנק, שני אתרי המחשוב של הבנק, מחוברים ביניהם באמצעות סיבים אופטיים בשני מסלולים נפרדים. באתרים אלה מצויות גם מערכות דיסקים של חברת EMC ושל חברת IBM, רובוטי קלטות, מדפסות מרכזיות וציוד פריפריאלי, הנדרש לעבודת הבנק. למותר לציין, שגם ציוד זה מגובה בשני האתרים. הסניפים ויחידות המטה, מחוברים למרכז המחשבים בשני קווי תקשורת. שני הקווים פעילים בו זמנית ומספקים רוחב פס של 3MB לכל אתר. בעת תקלה, מגבה קו אחד את היישומים הפעילים בקו השני, ולהיפך.

גיבוי והתאוששות מאסון

הבנק עובד בשיטת "הגיבוי החם". המשמעות היא שהמחשבים בשני האתרים מתעדכנים בו זמנית בתנועות המבוצעות בסניפי הבנק ולפיכך, במקרה של תקלה באתר המחשב המרכזי, האתר המשני נכנס לפעולה מבלי לאבד אף תנועה. בנוסף, הוקמה תשתית לעותק שלישי של נתונים, באתר שלישי, במודל Hosting. בשלב זה נמצא עותק שלישי מלא של נתוני הייצור של מחשב MF ומתוכנן להעביר לשם גם את נתוני המערכות הקריטיות של הסביבות הפתוחות. הבנק פועל לשדרוג יכולת הבנקאות הישירה בעת אסון. השדרוג יאפשר לבנקאות הישירה לפעול גם כאשר המוקד הטלפוני של הבנק מושבת.

אבטחת מידע

חשיבותה של זמינות ושרידות טכנולוגיית המידע הולכת וגוברת נוכח ההתפתחות הטכנולוגית העצומה בשנים האחרונות והשלכותיה על הבנק, נוכח איומי הסייבר המתגברים בחומרתם ובתדירותם ולנוכח היקפי השימוש במוצרי טכנולוגיית המידע לעומת מוצרים המופעלים אנושית. אשר על כן, הבנק רואה בשמירה על המידע ואבטחתו יעד מרכזי ומשקיע משאבים רבים על מנת להבטיח את המידע שברשותו. הסיכונים העיקריים הכרוכים בפגיעה באבטחת המידע הם פגיעה בפרטיות ובסודיות המידע של הבנק ושל לקוחותיו ועובדיו, התממשות איומי סייבר (ראו "ניהול סיכונים טכנולוגית המידע" לעיל), שימוש עוין במידע על ידי משתמשי המערכת, שיבוש נתונים השוכנים במערכת, פגיעה בזמינות ושרידות המערכות והמידע. פגיעה בעסקי הבנק ובמוניטין שלו. אבטחת המידע בבנק מוסדרת ומוכוונת בהתאם להוראות דין שונות ובהן חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, חוק המחשבים, הוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים ובמיוחד הוראה מספר 357, תקנים, מדיניות אבטחת מידע, שאושרה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון, SOX ו-BASEL 2. קישוריות הבנק לאינטרנט לכל צורך שהוא, מופרדת מהמערכת הבנקאית המרכזית המספקת נתונים לעובדי הבנק המבצעים פעילות בנקאית באופן שוטף. באופן זה, החשיפה לסיכון של פעילות עוינת על נתוני האמת בבנק מצטמצמת משמעותית. פעילות אבטחת המידע מיושמת בהתאם לתוכנית אסטרטגית, שאושרה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. מערכות ופרייקטים שבפיתוח ובתחזוקה, מלווים בצמידות על ידי מנחים מקצועיים. בבנק פועל ברציפות מוקד אבטחת מידע ("מוא"ב") שמטרתו היא איתור סיכונים ומפגעים במערכת אבטחת המידע (ראו "ניהול סיכונים טכנולוגית המידע" לעיל). כמו כן, במסגרת הביקורת הפנימית פועל ענף לתחום מערכות המידע (ענ"א) אשר עורך ביקורות שוטפות בנושאים אלה. בהתאם למתאר הסיכונים ובהתאם להוראה 357, מתבצעים בתדירות המתחייבות סקרי סיכונים ומבדקי פריצה, ובעקבותיהם מיושמים צעדי הפחתה ודיווחים מתחייבים. הגישה למידע ורמות ההרשאה מבוקרות באמצעות סגל עובדים ומערכות ייעודיים למנהלות הרשאות וסיסמאות כשתהליכי המנהלות וכלי הניהול עוברים שיפור וארגון משמעותיים. הבנק נוקט בפעילות שוטפת, להגברת המודעות ושיפור התרבות הארגונית בהיבטי אבטחת מידע, הכוללת בין השאר, הדרכות, הפצת מסמכי מדיניות, מנשרים, ואביזרי שיווק. הבנק עיגן את מירב הפעילויות והתהליכים בנהלים ויחידת אבטחת המידע בבנק מעורבת באישור כל נהלי הבנק, בכדי להבטיח איתור מוקדם של פעילויות שיוצרות סיכונים אבטחת מידע.

פרויקטים עיקריים שבוצעו בשנת 2012 ופיתוחם צפוי להימשך בשנת 2013

1. ייעוץ בהשקעות - פרויקט שהחל בשנת 2011 ובסופו יחליף את מערכת הייעוץ הקיימת. פיתוח מערכת תומכת החלטה, דוחות בקרה ניהוליים, ממשקים בין מערכות ליעול תהליכים, לטובת שמירה על מובילות במערכת הבנקאית וגידול בנכסים המיועצים.
 2. E-BANKING - מקבץ פרויקטים לשדרוג אתר האינטרנט של הבנק והתאמתו גם ללקוחות עסקיים, קטנים ובינוניים, וכן לפרויקטים נוספים, דוגמת סלולאר ואתר ניירות ערך החדש.
 3. מהלך שוק ההון - פרויקט שמטרתו קיצור זמן התגובה לשוק, התאמה לשוק תחרותי והגדלת היקף הפעילות. הפרויקט החל בשנת 2010. במהלך שנת 2012 סיפק הפרויקט לבנק מספר כלים חדשים בתחום מערכות המסחר.
 4. MIS - הקמת מערכת מידע ניהולי למקבלי ההחלטות בבנק, ביניהם מדדי הנהלה ומדידת ביצועים ארגוניים. הפרויקט החל בשנת 2010.
 5. פרויקטים שנועדו למלא אתר ההוראות הרגולטוריות, כדוגמת איסור הלבנת הון.
- במהלך שנת 2011 הוכנה אסטרטגיה חדשה ל-IT בקבוצה, שממנה נגזרה תוכנית עבודה רב שנתית, לפרויקטים ב-IT, בתוקף מתחילת רבעון שני 2012.

תקציב ההשקעות של הבנק במערכות מידע ומחשוב לשנת 2013, ובכלל זה לפרויקטים של פיתוח מערכות מידע, הינו בסך של כ-284 מיליון ש"ח. זאת, לעומת 328.5 מיליון ש"ח בשנת 2012.

האמור בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על נסיון העבר בכל הקשור להתפתחות המערכות והיכולות הטכנולוגיות, וההשקעה הנדרשת לשם פיתוח מערכות חדשות והתאמת מערכות קיימות, כך שתענינה לדרישות הרגולטוריות ולצרכים העסקיים של הבנק. כן מתבסס האמור על הוראות הרגולציה הקיימות במועד פרסום הדוחות (אף אם טרם נכנסו לתוקף) וכאלה שהבנק צופה, בין היתר על סמך טיטות שפורסמו על ידי הרגולטורים השונים, שיפורסמו בעתיד. עוד מתבסס האמור על תכניות הפיתוח הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות, ועל כוונות עסקיות שמימושן יחייב פיתוח מערכות מחשב תומכות.

שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיטות קיימות, התפתחויות טכנולוגיות ו/או פעולות של המתחרים שיביאו לשינוי בדרישות ובציפיות הלקוחות, וכן התפתחויות מאקרו בארץ ובעולם, עשויים להביא לשינוי בהערכות או ביכולת להוציא לפועל את תכניות הבנק הקיימות במועד פרסום הדוחות.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

התאגידים הבנקאיים נדרשים, החל בדוח שנתי 2012, לתת גילוי להשקעות ולהוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע (כמשמעות המונח בהוראות ניהול בנקאי תקין).

ההוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כוללות שכר עבודה ונלוות, מיקור חוץ, רכישות או רשיונות שימוש, פחת בגין ציוד ומבנים והוצאות אחרות - הוצאות תקשורת, הוצאות אחזקת מבנים וציוד וכיוצ"ב. סך ההוצאות מוצג בחלוקה בין תוכנה, חומרה ואחר - הכולל הוצאות מינהלה, אחזקה ושירותי מחשב, אבטחת מידע וכיוצ"ב.

יתרת נכסי מערך טכנולוגיות המידע מוצגת בחלוקה בין תוכנה, חומרה ואחר - בעיקר מבנים המשמשים את מערך טכנולוגיות המידע. הקצאת עלויות שכר עבודה ונלוות נעשתה בהתאם לשיוך ליחידות המשנה. הקצאת עלויות פחת מבנים והוצאות אחזקה נעשתה על פי יחס שטחים. לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית שיושמה בהיוון עלויות תוכנה, ראו ביאור 1 ד' 12 לדוחות הכספיים. יצוין כי עצם הקצאת עלויות הרכישה ורשיונות השימוש בין תוכנה וחומרה נעשתה על פי אמדן, שכן במערכות החומרה משולבים מרכיבי תוכנה הנדרשים להפעלתן. עוד יצוין כי הקצאת העלויות העקיפות והנלוות השונות לרכיבים העיקריים (תוכנה, חומרה ואחר) נעשתה על פי אמדן.

31 בדצמבר 2012			
המאחד			
סך-הכל	אחר	חומרה	תוכנה
במיליוני שקלים חדשים			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שוכללו בדוח רווח והפסד:			
224	23	77	124
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
38	-	1	37
הוצאות בגין רכישות או רשיונות שימוש שלא הוונו לנכסים			
75	5	17	53
הוצאות בגין מיקור חוץ			
447	8	92	347
הוצאות בגין פחת			
159	35	26	98
הוצאות אחרות			
943	71	213	659
סך-הכל			
תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה:			
88	-	-	88
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
160	-	-	160
עלויות בגין מיקור חוץ			
56	-	33	23
עלויות רכישות או רשיונות שימוש			
65	9	37	19
עלות ציוד, בנינים ומקרקעין			
369	9	70	290
סך-הכל			
יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע :			
1,390	122	211	1,057
סך-הכל עלות מופחתת			
784	-	-	784
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			

נכסים לא מוחשיים

סימני מסחר ומותגים. הבנק הוא בעל זכויות קניין רוחני בלעדי בסימנים הבאים, הרשומים כדין אצל רשם סימני המסחר, ובמותג הנלווה לכל אחד מהם: "בנק דיסקונט לישראל בע"מ", "בנק דיסקונט", "דיסקונט", "דיסקונט לוקחים אותך אישית" ו-"Israel Discount Bank", הכוללים את סמל הבנק. כן רושם הבנק מעת לעת, לצורך פעילותו העסקית והשיווקית, שמות של שירותים ומוצרים כגון "המפתח", "מפתח דיסקונט" וכן סימן מסחר של תרשים המפתח, "דרייב", יש לך דרייב לחיות" וסימאות כגון "בדיסקונט לוקחים אותך אישית", "דיסקונט - בנקאות מהלב" ועוד.

בעקבות פתיחת התחרות בתחום כרטיסי ה"ויזה", פיתחה כאל סימן מקורי לצורך בידולה אל מול מנפיקי ה"ויזה" האחרים, באמצעות המותג "כ.א.ל." או "Cal". כמו כן, בבעלות כאל סימני מסחר רבים הרשומים בישראל על שמם. בין היתר, בבעלות כאל סימני מסחר רשומים בישראל על שמות המותגים "כ.א.ל."; "CAL"; "ICC"; "Cal Choice"; "WWW.CARD" ו-"Cal fix".

כמו כן, בבעלות חברות בת של הבנק בעלות בסימני מסחר, מותגים נלווים וסימאות שנרשמו לצורך פעילותן העסקית והשיווקית. **רישיונות וזיכיונות.** הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" (Principal Member), בארגון ויזה הבינלאומי, דבר המקנה להם רשיון לשימוש בסימני המסחר של "ויזה" וכן את הזכות להנפיק ולסלוק כרטיסי אשראי, תחת מותג זה בישראל. הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" בארגון מסטרקארד הבינלאומי, שהעניק להם רשיונות שימוש בסימני המסחר של "Mastercard", "Cirrus" ו-"Maestro" בישראל וכן רישיונות הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי תחת מותגים אלה בישראל.

דיינרס הינה בעלת זיכיון בלעדי בישראל לשימוש בסימני המסחר של "דיינרס" מאת ארגון דיינרס הבינלאומי ולתפעול שירותי הנפקה וסליקה של כרטיסי דיינרס בישראל. בחודש מרס 2007 נחתמו בין דיינרס לבין דיינרס אינטרנשיונל הסכמים המקנים לדיינרס רשיון לעשות שימוש בסימני מסחר ולהנפיק כרטיסי אשראי לפתוח חשבון ולתת שירות ללקוחות באופן בלעדי בישראל עד שנת 2017, כאשר ההסכמים ניתנים לחידוש לתקופות של 5 שנים בהתאם לשיקול דעתה של דיינרס אינטרנשיונל. לכאל רשיון, לא בלעדי, בתנאים, לסליקה כרטיסי המותג "ישרכארט".

תוכנה. לבנק זכויות קניין רוחני במערכות תוכנה ייעודיות ומודולים שונים בתחומי עיסוקו, אותם מפתח ו/או רוכש הבנק במהלך פעילותו השוטפת לשימוש העצמי ו/או לשימוש חברות בת וחברות קשורות.

מאגרי מידע. לבנק ולחברות הבת שלו ישנם מאגרי מידע בקשר לתחומי פעילות השונים העוסקים בעיקר בלקוחותיהם ועובדיהם. כך, בין היתר כאל מחזיקה בשלושה מאגרי לקוחות רשומים של מחזיקי כרטיסי ויזה, דיינרס (באמצעות דיינרס) ומסטרקארד, וכן של בתי עסק המכבדים את אותם כרטיסים.

מיסוי

כללי

הבנק ומרבית חברות הבת שלו בישראל הוגדרו כמוסד כספי לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ה-1975 ומשכך, מוטלים על פעילותם מס שחר ומס רווח בשיעור של 17.0% מהשכר ששולם ומהרווח, בהתאמה.

היבטי מס של ההוראה בדבר חובות פגומים

בשנת 1992 הוגשו מסקנות ועדת גבעולי, ועדה שמיינה נציב מס הכנסה לבחינת היבטי המס בקשר לחובות המסופקים בבנקים. המלצת ועדת גבעולי אמנם לא מצאו ביטוי בתיקוני חקיקה ואולם, בפועל, הבנקים נהגו על פי העקרונות שגיבשה הועדה, בהסכמת נציבות מס הכנסה. יישום ההוראה בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכונים אשראי והפרשה להפסדי אשראי" מחייב היערכות לטיפול בהיבטי המס של היישום האמור. בהתאם, בשנים 2010-2011 ניהלו התאגידים הבנקאיים, באמצעות איגוד הבנקים, מגעים עם רשות המסים בנושא עיתוי ההכרה לצרכי מס בהוצאות להפסדי אשראי שתרשם בספרים בהתאם להוראה. בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם עם רשות המסים בנושא זה. במסגרת ההסכם נקבע, בין היתר, כי בגין חובות גדולים (מעל 1 מיליון ש"ח) ההפרשה תותר כהוצאה, ובמידה ותתבצע גביה, תבוצע התחשבות עם רשויות המס. בגין חובות קטנים ההפרשה לא תוכר כהוצאה, אולם יוכרו המחיקות בפועל בשנתיים שלאחר שנת ביצוע ההפרשה. עוד נקבע, כי הפרשות בשל "חובות קמעונאיים" שבוצעו עד ליום 31 בדצמבר 2010, וטרם הוכרו על פי ההסדר הקודם, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011. כמו כן נקבע, כי הפרשות להפסדי אשראי שנרשמו במועד היישום לראשונה של הוראות המפקח, ונדקפו במישרין לתירת העודפים ליום 1 בינואר 2011, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011.

מעמד של מתווך מורשה (Q.I.)

לבנק מעמד של מתווך מורשה (Q.I.), כהגדרתו על ידי רשויות המס בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה שהבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב, לפיו הוא רשאי לערוך ניכוי מס במקור בגין פעילות לקוחותיו בניירות ערך.

שינויים בחקיקת המס בארה"ב

בארה"ב פורסמו הוראות דין חדשות שנועדו לחול על מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב במסגרת ה-Foreign Account Tax Compliance Act (ה-FATCA). על פי האמור בהוראות אלה יחויבו מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב, להתקשר עם רשויות המס האמריקאיות בהסכם, על פיו, בין היתר, יהיה עליהם לגלות ולדווח לרשויות אלה על חשבונות שהוגדרו כ-U.S. Accounts. להוראות אלה צפויות להיות השלכות על פעילותו מול לקוחות בעלי זיקה לארה"ב.

ההוראות ה-FATCA עתידות להיכנס לתוקף בתחילת שנת 2014, באופן מדורג, על פני מספר שנים. מכח הוראות אלו יחולו על מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב חובות דיווח ביחס לחשבונות שיוגדרו כחשבונות אמריקאיים, יוטלו חובות ניכוי, תיעוד וזיהוי ביחס לחשבונות אלו ויהיה על מוסדות פיננסיים כאמור להתקשר בהסכם מחייב, ביחס לעניינים אלה, עם רשויות מס ההכנסה האמריקאית (IRS).

מוסד פיננסי אשר לא יפעל בהתאם להוראות אלה יהיה חשוף לסנקציה משמעותית של ניכוי במקור בשיעור של 30% מהתשלומים המגיעים לבנק ו/או ללקוחותיו ממקורות אמריקאיים.

בחודש פברואר 2012 פורסמה טיוטת התקנות ליישום החוק. תקנות סופיות פורסמו בחודש ינואר 2013. הבנק החל בניתוח התקנות הסופיות, השינויים מהטיטא האחרונה, וההשלכות על פעילות הבנק.

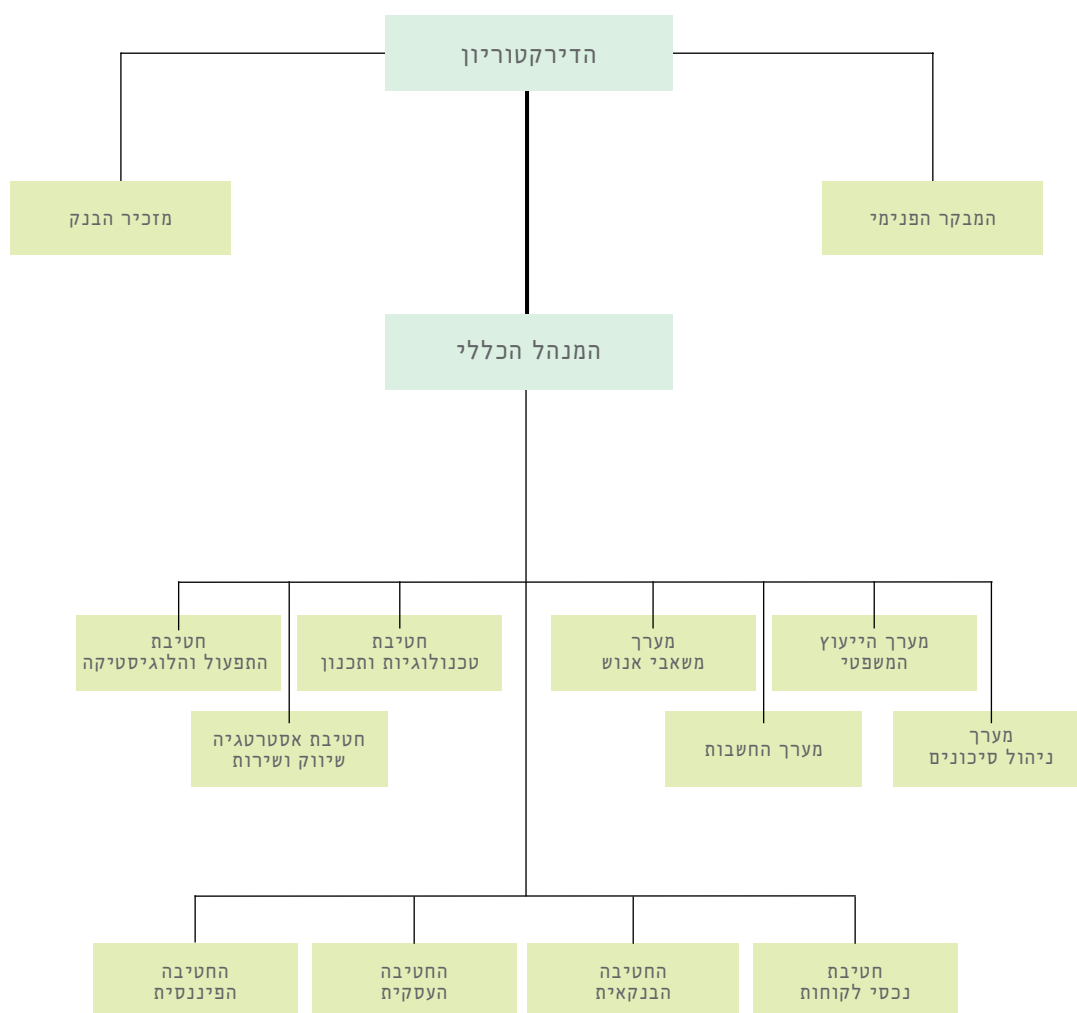
היערכות הקבוצה ליישום ההוראות. הבנק נמצא בעיצומו של תהליך היערכות, ברמה הקבוצתית, לצורך עמידה בלוחות הזמנים לכניסת ההוראה לתוקף ונוקט כבר עתה פעולות שונות על מנת לעמוד בדרישות הוראות ה-FATCA, ובכלל זה היערכות מיכונית, פרסום נהלי עבודה ומתן הנחיות לפעילות מול לקוחות.

הקמת צוות בינמשרדי לבחינת יישום ההוראות. ביום 2 באוגוסט 2012, הודיע משרד האוצר על הקמת צוות, בראשות הממונה על הכנסות המדינה, לבחינת יישום הוראות ה-FATCA בישראל, לרבות בחינת האפשרות ליישום באמצעות הסכם בין מדינת ישראל לארה"ב, אשר עשוי להקל על הגופים הפיננסיים את היישום, וימליץ על מתווה מוצע. הצוות כולל נציגים ממשרד האוצר, בנק ישראל, רשות ניירות ערך ומשרד המשפטים.

לפרטים נוספים הקשורים במיסוי, ראו ביאור 29 לדוחות הכספיים.

משאבי אנוש

תרשים המבנה הארגוני

מצבת כוח האדם ועלויות משרה

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל) הסתכם בסוף שנת 2012 ב-6,167 לעומת 6,340 בסוף שנת 2011, ירידה בשיעור של 2.7%. בשנת 2012 חלה ירידה במספר הממוצע החודשי של העובדים, על בסיס משרה מלאה, של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל), שהסתכם בשנת 2012 ב-6,178 לעומת 6,430 בשנת 2011, ירידה בשיעור של 3.9%. מספר העובדים של הקבוצה בארץ ובחו"ל, על בסיס משרה מלאה, הסתכם בסוף שנת 2012 ב-9,942 לעומת 10,211 בסוף שנת 2011, ירידה בשיעור של 2.6%. מספר העובדים הממוצע החודשי, על בסיס משרה מלאה, של הקבוצה בארץ ובחו"ל הסתכם בשנת 2012 ב-10,016 לעומת 10,240 בשנת 2011, ירידה בשיעור של 2.2%. יציין כי נתוני "הבנק", המוצגים בפרק זה, כוללים את הנתונים בגין בדמ"ש, שמוזג השנה עם ולתוך הבנק.

להלן נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה, במונחי משרות⁽¹⁾:

ממוצע חודשי בשנת		ליום 31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
6,430	6,178	6,340	6,167
2,998	3,033	3,052	2,976
9,428	9,211	9,392	9,143
35	33	33	34
777	772	786	765
812	805	819	799
10,240	10,016	10,211	9,942

⁽¹⁾ מספר המשרות כולל תרגום למשרות של שעות נוספות, בתוספת משרות של עובדי בתי תוכנה המספקים לבנק שירותי עבודה ובניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.

להלן נתונים אודות העלות למשרה, באלפי ש"ח⁽¹⁾:

% שינוי	2011	2012
(3.8)	235	226
2.6	350	359
1.8	338	344

(1) עלויות השכר כוללות גם עלויות עובדי בתי תוכנה, כאמור בהערה לטבלה הקודמת, בניכוי עלויות שכר עובדים שהונו לרכוש קבוע.

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות

המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק, בהתאמות שנדרשו בנסיבות העניין ועל סמך אומדנים.

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות:

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פיננסי		סך-הכל	
					חברות ריאליות	ניהול פיננסי		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012								
מספר משרות ממוצע במגזר	4,746	1,603	1,215	749	588	7	1,108	10,016
מזה: משרות בניהול	661	262	295	177	125	3	234	1,757
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽¹⁾								
מספר משרות ממוצע במגזר	5,049	1,657	1,159	840	597	6	933	10,240
מזה: משרות בניהול	659	289	281	201	124	3	213	1,769

(1) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

יחסי עבודה

כללי. יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על ההסכמים הקיבוציים ועל הסדרי העבודה השונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

חוקת העבודה. "חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ" שנחתמה בשנת 1974 (להלן: "חוקת העבודה"), משמשת בסיס רחב המתווה ומאגד בתוכו תנאי עבודה, הוראות משמעת, הליכי בוררות וכן הליכים והוראות נוספים. במהלך עשרות השנים האחרונות נחתמו בנוסף לחוקת העבודה עשרות רבות של הסכמים קיבוציים, הכוללים הסכמי שכר והסכמים שונים אחרים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה ולהרחיבה ולעיתים היה בהם כדי לשנות את חוקת העבודה ואף לבטל הוראות שנקבעו בה.

במסגרת ההסכמים הקיבוציים החדשים, שנחתמו בחודש יוני 2011 ואושרו על ידי הדירקטוריון ביום 13 ביוני 2011, הוארך תקופה של חוקת העבודה עד ליום 31 בדצמבר 2016, ונקבע כי אם לא יודיע אחרת מי מהצדדים למשנהו על ידי הודעה מוקדמת בכתב עד 3 חודשים לפני המועד הנ"ל, יוארך תקופה לשנה נוספת, וחוזר חלילה מידי שנה.

חופש ההתאגדות. העובדים מן המניין בבנק מאוגדים במסגרת ועד עובדים ארצי. בתוך הוועד מתקיימת חלוקה פנימית לפיה עובדים בדרג הפקידותי משתייכים לוועד הפקידים, ואילו מורשי החתימה והמנהלים מאוגדים במסגרת ועד המנהלים. מרבית העניינים מסוכמים ונחתמים בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי. בנוסף, קיים גם ועד הגמלאים, המאגד בתוכו את גימלאי הבנק. הבנק מסייע לוועד הגמלאים בפעולותיו ובין היתר, מאפשר לו לקיים פעילות באתרי הבנק בירושלים, יפו וחיפה.

השתתפות הבנק בתקציב הוועד. הבנק משתתף בתקציב הוועד הארצי על בסיס חודשי. היקף ההשתתפות הוא פי שניים מהסכום החודשי הנגבה מהעובדים. חמישה מתוך 21 חברי הוועד הינם בעלי תפקידים בוועד המשמשים בתפקידים בוועד במשרה ובמשכורת מלאה. שאר חברי הוועד משמשים בתפקידים אחרים בבנק וכהונתם כחברי ועד הינה בנוסף לעבודתם הרגילה. בנוסף מעמיד הבנק לרשות הוועד משרדים ומממן את אחזקתם.

קטגוריות עיקריות לעניין תנאי העבודה

לעניין תנאי העבודה, נחלקים עובדי הבנק לשלוש קטגוריות:

עובדים מן המניין. תנאי העבודה של עובדים מן המניין מוסדרים, כאמור, בחוקת העבודה, בהסכמים קיבוציים מיוחדים ובהסדרי עבודה שונים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא עדכון הדרוג והשלבים, שונו חלק מתנאי העסקה של עובדים חדשים המועסקים במעמד מן המניין החל מיום 1 בינואר 2012.

ביום 31 בדצמבר 2012 היו בבנק 4,325 עובדים מן המניין (31 בדצמבר 2011: 4,734 עובדים מן המניין). מרבית העובדים מן המניין הם עובדים קבועים של הבנק, ומיעוטם עובדים חדשים בתקופת נסיון.

עובדים ארעיים. תנאי עבודתם של העובדים הארעיים מוסדרים, בעיקרם, במספר הסכמים קיבוציים מיוחדים, שבהם מפורטים תנאי העסקתם. בהסכם האמור בנושא הארכת תקופה של חוקת העבודה, קוצרה תקופת הארעיות המכסימאלית בהסכם האמור בנושא הארכת תקופה של חוקת העבודה, קוצרה תקופת הארעיות המקסימלית מחמש (עם אפשרות הארכה אף ל-7 שנים, במקרים מיוחדים), לשנתיים, וזאת למעט ביחס לעובדים בתפקידי כספרות, עובדים בסניפי קונספט ובנקאות ישירה, שהעסקתם המירבית היא חמש שנים. סיום עבודתם של עובדים ארעיים אפשרי בכל עת, לפי שיקול דעת ההנהלה. ביום 31 בדצמבר 2012 היו בבנק 1,733 עובדים ארעיים (31 בדצמבר 2011: 1,722 עובדים ארעיים). מתוכם, מועסקים בבנק 441 עובדים (31 בדצמבר 2011: 329 עובדים) הקרויים "ארעי מחשב". עובדים אלה פועלים בתחום מערכות המידע ובהתאם להסכם משנת 2002, בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים, ניתן להעסיקם במעמד ארעי עד 7 שנים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא העסקת עובדי מחשוב, הועלתה מכסת העובדים שהבנק רשאי להעסיק כארעי מחשוב ל-750, במקום 350 קודם לכן. בהתאם להסכמים הקיבוציים עליהם חתום הבנק מוגבל ההיקף הכולל של עובדים ארעיים (למעט עובדי נקיון, וארעי מחשוב) ל-30% מכלל עובדי הבנק במעמד מן המניין, כפי שיהיה מעת לעת, וזאת החל מיום 1 בינואר 2012.

חוזים אישיים. עובדים בחוזים אישיים חותמים, על חוזה אישי עם הבנק וחוקת העבודה והסכמי העבודה הקיבוציים אינם חלים עליהם. אוכלוסיית העובדים בחוזה אישי כוללת את חברי הנהלת הבנק, עובדים מסוימים בתחומי המחשוב ורשימה מוגדרת ומוסכמת של בעלי תפקידים, ברובם בכירים. ההיקף הכולל של אוכלוסיה זו יכול היה להגיע כיום מכוח הסכמי העבודה המצטברים לכ-103 משרות. ביום 31 בדצמבר 2012 הועסקו בפועל 102 עובדים (לרבות חברי הנהלה) בחוזה אישי. (31 בדצמבר 2011: 119 עובדים בחוזים אישיים).

בנוסף, הבנק רכש את שירותיהם של חברות כח אדם ובתי תוכנה. ליום 31 בדצמבר 2012 הועסקו בבנק כ-38 עובדי חברות כח אדם. (ליום 31 בדצמבר 2011: כ-6 עובדי חברות כח אדם). יצוין כי בשנים האחרונות חלה עליה במספר העובדים הארעיים וירידה חדה במספר עובדי חברות כח אדם, כתוצאה מהשלמת יישום סעיף 12 א' לחוק חברות כח אדם, דהיינו, אי העסקת עובדים באמצעות חברות כח אדם לתקופה העולה על 9 חודשי עבודה. ליום 31 בדצמבר 2012 מועסקים בבנק כ-391 עובדי בתי תוכנה. עובדים אלה מועסקים בעיקר במשימות פיתוח תוכנה. (ליום 31 בדצמבר 2011: כ-613 עובדי בתי תוכנה).

להלן ריכוז נתוני ההעסקה בקטגוריות השונות והשינויים שחלו בהם:

עובדים	מנ המניין בחוזים אישיים וחברי	סה"כ ארעים ⁽¹⁾	עובדי חברה	בתי תכנה ⁽²⁾	סך-הכל
12-2010	4,446	1,963	29	839	7,277
12-2011	4,853	1,722	6	613	7,194
12-2012	4,427	1,733	38	391	6,589
פער (12-2012 לעומת 12-2011)	(426)	11	32	(222)	(605)
פער (12-2011 לעומת 12-2010)	407	(241)	(23)	(226)	(83)
משרות					
12-2010	4,510	2,006	20	860	7,396
12-2011	4,918	1,676	2	560	7,156
12-2012	4,470	1,789	26	368	6,653
פער (12-2012 לעומת 12-2011)	(448)	113	24	(192)	(503)
פער (12-2011 לעומת 12-2010)	408	(330)	(18)	(300)	(240)

הערות:

- (1) כולל משרות של עובדי בנק שעלות שכרם הוונה לרכוש קבוע: 2012 - 256 משרות, 2011 - 370 משרות, 2010 - 137 משרות.
 (2) כולל משרות של עובדי בתי תוכנה שנכללו בנתוני כח אדם בבנק: 2012 - 125 משרות, 2011 - 97 משרות, 2010 - 54 משרות.

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכמים קיבוציים חדשים

- הסכמים שנחתמו בשנת 2011.** בשנת 2011 נחתמו שבעה הסכמים קיבוציים חדשים:
- הסכם שכר ותוספת סלקטיבית לשנים 2011-2012,** לפיו נקבע לכלל העובדים במעמד מן המניין תשלום מקדמה בשעור של 6.5% בממוצע, החל בחודש ינואר 2012. דיון בהשלמת תוספת השכר יתקיים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2012.
 - כמו כן, לעובדים בדרג הפקידותי נקבע תשלום תוספת בגין שנת 2009, בשעור של 0.75%, בתחולה מיום 1 בינואר 2011. עוד הוסכם על שמירת השקט התעשייתי בנושא שכר עד ל-1 באפריל 2013.
 - הסכם עדכון דרגות ושלבים וקביעת תקרות שכר** לעובדים חדשים שיתקבלו או יוסבו למעמד של עובדים מן המניין, החל מ-1 בינואר 2012, בדרג הפקידותי והנהולי, לרבות שינוי בחלק מתנאי העסקתם ביחס לעובדים הקיימים במעמד "מן המניין" (ובכלל זה, ביטול רכיבים מסויימים, כגון מענק יובל, שכר לימוד לילדי עובדים, החזר ביטוח בריאות ועוד).
 - החלה של הסדר פנסיה** על עובדים חדשים וכן על עובדים ותיקים קבועים שיבחרו בכך מרצונם.
 - הארכת תוקפה של חוקת העבודה** עד ליום 31 בדצמבר 2016. כן נקבע בהסכם קיצור הליכי יישוב חילוקי דעות בין הצדדים לחוקת העבודה והבאתם, במקרה של אי יישובם על ידי הצדדים, בפני בורר מוסכם. עוד הוסכם בהסכם זה כי החל מ-1 בינואר 2012 תקוצר תקופת העסקתם של עובדים חדשים במעמד של עובד ארעי לשנתיים ותקופת הנסיון לעובדים במעמד מן המניין לשנה עם אפשרות להארכה לשנה נוספת בהסכמת הועד.
 - הסכם פדיון חופשה** - מתן אפשרות חד פעמית לעובדים מין המניין לפדות חופשות צבורות תוך הקטנת מספר ימי החופשה שניתן יהיה לצבור בעתיד.
 - הסכם העסקת כספרים ועובדי בנקאות ישירה** שיתקבלו לבנק החל מ-1 בינואר 2012, לתקופה של עד 5 שנים, על פי תנאי העבודה שנקבעו בהסכם.
 - הסכם בענין ארעי מחשוב,** שאפשר הגדלת המכסה של העובדים המועסקים במעמד של ארעי מחשוב מ-350 ל-750.
- הסכמים שנחתמו בשנת 2012.** ביום 15 בפברואר 2012, נחתם הסכם קיבוצי נוסף, לפיו הוחל הסכם הכספרים (ראו לעיל) גם על העובדים באותו מעמד בסניפי ה"קונספט" לסוגיהם.
- ביום 17 ביולי 2012 נחתם הסכם קיבוצי בנושא קליטתם ושיבוצם של 23 עובדי בדמ"ש לשעבר, שנמנו על הדרג הניהולי בבדמ"ש. בהתאם להסכם, עובדים אלה יועסקו בבנק בחוזים אישיים.

הסכם בעניין העברת עובדי בדמ"ש הקבועים לדיסקונט. ביום 3 במאי 2012, נחתם הסכם בין הבנק ובדמ"ש לבין ועד עובדי בדמ"ש והסתדרות החדשה. במסגרת ההסכם נקבע כי העובדים הקבועים של בדמ"ש יקלטו בבנק לאחר השלמת המיזוג כעובדים קבועים. הנהלת הבנק תציע לעובדים הקבועים שיבחרו שלא לעבור לבנק, תנאים מועדפים לפרישה מרצון. כמו כן נקבע בהסכם כי במסגרת המיזוג תופסק העסקתם של עובדי בדמ"ש שאינם קבועים, כאשר מיעוטם ייקלט בדיסקונט כעובדים ארעיים. בהסכם נקבע גם, בין היתר, כי השכר הבסיסי (כהגדרתו בהסכם) של עובד בדמ"ש קבוע המועבר לדיסקונט, יותאם למשכורת הטבלה של עובד דיסקונט (כהגדרתו בהסכם), בכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם.

צמצום מצבת העובדים

תוכנית פרישה 2011. התוכנית הותנעה בסוף חודש אוקטובר 2011, והסתיימה בחודש מרס 2012. במסגרת התוכנית יכלו הפורשים לבחור בין קבלת סכום הוני במועד הפרישה, לבין קבלת קצבה חודשית. במסגרת תוכנית פרישה 2011, פרשו 360 עובדים עד ליום 31 בדצמבר 2012 (4 מהם פרשו בשנת 2011). לפרטים נוספים, ראו ביאור 16 ד' לדוחות הכספיים.

הסבה וצמצום מצבת עובדי מיקור חוץ. בשנים 2011-2012 ננקט מהלך לצמצום ההעסקה של עובדי מיקור חוץ והסבת חלקם למעמד של ארעי מחשוב. כתוצאה מהמהלך האמור, ירדה מצבת העובדים בקטגוריה זו בכ-222 עובדים בשנת 2012 (2011: כ-226 עובדים). **פרישת עובדים בעקבות המיזוג עם בדמ"ש.** במועד קבלת ההחלטה בדבר המיזוג, עבדו בבדמ"ש 463 עובדים. בתקופה שעד השלמת המיזוג סיימו את עבודתם 104 עובדים. שאר 359 העובדים עברו לבנק דיסקונט במועד המיזוג. במהלך המחצית השנייה של שנת 2012, סיימו 36 עובדים את עבודתם. כ-30 עובדים שהיו אמורים לסיים את עבודתם, נקלטו לעבודה בטלבנק, להשלמת כח אדם חסר ביחידה זו. 14 עובדים נוספים צפויים לסיים את עבודתם במהלך החודשים הקרובים. חלק מחברי הנהלת בדמ"ש, ובכללם המנהלת הכללית, המשיכו להיות מועסקים על ידי בנק דיסקונט, לתקופה בת מספר חודשים, שנועדה להקל על תהליך השילוב התפעולי של פעילות המשכנתאות בבנק דיסקונט. **תוכנית פרישה מוקדמת בבנק מרכנתיל דיסקונט.** בתקופת הדוח השיק בנק מרכנתיל דיסקונט תוכנית לפרישה מרצון לכ-40 מעובדי המטה שלו, בעלות כוללת של כ-45 מיליון ש"ח. עד סוף שנת 2012, הגיע שיעור ההצטרפות לתוכנית לכ-73%.

השפעות ההסכמים הקיבוציים, תוכנית הפרישה וצמצום כח אדם

להערכת הנהלת הבנק, הסכם השכר לשנים 2011-2012, הסכם פדיון החופשה והסבת חלק מעובדי מיקור החוץ, יביאו לחיסכון כולל שבין 140 ל-150 מיליון ש"ח, על בסיס שנתי. החיסכון בגין הסכם השכר נאמד בהשוואה לתוספת שנתי ממוצעת של כ-5% לשנה. הסכם עדכון דרגות ושלבים, יביא לחיסכון הדרגתי בהוצאות השכר, בטווח הארוך. החיסכון השנתי בגין פרישת עובדים כאמור מסתכם, להערכת הבנק, בסך של כ-165 מיליון ש"ח. החיסכון בפועל במהלך שנת 2012 היה נמוך יותר, כתוצאה ממועדי הפרישה בפועל של עובדים. צמצום מצבת עובדי חוץ והסבת חלקם למעמד של עובדים ארעיים הקטין את ההוצאות. הסבת עובדים, והעסקתם הישירה כארעי מיחשוב, במקום העסקתם באמצעות בתי תוכנה, חוסכת כ-6.5 מיליון ש"ח על בסיס שנתי לכל 100 עובדים.

תגמול העובדים

רכיבי השכר המרכזיים הינם משכורת בסיסית, הכוללת תוספת וותק, ייצוג ודמי חיתום, לכל עובד לפי הוותק שלו ומעמדו. המשכורת הבסיסית מהווה בסיס לתשלום תוספות השכר וכן לתשלום דמי פיצול בשיעור של 2.5% מהמשכורת הבסיסית (בגין כל יום עבודה בפיצול, לעובדים הזכאים לכך) דמי משמרת (לעובדים הזכאים לכך), שעות נוספות, משכורת 13 ומענק יובלות. כמו כן, ישנו תשלום נוסף בשיעור של 4%, לפי הסכם קיבוצי מחודש ינואר 2006, המשתלם לזכאים לדמי פיצול. חלק משכרם של העובדים מוצמד למדד המחירים לצרכן. כאשר המדד שלילי, לא מתבצעת הפחתה בשכרם של העובדים והמדד השלילי מנוכה מעליות מדד בחודשים העוקבים. כמו כן זכאים העובדים לתוספות שונות. קידום עובדי הבנק נעשה באמצעות דרגות בלבד. עובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהסכם קיבוצי מיום 22 בנובמבר 2007 ניתנה לעובדים האפשרות להמיר את חופשת היובלות להיזון זכאים במהלך תקופת עבודתם כנגד סכומים כספיים שנקבעו על ידי הצדדים להסכם. באותו הסכם נקבע גם כי הזכות לחופשת יובלות וכן רכיבי שכר בגין גנון וקייטנה לא ינתנו לעובדים חדשים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011 בענין עדכון הדרגות והשלבים, הוכנסו שינויים ביחס לרכיבים והתנאים האמורים לעיל, שתחולתם על עובדים במעמד מן המניין שיקלטו או יוסבו למעמד זה החל מיום 1 בינואר 2012. כמו כן בוטלו לגביהם רכיבים מסוימים ונקבעו תקרות שכר לפי תפקידים ודרגות.

ביצוע שעות נוספות בידי עובדים הזכאים לתשלום עבור מותנה באישור מוקדם של הממונים. יצוין כי בבנק אין מערכת ממוחשבת למדידת שעות העבודה המבוצעות בפועל על ידי העובדים ("ישעון נוכחות"), למעט ביחס לחלק מהעובדים הארעיים. רוב עובדי הבנק זכאים לדמי הבראה בסכום גבוה משמעותית מהסכומים הקבועים על פי דין. כמו כן זכאים העובדים לתגמולים ולקרנות השתלמות, כמקובל.

לצורך חישוב פיצויי פיטורים כולל הבנק את המשכורת הבסיסית, שעות נוספות גלובלית (על פי דרגה), החלק ה-12 ממשכורת 13, וכן תוספות שונות. עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות גם לאחר פרישתם מהבנק, אשר דומות לאלו להן זוכים עובדים מן המניין. הבנק נערך לשינויים המתחייבים בהפרשות בגין פיצויי פיטורים מכח צו ההרחבה בענין הנהגת פנסיית חובה לכל עובד ומכח תיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל, אשר תחילתם מיום 1 בינואר 2008.

בהתאם לצו ההרחבה יידרש הבנק לבצע הפרשות לקופות אישיות לפיצויים וזאת עד לשיעור מירבי (מיום 1 בינואר 2014 ואילך) של 6% משכר העובד או מהשכר הממוצע במשך, כנמוך ביניהם. בהתאם לתיקון לחוק קופות הגמל הבנק אינו יכול לבצע הפרשות לפיצויי פיטורים במסגרת קופה מרכזית לפיצויים כפי שנהג עד כה, בגין עובדים חדשים החל מיום 1 בינואר 2008 ובגין עובדים אחרים החל מיום 1 בינואר 2011. לפרטים נוספים ראו ביאור 16 לדוחות הכספיים.

בהתאם להסכם מחודש יוני 2011, הבנק מבצע ההפרשות לפנסיה של העובדים כדלקמן: תגמולי המעביד - 6% משכר העובד (כולל אבדן כושר עבודה, אם העובד בחר בביטוח מנהלים), תגמולי העובד המינימליים - 5.5%, וכן נקבעה הפרשה של מלוא סכום הפיצויים בשיעור של 8.33% כולל סופיות ההפרשה (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים וזאת בהתייחס לעובדים חדשים - עובדים שהתקבלו לעבודה החל מיום 2 ביוני 2011 - ולעובדים קיימים, אשר בחרו באפשרות זו, מיום שבחרו זאת).

עוד נקבע בהסכם, כי כל עובד חדש יהיה זכאי לביטוח פנסיוני החל מהחודש הראשון לעבודתו וכן כי עובדים קיימים (מן המניין) יהיו זכאים לעבור להסדר הביטוח הפנסיוני לפי בחירתם.

מענק לעובדים (2011). ביום 29 באפריל 2012, אישר דירקטוריון הבנק, בגין התוצאות העסקיות של שנת 2011, מענק לעובדי הבנק, שעבדו בשנת 2011 ואשר עבדו גם במועד ההחלטה, בגובה של משכורת בסיסית אחת בממוצע.

תשלומים מיוחדים לדרג הניהולי

שעות נוספות משולמות לחלק מן המנהלים כשעות נוספות גלובליות.

עובד בדרג הניהולי שקיבל קידום, מקבל תוספת בגובה 5% (בתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה). עובד בדרג הניהולי שעבר מתפקידו, מקבל תוספת בשיעור של 2% עד 7% ממשכורת טבלה, בהתאם להחלטת ההנהלה, בהתחשב באחריות הנוספת ו/או במאמץ הניהולי המיוחד הדרוש להסתגלות בתפקידו בעקבות ההעברה, ובתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא עדכון הדרג והשלבים, הוכנסו שינויים בענין חלק מתנאי העבודה של עובדים חדשים במעמד מן המניין שיהפכו לעובדי הבנק במעמד זה החל מיום 1 בינואר 2012. בהקשר זה הופחת ממוצע דמי ההעברה ל-3% כמו כן נקבעו תקרות שכר מכסימליות על פי קבוצות, בהתאמה לדרגות הניהול המקובלות בבנק.

עובדים ב-3 הדרגות הבכירות האחרונות (מנהל בכיר, עוזר למנכ"ל, עוזר בכיר למנכ"ל), זכאים לקבל מהבנק רכב צמוד ומימון מלא של קו טלפון אחד בביתו של הבכיר.

ליום 31 בדצמבר 2012 הגיע מספר העובדים בדרג הניהולי ל-1,337 (31 בדצמבר 2011: 1,328 עובדים).

קבוצת נושאי המשרה ועובדי ההנהלה הבכירה בתאגיד

לחברי קבוצה זו תקופת הודעה מוקדמת ארוכה מהקבוצה בחוק וכן מוגדרת לגבי כל אחד מהם תקופת הגבלת העיסוק (בין חודשיים לשנה), אשר בגינה הם זכאים למענק הסתגלות (2-12 חודשי משכורת).

לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 13 ד' לדוחות הכספיים.

תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק

לפרטים בדבר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק, ראו ביאור 16 י' לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר ויתור נושאי משרה בקבוצה על המענק בגין שנת 2012, ראו ביאור 16 י' וביאור 22 ד' לדוחות הכספיים. הוויתור של נושאי משרה כאמור נאמד בסך של כ-18.6 מיליון ש"ח. (האומדן האמור מניח בחלק מהמקרים שהמדד האיכותי דומה לשנת 2011 ובמקרים אחרים המדדים הכמותיים שוקללו ללא המדד האיכותי).

עבודה ביום המנוחה

תורנים של מערך המחשוב ואנשי הבטחון של הבנק עובדים בימי המנוחה הקבועים בחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951. עבודת תורני המחשב בימים אלה טעונה היתר מיוחד, המצוי בידי הבנק ומוארך מעת לעת. עבודת אנשי הבטחון נעשית בהתאם להיתר כללי.

פרישת עובדים

להלן נתונים בדבר מספר העובדים שפרשו מהבנק בשנים 2008-2012:

השנה	מספר כולל של עובדים שפרשו (כולל בפרישה מוקדמת)	מספר העובדים שפרשו בפרישה מוקדמת
2012	429	356
2011	59	5
2010	62	13

הטבלה האמורה מציגה את נתוני הפרישה בבנק בלבד. לפרטים בלבד היקפי הפרישה בקרב עובדי בדמ"ש, ראו לעיל.

יחסי העבודה בחברות הבת העיקריות

כאל. ביום 21 בדצמבר 2011 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין כאל לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והוועד הארצי של עובדי החברה, שקובע את תנאי ההעסקה, הזכויות והחובות של עובדי החברה (למעט עובדים מסוימים שהוחרגו מתחולת ההסכם). במסגרת ההסכם נקבעה, בין היתר, זכאות למענקי יובל ולמענק חתימה חד פעמי.

ההסכם יהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2014, ויתחדש מאליו לשלוש שנים נוספים בכל פעם, וחוזר חלילה, אלא אם אחד הצדדים יודיע למשנהו, חודשיים לפני תום התקופה, על רצונו לסיים את ההסכם או לשנותו.

במסגרת ההסכם נקבעה, בין היתר, תוספת שכר לשנת 2011, בהתאם לשכרו של העובד ולוותק היחסי שצבר בחברה, וכן תוספת שכר שנתיית סלקטיבית בשיעור ממוצע של 3.5% לכל אחת מהשנים 2012, 2013 ו-2014.

בנק מרכנתיל דיסקונט. יחסי העבודה עם עובדי בנק זה, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה בסיסי - "חוקת העבודה" - והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלה נקבע, בין היתר, כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ.

קידום העסקת נשים מהמגזר החרדי

כאל מפעילה מוקד שירות לקוחות במודיעין עילית המעסיק כ-170 נשים חרדיות ומהווה חלק אינטגרלי ממחלקת שירות לקוחות פרטיים. מוקד שירות זה מותאם לצרכיהן של נשים מהמגזר החרדי, תושבות האזור. המוקד נבחן ועומד ביעדים ומדדים עסקיים ומשלב באופן אינטגרטיבי בין הצרכים העסקיים של הארגון והלקוחות ובין צרכיהן האישיים של עובדות המוקד.

מגבלות חקיקה תקינה והסדרה

כללי. בנוסף לחוקת העבודה, ההסכמים הקיבוציים והסדרי העבודה השונים הקיימים מעת לעת, הבנק פועל במסגרת חוקים ותקנות החלים על כלל המשק. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות החלות על הבנק בקשר עם יחסי העבודה בו.

החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה. ביום 19 ביוני 2012 נכנס לתוקף החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011, שמטרתו "להגביר ולייעל את אכיפתם של דיני העבודה". במסגרת החוק נקבע מנגנון אכיפה מנהלי הכולל התראות והטלת עיצומים כספיים על מעסיקים המפרים את חוקי העבודה, אשר יהוו חלופה להגשת כתבי אישום פליליים. החוק מטיל אחריות נרחבת על מעסיקים ביחס לעובדיהם הישירים וכן כמזמיני שירותים, ביחס לאכיפת והבטחת זכויותיהם של עובדי שמירה והאבטחה, ניקיון והסעדה המועסקים בחצריהם. החוק אוסר על התקשרות בין מזמיני שירותים לקבלנים בחוזים, שאינם מבטיחים תנאי שכר בסיסיים לעובדיהם. הבנק נערך בהתאם למתחייב מדרישות החוק.

תיקון 24 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958. ביום 1 בפברואר 2009, נכנס לתוקף תיקון 24 לחוק הגנת השכר, על פיו על מעסיק ליתן לעובדיו תלוש שכר מידי חודש עם פירוט התשלומים המשולמים לעובד. בתיקון נקבעה חובה לציין בתלוש השכר פרטים מסויימים לגבי הרכב השכר. כמו כן, יש לפרט את מספר ימי העבודה שבהם עבד העובד בפועל ומספר שעות העבודה בפועל של העובד, לרבות השעות הנוספות, בהתאם לרישום נוכחות, על פי החלופות שנקבעו בחוק. בתיקון נקבעו סנקציות פליליות וסעדים אזרחיים.

הבנק נערך ליישום החוק, לרבות שנוי שיטת רשום הנוכחות והמשך הידברות עם ועד העובדים בעניין זה. יצוין כי לגבי חלק גדול מהעובדים הלא מאורגנים מופעלת בבנק מערכת דיווח נוכחות ממוחשבת.

פסק דין בעניין חובת פרישה מטעמי גיל. בחודש דצמבר 2012, נתן בית הדין הארצי לעבודה פסק דין חדשני בענין חובתם של מעסיקים לשקול פניות של עובדים העומדים בפני פרישה מחמת גיל (67), והמבקשים להמשיך העסקתם. לפי פסק הדין, על המעסיק לשקול את פניית העובדים בהתאם לנסיבותיו האישיות של כל עובד ולא רק בהתאם לצרכיו. בפועל פנו כבר מספר עובדים בבקשות כנ"ל והבנק נערך לקיום ההליכים בהתאם למתחייב מפסק הדין.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

בחודש אפריל 2009, הודיע המפקח על הבנקים כי במטרה להפחית סיכונים הנובעים ממבני תמריצים בלתי נאותים, התאגידים הבנקאיים ותאגידים שבשליטתם נדרשים לאמץ מדיניות תגמול הולמת. מדיניות זו תיקבע על ידי הדירקטוריון בהתבסס על שיקולים כלל ארגוניים רחבים (כלל עלויות השכר, פערי שכר רצויים בין הדרגים השונים ועוד) ועל העקרונות שפורטו במסמך האמור. מדיניות התגמול תהיה מדיניות כוללת אשר תתייחס לכלל העובדים בתאגיד, כאשר דגש מיוחד יינתן לתגמול ההנהלה הבכירה ועובדים אשר להם השפעה על נטילת הסיכונים של התאגיד. התאגידים הבנקאיים נדרשו לבחון את ההסכמים הקיימים אל מול מדיניות התגמול שתיקבע ולפעול, ככל שניתן, לשינוי/עדכון ההסכמים, אשר אינם עולים בקנה אחד עם מדיניות זו.

הנהלת הבנק השלימה את הכנתו של מסמך מדיניות תגמול, אשר אושר בדירקטוריון בחודש ינואר 2010. בשנת 2010 גובשו עקרונות ליישום מדיניות התגמול בבנק, אשר תואמים את מדיניות התגמול שאושרה, בהתאמה לאופי הפעילות והסיכונים בחטיבות הבנק השונות. מערך משאבי אנוש נמצא בשלבים הסופיים של גיבוש תוכנית היישום, ועם השלמתה היא תובא לאישור ההנהלה והדירקטוריון.

מסמך מדיניות התגמול הועבר לחברות הבת העיקריות בקבוצה. מערך משאבי אנוש ליווה את חברות הבת העיקריות בהכנת מסמכי מדיניות התגמול שלהן, והעיר את הערותיו טרם אישורן בדירקטוריונים של חברות הבת.

תוכנית התגמול ליו"ר הדירקטוריון של הבנק ולמנכ"ל הבנק (ראו ביאור 22 ו' ו-ז' לדוחות הכספיים) ותוכנית התגמול לחברי הנהלת הבנק (ראו ביאור 16 י') הוכנו בהתאם לעקרונות מדיניות התגמול שנקבעה. גם תוכניות התגמול שנקבעו בשנת 2011 בכאל ובבנק מרכנתיל דיסקונט, הוכנו בהתאם לעקרונות מדיניות התגמול שנקבעה בחברות הבת האמורות.

הבנק נערך ליישום הדרישות החלות עליו בעקבות תיקון מס' 20 לחוק החברות (ראו "חקיקה ופיקוח" לעיל). במסגרת זו פועל הבנק להתאמת מדיניות התגמול שאושרה על ידו כאמור בחודש ינואר 2010, לדרישות התיקון.

תכנון ופיתוח המשאב האנושי

פיתוח המשאב האנושי והפיתוח הארגוני בבנק נגזרים מהמיקודים האסטרטגיים ומחזקים את יכולת הבנק לעמוד בהצלחה באתגרים העסקיים והארגוניים הניצבים בפניו, באמצעות:

- **ניהול ומנהיגות** - בניה, טיפוח וחיזוק שדרת הניהול בבנק, לכל אורכה, באמצעות פיתוח מנהיגות ניהולית תומכת אסטרטגיה, מיקוד לקוח ותרומה לביצועים העסקיים (ביצועיות, רוחניות והשאת ערך) ומוכוונות לטיפוח ופיתוח ההון האנושי.

(1) תכנון כח אדם ארוך טווח

- המשכיות ניהולית ("עומק ספסל") - תהליך ארגוני, המבקש להבטיח קיומו של קאדר ניהולי לאיוש תפקידי המפתח בבנק. בשנת 2012 נבנתה מפת יכולות ניהוליות נדרשות לתפקידי הליבה, מופו תפקידי מפתח בבנק, ואף החלה בניית תכניות פיתוח להשלמת פערם (גיוס, השמה והכשרה) עבור חלק מתפקידי המפתח.

- תוכנית מסלולי קריירה - בניית מפת מסלולי פיתוח, לניוד והכוונת עובדים להתפתחות תפקידית והתקדמות במשפחות עיסוקים מרכזיות. בשנת 2012 נערך מיפוי מסלולי הפיתוח המרכזיים ב-4 החטיבות העסקיות בבנק.

(2) פיתוח מנהלים מכהנים - בניין הכוח ומיצוי.

- העשרה אקדמית להנהלה הבכירה בבנק ובחברות הבת בקבוצת דיסקונט, כמובילי נושאים אסטרטגיים;

- "מופת" - מסגרת פיתוח אישית רב-שנתית לקאדר של 27 מנהלים, שאותו כבעלי פוטנציאל לאיוש תפקידי ניהול בכירים;

- "כח 200" - פיתוח מנהלי ביניים ברוחב הארגון ככח ניהולי יוזם. דגש מיוחד ניתן לחניכה ברוחב הארגון כמנוף להטמעת ערכים ויכולות בתרבות הארגונית והניהולית של הבנק.
- "חדר כושר ניהולי" - סביבת תרגול מעשי-יישומי, ממוקד נושא, להעצמת מגוון היכולות והכישורים הניהוליים של מנהלים בבנק;
- פיתוח צוות אורגני - בשנת 2012 הופעלו תוכניות פיתוח ברמה הארגונית לבניית צוות, חיזוק תפיסת תפקיד ניהולית ופיתוח מיומנויות ניהול וחניכה בקרב ראשי צוותים בדיסקונט מהיר וקציני צוות.
- (3) עתודות - בניית הקאדר הניהולי העתידי
- הכשרת ומיון עתודות לקראת תפקיד - "עתודה לניהול" (ניהול זוטרי) ו"עתודה לניהול סניף" (ניהול ביניים);
- "בנקאות מתקדמת" - מסלול פיתוח ממיון לבניית קאדר בעלי פוטנציאל לתפקידי ניהול בסניפים;
- "אופקים" - מסלול לפיתוח והכשרת מגויסים לתפקיד ניהול סניף. המסלול כולל הכשרה מקצועית, התנסות בסניפים וביחידות עסקיות, הכשרה ניהולית וחניכה.
- **הפיתוח האישי** הינו נדבך מרכזי בהעצמה הניהולית, ומתבצע במגוון מתודות לשכלול כישורים, הערכה ומשוב:
- ליווי וייעוץ למנהלים בכניסה לתפקיד חדש ו/או אימון ניהולי בתפקיד;
- ליווי מנהלים ויחידות בתהליכי שינוי - נוכח סגירת מוקדי האשראי וריכוז הפעילות במרכזי העסקים, מיזוגי סניפים, והרחבת תחומי אחריות והיקף הפעילות של מוקד שימור הלקוחות;
- 'הערכה הפוכה' - הערכת המנהלים על ידי עובדיהם וביצוע הערכה עצמית על ידי המנהלים. על בסיס ההערכות ניתן משוב ייעוצי למנהלים.
- **שיפור מקצועיות ושימור המקצוענים**
- גיוס ועיצוב תמהיל המשאב האנושי בדמות פרופיל "רצוי", הבניית והטמעת מסלולי קריירה ומהלכי הכשרה ושימור מותאמים להתנהגות עסקית רצויה;
- מופו תפקידי הליבה העסקיים בייעוץ, באשראי, ובצוותי שירות ובנקאות. הוגדרו דרישות התפקיד, זוהו פערי הידע והותאמו מערכי פיתוח והכשרה.
- החל גיבוש מענה הדרכתי למהלך האסטרטגי של חיזוק תפיסת מיקוד לקוח במערך הסניפים, ובכלל זה:
- תפיסת הפעלה ניהולית לפי מגזרים ושירות יוזם ממוקד לקוח (בשנת 2012 בוצעה הכשרה לכ-23 סניפים);
- הפניית שיחות כללית/אישית לטלבנק - הדרכת נציגי השירות וראשי הצוותים בטלבנק ובסניפים;
- הכשרת הצוות הניהולי בסניפים. דגש מיוחד ניתן בשנת 2012 לשיפור רמת המקצועיות של מנהלי הסניפים וסגניהם בתחום האשראי (אשראי צרכני ואשראי עסקי). וכן הכשרות בתחומי הרגולציה (ציות, IFRS והוראות 301 ו-313).
- יועצים פנסיוניים - הכשרות בנקאיות מתקדמות בנושאי הפנסיה, בדגש על ניהול הקשר עם הלקוח;
- רכזי אשראי - הכשרה עסקית ייעודית לפיתוח מקצועיות רכזי האשראי כזרוע המקצועית של הפלח העסקי בחטיבה הבנקאית. בשנת 2012 החלה הכשרת רכזי אשראי.
- הכשרות מקצועיות מתמחות בתחומי ה-IT, ניהול פרויקטים והנחיית קבוצות (הסמכת 18 מנהלים בדרג הביניים כמנחים פנים ארגוניים במטרה לבנות יכולות פנימיות להנחלת תרבות ארגונית והטמעת שינוי).
- במסגרת יעד פיתוח מקצועיות בעלי תפקידי משאבי אנוש, הוסמכו מנהלי יחידות ובעלי תפקידים במערך משאבי אנוש כמובילי הסמכה, מומחים בכירים ומומחים מטעם העמותה לניהול, פיתוח וחקר משאבי אנוש.
- הכשרות קצרות ושימויות, כולל 'למידה מרחוק'. חלק מההדרכות הועברו באמצעות למידה מתוקשבת, אשר ייחודה בהגעה מהירה ל"שולחן העבודה" של העובד והעברת מסר אחיד וברור לאוכלוסיה גדולה.
- חיזוק האוריינטציה לבנק ולמערכת הבנקאית - שיפור הידע וההיכרות של עובדים, העושים את צעדיהם הראשונים בבנק, עם עולם התוכן הבנקאי בכלל ועם בנק דיסקונט בפרט.
- **ניהול שינוי**
- יישום גישה רב תחומית להטמעת השינוי וניהולו בפרויקטים אסטרטגיים חוצי ארגון, תוך מיקוד בהון האנושי.
- במהלך שנת 2012 הופעלה מתודולוגיית ניהול שינוי במסגרת שני פרויקטי רוחב אסטרטגיים:
- מיזוג בדמ"ש - ניהול השינוי במימדי הדרכה, ליווי ייעוצי אישי למנהלי בדמ"ש אשר נקלטו בבנק דיסקונט, ניהול ידע ותקשורת פנים ארגונית (תוכנית קליטה, תקשורת מסרים מניעים וכנסי welcome).
- הטמעת המודל העסקי בבנקאות הפרטית - ליווי הקמת חטיבת נכסי לקוחות, בדגש על הכשרה ייעודית ועל מיצוב היחידה. כמו כן, נבנתה תוכנית תקשורת פנים למיצוב המודל העסקי החדש.

שיפור השירות

תפיסת השרות של בנק דיסקונט רואה בלקוח אדם המספק לארגון ולעובדיו משמעות, עבודה ופרנסה. הבנק שואף לייצר עבור לקוחותיו חווית שרות אישית, שתגרום לכך שימשיכו ולבחור בו כבנק שלהם.

בשנת 2012 המשיך מהלך הדרכה להטמעת תפיסת השרות בחטיבה הבנקאית. ההטמעה שולבה בפרויקטים שונים כמו ניהול על פי מגזרים והפנית שיחות לטלבנק. במקביל, הושלם מהלך למול הבנקאות הפרטית הישראלית, להטמעת תורת השרות של המגזר בקרב כל העובדים בחטיבה.

מדידת חווית הלקוח. גם בשנת 2012 נמשכה מדידת חווית הלקוח הרב ערוצית, בסניפים ובמרכזי ההשקעות. נתוני המדידה מועברים למנהלי היחידות העסקיות בסמיכות לקבלת הממצאים ומהווים תשתית להפקת לקחים וניתוח עוצמות וחולשות במתן מענה ללקוחות. במקרים בהם נדרשת התערבות מיידית, מנהל היחידה פונה ללקוח לצורך מתן מענה אישי. בנוסף עודכן סטנדרט המענה בבנקאות הישירה, הן ללקוח הפונה טלפונית לבנק והן בחזרה ללקוח שפנה לסניפי הבנק.

טיפול בתלונות. צמצום מספר התלונות וכמות התלונות המוצדקות הוגדרו גם בשנת 2012 כיעד מערכתי. המאמץ הממוקד בשנים האחרונות הביא לשיפור נמשך בתחום זה. מספר התלונות שהתקבלו באמצעות אגף יחסי בנק-לקוח בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ירד מ-251 תלונות בשנת 2011 ל-241 תלונות בשנת 2012, ירידה של כ-4%. שיעור התלונות שנמצאו מוצדקות ירד בשנת 2012 ב-20% מ-39% בשנת 2011 ל-31% בשנת 2012. שיעור התלונות שנמצאו מוצדקות ירד מ-21.2% בשנת 2011 ל-20% בשנת 2012. יצוין כי שיעור התלונות המוצדקות בשנת 2012 משקף גם את נתוני התלונות בנושא משכנתאות בעקבות מהלך מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות. הציון שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים על איכות הטיפול בתלונות היה 97.4% בשנת 2012, לעומת 98.7% בשנת 2011.

ניהול ידע

ניהול הידע מהווה נדבך חיוני בניהול מקצועיות העובדים ואיכות השרות בבנק. הפורטל הארגוני במערכת האינטראנט בבנק דיסקונט מהווה כלי מרכזי בניהול הידע. ניהול הידע נועד לתת מענה למספר אתגרים מרכזיים: אגירת ידע מקצועי, שימורו ושימוש חוזר בו; שיתוף בידע מקצועי; הפיכת ידע סמוי לגלוי; ניתוב הידע הנדרש למשתמש בזמן הקצר ביותר.

בשנת 2012 החל מיפוי תהליכים ומערכות ניהול ידע בבנק ביחס לתקן מערכות ידע של מכון התקנים. **הפקת לקחים.** במסגרת קידום הלמידה הארגונית והטמעת תפיסת ניהול הסיכונים, הבנק מטפח תרבות של הפקת לקחים - להרחבת הידע הארגוני, שיתוף בידע, שכפול הצלחות והימנעות מכשלים. בשנת 2012 הותנע מהלך להטמעת תפיסת ותהליכי הפקת לקחים בקרב מנהלי מוקדי סיון וקציני צוות בסניפים.

תרבות ארגונית

הקוד האתי של דיסקונט. בשנת 2012 נמשך תהליך הנחלת הקוד בארגון, בהובלת המנהלים, בהתאם לשרשרת הניהול.

תקשורת פנים ארגונית - לוקחים אותך אישית. הבנק משקיע בפיתוח תקשורת פתוחה ודו כיוונית עם העובדים.

במסגרת זו מתקיימים מפגשים ברמות שונות, קבוצות דיון ותהליכי משותף, ובכלל זה:

- 'שולחנות עגולים' - מפגשי 'פנים אל פנים' של המנהל הכללי או אחד מחברי המנהלה עם מנהלים ועובדים;
- 'הנהלה בשטח' - סיורים חודשיים של חברי המנהלה בסניפים וביחידות שטח בליווי מנהלים בכירים מהמטה שלהם;
- סקרים פנים ארגוניים.

במטרה להרחיב את הידע וההבנה של העובדים לגבי מכלול פעילויות הבנק ולהעביר מסרים ארגוניים, נעשה גם במהלך שנת 2012 שימוש במגוון ערוצי תקשורת, ובכלל זה: פורום בכירים - מפגש רבעוני בהובלת המנהל הכללי; "יומן הבוקר" - מהדורת חדשות טלוויזיונית שבועית, המציגה נושאים בליבת העשייה; פורטל העובדים (אינטראנט); "זווית אישית" - ניזולטר אינטרנטי ובו חדשות ועדכונים בנושאים בעלי ענין לעובדים; "מדברים אסטרטגיה" - "חיבור" המנהלים למהלכים אסטרטגיים וארגוניים בקבוצת דיסקונט, כסוכנים לתיקשור המידע ומשמעויותיו; "מדברים תוצאות" - תיקשור התוצאות העסקיות ומשמעותן לאורך שרשרת הניהול, במטרה להגביר את האחראיות ואת מחויבות הפרט והיחידה לבנק.

מדידה והערכה. בשנת 2012 הושקעו משאבים בשכלול כלי המדידה וההערכה, במטרה ליצור תשתית למדידת תפוקות אובייקטיבית ויחסית, היוצרת הבחנה אמיתית ומניעה לפעולה. בין היתר, גובש מתווה חדש להערכת עובדים. תהליך הערכה שקוף, המעודד דיאלוג בין המנהל לעובד כמצע לשיפור ביצועים ומאפשר זיקה בין הביצועים לתגמול. בשנת 2012 נבנו תהליכי ההערכה, נרכשה והותאמה מערכת מחשב ייעודית לביצוע ההערכות, החלה היערכות להדרכה של כל המנהלים המעריכים וגובשה תכנית תיקשור.

הדרכה

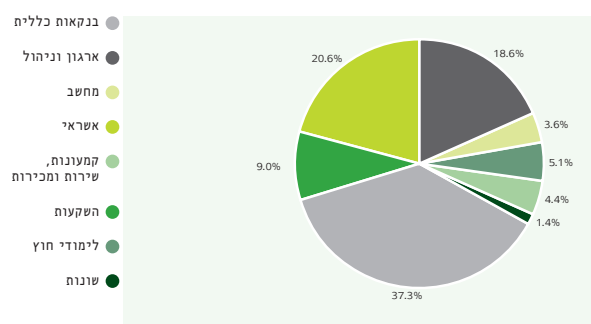
בשנת 2012 קיבלו העובדים בבנק מענה רחב לצרכיהם המקצועיים באמצעות הכשרה והדרכה נרחבת לליבת התפקיד (הסמכה), שיפור ביצועים עסקיים (כשירות) וסגירת פערי ביצוע. דגש מיוחד ניתן ל"נגיעה אישית" בכל עובד על פי צרכי הידע שלו. הלמידה היא ערך מרכזי בבנק דיסקונט. היא תומכת בהעמדת הון אנושי כשיר וזמין למימוש האסטרטגיה העסקית של הבנק וקידום יעדי, תוך הקפדה על מיצוי ומיקסום השימוש ביכולות פנימיות ועל שיפור מתמיד. במהלך השנה הושלמו פערי הידע, בתחומים השונים, על פי איתור צרכים שנעשה בחטיבות השונות. בין היתר, ניתן מענה לצרכי פיתוח והדרכה, אשר נבעו מהוראות רגולטוריות, המשליכות על עולם הבנקאות ו/או הוראות צרכניות.

היקף ההדרכה. מניין ימי ההדרכה בשנת 2012 הגיע ל-30,800 בהשוואה לכ-30,400 בשנת 2011, עליה של 1%. הנתון של מניין ימי ההדרכה מתייחס לימי ההדרכה שהתקיימו בפועל, במתקני המכללה, והוא אינו נותן ביטוי לפעילויות הפיתוח, ההעשרה והלמידה העצמית הענפה, אשר בוצעו במגוון נושאים ותחומים. כך, בשנת 2012 ביצעו עובדי הבנק 12,680 אינטראקציות למידה מרחוק, תוספת של אלפי ימי למידה.

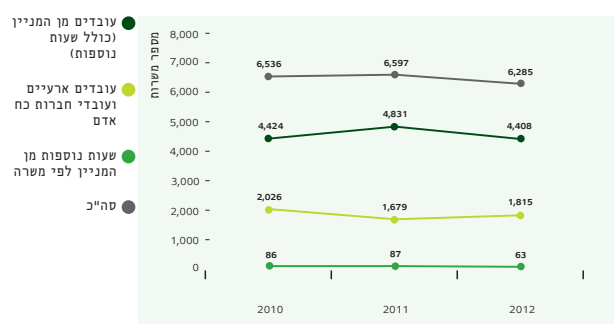
השקעה בהדרכה ובפיתוח עובדים

השקעות הבנק בפיתוח המשאב האנושי, בהדרכה ובעיצוב תרבות ארגונית הסתכמו בשנת 2012 בכ-11.3 מיליון ש"ח. בשנת 2011 הסתכמו ההשקעות כאמור בסך של כ-15.6 מיליון ש"ח. הסכומים האמורים כוללים הכשרת עובדים בנושאים שונים (פיתוח וביצוע הדרכה וייעוץ להדרכה). כמו כן, כולל הסכום את ההוצאות למימון לימודים אקדמיים לעובדי הבנק וכן הוצאות בגין השתלמות מקצועית, ימי עיון וכיוצ"ב. הסכום אינו כולל עלויות עקיפות בגין שכר עובדי הדרכה, שכירות ואחזקת מבנה. הסכום אינו כולל גם את החלק היחסי בשכר העובדים בגין שעות השתתפותם בהדרכה, במסגרת ההדרכה של הבנק, בלמידה עצמית באמצעות המערכות הממוחשבות ללמידה מרחוק ובמסגרות חיצוניות. כמו כן, לצורך ביצוע הדרכות בבנק מופעלים חונכים ושותפי הדרכה שנמנים על עובדי הבנק, אשר משלבים בעבודתם השוטפת גם סיוע בחונכות, בהדרכה ובפיתוח חומרי הדרכה. העלות אינה כוללת גם את העלויות בעניין זה.

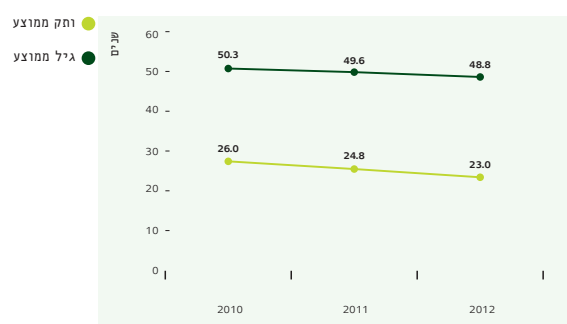
ימי הדרכה

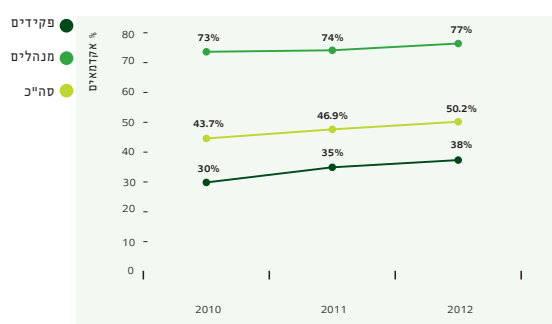
מספר משרות של עובדים בבנק

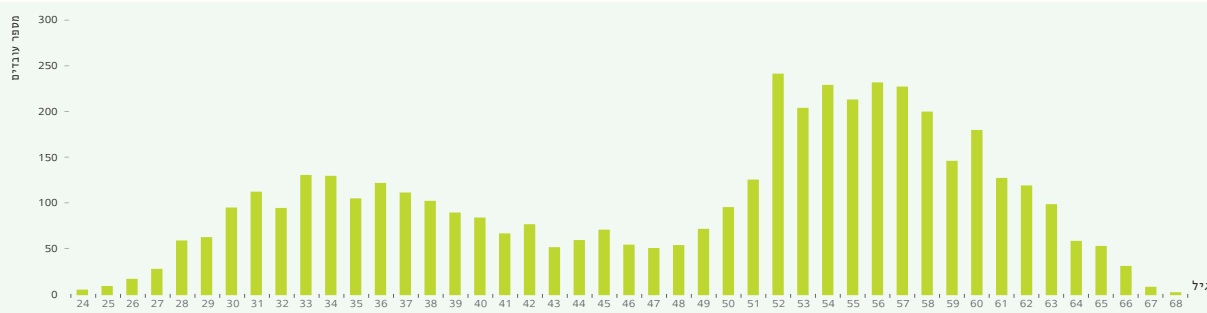
ותק ממוצע וגיל ממוצע

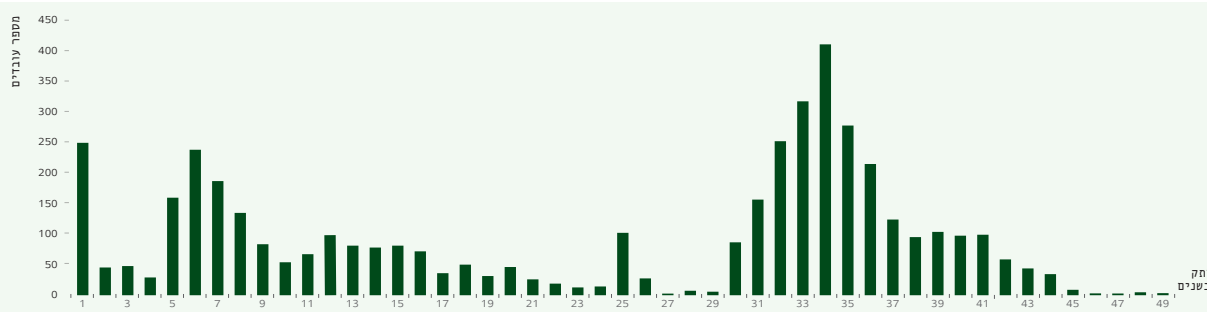
שיעור אקדמאים לפי דרג

התפלגות עובדים מן המניין לפי גיל - מצבת עובדים 12/12

התפלגות עובדים מן המניין לפי ותק - מצבת עובדים 12/12

השליטה בבנק

המחזיקים במניות הבנק

ביום 31 בדצמבר 2012 ובמועד סמוך למועד פרסום דוח זה החזיקה קבוצת ברונפמן-שראן 265,164,841 מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (להלן: "מניות רגילות"), המהוות כ-25.16% מהון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו. החזקות קבוצת ברונפמן-שראן במניות הבנק הינן כלהלן:

159,098,904 מניות רגילות, המהוות כ-15.10% מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops Acquisition Group LP (להלן "Treetops");

106,065,937 מניות רגילות, המהוות כ-10.06% מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops II Acquisition Group LP (להלן "Treetops II");

Treetops הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותפים המוגבלים ב-Treetops הינם חברי קבוצת ברונפמן, כמפורט להלן:

- Edgar Miles Bronfman IDB Trusts A through G (שבע נאמנויות), אשר הנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן מחזיקות בכ-64.273% ב-Treetops;

- מתיו ברונפמן מחזיק ישירות בכ-6.424% ב-Treetops;

- Matthew Bronfman IDB Trust, אשר הנהנה שלה הוא מתיו ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;

- Lev B. Holly IDB Trust, שהנהנית שלה היא הולי ב. לב, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;

- Adam R. Trust IDB Bronfman, שהנהנה שלה הוא אדם ר. ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops.

אדגר מ. ברונפמן הינו אביהם של מתיו ברונפמן, הולי ב. לב ואדם ברונפמן; כל הנאמנויות המפורטות לעיל, ייקראו להלן, ביחד, "נאמנויות ברונפמן". הנאמנים של כל אחת מנאמנויות ברונפמן, ייפו את כוחו של הנהנה של הנאמנות (ולגבי הנאמנויות שהנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן, אבי המשפחה - ניתן יפוי הכח לאדגר מ. ברונפמן ומתיו ברונפמן, ובלבד שבמקרה של מחלוקת ביניהם, דעתו של מר אדגר מ. ברונפמן תיגבר), לקבל את כל ההחלטות ביחס להשקעה בבנק, למעט במקרים של החלפת מיופה הכח (בכפוף לאישור מוקדם של בנק ישראל), ביצוע השקעות נוספות ב-Treetops או בבנק, וכן מכירה, התקשרות בהסכם מיזוג או העברה כלשהי של האינטרסים של הנאמנות, ב-Treetops או בבנק.

- PLM/IDB Investment LLC, חברה בבעלותו המלאה של פיליפ מילשטיין, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;

- Rubinoff IDB Holdings LP, שותפות מוגבלת בבעלותו המלאה של מייקל ראובינוף, מחזיקה בכ-3.207% ב-Treetops.

בנוסף לחברי קבוצת ברונפמן, השותפות המוגבלת Treetops Special Limited Partner LP, שהתאגדה באיי קיימן (להלן: "SLP"), מחזיקה, כשותף מוגבל, בכ-0.2% ב-Treetops. (השותפים המוגבלים ב-SLP, הינם מתיו ברונפמן (כ-65%) וכן מייקל ראובינוף, באמצעות Rubinoff IDB Holdings LP (כ-35%). השותף הכללי של SLP, הינה חברת Treetops SLP Ltd. (חברה בבעלותו המלאה של מתיו ברונפמן, שהתאגדה באיי קיימן), והיא מחזיקה בכ-0.2% ב-SLP).

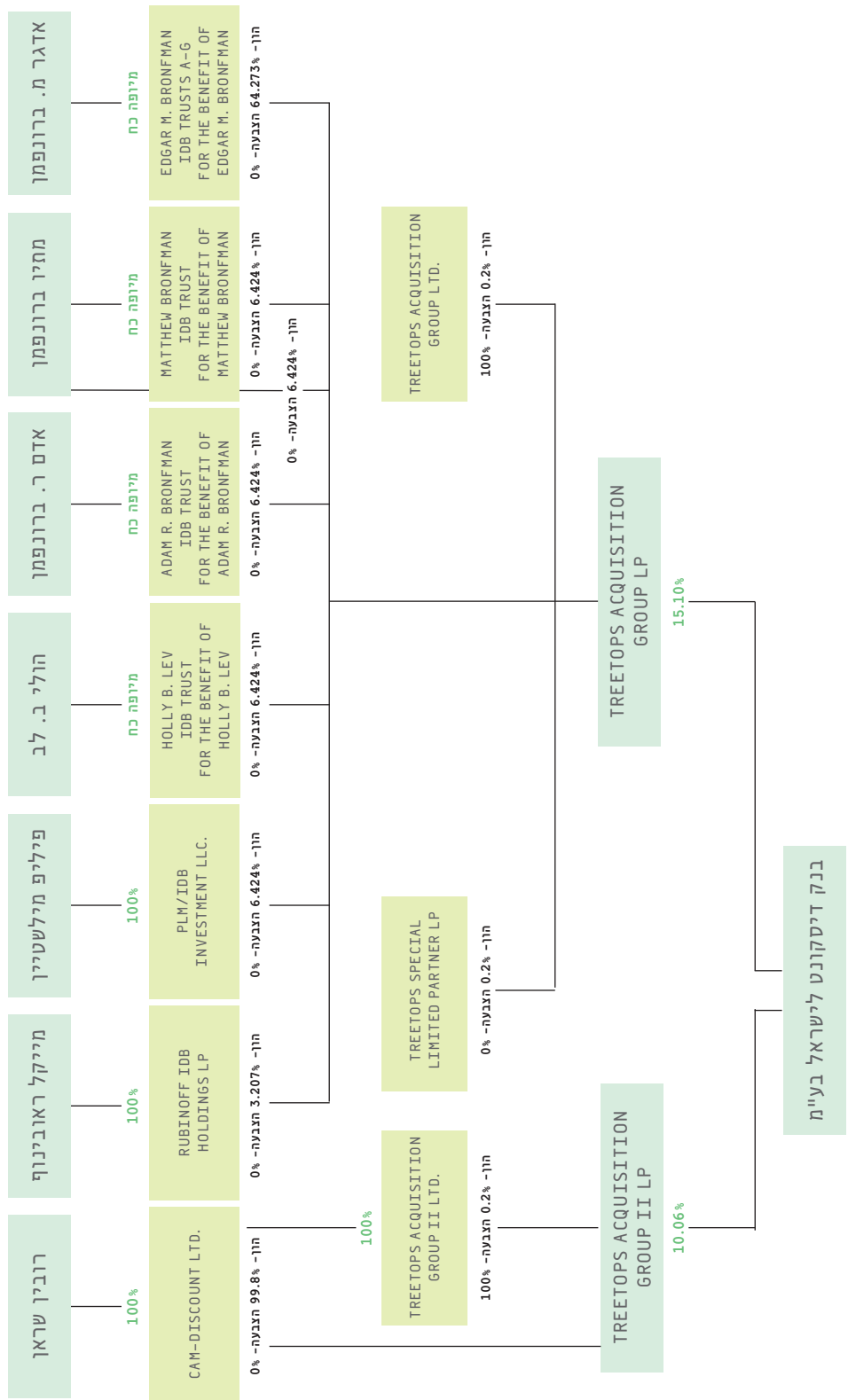
השותף הכללי של Treetops, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops, הינו Treetops Acquisition Group Ltd. (להלן: "Treetops Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן. אמצעי השליטה ב-Treetops Ltd. מוחזקים על ידי חברי קבוצת ברונפמן, בהתאם ליחס החזקותיהם ב-Treetops.

Treetops II הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותף המוגבל ב-Treetops II הינו חברת Cam Discount Ltd. (להלן: "Cam Discount"), המחזיקה בכ-99.8% ב-Treetop II. Cam Discount הינה חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי רובין שראן. השותף הכללי של Treetops II, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops II, הינו Treetops Acquisition Group II Ltd. (להלן: "Treetops II Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי Cam Discount.

לפרטים בדבר ההסדרים בין הרוכשים לבין עצמם ראו בפרק זה להלן.

בעלי השליטה הסופיים בבנק הינם ה"ה: אדגר מ. ברונפמן, מתיו ברונפמן, אדם ר. ברונפמן, הולי ב. לב, מייקל ראובינוף, פיליפ מילשטיין ורובין שראן.

המחזיקים בגרעין השליטה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ

היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק

ביום 29 בינואר 2006, לאחר התייעצות בועדת הרישיונות, נתן נגיד בנק ישראל היתר לה"ה אדגר מ. ברונפמן, מתיו ברונפמן, אדם ר. ברונפמן, הולי ב. לב, מייקל ראובינוף, פיליפ מילשטיין ורובין שראן (להלן: "הקבוצה"), לשלוט יחד ולהחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 26% מכל סוג של אמצעי שליטה בבנק (לפרטים בדבר תיקון להיתר, על פיו השיעור יהיה 25.01% למשך תקופה מוגבלת, ראו להלן). בנוסף, התיר הנגיד לחברי הקבוצה להחזיק אמצעי שליטה נוספים בבנק, בשיעור שלא יעלה על 40% מכל סוג של אמצעי שליטה, והכל בכפוף לשיעור שנקבע לעניין זה לגבי כל אחד מחברי הקבוצה בנכספח להיתר. בנספח להיתר פורטו החזקות חברי הקבוצה בבנק ובשותפויות Treetops-I Treetops-II, כמפורט בפרק "המחזיקים במניות הבנק" לעיל. נאסר על התאגידים והנאמנויות שפורטו כאמור לעסוק בעיסוק כלשהו פרט להחזקת אמצעי שליטה בבנק. כן פורטו בנספח להיתר השיעורים הנוספים של אמצעי שליטה בהם רשאי כל אחד ממרכיבי הקבוצה להחזיק, מעבר לחלקו בגרעין השליטה, ונקבע כי אחזקת אמצעי שליטה נוספים תהיה באותו אופן בו מחזיק כל אחד מיחיד הקבוצה בחלקו בגרעין השליטה. ההיתר האמור כולל גם היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה באמצעות הבנק, בתאגידים בנקאיים בהם הבנק שולט ומחזיק אמצעי שליטה כדין והכל כפי שיהיו מעת לעת.

להלן תנאי ההיתר העיקריים:

1. "גרעין השליטה" או "השיעור המזערי" יהיה לפחות 26% מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק, המחולקים בין חברי הקבוצה באופן וביחס המפורטים בנספח להיתר. (לפרטים בדבר תיקון להיתר, על פיו השיעור יהיה 25.01% למשך תקופה מוגבלת, ראו להלן).
- הקבוצה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי של אמצעי השליטה בבנק.
2. אם הבנק ינפיק לאחר מתן ההיתר מניות, זכויות למניות או כל נייר ערך אחר הניתן להמרה במניות, תשמור הקבוצה על החזקת השיעור המזערי, בחישוב על פי דילול מלא.
3. (א) במשך חמש שנים ממועד מתן ההיתר, הקבוצה לא תמכור ולא תעביר, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יישאר בידיה אמצעי שליטה מסוג כלשהו, בשיעור הנמוך מהשיעור המזערי. כל אחד ממרכיבי הקבוצה רשאי למכור אמצעי שליטה מתוך השיעור העודף על חלקו בגרעין השליטה, רק אם חלפו לפחות שישה חודשים מאז פעולת הקניה האחרונה שבוצעה על ידו. (לעניין זה מימוש האופציה מהממשלה לא ייחשב כפעולת קניה).
- (ב) בתום חמש שנים ממועד מתן ההיתר, תהיה הקבוצה רשאית למכור או להעביר את אמצעי השליטה שבהחזקתה, ובלבד שתמכור או תעביר ביחד את כל אמצעי השליטה המהווים את השיעור המזערי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים. במכתב של המפקח על הבנקים שולווה להיתר (להלן: "המכתב הנלווה להיתר") נאמר כי אם לאחר חמש שנים ממועד מתן ההיתר תתקבל החלטה על ידי הרוכשים, למכור אמצעי שליטה בבנק מתוך גרעין השליטה באופן שלאחר המכירה אף לא אחד מבין חברי הקבוצה או מבין הרוכשים, יהיה חייב בהיתר לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בבנק, על פי הדין, יחולו ההוראות שלהלן:
 - שני הרוכשים יפנו לנגיד בנק ישראל, יודיעו לו על החלטתם ויפרטו את אופן המכירה המתוכננת על ידם.
 - לפני מכירת אמצעי השליטה, כאמור לעיל, יערכו הרוכשים תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, לעניין ההסדרים שיעשו, התאמת ההיתר וכתב הנאמנות, על מנת לאפשר להם לבצע מכירה של המניות תוך פרק זמן סביר (להלן: "תקופת המעבר"), תוך לקיחה בחשבון, בין היתר, של ההשלכות על ניהול הבנק והעברתו, קשרים עסקיים עם הבנק, תנאי השוק וכמות המניות הנמכרות, ומתכונת ההחזקה וההצבעה בתקופת המעבר במניות הבנק המהוות החזקה שמעל 5% מאמצעי השליטה בבנק (מבלי שיהיה בכך לגרוע מזכותם העקרונית של הרוכשים לבצע את המכירה, כאמור לעיל).
- (ג) על אף האמור לעיל ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי כל אחד מחברי הקבוצה, בתום חמש שנים כאמור, להעביר או למכור את אמצעי השליטה שבהחזקתו המהווים את חלקו בשיעור המזערי, או את חלקם, ובלבד שהנעבר או הקונה יפעל בתיאום דרך קבע עם יתר חברי הקבוצה על פי הסכם שיתוף הפעולה, שכרתה הקבוצה כאמור להלן, או הסכם אחר שאושר בידי המפקח על הבנקים, וניתן היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים; על אף האמור לעיל, ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי חבר בקבוצה להעביר או למכור אמצעי שליטה כאמור לעיל גם במהלך חמש שנים מיום מתן ההיתר, ובלבד שהתקיימו התנאים המפורטים לעיל, וכן שהקבוצה תמשיך להיות הגורם המוביל, הן מבחינת שיעורי ההחזקה והן מבחינת שיתוף הפעולה ביניהם.
4. (א) חברי הקבוצה והגופים שאמצעי השליטה מוחזקים באמצעותם יפעלו על פי הסכם שיתוף הפעולה (Summary of Principal Terms), שאושר מראש ובכתב על ידי המפקח. הנהלים של הנאמנויות מקבוצת ברונפמן יפעלו על פי ההתחייבויות שמסרו לבנק ישראל, ושאושרו מראש ובכתב על ידי המפקח. רובין שראן, מתיו ברונפמן ומייקל ראובינוף הורשו להחזיק בשיעורים גבוהים יותר מן הזכות להשתתף ברווחי הבנק, בהתאם לקבוע בהסכם שיתוף הפעולה בין מרכיבי הקבוצה.
- (ב) חברי הקבוצה יחזיקו בכל עת את השליטה ואת אמצעי השליטה בבנק בשיעורים ובאופן המפורטים והנקובים לגבי כל אחד מהם, ולא ימכרו לאחר, או יעבירו לאחר בכל דרך אחרת, לרבות לא לתאגידים או גופים אחרים הנשלטים על ידם, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק או בגוף מהגופים המפורטים בנספח להיתר, אף אם מכירה או העברה זו לא תהיה טעונה היתר לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי),

התשס"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)") והכל אלא אם כן נקבע אחרת בהיתר או אם תינתן לכך הסכמתו מראש ובכתב של המפקח.

לעניין זה, "מכירה" - לרבות שיעבוד, למעט שיעבודים מסוימים בתוך הקבוצה שצוינו בהיתר.

5. (א) חברי הקבוצה לא יסכימו, במפורש או מכללא, להטלת עיקול על אמצעי השליטה, בבנק או בגוף מהגופים שפורטו בהיתר. חברי הקבוצה לא יעשו כל פעולה אחרת שיש בה כדי לשנות בפועל את זכות הבעלות על אמצעי שליטה אלה או על הזכויות הגלומות בהם והמפורטות בהגדרת "אמצעי שליטה" שבסעיף 1 לחוק הבנקאות (רישוי).

(ב) הוטל עיקול למרות האמור לעיל, על אמצעי שליטה כאמור המוחזקים בידי חבר הקבוצה, יפעל אותו חבר בכל דרך העומדת לרשותו להסרה מיידית של העיקול.

6. אמצעי השליטה בבנק המוחזקים במישרין, יופקדו על ידי הקבוצה, עבור חברי הקבוצה או עבור חברי הקבוצה והממשלה, לפי העניין, בידי נאמן, אחד או יותר, תושבי ישראל אשר זהותם, כתב נאמנותם, וההוראות שניתנו להם בכתבי הנאמנות, יהיו כפופים לאישור מראש ובכתב בידי המפקח.

7. חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

8. לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004 (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח). אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים מהותיים של הבנק, תותר בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח.

9. (א) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יעסקו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בכל עסק בישראל של קבלת פקדונות - ואף מפחות משלושים אנשים, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר בישראל שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק.

(ב) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יהיו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בעלי עניין, דירקטורים, או מנהלים בכירים, בתאגידים העוסקים בעיסוקים מאלה האמורים בסעיף קטן (א); לעניין זה, "בעל ענין" - מי שמחזיק 5% או יותר מכל סוג של אמצעי שליטה.

10. 100% מסך הנכסים המאזניים של כל אחד מהרוכשים ימומן מההון. על אף האמור לעיל, הרוכשים יהיו רשאים לממן את רכישת גרעין השליטה באמצעות חוב לממשלת ישראל. מימון רכישת אמצעי השליטה בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.

11. חברי קבוצת ברונפמן ומר שראן, יקטינו את חבותם לבנק על מנת לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, אלא אם אושר אחרת על ידי המפקח, מראש ובכתב.

12. הקבוצה תפעיל את מירב מאמציה לכך, שהתזכיר, התקנון וכל נוהלי הבנק יתיישבו ויתאימו, ככל הנדרש ובכל עת, עם הוראות ההיתר.

תיקון היתר הנגיד - נובמבר 2010. לפי מה שנמסר לבנק, ביום 14 בנובמבר 2010 תוקן היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, שניתן לקבוצת ברונפמן-שראן ביום 29 בינואר 2006, והתיר להם לרדת בשיעור החזקתם, באופן שה"שיעור המזערי" יהיה 25.01% מכל סוג של אמצעי שליטה בבנק, במקום 26% בהיתר המקורי, למשך 3 שנים ממועד השלמת ההנפקה לציבור. זאת, אך ורק לצורך ובקשר להנפקת מניות לציבור, שתבוצע לאחר שהבנק יפרסם הצעת זכויות לבעלי מניותיו וכן לצורך הדילול הנובע מכתבי האופציה שהוקצו על ידי הבנק בעבר. יצוין כי בחודש דצמבר 2010 השלים הבנק מהלך של הנפקה לציבור והנפקת זכויות.

הסדרים בין מרכיבי קבוצת ברונפמן-שראן

על פי מה שנמסר לבנק Treetops II-1 (להלן: "הרוכשים") וכן חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן (להלן יכונה חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן ביחד: "המשקיעים") התקשרו בהסכם הנוגע להשקעתם בבנק, הכולל מסמך עקרונות המפרט את אופן שיתוף הפעולה בין המשקיעים (Summary of Principal Terms) אשר אושר על-ידי בנק ישראל (להלן: "הסכם שיתוף הפעולה"). כמו כן, חתמו המשקיעים על מכתב הבהרות, המבהיר ו/או מוסיף על הוראות שנקבעו בהסכם שיתוף הפעולה (להלן: "מכתב הבהרות"). ביום 24 בינואר 2006 הודיע בנק ישראל למשקיעים כי מכירת מניות מתוך גרעין השליטה על ידי הרוכשים ללא תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, גם אם תתבצע לאחר 5 שנים ממועד קבלת ההיתר, תגרום, קרוב לוודאי, להפרת תנאי ההיתר. יחד עם זאת, הודיע בנק ישראל כי אין לו התנגדות לכך שמכתב הבהרות ייחתם לצורך הסדרת הסכמות מסוימות בין המשקיעים, ובלבד שמכתב הבהרות יתוקן או יוחלף לאחר שייבחן על-ידי בנק ישראל. למיטב ידיעת הבנק, בנק ישראל לא פנה שוב בענין ולמועד פרסום הדוח מכתב הבהרות טרם תוקן או הוחלף.

הסכם שיתוף הפעולה קובע, בין היתר, כי מתוך מספר הדירקטורים, אשר הרוכשים זכאים למנות בבנק, יהיו קבוצת ברונפמן ורובין שראן (שייקרא להלן: "קבוצת שראן" וביחד עם קבוצת ברונפמן ייקראו להלן: "הקבוצות") זכאים למנות מספר דירקטורים, אשר יהיה פרופורציונלי לחלקה היחסי של כל קבוצה, בזכויות הבעלות הכוללות של כל המשקיעים, כשותפים מוגבלים בשני הרוכשים ביחד (זכויות הבעלות הכוללות, כאמור, בשני הרוכשים ביחד, ייקראו להלן: "האינטרסים"). קבוצת ברונפמן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני הראשון ששתי הקבוצות יהיו זכאיות למנותו, לכשתתפנה משרה זו, ואילו קבוצת שראן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני השני. זהות הדירקטורים המוצעים על-ידי כל קבוצה, תקבע בהצבעת רוב בעלי המניות בשותף הכללי של כל רוכש. הרוכשים יצביעו מכוח מניותיהם בבנק, לשם מינוי הדירקטורים, בהתאם לאמור לעיל. בהסכם שיתוף הפעולה נקבע עוד, כי הרוכשים יצביעו ביחד, בכל הנושאים שיובאו לאסיפת בעלי המניות של הבנק. לצורך כך, לפני כל אסיפה כללית של בעלי המניות בבנק, כל רוכש יערוך אסיפה של בעלי המניות בשותף הכללי שלו, אשר במהלכה כל בעל מניות יציין כיצד על הרוכשים להצביע ביחס לאותו עניין. למעט ביחס להחלטות בעניינים ספציפיים, המצריכות רוב מיוחד של למעלה מ-67%, כאמור להלן, ולעניין מינוי דירקטורים, כאמור לעיל, הרוכשים לא יצביעו בעד אישורו של עניין כלשהו המובא לאסיפת בעלי המניות של הבנק, אלא אם תמכו באישורו בעלי מניות המחזיקים יחדיו בלמעלה מ-50% מהאינטרסים.

נקבע כי ביחס להחלטות שלהלן, יידרש רוב מיוחד של למעלה מ-67% מהאינטרסים: מכירת מניות של הבנק על-ידי הרוכשים; גיוס הון משמעותי שהבנק מעורב בו; מיזוגים, פיצולים, רכישות או מכירות משמעותיים, שהבנק או הרוכשים יהיו מעורבים בהם; הנפקה של הון או של חוב על-ידי הרוכשים; כל תיקון בזכויות הצמודות לאינטרסים; פירוק (לרבות מרצון) של מי מהרוכשים; מינוי יו"ר הבנק. הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי התמורות (נטו) שיקבל כל רוכש עבור מימוש מניות הבנק או דיבידנדים או תשלומים אחרים שיתקבלו מהבנק, יחולקו על-ידי כל רוכש כדלקמן: (1) ראשית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו חלק יחסי מהסכומים האמורים לעיל, בהתאם לחלקו היחסי באינטרסים באותו רוכש, עד להחזר מלוא הסכומים שהושקעו על ידו באותו רוכש; (2) שנית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו, סכום השווה ל-8% לשנה (מצטבר), על השקעתו באותו רוכש; (3) לאחר ביצוע התשלומים כאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל, Treetops (ולא Treetops II), תחלק 15% וכן סכומים נוספים ל-SLP ואת היתרה (85% למעט הסכומים הנוספים) תחלק למשקיעים ב-Treetops-1, בהתאם לחלקם היחסי, הכל כמפורט בהסכם שיתוף הפעולה. ה-SLP תחלק סכומים מסויימים שיתקבלו על ידה מ-Treetops למר מתיו ברונפמן, לתאגיד בבעלות מר מייקל רובינוף וכן ל-Cam Discount, הכל על פי החלוקה ובתנאים שנקבעו לעניין זה בהסכם שיתוף הפעולה. כמו כן, נקבעו תנאים בקשר למימוש האופציה. הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי למשקיעים בכל רוכש תהיה זכות להשתתף בהקצאות עתידיות ברוכש בו המשקיע הוא בעל אינטרסים. כן נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי במהלך חמש השנים הראשונות ממועד רכישת גרעין השליטה (או כל תקופה קצרה יותר, כפי שיאפשר הסכם מכירת גרעין השליטה), לא יבוצעו כל מכירה, החלפה, שעבוד או העברה (להלן ביחד: "העברה") של איזה מהאינטרסים ברוכש כלשהו (למעט העברות לבני משפחה או לגופים משפחתיים), ללא הסכמת השותף הכללי של אותו רוכש. במקרה שניתנה הסכמה להעברה, או לאחר התקופה האמורה, כל העברה תהיה כפופה לזכות הצעה ראשונה לטובת Treetops או Treetops II, לפי העניין, וכל משקיע אחר ולזכות Tag Along. בנוסף, בני משפחת ברונפמן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי חברי קבוצת ברונפמן, ורובין שראן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי קבוצת שראן. עוד נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי אם המחזיקים בלמעלה מ-55% מהאינטרסים יחליטו למכור יותר מ-55% מהאינטרסים, הם רשאים לכפות על המשקיעים האחרים למכור את יתרת האינטרסים המוחזקים על ידם, באותם תנאים. לענין שינויים בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבע כי נדרש אישורם של מתיו ברונפמן, לאונרד גרונשטיין בשמו של רובין שראן ומיקל רובינוף, פה אחד.

במכתב ההבהרות נקבע, כי מתום חמש וחצי שנים ממועד השלמת העסקה, כל רוכש יהיה רשאי להחליט לוותר על היתר בנק ישראל, לצורך מכירת מניות גרעין השליטה, בהתאם לקבוע במכתב הנלווה להיתר (כמפורט לעיל). רוכש שבחר לעשות כן ישלח הודעה על כך לרוכש השני, ובמקרה כזה תהיה לרוכש השני זכות הצעה ראשונה וכן זכות Tag Along, ביחס לכל המניות שבידיו, הכל בכפוף ובהתאם לתנאים שיוסכמו (בעתיד) בין הרוכשים בעניין זה. מכירת מניות כאמור בפסקה זו, לא תדרוש רוב של 67% מהמשקיעים (כפי שנדרש למכירת מניות לפי הסכם שיתוף הפעולה). מכתב ההבהרות קובע עוד, כי הסכם שיתוף הפעולה יעמוד בתוקפו כל עוד כל אחד מהרוכשים יחזיק, במישור או בעקיפין, יותר מ-5% מהון המניות של הבנק. עוד נקבע, כי הוראות הסכם שיתוף הפעולה החלות לבני מניות גרעין השליטה, יחולו גם ביחס למניות האופציה שירכשו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, במישור או בעקיפין, לרבות ביחד עם אחרים. ההצבעה במניות האופציה וכן במניות נוספות שיוחזקו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, לרבות ביחד עם אחרים, תיעשה בהתאם לאופן שבו יצביעו הרוכשים במניות גרעין השליטה, כמפורט לעיל.

החזר חוב המדינה בגין המענק לעובדים

ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם העובדים"). ביום 7 בפברואר 2005 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם. ביום 5 באפריל 2005 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם העובדים. ועדת הכספים של הכנסת אישרה אף היא את הסכם העובדים.

בהסכם העובדים נקבע, בין היתר, כי העובדים יקבלו מהממשלה סך של 120 מיליון ש"ח בגין ויתור על רכישת מניות בבנק בהנחה (להלן: "מענק המדינה לעובדים"). כן נקבע כי העובדים יקבלו מהבנק סך של 130 מיליון ש"ח (להלן: "מענק הבנק לעובדים").

יצוין כי בשיחה שנערכה בין מנכ"ל הבנק לבין סגן החשב הכללי במשרד האוצר, הובהר לבנק כי סכום מענק הבנק לעובדים (כאמור לעיל, סך של 130 מיליון ש"ח), מבטא את העלות הכוללת לבנק כמעסיקם של העובדים.

עוד יצוין כי באישור שנתנו ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית, להצטרפות הבנק להסכם העובדים, הודגש כי העלות הכוללת (עלות למעביד) באישור הבנק תעמוד על כ-130 מיליון ש"ח (ולא תעלה על סכום זה).

בהסכם העובדים נקבע כי מענק המדינה לעובדים ומענק הבנק לעובדים (להלן: "המענק הכולל") יעמדו על סך של 250 מיליון ש"ח. המענק הכולל ישולם לעובדים, בכפוף לביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, במועדים הבאים: (1) סך של 205 מיליון ש"ח ישולם במהלך חודש ספטמבר 2005 או בסמוך לאחר ה-closing, לפי המאוחר; (2) סך של 45 מיליון ש"ח ישולם לא יאוחר מתום שלוש שנים ממועד ה-closing או בסמוך למועד מימוש האופציה בידי הרוכשים, היה והרוכשים יממשו את זכותם לרכוש את מניות האופציה במלואה או בחלקה, במועד מוקדם יותר (להלן: "התשלום הנדחה").

ברבעון הראשון של שנת 2006, בסמוך לאחר ביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שילמו הבנק וחברות הבת הרלבנטיות את המענק הכולל עליו הוסכם בהסכם העובדים. בכך מוצו זכויות העובדים למענק בהתאם להסכם העובדים.

העלות הכוללת של המענק, לרבות הוצאות נלוות (מע"מ שכר וביטוח לאומי), הגיעה לסך של כ-305 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, המענק לתשלום על ידי המדינה הגיע לסך של כ-175 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-120 מיליון ש"ח שולם בחודש מרס 2006. יתרת החוב של מדינת ישראל לבנק בגין המענק לעובדי בנק דיסקונט נותרה אפוא בסך של כ-55 מיליון ש"ח, ומועד תשלומה חל ביום 1 בפברואר 2009.

על פי מה שנמסר לבנק, במקביל לחתימה על ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן: "הרוכשים") לבין הממשלה, שעניינו מימון ביניים לתשלום הנדחה מתוך מענק המדינה לעובדים, בגין אותו חלק מהאופציה שלא מומשה על ידי הרוכשים. על פי ההסדר האמור, אם הרוכשים לא יממשו את האופציה במלואה, כפי שאירע בפועל, יהיה עליהם להעמיד הלוואה, שתועבר לבנק, לצורך מימון התשלום הנדחה (סך של 45 מיליון ש"ח - ראו לעיל). החזר מימון הביניים יהיה כלהלן: בכל מועד שבו המדינה תמכור מניות בבנק, היא תשלם לרוכשים חלק יחסי מן התמורה שתתקבל על פי היחס שבין מספר המניות שנמכרו על ידה לבין מספר מניות האופציה שלא מומשו. היתרה תשולם בתום 8 שנים.

על פי מה שנמסר לבנק, בשיחות שהתקיימו בין המדינה לבין הרוכשים בתחילת שנת 2009, ביקשו הרוכשים כי המדינה תוותר על הלוואה שהיה על הרוכשים להעמיד לה ביום 1 בפברואר 2009, כאמור, בכפוף לתנאים מסויימים שיוסכמו בענין זה. במסגרת זו, ובכדי למצות את בחינת בקשתם של הרוכשים לויתור המדינה על העמדת הלוואה, כאמור לעיל, הסכימה המדינה לכך שמועד העמדת הלוואה, והעברתה לבנק, לא יחול ביום 1 בפברואר 2009, אלא יחול במועד מאוחר יותר, שהאורך מעת לעת, לאחרונה עד ליום 1 בספטמבר 2011 (או בתאריך מוקדם יותר, עליו תימסר הודעה מוקדמת של 14 יום).

החל מחודש ינואר 2009, הבנק פנה לחשב הכללי, פעם אחר פעם, וביקש פירעון של החוב בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. בחודש דצמבר 2012, הגיעו הבנק והחשב הכללי לפשרה, לפיה חישבו מע"מ שכר בגין החזרי המדינה ייעשה לפי שיעורי המס במועד התשלום החוזי לעובדים ולא במועד התשלום בפועל, ולפיה המדינה לא תישא בתשלום ריבית בגין העיכוב בפרעון החוב ותישא במחצית מהפרשי ההצמדה בלבד, והחוב נפרע בהתאם.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחוייב לנקוט בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום

המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במהלך ערכת הדוחות הכספיים. יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת ערכת הדוחות הכספיים. חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שישמשו בעת ערכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי. להלן מובאת סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

הפרשות להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק מיישם את ההוראה בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ההפרשות להפסדי אשראי כוללות הפרשה על בסיס פרטי - הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות שנבחנו על בסיס פרטי וזוהו כפגומים ובגין חובות בעייתיים בארגון מחדש, והפרשה על בסיס קבוצתי - הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והמוגניים ובגין חובות שנבחנו על בסיס פרטי ולא סווגו כפגומים. ההפרשות כאמור משקפות את הערכת הנהלת הבנק את ההפסד הגלום בתיק האשראי בהתאם לכללים שקבע המפקח על הבנקים ובהתבסס על הערכות ואומדנים. אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק את תיק האשראי במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו. תהליך הערכת ההפסד האפשרי בתיק האשראי כולל שלושה שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחל שינוי ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק וסיווגם, כפועל יוצא מכך, בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו-"חובות בהשגחה מיוחדת".
- ערכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי הגלום בתיק האשראי. בקביעת ההפרשות על בסיס פרטי אומדת הנהלת הבנק את הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין השווי ההוגן של הבטחונות (כפי שזה נאמד על ידיה), בגין חובות פגומים המובטחים בבטחון, או את הפער בין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום לבין שווי התקבולים המהווים הצפויים להערכתה מהחוב, בגין חובות אחרים. בקביעת ההפרשה על בסיס קבוצתי אומדת הנהלת הבנק את שעור ההפסדים הלא מזוהים הגלומים בתיק, תוך שימוש ב"מקדם ההפרשות להפסדי אשראי", בגין יתרות האשראי המפולחות לפי ענפי משק ובהתאם לסיווג שנקבע, אשר נקבע במסגרת "טווח הפרשות" המחושב על בסיס היתרות וההפרשות בענפי המשק השונים, כפי שדווחו על ידי הבנק בשנים האחרונות (במקביל, הנהלת הבנק בוחנת את החובות ומוחקת חובות אשר עומדים בתנאים למחיקה חשבונאית).
- בחינת הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמתואר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות. לשינוי באומדנים או בהערכות שתוארו כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

יצוין עוד כי העקרונות שבבסיס ההוראה החדשה מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות שהיו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2010, בנושא סיווג חובות ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו והם חייבו את הנהלת הבנק, בין היתר, לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים, תוך שימוש בהנחות, אומדנים ושיקול דעת. בעתיד, לאחר שהמידע המופק יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים מסוימים במתודולוגיה, בהנחות ובאומדנים האמורים.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית, ראו ביאור 1 ד' 4 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר האשראי ואיכותו, ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, ראו לעיל בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות". לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי בבנק, ראו לעיל בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

התחייבויות תלויות

נגד הבנק ונגד בנקים וחברות בקבוצה תלויות ועומדות תובענות בנושאים שונים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות.

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות מתבצע בהתאם לכלל האמריקאי FAS-5 - Accounting for Contingencies, והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות דיווח לציבור בעניין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות". בהערכת ההפרשה הנדרשת יש

צורך לבחון את ההסתברות להפסד ולאמוד את סכומו. להערכות האמורות יש השלכה הן על עצם החובה לערוך הפרשה בגין התביעה והן על אופן הגילוי בדוחות הכספיים והיקפו.

כן קובע הכלל האמריקאי כי אם אין אפשרות להעריך את הסיכון, אין לערוך הפרשה בגינו, אך יש לתת לגביו גילוי אם הוא עלול להיות מהותי. לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין התביעות המוגשות נגד הבנק, מתבססות הנהלת הבנק, וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים אותן בתביעות אלה. מטבע הדברים, חוות דעת אלה הן סובייקטיביות, ומתמודדות עם קשיי הערכה אובייקטיבים. קשיים אלה גדלים לאין שיעור ככל שמדובר בתובענות ייצוגיות וזאת, מהטעמים שיפורטו להלן.

על פי הדין הישראלי, בקשה לאשר תובענה כייצוגית מהווה, למעשה, מהלך מקדמי שבמהלכו בוחן בית המשפט מספר מבחנים כדי להחליט בבקשה. בין היתר בוחן בית המשפט האם מדובר בתובע ראוי והולם, הוא בוחן את תום ליבו של התובע, האם הדרך של תביעה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור העניין, האם התובענה מגלה שאלות משותפות של עובדה ומשפט, וכן בוחן בית המשפט את סיכויי התביעה. עוד קובע בית המשפט, באותה החלטה, מהי הקבוצה אותה יהיה התובע רשאי לייצג ובאיזה עילות תוגש התביעה. מהאמור לעיל עולה כי רוב הפרמטרים הינו אקסוגני לסיכוי התביעה עצמה והם מתבררים בדרך כלל במהלך הדיון (שיכול להמשך מספר שנים).

על החלטה, כשזו מתקבלת, מוגשת בדרך כלל בקשת רשות ערעור, שגם היא מתבררת במשך תקופה ארוכה. רק לאחר מכן, אם נדחתה בקשת רשות הערעור, נדונה התובענה הייצוגית בבית המשפט מתחילה, במגבלות שנקבעו בהליך המקדמי.

אמנם הכלל החשבונאי הנקוט בידי תאגידים בנקאיים בישראל הוא הכלל האמריקאי אולם חיוני, בהקשר זה, להביא בחשבון את השוני במאפייני המציאות האמריקאית בהשוואה למציאות הישראלית, ואת הקשיים שעולים כתוצאה משוני זה.

בארה"ב קיים ניסיון רב שנים (עשרות שנים) בנושא התובענות הייצוגיות וקיימים לגבי נתונים מוכרים ובדוקים, לרבות לגבי שיעור הפשרות וסכומי הפשרות ששולמו בתיקים כאלה. נסיון כזה חסר לחלוטין בדין הישראלי ובפרקטיקה בארץ. גם אופן ניהול ההליכים המשפטיים בארה"ב שונה מזה שבישראל ומאפשר לצדדים לבחון את עדי הצד שכנגד עוד לפני הדיון בבית המשפט, ולהעריך את סיכויי התביעה בשלב מוקדם יותר. האמור לעיל מעורר קשיי הערכה מיוחדים בכל הקשור להתייחסות לבקשות לאשר תובענות כתובענות ייצוגיות ולתובענות ייצוגיות.

כאמור, הנהלת הבנק וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה מתבססות על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים. חוות דעת אלה הינן סובייקטיביות ומתמודדות עם קשיי הערכה אובייקטיבים. לפיכך, ייתכן שהתוצאות בפועל של חלק מהתביעות, תהינה שונות מאלה שהוערכו בחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק ובנקים וחברות אחרות בקבוצה, ייתכן שלאי התממשות ההערכות כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של קבוצת דיסקונט.

הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים, כמו גם ההנהלות והיועצים המשפטיים של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים במידת הצורך את ההפרשות בגינן, על פי ההתפתחויות.

בהוראת הדיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות" נקבע כי בהערכת התביעות המשפטיות התלויות תתבסס הנהלת התאגיד הבנקאי על חוות דעת יועציה המשפטיים, אשר תקבענה את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות. התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט בביאור 1 ד' 17 לדוחות הכספיים. בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגינן הוערך כ"צפוי".

בדוחות הכספיים, ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה לפי הקריטריונים שפורטו בביאור 1 ד' 17 לדוחות הכספיים. בנוסף, בביאור 19 ג' לדוחות הכספיים ניתן גילוי אודות סך החשיפה בגין תביעות שהוערכו, כולן או חלקן (בגין החלק הרלבנטי), כ-"אפשרי" (Reasonably Possible). יצוין כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק מתבצעת כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

לפרטים אודות תובענות משפטיות מהותיות שתלויות ועומדות נגד הבנק ונגד חברות אחרות בקבוצה, ראו ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים. לפרטים אודות הליכים נוספים ותביעות שהסתיימו בשנת הדוח, ראו סעיף "הליכים משפטיים" להלן. לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ד' 17 לדוחות הכספיים.

ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. הפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני (other than temporary) נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

הנהלת הבנק נדרשת איפוא לבחון ולהעריך מה אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור.

לצורך קבלת ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות, על מאפיינים שונים של נייר הערך שבגינו נצברו ההפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו, כגון: שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות מופחתת, התקופה שבה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו, דירוג האשראי של הנייר ושינויים שחלו בדירוגו ויחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק או לשינוי במצב השוק בכללותו ועוד. לפרטים נוספים, ובכלל זה התבחינים שבהתקיימם תתחייב הכרה בירידת ערך שאינה זמנית, ראו ביאור 1 ד' 5.7 לדוחות הכספיים.

ההערכות והמאפיינים האמורים נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי ולפיכך, לשינויים בהערכות ובהנחות ובמאפיינים שביסודן עשויה להיות השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים.

מדידת מכשירים פיננסיים על פי שווי ההוגן

הוראות המפקח על הבנקים. החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק מיישם את ההוראה של הפיקוח על הבנקים בדבר מדידת שווי הוגן המבוססת על תקן חשבונאי FAS 157 האמריקאי. שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מוצר לקונה מוצר במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק, המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן לפי רמות: 1, 2 ו-3. לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ד' 7.

החל מיום 1 בינואר 2012, הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן. העדכון קובע תיקונים ל-FAS 157 (ASC 820) הנדרשים לקביעת הגדרה אחידה של מדידת השווי ההוגן בתקני חשבונאות מקובלים בארה"ב (U.S. GAAP) ובתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

בהתאם לעדכון, הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) אינה מיושמת לגבי מכשירים פיננסיים. עם זאת, נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקים והמנוהלים במסגרת פורטפוליו נמדדים, בתנאים מסוימים, לפי שווי הוגן תוך שימוש במחיר שהיה מתקבל או משולם אילו פוזיציה נטו בקבוצות של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כאמור הייתה נמכרת או מועברת.

בנוסף, בהתאם לעדכון, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים בכל הרמות.

בנוסף, בעקביות למדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות, נמדד השווי ההוגן של הפריטים המסווגים בהון תוך שימוש במחירים מצוטטים של הפריטים כאמור (או של מכשירים דומים) אשר נסחרים כנכסים.

קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים המשתייכים לרמה 2 ולרמה 3, מבוססת על הערכות והנחות שנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי. לפיכך, סטיה אפשרית בהערכות ובהנחות כאמור עלולה להטות את שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

לפרטים נוספים בדבר התפלגות השווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים לפי שווי הוגן, לפי מדרג האיות שנקבע בתקן, ראו ביאור 21 לדוחות הכספיים.

ההנחות לפיהן סיווג הבנק נכסים או התחייבויות לקבוצות האיות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

- בקבוצת האיות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל;
- בקבוצת איות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשוק פעיל, וקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור") ומודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הם נצפים בשוק ונתמכים על ידי נתוני שוק נצפים. המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי ואיגרות חוב של מוסדות פיננסיים וממשלות בחו"ל;
- בקבוצת האיות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על נתונים לא נצפים משמעותיים הנכללים במודל ההערכה.

לפרטים בדבר העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן, ראו ביאור 21 ח' לדוחות הכספיים.

כעולה מהנתונים שהובאו בביאור 21 ו' 1 לדוחות הכספיים, שיעור סך המכשירים שסווגו ברמה 3, מתוך סך הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, עמד על 11.8% ביום 31 בדצמבר 2012, לעומת 18.6% ביום 31 בדצמבר 2011.

ההוצאה מנכסים והתחייבויות הנמדדים על בסיס שווי הוגן חוזר ונשנה, שנכללו ברמה 3 בביאור 21 ד' (1), הגיעה לסך של 26 מיליון ש"ח בשנת 2012, לעומת הוצאה של 4 מיליון ש"ח בשנת 2011.

אמזן השווי ההוגן של ניירות ערך. ניירות ערך, למעט איגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, למעט מניות וכתבי אופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגים לפי עלות. ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות בספרים של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, נזקפים לקרן הון.

שווי השוק של ניירות ערך שנסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, מייצג את השווי ההוגן. השווי ההוגן המוצג, שמתייחס לניירות ערך אשר אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, הינו שווי הוגן מחושב, כמפורט להלן.

השווי ההוגן של איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בחו"ל מתבסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים חיצוניים לבנק, אשר הינם בלתי תלויים בגופים המנפיקים ובלתי תלויים בגופים וממשלות המשווקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למאות מוסדות פיננסיים מובילים בעולם. לצרכי בקרה מבצע ה-Middle Office הצלבה של שערי ניירות הערך, כפי שהתקבלו מהספק, לשערים המצוטטים במערכת הבלומברג (מערכת מידע פיננסי) וציטוטי ברוקרים אשר אינם מנפיקי נייר הערך, אשר מהווים אינדיקציה למחיר ביצוע העסקה. כאשר נמצאים הפרשים בין שיערוך הספק לבין שערים המצוטטים מברוקרים, מובאים ניירות הערך לדיון בוועדת הבקרה, להחלטה ביחס לקביעת השווי ההוגן.

חישוב השווי ההוגן בגין ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי מבוצע בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים על בסיס הריבית להיוון המתקבלת מחברה מצטטת (שנבחרה על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר). לצורך בקרה עורך ה-Middle Office, במידת האפשר, בדיקה לעומת ניירות ערך סחירים של אותו מנפיק או ניירות ערך דומים בשוק. כמו כן, מבוצעת בדיקה לסבירות השינויים בשווי ההוגן, לרבות ביחס לשערי עסקאות אחרונות ידועות.

אמזן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה. כאשר המכשירים הפיננסיים הנגזרים נסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, אדי שווי השוק מייצג את השווי ההוגן.

אם המכשירים הפיננסיים הנגזרים אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור ושערוך, אשר מביאים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר, כגון: ערך נוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים להתקבל מהמכשיר, מודל Black and Scholes וכיוצא ב.

חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין המרכיב המט"חי שלהם, מתבססים על הריביות והמחירים בשוקי הכספים הבינלאומיים, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, אשר נקבעים על ידי המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות של הבנק ועל ידי חדר העסקאות של הבנק, לפי העניין, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי. המרווח בין ריבית המכירה לריבית הקניה מהווה גורם סובייקטיבי אשר משפיע על חישובי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

השווי ההוגן של אופציות מתבסס, ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה (סטיות תקן) בשער החליפין, הריבית והממדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ומט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חדר עסקות של הבנק בהתאם לשוקי הכספים ומבוקרים על ידי ה-Middle Office, תוך השוואתם למספר מקורות מידע.

קביעת המודל שישמש לחישוב השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן, מתבצעים באחריות ה-Middle Office, המהווה גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות המבצעות את העסקאות (להלן: "הגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן"), באמצעות מערכות ייעודיות (להלן: "תהליך קביעת השווי ההוגן"). עבור מכשירים פיננסיים נגזרים שהיקף הפעילות בהם הינו מהותי, תהליך קביעת השווי ההוגן מתוקף ומאומת על ידי המחלקה להערכת סיכונים שוק ונזילות באגף ניהול סיכונים, שהינה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה ומהווה גורם בלתי תלוי בגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן. הליך התיקוף כולל בדיקה ביחס לתאימות המודל לסוג המכשיר, נאותות וסבירות הפרמטרים ששימשו בקביעת השווי ההוגן, סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל, בדיקות חישוב מדגמיות וכיוצא ב. תיקוף המודלים המשמשים לחישוב השווי ההוגן מתבצע לפחות אחת לשנה, או בקרות שינוי מהותי בתהליך קביעת השווי ההוגן. תהליך האימות, אשר כולל בעיקרו את בדיקות הסבירות ובדיקות חישוב מדגמיות, מבוצע אחת לרבעון. בנוסף לתהליך האימות והתיקוף, ננקטים מהלכי בקרה במערך החשבות להבטחת תקינות ונאותות ערכי השווי ההוגן של כלל המכשירים הפיננסיים הנגזרים.

קיים ממשק להעברת תוצאות תהליך התיקוף והאימות בין ה-Middle Office, לבין המחלקה להערכת סיכונים שוק ונזילות. במידה ויתעוררו חילוקי דעות בין הגורמים האמורים, העניין יובא לדיון בוועדת הבקרה (ועדה במערך ניהול הסיכונים בה נוטלים חלק גם נציגי מערך החשבות).

כמו כן, הבנק מקיים על בסיס שוטף הערכה ובדיקה של הסיכונים הקיימים בהליך קביעת השווי ההוגן. במסגרת אותה תוכנית הבנק הגדיר מגבלה על פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). יצוין כי, דרך כלל, הבנק אינו מתקשר בעסקאות במכשירים שלגביהם לא קיימת נזילות מספקת בשווקים, פרט לעסקאות שהן בכיסוי מלא (back to back).

בביאור 20 ו-21 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף על פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים וכן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

סיכון האשראי. במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן, הבנק משקף סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. לפרטים נוספים בדבר אופן הערכת סיכון אשראי, ראו ביאור 1 ד' 7 לדוחות הכספיים. כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית את המכשיר הנגזר ברמת ודאות משפטית גבוהה, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי. הבנק מבצע בדיקות סבירות בהתייחס להערכת סיכון האשראי, הכוללות גם בדיקה של שיעורים חריגים. התאמת סיכון האשראי של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים גרמה בשנת 2012 לרווח בסך של 9 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 43 מיליון ש"ח בשנת 2011.

להלן נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, כאמור לעיל:

31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
3,271	3,770	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(6)	(20)	התאמה בגין סיכון האשראי של נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,580	4,722	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(49)	(29)	התאמה בגין סיכון האשראי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

בנוסף, הבנק מבצע בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.

זכויות עובדים

התחייבות לתשלום פיצויי פרישה. ביום 27 במרס 2011, פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר "הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים". ההנחיות מתייחסות בעיקר להיבטים של חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זה. ואולם, בהיבט אחד ההנחיות מהוות הנחיה חשבונאית - תוכניות פרישה מרצון ומענקי פרישה לא חוזיים. בהתאם להנחיות, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצות עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון, במסגרת החישוב האקטוארי, את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. בהנחיות נקבעו אמות מידה כמויות, שבהתקיימן התאגיד הבנקאי יידרש להביא בחשבון את תוספת העלות בעניין זה, בהתבסס על חישוב אקטוארי. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת מסי 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.

חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא.

המגבלות שקבעה ההנהלה, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2011, הן אלה:

- בחמש השנים שלאחר הפעלת תוכנית פרישה 2011 (ראו בפרק "משאבי אנוש" לעיל), לא תתאפשר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, פרט למקרים חריגים (ראו להלן);
 - גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים - 50;
 - יצירת קרן מיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים, עבור עובדים שבהתאם למגבלות שנקבעו, לא יהיו זכאים לפרישה בתנאי מועדפים, בסך כולל של 70 מיליון ש"ח (החישוב שנערך, לראשונה, בהתייחס לנתוני 30 ביוני 2011, התייחס למגבלה של קרן מיוחדת כאמור בסך של 50 מיליון ש"ח; ליום 31 בדצמבר 2011, עמדה יתרת הקרן המיוחדת על סך של 100 מיליון ש"ח).
- החישוב האקטוארי מבוסס על מספר פרמטרים ובכללם, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה - 2.5% לשנה, ושיעור היוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, בהוראת שעה של בנק ישראל בעניין שיעור ההיוון שישמש בחישובים, ועל פי תצפיות שערך האקטואר והניסיון שנצבר בבנק. החישוב האקטוארי נערך לפי שיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. החישוב מתבסס גם על שיעורי העזיבה הממוצעים, לפי שכבות גיל, בהתאם לשיעורי הפרישה בפועל בשנים 2004-2010. לאור היקפי הפרישה הטבעית הצפויים בשנים 2017-2027, הונח ששיעורי הפרישה מרצון בשנים אלה יעמדו על 2% לשנה.

להלן ההשפעה האפשרית של שינויים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה ליום 31 בדצמבר 2012, בבנק ובבנק מרכזית דיסקונט:

גידול בהתחייבות	
במיליוני שקלים חדשים	
עליה בשיעור של 1% בשיעורי הפרישה של העובדים	31
עליה בשיעור של 10% בשיעורי הפרישה המשולמים	35
עליה בשיעור של 0.5% בשכר הריאלי השנתי של העובדים	108
ירידה של 1% בשיעור ההיוון	219

להלן ההשפעה האפשרית של שינויים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, בגין ההתחייבות לתשלום מענק יובל ותשלומים לאחר פרישה ליום 31 בדצמבר 2012, בבנק ובבנק מרכזית דיסקונט:

גידול (קיטון) בהתחייבות	
במיליוני שקלים חדשים	
עליה בשיעור של 1% בשיעורי הפרישה של העובדים	(9)
ירידה בשיעור של 1% בשיעורי הפרישה של העובדים	9
עליה בשיעור של 0.5% בשכר הריאלי השנתי של העובדים	15
ירידה של 1% בשיעור ההיוון	108

מענקי יובל והטבות לאחר פרישה. עובדי הבנק ועובדי בנק מרכזית דיסקונט בע"מ זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. כמו כן זכאים עובדי הבנק לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבויות אלו תלויות במספר תנאים שיתממשו בעתיד.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לחשב עתודה בגין ההתחייבות הנייל על בסיס אקטוארי ולהציגה בערך נוכחי. החישוב האקטוארי מבוסס על הפרמטרים שצוינו לעיל.

העמדת חוות דעת האקטואר לעיון. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון, בהסכמת נותנה, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2012 (דוח זה).

שיעור ההיוון המשמש בחישובים האקטואריים. במסגרת החישובים האקטואריים כאמור, נעשה שימוש בשיעור היוון של 4%, בהתאם להוראת שעה של המפקח על הבנקים בדבר "שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים". בחוות דעת האקטואר, ציין האקטואר כלהלן: "התחשיב מניח ריבית היוון בשיעור 4% לשנה, בהתאם להוראות בנק ישראל. ההוראות נשארו בתוקף למרות ירידת שערי הריבית בעולם ובישראל. הקטנת שיעור ההיוון תביא להגדלה של העתודות".

לבקשת הבנק, האקטואר אמד את ההשפעה התאורטית של החלפת שיעור ההיוון כאמור בתשואות איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד, בהתאם למשך החיים הממוצע של ההתחייבות. בהתאם לאמזן כאמור, ההתחייבות בגין זכויות עובדים הייתה גדלה בסך של כ-971 מיליון ש"ח (לפני מס). השפעת השינוי התאורטי כאמור, לאחר השפעת המס, מוערכת בסך של כ-630 מיליון ש"ח.

יצוין כי השינוי בסכומי האומדן כאמור, בהשוואה לנתונים שהבנק פרסם בדוחות הכספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2012 (עמ' 99), נובע מירידה בתשואות איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד.

שינוי אפשרי בטיפול החשבונאי. ביום 12 במרס 2013 נמסר לבנק כי המפקח על הבנקים בוחן את שינוי הטיפול החשבונאי בהטבות עובדים. בשלב זה עדיין לא ידוע איזה תקינה תאומץ, אם בכלל, ומה יהיה אופן היישום שלה ומועד יישומה. כיום נעשה שימוש בשיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות המפקח, אשר משקף את שיעור הריבית הממוצע לאורך זמן של איגרות חוב ממשלתיות.

מיסים נדחים

מיסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות במאזן לבין ערכם לצרכי מס. מיסים נדחים לקבל בגין הפרשי עיתוי נרשמים רק במידה שקרוב לוודאי שיווצר לגביהם חסכון במס במועד ההיפוך ואילו מיסים נדחים לקבל בגין הפסדים מועברים לצרכי מס נרשמים אך ורק במידה שמימוש נכס המס בעתיד הנראה לעין הינו צפוי. לפיכך, בעת רישום מיסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות ועיתוי מימוש נכסי המס בעתיד. לפרטים נוספים ראו ביאורים 1 ד' 18 ו-29 לדוחות הכספיים.

בחירת ירידת ערכם של נכסים לא פיננסיים

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת אם מתקיימות נסיבות שמצריכות הפרשה לירידת ערך נכסים לא פיננסיים שבבעלות הבנק. הערכה כאמור, על פי טיבה, כרוכה בהנחות ובאומדנים שיכולים להתברר בדיעבד כמוטים.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב-IAS 36, "ירידת ערך נכסים", בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לפרטים נוספים בדבר הסממנים כאמור, ראו בביאור 1 ד' 13.

היתרה המופחתת של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2012 בסך של 921 מיליון ש"ח. יצוין כי מרבית הסכום האמור הינו השקעה במערכות ליבה ("אופק"), שהשימוש בהן צפוי לטווח ארוך, כדי עשרות שנים.

השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל-IAS 39 "מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה", ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך 4-1 "קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע". ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הבנק מבצע הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

כמפורט בביאור 6 ה' לדוחות הכספיים, השווי המאזני של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי ליום 31 בדצמבר 2012, הוא 1,624 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 31 בדצמבר 2012: 1,446 מיליון ש"ח. השווי המאזני כאמור הינו לאחר הפרשה לירידת ערך, בסך של 73 מיליון ש"ח, שהבנק רשם ברבעון השני של שנת 2012 (ראו בביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים).

הבנק קיבל חוות דעת מפרופ' יורם עדן, רו"ח, שהסכים לאיזכורה בדוחות הכספיים, בה נבחנה השאלה האם הבנק נדרש, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו בבנק הבינלאומי.

בהערכת השווי ציין פרופ' עדן מגבלות שונות בביצוע ההערכה, ובכלל זה:

- הבנק הבינלאומי לא המציא לפרופ' עדן, כמערך שווי מטעם הבנק, כל סיוע או מידע, פרט למידע המתפרסם ממילא וכן מספר הבהרות שהועברו אליו. לאור האמור, התבקש פרופ' עדן לאמוד את שווי של הבנק הבינלאומי בהתבסס על מידע גלוי.
- בחוות הדעת ציין פרופ' עדן כי הדוחות הכספיים המתפרסמים לציבור דוחות הדירקטוריון הנלווים אליהם כוללים מידע אשר בעיקרו צופה פני עבר. לצורך הערכת שווי מקצועית ואמינה נדרש מידע נוסף אותו ניתן לקבל רק מהתאגיד נשוא הערכת השווי וחברי ההנהלה שלו.
- הכנת הערכת שווי בהתאם למידע המתפרסם לציבור בלבד הינה איפוא בעייתית ומטבע הדברים, הערכה כזו חשופה יותר לטעויות. הדברים נכונים מקל וחומר לגבי בנק, בו קיימת חשיבות לקבלת מידע מפורט יותר אודות תיק האשראי של הבנק והערכות הנהלתו בדבר ההתפתחויות הצפויות לו בעתיד, המרווחים הצפויים, תוכניות עסקיות וכיו"ב.
- בהערכת השווי ציין פרופ' עדן שהוא התייחס גם למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי. מידע צופה פני עתיד הנו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, מבוסס על מידע הקיים בבנק הבינלאומי, לתאריך הדוח, וכולל הערכות של הבנק הבינלאומי או כוונותיו נכון לתאריך הדוח. אם הערכות אלה של ההנהלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. פרופ' עדן הוסיף וציין כי הערכת השווי, כשלעצמה, מכילה מידע צופה פני עתיד, המשקף את הערכתו לגבי פרמטרים שונים ובהתבסס על המידע שהיה בפניו (מידע גלוי). אם הערכות אלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות שהעריך, ציין פרופ' עדן.

יצוין כי במסגרת הערכת השווי (סעיף 11), ערך פרופ' עדן ניתוח רגישות כדי לבחון השפעה אפשרית על התוצאה הבסיסית של שינויים במספר פרמטרים, ובכלל זה: המרווח הפיננסי, שיעורי הפרשה בגין הפסדי אשראי והנחת שיעור הצמיחה הקבוע לאין סוף.

דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות

להלן יובאו פרטים בדבר הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת:

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישור הדירוג
בנק דיסקונט				
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA-	יציב	17 בינואר 2013 ⁽⁴⁾
	כתבי התחייבויות נדחים ⁽¹⁾	il A+	יציב	17 בינואר 2013 ⁽⁴⁾
	הון משני עליון (סדרה 1)	il A-	יציב	17 בינואר 2013 ⁽⁴⁾
	הון ראשוני מורכב (סדרה א')	il BBB	יציב	17 בינואר 2013 ⁽⁴⁾
מידרג	פקדונות לזמן ארוך	Aa2	יציב	18 באוקטובר 2012
	פקדונות לזמן קצר	P-1	יציב	18 באוקטובר 2012
	כתבי התחייבויות נדחים ⁽⁵⁾⁽¹⁾	Aa3	יציב	18 באוקטובר 2012
	שטרי הון נדחים (הון רובד 1)	A-2	יציב	18 באוקטובר 2012
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח קצר	A-3	יציב	15 בינואר 2013
	דירוג מנפיק טווח ארוך	BBB-	יציב	15 בינואר 2013
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's ⁽³⁾	פקדונות מט"ח לטווח ארוך	A-3	שלילי	31 בינואר 2013
	פקדונות לזמן קצר	P-2	שלילי	31 בינואר 2013
בנק מרכנתיל דיסקונט				
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA-	יציב	15 בינואר 2013 ⁽²⁾
	כתבי התחייבויות נדחים	il A+	יציב	15 בינואר 2013
Discount Bank Latin America				
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	BB+	יציב	15 בינואר 2013

הערות:

- (1) הדירוג מתייחס גם לכתבי התחייבויות נדחים (הון רובד 2 תחתון) שהונפקו על ידי מנפיקים.
- (2) במסגרת עדכון הדירוג הוגדר בנק מרכנתיל דיסקונט כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד ערכית בין דירוג הבנק לבין דירוג בנק מרכנתיל דיסקונט.
- (3) ביום 3 בינואר 2013, פרסם Moody's תחזית שלילית למערכת הבנקאית הישראלית ל-12 עד 18 החודשים הבאים.
- (4) במסגרת הודעה לפיה דירוג המנפיק של הבנק ודירוג ההתחייבויות המדורגות של הבנק נותרו ללא שינוי בעקבות השלמת המיזוג עם בדמ"ש.
- (5) כולל את סדרה א' שהונפקה בשעתו על ידי דיסקונט משכנתאות הנפקות בע"מ (מספר נייר 1094853), שהועברה לדיסקונט מנפיקים בע"מ (מספר נייר 7480122), בעקבות המיזוג ביניהן, שהושלם ביום 11 בנובמבר 2012.

במסגרת דירוג שטרי ההון הנדחים (סדרה א'), המהווים הון ראשוני מורכב, הדגישו מעלות ומידרג כי דירוג זה התבסס, בין היתר, על החלטת דירקטוריון הבנק, שנתקבלה בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לפיה אימץ מדיניות הלימות הון, אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת. מידרג הוסיפה והדגישה כי הדירוג שנקבע נסמך על יחס הלימות ההון הכולל אשר מציג הבנק.

לשם השוואה, להלן נתוני הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל (טווח ארוך לאג"ח המונפק במט"ח):*

שם המדרג	מטבע חוץ – טווח ארוך	אופק הדירוג
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A-1	יציב
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	A+	יציב
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A	יציב

* הנתונים מאתר החשב הכללי במשרד האוצר.

הליכים משפטיים

תביעות תלויות נגד הבנק

נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות, שהגישו נגדם לקוחות הבנק והחברות המאוחדות שלו, לקוחות לשעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו במהלך העסקים הרגיל שלהם. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להמנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרויקטים, ובקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשס"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין, בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.

בביאור 19 ג' לדוחות כספיים מתוארות תובענות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

הליכי גביית חובות

במסגרת מדיניות הבנק והחברות המאוחדות שלו לגבות חובות, במהלך עסקיהם הרגיל, הם נוקטים הליכים משפטיים לגביית החובות, המגיעים להם מחייבים וממי שעברו להם לפרעון חובות החייבים, לרבות מימוש בטוחות, שניתנו להם על ידי החייבים או צדדים שלישיים כלשהם. בכלל האמור לעיל, ננקטים הליכים של כינוס נכסים, פירוק, תפיסת נכסים משועבדים וכיוצ"ב.

הליכים משפטיים נוספים

הליכים בעניין קבוצת Lehman Brothers. ביום 15 בספטמבר 2008 התמוטטה קבוצת Lehman Brothers (להלן: "קבוצת ליהמן"). במועד זה החזיקו הבנק ואי די בי ניו יורק איגרות חוב של חברת האחזקות של קבוצת ליהמן. כמו כן ביצע הבנק עסקאות בנכסים פיננסים מול קבוצת ליהמן. בנוסף, נוהלו בבנק חשבונות שונים של חברות בקבוצת ליהמן, חלקם עבור לקוחותיה.

בחודש מרס 2012 אישר בית המשפט לפשיטת רגל בניו יורק תוכנית נושים לחברת האם של Lehman Brothers Holdings Inc. ולמספר חברות בת שלה. הבנק קיבל תשלום ראשון במסגרת ההסדר, על חשבון איגרות החוב שהחזיק בחברת האחזקות של קבוצת ליהמן. להערכת הבנק, לא נדרשת הפרשה נוספת בגין ירידת ערך איגרות החוב האמורות.

עם מרבית החברות בקבוצת ליהמן הגיע הבנק לכלל הסכם, שבוצע הלכה למעשה ועם אחת החברות הגיעו הצדדים להבנה, שעדיין לא שוכללה לכדי הסכם סופי. עם השלמתו של הסכם זה ותשלום יתרת הדיבידנדים בפירוק, תושלם ההתחשבות בין הבנק לבין מי מן החברות בקבוצת ליהמן.

הליך נגד אידיבי (סוויס) בנק. ביום 4 בנובמבר 2011, הוגשה תביעה לבית הדין לעבודה בג'נבה, כנגד אידיבי (סוויס) בנק, בסך של כ-2 מיליון פרנקים שווייצריים, על ידי מי שכיהן בעבר כסמנכ"ל אידיבי (סוויס) בנק ומנהל הסיכונים שלו. במסגרת התביעה נטענות טענות שונות בנוגע להתנהלות הבנק בקשר לפיטוריו ולזכויותיו בהקשר זה. אידיבי (סוויס) בנק הגיש כתב הגנה וכתב תביעה שכנגד. ההליכים בין הצדדים ממשיכים להתקיים.

ברקע הדברים יצוין כי בחודש אוקטובר 2010, הגיש התובע, אז עדיין סמנכ"ל ב-אידיבי (סוויס) בנק, דוח ובו ממצאים שונים, ביניהם ממצאים המצביעים לכאורה על הפרות דין ונהלים. ממצאי הדוח הועברו לבדיקה חיצונית של KPMG (שווייץ) ומעבר להפרות שונות של נהלי הבנק לא נמצאו הפרות דין כנטען. דיווחים מתאימים נמסרו לרשויות בשווייץ.

הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2012

1. ביום 19 ביוני 2006, הוגשה תובענה נגד מדינת ישראל ו-31 נתבעים אחרים ובכללם הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, דיסקונט גמל וקופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט, ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית.

התובעים טענו שהנתבעים קיבלו שלא כדין תשלומים בגין עיקולים שהטילו הזוכים בהוצאה לפועל באמצעות מדיה מגנטית. הטענה העיקרית היתה שהנתבעים אינם נותנים את השירות הנדרש על פי דין, בכך שאינם מוסרים מידע מפורט מלא ובמועד בתשובתם ללשכות ההוצאה לפועל, ולפיכך אינם זכאים לתשלום שנקבע בתקנות. היקף התביעה נגד כל הנתבעים היה 233 מיליון ש"ח.

- ביום 22 באפריל 2012, ניתן פסק דין הדוחה את התובענה ואת הבקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית.
2. ביום 28 בספטמבר 2008, הוגשה תובענה לבית המשפט המחוזי בתל אביב ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק אוצר החייל.
- הבקשה הוגשה בשם כל מי שהתקשר עם מנהלי תיקי השקעות בקשר עם מסחר באופציות על מדד תל אביב 25 באמצעות חשבונות בנק שהתנהלו אצל הנתבעים ואשר הבנקים המשיבים גבו באותם חשבונות עמלה הנקראת עמלת מימוש. המבקשים טענו כי הבנקים גבו בסתר עמלת מימוש בשעור חצי אחוז מהכספים שהגיעו למחזיקי אופציות בעת פקיעתן וזאת מבלי שנתנו על כך גלוי נאות ומספיק. עוד טענו המבקשים כי עמלת המימוש נגבית על ידי המשיבים למרות שהמשיבים אינם מבצעים כל פעולה מיוחדת בגינה הם גובים את העמלה ואין כל יחס הגיוני בין שיעור העמלה לבין הפעולה הנדרשת כביכול מהמשיבים, וכי המשיבים לא קיבלו אישור בנק ישראל לגביית העמלה. הנזק המשותף לכל חברי הקבוצה הוערך על ידי המבקשים ב-672 מיליון ש"ח.
- ביום 19 באפריל 2012, ניתן פסק דין הדוחה את התובענה ואת הבקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית.
3. ביום 6 בפברואר 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בגין תביעה בסך של כ-96 מיליון ש"ח. התביעה הוגשה על ידי בעל השליטה בחברה, חייבת של הבנק, שניתן לגבייה צו כינוס נכסים וצו פירוק. התובע טען כי ברשלנות ובחוסר תום לב הבנק הגיש בקשה לצו כינוס נכסים נגד החברה ובשלב מאוחר יותר הגיש בקשה לפירוק החברה וזאת חרף העובדה שסך נכסיה של החברה עלה על היקף חובותיה לבנק. התובע ייחס לבנק אחריות למעשי ו/או מחדלי כונס הנכסים ו/או מפרק החברה אשר גרמו לחברה, לטענתו, נזק כבד.
- בחודש אפריל 2010 נפטר התובע, ובאישור בית המשפט הוחלף ביורשיו. בקשות לפטור מאגרה וערעור עליהן נדחו על ידי בית המשפט. ביום 19 ביוני 2012 הורה בית המשפט המחוזי על מחיקת התביעה.
4. ביום 29 במאי 2011 נמסרה לבנק בקשה להכיר בתביעה כתביעה נגזרת. התביעה היתה על סך של 107 מיליון ש"ח והוגשה נגד צד ג', קבוצת חברות בשליטתו ונגד הבנק. התובע טען כי הבנק עשה יד אחת עם יתר הנתבעים, לרוקן את נכסיה של החברה בשמה התבקש בית המשפט לאשר את התביעה כתביעה נגזרת.
- ביום 4 בספטמבר 2012, ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה האמורה.
5. ביום 24 בפברואר 2011 התקבלה בבנק דיסקונט למשכנתאות בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא גביית עמלת פרעון מוקדם בהלוואות מסחריות, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב (ביום 28 ביוני 2012 מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק). התובעת הינה חברה אשר נטלה הלוואה לרכישת נכס מסחרי ובעת פרעון מוקדם של ההלוואה חוייבה בעמלת פרעון מוקדם. התובעת טענה כי בנק דיסקונט למשכנתאות חישב את עמלת הפרעון המוקדם באופן שגוי, הסותר את נהלי בנק ישראל ואת הוראות החוק.
- ביום 20 בספטמבר 2012, אישר בית המשפט הסכם פשרה בין הצדדים וקבע כי על הבנק לפעול להשבת הכספים בתוך 60 יום ממועד פרסום ההודעה בעיתון (ההודעה פורסמה ביום 16 באוקטובר 2012). נשלחו מכתבים לכלל הלקוחות בליווי המחאה על סכום ההחזר הכספי. ההחזר הכספי הכולל הסתכם בסך של כ-1 מיליון ש"ח. עד ליום 14 בפברואר 2013 טרם אותרו כ-16 לקוחות. בהתאם להחלטת בית המשפט, הבנק יתרום סך של 200 אלף ש"ח לעמותה שהוגדרה, בגין לקוחות שלא אותרו.
6. ביום 14 באפריל 2011, הגישו חוקרים מטעם מנהל מיוחד שמונה לקבוצת חברות, בקשה לאשר הגשת תביעה כספית בסך של 75 מיליון ש"ח נגד הבנק וצדדים נוספים. החוקרים טענו כי הפסקת אשראי לקבוצת החברות על ידי הבנק באופן חד צדדי היתה אחד הגורמים המרכזיים להתמוטטות החברות. ביום 30 ביוני 2011, ניתנה החלטת בית המשפט המתירה הגשת התביעה אך קובעת כי לא ניתן לממן הליכים אלו מכספים הנמצאים בקופת הפירוק ומקורם במימוש שעבודים של נושים מובטחים.
- בקשה לפטור מאגרה שהגישו המבקשים, נדחתה על ידי בית המשפט. ביום 12 במרס 2013 ניתן פסק דין לפיו התביעה נמחקה על הסף בגין אי תשלום אגרה.

הליכים של רשויות

1. לפרטים בדבר הליכים שונים שמתקיימים מול הממונה על ההגבלים העסקיים ובית הדין להגבלים עסקיים, בעניין פעילות הקבוצה בתחום כרטיסי האשראי, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים ו-"הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" לעיל.
2. לפרטים בדבר קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43 (א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה קבעה הממונה שבין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע, ראו ביאור 19 ג' 15 לדוחות הכספיים.
3. לפרטים בדבר ביקורת של בנק ישראל בנושא "יישום חוק איסור הלבנת הון" בחברת כאל, ראו לעיל "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

4. לפרטים בדבר התנאים שקבעו המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים, באישורם להסכם בין הבנק לבין פיבי אחזקות, בעניין החזקות הבנק בבנק הבינלאומי הראשון, ראו ביאור 6 ה' (1) לדוחות הכספיים.
5. לפרטים בדבר חקירת משטרה ותפיסת מסמכים וחומר מחשב בכאל, ראו ביאור 33 ג' לדוחות הכספיים.
6. לפרטים בדבר ביקורת בבנק מרכנתיל דיסקונט בנושא "ציות לחוק איסור מימון טרור", ראו לעיל "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות".

הסכמים מהותיים

להלן יובא תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיתב ידעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

הסכם לרכישת אמצעי שליטה בבנק הבינלאומי

על פי הסכם מיום 31 ביולי 1983 שבין הבנק לבין פי.בי. אחזקות בע"מ וחברת בת שלה, שבמסגרתו רכש הבנק מניות רגילות בנות 5 ש"ח של הבנק הבינלאומי אשר הקנו לבנק כ-26% מהון המניות וכ-11% מזכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי הוסכם, בין היתר, שהבנק לא יתערב בניהול הבנק הבינלאומי. בהסכם הובטח לבנק, שכל עוד יחזיק בלפחות 80% מהמניות של הבנק הבינלאומי שנרכשו על ידו בהסכם (לרבות מניות הטבה וזכויות בגין מניות אלה), תגרום פי.בי. אחזקות לכך, שרבע מחברי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי יהיו מומלצי הבנק, ובלבד שהבנק לא ימליץ על דירקטורים שבחירתם עלולה, לדעת נגיד בנק ישראל, ליצור ניגוד אינטרסים. כמו כן, נקבעה בהסכם האמור זכות סירוב ראשון, לכל אחד מהצדדים, לרכוש את מניות הבנק הבינלאומי שבבעלות הצד השני, במקרה של מכירתן על ידי הצד האחר, בין אם המכירה הינה במסגרת המסחר בבורסה ובין מחוצה לה. זכות הסירוב אינה חלה על מכירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, בדרך העסקים הרגילה, של עד 20% מההחזקה הכוללת של כל צד. כמו כן, זכות הסירוב אינה חלה במקרה של מכירת מניות הבנק הבינלאומי, על ידי צד כלשהו, לחברת אם שלו או לחברה שבשליטת אותו צד.

רכישת המניות כאמור נעשתה על פי היתר לרכישת אמצעי שליטה, לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, שניתן על ידי נגיד בנק ישראל ביום 20 ביולי 1983, במסגרתו אושר לבנק לרכוש עד 30% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק הבינלאומי. במסגרת ההליכים לקבלת ההיתר לרכישת אמצעי שליטה, הסכים הבנק כלפי בנק ישראל כי הבנק הבינלאומי יתנהל בצורה עצמאית, וכן כי כל הדירקטורים של הבנק הבינלאומי ימונו על ידי פי.בי. אחזקות בע"מ, כאשר מתוכם 25% ימונו לפי המלצת הבנק שתאושר על ידי נגיד בנק ישראל. עוד הוסכם כי הנגיד לא יסרב לאשר את המלצת הבנק כאמור, אלא מנימוקים סבירים ובהתחשב בכך שעלול להיווצר ניגוד אינטרסים במינויים אלה.

חתימת הסכם עם פיבי אחזקות - 2010. ביום 28 במרס 2010, נחתם הסכם בין הבנק לבין פיבי אחזקות, אשר, בין היתר, מגביל את התקופה שבמהלכה בנק דיסקונט יהיה זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין מועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט. לפרטים בדבר עיקרי ההסכם ובדבר אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים להסכם, ובכלל זה לוח הזמנים שקבעה הממונה על ההגבלים העסקיים לירידת החזקות בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (1) לדוחות הכספיים.

התחייבויות של הבנק הנוגעות לפעילות בשוק ההון

בחודש אוקטובר 1983, במסגרת הסדר המניות הבנקאיות, הודיע הבנק לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בין היתר, כי לא ייזום, במישרין או בעקיפין, פקודות מכירה או קניה של ניירות ערך במסגרת ההוראות הנמסרות לבורסה, לפני המסחר (לידירים) או במסגרת קיזוז פקודות קניה או מכירה לפני המסחר.

כמו כן, אישר הבנק כי יימנע מלעשות, במישרין או בעקיפין, כל עסקה בניירות ערך שהונפקו או שיונפקו על ידי בנקים וחברות אחזקה בנקאיות, אלא עבור לקוחותיו, כולל קרנות נאמנות וקופות גמל. ואולם, הבנק ציין כי אין באמור לעיל כדי למנוע ביצוע עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

פטור ושיפוי למי שמכהן או כיהן כדירקטור בבנק ובחברות מוחזקות

בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבעו הוראות בדבר שיפוי מי שמכהן או כיהן, לפי בקשת הבנק, כדירקטור בחברה אחרת, שלבנק עניין בה, כמפורט בביאור 19 ג' 7 א' לדוחות הכספיים. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתיב שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכינהו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידו. לפרטים בדבר פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, ראו ביאור 19 ג' 7 יד' לדוחות הכספיים.

הסכמים עם הבנק הבינלאומי הראשון בנוגע להחזקת אמצעי שליטה בכאל

ביום 10 בדצמבר 2006, במקביל להשלמת העסקה לרכישת מניות פישמן בכאל, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי הראשון על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן הסכם קודם בין הצדדים מיום 29 בספטמבר 2000. ההסדרים שנקבעו בהסכמים אלה חלים, בהתאמה, גם על המניות שנרכשו מהראל.

חוקת העבודה

חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ נחתמה בשנת 1974 והיא מאגדת בתוכה תנאי עבודה, הוראות משמעת ועוד. לפרטים ראו "יחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל. במהלך השנים נחתמו עשרות הסכמים קיבוציים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה. בכלל האמור הסכם עדכון ושילבים וקביעת תקרות שכר לעובדים חדשים, שנחתם בשנת 2011. ראו "התפתחויות ביחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל.

הסכם למתן הלוואות ושירותים לעובדי המדינה

ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה וזאת בהמשך לזכייתו במכרז של החשב הכללי. לפרטים נוספים ראו "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעולות עיקריים" וביאור 19 ג' 17 לדוחות הכספיים.

נושאים בתחום הממשל התאגידי

קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

קוד הממשל התאגידי שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 באוקטובר 2009 משקף יישום מדיניות של Best Practice בתחום הממשל התאגידי. הקוד מבוסס על הוראות הדין והרגולציה השונות החלות על הבנק בתחום הממשל התאגידי, לרבות הנחיות באזל II והמלצות ועדת גושן שהוקמה על ידי רשות ניירות ערך.

במסגרת יישום תכנית הממשל התאגידי, אישר דירקטוריון הבנק בחודש ינואר 2012 נוהל עבודה מול חברות הבת, אשר נועד להסדיר את הממשקים בין הבנק לבין חברות הבת, במטרה להניח תשתית לניהול על בסיס קבוצתי, ולקבוע מתכונת עבודה לצורך פיקוח ובקרה אחר פעילותן של חברות הבת על ידי חברת האם.

במסגרת נוהל העבודה מול חברות הבת, נקבעו מנגנוני פיקוח ובקרה, אשר נועדו להבטיח את התנהלותה התקינה והיעילה של קבוצת דיסקונט, ובכלל זה בקשר עם הנושאים הבאים: פעולות ועסקאות עם צדדים קשורים; פיקוח דירקטוריון הבנק על חברות הקבוצה; ארגון מחדש ושינויים מבניים; גיבוש מדיניות ניהול סיכונים קבוצתית בתחומים שונים.

דירקטוריון הבנק אימץ חוות דעת משפטית של מומחה משפטי בעל שם, לפיה עסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין חברות בנות יאושרו בהתאם להליכים שנקבעו בדין הישראלי בנוגע לאישור עסקאות עם הבנק עצמו.

הבנק פועל להשלמת גיבוש נהלי הממשל התאגידי, שעניינם אישור עסקאות עם בעלי עניין, על מנת לעגן בנהלים את אופן אישורן של עסקאות בין הבנק לבין בעלי השליטה בבנק, וכן עסקאות בין הבנק לבין נושאי משרה בבנק, לרבות תנאי כהונה והעסקה.

שאלון ממשל תאגידי

בחודש ספטמבר 2012, פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה לפי סעיף 36א(ב) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, במסגרת פרויקט שיפור דוחות, לפיה נדרשות חברות ציבוריות להגיש, החל בדוח התקופתי לשנת 2012, "שאלון ממשל תאגידי", במתכונת שנקבעה בהנחיה. שאלון ממשל תאגידי של הבנק עומד לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק.

ניהול קבוצתי

הוראות ניהול בנקאי תקין מסדירות, בין היתר, את ההתנהלות הקבוצתית של התאגיד הבנקאי בנושאים שונים. במסגרת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301 (להלן: "ההוראה החדשה"), שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2012 (ראו "חקיקה ופיקוח" להלן), נקבעו הוראות לעניין ניהול קבוצתי, אשר לפיהן על הדירקטוריון לקבוע את יעדי האסטרטגיה הכוללת של התאגיד הבנקאי ושל תאגידים נשלטים, לרבות שלוחותיו בארץ ובחוץ לארץ, לרבות הקווים העקרוניים לפעולה והתיאבון לסיכון. כמו כן, נקבע כי הדירקטוריון יקבע הנחיות כלליות לגבי מבנה הממשל התאגידי בתאגידים נשלטים, כך שיתרום לפיקוח יעיל על הקבוצה.

בהוראה החדשה נכללה, התייחסות למסגרת השיקולים של התאגיד הנשלט ונקבע בה כי על דירקטוריון התאגיד הנשלט להתחשב ביעדי האסטרטגיה הכוללת של הקבוצה, במדיניות ניהול הסיכונים הכוללת של הקבוצה ובהנחיות הכוללות של הקבוצה בקשר עם מנגנוני הפיקוח והבקרה על תאגידים נשלטים, שנקבעו, בהתאמה, על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי השולט, ככל שהם מתיישבים עם טובתו של התאגיד הבנקאי הנשלט ועם הוראות סעיף 11 לחוק החברות, שענינו תכלית החברה.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של קבוצת דיסקונט, שאושרה בחודש יולי 2011, קבע הדירקטוריון עקרונות לניהול קבוצתי, בשים לב לנסיבותיה של כל חברה בת, תחומי עיסוקה וגודלה. במסגרת זו נקבע, בין היתר, כי בחלק מהתחומים - אסטרטגיה, חשבות, ניהול סיכונים, ביקורת פנימית, יעוץ משפטי ומערכות מידע - היחידות הרלבנטיות בבנק ינחו את חברות הבת במתכונת של "הנחיה מקצועית מחייבת". בנושאים מסויימים, בעיקר בנושאי תפעול, הניהול יהיה במתכונת של "ניהול מרכזי", במטרה להביא להתייעלות ולמיצוי יתרונות סינרגיים.

בחודש ינואר 2012 אישר הדירקטוריון את נוהל העבודה מול חברות הבת, שמטרתו להסדיר את הממשקים בין הבנק לבין חברות הבת, במטרה ליצור תשתית לניהול על בסיס קבוצתי ולאפשר לבנק לפקח על פעילות חברות הבת. הנוהל מסדיר, בין היתר, את עקרונות היסוד לניהול קבוצתי, ואת התחומים שיוהלו על בסיס קבוצתי, בהם: אסטרטגיה, תכנון הון, ניהול סיכונים. בנוסף, הנוהל מסדיר את מסגרת הפיקוח והבקרה על חברות הבת, באמצעות פונקציות הביקורת ובקרה שאחראיות על ניהול הסיכונים בתחום אחריותן על בסיס קבוצתי. כמו כן, במסגרת הנוהל נקבעו מנגנוני דיווח של חברות הבת לבנק, ונקבעו כללים לגבי עסקאות הטעונות אישור הבנק, טרם אישורן על ידי חברות הבת. הבנק פועל להטמעת הנוהל, ולגיבוש ממשקי העבודה בין חברות הבת לגורמים השונים האחראים על פעילותן של חברות הבת בהיבטים עסקיים ופיקוחיים.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים קבוצתי, ראו "אסטרטגיות ותהליכים" בסעיף "ניהול סיכונים השוק ונזילות" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר החובה לקבוע מדיניות בנושא תנאי העסקה ופרישה בחברות הבת, ראו "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" בפרק "משאבי אנוש" לעיל.

הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2012

פרטי המבקר. המבקר הפנימי של הבנק הינו מר ניר אבל, רו"ח, אשר החל את כהונתו ביום 18 במאי 2011. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, אינו נושא משרה בבנק, אינו קרוב של אחד מאלה ולא היה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף מס' 8 לכללי הבנקאות (ביקורת פנימית).

בנוסף משמש מר ניר אבל גם כמבקר הפנימי של כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, מיום 18 במאי 2011.

דרך המינוי. מינוי המבקר הפנימי אושר בוועדת הביקורת בישיבתה מיום 29 בנובמבר 2010 ובדירקטוריון בישיבתו מיום 12 בדצמבר 2010. המינוי אושר לאור כישוריו והשכלתו של מר אבל וכן לאור ניסיונו המקצועי רב השנים, בביקורת פנימית ובתפקיד של מבקר פנימי ראשי, במערכת הבנקאית. עד למינויו שימש מר אבל, רואה חשבון מוסמך וכלכלן, כמבקר הפנימי הראשי של קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון, מחודש אוגוסט 2006 ועד לחודש מרס 2011, כמבקר הפנימי בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבינלאומי, למעט שתי חברות בחו"ל, וכמבקר הפנימי הראשי של בנק אוצר החייל, מחודש נובמבר 2000 ועד חודש מרס 2011.

כתב מינוי. ועדת הדירקטוריון לביקורת והדירקטוריון אישרו בחודש ינואר 2012 את כתב המינוי של המבקר ובחודש ינואר 2013 הם אישרו את עידכון כתב המינוי.

זהות הממונה על המבקר הפנימי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית עבודה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית עבודה שנתית אשר נגזרת מתוכנית עבודה רב שנתית (תוכנית העבודה הרב שנתית נערכת לתקופה של 5 שנים). תוכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תוכנית העבודה") נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין.

תוכנית העבודה נבנתה על בסיס סקר סיכונים כולל, שנערך על פי מתודולוגיות חדשות ומקובלות, והושפעה מהנחיות מקומיות ובינלאומיות (בכלל זה באול II, COSO, SOX והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בדבר פונקציית הביקורת הפנימית).

לפני הגשתה לאישור מועברת תוכנית העבודה לרואי החשבון המבקרים, ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת ולמנכ"ל, לקבלת הערות והארות. ועדת הדירקטוריון לביקורת דנה בתוכנית העבודה, ועל פי המלצותיה מובאת התוכנית לאישור הדירקטוריון. סטיה מתוכנית העבודה מובאת לאישור ועדת הביקורת.

ביקורת של תאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל. בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית יש התייחסות לתאגידים המוחזקים בארץ ובחו"ל. תוכנית העבודה המתוכננת בחברות הבת בהן המבקר הפנימי של הבנק או סגנו מונו כמבקר פנים משולבת בתוכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית של הבנק, תוך התייחסות לכל חברה בנפרד. היקף תוכנית העבודה בכל חברה בת כאמור נדון בוועדת הביקורת של כל חברה ו/או בדירקטוריון שלה.

בתאגידים המוחזקים בהם לא נערכת ביקורת על ידי המבקר הפנימי של הבנק, נערכת בקרה כנדרש בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות. כמו כן, המבקר הפנימי של הבנק מתאם מראש עם המבקר הפנימי של התאגיד המוחזק, נושאים בהם תיערך ביקורת על ידי המבקר הפנימי של התאגיד.

היקף העסקה. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה ומספר העובדים הממוצע הכפופים לו בקבוצה בתקופת הדיווח היה 109.3 משרות (כולל תקורות; לא כולל 3 משרות במיקור חוץ). בזה 33.7 משרות בתאגידים להם יש מבקר פנימי עצמאי (בנק מרכזית דיסקונט, אי די בי ניו יורק, דיסקונט בנק לטין אמריקה ואי די בי (סוויס)). מספר המשרות בביקורת הפנימית נגזר מהנדרש בתוכנית העבודה כפי שאושרה בדירקטוריון.

להלן פרטים על מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2012 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל:

מיקור חוץ	עובדי הקבוצה	
1.5	60.3	הבנק
0.5	13.3	חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר הבנק ⁽¹⁾
	2.0	שלוחות חו"ל
1.0	18.5	חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי ⁽²⁾
	15.2	חברות מאוחדות בחו"ל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי ⁽³⁾
3.0	109.3	סך-הכל

הערות:

(1) בזה 6.4 משרות בחברת כ.א.ל.

(2) בזה המבקר הפנימי ותקורה 1.9 משרות. לא כולל 2 משרות של פניות הציבור.

(3) בזה 10 מבקרים של אי די בי ניו יורק, 5 מבקרים של DBLA, 0.2 משרות ב- אידיבי (סוויס) בנק.

עריכת הביקורת. הביקורת הפנימית נערכת על פי הוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, התשנ"ג-1993, וע"פ הכללים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים. עד לכניסתה לתוקף של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בדבר "פונקצית ביקורת פנימית" (ראו להלן), ביום 1 ביולי 2012, פעלה הביקורת הפנימית גם על פי כללי הבנקאות (ביקורת פנימית), התשנ"ג-1992. מהמועד האמור הביקורת הפנימית פועלת גם על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 307.

בתקופת הדיווח נערכה ביקורת בגין עסקה מהותית (כמשמעות המונח בהוראות ניהול בנקאי תקין) שבוצעה בשנת 2012.

גישה למידע. למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו וניתנה לו גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק ושל תאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל, לרבות נתונים כספיים.

דיון וחשבון המבקר הפנימי. כל דוחות הביקורת מוגשים בכתב ומופצים ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, מנהל הסיכונים הראשי, רואי חשבון המבקרים, וחברי ההנהלה הרלוונטיים. דוחות הביקורת מדורגים בהתבסס על ממצאי הביקורת.

דוח סיכום חודשי תמציתי מוגש ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, רואי חשבון המבקרים, והנהלת הבנק.

המבקר הפנימי מגיש דוחות פעילות תקופתיים כלהלן: דוח רבעוני על כל פעילויות הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל המפרט את הממצאים המהותיים בדוחות הביקורת שהוגשו ברבעון הנסקר, את תמצית התייחסות המבוקרים לדוחות וכן מעקב אחר דוחות ונושאים מדוחות רבעוניים קודמים שהטיפול בהם טרם הסתיים.

כמו כן, מגיש המבקר דוח חצי שנתי ודוח שנתי במתכונת הנדרשת על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא ביקורת פנימית.

דוחות הפעילות נשלחים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת, למנכ"ל, למנהל הסיכונים הראשי, ולרואי חשבון המבקרים. הדוחות נדונים עם המנהל הכללי וחברי ההנהלה הרלוונטיים ולאחר מכן בוועדת הדירקטוריון לביקורת. הדוח השנתי נדון גם בדירקטוריון.

בנוסף מקיימת ועדת הדירקטוריון לביקורת דיונים על דוחות ביקורת ספציפיים שנערכו ביחידות הבנק ועל דוחות מהותיים בחברות הבת, אם עקב הממצאים שנכללו בדוח, או הנושאים המהותיים בהם הוא עוסק, סבורים יו"ר ועדת הביקורת או המבקר הפנימי כי יש מקום לקיים דיון בדוח הספציפי.

הדוחות התקופתיים הוגשו ונדונו כלהלן:

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2011, הוגש ביום 16 בפברואר 2012 ונדון בוועדת הביקורת ביום 12 במרס 2012;
- הדוח השנתי על פעילויות הביקורת הפנימית בשנת 2011, הוגש ביום 4 באפריל 2012 ונדון בוועדת הביקורת ביום 24 באפריל 2012 ובדירקטוריון ביום 18 ביוני 2012;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הראשון של שנת 2012, הוגש ביום 6 במאי 2012 ונדון בוועדת הביקורת ביום 24 במאי 2012;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית במחצית הראשונה של שנת 2012, הוגש ביום 9 ביולי 2012 ונדון בוועדת הביקורת ביום 5 באוגוסט 2012;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2012, הוגש ביום 23 באוקטובר 2012 ונדון בוועדת הביקורת ביום 25 בנובמבר 2012;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2012, הוגש ביום 29 בינואר 2013 ונדון בוועדת הביקורת ביום 17 בפברואר 2013.

הדוח השנתי על פעילות הביקורת הפנימית בשנת 2012 מוגש בימים אלה.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי. לדעת הדירקטוריון וועדת הדירקטוריון לביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין ויש בהם להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בתאגיד.

תגמול. פרטי התשלומים למבקר הפנימי ורכיביהם מובאים להלן. לדעת הדירקטוריון אין בתשלומים אלה כדי להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.

פרטים כלליים		תגמולים* בעבור שירותים						
השנה	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	סך הכל שכר, מענק, תשלומי והפרשות הטבות (וגילומים) ⁽²⁾ והטבות מניות					
			שכר	מענק	תשלומי והפרשות הטבות (וגילומים) ⁽²⁾	הטבות מניות	תשלום	סך הכל רגילים
			באלפי שקלים חדשים					
2012	100%	-	969	-	273	80	1,322	-
2011	100%	-	594	295	648	51	1,588	-

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות ואינם כוללים מס שכר.

(1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.

מר אבל מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר אבל צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקוזה את ירידת המדד. מר אבל זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר אבל לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות בשנתיים הראשונות, כאשר סיום ההעסקה ביוזמת הבנק, ובגובה 4 משכורות בחלוף שנתיים או כאשר סיום ההתקשרות ביוזמת חבר ההנהלה. מר אבל זכאי להשתתף בתוכנית התגמול, כמפורט בביאור 16 י'. מר אבל ויתר על הבונוס בגין שנת 2012.

הוראת ניהול בנקאי תקין בדבר "פונקציות ביקורת פנימית". ביום 1 ביולי 2012 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא פונקציית הביקורת הפנימית. ההוראה מתבססת על מסמך ועדת באזל מחדש אוגוסט 2001, בנושא "ביקורת פנימית בתאגידים בנקאיים ומערכת היחסים של המפקח על הבנקים עם המבקרים", על מקורות בינלאומיים רלבנטיים של רשויות פיקוח בחו"ל, שנבחנו והותאמו למציאות הקיימת בישראל ועל חקיקה ורגולציה מקומית. בהוראה מוסדרים היבטים שונים של פונקציית הביקורת הפנימית. הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לנדרש בהוראה זו.

מעורבות ותרומה לקהילה

בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו מתוך תפיסה ניהולית כוללת שעל פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית חברתית ותרבותית. במהלך שנת 2012 נמשכה הפעילות ההתנדבותית במסגרת פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, במסגרתו עובדי הבנק המתנדבים תורמים מזמנם ומחוסם ליבם. הפעילות ההתנדבותית מגוונת ומעניקה סיוע ותמיכה לקשת רחבה של מרכיבים באוכלוסיה בישראל: ילדים ובני נוער, סטודנטים, חיילים, שכבות מצוקה, קשישים, בעלי מוגבלויות, חולים ועוד. נוסף על פעילות בפרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, המתוארת להלן, התבצעה בשנת 2012 פעילות גם בתחום התרבות והאמנות, במתן חסויות ומתן תרומות.

בשנת 2012 נמשכה מגמת התמיכה של הבנק בילדים ובנוער במצבי מצוקה שונים. **ההיקף הכספי של הפעילות.** היקף הפעילות בשנת 2012 בקבוצת דיסקונט, ובכלל זה הפעילות במסגרת פרויקט "למען", היה 6,353 אלפי ש"ח, לעומת 6,403 אלפי ש"ח בשנת 2011. בנוסף, נשא הבנק בעלות עובדי היחידה לאחריות חברתית ובעלות גורמים מסויימים נוספים בבנק, שעסקו במישרין בתחומים שונים של אחריות חברתית, במסגרת שעות העבודה, בסכום כולל של כ-1,523 אלפי ש"ח בשנת 2012, לעומת סך של 1,664 אלפי ש"ח בשנת 2011. כמו כן, העלויות השוטפות הישירות של פעילות מרכז המבקרים (שכר צוות ההדרכה ואחזקת מבנה) הסתכם בשנת 2012 בסך של 4,011 אלפי ש"ח, לעומת סך של 3,196 אלפי ש"ח בשנת 2011. הוצאות שונות, ובכלל זה הוצאות הפקת הדוח החברתי והשתתפות הנהלת הבנק במימון המסע לפולין, הסתכם בשנת 2012 בסך של 297 אלפי ש"ח, לעומת 433 אלפי ש"ח בשנת 2011. את העשייה החברתית והמעורבות הקהילתית מבצע הבנק בתחומים הבאים: חינוך והשכלה, בעלי צרכים מיוחדים, בריאות ועוד.

תרומות

התרומות מופנות בעיקר לאגודות, מועדונים, בתי חינוך, ארגוני בריאות, ואחרים, העוסקים בטיפול בילדים וברווחת הפרט. בין התרומות שהבנק תרם בשנת 2012 ניתן לציין את התרומות לעמותות הבאות: עלה נגב, האגודה למען החייל, העמותה לקידום החינוך ביפו, אקים, בי"ח רעות ועוד.

פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה

בשנת 2012 נמשכה הפעילות העניפה, תוך התמקדות בפעילות התנדבותית במסגרת עמותות שונות הפועלות למען נוער במצבי סיכון ומצוקה ובסיוע לעמותות שונות. במהלך שנת 2012, הצטרפו סניפים ויחידות חדשות למעגל המתנדבים של הבנק. ראויים לציון הפרויקטים הבאים, אשר התקיימו בשנת 2012:

אימוץ גדוד 405. בתחילת שנת 2011, התחייב בדמ"ש לאימוץ גדוד 405 של חיל התותחנים, לתקופה של 3 שנים נוספות. עם השלמת המיזוג בין בדמ"ש לבין הבנק, נכנס הבנק לנעלי בדמ"ש גם במחויבות זו.

אימוץ פלגה 916 לשלוש שנים נוספות. בחודש יוני ביקרו המנכ"ל, היו"ר וחברי הנהלת הבנק בבסיס פלגה 916 של חיל הים. בביקור סוכמו 6 שנות אימוץ הפלגה על ידי הבנק (במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" של האגודה למען החייל) והוחלט לחדש את האימוץ ל-3 שנים נוספות. **"קרן דיסקונט" באגודת "עזרה למרפא".** הבנק המשיך את תמיכתו בקרן, זו השנה הרביעית ברציפות, אשר מיועדת לסיוע רפואי. פניות בנושא בריאות שמתקבלות בבנק מועברות לאגודה ונבחנות על היבטיהן השונים. במקרים בהם הפניה נמצאת ראויה, הסיוע ניתן מתוך קרן דיסקונט באגודה.

פרויקט "אופק לילדינו". במהלך חודשי הקיץ (יולי-אוגוסט) הועסקו בבנק בני נוער לקויי ראייה הפעילים בעמותות "אופק לילדינו". זו השנה השישית בה הבנק שותף פעיל בהכשרה הניתנת לבני הנוער כהכנה לעבודה בבנק. להכשרה הגיעו בני הנוער עם רכזי העמותה למכללת דיסקונט, שם קיבלו כלים בנושאי כישורים ומיומנויות בעבודה.

פרויקט תגלית. פרויקט של ממשלת ישראל, בשותפות עם תורמים יהודים וקהילות ברחבי העולם, שמטרתו יצירת קשר בין צעירים בתפוצות לבין מדינת ישראל. בשנה האחרונה הורחבה השתתפות צעירים ישראלים בפרויקט, כמלווים של צעירי התפוצות שבמבקרים בארץ, גם לעובדי חברות במשק. בשנת 2012, השתתפו בפרויקט כ-30 עובדי הבנק, אשר שהו עם הצעירים מחו"ל חמישה ימים.

בזאר מוצרים שהוכנו על ידי בעלי צרכים מיוחדים. לקראת חג הפסח הבנק סייע בהקמת באזר (במתחם הבנק) בו נמכרו לעובדי הבנק מוצרים שיוצרו על ידי בעלי מוגבלויות. ההכנסות מהמכירות נתרמו להמשך פעילות העמותות אשר מעסיקות את בעלי המוגבלויות. המוצרים יוצרו על ידי בעלי צרכים מיוחדים הפועלים באמצעות העמותות הבאות: "בית מרים" (איל"ן), "שכולו טוב" (פגועי נפש) וכפר עידוד (פיגור קל). כל ההכנסות הוקדשו לפעילות החברים במרכזים. בזאר נוסף התקיים ברחבת מכללת דיסקונט בראשון לציון, בו נמכרו המוצרים של עמותת "אנוש" (פגועי נפש).

סיוע למשפחות נזקקות לקראת פסח. בהתאם למסורת, נרתם הבנק גם השנה לסייע למשפחות מעוטות יכולת. הבנק רכש כרטיסי מזון טעונים ב-300 ש"ח, בהתאמה, אשר חולקו ישירות למשפחות הנזקקות על ידי עובדי הבנק, בתיאום עם מחלקות הרווחה בעיריות ובמועצות המקומיות, שבשטחן מצוי סניף דיסקונט.

סיוע לניצולי שואה לקראת ראש השנה. חלוקת כרטיסי מזון טעונים ב-300 ש"ח ישירות לניצולי שואה בכל רחבי הארץ, על ידי עובדי הבנק, תוך תיאום עם מחלקות הרווחה של רשויות מקומיות בהן פועלים סניפי הבנק.

פעילות יום ירושלים ושבועות במוקדי ההתנדבות. בחודש מאי נמשכה הפעילות ההתנדבותית במוקדים שונים בארץ. הפעילות התמקדה בחגיגות "יום ירושלים" וחג שבועות, בעיקר בקרב ילדים, קשישים ונשים מוכות.

פעילויות חנוכה ופורים במקומות ההתנדבות. עובדי הבנק ערכו חגיגות חנוכה ופורים במוקדים בהם הם פעילים כמתנדבים: מועדוניות ילדים, מועדוני קשישים, בתי ספר, מעון לנשים מוכות, מרכז לנגמלי סמים, מע"ש (אוכלוסיה בוגרת בעלת צרכים מיוחדים), ילדים בעלי צרכים מיוחדים, בתי חולים ועוד.

אימוץ "מקום בלב" - ילדים בסיכון - יפו ד'. מועדון לילדי כיתות א'-ו' שהופעל אחת לשבוע על ידי מתנדבי בנק דיסקונט למשכנתאות ומטרתו סיוע בשיעורי בית לילדים בסיכון.

בעקבות פניית רכזי הפעילות ההתנדבותית של עובדי בנק דיסקונט למשכנתאות (אשר מחזג בחודש יוני עם ולתוך הבנק) להמשיך פעילות בעמותת "מקום בלב" הוחלט על המשך אימוץ המועדון על ידי חטיבת טכנולוגיות ותכנון, אשר יבחנו, בין היתר, גם את תפועל חדר המחשבים במועדון (שקיים אך לא פעיל).

אתר "למען הקהילה". באתר העובדים באינטראנט פועל אתר "למען הקהילה". האתר כולל תכנים עדכניים אודות פעילות הבנק למען הקהילה, פירוט הפעילויות ההתנדבותיות של יחידות הבנק השונות, ופרטים אודות מקומות התנדבות נוספים אליהם ניתן להצטרף.

"הזנק דיסקונט" - פרויקט הדגל של בנק דיסקונט

בשנת 2005 חבר בנק דיסקונט לעמותת "הזנק לעתיד", ואימץ את התוכנית המתמקדת בתלמידים מהפריפריה המתקשים בלימודיהם. מטרת התוכנית היא לסייע לתלמידים לסיים את לימודי התיכון כשבידיהם תעודת בגרות מלאה, שתאפשר להם בעתיד להמשיך ללימודים גבוהים. שם התוכנית "הזנק דיסקונט".

הבנק שותף הן בתמיכה כספית בעמותת והן בהובלה וקידום הפעילות בה. נציגי הנהלת הבנק חברים בוועד המנהל של העמותת ועובדי הבנק נוטלים חלק בפעילות התנדבותית במסגרת תוכניות העמותת, בין היתר במתכונת של אימוץ בתי ספר שמשתתפים בפרויקט על ידי סניפים ויחידות מיחידות הבנק.

אירוע שנתי של הזנק. בסוף חודש אפריל התקיים ערב הוקרה לשותפים לעשיית של עמותת הזנק לעתיד, המהווה את פרויקט הדגל של דיסקונט. הכנס ציין את שיתוף הפעולה עם הבנק ו-12 שנים לפעילות העמותת.

קרן ניסים אלג'ם ז"ל. בחודש ינואר 2007 השיק הבנק קרן מלגות ללימודים אקדמאים. הקרן הינה על שמו של מר ניסים אלג'ם ז"ל, שנפטר בשנת 2006. מר אלג'ם עבד בבנק כ-40 שנה ובתפקידו האחרון כיהן כסמנכ"ל וראש החטיבה המסחרית. במסגרת הקרן, מקצה הבנק מדי שנה תרומה לתימון לימודיהם האקדמאיים של בני נוער בוגרי תוכנית "הזנק דיסקונט", אשר השלימו בהצלחה את לימודי הבגרות. הקרן תאפשר לבוגרי "הזנק דיסקונט" המשך לימודים אקדמאים במוסדות להשכלה גבוהה.

בשנת 2012 נתרמו 5 מלגות לסטודנטים בוגרי העמותת.

דוח על אחריות תאגידית

על רקע ההתפתחויות בנושא הדיווח על אחריות תאגידית ולאור החשיבות שהפיקוח על הבנקים מייחס לפעילות התאגידים הבנקאיים בתחום זה, פרסם המפקח על הבנקים, ביום 3 באוקטובר 2011, חוזר על פיו יידרשו התאגידים הבנקאיים העומדים בראש הקבוצות הבנקאיות, לפרסם דוחות לתקופה של עד שנתיים על אחריות תאגידית ובכלל זה: אתיקה בעסקים, ממשל תאגידי, מחויבות לאיכות הסביבה, מעורבות בקהילה וכיוצא ב. ציין כי הבנק פרסם כבר שני דוחות על אחריות תאגידית.

אחריות סביבתית - הגשת נתונים ל-CDP

בחודש אוקטובר 2012 הושלם מהלך הגשת נתוני הבנק ל-CDP, זו השנה השנייה ברציפות. ארגון ה-CDP (Carbon Disclosure Project) הוא ארגון עצמאי בינלאומי ללא מטרת רווח, שמושב בלונדון, הפועל לקידום הפחתת פליטות גזי חממה של חברות, ארגונים וערים בעולם, על ידי מנגנון דיווח ושקיפות וולונטריים. הארגון משמש כמקור מידע למשקיעים, חברות וממשלות, בבואם לבחון את ביצועיהן הסביבתיים של חברות וערים,

ואת הסיכונים העתידיים להם הן תהיינה חשופות. ארגונים מדווחים יכולים לבחור שלא לחשוף את הדוח המלא שלהם לארגון, אלא רק את הציון הסופי שנתי ל, אולם הדבר מוריד מרמת השקיפות שמציג הארגון המדווח. בין הבנקים המדווחים שמציגים את דיווחיהם לציבור נמצאים בנקים מובילים בעולם, כגון: Bank of America-1 The Royal Bank of Scotland. בנק דיסקונט הוא הבנק היחיד בארץ שבחר לדווח לארגון.

מעורבות ותרומה לקהילה בחברות הבת העיקריות

להלן יובאו כמה פרויקטים בולטים אשר מתבצעים במסגרת חברות הבת העיקריות: **"שיעור אחר"**. כאל לוקחת חלק בפרויקט של עמותת "שיעור אחר", המתעלת את משאב הידע העשיר המצוי בקרב הציבור לטובת העשרת ושיפור מערכת החינוך, זאת באמצעות שיתוף אזרחים מן המגזר העסקי והציבורי, בעלי מקצועות שונים, בהוראת קורס העשרה חווייתית בבתי ספר. עובדי החברה נרתמו למערך ההתנדבותי של העמותה בתוך מערכת החינוך והזמינו ילדי בית ספר לחברה ליום חווייתי על מנת שייחשפו לעולם הפיננסי והאשראי.

פרויקט הזנק במגזר הערבי. בשנת 2012 המשיך בנק מרכנתיל דיסקונט את הפרויקט בתחום החינוך, שהחל בשנת 2008 בשיתוף עם עמותת "הזנק", במסגרתו מימן השנה 72 מלגות לימודים במוסדות אקדמיים, לסטודנטים במגזר הערבי שנמצאו ראויים למלגה, בתמורה להתחייבותם לתרום מזמנם לפעילות בקהילה. עלות הפרויקט הסתכמה בכ-0.6 מיליון ש"ח בשנת 2012. **השתתפות בפרויקט חינוכי**. בנק מרכנתיל דיסקונט נטל גם בשנת 2012 חלק בפרויקט של עמותת יד אליעזר, במסגרתו העניק כ-160 מלגות לאברכים, בעלות כוללת של כ-0.2 מיליון ש"ח, בתמורה להתחייבותם לשמש כחונכים לילדים ממשפחות מצוקה במגזר החרדי.

"מצעד החיים"

בחודש אפריל 2012 השתתפה, בפעם העשירית, משלחת של עובדי קבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים" מאושוף לברקנא, המתקיים מידי שנה ביום הזכרון לשואה ולגבורה. המשלחת מנתה כ-70 איש מקרב עובדי הבנק ועובדי כאל. בכך נמשכת מסורת שהחלה בשנת 2003, של השתתפות משלחות מקבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים", כאשר ההנהלה וועד העובדים משתתפים במימון הנסיעה.

העסקת עובדים בעלי צרכים מיוחדים

כחלק ממדיניות גיוס עובדים, מאפשר הבנק לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, שבדרך כלל אינם נקלטים במקומות עבודה, להשתלב בתפקידים בבנק על פי יכולתם ובהתאם לצרכי הבנק. מהלך זה מאפשר לאנשים אלה חלון הזדמנויות לתפקד כאזרחים מן השורה, המפרנסים עצמם בכבוד. בנוסף, מהלך זה מהווה מהלך מעצב בתרבות הארגונית של הבנק, לארגון סובלני המכיל את השונה. לאור האמור, הוצבה העסקת בעלי המוגבלויות כמיקוד מרכזי בפעילות למען הקהילה. ליום 31 בדצמבר 2012, מועסקים בבנק כ-70 עובדים בעלי מוגבלויות. הנהלת הבנק הנחתה להרחיב את ההעסקה של בעלי מוגבלויות במהלך שנת 2013.

"הרצליינבלום" - מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית

"הרצליינבלום", מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית מאפשר ללמוד מקרוב את ההסטוריה והכלכלה הישראלית מאז ראשית המאה שעברה. המוזיאון ממוקם בניין לשימור בן 104 שנים, מראשוני הבתים של אחוזת בית.

מבקרים. החל מפתחתו, בחודש מאי 2009, ארח המוזיאון כ-180 אלף מבקרים ממגוון קהלים: קבוצות מאורגנות, חברות עסקיות, צעירים, חיילים, תלמידים, סטודנטים ועוד. בשנת 2012 ארח המוזיאון כ-40 אלף מבקרים, במסגרת סיורים, סדנאות ואירועים מסוגים שונים. **סיורים וסדנאות**. במהלך שנת הלימודים, מתקיימים כ-80 סיורים בממוצע ברבעון לתלמידי בתי הספר, בכיתות ז'-י'. חלק מהסיורים בני שעה וחצי, עם דגשים כלכליים וחלקם, לכיתות הגבוהות, סדנאות בנויות 5 שעות בנושא הבורסה ובנושא המדיניות המוניטרית של בנק ישראל. במהלך החופשות של בתי הספר התקיימו כ-300 סיורים לילדים ולמשפחותיהם: "הכסף שלי, סדנה לכלכלנים צעירים" - סדנאות כלכליות; "הגביע הוא שלנו" - סיורים ממוקדים בתערוכת הספורט.

כנסים ואירועים. המוזיאון מארח כנסים ואירועים שונים שיוזם הבנק. בשנת 2012 התקיימו כ-100 אירועים לחברות, פורומים וארגונים עסקיים, ליחידות הבנק וללקוחות יחידות הבנק.

"ויקיפדיה אוהבת אתרי מורשת". אירוח וסיור לצלמים מקצועיים וחובבים עם דגשים בנושא הארכיטקטורה ושימור בית שיף, במסגרת הפרויקט העולמי של ויקיפדיה לצילום אתרים ברחבי העולם. האירוע הניב סדרה מרשימה של צילומי המוזיאון, פנים וחץ, אשר יופיעו תחת הערך מוזיאון "הרצלילנבלום" בויקיפדיה.

תערוכות מתחלפות. במוזיאון מוצגות תערוכות מתחלפות שונות, ובכלל זה תערוכות מאוסף האומנות של הבנק. בין התערוכות הבולטות בשנת 2012 ניתן לציין את אלה:

- "מטבעות העתיד". כ-20 אומנים הציגו את חזונם כיצד ייראו מטבעות הכסף בעוד 20 שנה.
- "תרכובת". תערוכת צלום קבוצתית של שלושה אומנים: יהודית מצקל, טלי נבון ועדי ברנדה.

"שיאים ושערים", 100 שנות ספורט. התערוכה המרכזית לשנת 2012, אשר הוצגה במוזיאון במשך 9 חודשים, מסוף חודש פברואר ועד סוף חודש נובמבר 2012. התערוכה פרסה מאה שנות ספורט בארץ ישראל, במגוון ענפי ספורט, כמו: משחקי כדור, אתלטיקה, שחיה, ספורט נשים, ספורט נכים ועוד. שיאים והישגים של ספורטאים וקבוצות ספורט במשחקים אולימפיים, במכביות, בכינוסי הפועל ובתחרויות שונות שזורים על ציר של זמן בחלל התערוכה. פינה יחודית בתערוכה הוקדשה ל"א חללי מינכן, בה הוצגו הישגיהם הספורטיביים ופריטיים אישיים מעיזבונותיהם. במסגרת התערוכה נערכו כ-20 אירועים, בהם השתתפו אלפי אורחים, בהם חברי כנסת, נשיא הכבוד של הוועד האולימפי הישראלי, חברי הוועד האולימפי הישראלי, משפחות חללי מינכן, אלופים אולימפיים, ספורטאים מענפים שונים, בעלי קבוצות ספורט, כתבי ספורט, אנשי עסקים בכירים, אישי צבור ואורחים רבים נוספים.

התערוכה זכתה לחשיפה ותהודה תקשורתית רחבה ברשתות הטלוויזיה בארץ, בעיתונות, באינטרנט וברשתות חברתיות. כמו כן, זכה חדר ההנחה לחללי מינכן להתעניינות מרובה ברשתות טלוויזיה ורדיו מחו"ל - בעיקר בתקופה שלפני אולימפיאדת לונדון.

שיתוף פעולה עם משרד החינוך. מאז הוקם המוזיאון, ביקרו בו אלפי תלמידים מכיתות ז' עד י"ב מכל רחבי הארץ, כאשר לכל שכבת גיל מותאמת תכנית סיור הולמת.

השנה הפנה המוזיאון את עיקר פעילותו בתחום החינוך לתלמידי 5 יחידות באזרחות, בכלכלה ובמדעי החברה, במסגרת תוכניות הלימוד הייחודיות הבאות:

- הבורסה השקעה מושכלת;
- המדיניות המוניטרית בישראל - בנק ישראל: עצמאות ועוצמה;
- מפגשים עם העולם החברתי-כלכלי בישראל: הגישה הסוציאל-דמוקרטית מול הגישה הניאו-ליברלית.

ביום 12 בינואר 2012 ביקר במוזיאון שר החינוך, מר גדעון סער, וסמך ידו על התוכניות האמורות. השנה השתתפו בתכנית, המשתרעת לאורך יום לימודים שלם, כ-25 בתי ספר.

דירוג "מעלה" 2012

בחודש יוני 2012, פורסם דירוג מעלה לשנת 2012. בשנת 2012 התווסף דירוג חדש - פלטינה פלוס (הבלטה של חברות עם ציון אבסולוטי מעל 90). הבנק דורג בקבוצת פלטינה פלוס. (בשנים קודמות הבנק דורג בדירוג פלטינה). הדירוג מתבסס על קריטריונים מפורטים בשישה תחומים מרכזיים של אחריות תאגידית: איכות הסביבה, אתיקה בעסקים, זכויות אדם וסביבת עבודה, מעורבות בקהילה, ממשל תאגידי ודיווח חברתי סביבתי. דירוג מעלה מדרג חברות ציבוריות ופרטיות מהגדולות במשק, ומאפשר להן להיכלל בדירוג מעלה ובמדד מעלה בבורסה לניירות ערך.

אמנות

אוסף האמנות של דיסקונט מונה כ-1,960 יצירות מקור וכ-4,200 הדפסים, של מיטב האמנים הישראליים, המהווים פסיפס מרתק ומגוון של עשייה לאורך יותר מיובל שנים וכולל פסלים, תמונות, שטיחי קיר, וידיאו ארט וצילומים. אוסף האמנות של הבנק נחשב לאחד האוספים האיכותיים בתחום האמנות הישראלית.

השאלת יצירות אמנות. בשנת 2012 נמשך שיתוף הפעולה עם מוזיאונים שונים, במסגרתו הושאלו יצירות מאוסף האמנות של הבנק. "שש-בש", יצירתו של האמן ציבי גבע, הושאלה לתערוכת האמן "נראים אותו דבר", שנערכה במוזיאון אשדוד. יצירה של האמן גל ויינשטיין הושאלה לתערוכה "אמנות ישראלית עכשווית", שנערכה בפריז. יצירה של האמן פנחס כגן הושאלה לתערוכה "אנצור דמעתי עם בוא גאולתי, עבודות 1970-2012" במוזיאון תל אביב לאמנות. 3 יצירות של האמן נפתלי בזם הושאלו לתערוכת האמן "הולך ושב" שנפתחה בחודש דצמבר במוזיאון תל אביב לאמנות.

תערוכת "ארץ בשורה". במסגרת אירועי Art Weekend, לפתיחת שנת האמנות של תל אביב, הוצגו בתערוכה "ארץ בשורה", בהקרנה רציפה, 24 עבודות וידאו ארט של אמנים ישראלים. לתערוכה נבחרו שלושה מיצגי וידאו ארט מאוסף האומנות של בנק דיסקונט, של האמנים: סיגלית לנדאו, גל ויינשטיין וטלי נבון.

"מטבע העתיד". בתום התערוכה שהוצגה במוזיאון "הרצליינבלום", במסגרתה הציגו כ-20 אמנים את חזונם כיצד ייראו מטבעות הכסף בעוד 20 שנה, רכש הבנק את היצירות מהמעצבים, והן מוצגות בתצוגת קבע במגדל דיסקונט.

פרויקט האמבטיה של יחזקאל שטרייכמן. משפחת שטרייכמן העבירה לאוסף האמנות של הבנק את 350 אריחי האמבטיה שיצר יחזקאל שטרייכמן בשנות ה-70 המוקדמות. עבודות פירוק, ניקוי ושימור של חלקי הקרמיקה והצגתם מחדש על גבי לוחות, בוצעו על ידי משמרים מקצועיים מטעם הבנק. בחודש מרס 2012 נפתחה במוזיאון אשדוד לאמנות תערוכה של אריחי האמבטיה שיצר האמן, מאוסף האמנות של הבנק. בתום התערוכה במוזיאון אשדוד, הוצבו האריחים בתצוגת קבע בסניף הראשי בתל אביב.

תערוכת צילומים "חיפה שלי" במנהלת מרחב חיפה. בכנס "חיפה פעילה ובריאה", שאורגן על ידי מנהלת מרחב חיפה בשותף עיריית חיפה ובמעמד ראש העיר חיפה מר יונה יהב, הוצגה תערוכה של צילומים מאוסף האמנות של הבנק. הצילומים מתעדים את יופיה וייחודה של חיפה.

קטלוג אמנות ישראלית. קטלוג שיצא לאור בשפה הגרמנית ובשפה הצרפתית אשר מספר את סיפורה של האמנות הישראלית בשנים 2012-1906. בקטלוג נכללים, בין היתר, צילומים של יצירות מאוסף הבנק. הקטלוג מיועד לאספני אמנות בגרמניה וצרפת.

סיורים מודרכים לקהל. הסיורים המודרכים באוסף האמנות של הבנק נערכים בימי שישי בבוקר במגדל דיסקונט. במהלך שנת 2012 נערכו כ-60 סיורים שבה לקחו חלק כ-2,500 מבקרים.

אתר מוזיאון דיסקונט. הבנק רואה חשיבות רבה בשימור ובטיפוח אוסף האמנות של הבנק וגאה להציג מבחר מהיצירות הכלולות בו לקהל הרחב באמצעות אתר מוזיאון דיסקונט. המבחר באתר ערוך על פי נושאים באופן המאפשר לקהל הרחב ללמוד על מבנה האוסף ועל תרומתו של הבנק לחיי התרבות והקהילה בישראל. כתובת האתר: <http://www.discountbank.co.il>.

חסויות

במהלך שנת 2012 העניק הבנק חסויות לגופים ולפעילויות המקדמים יעדים בתחומי החברה והפעילות למען אוכלוסיות מוחלשות, הבריאות, הספורט, התרבות, האמנות והחינוך, איכות הסביבה, מדע, אנרגיה ועסקים.

שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾

להלן הפרטים של השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח):

המאוחד		הבנק	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2011	2012	2011
עבור ביקורת ⁽³⁾ :			
19,682	19,812	7,934	8,733
עבור שרותים נוספים:			
שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁴⁾ :			
3,239	4,365	3,223	4,245
שירותי מס ⁽⁵⁾ :			
3,907	3,432	1,815	1,997
שרותים אחרים:			
3,151	1,975	2,190	1,424
111	-	-	-
10,408	9,772	7,228	7,666
סך-הכל של רואי החשבון המבקרים			
30,090	29,584	15,162	16,399

הערות:

- (1) שכר רואי חשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ותאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (2) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (3) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים. כולל גם ביקורת - בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404)
- (4) כולל בעיקר פעולות ביקורת ובדיקות מיוחדות.
- (5) כולל בעיקר דוחות התאמה למס, שסכומים בגינם שולמו במסגרת הביקורת ויוחסו לשירותי מס על פי אומדן, דיוני שומות וייעוץ מס.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

שנת 2012												
הלוואות שניתנו בתנאים רגילים	תגמולים* בעבור שירותים							פרטי מקבל התגמולים				
	סך הכל							שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם	
	שכר, מענק, תשלומי והפרשות הטבות (1) וגילומים (2) והטבות מניות (3)											
	שכר	מענק	הטבות	הפרשות	תשלום	סך הכל						
	באלפי שקלים חדשים											
-	1,918	(5)-	674	154	2,746	370	3,116	-	100%	(4)-	ד"ר יוסי בכר	יור"ר הדירקטוריון
-	2,101	(5)-	753	93	2,947	986	3,933	-	100%	-	ראובן שפיגל	מנכ"ל הבנק
71	1,593	418	1,721	158	3,890	-	3,890	71	100%	-	יעקב טונבאום(6)	מנכ"ל מרכנתיל
-	2,305	1,344	148	-	3,797	-	3,797	-	100%	-	אהוד ארנון	מנכ"ל אי די בי ניו יורק
-	1,912	390	148	-	2,450	-	2,450	-	100%	-	ליסה באום	סמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית באי די בי ניו יורק
-	884	1,190	169	-	2,243	-	2,243	-	100%	-	מעוז פרנקו	מנכ"ל דיסקונט שוקי הון והשקעות בע"מ
-	1,072	(7)-	273	102	1,447	-	1,447	-	100%	-	יובל גביש	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הבנקאית
5	1,063	(7)-	271	107	1,441	-	1,441	5	100%	-	שלמה אבידן	סמנכ"ל, ראש חטיבת התפעול והלוגיסטיקה
-	1,053	(7)-	301	82	1,436	-	1,436	-	100%	-	יאר אבידן	סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים
-	978	(7)-	319	104	1,401	-	1,401	-	100%	-	יגאל רונאי	סמנכ"ל, ראש החטיבה הפיננסית

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות ואינם כוללים מס שכר.

- (1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, מענק פרישה, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.
- (2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.
- (3) בגין פרישה של ההטבה בתוכניות אופציות פנטום. ההטבה מותאמת בכל מועד דיווח לשווי הנוגן.
- (4) מר בכר מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 29,640 ע.נ.
- (5) ויתרו על מענק בגין שנת 2012 - ראו ביאור 22 ז'.
- (6) ביום 28 באוגוסט 2012, הודיע מר יעקב טונבאום על החלטתו לסיים את תפקידו. הפרישה תכנס לתוקף ביום 31 במרץ 2013.
- (7) ויתרו על מענק בגין שנת 2012 - ראו ביאור 16 ו' 8.

שנת 2011											
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	תגמולים* בעבור שירותים				פרטי מקבל התגמולים			
				שכר	מענק	המעביד ⁽¹⁾	הפרשות הטבות וגילומים ⁽²⁾	הפרשות מבוסס מניות ⁽³⁾	תשלום מענק, שכר, שכל	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים	סך הכל
באלפי שקלים חדשים											
ד"ר יוסי בכר ⁽⁴⁾	יו"ר הדירקטוריון	100%	– ⁽⁵⁾	1,884	1,629	836	40	4,389	(4,315)	74	–
ראובן שפיגל ⁽⁶⁾	מנכ"ל הבנק	100%	–	2,238	1,889	2,032	317	6,476	1,277	7,753	–
אהוד ארנון	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	–	2,108	1,376	177	36	3,697	–	3,697	–
ישראל דוד	מנכ"ל כאל	100%	–	1,319	1,538	443	97	3,397	–	3,397	20
רם הרמלך ⁽⁷⁾	מנהל החטיבה העסקית, בבנק מרכנתיל דיסקונט	100%	–	1,360	447	1,022	106	2,935	–	2,935	–
ליסה באום	סמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית באי די בי ניו יורק	100%	–	1,785	463	435	–	2,683	–	2,683	–
יובל גביש	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הבנקאית	100%	–	1,030	601	829	81	2,541	–	2,541	–
נעם הנגבי ⁽⁸⁾	סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושרות	100%	–	1,127	–	1,163	111	2,401	–	2,401	–
אורית אלסטר	סמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	–	919	552	806	81	2,358	–	2,358	–
יאיר אבידן	סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים	100%	–	1,061	600	511	1	2,173	–	2,173	134

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות ואינם כוללים מס שכר.

- (1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, מענק פרישה, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.
- (2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.
- (3) בגין פרישה של ההטבה בתוכנית אופציות פנטום. ההטבה מותאמת בכל מועד דיווח לשווי הוגן.
- (4) השכר, תנאי ההעסקה ותוכנית אופציות פנטום אושרו באסיפות כלליות מיוחדות מהימים 10 בנובמבר 2010 ו-25 בינואר 2011. המענק השנתי בגין שנת 2011 אושר בועדת ביקורת ביום 21 במרס 2012 ובאספה הכללית ביום 12 ביוני 2012.
- (5) מר בכר מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 29,640 ע.נ.
- (6) מר שפיגל החל לכהן כמנכ"ל ביום 1 בינואר 2011. הסכומים המוצגים בטבלה כוללים תשלומים גם בגין כהונתו כמנכ"ל אי.די.בי ניו יורק. סכום הטבות וגילומים כולל תשלום בגין שכ"ד בסך של כ-164 אלפי ש"ח וסכום תשלומים והפרשות המעביד כולל הפרשה בגין מענק הסתגלות.
- (7) ביום 29 בינואר 2012 הודיע מר הרמלך על סיום עבודתו בבנק מרכנתיל. הפרישה נכנסה לתוקף ביום 30 באפריל 2012.
- (8) מר הנגבי סיים את כהונתו ביום 30 בספטמבר 2011. ביום 27 באפריל 2012 הסתיימו יחסי עובד מעביד.

ד"ר יוסי בכר, מכהן כיו"ר הדירקטוריון החל מיום 3 בינואר 2010, לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של ד"ר בכר, ראו ביאור 22 ו' ו-ד' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות פאנטום לד"ר בכר, ראו ביאור 13 ד' 1 לדוחות הכספיים.

מר ראובן שפיגל, ביום 1 בינואר 2011 החל מר שפיגל את כהונתו כמנכ"ל הבנק. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של מר שפיגל, ראו ביאור 22 ו' ו-ד' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות פאנטום למר שפיגל, ראו ביאור 13 ד' 1 לדוחות הכספיים. מר שפיגל כיהן כמנכ"ל חברת הבת אי די בי ניו יורק עד ליום 28 בפברואר 2011.

מר יעקב טננבאום, מנכ"ל חברת הבת, בנק מרכנתיל דיסקונט (להלן: בנק מרכנתיל), מועסק על ידי בנק מרכנתיל בחוזה אישי לתקופת העסקה בלתי קצובה. יצויין בהקשר זה, כי ביום 28 באוגוסט 2012, הודיע מר טננבאום על החלטתו לסיים את תפקידו בבנק מרכנתיל דיסקונט. הפרישה תיכנס לתוקף ביום 31 במרס 2013.

שכרו של מר טננבאום היה צמוד למדד המחירים לצרכן. מר טננבאום היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. בהתאם להסכם ההעסקה, היה מר טננבאום זכאי עם פרישתו לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד, בהיקף של שש משכורות ונאסר עליו לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק מרכנתיל דיסקונט, במשך שלושה חודשים ממועד פרישתו.

בעקבות הודעת הפרישה, הוחלט להוסיף להסכם ההעסקה, הסדרי פרישה נוספים, לרבות: תשלום מענק נוסף בסך של כ-1.8 מיליון ש"ח, שישולם למר טננבאום עם פרישתו, בתמורה להסכמתו להאריך את תקופת "אי התחרות" משלושה חודשים לשנה, החל מיום 1 באפריל 2013. כמו כן, יהיה מר טננבאום זכאי עם פרישתו לתנאי "גמלאי" (כמשמעותם בהסכם העבודה בבנק מרכנתיל דיסקונט) ולפדיון ימי החופשה שנצברו לזכותו. לאור כישוריו ונסיונו הרב בתחומי הבנקאות הקמעונאית, החליט בנק מרכנתיל דיסקונט להתקשר עם מר טננבאום בהסכם למתן שירותי ייעוץ לתקופה של שנה אחת (שניתנת להארכה בשנה אחת נוספת, לפי החלטת בנק מרכנתיל דיסקונט), בהיקף של 600 אלף ש"ח לשנה.

על אף הודעתו מיום 22 ביולי 2012, על החלטתו לוותר על התגמול לו היה זכאי בגין שנת 2012 (מכח התוכנית לתגמול ההנהלה הבכירה של בנק מרכנתיל דיסקונט), יהיה מר טננבאום זכאי לקבלת התגמול בגין שנת 2012, ככל שיוחלט בסופו של דבר לשלם את התגמול ליתר חברי הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט.

מר אהוד ארנון, מנכ"ל חברת הבת אי די בי ניו יורק, מועסק על ידי חברת הבת בחוזה אישי. תקופת ההעסקה הינה עד ליום 31 בדצמבר 2013, ולאחר מכן תוארך מאליה לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם, אלא אם כן יודיע כל צד למשנהו על אי רצונו בהארכת החוזה, בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. במידה וחברת הבת תבחר לסיים את העסקתו של מר ארנון לפני חודש דצמבר 2013, יהיה עליה לשלם לו את שכרו על פי החוזה עד מועד זה. בכל מקרה, בעת הפסקת ההעסקה יהיה מר ארנון זכאי לתשלום בגובה שכר של שנה אחת. משכורתו החודשית של מר ארנון נבחנת בידי אי די בי ניו יורק מדי שנה, מר ארנון זכאי להפרשות סוציאליות (תשלומי ביטוח לאומי, זכאות לפנסיה במסגרת תוכניות הפנסיה הנהוגות בחברת הבת) וכן זכאי לביטוח חיים, ביטוח רפואי ואובדן כושר עבודה. מר ארנון זכאי למענק שנתי המותנה בכך שאי די בי ניו יורק ישיג 75% מהרווח השנתי החזוי בהתאם לתוכנית העבודה השנתית. אי די בי ניו יורק מעמיד לרשותו של מר ארנון רכב הולם. כן זכאי מר ארנון לחופשת מולדת מדי שנה.

גב' ליסה באום, סמנכ"ל והממונה הראשית על האשראי באי די בי ניו יורק, מועסקת על ידי החברה הבת לפי נוהל "העסקה ברצון שני הצדדים". משכורתה של גב' באום נבחנת ומאושרת אחת לשנה על ידי ועדת השכר של דירקטוריון אי די בי ניו יורק. גב' באום זכאית להטבות המקובלות המוענקות לכל חברי ההנהלה הבכירה של אי די בי ניו יורק. גב' באום משתתפת בתכנית הפנסיה (k) 401 של אי די בי ניו יורק וכן בתכנית השכר הנדחה. בהתאם לתוכנית פיצויי הפיטורין של אי די בי ניו יורק, זכאית גב' באום, במקרה של פיטוריה, לפיצויי פיטורין בגובה שכרה לשנה אחת.

מר מעוז פרנקו, מנכ"ל חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (דש"ה), מועסק על פי חוזה עבודה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 3 חודשים, שניתנת להארכה ב-3 חודשים נוספים בתמורה לשכר מוגדל (150%). תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 12 חודשים מיום סיום עבודתו בדש"ה ותקופת שמירת סודיות בלתי מוגבלת בזמן, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר פרנקו צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר פרנקו זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר פרנקו לשחרור הכספים שנצברו בהפקדות שביצעה דש"ה בגין פיצויי פיטורין ותגמולים ולמענק הסתגלות בגובה של 6 משכורות חודשיות ברוטו (במקרה של התפטרות, מענק ההסתגלות כאמור ישולם רק אם מועד ההתפטרות יהיה לאחר תום שנת 2013). מר פרנקו זכאי גם למענק שנתי מחושב ולמענק זמן ארוך, על פי תוכנית שאושרה לשנים 2011-2014. תשלום המענק השנתי המחושב בגין שנה מסוימת מותנה בעמידה בתנאי סף ובמידת ההשגה של היעד שנקבע, מחושב על פי נוסחה המבוססת על התשואה השנתית, כפי שהוגדרה בתוכנית. המענק השנתי המחושב הוגבל בסכום השווה ל-12 משכורות חודשיות. בנוסף, דירקטוריון דש"ה יקבע, על פי שיקול דעתו הבלעדי ועל בסיס תפקודו של מר פרנקו בתחומים נוספים (להוציא תשואה על ההון) בנוסף, נוסף, בגובה של 2 משכורות נוספות, כך שסך כל המענק השנתי לא יעלה על 14 משכורות. המענק השנתי ישולם ב-3 מנות: 60% בשנה השוטפת, 20% נדחה לשנה ו-20% נדחה לשנתיים. הזכאות למנות הנדחות מותנה בעמידה ביעד הסף הממוצע המצטבר עד שנת היעד הספציפית. בנוסף למענק השנתי המחושב, זכאי מר פרנקו למענק זמן ארוך, אשר יחושב כתלות בהשגת יעדי רווח נקי מצטבר של דש"ה, לאורך תקופת התוכנית, בהתאם לקבוע בתוכנית. בתוכנית נקבע כי סך כל המענקים המשולמים בדש"ה (לא כולל המענקים בחברת החיתום) לשנה מסוימת לא יהיו גבוהים מ-10% מהרווח השנתי על פי הדוחות הכספיים של דש"ה, על פי הדוחות הכספיים שלה, כולל חישוב המענקים.

מר יובל גביש, מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת הבנקאית. מר גביש מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר גביש צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר גביש זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר גביש לפיצויי פיטורים קבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות בשנתיים הראשונות, כאשר סיום ההעסקה ביוזמת הבנק, ובגובה 4 משכורות בחלוף שנתיים או כאשר סיום ההתקשרות ביוזמת חבר ההנהלה.

מר שלמה אבידן, מועסק בבנק כסמנכ"ל, ראש חטיבת התפעול והלוגיסטיקה. מר אבידן מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם אחרת. משכורתו של מר אבידן צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר אבידן זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר אבידן לפיצויי פיטורים קבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 4-12 משכורות, אשר הולך ופוחת עם הוותק בתפקיד. מר אבידן זכאי להשתתף בתוכנית התגמול, כמפורט בביאור 16 "לדוחות הכספיים.

מר יאיר אבידן, מועסק בבנק כסמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים. מר אבידן מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר אבידן צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר אבידן זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר אבידן לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן, וכן למענק פרישה בגובה 12-3 משכורות, אשר הולך ופוחת עם הוותק בתפקיד. מר אבידן זכאי להשתתף בתוכנית התגמול, כמפורט בביאור 16 י' לדוחות הכספיים.

מר יגאל רונאי, מועסק בבנק כסמנכ"ל, ראש החטיבה הפיננסית. מר רונאי מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר רונאי צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר רונאי זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר רונאי לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות בשנתיים הראשונות, כאשר סיום העסקה ביוזמת הבנק, ובגובה 4 משכורות בחלוף שנתיים או כאשר סיום ההתקשרות ביוזמת חבר ההנהלה. מר רונאי זכאי להשתתף בתוכנית התגמול, כמפורט בביאור 16 י' לדוחות הכספיים.

מר ישראל דוד, שכיהן כמנכ"ל כאל מיום 1 באפריל 2010 ועד ליום 17 בינואר 2013, הועסק על ידי כאל בחוזה עבודה אישי. מר ישראל דוד היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים כקבוע בד"ן, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה היה מר ישראל דוד זכאי על פי החוזה לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן. בנוסף, היה מר ישראל דוד זכאי, אם כאל מחליטה לסיים את העסקתו, למענק הסתגלות בגובה 6 משכורות, בתוספת 23.33% חלף התשלומים להפרשות סוציאליות, אם תקופת העסקה תסתיים במהלך התקופה הקצובה לאחר חלוף שנתיים ימים מתחילת עבודתו, ולפני חלוף ארבע שנים מתחילת עבודתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת 3 חודשים מיום סיום העבודה, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. מר ישראל דוד היה זכאי גם למענק במסגרת תוכנית תגמול לשנים 2011-2013, בכפוף, בין היתר, לקיומם של תנאי סף שנקבעו בתוכנית.

על פי הסכם מיום 28 בינואר 2013, הוענק למר דוד מענק חד פעמי בסך של 2,771 אלף ש"ח, המביא בחשבון כל זכות לשכר ו/או לתנאים נלווים, ישירים או עקיפים, תשלומים ו/או זכויות ו/או מענקים מכל סוג, שהיה זכאי להם מכל מקור שהוא, כולל פדיון ההודעה המוקדמת ומענק ההסתגלות. הסכום שנכלל בטבלה לעיל הינו לאחר ניכוי סכומים שכבר הופרשו בעבר.

מר דוד נכלל בין חברי ההנהלה הזכאים לכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ד' (2) לדוחות הכספיים. זכאותו של מר דוד לכתבי אופציה לא נפגעה כתוצאה מסיום כהונתו בבנק, שכן בהתאם לתנאי התוכנית, כיוון שהפך לעובד של חברה בת בישראל, ראו אותו לצורך התוכנית כאילו העסקתו על ידי הבנק לא נסתיימה. האופציות פקעו ביום 31 בדצמבר 2012.

מר רם הרמלך, כיהן כמנכ"ל וכמנהל החטיבה העסקית בבנק מרכנתיל דיסקונט, עד ליום 30 באפריל 2012. מר הרמלך הועסק בבנק מרכנתיל דיסקונט על פי הסכם העסקה אישי.

בהתאם להסכם העסקה, היה מר הרמלך זכאי במועד סיום עבודתו לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של שתיים עשרה משכורות, ולאחר סיום עבודתו נאסר על מר הרמלך לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק מרכנתיל דיסקונט במשך שלושה חודשים. לאור תרומתו הרבה של מר הרמלך להתפתחות החטיבה העסקית ולבנק מרכנתיל דיסקונט, החליט דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט, ביום 29 בינואר 2012, להעניק למר הרמלך עם סיום עבודתו מענק נוסף בסך של ששה חודשי שכר.

על פי הסכם העסקה היה שכרו של מר הרמלך צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, הקנה ההסכם למר הרמלך זכאות לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

מר נעם הנגבי, הועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושרות, עד ליום 30 בספטמבר (סיום יחסי עובד מעביד ביום 27 באפריל 2012). עד 11 בינואר 2011 - שימש מר הנגבי כראש החטיבה הקמעונאית; עד 26 באפריל 2010 - כראש חטיבת תפעול ומידע. מר הנגבי הועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, שניתן היה לסיימה בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר הנגבי הייתה צמודה למדד המחירים לצרכן. מר הנגבי היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה היה מר הנגבי זכאי לפיצויי פיטורים כקבוע בד"ן, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר הנגבי נכלל בין חברי ההנהלה שהיו זכאים לכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ד' (2) לדוחות הכספיים. האופציות פקעו ביום 24 באוקטובר 2012.

גב' אורית אלסטר, מועסקת בבנק כסמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית. גב' אלסטר מועסקת על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתה

בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתה של גב' אלסטר צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. גב' אלסטר זכאית לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאית גב' אלסטר לפיצויי פיטורים כקבוע בדיון, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות בשנתיים הראשונות, כאשר סיום ההעסקה ביוזמת הבנק, ובגובה 4 משכורות בחלוף שנתיים או כאשר סיום ההתקשרות ביוזמת חבר ההנהלה. גב' אלסטר זכאית להשתתף בתוכנית התגמול לחברי הנהלת הבנק, כמפורט בביאור 16 "לדוחות הכספיים".

עסקאות עם בעלי שליטה

עסקאות זניחות

כללי - תיקון תקנות ניירות ערך - דיווח מידי אודות עסקאות עם בעלי שליטה. על פי הדיון, על הבנק לדווח דיווח מידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על ידו. חוק החברות קובע כי "עסקה חריגה" הינה "עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה".

בהתאם לתיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון"), משנת 2008, תאגיד מדווח נדרש, בין היתר, להגיש דוח מידי אודות "פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה; בפסקה זו, "עסקה" - למעט עסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות". המונח "עסקה זניחה" מקורו בתקנה 64 (3) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות דוחות כספיים") שעניינה מתן מידע בדוחות הכספיים לגבי עסקאות של התאגיד עם בעל עניין בו. נקבע בה מהו הגילוי אותו יש לתת לגבי עסקאות אלה וכן נקבע בה פטור ממתן המידע לגבי עסקה שהינה עסקה זניחה.

במענה לפניית איגוד הבנקים בעניין, נוכח העובדה שעל בנקים לא חלות תקנות דוחות כספיים, הודיעה רשות ניירות ערך לאיגוד הבנקים, במכתב מיום 6 באוגוסט 2008, כי היא לא תתערב במקרים בהם לא יינתן גילוי בדוח מידי בקשר עם עסקאות בנקאיות שאינן מהוות עסקה חריגה, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק החברות, ובלבד שיתקיימו כל אלה:

- במסגרת הדוחות התקופתיים יינתן תיאור כללי של העסקאות, מאפייניהן, והקריטריונים שנקבעו להגדרת העסקאות כזניחות או כאלה שאינן חריגות, תוך פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת אלה;
- ועדת הביקורת של התאגיד תקבע קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה;
- במסגרת תיאור ההתקשרות עם בעל שליטה בקשר עם תנאי כהונה והעסקה, יינתן תיאור כללי של עסקאות המיומן בהן התקשר עם הבנק (ככל שישנן) ומאפייניהן.

מתווה גילוי ודיווח. הרשות הנחתה את הבנק לתת גילוי בתשקיף הבנק ולאחר מכן בדוחות השנתיים, במתכונת המפורטת להלן:

(א) לעניין עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה שאינן עסקאות חריגות, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי על יתרות האשראי ויתרות הפיקדונות, על פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן;

(ב) הבנק יידרש, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פיקדונות בעלי השליטה;

(ג) בטבלת האשראי יפוצל הגילוי בין יתרת האשראי של בעל השליטה לבין יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר). האשראי לכל תאגיד מדווח הקשור לבעל השליטה, יינתן ברמת התאגיד המדווח, במאוחד.

קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה. לצורך יישום הנחית רשות ניירות ערך כאמור לעיל נדרש הבנק לקבוע קריטריונים להגדרת "עסקה זניחה" - לענין עסקאות שאינן עסקאות בנקאיות, "עסקה חריגה" - לענין עסקאות בנקאיות ו"תנאי שוק", וכן לענין אופן האישור והגילוי של עסקאות חבות שנוהל בנקאי תקין מס' 231 אינו חל לגביהן. לפיכך קבעה וועדת הביקורת של הדירקטוריון, ביום 27 באוגוסט 2009, כלהלן:

"עסקה זניחה" - עסקה שאינה עסקה בנקאית העונה על הקריטריונים המפורטים להלן הינה "עסקה זניחה":

(1) עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים מבעל שליטה או עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים שלבעל השליטה יש בה ענין אישי - עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שהיקפה עד 2.5 מ' ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי כהגדרתו בהוראה 231 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן: "הון עצמי רגולטורי"). הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

(2) עסקה לרכישת שירותים מבעל שליטה או עסקה לרכישת שירותים שלבעל השליטה יש בה ענין אישי ובלבד שאיננה התקשרות עם בעל שליטה או עם קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, שהיקפה אינו עולה על 2.5 מ' ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

- (3) עסקאות של שכירת שטחים מבעל שליטה או עסקאות של שכירת שטחים, שלבעל השליטה יש בהן ענין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, שהיקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי.
- (4) נשיאה בהוצאות בעל השליטה, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, לצורך השתתפות באירועים ייצוגיים וכנסי לקוחות של הבנק וחברות הבנות על פי הזמנתם - הוצאות עד לסך של 100,000 דולר בשנה.
- (5) כל עסקה אחרת במהלך עסקים רגיל ובתנאי שוק שהיקפה עד 250,000 ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

"עסקה חריגה"

(א) לענין עסקאות בנקאיות שהינן עסקות חבות - עסקת חבות תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך החבות של קבוצת בעלי שליטה יעלה על 5% מהון העצמי הרגולטורי או אם הגידול בחבות של לווה בודד מתוך הקבוצה, בעקבות העסקה, עולה על 2% מההון האמור. במידה ואושרו לאותו לווה בודד מספר עסקות חבות במהלך תקופה קלנדרית של שנה, יימדדו אותן עסקאות חבות במצטבר. המדידה של סך החבות לענין זה תיעשה בנפרד לגבי קבוצת ברונפמן (במצטבר), לגבי קבוצת שראן (במצטבר) ולגבי כל תאגיד אשר היקף האשראי הניתן לו אינו מוגבל לפי סעיף 5 להוראת נב"ת 231 ברמת התאגיד במאוחד, כך שסך החבות של כל אחד מאלו לא יעלה על 5% מההון האמור.

"קבוצת בעלי שליטה" - בעל שליטה ביחד עם החברות הפרטיות הקשורות אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בנב"ת 231 וביחד עם קרובי בעלי שליטה הנמנים על הקבוצה וחברות פרטיות הקשורות אליהם. לענין זה: הגדרת "בעל שליטה" על פי הוראות חוק ניירות ערך כוללת את בני משפחתו הגרים עמו או שפרנסתו האחד על האחר; הגדרת "קרוב" על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) כוללת אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה. החל מהדוחות הכספיים לשנת 2009 יפוצל הגילוי בין האשראי הניתן לבעל השליטה לבין האשראי הניתן לקרובי בעל השליטה (במצטבר).

בנוסף, כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב לעסקה מהותית.

(ב) לענין עסקת קבלת פיקדון - קבלת פיקדון מבעל שליטה תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה קבוצת בעלי שליטה יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בקבוצת דיסקונט. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל שליטה, ואשר אינה חברה בשליטתו, תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה חברה, במאוחד, יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בקבוצת דיסקונט לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

(ג) לענין עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקת חבות או עסקת הפקדת פיקדון כמפורט לעיל) - עסקאות בניירות ערך או עסקאות במט"ח שסכום העמלה השנתי הנגבה בגיןן שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של קבוצת דיסקונט (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

חריגה זמנית מההיקפים המפורטים בסעיפים (א) עד (ג) לעיל, ולתקופה אשר אינה עולה על 30 יום, לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כ"עסקה שאינה מהותית", וייתן גילוי על חריגות אלו במסגרת הדוח השנתי. יובהר כי כל שינוי של עסקה מהותית הינו, כשלעצמו, בגדר עסקה מהותית, וייתן לגביו דיווח מיידי.

"תנאי שוק" - תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם ענין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקאות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 231 להוראות ניהול בנקאי תקין עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או גורמים שיש לבעל השליטה ענין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושלעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

עסקאות חבות אשר הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 אינן חלות לגביהן - לגבי עסקאות חבות אשר הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 אינן חלות לגביהן, במידה וייוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרה שקבע הבנק לגבי עסקאות אשר נכללות בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312.

לפרטים בדבר עסקאות עם בעלי השליטה או שלבעל השליטה עניין אישי בהן, ראו ביאור 22 ט', י' ו-י'ד' וביאור 19 ג' 8 יב' ו-יג' לדוחות הכספיים. כמו כן, "החזר חוב המדינה בגין המענק לעובדים" בפרק "השליטה בבנק" לעיל.

להלן יובא ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה.

ליום 31 בדצמבר 2012									
ערביות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל יתרת מסגרת שלא נוצלה									
אשראי	יתרת אשראי	יתרה בסוף השנה	יתרה בסוף השנה	יתרה בסוף השנה	יתרה בסוף השנה	יתרה בסוף השנה	יתרה בסוף השנה	ערביות שניתנו על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'	חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים									
קבוצת ברונפמן	26	59	2	3	-	1	4	-	-
תאגידים מדווחים הקשורים לקבוצת ברונפמן:									
ישראלום נכסים בע"מ	-	-	1	1	-	-	-	-	-
שופרסל בע"מ	-	1	12	20	19	19	-	-	-
סך-הכל לתאגידים מדווחים	-	1	13	21	19	19	-	-	-
סך-הכל לקבוצת ברונפמן	26	60	15	24	19	19	4	-	-
קבוצת שראן	6	6	6	6	-	-	-	-	-

פקדונות		יתרת פקדונות	
בעלי שליטה לרבות תאגידים מדווחים	הקשורים לבעלי השליטה	יתרה בסוף השנה	יתרה בסוף השנה
		93	160

(1) בסוף השנה לא היתה יתרה של ערך נקוב של העסקאות האמורות. היתרה הגבוהה בשנה הסתכמה בכ-1 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2011									
ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל									
חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים ⁽¹⁾		ערבויות שניתנו על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'		שליטה או צד קשור אליו		יתרת מסגרת שלא נוצלה		יתרת אשראי	
יתרה גבוהה השנה	יתרה בסוף שנה	יתרה גבוהה השנה	יתרה בסוף שנה	יתרה גבוהה השנה	יתרה בסוף שנה	יתרה גבוהה השנה	יתרה בסוף שנה	יתרה גבוהה השנה	יתרה בסוף שנה
במיליוני שקלים חדשים									
-	-	9	6	-	-	12	3	23	8
קבוצת ברונפמן									
תאגידים מדווחים הקשורים לקבוצת ברונפמן:									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1	-	-	-	41	41	44	44	3	-
4.1	-	-	-	41	41	44	44	3	-
4.1	-	9	6	41	41	56	47	26	8
-	-	-	-	3	3	-	-	12	11
קבוצת שראן									
פקדונות									
יתרת פקדונות									
יתרה גבוהה השנה	יתרה בסוף שנה								
28	10	בעלי שליטה לרבות תאגידים מדווחים הקשורים לבעלי השליטה							

(1) בסוף השנה לא היתה יתרה של ערך הנקוב של העסקאות האמורות. היתרה הגבוהה בשנה הסתכמה בכ- 41 מיליון ש"ח.

אישור עסקאות. ביום 21 במרס 2012, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את חידוש ביטוח אחריות נושא משרה, כמפורט בדוח מידי מיום 22 במרס 2012 (מס' אסמכתא 01-075783-2012).

מענק שנתי ליו"ר הדירקטוריון (2011). ביום 12 ביוני 2012, אישרה האסיפה הכללית השנתית תשלום מענק שנתי ליו"ר הדירקטוריון, בגין שנת 2011, בסכום של כ-1.6 מיליון ש"ח, על פי תוכנית התגמול שאושרה באסיפה הכללית של הבנק, כמפורט בדוח מידי מיום 7 במאי 2012 (מס' אסמכתא 01-118704-2012) ומיום 12 ביוני 2012 (מס' אסמכתא 01-154386-2012).

ויתור על מענק בגין שנת 2012. לפרטים בדבר ויתור של נושאי משרה בקבוצה על המענק בגין שנת 2012, ובכלל זה יו"ר דירקטוריון הבנק ומנכ"ל הבנק, ראו "משאבי אנוש" לעיל.

תיקון תקנון הבנק. ביום 21 במרס 2012, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את תיקון תקנון הבנק, בסעיפים שעניינם "פטור, שיפוי וביטוח", כמפורט בדוח מידי מיום 22 במרס 2012 (מס' אסמכתא 01-075783-2012).

המידע המפורט בכל הדוחות האמורים מובא כאן על דרך ההפניה.

בנקרות ונהלים לגבי הגילוי. ברוח דרישות סעיף 302 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), והוראות שפירסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בעניין הצהרה לבני גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק, בסיוע חיצוני, את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקורות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקורות המיושמות בהליכים, וגובשו בקורות חדשות, נוספות, שהוטמעו בתהליכי העבודה.

הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309. ביום 28 בספטמבר 2008 פרסם בנק ישראל את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309, ברוח דרישות סעיף 404 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), המחייבת את הנהלת הבנק לעמוד בדרישות הבאות: הבטחת קיומן של בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיוח כספי; הערכת האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי גילוי בסוף כל רבעון; הערכת הבקרה הפנימית על דיוח כספי בתום כל השנה, וכן להעריך בתום כל רבעון את השינויים בבקרה הפנימית שארעו במהלך הרבעון, שהייתה להם, או שהייתה אמורה להיות להם, השפעה מהותית על הבקרה הפנימית על דיוח כספי.

במהלך שנת 2012 התבצע תהליך של תיקוף ועדכון תהליכים קיימים והוספת תהליכים חדשים ובדיקות אפקטיביות למערך הבקרה הפנימית על דיוח כספי, באמצעות יחידת SOX שפועלת במסגרת מערך החשבונות.

בהסתמך על הממצאים שעלו בבדיקת אפקטיביות הבקרה הפנימית, כאמור, העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות בתקופה המכוסה בדוח לגבי הדיוח הכספי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות ונהלים לגבי הדיוח הכספי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הכלול בדוחות הכספיים השנתיים, בהתאם להוראות הדיוח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הרביעי שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2012, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי, פרט לשינויים כתוצאה ממיזוג בדמ"ש, כמפורט להלן.

שינויים בבקרה הפנימית כתוצאה ממיזוג בדמ"ש. כאמור, ביום 28 ביוני 2012, הושלם מיזוג בדמ"ש עם ולתוך הבנק. המיזוג התפעולי, ובכלל זה ההסבה למערכות דיסקונט, מתבצע בשלבים, והוא יושלם במחצית הראשונה של שנת 2013.

בגין פעילויות שהסבתן והטמעתן הושלמה ברבעון השלישי של שנת 2012, עודכנו נהלי העבודה ותהליכי העבודה בבנק, לרבות הבקורות הרלבנטיות, ככל שנדרש. בגין פעילויות שהסבתן כאמור טרם הושלמה, המשיכו צוותי עבודה של עובדי בדמ"ש לשעבר בביצוע הבקורות הרלבנטיות, בהתאם לנהלים ולתהליכי העבודה שנהגו בבדמ"ש.

במהלך ההסבה וההטמעה כאמור ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה, שנועדו להבטיח את הסבתם הנאותה של הנתונים.

שונות

איכות הסביבה

הבנק הינו תאגיד פיננסי המספק שירותים פיננסיים שונים ללקוחותיו וככזה, ההשפעות הסביבתיות הישירות של "תהליכי הייצור" המתקיימים בו הינן מצומצמות ביותר, אם בכלל. זאת בשונה, למשל, ממפעל תעשייתי אשר עשוי להתמודד עם בעיות של פליטות גזים, שפכים, פינוי פסולת רעילה וכיוצ"ב.

עיקר ההשפעות הסביבתיות של הבנק הן השפעות עקיפות הנובעות מצריכת משאבים "משרדית": אנרגיה, מים, נייר וכיוצ"ב. ההשפעות הסביבתיות העקיפות כאמור אינן חושפות את הבנק לסיכונים סביבתיים (כמשמעות המונח בתקנות ניירות ערך) אשר יש להם או צפויה להיות להם השפעה מהותית על הבנק.

אחד מייעדי הבנק בנושא איכות סביבה הוא צמצום ההשפעות העקיפות כאמור.

פרטים בדבר פעולות הבנק לצמצום ההשפעות העקיפות כאמור (ובכלל זה: צמצום צריכת נייר, מיחזור נייר ובקבוקי פלסטיק, צמצום צריכת מים ואנרגיה ועוד) מדווחים בדוחות החברתיים שהבנק מפרסם מעת לעת.

לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים כמשמעותם בהוראות המפקח על הבנקים, ראו בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

הדירקטוריון וההנהלה

כללי

בעמוד 4 לדוח זה מובאת רשימה של חברי הדירקטוריון ורשימת חברי ההנהלה ותחומי אחריותם. רשימות אלה מעודכנות לתאריך פרסום הדוח.

פרטים אודות חברי הדירקטוריון²

ד"ר יוסי בכר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-1 בינואר 2010, וכיו"ר הדירקטוריון החל מ-3 בינואר 2010. ד"ר בכר מכהן כיו"ר ועדת מיחשוב, ועדת אשראים, ועדת כוח אדם וועדת תיאום, וחבר ועדת אסטרטגיה.

הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

ד"ר בכר הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, בעל תואר מוסמך (MBA) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי ובעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית, ירושלים.

ד"ר בכר מכהן מינואר 2010 כיו"ר דירקטוריון פעיל של הבנק וכן כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-3/2012). בנוסף, מכהן כמנכ"ל ויו"ר דירקטוריון עמיעד אב בע"מ (החל מ-7/2007) וכיו"ר דירקטוריון בכר יוסי, חברת רואי חשבון (החל מ-6/2002).

כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (דירקטור החל מ-1/2010, יו"ר החל מ-2/2012-1/2010), כדירקטור וסגן יו"ר דירקטוריון ב-Israel Discount Bank of New York (12/2012-1/2010), וכדירקטור ב-Discount Bancorp Inc. (12/2012-1/2010), כמנכ"ל משרד האוצר (1/2007-11/2003), כמנהל (במינוי זמני) רשות המסים (4/2007-1/2007), כיו"ר ועדה מיעצת לענייני אסטרטגיה בכלימורק קפיטל בע"מ (11/2009-4/2009), כיו"ר דירקטוריון לא פעיל בסטונהיג' (ישראל) שירותים פיננסיים בע"מ (12/2009-10/2007), כיו"ר הוועד המנהל של אוניברסיטת חיפה (1/2011-10/2007) וכשותף ומנהל משרד ליובושיץ קסירר, רואי חשבון (קודם Arthur Andersen ואחר כך Ernst & Young) (11/2003-4/1995).

אילן בירן - מכהן כדירקטור חיצוני בבנק החל מ-29 באוקטובר 2008, מונה לתקופת כהונה נוספת החל מ-29 באוקטובר 2011. מר בירן מכהן כיו"ר ועדת תגמול וכחבר ועדת ביקורת, ועדת אשראים, ועדת מיחשוב, ועדה לניהול סיכונים וועדת תיאום.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר בירן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן ובעל דיפלומה/לימודים אסטרטגיים בתחום אסטרטגיה וכלכלה, אוניברסיטת ג'ורג'טאון, וושינגטון ארה"ב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ, קונטרופ טכנולוגיות מדויקות בע"מ (החל מ-1/2012), סינק-אר אקס בע"מ (החל מ-1/2011, דירקטור החל מ-11/2010) ו-Centrition Ltd. (החל מ-7/2003) וכיו"ר הוועד המנהל במכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן (ע"ר).

כיהן כיו"ר דירקטוריון מנועי בית שמש אחזקות (1997) בע"מ (2006 - 2007), כדירקטור בדלתא שלוש ישראל בע"מ (2004 - 11/2008), כדירקטור ויו"ר ועדת אסטרטגיה ומו"פ בתעשייה האווירית (2005 - 2007), כדירקטור בבנק מסד בע"מ (2005 - 2007), כדירקטור, חבר ועדת הכספים וועדת הביקורת בנטפים בע"מ (2004 - 2007) וכיועץ Venture Partner באתגר - קרן הון סיכון שותפות מובבלת (עד 12/2009).

כמו כן כיהן כמנכ"ל משרד הביטחון (1996-1999), בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (1999-2003) וכיו"ר דירקטוריון די.בי.אס שרותי לוויין (1998) בע"מ (2004-2006).

אלי אליעזר גונן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר גונן מכהן כחבר ועדת כוח אדם, ועדת ממשל תאגידי וועדת אסטרטגיה.

הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר גונן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים, בעל תואר בוגר בכלכלה וחיטבות משלימות, האוניברסיטה העברית בירושלים וסיים שנת השתלמות באוניברסיטת קליפורניה בברקלי ארה"ב.

2 הערות:

- הפרטים בפרק זה מהווים גם דיווח על דירקטורים שהבנק רואה אותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספרים המזעריים שנקבעו על ידי הדירקטוריון כמתואר בפרק "דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", והרקע העובדתי, אשר בגינו הבנק רואה אותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

- דירקטור בעל כשירות מקצועית הוא מי שמתקיים בו אחד מהתנאים שנקבעו בתקנה 2 לתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

מכהן כיו"ר דירקטוריון גו אלפא בע"מ, חברה בבעלותו (החל מ-4/2009) וקואופ ישראל - רשת סופרמרקטים בע"מ (החל מ-9/2012); שותף, דירקטור ומנכ"ל משותף בטארה החזקות, ניהול והשקעות במלונות בע"מ (החל מ-9/2009) ודירקטור בכנס אינטרנשיונל אירגון קונגרסים בע"מ (החל מ-7/2010) ובמרכז הקונגרסים הבינלאומי אי.סי.סי.ירושלים - בניני האומה בע"מ (החל מ-1998).

כיהן כיו"ר דירקטוריון מלון מעלה החמישה (9/2012-2/2011) ובית לוחמי הגטאות ע"ש יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד (-1/2013/7/2008), כנשיא התאחדות המלונות בישראל (12/2010-2000), כדירקטור בטמבור בע"מ (2002-2007), בקריסטל מכונות ומוצרי חשמל בע"מ (2004-2006) ובהפועל ירושלים - חברה לניהול בע"מ (עד 9/2012) וכמנכ"ל רשת שרתון מוריה ישראל (1999-2009).

כמו כן, כיהן כדירקטור בבנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (1989-1992), בבנק מסד בע"מ (1987-1989), ובגרנית הכרמל השקעות בע"מ (בשנות השמונים) וכמנכ"ל כור תיירות בע"מ (1998-1999), הסתור אלטיב (1996-1997) ומשרד התיירות (1992-1996); מילא תפקידי ניהול שונים באוניברסיטה העברית בירושלים ובתפקידו האחרון מנכ"ל האוניברסיטה (1975-1992).

אילן כהן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר כהן מכהן כיו"ר ועדת אסטרטגיה וכחבר ועדת מחשוב וועדת תיאום.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. מר כהן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, INSEAD, France Fontainebleau (בהצטיינות) ובעל תואר בוגר בכלכלה וניהול, אוניברסיטת תל אביב (בהצטיינות).

מכהן כיו"ר דירקטוריון אינסולין מדיקל בע"מ ומקווה ישראל כל ישראל חברים, וכדירקטור באדמונד דה רוטשילד שרותי השקעות בע"מ ("אדריס") (החל מ-6/2012), בדקה התשעים בע"מ, בפי.או.סי. חברה להשקעות (1999) בע"מ, במסע: פרויקט לעידוד תוכניות ארוכות בישראל לצעירי העם היהודי בע"מ ובפי.או.סי קפיטל אינווסטמנט בע"מ (החל מ-8/1994).

מנכ"ל חברת אילן כהן-השקעות ויזמות בע"מ ויילד-יועצי השקעות בע"מ וחבר ועד מנהל (בהתנדבות) בקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה תל אביב ע"ש תד ולין אריסון (החל מ-10/2011).

כיהן כדירקטור וסגן יו"ר דירקטוריון באדמונד דה רוטשילד פרייבט אקוויטי מנמנמנט בע"מ (9/2009 - 3/2012) ובעמותת כל ישראל חברים (2007 - 11/2009), וכמנכ"ל משרד ראש הממשלה (2004 - 2006).

דוד לוינסון - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-21 במרס 2012, מר לוינסון מכהן כחבר ועדת אשראים וועדה לניהול סיכונים.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. מר לוינסון בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעל תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהן כדירקטור חיצוני בגב-ים חברה לקרקעות בע"מ (משנת 2006).

כיהן כדירקטור בבנק אוצר החייל בע"מ (2006 - 3/2012) כדירקטור חיצוני בשייר קרנות נאמנות (2006 - 2010), ובאקסלנס נשואה שרותי בורסה בע"מ (2010 - 2/2013), וכיועץ פייננסי ועסקי לחברות וקרנות Private Equity (2006 - 8/2011), וכיועץ לקבוצת "המשביר לצרכן" (2006 - 10/2011).

כיהן כמנכ"ל FIBI Bank (UK) plc. (2002-2006), בנק הספנות לישראל בע"מ (1996-2002) וגרנית הכרמל אחזקות בע"מ (1994-1996). מילא שורה של תפקידים בבנק הפועלים ו/או מטעמו (1974 - 1994) ובכלל זה, עוזר מנכ"ל בכיר ואחראי על פעילות בנק הפועלים בחו"ל, מנכ"ל בנק קונטיננטל לישראל בע"מ, אחראי על כל מחלקות האשראי הנהלה ראשית, מנהל מחלקת מטבע חוץ בהנהלה הראשית ומנהל סניף הסיטי בלונדון.

היה בנקאי במחלקת Corporate Finance ב-Japhet Chartrhouse (בנק השקעות בלונדון) (1972 - 1974) וכלכלן בחברת "תיעוש אזורי פיתוח" (1970-1972).

עידית לוסקי - מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק החל מ-25 במרס 2009, מונתה לתקופת כהונה נוספת החל מ-25 במרס 2012. גב' לוסקי מכהנת כיו"ר ועדת הביקורת וכחברת ועדת כוח אדם, ועדת תגמול, ועדה לניהול סיכונים, ועדת ממשל תאגידי וועדת תיאום. מכהנת כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. גב' לוסקי בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר מוסמך בכלכלה, ובעלת תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל אביב. מכהנת כדירקטורית בסלקום ישראל בע"מ (החל מ-3/2011).

כיהנה כחברת הנהלה בתואר סמנכ"ל בכיר בבנק אגוד לישראל בע"מ (2/2004-12/2008), אשר תחומי אחריותה היו: ראש אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ, ראש אגף בנקאות קמעונאית וניהול סיכונים ובנוסף אחריות על שיווק, פרסום ומשכנתאות, וכדירקטורית בנטוויז'ן בע"מ (7/2011-12/2011), באגוד ליסינג בע"מ (3/2007-12/2008), אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ (9/2005-12/2008), אגודים בע"מ (9/2005-12/2008) ולבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (2/2004-12/2008).

כמו כן, כיהנה כמנכ"לית בנק משכן, חברה בת של בנק הפועלים בע"מ (2001-2004) וכמנהלת אגף בנקאות ישירה בבנק הפועלים בע"מ (11/1995-3/2001) אשר תחומי אחריותה היו: הקמה ושיווק של אתרי האינטרנט של הבנק, הקמה וניהול "פועלים ישיר" - המרכזים הטלפוניים

של הבנק, אחריות על המכשירים לשימוש עצמי והסניפים האוטומטיים.

חורחה ספרן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. מר ספרן מכהן כיו"ר ועדת ממשל תאגידי וכחבר ועדת ביקורת, ועדה לניהול סיכונים וועדת תיאום.

הינו בעל כשירות מקצועית.

מר ספרן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ובחשבונאות, התמחות בראיית חשבון וניהול עסקים במגמת שיווק מ-The National University of Buenos Aires, Argentina, Faculty of Economic Science.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל ב-Power Phone Marketing Ltd., ב-Power Dialing Ltd., ב-Inter American Marketing Services Ltd., ב-Cadillac Properties and Building Company Ltd. ו-Isreal Learning Systems Ltd. וכדירקטור ומנכ"ל משותף ב-T.M. Intertrom Ltd.

אילן (אילון) עייש - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-1 בנובמבר 2008. מר עייש מכהן כיו"ר הוועדה לניהול סיכונים וכחבר בוועדת ביקורת, ועדת אשראים, ועדת כוח אדם, ועדת ממשל תאגידי, ועדת אסטרטגיה וועדת תיאום.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר עייש הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף ביבול שוקי הון בע"מ.

כיהן כדירקטור ב-Harisha Tuff Lanka (Private) Limited (12/2009-4/2007), כיו"ר דירקטוריון טוף מרום גולן (2000) בע"מ (12/2008-4/2002), כיו"ר השותף הכללי במפעלי טוף, שותפות מוגבלת (12/2008-4/2002), כדירקטור חיצוני ויו"ר ועדת השקעות בקופת תגמולים של עובדי י ב מ ישראל בע"מ (9/2007-12/2003) וכדירקטור חיצוני ויו"ר הוועדה לניהול סיכונים בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (10/2006-11/2000).

כמו כן, היה שותף במשרד רואי חשבון יגאל בריטמן ושות' (1992-1984) ובמשרד רואי חשבון וולקן, וינברג, עייש ושות' (2000-1993) וכן שותף יועץ בגולדשטיין סבו טבת רואי חשבון (2004-2001).

יוסף צ'חנובר - יצהר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-3 ביוני 2009. מר צ'חנובר - יצהר חבר ועדת כוח אדם, הוועדה לניהול סיכונים וועדת אסטרטגיה.

הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר צ'חנובר - יצהר הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר דוקטור בפילוסופיה ומדעי היהדות, אוניברסיטת בוסטון; לימודים ב-Jewish Theological Seminary, אוניברסיטת בוסטון; בעל תואר LL.M - הסמכה למשפטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; בעל תואר מוסמך במשפטים Magister Juris, האוניברסיטה העברית, ירושלים; לימודים לקראת תואר מוסמך באוניברסיטה העברית, ירושלים, המחלקה למנהל עסקים (ללא תואר) ומוסמך להוראה ממשרד החינוך.

מכהן כדירקטור בקבוצת עזריאלי בע"מ (החל מ-5/2010), כנשיא חברת ע.י.צ. השקעות בע"מ וחברת עתידים-אתגר ניהול קרנות בע"מ, כדירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון בג"ן. יועץ כלכלי ונהול בע"מ (החל מ-6/2012) וכדירקטור במוזיאון ישראל. חבר ומזכר בעמותת קרן אלי ויזל - ישראל, יו"ר חבר הנאמנים של מרכז משה דיין בפקולטה למדעי הרוח, אוניברסיטת תל-אביב (החל מ-4/2012), יו"ר עמותת קרן ד"ר יעקב איסלר לסיוע לנכים ולמשפחות שכולות וחבר המועצה הציבורית המייעצת של מפעל הפיס (החל מ-2/2013), עמותת קרן רש"י (ע"ר) ועמותת ק.מ.ר - קידום מרכזים רפואיים בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברת נובה מכשירי מדידה בע"מ (עד ל-5/2007) וכסגן יו"ר דירקטוריון הלל: המרכז לחיים יהודיים בקמפוס בישראל בע"מ (חל"צ) (עד 04/2012).

כמו כן, כיהן כיו"ר אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ (2002-1995), בין השנים 1985 ועד 1995 כיהן כנשיא וחבר דירקטוריון PEC - החברה הכלכלית לישראל בע"מ וכחבר דירקטוריון וחבר הוועדה האקדמית של אי די בי חברה לאחזקות בע"מ. כיהן כיו"ר בנק דיסקונט לישראל בע"מ והיה חבר הוועדה המייעצת של בנק ישראל (1991-1986).

כיהן כמנכ"ל משרד החוץ (1980-1978), כראש משלחת משרד הביטחון בארצות הברית (1978-1974), כיועץ משפטי למערכת הביטחון (-1974) (1968) ומילא שורה של תפקידים בשירות הציבורי (1978-1957).

ריצ'רד מוריס רוברטס - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר רוברטס מכהן כחבר ועדת הביקורת.

הינו בעל כשירות מקצועית.

מר רוברטס הינו עורך-דין מוסמך, חבר בלשכת עורכי הדין משנת 1968 ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

שותף מייסד של שבלת ושות' (בשנת 1973) ומאז משמש כשותף מנהל של הפירמה. תחומי המומחיות שלו הינם: משפט מסחרי, מיזוגים ורכישות ודיני חברות (corporate).

מכהן כדירקטור בחברות הנאמנות של שבלת ושות': שרו נאמנים בע"מ (החל משנת 1973), שרו שירותים בע"מ (החל משנת 1973) ושיריז חברה לנאמנות בע"מ (החל משנת 1993). דירקטור ובעלים של חברת עו"ד ריצ'רד רוברטס (1997) (החל משנת 1997), מכהן כדירקטור

במפעלות המרכז הבינתחומי הרצליה בע"מ (החל משנת 1998), באד וליו בע"מ (החל משנת 2001), במעלית השקעות הון סיכון בע"מ (החל מ-9/2011) ובהלל ישראל בע"מ (חל"צ) (החל מ-6/2012). מכהן כיו"ר הוועד המנהל של עמותת שיעור אחר (ע"ר) (החל משנת 2006) וכחבר ועד מנהל בדוקואביב- העמותה לקידום הסרט הדוקומנטרי (ע"ר) (החל משנת 2008). כיהן כדירקטור בסימדע בע"מ (1990 - 2010) ובמגדלי אפולוניה (1994) בע"מ (2005 - 2007).

עליזה רוטברד - מכהנת כדירקטורית בבנק החל מה-28 בנובמבר 2012. גב' רוטברד מכהנת כחברת ועדת מחשוב.

הינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, וכשירות מקצועית.

גב' רוטברד הינה בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר במתמטיקה ופיזיקה (B.Sc.), האוניברסיטה העברית בירושלים.

גב' רוטברד מכהנת כח"צית ברדהיל ביופארמה בע"מ (משנת 2011), איי אי ג'י ישראל חברה לביטוח בע"מ (משנת 2011), נייר חדרה בע"מ (משנת 2011), קווינקו להזר אינטרנשיונל בע"מ (משנת 2010), אר.וי.בי אחזקות בע"מ (משנת 2008), פרו-סיד קרן הון סיכון בע"מ (משנת 2006) וקמהדע בע"מ (משנת 2005), וכדירקטורית בפוינטר טלוויזיה בע"מ (משנת 2010) ובמובייל מקס טכנולוגיות בע"מ (משנת 2007).

גב' רוטברד כיהנה כח"צית בקמור מוטורס בע"מ (2010-2012), אורד בע"מ (2007-2012), פריזמה שוקי הון בע"מ (2007-2009), ווידמד בע"מ (2006-2011), כלל תעשיות והשקעות בע"מ (2003-2009) ופילת טכנולוגים אינטרנשיונל (2001-2007), וכדירקטורית בבי.ג'י.איי השקעות (1961) בע"מ (2007-2012/8), חילן טק בע"מ (2001-2012) וגילת סאטקום בע"מ (2005-2006).

כמו כן, מייסדת ומנכ"לית של חברת DORS Information Systems, Inc בארה"ב (1990-2002) (לא פעילה); סמנכ"לית בבורסה לניירות ערך (1985-1980); בין השנים 1970 עד 1977 ביצעה מספר תפקידים בבנק ישראל, בהם ניהול מחלקת מחשוב.

יהלי שפי - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר שפי מכהן כחבר ועדת הביקורת, ועדת אשראים, ועדת כוח אדם, ועדת תגמול, ועדת אסטרטגיה וועדת מחשוב.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר שפי הינו רואה חשבון משנת 1982 ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחיטבות משלימות בסטטיסטיקה ומתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים (בהצטיינות), בעל תעודה בחשבונאות לבעלי תואר, אוניברסיטת תל אביב (עבודת סמינריון מצטיינת) ולימודי תואר מתקדמים בכלכלה מתמטית - מסלול ישיר לדוקטורט, האוניברסיטה העברית בירושלים (לא סיים את המסלול).

מכהן כמנכ"ל ודירקטור חברה פרטית, בבעלותו, לייעוץ עסקי (יהלי שפי (חברה בערבו בלתי מוגבל)) (החל מ-6/2009), כבעלים ודירקטור של חברת יהלי נכסים בע"מ (מ-2003), כדירקטור במייסופרמרקט ישראל (אם אס איי) בע"מ (החל מ-2011) וכיועץ לביילינק יחסים בינלאומיים בע"מ (החל מ-2010).

כיהן כיו"ר דירקטוריון התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ (2008-2009), כמנכ"ל הפניקס חברה לביטוח בע"מ (2005-2009) והפניקס אחזקות בע"מ (2005-2009), היה חבר ועדת ברנע (2000-2001), מילא תפקידים שונים במשרד רואי חשבון אלמגור ושות' (משנת 1983 ועד שנת 1987 שותף, משנת 1987 ועד 1999 שותף מנהל) ולאחר מכן היה שותף מנהל במשרד רואי חשבון דלויט - בריטמן אלמגור ושות' (1999-2004), היה חבר בוועדה לקביעת כללים חשבונאיים של לשכת רואי חשבון בישראל (1995-1998) ובמוסד לתקינה חשבונאית מיסודם של לשכת רואי חשבון ורשות ניירות ערך (1998-2001).

פרטים אודות חברי ההנהלה

ראובן שפיגל - מכהן כמנכ"ל הבנק החל מ-1 בינואר 2011.

מר שפיגל בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך ותואר בוגר במנהל עסקים, New-York Institute of Technology.

מכהן כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (החל מ-3/2012), Discount Bancorp Inc. (החל מ-1/2011), דירקטור החל מ-1/2006,

וב- IDB (swiss) Bank Ltd. (החל מ-3/2012, דירקטור החל מ-3/2011) וכדירקטור ב- Israel Discount Bank Of New York.

כיהן כנשיא Israel Discount Bank Of New York (2006-12/2010) ו- Discount Bancorp Inc. (2006-4/2010-12), כדירקטור ויו"ר דירקטוריון (נשיא) ב-IDBNY Realty (Delaware), Inc. (2006-12/2010-12), כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (2011-1/2012-2), דיינרס קלוב ישראל בע"מ (2011-7/2011-12), דיינרס (מימון) בע"מ (2011-08/2011-12), וחברת בית למיד דל'ת בע"מ (2011-3/2011-8), כדירקטור ויו"ר דירקטוריון בדיסקונט בנק לטין אמריקה (2006-11/2012-2), כדירקטור באידיבי קפיטל קורפ (2006-11/2010-12), וכמנכ"ל דיסקונט בנק אופ ניו יורק (2006-2/2011-2).

יוסף ברסי - חבר הנהלה החל מ-1 באפריל 2000, סגן מנהל כללי בכיר, חשב - חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות.

מר ברסי הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב.

מכהן כדירקטור בבדל שרותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ- 2/2002), בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, ב- Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (החל מ- 3/2008), בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (החל מ- 7/2011) ובבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (החל מ- 7/2012).

כיהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (עד ל- 12/2008) וכדירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (6/2010 - 6/2011) ובדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (9/1999 - 6/2012).

יובל גביש - חבר הנהלה החל מ-11 בינואר 2011, סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה הבנקאית.

מר גביש בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במדעי החברה והרוח, האוניברסיטה הפתוחה.

מר גביש מכהן כיו"ר דירקטוריון דיינרס קלוב ישראל בע"מ (החל מ-1/2012).

כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (28/6/2012-3/2011), אייס אוטו דיפו בע"מ (12/2010-9/2009) ומעלות סוכנות לביטוח (2008-2006), וכמנכ"ל פריזמה שוקי הון בע"מ (8/2009-4/2008) ובנק לאומי למשכנתאות בערבון מוגבל (2008-2006).

אסתר דויטש - חברת הנהלה החל מ-1 ביוני 2006, סגנית מנהל כללי בכירה, היועצת המשפטית הראשית וראש מערך הייעוץ המשפטי.

גב' דויטש הינה עורכת דין בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

כיהנה כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (יו"ר - 10/2011-2/2008, דירקטורית 10/2011-1/2008). כיהנה כדירקטורית בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (6/2009-7/2007).

יאיר אבידן - חבר הנהלה החל מ-9 ביוני 2010, סגן מנהל כללי, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים.

מר אבידן בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ובמנהל ומנהיגות בחינוך, אוניברסיטת תל אביב, ובעל תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל אביב.

כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (8/2010-1998), כסגן ראש החטיבה העסקית בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2010-1/2008), וכמנהל אגף שלוחות חו"ל ומידע ניהולי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (1/2010-8/2006). בנוסף, היה חבר חיצוני בוועדת השקעות של קופת תגמולים של עובדי יבמ ישראל בע"מ (2008-2004).

שלמה אבידן - חבר הנהלה החל מ-26 באפריל 2010, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת התפעול והלוגיסטיקה.

מר אבידן בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר אילן.

מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (החל מ-5/2010), נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ (החל מ-5/2010), ציר חברה למסחר בע"מ (החל מ-5/2010) ונכסי הר לוי בע"מ (החל מ-5/2010) וכדירקטור בבדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-6/2006) ובבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (החל מ-6/2010).

כיהן כיו"ר דירקטוריון מרכז סליקה בנקאי בע"מ (5/2010-4/2009) ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (5/2010-4/2009), וכסגן ראש חטיבת תפעול ומידע, ממונה על התפעול ועל המשכיות עסקית בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (4/2010-2006).

אורית אלסטר - חברת הנהלה החל מ-21 במרס 2011, סגנית מנהל כללי, ראש החטיבה העסקית. גב' אלסטר בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעלת תואר בוגר בכלכלה ובמשפטים, אוניברסיטת תל אביב.

מכהנת כדירקטורית ב- Discount Bancorp Inc. (החל מ-12/2012) וכדירקטורית ב- Israel Discount Bank of New York (החל מ-2/2013). כיהנה כמנהלת אגף חברות גדולות בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (3/2011-1/2007) וכדירקטורית בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (10/2008-7/2006).

שי ורדי - חבר הנהלה החל מ-26 באפריל 2010, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון.

מר ורדי בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ובעל תואר בוגר בהנדסת תעשייה וניהול, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון ומנכ"ל בדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-5/2010, דירקטור החל מ-8/2004), ודירקטור בדיסקונט גמל בע"מ (החל משנת 2008) ובכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-6/2011). חבר ועדת מחשוב של הבורסה לניירות ערך בתל אביב (החל מ-5/2010).

כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (28/6/2012-2006), כסגן ראש חטיבת תפעול ומידע, מנהל המחשוב בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (4/2010-2004).

אברהם (אבי) לוי - חבר הנהלה החל מ-28 באוגוסט 2011, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת נכסי לקוחות.

מר לוי בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן, ובעל תואר בוגר בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב. כמו כן, בוגר קורסים מקצועיים בהכשרת מנהלים בכירים וייעוץ מוצרים נגזרים, בנק הפועלים.

מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (יו"ר דירקטוריון החל מ-2/2012, דירקטור החל מ-10/2011) וחברה לרישומים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (החל מ-3/2012) וכדירקטור ב- IDB (Swiss) Bank Ltd. (החל מ-3/2012).

כיהן כמנהל סניף בנק הפועלים בלונדון (6/2011-2007), כמנהל סקטור בחטיבה העסקית של בנק הפועלים (2007-2003), כדירקטור וחבר בוועדת השקעות בבנק יהב בע"מ (2007-2004), כדירקטור ב-BHI Jersey (6/2011-2007), Hapoalim International N.V. (6/2011-2007) ו-British-Israel Chamber of Commerce (6/2011-2009).

נלעד סוקולוב - חבר הנהלה החל מ-1 באוקטובר 2011, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושירות. מר סוקולוב בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, U.S.A, Northwestern University, Chicago, ובעל תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

כיהן כסמנכ"ל לפיתוח עסקי ב-HCL Cleantech (8/2011-2010), שימש כיועץ עצמאי בתחום אסטרטגיה ופיתוח עסקי (2010-2008) וכיהן כראש מטה אסטרטגיה עסקית וגלובלית בבנק לאומי לישראל בע"מ (2007-2005).

יוסף פרץ - חבר הנהלה החל מ-12 באוגוסט 2011, סגן מנהל כללי, ראש מערך משאבי אנוש. מר פרץ בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, שלוחת אוניברסיטת T.V.U. ותואר מוסמך במנהל ומדיניות ציבורית, אוניברסיטת חיפה ובעל תואר בוגר במדעי החברה, אוניברסיטת תל אביב. כמו כן, בוגר קורסים מקצועיים בגישור, גישור נווה צדק וניהול פיננסי, המרכז הישראלי לניהול (המ"ל).

כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (28/6/2012-3/2012). כיהן כראש אגף משאבי אנוש במשרד ראש הממשלה (8/2011-2005).

יגאל רונאי - חבר הנהלה החל מ-3 ביולי 2011, סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הפיננסית. מר רונאי בעל השכלה אקדמאית. בעל תואר מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת בר-אילן ובעל תואר בוגר בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט מנפיקים בע"מ (החל מ-7/2011), בית למד דלת בע"מ (החל מ-08/2011), כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ ("דש"ה) (החל מ-10/2012), ומרצה בתחומי ניירות ערך ומימון במכללה למינהל (החל מ-1994).

כיהן כיו"ר דירקטוריון ריט 1 (5/2008 - 6/2011), כדירקטור חיצוני, יו"ר ועדת השקעות וחבר בוועדות ביקורת ומאזן בד"ש ניהול קופות גמל בע"מ (2008 - 6/2011) וכמנכ"ל גמולות - היחידה לניהול נכסי קופות הגמל של בנק הפועלים (2005 - 2008).

ניר אבל - המבקר הפנימי של הבנק וחלק מחברות הבת של הבנק, החל מ-18 במאי 2011, סגן מנהל כללי. מר אבל הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים. מר אבל כיהן כמבקר פנימי ראשי בבנק הבינלאומי הראשון (3/2011-8/2006).

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לתיקון להוראה 301, שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2012, לפחות חמישית מכלל הדירקטורים ולפחות שני דירקטורים מבין חברי ועדת הביקורת צריכים להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

במועד הדיווח, מספר הדירקטורים, שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" הינו 10 ומספר הדירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית", אשר הינם חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, הינו 4.

פרטים אודות הדירקטורים שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" והרקע העובדתי שבגינן ניתן לראותם כבעלי מומחיות זו נכללו לעיל במסגרת הפרק: "פרטים אודות חברי הדירקטוריון".

תיקון תקנון הבנק

באסיפה כללית מיוחדת שנערכה ביום 28 בנובמבר 2012, הוחלט לאשר תיקון תקנון הבנק, בהתאם לנוסח מסומן שצורף כנספח 1 לדוח המידי שהגיש הבנק על כינוס האסיפה, ביום 23 באוקטובר 2012 (מספר אסמכתא 2012-01-262488), וזאת, כמפורט בדוח מידי על שינוי בתזכיר ו/או בתקנון שפרסם הבנק ביום 28 בנובמבר 2012, (מספר אסמכתא 2012-01-293355). המידע המפורט בדוחות האמורים מובא כאן על דרך ההפניה.

הרקע לתיקון הוא כניסתו לתוקף, בחודש מרס 2012, של חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012 ("התיקון"), אשר כולל, בין היתר, הוראות בענין מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטורים בתאגיד בנקאי שהוא חברה ציבורית וכן הוראות בענין הצעת מועמדים לכהונה דירקטור, מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטורים בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, כהגדרתו בסעיף 11ב(ג) לפקודת הבנקאות, 1941. (יצוין כי למועד הדוח הבנק איננו נחשב "תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה").

לאור התיקון, ובהמשך להנחיות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לבחון את תקנון הבנק ולהתאימו לתיקון, במידת הצורך, וכך נעשה. עיקר השינויים שאושרו ובוצעו בתקנון הם אלה הנגזרים מהתיקון האמור וכן מחקיקת חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, וחוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב-2012, אשר במסגרתם נוספו הליכי אכיפה מנהליים.

שינויים בדירקטוריון

אשרור מינויו של דירקטור חיצוני בבנק

ביום 7 בפברואר 2013 פרסם הבנק הודעה מקדימה על כוונה לזמן אסיפה כללית של בעלי המניות של הבנק, שעל סדר יומה יעמוד, בין השאר, אשרור מינויו של מר אילן בירן כדירקטור חיצוני בבנק עד לתום תקופת המינוי ביום 29 באוקטובר 2014, כמפורט בדוח מיידי שפרסם הבנק ביום 7 בפברואר 2013 (מספר אסמכתא 2013-01-033465). המידע המפורט בדוח האמור מובא כאן על דרך ההפניה.

ביום 29 באוקטובר 2008, מינתה האסיפה הכללית של הבנק את מר בירן לכהונה כדירקטור חיצוני לתקופה של שלוש שנים, וביום 26 באוקטובר 2011, אישרה האסיפה את מינויו של מר בירן לכהונה נוספת של שלוש שנים נוספות, כלומר עד ליום 29 באוקטובר 2014.

מר בירן מכהן כיו"ר דירקטוריון פעיל ברפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן: "רפאל"), החל מחודש יוני 2007. רפאל הינה חברה ממשלתית בשליטתה המלאה של מדינת ישראל. רפאל מקיימת עם הבנק קשרים עסקיים דרך כלל.

בשל ספק האם נוכח כהונתו של מר בירן כיו"ר דירקטוריון פעיל ברפאל, בד בבד עם קיום קשרים עסקיים בין הבנק לרפאל כמתואר לעיל, מתקיימים בין מר בירן לבנק קשרי זיקה כהגדרתה בסעיף 240(ב) לחוק החברות, בחנה ועדת הביקורת של הבנק (בחודש נובמבר 2012), את מהות הקשרים שבין הבנק לרפאל. לאחר בחינה, הגיעה ועדת הביקורת לכלל מסקנה, כי ככל שקשרי הבנק ורפאל מקימים זיקה בין מר בירן לבנק, הרי שמדובר בקשרים זניחים עבור רפאל ועבור הבנק. בהתאם לכך יובא מינויו של מר בירן לאשרור, בהתאמה להליך הקבוע בתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006.

בדעת הבנק לזמן אסיפה כללית בעניין במועד קרוב. בדוח על זימון האסיפה שיתפרסם, ייכלל פירוט נוסף בעניין, לרבות נימוקי ועדת הביקורת בשאלת הזניחות.

שינויים בדירקטוריון

באסיפה שנתיית של בעלי המניות של הבנק שהתקיימה ביום 12 ביוני 2012 הוחלט למנות מחדש את חברי הדירקטוריון הבאים, שאינם דירקטורים במעמד של דירקטור חיצוני: ד"ר יוסי בכר, יו"ר הדירקטוריון; מר אלי אליעזר גונן; מר חורחה ספרן; מר יוסף צ'חנובר יצהר ומר ריצ'רד מוריס רוברטס.

הדירקטורים החיצוניים ממשיכים ככהונתם עד תום תקופת כהונתם על פי דין.

באסיפה מיוחדת מיום 28 בנובמבר 2012 הוחלט למנות את גב' עליזה רוטברד כדירקטורית בבנק, בנוסף לדירקטורים המכהנים, בתוקף מיום האסיפה.

ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

בשנת 2012 קיים הדירקטוריון 30 ישיבות. כן התקיימו 88 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

הדירקטוריון מודה למנהל הכללי, לחברי ההנהלה, לעובדי הבנק ולעובדי חברות הקבוצה והנהלותיהן, על פועלם לקידום הבנק והקבוצה.

ראובן שפיגל
המנהל הכללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

20 במרס 2013

נספח לדוח הדירקטוריון

חלק א': פירוטים נוספים – תיק ניירות ערך

1. איגרות חוב זמינות למכירה – נתונים לפי ענפי משק

להלן פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק:

רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
31 בדצמבר 2012			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
3	27	702	678
ענפים שונים*			
64	123	9,100	9,041
שרותים ציבוריים וקהילתיים ⁽¹⁾			
180	64	4,027	4,143
שרותים פיננסיים ⁽²⁾			
247	214	13,829	13,862
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות			
איגרות חוב ממשלתיות			
–	–	336	336
ממשלת ארצות הברית			
8	591	20,610	20,027
ממשלת ישראל			
–	6	581	575
ממשלות אחרות			
8	597	21,527	20,938
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות			
255	811	35,356	34,800
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה			
31 בדצמבר 2011			
372	191	15,148	15,329
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות**			
71	222	17,828	17,677
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות**			
443	413	32,976	33,006
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה			

* בקבוצה האמורה אין ענף שהשווי ההוגן של ההשקעה באיגרות חוב הכלולות בו עולה על 382 מיליון ש"ח.

** סווג מחדש – סוכנויות של ממשלת ארה"ב, שהוצגו בעבר בנפרד, בסך של 8,471 מיליון ש"ח (שווי הוגן), ואיגרות חוב של Ginnie Mae, שהוצגו בעבר ב-"ממשלת ארצות הברית", בסך של 3,538 מיליון ש"ח (שווי הוגן), סווגו ל-"שירותים ציבוריים וקהילתיים" במסגרת "איגרות חוב לא ממשלתיות".

1. איגרות חוב זמינות למכירה – נתונים לפי ענפי משק (המשך)

(1) להלן פירוט איגרות חוב זמינות למכירה בענף שירותים ציבוריים וקהילתיים:

רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
31 בדצמבר 2012			
21	35	3,151	3,137
2	–	64	66
16	17	1,928	1,927
25	71	3,957	3,911
64	123	9,100	9,041

(2) להלן פירוט איגרות חוב זמינות למכירה בענף שירותים פיננסיים:

178	53	3,124	3,249	בנקים וחברות החזקה בנקאיות ⁽³⁾
–	2	67	65	ביטוח וגמל
2	9	836	829	אחרים*
180	64	4,027	4,143	סך-הכל שירותים פיננסיים

* סכומי שווי הוגן הנמוכים מ-56 מיליון ש"ח.

(3) להלן פירוט לפי אזורים גיאוגרפים של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות:

167	24	1,356	1,499	צפון אמריקה ⁽⁴⁾
10	12	868	866	מערב אירופה ⁽⁵⁾
–	12	611	599	ישראל
1	5	182	178	אוסטרליה
–	–	107	107	אחר
178	53	3,124	3,249	סך-הכל בנקים וחברות החזקה בנקאיות

(4) להלן פירוט בחתך דירוגים של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה בצפון אמריקה:

–	1	35	34	דירוג AA
–	–	4	4	AA–
15	2	311	324	A+ עד A–
88	4	758	842	BBB+ עד BBB–
55	–	197	252	BB+ עד B–
9	17	51	43	ללא דירוג
167	24	1,356	1,499	סך-הכל

(5) להלן פירוט בחתך מדינות של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה:

8	9	484	483	אנגליה
1	–	141	142	שוויץ
1	3	243	241	אחר*
10	12	868	866	סך-הכל

* סכומי שווי הוגן הנמוכים מ-100 מיליון ש"ח למדינה.

2. איגרות חוב מוחזקות לפדיון – נחונים לפי ענפי משק

להלן פרטים אודות התפלגות איגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק:

עלות מופחתת	שווי הוגן	הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2012				
איגרות חוב לא ממשלתיות				
11	11	-	-	ענפים שונים
3,488	3,659	175	4	שרותים ציבוריים וקהילתיים ⁽¹⁾
209	224	17	2	שרותים פיננסיים
3,708	3,894	192	6	סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
3,280	3,542	262	-	סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
6,988	7,436	454	6	סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון
31 בדצמבר 2011				
3,256	3,391	136	1	סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות*
2,639	2,724	85	-	סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות*
5,895	6,115	221	1	סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון

* סווג מחדש – סוכנויות של ממשלת ארה"ב, שהוצגו בעבר בנפרד, בסך של 728 מיליון ש"ח (עלות מופחתת), ואיגרות חוב של Ginnie Mae ואיגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב, שהוצגו בעבר ב-"ממשלת ארצות הברית", בסך של 2,394 מיליון ש"ח (עלות מופחתת), סווג ל-"שירותים ציבוריים וקהילתיים" במסגרת "איגרות חוב לא ממשלתיות".

(1) להלן פירוט איגרות חוב מוחזקות לפדיון בענף שירותים ציבוריים וקהילתיים:

756	781	25	-	Ginnie Mae
1,732	1,872	142	2	איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב
490	495	6	1	Freddie Mac
415	416	2	1	Fannie Mae
95	95	-	-	סוכנויות ממשלתיות אחרות
3,488	3,659	175	4	סך-הכל שירותים ציבוריים וקהילתיים

3. איגרות חוב למסחר – נתונים לפי ענפי משק

להלן פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק:

הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	עלות מופחתת	במיליוני שקלים חדשים
31 בדצמבר 2012				
איגרות חוב לא ממשלתיות				
3	–	73	76	ענפים שונים ⁽¹⁾
16	1	52	67	שרותים פיננסיים
19	1	125	143	סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
–	6	2,826	2,820	סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
19	7	2,951	2,963	סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר
31 בדצמבר 2011				
22	–	(2)140	(2)162	סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
1	9	(2)3,224	(2)3,216	סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
23	9	3,364	3,378	סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר

הערות:

- (1) בקבוצה האמורה אין ענף שהשווי ההוגן של ההשקעה באיגרות חוב הכלולות בו עולה על 54 מיליון ש"ח.
 (2) סווג מחדש – סוכנויות של ממשלת ארה"ב, שהוצגו בעבר בנפרד, בסך של 37 מיליון ש"ח (שווי הוגן), ואיגרות חוב של Ginnie Mae, שהוצגו בעבר ב-"ממשלת ארצות הברית", בסך של 17 מיליון ש"ח (שווי הוגן), סווגו ל-"שירותים ציבוריים וקהילתיים" במסגרת "איגרות חוב לא ממשלתיות".

4. חשיפה לניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS)

אי די בי ניו יורק מחזיק באיגרות חוב מגובות משכנתאות למסחר (CMBS) בסך כולל של כ-69 מיליון ש"ח חשיפה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 57 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011, עליה של 21%. הגידול האמור נובע, בעיקר, מרכישת איגרת חוב נוספת ברבעון הראשון של שנת 2012, שסווגה לתיק הזמין למכירה. יתר איגרות החוב מסווגות לתיק המוחזק לפדיון. ניירות ערך אלה מסווגים בענף שירותים פיננסיים. הבטחונות בגין ניירות ערך אלה כולם בארצות הברית. לא קיימת ירידת ערך בגין הניירות האמורים ליום 31 בדצמבר 2012. חשיפות האיגרות הכלולות בטבלה להלן אינן כוללות ניירות ערך מגובים במשכנתאות של הסוכנויות של ממשלת ארה"ב (FHLMC, FNMA, GNMA) וזאת בשל העובדה שכל השכבות של ניירות הערך האמורים משקפים סיכון אשראי זהה.

להלן פירוט החשיפות בגין CMBS:

ליום 31 בדצמבר 2011			ליום 31 בדצמבר 2012			מועד פדיון
שווי מאזני	שווי הוגן	עלות מופחתת	שווי מאזני	שווי הוגן	עלות מופחתת	
במיליוני שקלים חדשים						
17	17	17	9	11	9	2040–2039
5	5	5	5	6	5	2047–2045
35	38	35	55	64	55	2051–2049
57	61	57	69	81	69	סך-הכל

5. הפסדים שטרם מומשו – מניות זמינות למכירה

לימים 31 בדצמבר 2012 ו-31 בדצמבר 2011 לא היו הפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה.

6. הפסדים שטרם מומשו - ניירות ערך מגובי משכנתאות זמינים למכירה

להלן פרטים בדבר התפלגות הפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין ניירות ערך מגובי משכנתאות זמינים למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר הפסד כאמור:

התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת					
שיעור ההפסד שטרם מומש ביחס לעלות המופחתת	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
עד 20%	28	19	4	13	64
סך-הכל	28	19	4	13	64
31 בדצמבר 2011					
עד 20%	18	1	-	9	28
סך-הכל	18	1	-	9	28

7. פירוטים בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה

להלן פירוטים ליום 31 בדצמבר 2012 וליום 31 בדצמבר 2011, בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה עם הפסד שטרם מומש בעל אופי זמני ביחס לעלות המופחתת בשיעור של 20% ומעלה במשך תקופה העולה על 12 חודשים:

31 בדצמבר 2012						
דירוגי ניירות הערך						
עלות מופחתת	שווי הוגן	הפסד שטרם מומש	מועד פרעון סופי	Moody's	S&P	Fitch
המנפיק / הקבוצה המנפיקה						
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%						
147,659	113,942	(33,717)	2028	Ba2	BB+	BB
76,989	60,609	(16,380)	2028	Baa3	BB+	BB
56,148	43,112	(13,036)	2027	Baa2	BBB	BBB
18,665	13,360	(5,305)	2027	Baa3	BB+	BB
17,064	12,132	(4,932)	2037	NR	NR	NR
17,396	12,506	(4,890)	2037	NR	NR	NR
3,707	2,949	(758)	2028	Baa3	BBB-	BB+
סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%						
337,628	258,610	(79,018)				

הערות:

NR - לא מדורג.

הנתונים בטבלה קובצו לפי קבוצת המנפיק.

7. פירוטים בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה (המשך)

להלן פירוטים ליום 31 בדצמבר 2012 וליום 31 בדצמבר 2011, בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה עם הפסד שטרם מומש בעל אופי זמני ביחס לעלויות המופחתות בשיעור של 20% ומעלה במשך תקופה העולה על 12 חודשים (המשך):

31 בדצמבר 2011						
דירוגי ניירות הערך						
Fitch	S&P	Moody's	מועד פירעון סופי	הפסד שטרם מומש	עלויות מופחתות	שוי הוגן
המנפיק / הקבוצה המנפיקה						
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%						
NR	NR	NR	2037	(7,848)	9,553	17,401
						United Bancshares Inc
A	NR	Aa3	2026	(7,713)	11,392	19,105
						Barclays Bank
NR	NR	NR	2037	(7,626)	10,126	17,752
						International Bancshares Corp
סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%						
				(23,187)	31,071	54,258
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%						
A	BBB	A2	2027	(69,493)	177,126	246,619
						J.P. Chase Morgan
A	BBB+	Baa1	2027	(54,835)	157,265	212,100
						Wells Fargo
BBB-	BB+	Ba1	2028	(52,623)	145,618	198,241
						Bank of America
BBB-	BB+	NR	2028	(23,301)	55,469	78,770
						Suntrust
BBB-	BB+	Baa1	2027	(5,012)	14,093	19,105
						Huntington Bank
NR	BBB-	Baa2	2027	(4,341)	14,206	18,547
						Firsf Maryland
BBB	BBB-	Baa3	2028	(966)	2,828	3,794
						Keycorp
סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%						
				(210,571)	566,605	777,176

הערות:

NR – לא מדורג.

הנתונים בטבלה קובצו לפי קבוצת המנפיק.

ליום 31 בדצמבר 2012 כל ההפסדים שטרם מומשו בגין איגרות החוב המפורטות בטבלה לעיל מתייחסים לאיגרות חוב מסוג Preferred Trust Securities (להלן: "TRUPS"), שהונפקו על ידי מוסדות פיננסיים. כ-56 מיליון ש"ח מההפסדים שטרם מומשו הינם בגין ניירות ערך המדורגים, על ידי אחת או יותר מסוכנויות הדירוג, בדירוג מתחת לדירוג השקעה.

המאפיינים של TRUPS:

- רקע - הנחיות רשמיות להנפקת "TRUPS" פורסמו על ידי מועצת הבנק הפדראלי בשנת 1996 ואפשרו לחברות אחזקות בנקאיות ("BHC") לגייס הון באופן יעיל מבחינת העלויות באמצעות הנפקת "TRUPS". בעוד ש-"TRUPS" נחשבות כמכשירי חוב, בדוחות כספיים וכן לצרכי מס הכנסה בארה"ב, הרי שמועצת הבנק הפדראלי קבעה כי ניתן להכיר ב-"TRUPS" של חברת אחזקות בנקאית כחלק מההון הראשוני הרגולטורי של החברה (עד למגבלה של 25%) ובלבד שיענו על קריטריונים מסוימים המתוארים להלן.
- מבנה ההנפקה - "TRUPS" הן מניות בכורה צוברות בעלות משך חיים מוגבל, אשר מונפקות בדרך כלל עם משך חיים חוזי לפרעון של עד 35 שנה. הגם ש-"TRUPS" ניתנות להנפקה על ידי חברות ועל ידי חברות אחזקות בנקאיות, הרי שכאשר הן מונפקות על ידי חברת אחזקות בנקאית ועומדות בקריטריונים מסוימים, ניתן להכיר בהן כהון רגולטורי ולא כחוב. מסיבה זו, החלק הארי של הנפקות "TRUPS" בוצע על ידי בנקים. תשלומי דיבידנד בגין "TRUPS" הם יותר בחזקת תשלומי ריבית עבור המנפיק - מאחר שהם מבוצעים בדרך כלל אחת לשלושה או שישה חודשים וכאמור הם מהווים עבור המנפיק הוצאה מוכרת למס. הדיבידנדים המתקבלים מהבנקים, שהם חברות-בת של חברת האחזקות, משמשים מקור לפירעון התחייבויותיה של חברת האחזקות הבנקאית במסגרת "TRUPS", מאחר שהנכס העיקרי של חברת אחזקות בנקאית טיפוסית הוא הבעלות שלה על מניות הבנקים שהם חברות בת שלה.

על מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות להכרה כהון, על החוב לקיים תנאים מסוימים.

אי די בי ניו יורק סוקרת את השקעותיה בניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון בתדירות רבעונית, כדי לקבוע האם קיימת ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. אם ירידה בשווי הוגן נמצאת על ידי אי די בי ניו יורק כירידה שאינה בעלת אופי זמני ואם ישנם חששות משמעותיים לגבי האשראי בנוגע לנייר ערך ספציפי וצפוי כי אי די בי ניו יורק לא יחזיר את עלותו המופחתת, עלותו המקורית של נייר הערך מופחתת בכדי לשקף את השווי ההוגן המתואם ונקבע בסיס עלות חדש. הערכת אי די בי ניו יורק גם מתייחסת למשך הזמן בו ההשקעה הייתה בפוזיציית הפסד שלא מומש. ככלל, ככל שהתקופה בה נייר הערך היה בפוזיציית הפסד שלא מומש ארוכה יותר וככל שהיקף ההפסד שלא מומש גדול יותר, כך גדלה הסבירות שבנייר הערך חלה ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. גורמים נוספים בהם מתחשבת ההנהלה בעת בחינת ירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני, הם המצב הכלכלי של המנפיק, מאורעות עדכניים רלבנטיים למנפיק או לענף של המנפיק, שינויים חיוניים או שליליים בשווי הוגן או דירוג שמפורסם על ידי סוכנות דירוג אחת או יותר, מגמות ותנודתיות ברווחים, האם המנפיק של כתב ההתחייבות עמד בתשלומי הקרן או הריבית, האם הירידה בשווי ההוגן ספציפית למנפיק או לחילופין, משקפת תנאי שוק כלליים, והערכות אנליסטים ואמצעי מפתח אחרים ובמקרה שרלבנטי, מודלים לתזרימי מזומנים המבוססים על המבנה הספציפי של נייר הערך, בכדי לקבוע האם קיימים שינויים לרעה בתזרימי המזומנים.

לאי די בי ניו יורק היכולת והכוונה להחזיק ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש עד השבת מחיר השוק (אשר בגין כתיב התחייבות עלול להיות רק בעת פדיון) וכיום מתכוונת להחזיק את כל ניירות הערך בעלי ירידת ערך זמנית עד להשבת ערכם המלא. סקירות עתידיות לירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני יתייחסו לעובדות ולנסיבות הספציפיות בתקופת הדיווח הרלבנטית. ישנם עדיין אי ודאויות משמעותיות בשווקים ובכלכלות, שיכולים להביא לירידה נוספת בשווי ההוגן של ניירות ערך בתיק בעתיד. ממשיכים להתקיים קשיים ניכרים בפני כלכלת ארה"ב והעולם ושפל ממושך יכול להיות בעל השלכות ולהשפיע על התאוששות בהערכת כל נייר ערך. למרות תוכניות התערבות רבות בשוק מצד ממשלת ארה"ב וממשלות בעולם וגופים רגולטוריים, ממשיך להתקיים חוסר ניליות בשוק ההון בכדי לאפשר שיפור בשווקי ניירות ערך רבים. לכן, קיים עדיין סיכון כי תהיה בעתיד ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

כל ניירות הערך המוצגים בטבלה אינם בפיגור בתשלומי קרן וריבית וההנהלה הצהירה לגביהם כי בכוונתה וביכולתה להחזיק בהם עד למועד הפדיון שלהם או עד לעליית ערכם מעבר לעלותם בספרים.

ליום 31 בדצמבר 2012, אי די בי ניו יורק לא החזיק בתיק הזמין למכירה, איגרות חוב עם הפסד שטרם מומש בעל אופי זמני ביחס לעלות המופחתת, בשיעור של 40% ומעלה.

בסוף שנת 2011, לאור הנחיית בנק ישראל, נזקפה בדוחות המאוחדים, הפרשה לירידת ערך בגין ניירות ערך של שני מנפיקים שהיו עם הפסד שטרם מומש של מעל 40% במשך מספר רבעונים עוקבים.

בחינת התנודתיות במחירי ניירות הערך המוצגים לעיל לאחר תאריך המאזן (ועד ליום 28 בפברואר 2013) לא העלתה שינוי משמעותי לעומת מחירי השוק ליום 31 בדצמבר 2012.

להלן יובאו פרטים נוספים בהתייחס לקבוצות מסוימות המוצגות בטבלה לעיל, שלגביהן קיים הפסד שטרם מומש בסך של 10 מיליון ש"ח ומעלה ליום 31 בדצמבר 2012.

Bank of America Corporation (BOA). דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2012 על רווח נקי בסך של 732 מיליון דולר, לעומת 340 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2012 ו-1.9 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. התוצאות כאמור הושפעו, בין היתר, מהוצאות בגין הפסדי אשראי, אשר הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2012 בסך של 2.2 מיליארד דולר, לעומת 1.8 מיליארד דולר ברבעון הקודם ומהוצאות הקשורות בתביעות ובהסדרים בתחום המשכנתאות. מנגד, הושפעו התוצאות מהטבות מס. הרווח למניה עמד על 0.03 דולר לעומת רווח זניח ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 2.3 טריליון דולר, לעומת 2.1 טריליון דולר בסוף הרבעון הקודם.

יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך ההלוואות ברוטו עמד על 7.16% בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2012, לעומת 7.91% בסוף הרבעון הקודם. יחס ההפרשה להפסדי אשראי לסך ההלוואות שאינן נושאות הכנסה בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2012 עמד על 34.86%, לעומת 35.1% בסוף הרבעון הקודם.

BOA הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 16.31% ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 17.16% ליום 30 בספטמבר 2012. ביום 25 באפריל 2012, פרסם BOA הצעה לפדיון מוקדם של חלק מסדרות ה-TRUPS שהונפקו בעבר. הנהלת אי די בי ניו יורק החליטה שלא להיענות להצעה. דירוג ניירות הערך האמורים הורד בחודש יוני 2012, על ידי סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's, מ-"Ba1" ל-"Ba2".

Sun Trust Banks, Inc (STI). דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2012 על רווח נקי בסך של 356 מיליון דולר, לעומת 1 מיליארד דולר ברבעון השלישי של שנת 2012 ו-74.6 מיליון דולר ברבעון המקביל אשתקד. הרווח ברבעון השלישי הושפע, בעיקר, ממימוש מניות חברת קוקה קולה. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2012 בסך של 333 מיליון דולר, לעומת 450 מיליון דולר ברבעון הקודם. הרווח למניה עמד על 0.66 דולר, לעומת 1.98 דולר ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 173.5 מיליארד דולר, לעומת 173.2 מיליארד דולר בסוף הרבעון הקודם. יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך הלוואות ברוטו עמד על 1.89% בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2012, ירידה לעומת 3.15% בסוף

הרבעון הקודם. יחס ההפרשה להפסדי אשראי לסך ההלוואות שאינן נושאות הכנסה בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2012 עמד על 92%, לעומת 56% בסוף הרבעון הקודם.

STI הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 13.48% ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 12.95% ליום 30 בספטמבר 2012. **JP Morgan Chase (JPM)**. דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2012, על רווח נקי בסך של 5.6 מיליארד דולר, לעומת 5.7 מיליארד דולר ברבעון השלישי של שנת 2012 ו-3.7 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2012 בסך של 740 מיליון דולר, לעומת 1.8 מיליארד דולר ברבעון הקודם, ו-2.1 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. הרווח למניה עמד על 1.39 דולר, לעומת 1.40 דולר ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 2.35 טריליון דולר, לעומת 2.32 טריליון דולר בסוף הרבעון הקודם. יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך הלוואות ברוטו בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2012, עמד על 4.5%, לעומת 4.8% בסוף הרבעון הקודם. יחס ההפרשה להפסדי אשראי לסך ההלוואות שאינן נושאות הכנסה עמד בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2012 על 63.6%, לעומת 63.2% בסוף הרבעון הקודם. JPM הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 15.27% ליום 31 בדצמבר 2012, לעומת 14.69% ליום 30 בספטמבר 2012. דירוג ניירות הערך האמורים הורד בחודש יוני 2012, על ידי סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's, מ-"A2" ל-"Baa2", אך נותר בדירוג השקעה.

חלק ב': פירוטים נוספים - נדבך III של באזל II

הערה כללית - הטבלאות בחלק ב' זה ממוספרות בהתאם להגדרות בהוראת המפקח על הבנקים.

1. טבלה 4 ד' - התפלגות חשיפות לפי צד נגדי

אשראי	איגרות חוב	אחרים ⁽¹⁾	ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות ⁽²⁾	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
ריבוניות	19,851	27,926	–	551	48,355
ישויות סקטור ציבורי	1,218	3,357	–	309	5,004
תאגידים בנקאיים	10,867	2,043	–	101	13,758
תאגידים	67,819	1,798	–	34,504	104,724
בבטחון נדל"ן מסחרי	2,381	–	–	–	2,381
חשיפות קמעונאיות ליחידים	19,686	–	–	19,124	38,868
הלוואות לעסקים קטנים	11,029	–	–	4,186	15,220
משכנתאות לדיר	17,867	–	–	1,116	18,990
איגוח	–	750	–	–	750
נכסים אחרים	–	–	7,450	–	7,450
סך-הכל	150,718	35,874	7,450	59,891	255,500
31 בדצמבר 2011					
ריבוניות	26,390	24,061	–	1	50,485
ישויות סקטור ציבורי	637	4,109	–	624	5,411
תאגידים בנקאיים	12,351	1,520	–	64	14,728
תאגידים	69,023	1,623	–	35,874	107,361
בבטחון נדל"ן מסחרי	2,149	–	–	–	2,149
חשיפות קמעונאיות ליחידים	17,523	–	–	18,034	35,573
הלוואות לעסקים קטנים	9,872	–	–	4,021	13,896
משכנתאות לדיר	19,587	–	–	1,447	21,076
איגוח	–	30	–	–	30
נכסים אחרים	–	–	7,715	–	7,715
סך-הכל	157,532	31,343	7,715	60,065	258,424

הערות:

- (1) בעיקר: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.
- (2) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (3) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

2. טבלה 4 ה' – פיצול התיק לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון⁽¹⁾

עד שנה	מל שנה ועד חמש שנים	מל חמש שנים פרעון ⁽²⁾	ללא תקופת מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2012				
85,891	42,142	25,751	3,145	156,929
9,889	15,208	31,458	–	56,555
2,368	213	663	4,270	7,514
40,398	13,115	4,881	1,318	59,712
2,094	1,405	1,416	–	4,915
140,640	72,083	64,169	8,733	285,625
סך-הכל				
31 בדצמבר 2011				
90,100	43,487	25,205	2,916	161,708
10,105	15,592	26,463	–	52,160
2,214	394	622	4,575	7,805
40,175	13,711	4,499	1,509	59,894
*2,460	*955	*1,304	*–	4,719
145,054	74,139	58,093	9,000	286,286
סך-הכל				

* מדין מחדש בין התקופות השונות.

הערות:

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות להפסדי אשראי, אשר פריסתן לתקופות מתבצעת על פי אומדן המתבסס על תקופות האשראי בגינו הן בוצעו.
- (2) כולל נכסים שזמן פרעונם עבר בסך 1,628 מיליון ש"ח (31.12.2011: 1,461 מיליון ש"ח).
- (3) בעיקר: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.
- (4) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (5) מוצג כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה.

3. טבלה 5 – סכומי חשיפה לפי משקלי סיכון⁽¹⁾⁽²⁾

סכום החשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי

סך-הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני שקלים חדשים								
31 בדצמבר 2012								
48,356	–	–	–	995	–	1,003	46,358	ריבנויות
5,000	–	12	–	2,063	–	2,925	–	סקטור ציבורי
13,756	–	816	–	1,426	–	11,514	–	תאגידים בנקאיים
103,475	2,771	99,515	–	666	–	523	–	תאגידים
2,378	6	2,372	–	–	–	–	–	נדל"ן מסחרי
38,488	395	72	38,021	–	–	–	–	קמעונאי יחידים
15,037	304	437	14,296	–	–	–	–	הלוואות לעסקים קטנים
18,809	136	327	3,028	–	15,318	–	–	משכנתאות
750	–	–	–	17	–	733	–	איגוח
7,449	588	4,746	–	–	–	65	2,050	אחרים
253,498	4,200	108,297	55,345	5,167	15,318	16,763	48,408	סך-הכל
31 בדצמבר 2011								
50,484	–	727	–	36	–	565	49,156	ריבנויות
5,411	–	11	–	1,357	–	4,043	–	סקטור ציבורי
14,723	–	596	–	1,650	–	12,477	–	תאגידים בנקאיים
106,295	2,536	102,277	–	849	–	633	–	תאגידים
2,142	2	2,140	–	–	–	–	–	נדל"ן מסחרי
35,201	69	300	34,832	–	–	–	–	קמעונאי יחידים
13,675	146	27	13,502	–	–	–	–	הלוואות לעסקים קטנים
20,851	88	626	2,934	–	17,203	–	–	משכנתאות
30	–	–	–	30	–	–	–	איגוח
7,715	529	5,278	–	–	–	25	1,883	אחרים
256,527	3,370	111,982	51,268	3,922	17,203	17,743	51,039	סך-הכל

3. טבלה 5 – סכומי חשיפה (המשך)

סכום החשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי

סך-הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני שקלים חדשים								
31 בדצמבר 2012								
49,384	-	-	-	995	-	1,003	47,386	ריבנויות
4,145	-	12	-	1,208	-	2,925	-	סקטור ציבורי
15,011	-	816	-	6,810	-	7,385	-	תאגידים בנקאיים
97,333	2,158	93,986	-	666	-	523	-	תאגידים
2,367	6	2,361	-	-	-	-	-	נדל"ן מסחרי
30,343	366	66	29,911	-	-	-	-	קמעונאי יחידים
12,234	277	425	11,532	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
18,802	136	327	3,028	-	15,311	-	-	משכנתאות
750	-	-	-	17	-	733	-	איגוח
7,449	588	4,746	-	-	-	65	2,050	אחרים
237,818	3,531	102,739	44,471	9,696	15,311	12,634	49,436	סך-הכל

31 בדצמבר 2011								
50,607	-	727	-	36	-	565	49,279	ריבנויות
5,287	-	11	-	1,233	-	4,043	-	סקטור ציבורי
14,975	-	596	-	7,516	-	6,863	-	תאגידים בנקאיים
100,658	2,378	96,798	-	849	-	633	-	תאגידים
1,990	2	1,988	-	-	-	-	-	נדל"ן מסחרי
26,683	64	267	26,352	-	-	-	-	קמעונאי יחידים
10,981	132	14	10,835	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
20,823	88	626	2,931	-	17,178	-	-	משכנתאות
30	-	-	-	30	-	-	-	איגוח
7,715	529	5,278	-	-	-	25	1,883	אחרים
239,749	3,193	106,305	40,118	9,664	17,178	12,129	51,162	סך-הכל

הערות:

- (1) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

4. טבלה 7 – הפחתת סיכון אשראי

חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי(1)(2)	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי(1)(2)	חשיפת אשראי המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר(3)(4)	סך הכל סכומים שנוספו(5)	סך הכל סכומים שנוספו(5)	חשיפת אשראי נטו
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2012					
48,355	48,356	-	1,028	49,384	חובות של ריבנויות
5,004	5,000	-	-	4,146	חובות של ישויות סקטור ציבורי
13,758	13,756	(5,599)	6,854	15,011	חובות של תאגידים בנקאיים
104,724	103,475	(5,404)	-	97,333	חובות של תאגידים
2,381	2,378	(11)	-	2,367	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
38,868	38,488	(1,870)	-	30,343	חשיפות קמעונאיות ליחידים
15,220	15,037	(2,788)	-	12,234	הלוואות לעסקים קטנים
18,990	18,809	(8)	-	18,801	משכנתאות לדיוור
750	750	-	-	750	איגוח
7,450	7,449	-	-	7,449	נכסים אחרים
255,500	253,498	(15,680)	(7,882)	7,882	סך-הכל
237,818					

31 בדצמבר 2011					
50,485	50,484	-	123	50,607	חובות של ריבנויות
5,411	5,411	(1)	-	5,287	חובות של ישויות סקטור ציבורי
14,728	14,723	(6,818)	7,070	14,975	חובות של תאגידים בנקאיים
107,361	106,295	(5,211)	-	100,658	חובות של תאגידים
2,149	2,142	(152)	-	1,990	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
35,573	35,201	(1,893)	-	26,683	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,896	13,675	(2,675)	-	10,981	הלוואות לעסקים קטנים
21,076	20,851	(28)	-	20,823	משכנתאות לדיוור
30	30	-	-	30	איגוח
7,715	7,715	-	-	7,715	נכסים אחרים
258,424	256,527	(16,778)	(7,193)	7,193	סך-הכל
239,749					

הערות:

- (1) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
- (2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).
- (3) לאחר, כאשר רלוונטי, קיזוז מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.
- (4) לרבות זהב.
- (5) סכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות, מוצג במסגרת חובות הצד הנגדי שנתן את הערבות.

5. טבלה 8 – גילוי לגבי נגזרים

31 בדצמבר		
	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים		
שווי הוגן ברוטו חיובי של חוזים ⁽¹⁾		
חוזי ריבית:		
שקל-מדד	2	12
אחר	1,972	2,486
חוזי מטבע חוץ	1,093	1,158
חוזים בגין מניות	177	111
חוזי סחורות ואחרים	27	3
סך-הכל שווי ההוגן ברוטו חיובי של חוזים	3,271	3,770
חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית ⁽²⁾	1,550	1,589
הטבות קיזוז	(3,052)	(3,792)
חשיפת אשראי נוכחית לאחר קיזוז ⁽²⁾	1,769	1,567
ביטחון שמוחזק	(30)	(65)
חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים	1,739	1,502

הערות:

- (1) לרבות נגזרים משובצים בסך של 43 מיליון ש"ח (31.12.2011: 31 מיליון ש"ח).
(2) חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים מחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הוגדי כולו מוכפל במקדם התוספת (on-Add).

6. טבלה 9 – חשיפות איגוח

חשיפות האיגוח הכלולות בטבלה להלן אינן כוללות ניירות ערך מגובים במשכנתאות של הסוכנויות (FHLMC, FNMA, GNMA) וזאת בשל העובדה שכל השכבות של ניירות הערך האמורים משקפות סיכון אשראי זהה.

סך חשיפה ליום 31 בדצמבר			
2011		2012	
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות:			
30		54	
30		54	
סך-כל ניירות הערך מגובי משכנתאות			
ניירות ערך מגובי נכסים:			
-		696	
-		696	
סך-כל ניירות הערך מגובי נכסים			
30		750	
סך-כל ניירות הערך מגובי משכנתאות ונכסים			
31 בדצמבר			
2011		2012	
דרישת הון	חשיפה	דרישת הון	חשיפה
9%		9%	
במיליוני שקלים חדשים			
משקל סיכון:			
-		13	
-		733	
20%		17	
1		30	
50%		1	
1		30	
סך-הכל		14	
		750	

7. טבלה 13 – פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגיות ותהליכים

במסגרת מדיניות גיוון ההשקעות פועל הבנק בשני תחומים עיקריים:

- קרנות השקעה פרטיות, קרנות הון סיכון וקרן של קרנות גידור;
- השקעה ישירה בחברות שההשקעה בהן נחשבת השקעה ריאלית.

לפרטים בדבר מדיניות ההשקעות ובדבר הישויות בהן משקיע הבנק, ראו "תת מגזר חברות ריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

להלן נתונים לגבי השקעות במניות:

31 בדצמבר			
2011		2012	
עלות	יתרה במאזן עלות	עלות	יתרה במאזן
במיליוני שקלים חדשים			
השקעות במניות של חברות כלולות (א):			
100	100	53	53
מניות שאינן סחירות			
מניות בתיק הזמין למכירה:			
62	63	28	33
מניות סחירות			
641	641	625	625
מניות שאינן סחירות			
703	704	653	658
סך-כל ההשקעה במניות			
803	804	706	711

הערות:

- (1) למידע נוסף, ראו ביאור 6 לדוחות הכספיים.
- (2) לפרטים בדבר השקעה בבנק הבינלאומי, שאינה כלולה בטבלה, ראו ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים ו"הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות" לעיל.

דרישת ההון בגין פוזיציות במניות⁽¹⁾

31 בדצמבר	
2011	2012
במיליוני שקלים חדשים	
79	71
בגין השקעות בקרנות הון סיכון, בקרנות השקעה פרטיות ובקרן של קרנות גידור ⁽²⁾	
12	12
בגין השקעה במניות אחרות ⁽³⁾	
1	1
בגין הלוואות בעלים ⁽³⁾	
92	84
סך-הכל דרישת ההון בגין פוזיציות במניות	
1,687	1,556 ⁽⁵⁾⁽⁶⁾
השקעות שנוכו מההון ⁽⁴⁾	

הערות:

- (1) דרישת ההון חושבה לפי 9% והיא אינה כוללת דרישת הון בגין השקעה במניות בתיק למסחר.
- (2) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 150%.
- (3) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 100%.
- (4) כולל בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי.
- (5) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (6) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.

8. טבלת קשר בין דרישות הגילוי על פי הנדבך השלישי לבין המידע שנכלל בדוח

במטרה לרכז את המידע שנדרש בהוראת השעה, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח טבלת קשר בין דרישות הגילוי בהוראה לבין סעיפי דוח הדירקטוריון או הביאורים לדוחות הכספיים בהם נכלל המידע הנדרש בדוח השנתי. בטבלה המובאת להלן ניתנים הפרטים שנדרשו כאמור.

מס' טבלה	נושא	מיקום*	מס' עמוד
טבלה 1	תחולת היישום	באזל II – יישום המלצות ועדת באזל בישראל	107-108
טבלה 2 א	מבנה ההון – גילוי איכותי	ביאור 14 לדוחות הכספיים	351-359
טבלה 2 ב,ג,ה	מבנה ההון – גילוי כמותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של 351-353 הבנק ביאור 14(1), 14(4) לדוחות הכספיים	351-353
טבלה 3 א	הלימות ההון – גילוי איכותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של 31-34 הבנק	31-34
טבלה 3 ב,ד,ה,ו,ז	הלימות ההון – גילוי כמותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של 352 הבנק ביאור 14(3) לדוחות הכספיים	352
סעיף 824	גילוי איכותי כללי	מדיניות ניהול הסיכונים ומטרותיה, מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכונים, הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים	102-107
טבלה 4 א	סיכון אשראי – גילוי איכותי	ניהול סיכוני אשראי	111-122
טבלה 4 ב	סיכון אשראי – חשיפות לפי סוגים עיקריים	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי	117
טבלה 4 ג	סיכון אשראי – חשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	תוספת ו' לסקירת הנהלה	258-262
טבלה 4 ד	סיכון אשראי – חשיפות לפי צד נגדי	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי	228
טבלה 4 ה	סיכון אשראי – חשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון	נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב' ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי	229
טבלה 4 ו	סיכון אשראי – חובות בעייתיים	תוספת ה' לסקירת הנהלה	256-257
טבלה 4 ז	סיכון אשראי – חובות בעייתיים לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	תוספת ו' לסקירת הנהלה	258-262
טבלה 4 ח	סיכון אשראי – תנועה בהפרשה להפסדי אשראי	ביאור 4 א' לדוחות הכספיים	319-322
טבלה 5	סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	ניהול סיכוני אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	230-231
טבלה 7	הפחתת סיכוני אשראי	ניהול סיכוני אשראי – הפחתת סיכוני אשראי	232
טבלה 8	גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי	117-118
טבלה 9	חשיפות איגוח	ניהול סיכוני אשראי – חשיפות איגוח	233
טבלה 10	סיכון שוק	ניהול סיכוני שוק	122-133
טבלה 12	סיכון תפעולי	סיכונים תפעוליים	134-137
טבלה 13	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	235
טבלה 14	סיכון ריבית בתיק הבנקאי	ניהול סיכוני השוק	122-133

* המיקום הינו בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" או בביאור לדוחות הכספיים, אלא אם צוין במפורש אחרת.

חלק ג': פירוטים נוספים

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ראו לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכוני האשראי".

בביאור 20 לדוחות הכספיים, מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.

(1) להלן פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים:

ליום 31 בדצמבר		
	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים		
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים - כנגד מוסדות פיננסיים זרים		
בדירוג AAA	1	-
בדירוג AA+	-	208
בדירוג AA	-	126
בדירוג AA-	346	502
בדירוג A+	59	443
בדירוג A	876	158
בדירוג A-	550	-
בדירוג BBB+	2	29
בדירוג BBB	34	-
לא מדורגים	14	36
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים זרים	1,882	1,502
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים ישראלים	1,226	1,054
סך-כל היתרות המאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	3,108	2,556

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

(2) להלן, פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים:

ליום 31 בדצמבר		
	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים		
יתרות חוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים – כנגד מוסדות פיננסיים זרים		
בדירוג AAA	1	–
בדירוג AA+	–	16
בדירוג AA	–	41
בדירוג AA–	56	145
בדירוג A+	6	11
בדירוג A	120	20
בדירוג A–	57	–
בדירוג BBB+	9	–
בדירוג BBB	1	–
לא מדורגים	1	1
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים זרים	251	234
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים ישראלים	29	17
סך-כל היתרות החוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	280	251

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

(3) להלן, פירוט לעמודות "אחרים" בביאור 20 ב' לדוחות הכספיים, בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר 2012	ליום 31 בדצמבר 2011	
2	3	במיליוני שקלים חדשים
		חקלאות
		תעשייה:
139	41	מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני
292	122	כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
36	37	אחר
467	200	סך-הכל תעשייה
		בינוי ונדל"ן:
-	72	רכישת נדל"ן לבניה
287	92	אחזקות נדל"ן
47	16	אחר
334	180	סך-הכל בינוי ונדל"ן
29	211	חשמל ומים
44	71	מסחר
4	-	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
30	39	תחבורה ואחסנה
3	7	תקשורת ושירותי מחשב
		שירותים פיננסיים:
74	172	מוסדות כספיים (למעט בנקים)
116	132	לקוחות פרטיים הפעילים בשוק ההון
47	50	מוסדות אחזקה פיננסיים
205	61	שירותי ביטוח וקופות גמל
442	415	סך-הכל שירותים פיננסיים
19	96	שירותים עסקיים ואחרים
143	10	שירותים ציבוריים וקהילתיים
13	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
87	125	אנשים פרטיים - אחר
1,617	1,357	סך-הכל

2. סיכוני אשראי בגין מימון ממונף

להלן יובאו נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין רכישת אמצעי שליטה שכל אחת מהן עולה על סך של 50 מיליון ש"ח.

חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק של התאגיד הנרכש:

אשראי מאזני ליום			
		31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
הענף	במיליוני שקלים חדשים		
תעשייה	545	700*	
בינוי ונדל"ן	838	962	
חשמל ומים	130	134	
מסחר	386	404*	
תקשורת ושירותי מחשב	94	108	
שירותים פיננסיים	421	352	
שירותים עסקיים אחרים	177	203	
סך-הכל	2,591	2,863	

* סווג מחדש בגין מיון חשיפה מענף תעשייה לענף מסחר.

החשיפה בגין מימון ממונף (כהגדרתה בדוח לעיל) ליום 31 בדצמבר 2012, הסתכמה ב-2,591 מיליון ש"ח לעומת 2,863 מיליון ש"ח בתום שנת 2011, ירידה בשיעור של 9.5%. יתרת החשיפה המוצגת בטבלה לעיל הינה בניכוי מחיקות חשבונאיות בהתאם להוראות חובות פגומים.

3. מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח – פירוט נוסף

בביאור 4 ג' מובאים פרטים בדבר אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים.

להלן פירוטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנכללו במדרגות העליונות (מעל 800 מיליון ש"ח) בביאור האמור⁽¹⁾ (מאוחד):

ליום 31 בדצמבר			
		2012	2011
באלפי שקלים חדשים			
תחום פעילות:			
שירותים פיננסיים ⁽²⁾	580,611	1,146,172	
חשמל ומים ⁽²⁾	1,311,935	1,031,775	
פעילויות בנדל"ן ⁽²⁾	1,072,586	1,097,532	
מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני ⁽²⁾	721,552	917,987	
תקשורת ושירותי מחשב ⁽²⁾	822,653	888,841	
תחבורה ואחסנה ⁽²⁾	606,059	871,759	
שירותים ציבוריים וקהילתיים ⁽²⁾	3,922,000	3,253,000 ⁽³⁾	
שירותים ציבוריים וקהילתיים ⁽²⁾	2,425,000	4,295,000 ⁽³⁾	
שירותים ציבוריים וקהילתיים ⁽²⁾	4,403,000	5,544,000 ⁽³⁾	

הערות:

- (1) הנתונים דלעיל הינם נתוני "חבות" (כוללים גם נתוני מסגרות אשראי לא מנוצלות) ולפני הפרשה להפסדי אשראי.
- (2) אחד מ-9 הלווים ב-2 המדרגות העליונות בשנת 2011.
- (3) סווג מחדש, על מנת לכלול סוכנויות של ממשלת ארה"ב, איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב.

4. ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור

נתוני המגזרים המוצגים בדוחות הכספים ובדוח הדירקטוריון נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בעניין זה. קיימים הבדלים מסוימים בין הדיווחים הניהוליים אשר מובאים בפני הנהלת הבנק, לבין נתוני המגזרים המובאים בדוחות הכספיים ומתכונתם. הדיווחים להנהלת הבנק כוללים, בשלב זה, דיווח על נתוני החטיבה העסקית והחטיבה הבנקאית, ברמת בנק, עד לשורת הרווח לפני מס. נתוני החטיבה הבנקאית כוללים את מגזר הלקוחות במשקי הבית, מגזר העסקים הקטנים ומגזר הבנקאות המסחרית, נתוני החטיבה העסקית כוללים את מגזר הבנקאות העסקית ונתוני חטיבת נכסי לקוחות כוללים את מגזר הבנקאות הפרטית.

- ישנם כאמור מספר הבדלים עיקריים בין הדיווחים להנהלה לבין הדיווח על המגזרים בדוחות הכספיים:
- הדיווח להנהלה אינו מתייחס להקצאת רווחי קופת הפיצויים כפי שנעשה בדיווח המגזרים בהתאם להוראות הדיווח לציבור;
- מגזר הפעילות הפיננסית כולל הן את הפעילות של ניהול הנוסטרו וניהול הסיכונים של הבנק, אשר נמצא תחת אחריות החטיבה הפיננסית, והן את ההשקעה בחברות הריאליות, שאינה מנוהלת על ידה, וכאמור, דיווחי הפעילות של מגזר זה אינם מוצגים בדיווחים האמורים להנהלה;
- בדיווח המגזרים על פי הוראות המפקח על הבנקים, מוקצה לכל מגזר הון רובד 1 והון רובד 2, בהתאם לנכסי הסיכון שלו, על חשבון המגזר הפיננסי.

להלן כימות של ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור המוכתבת בהוראות הדיווח לציבור:

מסקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	מגזר פיננסי	סך-הכל מאוחד
במיליוני שקלים חדשים						
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012						
224	263	245	173	24	(127)	802
170	244	214	159	21	(6)	802
54	19	31	14	4	(121)	-
הפרש						
להלן מרכיבי ההפרש:						
9	10	24	12	1	(57)	-
74	19	24	8	5	(130)	-
83	29	48	21	6	(186)	-
29	10	17	7	2	(65)	-
54	19	31	14	4	(121)	-
הפרש						

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (1)(2)(3)						
219	174	353	150	(4)	(45)	847
203	163	338	141	(5)	7	847
16	11	15	9	1	(52)	-
הפרש						
להלן מרכיבי ההפרש:						
8	12	18	12	1	(52)	-
15	5	5	2	1	(27)	-
23	17	23	14	2	(79)	-
7	6	8	5	1	(27)	-
16	11	15	9	1	(52)	-
הפרש						

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) סווג מחדש, ראו "כללי" בתחילת הפרק "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

5. פירוט ההשקעה באיגרות חוב ממשלתיות

בביאור 3 לדוחות הכספיים מובאים, בין היתר, פרטים בדבר השקעה באיגרות חוב ממשלתיות בתיק המוחזק לפדיון, בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר, בחתך של איגרות חוב ומלוות של ממשלת ישראל ואיגרות חוב ומלוות של ממשלות זרות.

להלן יובאו נתונים בחתך של ממשלות בהתייחס לכלל תיק ניירות הערך:

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2012		
שווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן	שווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים				
22,895	22,814	26,941	26,682	של ממשלת ישראל
⁽³⁾ 394	⁽³⁾ 394	336	336	של ממשלת ארה"ב
⁽³⁾ (2)487	⁽³⁾ 483	⁽²⁾ 618	615	של ממשלות אחרות
23,776	23,691	27,895	27,633	סך-הכל

הערות:

- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) בין הממשלות האחרות אין ממשלה אחת שההשקעה באיגרות חוב ומלוות שלה ליום 31.12.2012 עולה על 374 מיליון ש"ח. (31.12.2011: 315 מיליון ש"ח).
- (3) סווג מחדש – איגרות חוב של Ginnie Mae, שהוצגו בעבר ב-"ממשלת ארצות הברית" וסוכנויות ממשלתיות אחרות בסך של 2,316 מיליון ש"ח (ערך במאזן), סווגו מ-"של ממשלות זרות", ל-"של אחרים זרים" (שאינו מוצג לעיל).

סקירת ההנהלה

- 245 תוספת א' - מאזן מאוחד -
מידע רב תקופתי
- 246 תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד -
מידע רב תקופתי
- 247 תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה -
מאוחד
- 252 תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי
הריבית - מאוחד
- 256 תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל
לציבור לפני ענפי משק על בסיס
מאוחד
- 258 תוספת ו' - חשיפה למדינות זרות -
מאוחד
- 263 תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון
- מידע רב רבעוני
- 264 תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד
לרבעון - מידע רב רבעוני
- 266 הצהרת המנהל הכללי
- 267 הצהרת החשבונאי הראשי
- 268 דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר
בקרה פנימית על דיווח כספי

תוספת א' – מאזן מאוחד – מידע רב תקופתי

ליום 31 בדצמבר				
2008	2009	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים				
21,554	24,583	18,187	30,329	24,100
31,535	36,338	37,176	42,898	46,001
25	336	45	145	387
122,511	120,820	124,902	118,358	119,696
(6,055)	(6,394)	(6,236)	(1,975)	(2,085)
116,456	114,426	118,666	116,383	117,611
1,491	1,820	1,556	1,640	1,696
1,817	1,785	(2)(1)1,660	(2)(1)1,591	1,724
3,039	3,178	3,125	3,080	2,962
(3)264	(3)211	(3)163	152	142
3,407	1,836	2,039	3,114	3,595
(3)2,201	(3)3,042	(3)(4)2,937	(4)3,132	2,662
–	–	13	8	–
181,789	187,555	185,567	202,472	200,880
התחייבויות והון				
139,232	141,825	138,011	153,368	151,935
4,555	3,724	3,387	4,249	3,720
206	284	461	925	1,005
7,194	7,651	7,227	6,700	5,452
9,373	11,529	12,294	12,239	12,284
4,222	2,489	3,215	4,432	4,576
8,376	10,158	9,829	(2)9,538	9,774
173,158	177,660	174,424	191,451	188,746
8,405	9,597	(4)(2)(1)10,815	(4)(2)(1)10,702	11,838
226	298	328	(2)319	296
8,631	9,895	11,143	11,021	12,134
181,789	187,555	185,567	202,472	200,880
סך-כל ההתחייבויות וההון				

הערות:

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 7 לדוחות הכספיים.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2012	2011 ⁽¹⁾	2010 ⁽¹⁾	2009 ⁽¹⁾	2008 ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
הכנסות ריבית	7,843	8,413	7,400	7,699
הוצאות ריבית	3,384	3,796 ⁽²⁾	2,849	3,248
הכנסות ריבית, נטו	4,459	4,617	4,551	4,451
הוצאות בגין הפסדי אשראי	726	778	821	998
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	3,733	3,839	3,730	3,453
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	352	98	172	215
עמלות	2,685	2,670	2,725	2,895
הכנסות אחרות	220	169 ⁽⁴⁾	99	266
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	3,257	2,937	2,996	3,376
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	3,444	3,466 ⁽⁴⁾	3,218	3,130
אחזקת ופחת בניינים וציוד	1,203	1,159	1,148	1,032
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	10	11 ⁽⁵⁾	48 ⁽⁵⁾	48 ⁽⁵⁾
הוצאות אחרות	1,169	1,209 ⁽⁵⁾	1,245 ⁽⁵⁾	1,229 ⁽⁵⁾
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	5,826	5,845	5,659	5,441
רווח לפני מיסים	1,164	931	1,067	1,388
הפרשה למיסים על הרווח	407	114	479	556
רווח לאחר מיסים	757	817	588	832
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס	104 ⁽³⁾	101 ⁽⁶⁾⁽²⁾	172 ⁽⁶⁾⁽²⁾	158
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	861	918	760	990
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(59)	(71) ⁽²⁾	(70)	(72)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	802	847	690	918
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.76	0.80⁽⁶⁾⁽²⁾	0.69⁽⁶⁾⁽²⁾	0.92
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)				
993,979	1,053,869	1,053,869	997,578	993,979

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור ג' 1' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור ד' 1' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור ה' 6' (3) לדוחות הכספיים.
- (4) סווג מחדש, ראו ביאור ו' 1' 5.3 לדוחות הכספיים.
- (5) סווג מחדש, ראו ביאור ז' 1' 7 לדוחות הכספיים.
- (6) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור ח' 1' 8 לדוחות הכספיים.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד⁽¹⁾

2011				2012			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	(2)	נגזרים	נגזרים	מימון	(2)
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
מטבע ישראלי לא צמוד:							
5.01		(9)4,917	98,072	4.48		4,815	107,448
נכסים(5)(4)							
השפעת נגזרים: (3)							
		-	-			12	42
		3,266	77,212			1,875	84,211
4.67		8,183	175,284	3.50		6,702	191,701
(2.08)		(10)(1,847)	(88,610)	(1.79)		(1,727)	(96,329)
התחייבויות(5)							
השפעת נגזרים: (3)							
		-	-			(15)	(42)
		(3,305)	(79,338)			(2,196)	(94,577)
(3.07)		(5,152)	(167,948)	(2.06)		(3,938)	(190,948)
1.60		2.93		1.44		2.69	
פער הריבית							
מטבע ישראלי צמוד למדד:							
6.01		(9)1,625	27,041	4.67		1,212	25,956
נכסים(5)(4)							
השפעת נגזרים: (3)							
		62	1,908			109	2,831
5.83		1,687	28,949	4.59		1,321	28,787
(6.16)		(9)(1,299)	(21,103)	(4.80)		(987)	(20,562)
התחייבויות(5)							
השפעת נגזרים: (3)							
		(570)	(4,746)			(90)	(4,829)
(7.23)		(1,869)	(25,849)	(4.24)		(1,077)	(25,391)
(1.40)		(0.15)		0.35		(0.13)	
פער הריבית							
נערות לטבלה ראו בעמ' 250.							

הערות לטבלה ראו בעמ' 250.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

2011				2012			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	(2)	נגזרים	נגזרים	מימון	(2)
(3)	(3)			(3)			
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
מטבע חוץ: (6)							
10.77		(9)6,279	(9)58,324	2.53		1,524	60,350
נכסים: (5)(4)							
השפעת נגזרים: (3)							
		54	398			35	1,235
נגזרים מגדרים							
		5,328	50,651			(623)	69,479
נגזרים משובצים ו-ALM							
10.66		11,661	109,373	0.71		936	131,064
סך-כל הנכסים							
		(5,272)	(63,461)			(159)	(66,676)
התחייבויות: (5)							
השפעת נגזרים: (3)							
		(77)	(408)			(60)	(1,287)
נגזרים מגדרים							
		(4,932)	(47,229)			551	(58,466)
נגזרים משובצים ו-ALM							
(9.25)		(10,281)	(111,098)	0.26		332	(126,429)
סך-כל ההתחייבויות							
1.41	2.46			0.97	2.29		
פער הריבית							
הערות לטבלה ראו בעמ' 250.							

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

2011				2012			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל השפעת נגזרים ⁽³⁾	ללא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	כולל השפעת נגזרים ⁽³⁾	ללא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
סך-הכל:							
הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽⁵⁾⁽⁴⁾							
6.99		12,821	183,437	3.90		7,551	193,754
השפעת נגזרים ⁽³⁾							
		54	398			47	1,277
		8,656	129,771			1,361	156,521
6.87		21,531	313,606	2.55		8,959	351,552
סך-כל הנכסים							
ההתחייבויות הכספיות שגרמו להוצאות מימון ⁽⁵⁾							
(4.86)		(8,418)	(173,174)	(1.57)		(2,873)	(183,567)
השפעת נגזרים ⁽³⁾							
		(77)	(408)			(75)	(1,329)
		(8,807)	(131,313)			(1,735)	(157,872)
(5.67)		(17,302)	(304,895)	(1.37)		(4,683)	(342,768)
1.20	2.13			1.18	2.33		
פער הריבית							
(9)–				15			
בגין אופציות							
בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו) ⁽³⁾							
(5) ⁽⁹⁾				26			
351 ⁽⁹⁾				415			
(1) ⁽⁹⁾				(1)			
הכנסות מימון אחרות ⁽²⁾							
הוצאות מימון אחרות							
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁰⁾							
4,574				4,731			
(778)				(726)			
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי							
3,796				4,005			
ערות לטבלה ראו בעמ' הבא.							

הערות לטבלה ראו בעמ' הבא.

תוספת ג' – שיעורי הכנסה והוצאה – מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

2011	2012	
יתרה	יתרה	
ממוצעת ⁽²⁾	ממוצעת ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים		
סך-הכל:		
183,437	193,754	הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽⁴⁾⁽⁵⁾
2,275	3,068	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
⁽⁹⁾ 2,009	2,518	נכסים כספיים אחרים ⁽⁵⁾
(1,903)	(1,852)	הפרשה להפסדי אשראי
185,818	197,488	סך-כל הנכסים הכספיים
סך-הכל:		
(173,174)	(183,567)	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽⁵⁾
(3,380)	(4,125)	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
(3,741)	(3,682)	התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁵⁾
(180,295)	(191,374)	סך-כל ההתחייבויות הכספיות
5,523	6,114	סך-כל עודף הנכסים הכספיים על ההתחייבויות הכספיות
6,076	5,646	נכסים לא כספיים
(803)	(279)	התחייבויות לא כספיות
10,796	11,481	סך-כל האמצעים ההוניים

הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משוברים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההונג של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הונג": 2012 – 234 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, 91 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו- (214) מיליון ש"ח במגזר מטבע חוץ; 2011 – 6 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, 10 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו- (131) מיליון ש"ח במגזר במטבע חוץ.
- (5) למעט מכשירים נגזרים.
- (6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (7) לרבות רווחים/הפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הונג של איגרות חוב למסחר.
- (8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (9) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (10) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (11) הכנסות ריבית, נטו, בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית ובנטרול רווחים מהשקעה במניות מרכיבים את הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

2011				2012			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
במיליוני דולר של ארה"ב*				במיליוני דולר של ארה"ב*			
באחוזים				באחוזים			
מטבע חוץ-נומינלי ב-\$ ארה"ב: ⁽⁶⁾ *							
3.33				2.95			
535				475			
16,081				16,113			
נכסים ⁽⁴⁾⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים: ⁽³⁾							
-				16			
116				331			
329				234			
14,536				18,169			
ALM				ALM			
2.81				725			
864				34,613			
30,733				2.09			
2.09				725			
34,613				34,613			
סך-כל הנכסים							
(1.10)				(0.93)			
(195)				(166)			
(17,806)				(17,917)			
התחייבויות ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים: ⁽³⁾							
(6)				(22)			
(119)				(345)			
(249)				(193)			
(13,470)				(15,251)			
ALM				ALM			
(1.43)				(381)			
(450)				(33,513)			
(31,395)				(1.14)			
(1.14)				(381)			
(33,513)				(33,513)			
סך-כל ההתחייבויות							
1.38				2.02			
2.23				344			
414				0.95			
0.95				2.02			
344				344			
פער הריבית							

* תרגום הנתונים השקליים על בסיס נומינלי לשער היציג של הדולר של ארצות הברית.

הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין איגרות חוב זמינות למכירה: 2012 - (49) מיליון דולר; 2011 - (36) מיליון דולר של ארה"ב.
- (5) למעט מכשירים נגזרים.
- (6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד

31 בדצמבר 2012

במיליוני שקלים חדשים					
עם דרישה עד חודש	עד 3 חודשים	מעל חודש עד 3 שנה	מעל 3 שנה עד 5 שנים	מעל 5 שנים עד 10 שנים	מעל 10 שנים עד 15 שנים
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	71,297	13,453	8,519	4,531	3,560
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	16,466	29,160	12,837	6,856	7,454
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	532	574	978	185	83
סך-הכל שווי הוגן	88,295	43,187	22,334	11,572	11,097
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	71,233	6,866	11,247	4,836	1,098
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	20,281	30,140	15,624	7,265	9,316
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	438	725	849	20	9
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	2	6	1	-
סך-כל השווי ההוגן	91,953	37,733	27,726	12,122	10,423
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(3,658)	5,454	(5,392)	(550)	674
החשיפה המצטברת במגזר	(3,658)	1,796	(3,596)	(4,146)	(3,472)
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	556	993	3,648	8,395	4,775
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	11	513	686	407	923
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	9	3	11	19	9
סך-כל השווי ההוגן	576	1,509	4,345	8,821	5,707
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	534	687	3,167	6,390	3,804
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	11	104	1,567	1,516	200
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3	14	75	108	31
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	1	6	1	-
סך-כל השווי ההוגן	549	806	4,815	8,015	4,035
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	27	703	(470)	806	1,672
החשיפה המצטברת במגזר	27	730	260	1,066	2,738

הערות:

- (1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- (4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012				
			משך חיים ממוצע				
שערור תשואה משך חיים ממוצע פנימי באחוזים אפקטיבי בשנים	סך-כל השווי ההוגן		שערור תשואה אפקטיבי פנימי באחוזים בשנים	סך-כל השווי ההוגן	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה
במיליוני שקלים חדשים							
0.81	5.08%	106,363	0.69	4.21%	106,722	700	436
1.21		76,040	1.36		79,166	–	57
0.01		2,804	0.01		2,408	–	4
(2)0.96		185,207	(2)0.96		188,296	700	497
0.29	2.26%	96,630	0.29	1.51%	96,090	–	36
1.21		82,990	1.30		89,005	–	39
0.01		2,490	0.01		2,044	–	–
0.01		10	0.01		10	–	–
(2)0.70		182,120	(2)0.76		187,149	–	75
		3,087			1,147	700	422
					1,147	447	429
3.55	2.65%	26,692	3.78	2.08%	25,530	31	1,131
2.25		2,342	3.09		3,109	–	3
0.01		56	0.01		54	–	–
(2)3.44		29,090	(2)3.70		28,693	31	1,134
3.98	2.20%	21,789	4.04	1.14%	22,050	–	870
3.23		4,841	2.78		4,441	–	–
0.01		277	0.01		239	–	–
0.82		11	0.64		9	–	–
(2)3.81		26,918	(2)3.79		26,739	–	870
		2,172			1,954	31	264
					1,954	1,923	1,908

הערות כלליות:

- (א) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנכה אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו "ניהול ומדידת סיכונים שוק" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".
- (ב) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן שלו.
- (ג) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2012

הערות:

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

(4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012					
שיעור תשואה			משך חיים			ללא תקופת		
משך חיים ממוצע	פנימי	סך-כל השווי	אפקטיבי	פנימי	סך-כל השווי	פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה
אפקטיבי בשנים	באחוזים	ההוגן	בשנים	באחוזים	ההוגן			
במיליוני שקלים חדשים								
1.12	3.50%	59,108	1.16	2.53%	58,814	1,052	–	1,244
0.67		58,270	0.60		65,301	–	–	–
0.01		8,090	0.01		4,368	–	–	–
(2)0.84		125,468	(2)0.84		128,483	1,052	–	1,244
0.74	1.57%	68,170	0.58	0.65%	66,715	–	–	12
0.82		50,139	0.81		55,121	–	–	3
0.01		8,170	0.01		4,510	–	–	4
0.70		2	0.67		1	–	–	–
(2)0.72		126,481	(2)0.66		126,347	–	–	19
		(1,013)			2,136	1,052	–	1,225
						2,136	1,084	1,084
1.29	4.26%	192,826	1.25	3.41%	191,772	2,489	33	2,811
1.00		136,652	1.06		147,576	–	–	60
0.01		10,950	0.01		6,830	–	–	4
(2)1.13		340,428	(2)1.14		346,178	2,489	33	2,875
0.88	2.00%	186,589	0.84	1.16%	184,855	–	–	918
1.14		137,970	1.16		148,567	–	–	42
0.01		10,937	0.01		6,793	–	–	4
0.41		26	0.08		78	–	–	–
(2)0.96		335,522	(2)0.96		340,293	–	–	964
		4,906			5,885	2,489	33	1,911
						5,885	3,396	3,363

הערות כלליות:

- (א) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנחה אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו "ניהול ומדידת סיכונים שוק" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".
- (ב) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנחה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן שלו.
- (ג) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

תוספת ה' – סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2012									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
מזה:									
סך-הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	סך-הכל	חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁵⁾	פגום	אשראי	נטו לשנה	הפרשה	יתרת הפרשה
במיליוני שקלים חדשים									
פעילות לווים בישראל									
1,145	91	1,142	919	91	28	9	5	25	חקלאות
16,187	811	15,913	11,236	790	583	192	154	244	תעשייה
14,510 ⁽⁷⁾	1,010	14,461	5,740	1,008	657	(29)	13	183	בינוי ונדל"ן – בינוי
9,487	570	9,418	8,106	541	496	2	46	103	בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן
2,981	17	2,401	1,598	17	–	5	–	6	חשמל ומים
13,034	671	12,918	10,402	671	214	77	27	161	מסחר
2,077	318	2,077	1,808	317	301	1	4	18	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
3,954	83	3,898	3,203	74	49	7	(1)	25	תחבורה ואחסנה
2,438	166	2,318	1,975	166	25	(3)	(3)	36	תקשורת ושרותי מחשב
11,442	758	10,098	8,347	671	422	244	130	159	שירותים פיננסיים
7,109	189	7,014	5,200	190	127	(4)	38	76	שירותים עסקיים אחרים
2,167	162	2,157	1,517	161	153	(1)	2	13	שירותים ציבוריים וקהילתיים
86,531	4,846	83,815	60,051	4,697	3,055	500	415	1,049	סך-הכל מסחרי
20,672	1,071	20,671	19,613	1,071	–	–	5	225	אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור
35,508	284	35,484	16,823	284	148	21	65	380	אנשים פרטיים – אחר
142,711	6,201	139,970	96,487	6,052	3,203	521	485	1,654	סך-הכל ציבור
3,109	–	1,577	1,267	–	–	–	–	–	בנקים בישראל
28,925	–	2,164	1,614	–	–	–	–	–	ממשלת ישראל
174,745	6,201	143,711	99,368	6,052	3,203	521	485	1,654	סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
340	–	340	191	–	–	(2)	–	3	חקלאות
7,566	352	7,530	4,110	351	289	48	(1)	102	תעשייה
1,344	578	1,344	1,292	578	577	42	4	146	בינוי ונדל"ן – בינוי
7,669	1,179	7,517	6,160	1,172	936	18	52	86	בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן
469	–	469	306	–	–	3	–	3	חשמל ומים
6,657	355	6,649	4,344	355	267	46	17	110	מסחר
849	140	849	822	140	140	10	–	13	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
998	51	998	722	51	51	2	–	22	תחבורה ואחסנה
179	–	178	108	–	–	1	–	2	תקשורת ושרותי מחשב
5,070	358 ⁽⁶⁾	3,042	1,846	50	29	12	24	44	שירותים פיננסיים
2,454	204	2,452	1,769	204	85	24	29	54	שירותים עסקיים אחרים
12,908	–	267	260	–	–	1	–	2	שירותים ציבוריים וקהילתיים
46,503	3,217	31,635	21,930	2,901	2,374	205	125	587	סך-הכל מסחרי
53	1	53	53	1	–	–	–	–	אנשים פרטיים- הלוואות לדיוור
1,805	15	1,789	1,226	15	7	(1)	–	15	אנשים פרטיים – אחר
48,361	3,233	33,477	23,209	2,917	2,381	204	125	602	סך-הכל ציבור
10,177	85	6,879	6,711	–	–	1	–	5	בנקים בחו"ל
1,421	–	82	82	–	–	–	–	–	ממשלות חו"ל
59,959	3,318	40,438	30,002	2,917	2,381	205	125	607	סך-הכל פעילות בחו"ל
234,704 ⁽¹⁾	9,519	184,149	129,370	8,969	5,584	726	610	2,261	סך-הכל

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה וערובויות והתחייבויות על חשבון לקוחות בסך 129,370, 45,294, 387, 3,596, 56,057 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי מאזני וחוז מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי בעייתי בגין איגרות חוב מסוימות של חברות החזקה בנקאיות (TRUPS) המוחזקות על ידי חברה בת, בסך של 271 מיליון ש"ח.
- כולל קבוצות רכישה בסך של 812 מיליון ש"ח.

תוספת ה' – סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2011									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
ההוצאה השנתית בגין מחיקות הפרשה חשבונאיות להפסדי הפסדי אשראי									
מזה:									
סך-הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	סך-הכל	חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁵⁾	פגום	אשראי	נטו לשנה	אשראי	יתרת הפרשה
במיליוני שקלים חדשים									
פעילות לווים בישראל									
חקלאות	1,111	42	1,109	902	42	30	5	8	20
תעשייה	16,798 ⁽⁹⁾	944 ⁽⁸⁾	16,387	11,003	937	679	97	142	208
בינוי ונדל"ן – בינוי	14,264 ⁽¹⁰⁾	1,102	14,237	5,918	1,102	774	(8)	34	227
בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן	10,233 ⁽⁹⁾	673	10,106	8,342	623	578	56	4	177
חשמל ומים	2,158	7	2,048	980	7	–	1	1	1
מסחר	12,019	330 ⁽⁸⁾	11,975	9,038	321	269	(11)	–	107
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,060	367	2,057	1,827	367	359	(11)	(9)	20
תחבורה ואחסנה	3,046	58	3,009	2,606	52	27	4	6	16
תקשורת ושרותי מחשב	2,691	227	2,687	2,245	227	25	8	(4)	36
שירותים פיננסיים	10,564 ⁽⁹⁾	340 ⁽⁸⁾	9,224	7,919	300	276	42	78	35
שירותים עסקיים ואחרים	7,442	206	7,417	5,486	206	139	48	56	128
שירותים ציבוריים וקהילתיים	2,327	291	2,185	1,547	291	164	3	6	16
סך-הכל מסחרי	84,713	4,587	82,441	57,813	4,475	3,320	234	322	991
אנשים פרטיים – הלוואות לדיר	21,172	469	21,158	19,659	469	–	(4)	7	230
אנשים פרטיים – אחר	35,030	338	35,003	17,040	338	197	150	184	423
סך-הכל ציבור	140,915	5,394	138,602	94,512	5,282	3,517	380	513	1,644
בנקים בישראל	3,111	–	239	239	–	–	1	–	–
ממשלת ישראל	24,675	–	1,617	1,617	–	–	–	–	–
סך-הכל פעילות בישראל	168,701	5,394	140,458	96,368	5,282	3,517	381	513	1,644
פעילות לווים בחו"ל									
חקלאות	290	17	290	199	17	17	4	–	5
תעשייה	8,263	25	8,095	4,460	25	3	5	12	54
בינוי ונדל"ן – בינוי	1,417	529	1,416	1,337	517	504	165	148	98
בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן	7,732	1,334 ⁽⁸⁾	7,449	6,381	1,334	1,159	84	59	89
חשמל ומים	266	–	264	148	–	–	–	18	–
מסחר	7,221	466	7,206	4,686	466	31	36	31	81
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	925	229	924	918	229	229	9	7	13
תחבורה ואחסנה	1,079	52	1,080	610	52	52	8	–	19
תקשורת ושרותי מחשב	60	3	59	32	3	2	–	1	–
שירותים פיננסיים	4,493	958 ⁽⁷⁾	3,279	1,819	316	76	26	19	68
שירותים עסקיים ואחרים	2,751	279	2,737	1,948	279	132	69	36	59
שירותים ציבוריים וקהילתיים	15,219 ⁽⁶⁾	43	27	27	–	–	–	–	–
סך-הכל מסחרי	49,716	3,892	32,842	22,565	3,238	2,205	406	331	486
אנשים פרטיים – הלוואות לדיר	16	–	16	16	–	–	–	–	–
אנשים פרטיים – אחר	1,823	5	1,764	1,265	5	3	(12)	6	17
סך-הכל ציבור	51,555	3,897	34,622	23,846	3,243	2,208	394	337	503
בנקים חו"ל	5,818	250	4,921	4,813	–	–	3	–	4
ממשלות חו"ל	909	–	23	23	–	–	–	–	–
סך-הכל פעילות בחו"ל	58,282	4,147	39,566	28,682	3,243	2,208	397	337	507
סך-הכל	226,983 ⁽¹⁾	9,541	180,024	125,050	8,525	5,725	778	850	2,151

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו בהסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה וערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות בסך 125,050, 42,235, 145, 3,197, 56,356 מיליוני ש"ח, בהתאמה
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאת בפיגור של 90 ימים או יותר.
- סוג מחדש – סוכנויות של ממשלת ארה"ב, איגרות חוב של Ginnie Mae, ואיגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב, בסך של 15,176 מיליון ש"ח (ערך במאזן), סווגו ל- "שירותים ציבוריים וקהילתיים".
- סוג מחדש, על מנת לכלול סיכון אשראי בעייתי בגין איגרות חוב מסוימות של חברות החזקה בנקאיות (TRUPS) המוחזקות על ידי חברה בת, בסך של 608 מיליון ש"ח.
- סוג מחדש, על מנת לכלול סיכון אשראי בעייתי בגין עסקאות בנגזרים.
- סוג מחדש, על מנת לכלול ב"סיכון אשראי כולל" ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות וכן עסקאות מסוימות בנגזרים ואיגרות חוב בסך כולל של 1,181 מיליון ש"ח.
- כולל קבוצות רכישה בסך של 1,145 מיליון ש"ח.

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך - 2012

31 בדצמבר 2012			
חשיפה מאזנית ⁽²⁾			
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
המדינה	לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים
במיליוני שקלים חדשים			
ארצות הברית	1,482	2,108	1,243
בריטניה	93	2,059	135
ארצות ה-PIIGS ⁽⁵⁾	-	4	16
אחרות	274	3,588	3,818
סך-כל החשיפות למדינות זרות	1,849	7,759	5,212
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	78	899	795

הערות:

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוז' מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לינוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה אליהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2012 ו-2011, לא היתה לבנק חשיפה כאמור.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

יתרות מאזניות	
אירלנד	
במיליוני שקלים חדשים	
29	סכום החשיפה בתחילת שנה
	שינויים ביתר החשיפות:
(20)	סכומים שנגבו
9	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

31 בדצמבר 2012									
חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾					חשיפה מאזנית ⁽²⁾				
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים							
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית		
							נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות
במיליוני שקלים חדשים									
671	4,162	6	8,341	191	887	15,384	10,551	18,992	29,543
736	1,551	–	77	663	688	3,253	966	157	1,123
11	9	–	12	1	1	20	–	–	–
3,378	4,302	2	1,118	620	642	7,890	210	1,919	2,129
4,796	10,024	8	9,548	1,475	2,218	26,547	11,727	21,068	32,795
685	1,087	–	251	31	33	1,772	–	1,654	1,654

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

ד. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך - 2011

31 בדצמבר 2011			
חשיפה מאזנית ⁽²⁾			
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
המדינה	לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים
במיליוני שקלים חדשים			
ארצות הברית	1,452	1,940	1,764
בריטניה	-	1,659	119
ארצות ה-PIIGS ⁽⁶⁾	-	28	18
אחרות	227	2,762	4,342
סך-כל החשיפות למדינות זרות	1,679	6,389	6,243
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	57	607	664

הערות:

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוז' מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פינוסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

[illegible]

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזינה למדינה זרה כוללת חשיפה מאזינה מעבר לגבול וחשיפה מאזינה של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזינה מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזינה של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזינה של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזינה של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזינה של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושבים. בניכוי התחייבויות אותו שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

ה. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

יתרות מאזניות			
פורטוגל	אירלנד	יוון	
במיליוני שקלים חדשים			
24	97	2	סכום החשיפה בתחילת שנה
			שינויים ביתר החשיפות:
(24)	(45)	-	סכומים שנגבו
-	(23)	(2)	שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
-	29	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

רבעון	2012				2011			
	1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני שקלים חדשים								
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	24,100	27,544	22,454	27,077	30,329	29,316	23,703	20,781
ניירות ערך	46,001	45,334	45,455	45,240	42,898	37,774	33,102	34,257
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	387	678	423	224	145	157	82	204
אשראי לציבור	119,696	121,042	121,333	117,034	118,358	120,480	119,132	118,586
הפרשה להפסדי אשראי	(2,085)	(2,002)	(1,921)	(1,954)	(1,975)	(1,964)	(1,843)	(1,916)
אשראי לציבור, נטו	117,611	119,040	119,412	115,080	116,383	118,516	117,289	116,670
אשראי לממשלות	1,696	1,734	1,703	1,651	1,640	1,641	1,608	1,570
השקעות בחברות כלולות	1,724	1,621	1,565	1,648	(2)(3)1,591	(2)(3)1,555	(2)(3)1,554	(2)(3)1,538
בניינים וציוד	2,962	2,970	3,022	3,029	3,080	3,057	3,086	3,128
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	142	145	148	149	152	(1)149	165	167
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,595	3,254	3,403	2,348	3,114	3,560	1,908	2,111
נכסים אחרים	2,662	2,913	3,045	2,857	(4)3,132	(1)3,246	3,498	3,285
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה	-	6	11	11	8	5	6	50
סך-כל הנכסים	200,880	205,239	200,641	199,314	202,472	198,976	186,001	183,761
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	151,935	154,688	150,862	149,811	153,368	149,197	139,296	136,088
פקדונות מבנקים	3,720	5,412	4,352	4,866	4,249	4,362	4,151	4,533
פקדונות הממשלה	1,005	1,059	1,030	951	925	881	780	707
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	5,452	5,752	5,867	7,020	6,700	6,523	6,002	6,621
כתבי התחייבות נדחים	12,284	12,422	12,434	12,346	12,239	12,426	12,255	12,174
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,576	4,005	4,373	3,687	4,432	4,797	2,965	3,046
התחייבויות אחרות	9,774	9,959	10,091	9,390	(2)9,538	(2)10,038	9,900	10,212
סך-כל ההתחייבויות	188,746	193,297	189,009	188,071	191,451	188,224	175,349	173,381
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	11,838	11,612	11,306	10,919	(2)(3)(4)10,702	(2)(3)10,448	(2)(3)10,333	(2)(3)10,058
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	296	330	326	324	(2)319	(2)304	319	322
סך-כל ההון	12,134	11,942	11,632	11,243	11,021	10,752	10,652	10,380
סך-כל ההתחייבויות וההון	200,880	205,239	200,641	199,314	202,472	198,976	186,001	183,761

הערות:

- (1) סוג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 7 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

2012				
1	2	3	4	רבעון
במיליוני שקלים חדשים				
1,924	2,213	2,076	1,630	הכנסות ריבית
826	1,060	934	564	הוצאות ריבית
1,098	1,153	1,142	1,066	הכנסות ריבית, נטו
123	118	233	252	הוצאות בגין הפסדי אשראי
975	1,035	909	814	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
162	37	94	59	הכנסות מימון שאינן מריבית
659	673	693	660	עמלות
⁽²⁾ 48	⁽²⁾ 34	⁽²⁾ 73	65	הכנסות אחרות
869	744	860	784	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
⁽²⁾ 900	⁽²⁾ 877	⁽²⁾ 882	785	משכורות והוצאות נלוות
298	299	297	309	אחזקה ופחת בניינים וציוד
3	2	3	2	הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים
299	275	312	283	הוצאות אחרות
1,500	1,453	1,494	1,379	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
344	326	275	219	רווח לפני מיסים
115	107	78	107	הפרשה למיסים על הרווח
229	219	197	112	רווח לאחר מיסים
32	⁽¹⁾ (38)	39	71	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:				
261	181	236	183	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(14)	(16)	(15)	(14)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
247	165	221	169	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
0.23	0.16	0.21	0.16	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)				
1,053,869	1,053,869	1,053,869	1,053,869	

הערות:

- (1) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים.
 (2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3 לדוחות הכספיים.

תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני (המשך)

2011 ⁽¹⁾				
1	2	3	4	רבעון
במיליוני שקלים חדשים				
2,060	2,294	2,105	1,954	הכנסות ריבית
927	1,069	⁽²⁾ 954	846	הוצאות ריבית
1,133	1,225	1,151	1,108	הכנסות ריבית, נטו
112	188	226	252	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,021	1,037	925	856	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
168	46	(109)	(7)	הכנסות מימון שאינן מריבית
682	668	662	658	עמלות
⁽³⁾ 17	⁽³⁾ 37	⁽³⁾ 78	⁽³⁾ 37	הכנסות אחרות
867	751	631	688	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
⁽³⁾ 904	⁽³⁾ 856	⁽³⁾ 875	⁽³⁾ 831	משכורות והוצאות נלוות
279	287	283	310	אחזקה ופחת בניינים וציוד
2	2	⁽⁴⁾ 5	2	הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים
275	296	⁽⁴⁾ 317	321	הוצאות אחרות
1,460	1,441	1,480	1,464	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
428	347	76	80	רווח לפני מיסים
171	127	(52)	(132)	הפרשה למיסים (חסכון במס) על הרווח
257	220	128	212	רווח לאחר מיסים
43	⁽²⁾ 28	⁽²⁾ 10	⁽⁵⁾⁽²⁾ 20	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:				
300	248	138	232	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(22)	(19)	⁽²⁾ (17)	(13)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
278	229	121	219	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
0.26	0.22	0.11	0.21	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)				
1,053,869	1,053,869	1,053,869	1,053,869	

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (3) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3 לדוחות הכספיים.
- (4) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 7 לדוחות הכספיים.
- (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, ראובן שפיגל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2012 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ראובן שפיגל
המנהל הכללי

20 במרס 2013

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בעי"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2012 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
- (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
- (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
- (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
- (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
- (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
- (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת הנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

20 במרס 2013

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2012, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק הי"ה זיו האפט וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 271 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012.

יוסף ברסי,
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

ראובן שפיגל
המנהל הכללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

20 במרס 2013

דוחות כספיים לשנת 2012

271	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי
272	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים
273	מאזן מאוחד והבנק
274	דוח רווח והפסד מאוחד
275	דוח רווח והפסד בנק
276	דוח על השינויים בהון
277	דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד והבנק
280	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים - של הבנק ומאוחזים - לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012, והדוח שלנו, מיום 20 במרץ 2013, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 19 ג' סעיפים 12.5, 13 ו-14 בדבר בקשות לאשר תובענות מסוימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מוחזקות וסעיף 15 בדבר קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

20 במרץ 2013

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשלי"ג-1973, ותקני ביקורת מסויימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאחד - לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 19 ג' סעיפים 12.5, 13 ו-14 בדבר בקשות לאשר תובענות מסויימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מוחזקות וסעיף 15 בדבר קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 20 במרס 2013, כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

20 במרס 2013

מאזן ליום 31 בדצמבר

הבנק ⁽¹⁾		המאוחד		ביאור	
2011	2012	2011	2012		
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
26,284	17,545	30,329	24,100	2,15	מזומנים ופקדונות בבנקים
18,960	23,624	42,898	46,001	3,15	ניירות ערך (מזה: בהתאמה, 4,387, 4,613, 5,877, 6,043 שועבדו למלווים)
145	387	145	387		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
82,532	82,404	118,358	119,696	4	אשראי לציבור
(1,281)	(1,375)	(1,975)	(2,085)	4	הפרשה להפסדי אשראי
81,251	81,029	116,383	117,611		אשראי לציבור, נטו
1,616	1,614	1,640	1,696	5	אשראי לממשלות
⁽²⁾⁽³⁾ 9,078	9,176	⁽²⁾⁽³⁾ 1,591	1,724	6	השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד-כלולות)
2,292	2,161	3,080	2,962	7	בניינים וציוד
-	-	152	142	7א	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,042	3,521	3,114	3,595		נכסים בגין מכשירים נגזרים
⁽⁵⁾ 1,604	1,168	⁽⁵⁾ 3,132	2,662	8	נכסים אחרים
3	-	8	-		נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה
144,275	140,225	202,472	200,880		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
116,065	111,810	153,368	151,935	9	פקדונות הציבור
4,391	3,118	4,249	3,720	10	פקדונות מבנקים
221	223	925	1,005		פקדונות הממשלה
-	-	6,700	5,452		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,805	3,955	12,239	12,284	11	כתבי התחייבות נדחים
4,174	4,253	4,432	4,576		התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,917	5,028	⁽²⁾ 9,538	9,774	12	התחייבויות אחרות ⁽⁴⁾
133,573	128,387	191,451	188,746		סך-כל ההתחייבויות
⁽²⁾⁽³⁾⁽⁵⁾ 10,702	11,838	⁽²⁾⁽³⁾⁽⁵⁾ 10,702	11,838	13	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
-	-	⁽²⁾ 319	296		זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
10,702	11,838	11,021	12,134		סך-כל ההון
144,275	140,225	202,472	200,880		סך-כל ההתחייבויות וההון

הערות:

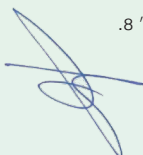
- (1) לפרטים בדבר הצגה מחדש של נתוני הבנק (לא מאוחד), כדי לשקף למפרע את המיזוג בין הבנק לבין בדמ"ש, ראו ביאור 1 ג' 7.
 - (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
 - (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
 - (4) מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים לימים 31.12.2012 ו-31.12.2011 במאחד, בסך 171 מיליון ש"ח ו-172 מיליון ש"ח ובבנק, בסך 134 מיליון ש"ח ו-135 מיליון ש"ח, בהתאמה.
 - (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

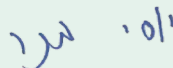
20 במרס 2013

יוסף ברסי,
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

ראובן שפיגל
המנהל הכללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מאוחד			
2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
7,400	8,413	7,843	הכנסות ריבית
2,849	3,796 ⁽²⁾	3,384	הוצאות ריבית
4,551	4,617	4,459	23 הכנסות ריבית, נטו
821	778	726	4'א הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,730	3,839	3,733	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
172	98	352	24 הכנסות מימון שאינן מריבית
2,725	2,670	2,685	25 עמלות
99	169 ⁽⁴⁾	220	26 הכנסות אחרות
2,996	2,937	3,257	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
3,218	3,466 ⁽⁴⁾	3,444	27 משכורות והוצאות נילוות
1,148	1,159	1,203	אחזקה ופחת בניינים וציוד
48 ⁽⁵⁾	11 ⁽⁵⁾	10	הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
1,245 ⁽⁵⁾	1,209 ⁽⁵⁾	1,169	28 הוצאות אחרות
5,659	5,845	5,826	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,067	931	1,164	רווח לפני מיסים
479	114	407	29 הפרשה למיסים על הרווח
588	817	757	רווח לאחר מיסים
172 ⁽⁶⁾⁽²⁾	101 ⁽⁶⁾⁽²⁾	104 ⁽³⁾	6'ב חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:			
760	918	861	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(70)	(71) ⁽²⁾	(59)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
690	847	802	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
13,35			
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
0.69⁽⁶⁾⁽²⁾	0.80⁽⁶⁾⁽²⁾	0.76	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
 - (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
 - (3) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3).
 - (4) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3.
 - (5) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 7.
 - (6) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

הבנק ⁽⁴⁾			
2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
4,874	5,755	5,282	הכנסות ריבית
2,049	2,831	2,487	הוצאות ריבית
2,825	2,924	2,795	הכנסות ריבית, נטו
527	574	589	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,298	2,350	2,206	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
232	(368)	138	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,295	1,260	1,268	עמלות
133	170	233	הכנסות אחרות
1,660	1,062	1,639	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
2,126	2,248	2,219	משכורות והוצאות נלוות
833	832	858	אחזקה ופחת בניינים וציוד
547	474	472	הוצאות אחרות
3,506	3,554	3,549	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
452	(142)	296	רווח (הפסד) לפני מיסים
192	(113)	121	הפרשה למיסים (חסכון במס) על הרווח
260	(29)	175	רווח (הפסד) לאחר מיסים
⁽⁵⁾⁽²⁾ 430	⁽⁵⁾⁽²⁾ 876	⁽³⁾ 627	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
690	847	802	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
 - (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
 - (3) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3).
 - (4) לפרטים בדבר הצגה מחדש של נתוני הבנק, כדי לשקף למפרע את המיזוג בין הבנק לבין בדמ"ש, ראו ביאור 1 ג' 7.
 - (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	מהטבה בשל עסקאות תשלום	סך-כל הון	הון מפרמיה	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר		הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה	מבוסס	הון הנפרע	הון מפרמיה

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערות:

- כולל התאמות מתרגום של פעילות חוץ, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק - ישראל דיסקונט בנק אופ ניו-יורק, בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה בעלת מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדר בעבר כיחידה אוטונומית). בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה. בעקבות אימוץ IAS21, סווגה היתרה האמורה לעודפים. החל מיום 1.1.2012, כולל התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברה מאוחדת - דיסקונט בנקופר אינק, אשר מטבע פעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה (ראו ביאור 13 ד').
- בגין 1,438,272 כתבי אופציות שפיקעו בשנת 2012 (8,433,498 בשנת 2011, 6,472,220 בשנת 2010).
- בגין 2,876,540 כתבי אופציות שמומשו לכ-348,994 מניות רגילות א', בנות 0.1 ש"ח ע.ב. כל אחת.
- הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנוחית המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכל לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

המאוחד			הבנק ⁽⁶⁾		
2012	2011	2010	2012	2011	2010
במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	861	918(1)(7)	760(7)	847(2)(7)	690(7)
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:					
חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות כלולות	(202)	(127)(1)	(133)	(925)(1)	(427)(1)
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)	593	591	567	448	430
הפחתת מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	10	11(6)	48(6)	-	-
הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך	28	42(5)	82(5)	14(5)	29
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,167	1,178	1,114	813	712
רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון	(399)	(258)	(324)	(91)	(187)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	(32)	(19)	(9)	(23)	(11)
הפרשה לירידת ערך של חברה מוחזקת ⁽⁴⁾	113	-	-	-	-
רווח ממימוש השקעה בחברות מוחזקות	-	(26)	(34)	-	-
הפרשה (ביטול הפרשה) לירידת ערך בגין בניינים	(3)	(11)	4	(11)	4
רווח ממימוש בניינים וציוד	(27)	(35)	(9)	-	(3)
מסים נדחים, נטו	44	(131)	(86)	(42)	(67)
פצווי פרישה – גידול (קיטון) בעודף עתודה על יעודה	7	140	58	26	(1)
שינוי נטו בנכסים שוטפים:					
פיקדונות בבנקים, נטו ⁽³⁾	587	(274)	(1,014)	(310)	468
אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾	(1,988)	(456)	(4,643)	1,759	(2,467)
אשראי לממשלה, נטו ⁽³⁾	(56)	(84)	264	(65)	267
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו ⁽³⁾	(242)	(100)	291	(100)	291
נכסים בגין מכשירים נגזרים	(481)	(1,075)	(203)	(1,085)	(233)
ניירות ערך למסחר, נטו ⁽³⁾	(300)	(1,158)	(28)	(809)	10
נכסים אחרים	202	567	176	586	52
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים ⁽³⁾	(44)	219	(137)	33	(24)
הפרשי צבירה שנוכללו בפעולות השקעה ומימון	517	(903)(5)	2,156(5)	41(5)	463
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:					
פיקדונות מבנקים, נטו ⁽³⁾	(529)	862	(337)	(1,273)	848
פיקדונות הציבור, נטו ⁽³⁾	(1,528)	15,556	(4,001)	(4,352)	11,130
פיקדונות הממשלה, נטו ⁽³⁾	80	464	177	2	14
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו ⁽³⁾	(1,248)	(527)	(424)	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	140	1,217	726	79	1,202
התחייבויות אחרות	223	(505)(1)	(468)	89	(535)
התאמות בגין הפרשי שער בנכסים והתחייבויות שוטפים נטו	10	-	-	-	-
מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת	(2,497)	16,076	(5,427)	(4,915)	(1,437)

הערות:

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
 - (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של 12 IAS, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
 - (3) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של 7 IAS בדבר "דוח על תזרימי מזומנים", ראו ביאור 1 ד' 20.
 - (4) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3).
 - (5) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
 - (6) לפרטים בדבר הצגה מחדש של נתוני הבנק, כדי לשקף למפרע את המיזוג בין הבנק לבין בדמ"ש, ראו ביאור 1 ג' 7.
 - (7) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

הבנק ⁽³⁾			המאוחד		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה					
-	(359)	(407)	(2,319)	(645)	(1,788)
רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון					
-	-	-	1,661	1,506	976
תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון					
-	-	-	-	166	-
תמורה ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון בחברה מאוחדת					
(10,958)	(7,049)	(10,551)	(24,116)	(21,168)	(23,826)
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה					
8,230	4,736	5,881	14,058	11,093	15,157
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה					
281	254	1,707	7,956	5,706	7,107
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה					
(22)	(89)	(86)	1	(5)	1
הקטנת (תוספת) השקעה בחברות מוחזקות					
⁽¹⁾ 340	⁽¹⁾ 202	712	277	165	-
תמורה מממוש השקעות בחברות מוחזקות ודיבידנד					
-	-	-	6	-	-
תמורה ממכירת פעילות חברה מוחזקת					
(351)	(364)	(332)	(509)	(520)	(498)
רכישת בניינים וציוד					
7	-	16	7	49	54
תמורה מממוש בניינים וציוד					
(2,473)	(2,669)	(3,060)	(2,978)	(3,653)	(2,817)
מזומנים, נטו, מפעילות בהשקעה					
תזרימי מזומנים מפעילות מימון					
687	79	290	1,237	344	440
הנפקת כתבי התחייבות נדחים					
(521)	(498)	(274)	(809)	(677)	(647)
פדיון כתבי התחייבות נדחים					
450	-	-	450	-	-
הנפקת הון					
-	-	-	-	34	-
מכירת מניות בחברה בת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
-	-	-	(42)	(55)	(82)
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות					
616	(419)	16	836	(354)	(289)
מזומנים נטו מפעילות מימון					
(3,294)	10,682	(7,959)	(7,569)	12,069	(5,603)
גידול (קיטון) במזומנים					
17,334	14,080	24,732	23,452	16,042	27,909
יתרת מזומנים לתחילת התקופה					
24	(33)	57	137	(219)	(41)
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים ⁽¹⁾					
14,064	24,729	16,830	16,020	27,892	22,265
יתרת מזומנים לסוף התקופה					
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו					
4,617	5,587	4,703	7,572	⁽²⁾ 8,048	7,449
ריבית שהתקבלה					
(1,911)	(1,912)	(2,715)	(3,135)	(2,913)	(3,554)
ריבית ששולמה					
334	195	365	212	⁽⁴⁾ 1	1
דיבידנדים שהתקבלו					
(314)	(228)	(245)	(585)	(429)	(519)
מסים על הכנסה ששולמו					

הערות:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של IAS בדבר "דוח על תזרימי מזומנים" ראו ביאור 1 ד' 20.

(2) סווג מחדש - ניכוי ריבית שלא הוכרה.

(3) לפרטים בדבר הצגה מחדש של נתוני הבנק, כדי לשקף למפרע את המיזוג בין הבנק לבין בדמ"ש, ראו ביאור 1 ג' 7.

(4) סווג מחדש - קיזוז יתרות הדדיות.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
נספח - פעולות בנכסים והתחייבויות שלא במזומן בתקופת הדוח:

2010	2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים			
			הבנקאי:
20	10	–	רכישת רכוש קבוע
			המאוחד:
28	25	6	רכישת רכוש קבוע

הערה:

(1) לפרטים בדבר הצגה מחדש של נתוני הבנק, כדי לשקף למפרע את המיזוג בין הבנק לבין בדם"ש, ראו ביאור 1 ג' 7.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- (1) בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בנקאי אשר התאגד בישראל.
- (2) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.
- (3) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
- (4) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 20 במרס 2013.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה –

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") – תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב – כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות פיננסית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות פיננסית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, הפיקוח על הבנקים הבהיר, כי למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, תחשב ככלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

"בעל ענין" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

"צד קשור" – כהגדרתו בתקן IAS-24 בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור", למעט בעל ענין.

"חברות מאוחדות" – חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

"חברות כלולות" – חברות, למעט חברות מאוחדות, ולרבות שותפויות, שההשקעה בהן כלולה בדוחות הכספיים, במישרין או בעקיפין, על בסיס השווי המאזני.

"חברות מוחזקות" – חברות מאוחדות וחברות כלולות.

"מדד" – מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

"סכומים מותאמים" – סכומים נומינליים היסטוריים שהותאמו למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי החשבון בישראל.

"דיווח כספי מותאם" – דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

"סכומים מדווחים" – סכומים מותאמים למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

"עלות" – עלות בסכומים מדווחים.

"שלוחות בחו"ל" – חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל.

"מטבע הפעילות" – המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

"מטבע ההצגה" – המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות הבאים:

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- בנושאים שבלבית העסק הבנקאי - בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
 - בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, והכל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בנושאים אלה.
- התקיימה הבינלאומית מיושמת בהתאם לעקרונות הבאים:
- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הבנק יפעל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
 - במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הבנק יטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על אותם נושאים;
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הבנק יפעל בהתאם להוראות התקן האחר וההנחיות המתייחסות של הפיקוח על הבנקים;
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הבנק יפעל בהתאם להוראות הדיווח לציבור ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

2. בסיס המדידה

- הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:
- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
 - מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
 - התחייבות בגין תשלום מבוסס מניות אשר יסולק במזומן;
 - נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
 - נכסים והתחייבויות מסים נדחים;
 - הפרשות;
 - נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
 - השקעות בחברות כלולות ובישיות בשליטה משותפת המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.
- ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

3. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשות הנהלות הבנק והחברות המוחזקות להפעיל שיקול דעת, ולעשות שימוש בהערכות, אומדנים והנחות, אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על נסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

4. שינוי אמדן – עדכון ללוחות התמורת בישראל

בחודש יולי 2012, פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת נייר עמדה, אשר כוללת עדכון אפשרי ללוחות התמורת, לאור מחקר חדש המצביע על עליה בתוחלת החיים. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. בחישובים האקטואריים המשמשים בחישוב העתודות בגין הטבות לעובדים לאחר פרישתם, הבנק השתמש בטיטוט לוחות התמורת כאמור בבחינת האמדן הטוב ביותר. השפעת השינוי אינה מהותית. ביום 6 במרץ 2013, פורסם חוזר סופי בנושא. החוזר לא כלל שינויים ביחס לנתונים שנכללו בטיטוט כאמור, ולכן לפרסום החוזר לא הייתה השפעה על ההערכות האקטואריות.

5. שינוי סיווג

בעקבות היישום הראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים, סעיפים מסוימים סווגו מחדש כדי להתאים את מספרי ההשוואה לכותרות הסעיפים ולדרישות הדיווח בתקופה השוטפת. בפרט, סווגו מחדש:

5.1 מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד. בעקבות יישום הראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת חדשה של דוח רווח

- והפסד (ראו ס.ק. 6 (1) להלן) בוצעו סיווגים מחדש בדוחות הכספיים לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2010 ו-2011, כלהלן:
- הפריטים המפורטים להלן, שנכללו בעבר במסגרת סעיף "רווח מפעולות מימון", סווגו מחדש ונכללו במסגרת "הכנסות מימון שאינן מריבית" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר:
 - הכנסות (הוצאות) מימון בגין הפרשי שער חליפין של מטבע חוץ שנצברו על הקרן של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות שלא נמדדים לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: אשראי לציבור ולממשלות, פקדונות בבנקים, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, איגרות חוב זמינות למכירה ואיגרות חוב מוחזקות לפדיון, פקדונות מבנקים או פקדונות מהציבור, איגרות חוב וניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר);
 - הכנסות (הוצאות) בגין מכשירים נגזרים ששימשו לפעילות ALM;
 - רווחים (הפסדים) ממכירת איגרות זמינות למכירה ו/או איגרות חוב מוחזקות לפדיון; וכן
 - רווחים (הפסדים) ממכירת הלוואות;
 - הפריטים המפורטים להלן, שנכללו בעבר במסגרת סעיף "רווח מפעולות מימון", סווגו מחדש ונכללו במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" כחלק מפעילויות למטרות מסחר:
 - רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר;
 - הכנסות (הוצאות) ממכשירים נגזרים אחרים (שאינם משמשים לגידור חשבונאי או לפעילות ALM);
 - הכנסות מעמלות מעסקי מימון, שנכללו בעבר במסגרת סעיף "רווח מפעולות מימון", סווגו מחדש ונכללו במסגרת סעיף "עמלות" (לשעבר סעיף "עמלות תפעוליות");
 - רווחים (הפסדים), שנכללו בעבר במסגרת הסעיף "רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו", סווגו מחדש ונכללו במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" כחלק מפעילויות למטרות מסחר או כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר, בהתאם לסיווג המניות בתיק למסחר או בתיק הזמין למכירה;
 - רווחים (הפסדים), שנכללו בעבר במסגרת סעיף "רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מסים", סווגו מחדש כלהלן:
 - רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות כלולות וממכירת פעילות תעודות הסל סווגו לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר;
 - רווחים (הפסדים) מממוש בניינים וציד סווגו לסעיף "הכנסות אחרות".
- במקביל, נזקף סכום מתאים לסעיף "הפרשה למסים על הרווח".

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

להלן פירוט תוספות (גריעות) בסעיפי דוח רווח והפסד, כתוצאה משינויי הסיווג האמורים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011		
סיווג רווח מפעולות			סיווג רווח מפעולות		
סיווג סעיפי סיווג רווחים בלתי רגילות			סיווג סעיפי סיווג רווחים בלתי רגילות		
ממניות			ממניות		
המימון			המימון		
במיליוני שקלים חדשים					
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–			–		
–					

הערה:

(1) סעיף שהופיע במתכונת הישנה.

5.2 דוח על תזרימי מזומנים. בעקבות יישום לראשונה של 7 IAS בנושא "דוח על תזרימי מזומנים" (ראו ס.ק 6 (2) להלן), בוצע סיווג

מחדש כמפורט להלן:

- שינויים נטו בתזרים בגין נכסים שוטפים (כגון: פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר וניירות ערך למסחר), שנכללו בעבר במסגרת פעילות השקעה (לשעבר פעילות בנכסים), בסך של 2,077 מיליון ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (בבנק: 253 מיליון ש"ח) ובסך של 5,130 מיליון ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (בבנק: 1,388 מיליון ש"ח), סווגו לפעילות שוטפת.
- שינויים נטו בתזרים בגין התחייבויות שוטפות (כגון: פקדונות מבנקים, פקדונות מהציבור, פקדונות הממשלה וניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר), שנכללו בעבר במסגרת פעילות מימון (לשעבר פעילות בהתחייבויות ובהון), בסך של 16,355 מיליון ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (בבנק: 12,069 מיליון ש"ח) ובסך של 4,585 מיליון ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (בבנק: 2,561 מיליון ש"ח), סווגו לפעילות שוטפת.
- השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים, שנכללו בעבר כחלק מיתרות המזומנים, בסך של 219 מיליון ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (בבנק: 33 מיליון ש"ח) ובסך של 137 מיליון ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (בבנק: 24 מיליון ש"ח), סווגו מחדש ל-"השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים".
- הצגה בנפרד של סעיפי "ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו".

5.3 פריטים שסווגו מחדש בביאורים לדוחות הכספיים. בעקבות יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עידכוני תקינה חשבונאית

והוראות הפיקוח על הבנקים, כמפורט בסעיף 6 ובסעיף ד' להלן, סווגו מחדש נתונים בביאורים מסויימים לדוחות הכספיים כדי להתאימם להגדרות החדשות, לכותרות ולאופן ההצגה בתקופת הדיווח השוטפת. כמו כן, התאמת אופן הרישום של רווחי הקופה לפיצויים בחברה בת לנהוג בבנק. סכום של 7 מיליון ש"ח נוסף למשכורות והוצאות נלוות ונוסף להכנסות אחרות.

6. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

החל ביום 1 בינואר 2012, הבנק מיישם תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים בסעיפים (1) עד (7) להלן. ההוראה הנזכרת בסעיף (7) להלן, מיושמת באופן חלקי, בהתאם להוראות התחילה הקבועות בה, החל בדוחות כספיים אלה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- (1) הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד שנקבעו במסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית" (ראו סעיף ד' 24 להלן);
 - (2) תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסות ליישום תקנים אלה, כמפורט להלן:
 - IAS 7, בנושא "דוח על תזרימי מזומנים";
 - IAS 12, בנושא "מסים על ההכנסה";
 - IAS 23, בנושא "עלויות אשראי";
 - IAS 24, בנושא "גילויים בהקשר לצד קשור";
 - (3) הבהרות הפיקוח על הבנקים בדבר אופן היישום של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים:
 - (א) מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל;
 - (ב) אופציות מכר (put) לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה;
 - (4) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ולבין חברה בשליטת התאגיד הבנקאי";
 - (5) עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא "בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר";
 - (6) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידת שווי הוגן";
 - (7) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי".
- המדיניות החשבונאית של הבנק, כמפורט בסעיף ד' להלן, משלבת את המדיניות החשבונאית החדשה בגין יישום התקנים וההוראות האמורים ומציגה את אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה.
- 7. מיזוג בין הבנק לבין בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (בדמ"ש).** ביום 28 ביוני 2012 מוזג בדמ"ש עם ולתוך הבנק. עם השלמת המיזוג חדל בדמ"ש מלהתקיים, ללא פירוק, ורואים את הבנק, לכל דבר וענין, כאילו היה בדמ"ש. (לפרטים בדבר השלכות המס של המיזוג, ראו ביאור 29 יב' להלן).
- ביום 1 באוגוסט 2012, חתם נגיד בנק ישראל, בתוקף סמכותו לפי סעיף 8(1) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, על ביטול רשיון בנק למשכנתאות שניתן לבדמ"ש בשנת 1981.
- כיוון שבדמ"ש היה, כאמור, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים, לביצוע המיזוג, ככזה, לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים המאוחדים במועד המיזוג.
- מספרי ההשוואה לנתוני הבנק (לא מאוחד) בדוח כספי זה ובביאורים לו, הוצגו מחדש באופן גורף כדי לשקף את המיזוג למפרע, מאז ומעולם.
- 8. התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי.** בעקבות פניית בנק ישראל בחנה חברה מאוחדת של הבנק הבינלאומי מחדש את העמידה בכללי הגידור החשבונאי כפי שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור והעלתה כי התיעוד שבידיה הנוגע לעסקאות גידור שבוצעו בשנים 2007-2009, אינו עונה על חלק מהדרישות שבהוראות. לפיכך החליטה החברה המאוחדת האמורה על התרת קשרי הגידור של עסקאות אלה והצגה מחדש שלהן.
- בעקבות פניית בנק ישראל, בחן הבנק הבינלאומי את העמידה בתנאים המפורטים במכתב בנק ישראל מיום 1 במרס 2009, לעניין ההכרה בירידת ערך ניירות ערך שנמכרו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2011, בטרם נחתמו הדוחות הכספיים לשנת 2010. בחינה זו העלתה כי הבנק הבינלאומי לא עמד באחד התנאים המפורטים במכתב האמור, לפיו יש להכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך של ניירות ערך אשר נמכרו עד למועד פרסום הדוחות הכספיים. בהתאם, החליט הבנק הבינלאומי להכיר בדוח רווח והפסד בהפסדים מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, אשר נכללו בהון ליום 31 בדצמבר 2010, ואשר נמכרו בהפסד עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2010.
- הבנק הבינלאומי בחן את מהותיות התיקונים האמורים ביחס לתקופות הדיווח הרלבנטיות והגיע למסקנה, לאחר בחינת הפרמטרים האיכותיים והכמותיים, כי אין בתיקונים האמורים כדי להשפיע על אופן קבלת ההחלטות הכלכליות ו/או ניתוח הדוחות הכספיים האמורים על ידי המשתמשים בהם. על כן לא מדובר בטעות מהותית ולפיכך תיקן הבנק הבינלאומי את מספרי ההשוואה בדרך של התאמה בלתי מהותית.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

9. הצגה מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12 ושל הבהרת המפקח על הבנקים בענין אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

להלן השפעות היישום למפרע על כל אחת מתקופות הדיווח הקודמות שכלולות בדוח זה:

א. נתונים מאזניים – מאוחד

נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש
31 בדצמבר 2011		
1,611	(20)	1,591
9,463	75	9,538
10,745	(43)	10,702
370	(51)	319
11,115	(94)	11,021
השקעות בחברות כלולות		
התחייבויות אחרות		
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק		
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות		
סך-כל ההון		
31 בדצמבר 2010		
11,152	(9)	11,143
סך-כל ההון		

ב. נתונים תוצאתיים – מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011			2010		
נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש
דוח רווח והפסד					
3,783	13	3,796			
106	(5)	101	186	(14)	172
84	(13)	71			
852	(5)	847	704	(14)	690
הוצאות ריבית					
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס					
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות					
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק					

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

1.1 נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, בניינים וציוד) והתחייבויות, כלולים במאזן כלהלן:

- אלה במטבע-חוץ או הצמודים אליו, מוצגים לפי השערים היציגים המתפרסמים על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
- אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדדים אחרים, מוצגים במאזן לפי המדד הידוע בתאריך המאזן.
- אלה הצמודים לפי ברירה, מוצגים במאזן לפי התנאים הקובעים ליום המאזן.

1.2 IAS 21, השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק ושלוחותיו לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הבאים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של: מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרים של ירידת ערך, שאז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לרווח והפסד); גידור תזרים מזומנים, בגין החלק האפקטיבי בגידור.

פעילות חוץ. הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.

שלוחות בנקאיות בחו"ל. עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסוימות בחו"ל כיחידות אוטונומיות והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים, סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כזרוע ארוכה (פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק).

סיווג שלוחות הבנק בחו"ל. בהתאם ל-IAS21, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, על התאגיד הבנקאי לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) והמטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים;
- המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, החומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה);
- גורמים נוספים היכולים לספק ראיה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת;
- יחסיה של השלוחה עם התאגיד הבנקאי – אם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, אם עסקאות של השלוחה עם התאגיד הבנקאי מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, אם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של התאגיד הבנקאי והם זמינים בנקל להעברה אליה ואם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי התאגיד הבנקאי.
- בהתבסס על בחינה של קריטריונים אלו, נקבע כי מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות מסוימות אינו זהה לשקל. עם זאת, שינוי הסיווג של שלוחה בנקאית בחו"ל כשלוחה שמטבע הפעילות שלה שונה משקל היה מותנה בקבלת הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. עד לקבלת הנחיה מקדמית כאמור המשיך הבנק לטפל בשלוחות הבנקאיות בחו"ל ככפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה לשקל.

ביום 14 בפברואר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל", אשר כולל קריטריונים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים לצורך קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל. בקביעת מטבע הפעילות שאינו שקל נדרש התאגיד הבנקאי לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את תוצאות הבחינה:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
- גיוס אוטונומי של הלקוחות על ידי השלוחה – פעילות השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על ידי התאגיד הבנקאי אינה משמעותית;
- פעילות השלוחה מול התאגיד הבנקאי ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהתאגיד הבנקאי ו/או הצדדים הקשורים לו;
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינה מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים. לאור הבחינה המחודשת השלוחה בנקורפ. סווגה החל מיום 1 בינואר 2012 כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל. שינוי הסיווג טופל באופן של מכאן ולהבא כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחה כך שהפרשי שער בגין התרגום הוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר והוצגו במסגרת "התאמות מתרגום".

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1.3 להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינויים בהם:

שיעור השינוי בשנת					
2010	2011	2012	2010	2011	2012
מדד המחירים לצרכן (בנקודות):					
2.3	2.6	1.5	107.6	110.3	111.9
הידוע בחודש המאזן					
שער חליפין היציג (בש"ח) לתאריך המאזן של:					
(6.0)	7.7	(2.3)	3.549	3.821	3.733
דולר ארה"ב					
(12.9)	4.2	(0.4)	4.738	4.938	4.921
אירו					

2. עקרונות באיחוד ויישום שיטת השווי המאזני

2.1 צירופי עסקים. צירוף עסקים הינו עסקה או אירוע אחר, שבהם רוכש משיג שליטה על עסק אחר או על מספר עסקים. הבנק מיישם

לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method).

מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכש משיג שליטה על הישות הנרכשת. שליטה היא הכוח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של חברה כדי להשיג הטבות מפעילויותיה. בבחינת קיום השליטה נלקחות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות שניתן לממשן באופן מיידי. הבנק מפעיל שיקול דעת בקביעת מועד הרכישה ובאם השליטה התקבלה.

צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2011. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, הבנק אימץ את ההקלה שנקבעה בסעיפים C4 ו-1 ל-IFRS 3, "אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים".

בהתאם, הבנק לא יישם את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות ורכישות של זכויות מיעוט שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות אשר אירעו לפני 1 בינואר 2011 המוניטין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

מוניטין. בהתאם ל-IFRS 3 (2008), מוניטין שנרכש בצירוף עסקים יימדד לפי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך. בהתאם, הבנק הפסיק להפחית מוניטין שנרכש לפני 1 בינואר 2011 (מועד המעבר).

חברות בת. חברות בת הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות הבת מאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

המדיניות החשבונאית של חברות הבת שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק. **זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות.** זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם וכוללות בתוכן מרכיבים נוספים, ככל שאלה קיימים, כגון: מרכיב הוני באג"ח להמרה של חברות בת, תשלום מבוסס מניות שישולק במכשירים הוניים של חברות בת ואופציות למניות של חברות בת.

זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. מכשירים אחרים העומדים בהגדרה של זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות (לדוגמה: אופציות למניות רגילות) נמדדים בשווי הוגן או לפי הוראות תקני IFRS רלוונטיים אחרים.

הקצאת פריטי הרווח והרווח הכולל האחר בין בעלי המניות. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של חברה בת ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הכל רווח ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של חברה בת ולזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות, תוך שימור שליטה. עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות נזקף ישירות להון.

כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר, בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה.

2.2 אופציות מכר (PUT) לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 18 במרס 2012, בנושא "טיפול באופציות מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה", הבנק מיישם את הנחיות תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS) בנושא.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לפיכך, אופציות מכר שהונפקו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המסולקות במזמן או במכשיר פיננסי אחר (לרבות האופציות שהונפקו לפני 1 בינואר 2012) הוכרו כהתחייבות בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש. בתקופות עוקבות, שינויים בערך האופציה הוכרו בדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית. כמו כן, חלק הקבוצה ברווחי החברה המוחזקת כולל את חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה, להם הנפיקה הקבוצה אופציות מכר.

במכתב המפקח נכללה הקלה לפיה, לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון, תאגיד בנקאי יזקוף לבסיס ההון את השינוי בהון העצמי שנובע מיישום לראשונה של ההנחיות הכלולות במכתב, לא יאוחר ממועד הסיום של ההתקשרויות הקיימות.

היישום לראשונה והשפעתו. ההנחיות יושמו החל מיום 1 בינואר 2012, באופן של יישום למפרע.

השפעת היישום למפרע על תקופות הדיווח הקודמות שכלולות בדוח זה, מובאת בסעיף ג' 9 לעיל.

2.3 השקעה בחברות כלולות. חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. יובהר, כי הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי (נושאים שבהם טרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים) שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית ולמדיניות החשבונאית בכללותה שיושמה על ידי חברה כלולה שהיא תאגיד בנקאי.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות (כולל כל השקעה לזמן ארוך) מופחת לאפס והבנק אינו מכיר בהפסדים נוספים, אלא אם יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שולמו סכומים בעבורה.

אובדן השפעה מהותית. הבנק מפסיק להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מהמועד בו איבד את ההשפעה המהותית ומטפל בהשקעה כנכס פיננסי.

במועד זה, הבנק מודד בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה בחברה הכלולה לשעבר ומכיר ברווח או הפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית – רווחים או הפסדים מהשקעות במניות", כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר, בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לדוח רווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית. בעת עליה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק מיישם את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי ההחזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי. בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק גורע חלק יחסי מהשקעתו ומכיר ברווח או הפסד מהמכירה במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית – רווחים או הפסדים מהשקעות במניות", כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר. עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

2.4 עסקאות בין חברתיות. יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בחברות הכלולות. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2.5 הטיפול בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. הבנק מיישם את IAS27, למעט טיפול בהשקעות בחברות המוחזקות בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. לפיכך, בעריכת הדוחות הכספיים הנפרדים, הבנק מטפל בחברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני. זאת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- 3.1** הכנסות והוצאות מימון נכללות על בסיס צבירה, למעט:
- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק בדבר גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. כאשר קיים ספק כאמור, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת על בסיס הגביה בפועל.
 - הכנסות מעמלות פרעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפרעון האשראי, או במשך שלוש שנים ממועד הפרעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.
 - עלות הקצאה למסגרות אשראי, וכן עמלות מעסקי מימון, מוכרות באופן יחסי לתקופות העסקאות.
- 3.2** עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים מוכרות כאשר נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מעסקי מימון מוכרות באופן יחסי לתקופת העסקאות.
- 3.3** במכשירי הון מורכבים, הכוללים תמריץ מובנה לפדיון (step-up), שיעורי הריבית המשמשת בחישוב הוצאות הריבית הינם שיעורי הריבית שבתוקף טרם ה-step-up, בהתבסס על הערכת ההנהלה שהמכשירים ייפדו במועד העלאת הריבית.
- 3.4** לעניין ניירות ערך ראו ס.ק. 5 להלן; לעניין מכשירים נגזרים ראו ס.ק. 6 להלן.
- 3.5** בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מההשקעות במכשירי חוב יוכרו בתקופת דיווח בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).
- 3.6** הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.
- 3.7** עסקות מכירה וחכירה חוזרת הוצגו בדוחות הכספיים בהתאם ל-IAS-17.
- 3.8 היישום לראשונה של ההוראות בנושא מתכונות דוח רווח והפסד.** בחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 29 בדצמבר 2011, בנושא "מתכונות דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית", עודכנה ההגדרה "ריבית", כך שתכלול הפרשי הצמדה למדד על הריבית, הפרשי שער על הריבית והפרשי הצמדה למדד על הקרן (מרכיב שקודם לכן לא נחשב כחלק מהריבית). ההוראות בענין שינוי הגדרת ריבית יושמו למפרע מיום 1 בינואר 2012 ואילך. עם זאת, ההוראות בדבר שינוי בהגדרת "ריבית" בגין חובות פגומים, יושמו לגבי חובות שסווגו כפגומים מיום 1 בינואר 2012 ואילך. לפירוט בדבר ההוראות הקשורות לאופן ההצגה של דוח רווח והפסד והסיווגים מחדש שנערכו בהתאם, ראו סעיף 1 ג' 5.1 לעיל.

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

4.1 המדיניות שיושמה החל מיום 1 בינואר 2011

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים, בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל ה-SEC, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא "טיפול בחובות בעייתיים". כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, הבנק מיישם את ההוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי".

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות, לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד'), מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים, לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן בנות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה (ראו סעיף 5.7 להלן).

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את החובות הבעייתיים ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום הביטחונות ומצבם, המצב הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

חוב הנבחן על בסיס פרטני, מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גביה. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות איגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפרעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר בריציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד כדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (להלן: "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב, שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדירור בבנק למשכנתאות".

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פרעון של הקרן הנוותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החייב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים. הערכה מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

חוב בעייתי בארגון מחדש

חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו). חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי – הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות ששך יתרתם החוזית, מקובצת ברמת לקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח (בחברה מאוחדת אחת בגין חובות מעל 50 אלף ש"ח, ובחברת כרטיסי אשראי מאוחדת, בגין חובות בשל כרטיסי אשראי מעל 500 אלף ש"ח ובגין חובות בתי עסק בכל סכום). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדירוב בנק למשכנתאות".

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפוסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חוזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדירוב לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-450 ASC (FAS 5), "טיפול חשבונאי בתלויות", בהתבסס על נוסחה המפורטת בהוראת שעה שקבע המפקח על הבנקים וזאת בתוקף עד וכולל 31 בדצמבר 2012. הנוסחה מבוססת על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בשנים 2008, 2009 ו-2010 וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי הכולל ובהיקפי האשראי הפתוח בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, רמת הסיכון ומגמתו וכן השפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, לפני השפעת המס.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההפרשה הנדרשת בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 (FAS 5). ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי (CCF), כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, "מדידה והלימות הון – סיכון אשראי – הגישה הסטנדרטית", בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור – מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות", המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני, שנחשב כחוב שאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום, הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו והוכרו כהכנסה ברווח והפסד אך טרם נגבו. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי – ראו "החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר" לעיל. לפרטים בדבר הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים, ראו סעיף 3.1 לעיל.

הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית בגין חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר.

4.2 המדיניות שיושמה עד ליום 31 בדצמבר 2010

- (1) יתרת ההפרשה לחובות מסופקים כללה הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת. ההפרשה לחובות מסופקים בבנק ובחברות מאוחדות בארץ נעשתה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעו על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.
- (2) ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכה בהתבסס על הערכת הבנק לגבי ההפסדים הצפויים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים, וזאת על בסיס בדיקה ומעקב אחר המצב הפיננסי של החייבים ופעילותם העסקית, מצב הבטחונות, והערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי, אחת לרבעון.
- (3) הכנסות ריבית בגין חוב (או חלק ממנו) שנקבע כמסופק לא נרשמו מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כחוב שאינו נושא הכנסה. הכנסות הריבית נרשמו עם גביית הריבית.
- (4) ההפרשה הספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי בנקים של הקבוצה בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בהתאם לעומק הפיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלו ככל שהעמיק הפיגור.
- (5) ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים חושבה על בסיס איכות תיק החבויות לפי מאפייני סיכון, כפי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים.
- (6) לפי הוראות המפקח על הבנקים נקבע כי יש לקיים את יתרת ההפרשה הכללית לחובות מסופקים, שנצברה לפי ההוראות הקודמות, בשיעור של 1% מסך החבויות כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 1991 בערכים מותאמים. תיאום ההפרשה הכללית הופסק ביום 1 בינואר 2005 על פי הוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הכללית הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2010, בסך של 424 מיליון ש"ח.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- (7) ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לא הוכרו כהוצאה לצורך מס, ועל פי הוראות המפקח על הבנקים, לא נרשם בגין מס נדחה לקבל.
- (8) חברה מאוחדת בחו"ל ערכה הפרשה כללית לחובות מסופקים, אשר נקבעה על בסיס ביצועי העבר והערכת ההנהלה את התנאים העסקיים והכלכליים, ריכוזיות התיק, איכות האשראי ומגמות של פיגור בתשלום.
- (9) מחיקת חובות אבודים נעשתה כאשר הבנק הגיע למסקנה כי החוב אינו ניתן לגביה, בעקבות הליכים משפטיים שנקטו, או כתוצאה מהסכמים והסדרים שנעשו, רובם במקרים בהם לא ננקטו הליכים משפטיים, והחובות לא היו בני-גביה, או מסיבות אחרות שבגללן החובות לא היו ניתנים לגביה.

4.3 הוראות המפקח על הבנקים בנושא "עדכון הגילוי על אודות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עידכון תקינה

חשבונאית 2010-20 "ASU"

ביום 25 במרס 2012 פורסם חוזר המפקח על הבנקים, אשר מרחיב את הגילוי אודות יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי. בין היתר, נדרש גילוי כמותי של אינדיקציה לאיכות האשראי לפחות על יתרת החובות הבעייתיים בכל קבוצת חובות, וגילוי על איכות האשראי של הלוואות לדיוור. הגילוי החדש נדרש עבור כל אחד ממגזרי האשראי (אשראי מסחרי, אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור, אנשים פרטיים – אחר, בנקים וממשלות) וכן עבור כל אחת מהקבוצות העיקריות של החובות, כפי שהוגדרו בהוראה, תוך הבחנה בין פעילות לוויים בישראל לפעילות לוויים בחו"ל, במידה ומהותי.

בדוחות הכספיים לשנת 2012 לא נדרש לכלול גילויים חדשים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי. יתר הגילויים הנדרשים לפי הוראה זו ייושמו החל מהדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס 2013.

השפעת היישום לראשונה. הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2012 בדרך של מכאן ולהבא, עבור נתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו, תוך סיווג מחדש, ככל האפשר, של מספרי ההשוואה. ליישום ההוראה לראשונה לא הייתה השפעה, למעט שינוי הצגתי.

5. ניירות ערך

- 5.1 ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לשלושה תיקים כלהלן:
 - (א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון – איגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת, כך שהבנק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. איגרות החוב מוצגות לפי העלות בתוספת הפרשי הצמדה או הפרשי שער וריבית שנצטברו, וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה, שנוצר בעת הרכישה ושטרם הופחת, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. העברה או מכירה של איגרות חוב מהתיק המוחזק לפדיון מותרת בגין שינויי נסיבות מסויימים, שבהתקיימם המכירה או ההעברה לא ייחשבו כסותרים את מיונה מלכתחילה של איגרת החוב, ובכלל זה ראייה להידרדרות מהותית בכושר הפרעון של המנפיק.
 - (ב) ניירות ערך למסחר – ניירות ערך המוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים בגין התאמות לשווי ההוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.
 - (ג) ניירות ערך זמינים למכירה – ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות הקודמות. ניירות ערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מההתאמה לשווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש או פדיון.
- 5.2 עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".
- 5.3 הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

5.4 הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסיים מגובי נכסים מסוג MBS, CDO, CLO, CMO), למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

5.5 השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

5.6 לעניין הטיפול בעסקאות של העברת נכסים פיננסיים (כגון: עסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך וכו'), ראו ס.ק. 9 להלן. לעניין חישוב שווי הוגן – ראו ס.ק. 7 להלן.

5.7 הבנק וחברות הבת הרלבנטיות בוחנים, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, אם ירידת ערכם של ניירות ערך הינה בעלת אופי שאינו זמני (Other than temporary).

הבחינה מבוססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות המופחתת (תוך בחינת התפתחויות לאחר תאריך המאזן);
- התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- שיעור התשואה לפדיון במקרה של איגרות חוב;
- דירוג האשראי של הנייר, לרבות שינויים שחלו בדירוגו;
- במקרה של מניות – אירועים של הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטולה;
- במקרה של איגרות חוב – אירועים של אי ביצוע תשלומי ריבית תקופתיים בהתאם לתנאי האיגרת, צפי לשינויים בתזרימי המזומנים הצפויים מהאיגרת;
- ייחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק, או לשינוי במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק או חברת הבת הרלבנטית להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת עד שתחול עליה צפויה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו;
- מידע רלבנטי בדבר מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בו, ניתוח אירועים ספציפיים שעשויים להשפיע על פעילותו של המנפיק ורווחיותו וניתוח מצב הענף והמדינה בהם פועל המנפיק.
- הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לכל הפחות, בכל אחד מהמקרים הבאים:
 - נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמון למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב – העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
 - נמוך באופן משמעותי –
- באיגרת חוב – כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה המופחתת בשיעור של 40% ומעלה ושיעור התשואה לפדיון הינו 20% ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;
- במניה – כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה בשיעור של 20% ומעלה והמניה נמצאת בפוזיציה של הפסד במשך תקופה של 6 חודשים ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;
- נסיבות מיוחדות – נסיבות שנומקו ותועדו לרבות, בין היתר: שינוי בשווי שוק שניתן לייחס את רובו לשינוי בשיעור הריבית בשוק, נייר ערך שהנפיקה ממשלה (ממשלת ישראל או ממשלה במדינת OECD) במטבע מקומי, הלאמה.
- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה;
- נייר ערך אשר סמון למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, יש כוונה למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה (ירידה משמעותית בדירוג – כאשר הדירוג נמוך מדירוג השקעה והוא ירד בלפחות 4 דרגות – notches – מהדירוג במועד הרכישה);
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנוקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

6. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

הבנק מכיר בכל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ומודד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלול בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר (other comprehensive income), בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר. הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס או מהתחייבות. החלק האפקטיבי של השינוי בשווי הוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים, מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד. לפרטים נוספים ראו בראשית 20 להלן.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820-10), אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, הבנק מיישם את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידת שווי הוגן", המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא "מדידת שווי הוגן (ASU 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-U.S. GAAP וב-IFRS".

שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר נגישים לבנק במועד המדידה;
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1;
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

ניירות ערך. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק הפעיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים. מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק היעיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט, ראו בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים. לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

פריטים המסווגים בהון. בעקביות למדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות, נמדד השווי ההוגן של הפריטים המסווגים בהון תוך שימוש במחירים מצוטטים של הפריטים כאמור (או של מכשירים דומים) אשר נסחרים כנכסים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים בהתאם למחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל ולמחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי, עבור בנקים ולקוחות אשר קיימות עבורם אינדיקציות לאיכות האשראי מעסקאות בשוק פעיל, ובהתאם למודלים פנימיים לחיזוי שיעור הפסדי אשראי במקרה של כשל אשראי עבור יתר האוכלוסיה.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 21 להלן, בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

תיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידת שווי הוגן". ביום 20 בנובמבר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידת שווי הוגן". החוזר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור בנושא זה לנוסח המעודכן של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. בפרט, התיקון משלב בהוראות הדיווח לציבור את כללי מדידת שווי הוגן, כפי שנקבעו ב-ASU 2011-04. בחוזר נקבעה מתכונת גילוי אחידה חדשה בנוגע לדרישות גילוי מסוימות בנושא שווי הוגן שנכללו ב-ASU 2011-04. **היישום לראשונה והשפעתו.** התיקונים שנקבעו ב-ASU 2011-04 ובחוזר המפקח יושמו החל מיום 1 בינואר 2012, בדרך של מכאן ולהבא. בדוחות כספיים אלה לא נכללו מספרי השוואה לגילויים החדשים, כיוון שלא קיימת חובת יישום של דרישות הגילוי החדשות לגבי הדוחות לתקופות שהוצגו לפני היישום לראשונה. ליישום לראשונה של עדכון התקנה וחוזר המפקח לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים, למעט שינוי הצגתי בשל דרישות הגילוי החדשות.

8. קיזוז נכסים והתחייבויות

8.1 הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות, לרבות בגין מכשירים נגזרים, הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן התחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

8.2 הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו, בהתקיים שני התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הקיזוז של הבנק בגין אותן ההתחייבויות.

8.3 הבנק מקיזז פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

9. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), "העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות", כפי שתוקן על ידי FAS 166, "העברות ושירות של נכסים פיננסיים" (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבל הינו ישות שכל יעודה הוא לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים, אשר מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה - כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

לאור האמור, ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל, מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שישמשו לפני העברתם. כלומר, ניירות הערך כאמור לא נגרעים מהמאזן, וכנגדם מוצג הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות כאמור, נרשמים לפי סכום המזומן שהתקבל על ידי הבנק במסגרת הסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכישה ומכירה חוזרת ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או כהוצאות מימון, בהתאמה.

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, עסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך, שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי והבטחונות הכללים של השואל, ההשאלה או השאילה מטופלות כאשראי או כפיקדון, אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר אם התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

חברה בת בחו"ל מבצעת עסקאות של מכירת ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase agreements) ושל רכישת ניירות ערך בתנאי מכירה חוזרת. ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בהם לא אבדה השליטה על הנכס המועבר, מטופלים כקבלת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך וכנגדם, הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו ניירות הערך, מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, מטופלים כהענקת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנרכשו מהווים בטחון לחוב ואינם נכללים במאזן. האשראי שניתן מוצג בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא "בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר" מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860).

הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר, וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

היישום לראשונה והשפעתו. הכללים שנקבעו ב-ASU 2011-03 יושמו החל מיום 1 בינואר 2012, בדרך של מכאן ולהבא, בהתייחס לעסקאות חדשות ועסקאות קיימות ששונו לאחר מועד כניסת העדכון לתוקף. במועד המעבר לא היתה השפעה ליישום העדכון על הדוחות הכספיים. עם זאת, החל ממועד יישום העדכון, יותר עסקאות רכש חוזר יטופלו חשבונאית כחוב מובטח ולא כמכירה.

10. רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה. פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראו סעיף 11 להלן. כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע. רווחים או הפסדים מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות. עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת. פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ששיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת ומותאמים בעת הצורך. קרקע בבעלות אינה מופחתת.

11. חכירות. חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר שהם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה.

12. נכסים בלתי מוחשיים

מוניטין. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף ד' 2.1 לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

עלויות תוכנה. תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויים הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר יוכרו כהוצאה עם התהוותן.

הפחתה. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים אחת לשנה לצורך בחינת ירידת ערך.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, בנכסים בלתי מוחשיים אלה נבחנת ירידת ערך, אחת לשנה, עד למועד בו הם הופכים להיות זמינים לשימוש. הוצאות פיתוח מערכות הליבה ("פרויקט אופק") מופחתות על פני 7 שנים.

עלויות עוקבות. עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

13. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים. הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מיסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. בתקופות העוקבות למועד ההכרה הראשונה, מבוצעת אחת לשנה, בתאריך קבוע עבור כל נכס, הערכה של סכום בר ההשבה של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שאינם זמינים לשימוש או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. כאשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב-36 IAS, "ירידת ערך נכסים", בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

ASC 350-40 (SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use):

- (1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
 - (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
 - (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
 - (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
 - (5) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.
- באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-36 IAS, "ירידת ערך נכסים".

השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל-39 IAS "מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה", ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך 4-1 "קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע". ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הבנק מבצע הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה, הבנק אומד את חלקו בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים של חברות כלולות בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים של חברות כלולות".

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

14. נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה. נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שצפוי כי ימומשו בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה או חלוקה. כך גם כאשר הבנק מחויב לתכנן מכירה אשר כרוכה באיבוד שליטה על חברה בת, ללא קשר אם לבנק יישארו זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות בחברה הבת לשעבר לאחר המכירה.

מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים (או המרכיבים של קבוצות המיועדות לסילוק) על פי המדיניות החשבונאית של הבנק. לאחר מכן נמדדים הנכסים (או הקבוצה המיועדת לסילוק), לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה.

כל הפסד מירידת ערך של קבוצה המיועדת לסילוק, מיוחס לראשונה למוניטין ולאחר מכן, באופן יחסי, לנכסים ולהתחייבויות הנותרים, פרט לכך שלא מיוחס הפסד לנכסים שאינם בתחולת התקן, כגון: נכסים פיננסיים ונכסי מיסים נדחים הממשיכים להימדד לפי המדיניות החשבונאית של הבנק. הפסדים מירידת ערך בעת הסיווג הראשוני של נכס כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מוכרים עד לסכום המצטבר של הפסד מירידת ערך שנרשם בעבר.

בתקופות עוקבות, נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה או לחלוקה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני.

15. זכויות עובדים

15.1 התחייבויות בגין זכויות עובדים מכוסות בהפרשות מתאימות. לפרטים נוספים ראו ביאור 16 להלן.

15.2 חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את EITF 06-04 בנושא "הטיפול החשבונאי בהיבטים של פיצויים נדחים ושל הטבות שלאחר פרישה בהקשר להסדרי ביטוח חיים מסוג Endorsement Split-Dollar". ה-EITF הגיע להסכמה שלצורך הסדר ביטוח חיים מסוג Endorsement Split-Dollar, על המעביד להכיר בהתחייבות להטבות עתידיות, בהתאם ל-FAS 106 (אם במהות קיימת תוכנית הטבות שלאחר פרישה) או בהתאם ל-Opinion 12 (אם ההסדר מהווה במהות הסכם אישי לפיצויים נדחים), הנשען על חוזה מבסס עם העובד.

15.3 הנחיות והבהרות בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים". ההנחיות מחודש מרס 2011, מתייחסות בעיקר להיבטים של חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זה. ואולם, בהיבט אחד ההנחיות מהוות הנחיה חשבונאית – תוכניות פרישה מרצון ומענקי פרישה לא חוזיים. תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצות עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון, במסגרת החישוב האקטוארי, את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. בהנחיות נקבעו אמות מידה כמותיות, שבהתקיימן התאגיד הבנקאי ידרש להביא בחשבון את תוספת העלות בעניין זה, בהתבסס על חישוב אקטוארי.

ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת מס' 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.

חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא (ראו להלן).

החישוב מתבסס גם על שיעורי העזיבה הממוצעים, לפי שכבות גיל, בהתאם לשיעורי הפרישה בפועל בשנים 2004–2010. לאור היקפי הפרישה הטבעית הצפויים בשנים 2017–2027, הונח ששיעורי הפרישה מרצון בשנים אלה יעמדו על 2% לשנה. החישוב המתבסס על שיעורי עזיבה יושם למפרע.

המגבלות שקבעה ההנהלה, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2011, הן אלה:

- בחמש השנים שלאחר הפעלת תוכנית פרישה 2011 (ראו ביאור 16 להלן), לא תתאפשר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, פרט למקרים חריגים (ראו להלן);
- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים – 50;
- יצירת קרן מיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים, עבור עובדים שבהתאם למגבלות שנקבעו, לא יהיו זכאים לפרישה בתנאים מועדפים, בסך כולל של 100 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2012, עמדה יתרת הקרן המיוחדת על סך של 70 מיליון ש"ח).

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

16. תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל. עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע המהווים תנאי שוק, הבנק מביא בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. לכן, הבנק מכיר בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר להתקיימותם של תנאים אלה.

השווי ההוגן של הסכום המגיע לנושאי משרה בגין זכויות לעליית ערך מניות, המסולקות במזומן (אופציות פנטום), נזקף כהוצאה, כנגד גידול מקביל בהתחייבויות, על פני התקופה בה מושגת הזכאות לתשלום. ההתחייבויות נמדדת מחדש בכל מועד דיווח, עד מועד הסילוק. כל שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבויות נזקף כהוצאת שכר ברווח והפסד.

17. התחייבויות תלויות

הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נעשה בהתאם להוראות התקן האמריקאי: SFAS-5 Accounting for Contingencies וההוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת התביעות המשפטיות התלויות מתבססת הנהלת הבנק והנהלות חברות הבת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, אשר קובעות את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- 1) צפוי (Probable) – ההסתברות מעל ל-70%.
- 2) אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%.
- 3) קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגין הוערך כ"צפוי". בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוחות הכספיים שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תובענה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו הליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 19 הוצגו בנפרד תביעות תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה. הבנק תאר הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. לעניין זה קבע הבנק כי דרך כלל, יתואר הליך משפטי שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי של הבנק אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית, או קלושה.

יצויין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והנתבעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק בוצעה, כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, בהתאם להערכות הנהלת הבנק והחברות המאוחדות שלו, בהתבסס על חוות דעת היועצים המשפטיים שלהן.

הבנק חשף לטענות או תביעות משפטיות שטרם הוגשו (unasserted claims) וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הבנק במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות או תלונות של צדדים שלישיים אל גורמים בבנק. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים והנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

18. מסים על ההכנסה

18.1 הבנק והחברות המאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס.

18.2 המסים הנדחים חושבו לפי שיטת "ההתחייבות", בהתאם לשיעורי המס הצפויים בתקופה בה צפוי מימוש המסים הנדחים ועל-פי החוקים הקיימים בתאריך המאזן.

18.3 מימושם של המסים הנדחים לקבל מותנה בקיום רווחים החייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

18.4 הרווחים הנצברים של חברות מוחזקות מסויימות עלולים להתחייב במסים נוספים אם וכאשר יחולקו במזומן. לגבי חברות מאוחדות – כאשר חלוקת דיבידנדים לא צפויה בעתיד הנראה לעין – לא נרשמת הפרשה למס. לגבי חברות כלולות – נרשמת הפרשה למס על רווחיהן, באם עשויה להוצר חבות מס נוספת בגין חלוקת דיבידנדים.

18.5 הרווח מממוש בעתיד של ההשקעות במניות בחברות מוחזקות עלול להתחייב במס נוסף. ההפרשה למסים נדחים אינה כוללת מסים בגין מימוש החזקות בחברות מוחזקות, כל עוד מתקיימת ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה.

18.6 ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

IAS 12 18.7, בנושא "מסים על ההכנסה"

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

פוזיציות מס לא וודאיות. הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים. הבנק מקזז נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה.

עסקאות בינחברתיות. מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד. הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות מאוחדות. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר נקבעת מדיניות בחברה המוחזקת שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס, מוגדלת העתודה למס בגין תוספת המס שעשויה לחול בגין חלוקת הדיבידנד.

שינויים עיקריים. יישום התקן הביא, בין היתר, לביטול הקלה שהיתה קיימת עד כה, לפיה לא נוצרה עתודה למסים נדחים בשל הפרשי הצמדה בגין רכוש קבוע בר פחת, שנצברו עד ליום 1 בינואר 1982.

יישום התקן הביא גם להקלה ברישום מס נדחה בגין הפסדים מועברים. בהתאם לתקן די בהסתברות של "צפוי" (more likely than not), שיווצר חסכון במס בגין הפסדים מועברים כאמור, בעוד שבעבר הרף ההסתברותי היה "אינו מוטל בספק" (beyond any reasonable doubt).

היישום לראשונה והשפעתו. הכללים שנקבעו בתקן יושמו החל מיום 1 בינואר 2012, בדרך של יישום למפרע.

ליישום התקן לראשונה לא היתה השפעה מהותית.

השפעת היישום למפרע על ידי חברה כלולה על תקופות הדיווח הקודמות שכלולות בדוח זה, מובאת בס.ק. 1 ג' 9.

19. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות וחלוקתו בממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות כתבי אופציה למניות.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

20. דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה (בעבר – פעילות בנכסים) ומפעילות מימון (בעבר – פעילות בהתחייבויות ובהון).
תזרימי המזומנים הנובעים מפעילויות עיקריות של הבנק מסווגים לפעילות שוטפת.
סעיף המזומנים ושווה המזומנים כולל מזומנים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.
היישום לראשונה והשפעתו. הכללים שנקבעו ב-7-IAS יושמו החל מיום 1 בינואר 2012, בדרך של יישום למפרע. ליישום התקן לראשונה לא הייתה השפעה, למעט שינוי הצגתי. לפירוט לגבי הסיווגים מחדש כתוצאה מיישום התקן, ראו ס.ק. ג' 5.2 לעיל.

21. דיווח מגזרי

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שממן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, החלוקה למגזרים ומתכונת הדיווח המתייחסת, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. לפרטים נוספים, ראו ביאור 31 להלן.

22. הפחתת הוצאות נדחות

הוצאות הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, מופחתות באופן יחסי ליתרת הקרן.

23. חייבים וחכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

במועד ביצוע העסקה נוצר לחברת כרטיסי אשראי הסולקת את העסקה, נכס בגין חוב של מנפיק הכרטיס או מחזיק הכרטיס ובמקביל התחייבות לבית העסק. כמו כן, לחברת כרטיסי אשראי כמנפיקה, נוצר נכס בגין חוב של מחזיק הכרטיס או של הבנק המנפיק ובמקביל התחייבות כלפי חברת כרטיסי אשראי הסולקת.
יתרות חייבים וחכאים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי מייצגות תנועות שעובדו עד ליום העסקים שקדם ליום הדיווח.

24. הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד שנקבעו במסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית"

הבנק מיישם את ההוראות הקשורות לאופן ההצגה של דוח רווח והפסד בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 29 בדצמבר 2011 בנושא זה. בהתאם להוראות, הבנק התאים את אופן ההצגה של מרכיבי הרווח בגוף דוח רווח והפסד ובביאורים הנלווים, כלהלן:

- סעיף "רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי" פוצל לשלושה סעיפים נפרדים "הכנסות ריבית", "הוצאות ריבית" ו-"הכנסות מימון שאינן מריבית", שהוצגו בשורות נפרדות;
- מרכיבי הרווח מפעולות מימון שאינם מריבית וכן מרכיבי רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות סווגו במסגרת סעיף הכנסות מימון שאינן מריבית, תוך אבחנה בין פעילויות למטרות מסחר לבין פעילויות שאינן למטרות מסחר;
- עודכנה ההגדרה של "ריבית" כך שתכלול הפרשי שער על הריבית, הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הריבית והפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הקרן (מרכיב שקודם לכן לא נחשב כחלק מריבית);
- בוטלה האבחנה בין עמלות מעסקי מימון שבבעבר נכללו במסגרת הרווח מפעולות מימון לבין עמלות תפעוליות. לאור זאת, כל ההכנסות מעמלות, למעט עמלות הקצאת אשראי ועמלת פרעון מוקדם, נכללות בסעיף "עמלות" בדוח רווח והפסד (בעבר סעיף "עמלות תפעוליות");
- בוטל הסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות" ואומצה הגישה הנהוגה בארה"ב, לפיה פריטים מיוחדים מוגדרים כפריטים אשר "אינם רגילים" ו"אינם שכיחים". לאור זאת, הסיווג של אירוע כלשהו כפריט מיוחד (בלתי רגיל) בדוח רווח והפסד יבוצע רק באישור מראש של המפקח על הבנקים.

25. גילויים בהקשר לצד קשור

IAS 24 בנושא "גילויים בהקשר לצד קשור" קובע את דרישות הגילוי בדבר היחסים עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור.

בנוסף נדרש מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים. אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כאנשים שיש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות הישות, להכוונה ושליטה עליה במישרין או בעקיפין, לרבות דירקטור כלשהו (פעיל או לא פעיל) של ישות זו.
במסגרת האימוץ של התקן על ידי הפיקוח על הבנקים, הותאמה מתכונת הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים בכדי לתת מענה הן לדרישות הגילוי של IAS 24 והן לגילויים הנוספים הנדרשים על פי תקנות ניירות ערך, התש"ע-2010 (שלא חלו עד כה על תאגידים בנקאיים).

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

היישום לראשונה והשפעתו. החל מיום 1 בינואר 2012, הבנק מיישם את ההוראות החדשות של הפיקוח על הבנקים בנושא. IAS 24 יושם בדרך של יישום למפרע. ליישום לראשונה לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים, למעט שינוי הצגתי.

26. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת התאגיד הבנקאי. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק, בהתאם להוראות, את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". זאת, בעקביות לעקרונות אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי.

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, נזקף להון ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה.

נטילת התחייבות או ויתור. ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות לבין שוויה בספרים במועד הסילוק נזקף כרווח או כהפסד. ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לתמורה שנקבעה, נזקף להון. במקרה של ויתור, השווי ההוגן של ההתחייבות שנמחלה נזקף להון.

שיפוי. סכום השיפוי נזקף לקרן הון.

הלוואות, לרבות פיקדונות. במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פיקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים לפי שוויים ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פיקדון שהתקבל לבין שוויים ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון.

בתקופות הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפיקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית, למעט מקרים בהם בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים הם מוצגים בשווי הוגן.

היישום לראשונה והשפעתו. הבנק יישם את ההנחיות שנקבעו בהוראות באופן של מכאן ולהבא לגבי כל העסקאות בין הבנק לבין בעל שליטה בו שבוצעו לאחר 1 בינואר 2012 וכן לגבי הלוואות שניתנו או פיקדונות שהתקבלו מבעל השליטה לפני מועד תחילת יישום ההוראות, החל ממועד תחילתן. ליישום ההוראות לראשונה לא הייתה השפעה מהותית.

27. היוון עלויות אשראי

IAS 23, בנושא "עלויות אשראי" קובע כי על הישות להוון עלויות אשראי אשר מתייחסות ישירות לרכישה ולהקמה או לייצור של נכס כשיר. נכס כשיר הוא נכס שנדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימוש המיועד או מכירתו והוא כולל, בין היתר, נכסי רכוש קבוע, נכסי תוכנה ונכסים אחרים הדורשים פרק זמן ממושך כדי להביאם למצב בו יוכלו לשרת בשימוש המיועד או למכירתם. עם זאת, במסגרת הוראות הפיקוח על הבנקים הובהר כי תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות אשראי, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים, באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כשירים ובאשר לעלויות האשראי שהונו. בהתאם, הבנק אינו מהוון עלויות אשראי לנכס כשיר. **השפעת היישום לראשונה.** ליישום התקן לראשונה לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית. ביום 29 בדצמבר 2011 פורסמו הוראות אשר נועדו להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא "עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות". ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית על ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה טיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי, לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן, בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון עסקאות סינדיקציה.

בחוזר מיום 25 ביולי 2012, נקבע כי ההוראות בענין זה ייושמו מיום 1 בינואר 2014 ואילך.

הבנק בוחן את השלכות הצפויות מיישום ההוראה לראשונה.

2. תקן חשבונאות מס' 29. בחודש יולי 2006 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן: "התקן"). התקן אינו חל על תאגידי שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בחודש יוני 2009, פירסם המפקח על הבנקים חוזר בעניין "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

- בנושאים שהם בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013. ההחלטה הסופית תיקבע בהתחשב בלוח הזמנים שייקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2011. זאת, פרט למספר תקנים אשר יושמו החל מיום 1 בינואר 2012 (ראו לעיל), ופרט ל-19 IAS, בנושא "הטבות עובד", שטרם נכנס לתוקף והוא יאומץ בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לכשיפורסמו, בנוגע לעיתוי ולאופן יישומו לראשונה.

3. תקני דיווח כספי חדשים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים. בחודש מאי 2011 פרסם ה-IASB את מערכת התקנים החדשה

המהווה חלק מפרויקט האיחוד המשותף של ה-IASB וה-FASB, ומיועדת להחליף את התקינה הקיימת בנושא איחוד דוחות כספיים ועסקאות משותפות וכן כוללת מספר שינויים ביחס לחברות כלולות. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי יעדכן באופן שוטף את הטיפול החשבונאי בנושאים אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור. עדכון כאמור נדרש לפי מועד התחילה ולפי הוראות המעבר שיקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה ובהתאם לעקרונות האימוץ ולהבהרות של הפיקוח על הבנקים. לאור זאת, היישום של הכללים שנקבעו במערכת החדשה של התקנים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים יבוצע בכפוף להנחיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, בין היתר, בדבר יישום התקן בנושאים בהם נקבעו או אומצו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים השונים מאלה שנקבעו בתקן ו/או ההנחיות המתייחסות אליו.

בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012, בנושא "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסויימים בהוראות הדיווח לציבור", נקבע כיצד התאגידים הבנקאיים יישמו את התקנים הכלולים במערכת החדשה.

להלן תיאור עיקרי הכללים שנקבעו במערכת החדשה:

3.1 תקן דיווח כספי בינלאומי 10 IFRS בנושא "דוחות כספיים מאוחדים". התקן מציג מודל שליטה חדש ששימש לקביעה האם יש

לאחד ישות מוחזקת. בהתאם לתקן, נסיבות "דה פקטו" תובאנה בחשבון לצורך הערכת קיומה של שליטה, כך שקיומה של שליטה אפקטיבית במוחזקת יחייב איחוד דוחות. בנוסף, בהערכת קיומה של שליטה, יובאו בחשבון כל זכויות ההצבעה הפוטנציאליות שהן משמעותיות, ולא רק זכויות הצבעה פוטנציאליות הניתנות למימוש מיידי.

הנחיות IAS 27 תמשכנה להיות בתוקף רק לעניין דוחות כספיים נפרדים.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים כאמור, התאגידים הבנקאיים יישמו את IFRS 10, למעט הכללים המתייחסים לטיפול בישויות בעלות זכויות משתנות (VIE's) אשר ימשיכו להיות מטופלים לפי FAS 167. כן הובהר, כי בשלב זה IAS 27 (המתוקן) לא יאומץ בהוראות הדיווח לציבור.

3.2 תקן דיווח כספי בינלאומי 11 IFRS בנושא "הסדרים משותפים" ותיקון ל-28 IAS, בנושא "השקעות בחברות כלולות ובעסקאות

משותפות". התקן מסווג הסדרים משותפים ("Joint arrangements") כפעילויות משותפות ("Joint operations") או עסקאות משותפות ("Joint venture"), בהתבסס על הזכויות והמחויבויות של הצדדים להסדר. עסקאות משותפות, אשר הינן כל ההסדרים המשותפים אשר מאוגדים כישות נפרדת ואשר לצדדים בעלי השליטה המשותפת ישנן זכויות בנכסים נטו של ההסדר המשותף, יטופלו לפי שיטת השווי המאזני בלבד (בוטלה האפשרות ליישם את שיטת האיחוד היחסי).

בנוסף, התקן מתקן את IAS 28, כך שיבוטל השערוך לשווי הוגן, של הזכויות הקיימות או הנותרות בהשקעה, בעת מעבר מהשפעה מהותית לשליטה משותפת ולהפך. כן נקבע כי IFRS 5 חל על השקעה או על חלק ממנה העונה לקריטריונים לסיווג כהשקעה המוחזקת למכירה.

בהתאם להנחיות הפיקוח כאמור, תאגידים בנקאיים יישמו את הכללים שנקבעו ב-IFRS 11 וב-IAS 28 (המתוקן).

3.3 תקן דיווח כספי בינלאומי 12 IFRS בנושא "גילוי של זכויות בישויות אחרות". התקן מכיל דרישות גילוי מקיפות ביחס לזכויות

בחברות בנות, בהסדרים משותפים, בחברות כלולות ובישויות מובנות (structured entities) שאינן מאוחדות.

בהתאם להנחיות הפיקוח כאמור, תאגידים בנקאיים יישמו את IFRS 12, למעט דרישות הגילוי שנכללו בו בקשר לישויות מובנות שאינן מאוחדות. לגבי ישויות כאמור ימשיכו לחול דרישות הגילוי שנקבעו ב-FAS 167, כפי ששולבו בסעיף 22 להוראות הדיווח לציבור בדבר גילוי על ישויות בעלות זכויות משתנות.

להערכת הבנק, ליישום מערכת הכללים לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

4. **תיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא "דוח על רווח כולל"**. ביום 9 בדצמבר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא "דוח על רווח כולל". החוזר נועד להתאים את אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל לדרישות של העידוכים בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב (ASU 2011-12-1 ו-ASU 2011-05) ולאופן ההצגה המקובל של הדוח על הרווח הכולל בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארה"ב. בהתאם לחוזר, השינויים ברווח כולל אחר יוצגו בדוח נפרד שייקרא "דוח על הרווח הכולל", אשר יוצג מייד לאחר דוח רווח והפסד. כמו כן, התנועה בדוח על השינויים בהון העצמי בגין הסעיפים הכלולים ב"רווח כולל אחר מצטבר" תוצג בסכום אחד ופירוט והרכב התנועה של "רווח כולל אחר מצטבר" יוצג בביאור חדש על רווח כולל אחר מצטבר.
- בהתאם לחוזר, התיקונים הכלולים בו יחולו על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2013 ואילך ויישמו בדרך של יישום למפרע. ליישום התיקונים לראשונה לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים, למעט שינוי הצגתי.
5. **תיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא "קיצוז נכסים והתחייבויות"**. ביום 12 בדצמבר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא "קיצוז נכסים והתחייבויות". החוזר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור בנושא זה לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.
- בהתאם לחוזר, בנוגע לקיצוז מכשירים נגזרים, תאגיד בנקאי יקצוז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויצג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים: (1) בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיצוז ההתחייבויות מהנכסים; (2) בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית; (3) גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים זה לזה סכומים הניתנים לקביעה.
- כמו כן, בתנאים מסויימים תאגיד בנקאי יהיה רשאי לקצוז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה ביטחון במזומן (חייבים) או בגין המחויבות להשיב ביטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement), גם אם תנאי הכוונה לפרוע על בסיס נטו או בו זמנית אינו מתקיים. תאגיד בנקאי יידרש לקבוע מדיניות חשבונאית אשר תיושם בעקביות לגבי קיצוז סכומי שווי הוגן כאמור.
- בנוגע לעסקאות רכש חוזר, תאגיד בנקאי יהיה רשאי לקצוז בין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" לבין "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר", אם מתקיימים תנאים מסויימים שנקבעו בנושא זה בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.
- בחוזר הובהרו שיקולים מסויימים שהתאגידים הבנקאיים יידרשו לשקול בכדי לקבוע האם קיים ספק בדבר קיום התנאים לקיצוז. בין היתר, לענין זכות הקיצוז, תתווסף דרישה כי רואה החשבון המבקר של תאגיד בנקאי יבחן אם קיימת זכות קיצוז חוזית בת אכיפה (לצורך הקיצוז), בשינויים המתחייבים, באותו אופן שבו הוא בוחן כיום האם נכסים פינוסיים שהועברו בודדו מעבר להישג ידו של המעביר ושל נושיו (לצורך גריעת נכסים פינוסיים).
- בחוזר נכללו דרישות גילוי רחבות, לרבות מתן גילוי בדבר מדיניות התאגיד הבנקאי בשאלה האם לקצוז או לא לקצוז מכשירים נגזרים כאמור.
- בהתאם לחוזר, התיקונים הכלולים בו יחולו על דוחות כספיים לתקופות דיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ויישמו בדרך של יישום למפרע. הבנק בוחן את השלכות יישום החוזר.
6. **הוראה בנושא גילוי על פיקדונות**. ביום 13 בינואר 2013, פרסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא גילוי על פיקדונות. החוזר נועד להתאים את דרישות הגילוי על פיקדונות לדרישות הגילוי המקובלות בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים בארה"ב.
- בחוזר נכללות דרישות גילוי רחבות יותר בנוגע לפיקדונות הציבור, פיקדונות מבנקים ופיקדונות הממשלה, כגון: דרישה לגילוי על פיקדונות שגויסו בישראל בנפרד מפיקדונות שגויסו בחו"ל, בכפוף למהותיות.
- בנוסף, בביאור על פיקדונות הציבור נוספו דרישות גילוי, ובכלל זה:
- נוספה דרישה לגילוי על יתרת הפיקדונות הנושאים ריבית בנפרד מיתרת הפיקדונות שאינם נושאים ריבית;
 - בוטלה הדרישה לגילוי על פיקדונות בתוכניות חיסכון ועל פיקדונות אחרים;
 - הגילוי על פיקדונות הציבור יכלול גילוי על פיקדונות לזמן קצוב ועל פיקדונות לפי דרישה;
 - נוספה דרישה לדיווח לפי גודל; וכן
 - נוספה דרישה לדיווח על זהות המפקדים פיקדונות בישראל בהבחנה בין אנשים פרטיים, גופים מוסדיים, תאגידים ואחרים.
- התיקונים בהוראה זו יישמו למפרע החל מהדוח לשנת 2013 ואילך, למעט הדרישה לגילוי על יתרת הפיקדונות של גופים מוסדיים שנכללו בפיקדונות הציבור שגויסו בישראל, שתחול החל מהדוח לרבעון ראשון 2013 ואילך. לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים מיישום התיקונים לראשונה, למעט שינוי הצגתי.

2. מזומנים ופקדונות בבנקים⁽¹⁾

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
19,589	26,156	13,490	23,025
4,492	4,020	4,041	3,138
19	153	14	121
24,100	30,329	17,545	26,284
סך-הכל מזומנים ופקדונות בבנקים			
מזה: מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים			
22,265	27,892	16,830	24,729

הערה:

(1) שעבודים, ראו ביאור 15 ד, 1, ט, יב.

3. ניירות ערך⁽¹⁾

א. הרכב הסעיף - מאוחד

31 בדצמבר 2012				
הערך במאזן	עלות מופחתת	לשווי הוגן	הוכרו מהתאמות רווחים שטרם הוכרו מהתאמות הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
3,250	3,250	259	-	3,509
30	30	3	-	33
87	87	4	-	91
75	75	1	2	74
1,520	1,520	44	2	1,562
2,026	2,026	143	2	2,167
6,988	6,988	454	6	7,436⁽³⁾
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון				

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. הרכב הסעיף - מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2012				
רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)		
שווי הוגן ⁽²⁾	הפסדים	רווחים	הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
20,610	8	591	20,027	20,610
של ממשלת ישראל				
917	-	6	911	917
של ממשלות זרות				
729	-	20	709	729
של מוסדות פיננסיים בישראל				
2,567	178	40	2,705	2,567
של מוסדות פיננסיים זרים				
9,754	64	127	9,691	9,754
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
705	3	27	681	705
של אחרים בישראל				
74	2	-	76	74
של אחרים זרים ⁽⁸⁾				
35,356 ⁽³⁾	255	811	34,800	35,356
סך-הכל איגרות חוב				
704 ⁽⁵⁾	-	1	703	704
מניות				
36,060	255 ⁽⁴⁾	812 ⁽⁴⁾	35,503	36,060
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

31 בדצמבר 2012				
הפסדים שטרם מומשו		רווחים שטרם מומשו		עלות מופחתת (במניות-עלות)
שווי הוגן ⁽²⁾	ההתאמות לשווי הוגן	ההתאמות לשווי הוגן		
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,822	-	6	2,816	2,822
של ממשלת ישראל				
4	-	-	4	4
של ממשלות זרות				
19	-	-	19	19
של מוסדות פיננסיים בישראל				
33	16	1	48	33
של מוסדות פיננסיים זרים				
53	-	-	53	53
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
18	2	-	20	18
של אחרים בישראל				
2	1	-	3	2
של אחרים זרים				
2,951	19	7	2,963	2,951
סך-הכל איגרות חוב				
2	3	-	5	2
מניות				
2,953	22 ⁽⁶⁾	7 ⁽⁶⁾	2,968	2,953
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
46,449	283	1,273	45,459	46,001
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, מהתיק לפידיון בעלות מופחתת של 1,250 מיליון ש"ח (כ-335 מיליון דולר) ומהתיק הזמין בשווי שוק של 5,238 מיליון ש"ח (כ-1,403 מיליון דולר).
- (4) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של 641 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפי לדוח רווח והפסד.
- (7) כולל סוכנויות של ממשלת ארה"ב ואיגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב, בסך של 2,016 מיליון ש"ח (ערך במאזן), סווגו מ-"של ממשלות זרות", ל-"של אחרים זרים".
- (8) כולל סוכנויות של ממשלת ארה"ב, בסך של 64 מיליון ש"ח (ערך במאזן), סווגו מ-"של ממשלות זרות", ל-"של אחרים זרים".

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך) א. הרכב הסעיף - מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
2,605	2,605	81	-	2,686
34	34	4	-	38
58	58	1	-	59
1,028	1,028	38	-	1,066
2,170	2,170	97	1	2,266
5,895	5,895	221	1	6,115⁽³⁾

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
16,991	16,844	217	70	16,991
837	833	5	1	837
762	759	11	8	762
2,067	2,369	11	313	2,067
11,842	11,709	161	28	11,842
278	293	8	23	278
199	199	-	-	199
32,976	33,006	413	443	32,976⁽³⁾
658	653	5	-	658 ⁽⁵⁾
33,634	33,659	418⁽⁴⁾	443⁽⁴⁾	33,634

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

א. הרכב הסעיף - מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
ההתאמות לשווי הוגן				
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
3,218	3,210	9	1	3,218
6	6	-	-	6
4	4	-	-	4
45	61	-	16	45
54	54	-	-	54
27	32	-	5	27
10	11	-	1	10
3,364	3,378	9	23	3,364
סך-הכל איגרות חוב				
5	8	-	3	5
3,369	3,386	(6)9	(6)26	3,369
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
42,898	42,940	648	470	43,118
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, מהתיק לפידיון בעלות מופחתת של 1,039 מיליון ש"ח (כ-272 מיליון דולר) ומהתיק הזמין בשווי שוק של 6,860 מיליון ש"ח (כ-1,795 מיליון דולר).
- (4) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של 625 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) סוג מחדש - סוכנויות של ממשלת ארה"ב ואיגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב, בסך של 2,150 מיליון ש"ח (ערך במאזן), סווג מ-"של ממשלות זרות", ל-"של אחרים זרים".
- (8) סוג מחדש - סוכנויות של ממשלת ארה"ב, בסך של 167 מיליון ש"ח (ערך במאזן), סווג מ-"של ממשלות זרות", ל-"של אחרים זרים".

ב. הרכב הסעיף - הבנק

31 בדצמבר 2012				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות	שווי הוגן ⁽²⁾
השווי הוגן				
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפידיון				
איגרות חוב ומלוות:				
3,038	3,038	248	-	3,286
3,038	3,038	248	-	3,286
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפידיון				

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)
ב. הרכב הסעיף - הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2012				
רווח כולל אחר מצטבר				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
16,513	16,049	472	8	16,513
240	234	6	-	240
103	97	6	-	103
702	672	30	-	702
243	231	13	1	243
17,801	17,283	527	9	17,801
סך-הכל איגרות חוב				
4	4	-	-	4
17,805	17,287	527 ⁽³⁾	9 ⁽³⁾	17,805
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

31 בדצמבר 2012				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,759	2,753	6	-	2,759
6	6	-	-	6
15	31	-	16	15
2,780	2,790	6	16	2,780
סך-הכל איגרות חוב				
1	3	-	2	1
2,781	2,793	6 ⁽⁴⁾	18 ⁽⁴⁾	2,781
23,624	23,118	781	27	23,872
סך-הכל ניירות ערך למסחר				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (4) נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך)

ב. הרכב הסעיף - הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	2,605	2,605	81	-
2,686				
2,605	2,605	81	-	2,686
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון				

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
רווח כולל אחר מצטבר				
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	12,947	12,820	193	66
12,947				
של ממשלות זרות	145	143	3	1
145				
של מוסדות פיננסיים בישראל	4	4	-	-
4				
של מוסדות פיננסיים זרים	350	360	10	20
350				
של אחרים בישראל	84	90	2	8
84				
13,530	13,417	208	95	13,530
סך-הכל איגרות חוב				
מניות	12	7	5	-
12 ⁽⁴⁾				
13,542	13,424	213⁽³⁾	95⁽³⁾	13,542
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

3. ניירות ערך⁽¹⁾ (המשך) ב. הרכב הסעיף - הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,800	2,793	8	1	2,800
12	26	-	14	12
2,812	2,819	8	15	2,812
סך-הכל איגרות חוב				
1	4	-	3	1
2,813	2,823	(5)8	(5)18	2,813
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
18,960	18,852	302	113	19,041
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 15.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של כ- 1 מיליון ש"ח.
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד.

ג. מכירת ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון (2011). ברבעון הראשון של שנת 2011 מכרה אי די בי ניו יורק ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2010 הסתכמה בסך של כ-42 מיליון דולר (149 מיליון ש"ח). ניירות הערך האמורים הם מסוג RMBS, שאינם של סוכנויות של ממשלת ארה"ב, אשר סווגו לתיק לפדיון במועד רכישתם, שחלה לגביהם הידרדרות משמעותית באיכות האשראי. ההפסד מהמכירה נרשם בדוחות הכספיים לשנת 2010.

ביום 13 ביולי 2011, מכר אי די בי ניו יורק שני ניירות מסוג CMBS אשר יתרתם המאזנית ליום 30 ביוני 2011 הסתכמה ב-14.3 מיליון ש"ח. ניירות אלה סווגו לפדיון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2010, ומאז חלה לגביהם הידרדרות משמעותית באיכות האשראי ובפרט הידרדרות באיכות ההלוואות המגבות את הניירות (עליה בשיעורי ההלוואות בפיגור ובעומק הפיגור).

ד. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים. תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי אי די בי ניו יורק.

נייר ערך המגובה במשכנתא MBS. סוג של נייר ערך מגובה בנכסים (ABS), המגובה במשכנתא או במאגר של משכנתאות ושבינו משתלמים תשלומים תקופתיים של קרן וריבית. נייר ערך זה ידוע גם כנייר ערך המתייחס למשכנתא או העובר דרך משכנתא.

בהתאם למדיניות של אי די בי ניו יורק, ההשקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא (MBS's) מוגבלת ל-75% מכלל תיק ההשקעות, פרט ל-Ginnie Mae. טרם רכישתם, נעשית הערכה של סיכוני השוק של ניירות ערך אלה, כדי לקבוע את התאמתם להיכלל בתיק ניירות הערך. יתר על כן, נאסרה רכישתן של רצועות מסוימות, בעלות סיכון גבוה.

ניירות ערך מסוג העבר באמצעות Mortgage Pass-Through. נייר ערך המונפק על ידי גוף פיננסי, המהווה אחזקה בחלק יחסי על תיק הלוואות משכנתא של לווים פרטיים. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Ginnie Mae, סוכנות של ממשלת ארה"ב (להלן: "GNMA"), קיימת ערבות של ממשלת ארה"ב. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Freddie Mac או Fannie Mae, סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (Government Sponsored Enterprises; להלן: "GSE"), קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי גופים פיננסיים אחרים, איגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד. המנפיקים הגדולים של הנכסים המאוגחים הינם GSE's, אשר להן דירוג אשראי גבוה. ה-GSE's פועלות בחסות ממשלת ארה"ב והן מפוקחות על ידה, אולם לא קיימת ערבות מוצהרת של ממשלת ארה"ב ל-GSE's.

3. ניירות ערך (המשך)

בהלוואות משכנתא יש זכות בידי הלווה הפרטי לבצע פירעון מוקדם של המשכנתא בכל עת. כתוצאה מכך, קיימת למשקיע חשיפת ריבית (פרעונות מוקדמים), כמו גם חשיפות למצב שוק הנדל"ן ולכלכלה באופן כללי.

התחייבויות משכנתא מובטחות – Collateralized Mortgage Obligation CMO. איגרת חוב מובנית, המגובה על ידי תיק של הלוואות משכנתא של לווים פרטיים בארה"ב. ה-CMO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני או אחרי איגרות אחרות ב-CMO, כך שכל איגרת משקפת משך חיים אחר וסיכון ריבית אחר.

כאשר ה-CMO מונפק על ידי GNMA או GSE's קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד במאגר ההלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ה-CMO מונפק על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד, וקיימת קדימות כללית לאגרות חוב בדירוג גבוה בקבלת הקרן והריבית על פני איגרות חוב, המדורגות נמוך יותר.

CLO. (Collateralized Loan Obligation): איגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

FNMA. (Fannie Mae): חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זו ערבות של ממשלת ארה"ב).

FHLMC. (Freddie Mac): סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זו ערבות של ממשלת ארה"ב).

GNMA. (Ginnie Mae): חברה פדרלית למשכנתאות. איגרות החוב המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

3. ניירות ערך (המשך)

ה. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2012			
עלות מופחתת	לשווי הוגן ⁽¹⁾	לשווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
186	3	189	GNMA
2,434	70	2,504	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC
2,620	73	2,693	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
6,355	50	6,343	ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם
21	1	22	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים
6,376	51	6,365	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים
8,996	124	9,058	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
79	4	83	GNMA
67	4	71	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC
146	8	154	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
1,326	24	1,348	ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם
48	12	60	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים
1,374	36	1,408	סך-הכל ניירות ערך לפידיון מגובי משכנתאות אחרים
1,520	44	1,562	סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך למסחר			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
2	-	2	ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
51	-	51	ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם
53	-	53	סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)
10,569	168	10,673	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
695	3	696	אגרות חוב מובטחות מסוג CLO
695	3	696	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)
11,264	171	11,369	סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

*סכום ההפסד נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערה:

(1) בניירות ערך זמינים למכירה - רווח כולל אחר מצטבר.

3. ניירות ערך (המשך)

ה. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2011			
עלות מופחתת	לשווי הוגן ⁽¹⁾	לשווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
225	8	–	233
ניירות ערך בערבות GNMA			
3,268	76	1	3,343
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
3,493	84	1	3,576
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
8,216	77	27	8,266
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, GNMA או בערבותם			
8,216	77	27	8,266
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים			
11,709	161	28	11,842
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
100	6	–	106
ניירות ערך בערבות GNMA			
102	5	–	107
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
202	11	–	213
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
770	22	–	792
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, GNMA או בערבותם			
56	5	–	61
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
826	27	–	853
סך-הכל ניירות ערך לפידיון מגובי משכנתאות אחרים			
1,028	38	–	1,066
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
3	–	–	3
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
51	–	*–	51
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, GNMA או בערבותם			
54	–	*–	54
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
12,791	199	28	12,962
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			

*סכום ההפסד נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערה:

(1) בניירות ערך זמינים למכירה – רווח כולל אחר מצטבר.

3. ניירות ערך (המשך)

1. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2012				
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה		
הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
68	–	–	–	–
ניירות ערך בערבות GNMA				
98	–	–	–	–
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC				
166	–	–	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
3,349	50	437	12	–
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם				
3,349	50	437	12	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
3,515	50	437	12	–
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)				
ניירות ערך מוחזקים לפידיון				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
228	2	–	–	–
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם				
228	2	–	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
228	2	–	–	–
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)				
ניירות ערך למסחר				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
27	–	14	–	–
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם				
27	–	14	–	–
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)				
3,770	52	451	12	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)				
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)				
אגרות חוב מסוג CLO				
395	2	–	–	–
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)				
395	2	–	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים				
4,165	54	451	12	–

*סכום ההפסד נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך)

31 בדצמבר 2011				
פחות מ- 12 חודשים		12 חודשים ומעלה		
הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן	הפסדים שטרם שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
130	1	-	-	-
130	1	-	-	-
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות				
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
2,622	18	387	9	9
2,622	18	387	9	9
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
2,752	19	387	9	9
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)				
ניירות ערך למסחר				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
23	-	-	-	-
23	-	-	-	-
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)				
2,775	19	387	9	9
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)				

*סכום ההפסד נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

ז. בתיק הזמין למכירה נכללו איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ-4,075 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011: 3,306 מיליון ש"ח). יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 31 בדצמבר 2012, הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-183 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011: כ-344 מיליון ש"ח).

ח. מרבית ההפסדים שטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2012 נובעים מניירות ערך המדורגים כ-"דירוג השקעה", והם מיוחסים למספר גורמים, לרבות שינויים בשיעור ריבית השוק לאחר מועד הרכישה, גידול במרווחים שחל בשוק האשראי לגבי סוגים דומים של ניירות ערך, השפעת השווקים הלא פעילים ושינויים בדירוג ניירות הערך. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעבר זמן פרעונם או כאלה שלגביהם הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות מעריכים כיום שאין סבירות שיצליחו לגבות את כל הסכומים המגיעים להם בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה.

בשנת 2012 נרשמה הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 8 מיליון דולר (28 מיליון ש"ח) [2011: 11 מיליון דולר (42 מיליון ש"ח)].

כיוון שלבנק ולחברות הבת הרלבנטיות יש את היכולת והכוונה להמשיך ולהחזיק בניירות הערך בעלי הפסד שלא מומש עד להתאוששות במחיר השוק (כאשר לגבי איגרות חוב הדבר יכול לקרות רק בעת מועד פדיונם), הבנק וחברות הבת הרלבנטיות אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 31 בדצמבר 2012, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני, פרט לניירות ערך מסויימים, שבגינם נערכה הפרשה לירידת ערך.

ט. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2012 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של Fannie Mae (FHLB), Freddie Mac-1 Mae (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 76 מיליון דולר (284 מיליון ש"ח), לעומת 171 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2011 (653 מיליון ש"ח).

י. הצגה בשווי הוגן. ביתרת ניירות ערך לימים 31 בדצמבר 2012 ו-31 בדצמבר 2011, נכללו ניירות ערך בסך של 38,372 מיליון ש"ח, ו-36,378 מיליון ש"ח, בהתאמה, שהוצגו בשווי הוגן.

3. ניירות ערך (המשך)

יא. מידע לגבי איגרות חוב פגומות – מאוחד

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
במיליוני שקלים חדשים	
82	69

יתרת חוב רשומה של איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי. בדוח לשנת 2012 הבנק מיישם לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר "עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי". מספרי ההשוואה לשנת 2011 סווגו מחדש, ככל שניתן, כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפרטים ראו ביאור 1 ד' 4.3 לעיל.

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי – מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	אנשים פרטיים – אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
2012					
1,477	230	440	2,147	4	2,151
705	–	20	725	1	726
(781)	(7)	(263)	(1,051)	–	(1,051)
241	2	198	441	–	441
(540)	(5)	(65)	(610)	–	(610)
(6)	–	–	(6)	–	(6)
1,636	225	395	2,256	5	2,261
132	–	39	171	–	171
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2012					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
2011					
–	–	–	6,384	–	6,384
–	–	–	(5,543)	–	(5,543)
–	–	–	1,382	–	1,382
1,490	241	492	2,223	– ⁽²⁾	2,223
640	(4)	138	774	4	778
(962)	(7)	(281)	(1,250)	–	(1,250)
309	–	91	400	–	400
(653)	(7)	(190)	(850)	–	(850)
1,477	230	440	2,147	4	2,151
134	–	38	172	–	172
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2011					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

הערות:

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל חובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה - מאוחד

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012					
			אשראי לציבור					
			אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
			אנשים פרטיים - אחר					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	מסחרי	
במיליוני שקלים חדשים								
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾ :								
67,044	4,009	63,035	73,459	4,577	68,882	6,702	35	62,145
שנבדקו על בסיס פרטני								
שנבדקו על בסיס קבוצתי:								
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור								
19,868	-	19,868	19,790	-	19,790	-	19,544	246
38,138	2,683	35,455	36,121	5,097	31,024	11,348	86	19,590
125,050	6,692	118,358	129,370	9,674	119,696	18,050	19,665	81,981
סך-הכל חובות⁽¹⁾								

הפרשה להפסדי אשראי

בגין חובות⁽¹⁾:

1,185	-	1,185	1,366	-	1,366	109	-	1,257
שנבדקו על בסיס פרטני								
שנבדקו על בסיס קבוצתי:								
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור								
230	-	⁽²⁾ 230	226	-	226	-	⁽²⁾ 224	2
564	4	560	498	5	493	247	1	245
1,979	4	1,975	2,090	5	2,085	356	225	1,504
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי								

הערות:

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 15 מיליוני ש"ח (31.12.2011 - 19 מיליוני ש"ח), ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 42 מיליוני ש"ח (31.12.2011 - 32 מיליוני ש"ח).

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

3. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
2012					
982	222	212	1,416	1	1,417
569	(1)	22	590	(1)	589
(627)	(7)	(157)	(791)	-	(791)
185	2	107	294	-	294
(442)	(5)	(50)	(497)	-	(497)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר					
1,109	216	184	1,509		1,509
2012					
117	-	17	134	-	134
2011					
-	-	-	5,290	-	5,290
-	-	-	(4,860)	-	(4,860)
-	-	-	1,062	-	1,062
1,024	233	235	1,492	(2)-	1,492
450	(4)	127	573	1	574
(641)	(7)	(241)	(889)	-	(889)
149	-	91	240	-	240
(492)	(7)	(150)	(649)	-	(649)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר					
982	222	212	1,416	1	1,417
2011					
116	-	19	135	-	135

הערות:

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)4. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל חובות בגינם היא חושבה - הבנק

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012						
			אשראי לציבור						
			אנשים פרטיים – הלוואות לדיור						
			אנשים פרטיים – אחר						
			בנקים וממשלות						
			סך-הכל						
			מסחרי						
			במיליוני שקלים חדשים						
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾ :									
54,132	2,468	51,664	59,669	5,670	53,999	4,190	35	49,774	שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי:									
17,781	–	17,781	17,389	–	17,389	–	17,143	246	שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
13,087	–	13,087	11,016	–	11,016	5,701	64	5,251	קבוצתי אחר
85,000	2,468	82,532	88,074	5,670	82,404	9,891	17,242	55,271	סך-הכל חובות ⁽¹⁾

הפרשה להפסדי אשראי בגין

חובות⁽¹⁾:

816	-	816	973	-	973	56	-	917	שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי:									
222		⁽²⁾ 222	217	-	217	-	⁽²⁾ 215	2	שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
245	1	244	185	-	185	111	1	73	קבוצתי אחר
1,283	1	1,282	1,375	-	1,375	167	216	992	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

הערות:

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 14 מיליוני ש"ח (31.12.2011 - 18 מיליוני ש"ח), שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 37 מיליוני ש"ח (31.12.2011 - 28 מיליוני ש"ח).

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים – המאוחד

31 בדצמבר 2012					
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾			
בפיגור של 90 ימים או 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של יותר מ-90 ימים ⁽⁴⁾	סך-הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבורי-מסחרי					
11	3	5,740	632	84	5,024
3	1	8,106	489	7	7,610
–	1	8,347	420	247	7,680
56	25	37,858	1,470	869	35,519
70	30	60,051	3,011	1,207	55,833
92	592	19,613	–	1,071 ⁽⁶⁾	18,542
53	48	16,823	147	131	16,545
215	670	96,487	3,158	2,409	90,920
–	–	1,267	–	–	1,267
–	–	1,614	–	–	1,614
215	670	99,368	3,158	2,409	93,801
פעילות לווים בחו"ל					
ציבורי-מסחרי					
–	–	7,452	1,511	201	5,740
5	–	14,478	769	286	13,423
5	–	21,930	2,280	487	19,163
8	1	1,279	7	9	1,263
13	1	23,209	2,287	496	20,426
–	–	6,711	–	–	6,711
–	–	82	–	–	82
13	1	30,002	2,287	496	27,219
228	671	119,696	5,445	2,905	111,346
סך-הכל ציבור					
–	–	7,978	–	–	7,978
–	–	1,696	–	–	1,696
228	671	129,370	5,445	2,905	121,020
סך-הכל					

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים – המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2011				
חובות לא פגומים – מידע נוסף				
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים	לא פגומים ⁽³⁾	סך-הכל	לא פגומים
במיליוני שקלים חדשים				
אשראי לציבור				
118	–	63,035	5,570	57,465
שנבדק על בסיס פרטני				
236	447	19,868	–	19,868
הלוואות לדיוור לפי עומק פיגור				
98	110	35,455	41	35,414
שנבדק לפי בסיס קבוצתי אחר				
452	557	118,358	5,611	112,747
סך-הכל ציבור				
–	–	5,052	–	5,052
סך-הכל בנקים				
–	–	1,640	–	1,640
סך-הכל ממשלות				
452	557	125,050	5,611	119,439
סך-הכל				

הערות:

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 2.2.1.4. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום בסך 196 מיליוני ש"ח סווגו כבעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל הלוואות לדיוור בסך 49 מיליוני ש"ח עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

יתרת(2) חובות	יתרת(2) חובות פגומים סך-הכל	יתרת(2) חובות פגומים סך-הכל	יתרת(2) חובות פגומים סך-הכל	יתרת(2) חובות פגומים סך-הכל
פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית(3)	יתרת הפרשה בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית(3)	יתרת הפרשה בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית(3)	יתרת(2) חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
במליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2012				
פעילות לווים בישראל				
ציבורי-מסחרי				
116	36	516	632	4,822
50	13	439	489	2,047
371	67	49	420	827
486	96	984	1,470	7,460
1,023	212	1,988	3,011	15,156
סך-הכל מסחרי				
-	-	-	-	-
75	22	72	147	595
1,098	234	2,060	3,158	15,751
סך-הכל ציבורי- פעילות בישראל				
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,098	234	2,060	3,158	15,751
פעילות לווים בחו"ל				
ציבורי-מסחרי				
647	160	864	1,511	1,960
753	150	16	769	1,003
1,400	310	880	2,280	2,963
7	6	-	7	7
1,407	316	880	2,287	2,970
סך-הכל ציבור פעילות בחו"ל				
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,407	316	880	2,287	2,970
2,505	550	2,940	5,445	18,721
סך-הכל ציבור				
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
2,505	550	2,940	5,445	18,721
סך-הכל בנקים				
סך-הכל ממשלות				
סך-הכל(4)				
מזדה:				
1,118	285	1,137	2,255	
799	91	1,591	2,390	
31 בדצמבר 2011				
2,136	435	3,434	5,570	
סך-הכל ציבור(5)				
מזדה:				
-	-	-	3,049	-
-	-	-	3,045	-

הערות:

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
5,515	6,852	יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים
160	121	סך הכנסות ריבית שנרשמו בגין חובות אלה בפרק הזמן בו סווג כפגומים
65	59	מזה: הכנסות ריבית שנרשמו על בסיס מזומן
356	468	סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות אילו היו חובות אלה צוברים ריבית לפי תנאיו המקוריים

הערה:

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים - מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש - מאוחד

יתרת חוב רשומה				
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ בפיגור			
	שאינו צובר	של 90 ימים	של 30 ימים	צובר ⁽²⁾ לא
	הכנסות ריבית או יותר	ועד 89 ימים	בפיגור	
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2012				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
44	-	3	59	106
בינוי ונדל"ן - בינוי				
216	-	-	99	315
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן				
139	-	-	107	246
שרותים פיננסיים				
363	-	7	292	662
מסחרי - אחר				
762	-	10	557	1,329
סך-הכל מסחרי				
-	-	-	-	-
אנשים פרטיים הלוואות לדיור				
5	-	14	78	97
אנשים פרטיים - אחר				
767	-	24	635	1,426
סך-הכל ציבור- פעילות בישראל				
-	-	-	-	-
בנקים ישראל				
-	-	-	-	-
ממשלת ישראל				
767	-	24	635	1,426
סך-הכל פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
711	-	-	108	819
בינוי ונדל"ן				
79	-	-	66	145
מסחרי אחר				
790	-	-	174	964
סך-הכל מסחרי				
-	-	-	-	-
אנשים פרטיים				
790	-	-	174	964
סך-הכל ציבור- פעילות בחו"ל				
-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל				
-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל				
790	-	-	174	964
סך-הכל פעילות בחו"ל				
1,557	-	24	809	2,390
סך-הכל				
31 בדצמבר 2011				
547	-	11	2,487	3,045
סך-הכל ציבור				

הערות:

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. גילוי נוסף בדבר איכות האשראי

(א) מאפייני הסיכון לפי מגזרי האשראי

(1) אשראי מסחרי

- רגישות למחזוריות הכלכלית המקומית בישראל. בנוסף, נוכח יציאתם של גופים ישראליים גדולים להשקעות מהותיות בחו"ל, עלתה רמת החשיפה למשברים גלובליים;
- רגישות לשינויים בצריכה הפרטית;
- חשיפה לתחרות מחו"ל;
- לאור הריכוזיות הגבוהה של מבנה הבעלות והשליטה על החברות במשק - האשראי מאופיין בריכוזיות גבוהה ברמת קבוצות הלווים הגדולות. כמו כן, מבנה קבוצות ההחזקה ונטילת חוב במספר רמות בחברות ההחזקה מעלים את סיכון האשראי ואת פגיעותן של חברות אלו. בתקופה האחרונה, בלטו מספר הסדרי חוב וקיימת אי ודאות ביחס ליכולתן של חברות שגייסו חוב, שלמולו אין תזרים, למחזר חובות אלו.

(2) אשראי לאנשים פרטיים - הלוואות לדיור

- הלוואות בשיעור מימון גבוה מהוות מוקד סיכון בעת ירידה בערך הבטוחה מתחת ליתרת ההלוואה. מדיניות החיתום בבנק מגבילה את שיעור המימון בעת מתן האשראי;
- רגולציה עתידית עלולה להגביל את יכולת מימוש הנכסים/בטוחות ומפחיתה את יכולת ההסתמכות של הבנק עליהם.

(3) אשראי לאנשים פרטיים - אחר

- החשיפה בתחום האשראי הקמעונאי מושפעת מגורמים מקרו כלכליים.
- התעצמות התחרות במערכת הבנקאית בשנים האחרונות עלולה להוביל לשחיקת מרווחים, ירידה באיכות הלווים וכפועל יוצא מכך, להגברת סיכון האשראי. מדיניות האשראי אינה מאפשרת כיום מתן אשראי ללקוחות עם דירוגים פנימיים נמוכים, ובכך היא ממתנת סיכונים אלו.

(ב) אינדיקציה לאיכות האשראי

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012			
	סך - הכל	אנשים פרטיים - אחר סך - הכל	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי
שיעור יתרת אשראי לציבור תקין מיתרת אשראי לציבור	93.3%	93.0%	94.5%	91.5%
שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי שאינו פגום מיתרת אשראי לציבור	2.0%	2.4%	5.5%	2.1%
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור	4.7%	4.5%	-	6.5%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור	1.7%	1.7%	1.1%	1.8%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי בעייתי (למעט נגזרים ואיגרות חוב)	23.2%	23.2%	21.0%	19.8%

במהלך 2012 חלה ירידה בשיעור האשראי התקין לציבור, אשר עמד על 93.0% לעומת 93.3% בסוף שנת 2011. האשראי הפגום כשיעור מסך האשראי לציבור קטן במהלך 2012. האשראי הפגום נובע ברובו מהמגזר המסחרי. כלל האשראי הלא תקין לציבור (פגום ושאינו פגום) גדל במהלך 2012, והיווה כ-7% מסך האשראי לציבור, בהשוואה ל-6.7% בסוף שנת 2011. שיעור האשראי הלא תקין לציבור עמד על כ-8.6% במגזר המסחרי (רובו פגום) לעומת כ-7.6% אצל האנשים הפרטיים (ללא הלוואות לדיור), ו-5.5% בהלוואות לדיור.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. גילוי נוסף בדבר איכות האשראי

(ג) מדיניות ונהלים לקביעת הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע מדיניות ספציפית ונהלים לאיתור, סיווג וטיפול, שנועדו להבטיח את נאותות ההפרשה. התהליכים שהוגדרו במדיניות הבנק מיושמים בעקביות בקרב כל נוטלי הסיכונים בבנק ובמעגלי הבקרה. המדיניות והנהלים נכתבו בהלימה ועל בסיס הדרישות הרגולטוריות בהוראות והנחיות הפיקוח על הבנקים. הנהלים מתעדכנים בהתאם לשינויים בהוראות הרגולציה.

תהליכים וכלים לאיתור זיהוי חובות בעייתיים. בבנק מוגדרים תהליכים לאיתור חולשות בתיקי לווים. התהליכים כוללים שימוש במודלים ממוכנים לזיהוי מוקדם של תסמינים שליליים, בהם: מודל "קרדיט סקורינג", מודל "דירוג חבות", מערכת "אורות אדומים", דוחות חריגים וכיוצא ב'. בנוסף, הוגדרו תהליכים של סריקה שוטפת של תיקי הלווים על ידי הגורם העסקי האחראי, דיון שוטף בועדות האשראי וסריקות על ידי יחידות הבקרה השונות.

מסלולי בחינה לחוב. לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית שאומצה, ראו ביאור 1.

קריטריונים לסיווג חובות כבעייתיים. תהליך סיווג החובות בבנק מתבצע תוך שילוב בין קריטריונים כמותיים לבין קריטריונים איכותיים. בהחלטה באם לסווג חוב כבעייתי נלקחים בחשבון מכלול הגורמים הרלוונטיים לסיכויי הגבייה של החוב, לרבות גורמים כלכליים, סביבתיים וענפיים. כמו כן, מוגדרים במדיניות התנאים להחזרת חוב מסיווג פגום והתנאים להגדרת חוב פגום בארגון מחדש כצובר ריבית. בשנת 2012 בוצעו שינויים במדיניות ונהלי הבנק לטיפול בחובות בעייתיים. שינויים אלו נובעים מהנחיות ו"שאלות ותשובות" שפרסם הפיקוח על הבנקים. שינויים אלו כוללים את הרחבת התהליכים לאיתור זיהוי חובות בעייתיים, שילוב קריטריונים נוספים לסיווג חובות, אפיון סוגי החובות הפגומים, עדכון המתודולוגיה למחיקה חשבונאית ועדכון המתודולוגיה לקביעת שווי הוגן של בטחונות לצורך קביעת הפרשה ומחיקה. כמו כן, הורחבו הבקורות לתיעוד תהליכי הסיווג, ההפרשה והמחיקה.

כמו כן, בוצע כיול ועדכון למודל לפיו נקבעת ההפרשה הקבוצתית לחובות תקינים וחובות בעייתיים לא פגומים.

להרחבה בדבר המדיניות החשבונאית, ראו ביאור 1.

(ג) גילוי על איכות האשראי

הבנק עוקב באופן שוטף אחר איכות תיק האשראי באמצעות תהליכים שיטתיים לסריקה ואיתור חובות בעייתיים וחובות בעלי סימנים מוקדמים אשר עלולים להפוך בעתיד לחובות בעייתיים. התהליכים כוללים מודלים ומערכות מידע לזיהוי תסמינים שליליים, סריקה שוטפת של הלווים, דיון שוטף בועדות האשראי ופעילות מעקב על ידי יחידות הבקרה השונות. לבנק מדיניות אשראי הנוגעת, בין היתר, למעקב אחר איכות האשראי. בנוסף, קיימים בבנק תהליכי עבודה לגבי אופן הטיפול באשראי, המתעדכנים במידת הצורך.

(1) תהליכים באשראי מסחרי

מתבצע מעקב שוטף וניטור רבעוני שיטתי לאיתור תסמינים שליליים ונערכות בדיקות על רקע אינדיקציות שליליות. בנוסף, תיקי הלווים נידונים מעת לעת ונבחן הצורך להכניס לווה לרשימת מעקב או לסווג את החוב שלו. רשימות מעקב הן תהליך תומך במסגרת הכוללת של איתור וסיווג חובות בעייתיים בשלב מקדמי של זיהוי תסמינים שליליים בתיקי לווים.

כמו כן, מופקים דוחות חריגים תקופתיים שונים ומבוצע מעקב אחר הטיפול בממצאים. דוחות אלה משמשים ככלי עזר לאיתור לקוחות עם תסמין שלילי.

מתקיימת הערכת סיכון תקופתית במערכת ממחושבת ועדכון דירוג הסיכון בהתאם לנסיבות מוגדרות. הדירוג נקבע על ידי הגורם העסקי, משמש להערכת סיכון האשראי של הלקוח ומספק מדד השוואתי בין כלל הלווים. ציון הדירוג קובע את איכות חבותם של לווים על בסיס סיכונים ענף ופעילות, סיכונים מבניים-ניהוליים, עמידת הלווה בתנאים, היקף וטיב הביטחונות ומדדים פיננסים שונים. סבירותו נבחנת על ידי גורמים בבנק שאינם מעורבים בהעמדת האשראי ובניהולו, וככאלה נחשבים כבלתי תלויים.

בנוסף, לעסקים קטנים קיימת מערכת הנמצאת כעת בשלבי פיתוח והינה על בסיס פלטפורמת מערכת הקרדיט סקורינג לאנשים פרטיים.

כמו כן, קיים מעגל בקרה נוסף – בקרת אשראי וביקורת פנים. התהליך מתקיים בכל רובדי האשראי.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. גילוי נוסף בדבר איכות האשראי (המשך)

(2) תהליכים באשראי לאנשים פרטיים

- דירוג אשראי (credit acoring) – מודל המשמש את הסניפים לקביעת דירוג וקבלת המלצה למתן אשראי, שנועד לחזות את הסיכוי ל"כשל" של לקוח פרטי על בסיס מגוון משתנים מסבירים. תוצאות המודל משמשות כפרמטר במערכת אורות אדומים;
- אורות אדומים – מערכת ממוכנת לזיהוי תסמינים שונים בחשבונות הלקוח, המעידים על אפשרות של הרעה במצבו. המערכת מפיקה דוחות בקרה ודוחות ניהוליים למעקב. חשבונות ספציפיים מועברים לטיפול של יחידה ייעודית לצורך החזרת הפעילות התקינה בחשבון או העברת הטיפול לגביה וסיווג החוב;
- בקורות עומק – בקורות מדגמיות לכל סניפי הבנק;
- גורמי הבקרה דוגמים ובוחנים חשבונות (בעלי תסמינים שליליים ובחשבונות בהם לא זוהו אינדיקציות שליליות) ומעבירים הערות בדבר איכות וסבירות האשראי שניתן;
- דוחות חריגים, דוחות חייבים בפילוחים שונים, דוחות סמנים בעייתיים ועוד;
- מודל דירוג בקשות אשראי למשכנתאות – המודל מדרג עסקאות חדשות על בסיס הסיכוי לכשל על בסיס מאפייני הלווה, העסקה והנכס;
- תחקירי הפקת לקחים מאירועי כשל – התבוננות בתהליכים ותוצאותיהם, ניתוח והטמעת מסקנות ולקחים שניתן להפיק מהם. התהליך קיים בכל רובדי האשראי.

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV), סוג החזר וסוג ריבית

יתרת הלוואות לדירוג				
סך-הכל	מזה: ⁽¹⁾	מזה: בולט ריבית	מזה: בולט	מזה: בולט
סיכון	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
אשראי חוץ	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
מאזני	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2012				
275	5,846	224	10,866	עד 60%
71	4,876	122	8,879	מעל 60%
1,204	309	303	347	
1,550	11,031	649	20,092	
סך-הכל				
31 בדצמבר 2011				
2,359	12,307	871	20,075	
סך-הכל				

הערה:

(1) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך) ג. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה

1. המאוחד

31 בדצמבר						
2011			2012			
סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי
חוץ מאזני ⁽⁷⁾	אשראי ⁽⁶⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾	לווים ⁽²⁾	אשראי ⁽¹⁾	לווים ⁽²⁾	חוץ מאזני ⁽⁷⁾
במיליוני שקלים חדשים						
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים						
עד 10	1,163,830	3,264	1,549	808,642	1,730	1,425
מעל 10	384,585	2,490	3,934	338,635	2,151	2,896
עד 20	249,476	3,602	4,288	250,017	3,460	3,752
מעל 20	133,303	4,142	3,438	147,780	4,580	3,430
עד 40	48,126	3,684	1,676	59,239	4,520	2,047
מעל 40	27,078	4,752	1,026	31,012	5,413	1,607
עד 60	22,687	8,534	1,292	22,390	8,677	1,863
מעל 60	15,905	10,953	1,811	13,594	9,878	1,486
עד 80	3,749	4,567	936	3,319	4,209	935
מעל 80	2,519	5,372	1,334	2,350	5,329	1,311
עד 100	1,181	5,074	1,729	1,182	5,158	1,642
מעל 100	1,009	9,550	2,931	948	9,435	2,633
עד 120	574	11,258	4,024	515	10,786	3,801
מעל 120	632	30,912	13,660	595	29,631	13,898
עד 140	41	8,567	2,901	46	8,186	4,157
מעל 140	18	6,682	2,758	16	6,357	2,145
עד 160	2	1,311	585	6	3,620	2,335
מעל 160	1	939	373	-	-	-
עד 180	-	-	-	-	-	-
מעל 180	-	-	-	-	-	-
עד 200	1	2,424	-	-	-	-
מעל 200	-	-	-	-	-	-
עד 220	2	8,326	-	3	13,156	-
מעל 220	-	-	-	-	-	-
סך-הכל	2,054,719	136,403	50,245	1,680,289	136,276	51,363

הערות:

- (1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לניכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה (לא כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים ליום 31.12.2012 - 4,424 מיליון ש"ח, ליום 31.12.2011 - 4,831 מיליון ש"ח)
- (4) המאוחד לפי איחוד ספציפי.
- (5) תקרת האשראי במדרגה העליונה: 4,403 מיליון ש"ח (2011: 5,544 מיליון ש"ח).
- (6) סוג מחדש, על מנת לכלול סוכנויות של ממשלת ארה"ב, איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב.
- (7) סוג מחדש, על מנת לכלול ב"סיכון אשראי חוץ מאזני" ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות וכן עסקאות מסוימות בנגזרין ואגרות חוב בסך כולל של 1,181 מיליון ש"ח.

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

2. הבנק

31 בדצמבר						
2011			2012			
סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי	מספר	סיכון אשראי
חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽³⁾
במיליוני שקלים חדשים						
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים						
עד 10	279,660	1,776	526	177,268	325	467
מעל 10	119,910	919	1,395	114,941	666	1,012
עד 20	109,115	1,638	2,090	124,131	1,612	1,864
מעל 20	77,323	2,501	2,148	96,205	3,085	2,231
עד 40	35,810	2,648	1,401	48,304	3,550	1,777
מעל 40	20,120	3,487	827	24,586	4,228	1,403
עד 150	18,169	6,831	1,080	18,320	7,143	1,670
מעל 150	13,365	9,102	1,569	11,333	8,209	1,278
עד 600	2,747	3,249	740	2,432	3,030	754
מעל 600	1,668	3,362	1,073	1,585	3,437	1,064
עד 2,000	887	3,312	1,563	873	3,445	1,466
מעל 2,000	645	5,857	2,246	586	5,501	1,924
עד 20,000	301	5,783	2,695	303	6,109	2,564
מעל 20,000	309	17,022	6,870	303	17,114	6,643
עד 400,000	34	6,947	2,665	44	8,130	3,936
מעל 400,000	17	6,600	2,567	11	3,915	1,849
עד 800,000	2	1,311	498	6	3,619	2,249
מעל 800,000	680,082	82,345	31,953	621,231	83,118	34,151

הערות:

- (1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לניכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (4) תקרת האשראי במדרגה העליונה: 1,312 מיליון ש"ח (2011: 1,146 מיליון ש"ח).

4. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. מידע בדבר רכישות ומכירות של חובות

להלן פרטים בדבר תמורה ששולמה או התקבלה עבור רכישה או מכירה של הלוואות:

2011				2012			
סך הכל	אחר	לדיוור	מסחרי	סך הכל	אחר	לדיוור	מסחרי
במיליוני שקלים חדשים							
-	-	-	-	-	-	-	-
1,895	-	-	1,895	-	-	-	-

פרטים נוספים:

שנת 2011. בגין מכירת תיק אשראי מסויים של הבנק, בהיקף כולל של כ-910 מיליון ש"ח, רשם הבנק רווח בסכום של כ-53 מיליון ש"ח, כרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

יתרת האשראי שנכלל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011, בגין תיקי אשראי שנמכרו בשנה זו, מסתכמת בכ-547 מיליון ש"ח.

שנת 2012. בשנת 2012 לא נמכרו תיקי אשראי של הבנק.

5. אשראי לממשלות

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
1,614	1,591	1,614	1,591
82	49	–	25
1,696	1,640	1,614	1,616

הערה:

(1) כולל אשראי לממשלות זרות במאוחד – בסך 82 מיליון ש"ח (2011: 23 מיליון ש"ח). בבנק – אין יתרה.

6. השקעות בחברות מוחזקות

א. המאוחד

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
חברות כלולות	חברות מאוחדות	חברות כלולות	חברות מאוחדות
במיליוני שקלים חדשים			
השקעות			
1,720	–	1,720	1,586
4	–	4	5
4	–	4	5
1,724	–	1,724	1,591
מזה:			
1,097	–	1,097	1,007
21	–	21	(25)
3	283	3	283
–	142	–	142
1,624	–	1,624	1,538
1,446	–	1,446	900

הערות:

- (1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.
- (2) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות מוצגות בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (4) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. הבנק

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2012		
סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני שקלים חדשים					
השקעות					
7,793	(2)6,219	(4)(3)(2)1,574	8,153	6,447	1,706
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין) ⁽¹⁾					
השקעות אחרות:					
1,283	1,283	–	1,021	1,021	–
בכתבי התחייבות נדחים ובשטרי הון					
2	–	2	2	–	2
הלוואות בעלים					
1,285	1,283	2	1,023	1,021	2
סך-כל ההשקעות האחרות					
9,078	7,502	1,576	9,176	7,468	1,708
סך-כל ההשקעות					
מזה:					
4,567	(2)3,518	(4)(3)(2)1,049	4,727	3,592	1,135
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992					
סעיפים שנצברו בהון מ-1 בינואר 1992:					
(100)	(75)	(4)(2)(25)	59	38	21
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו					
(4)	(4)	–	(81)	(81)	–
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
32	32	–	32	32	–
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)					
(8)	(8)	–	(10)	(10)	–
התאמות נטו גידורי תזרים מזומנים					
פרטים בדבר מוניטין:					
285	282	3	285	282	3
הסכום המקורי					
142	142	–	142	142	–
ערך בספרים					
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:					
1,538	–	(4)(3)(2)1,538	1,624	–	1,624
הערך בספרים					
900	–	900	1,446	–	1,446
שווי השוק					

הערות:

- (1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

חלק של הבנק ברווחים או הפסדים של חברות מוחזקות

הבנק			המאוחד		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות) ⁽³⁾					
(4)423	(4)937	759	(4)114	(4)130	201
(17)	(3)	(113) ⁽⁵⁾	(3)	–	(113) ⁽⁵⁾
406	934	646	111	130	88
הפרשה למסים:					
37	26	23	–	–	–
(4)61	(4)32	(4)	(4)61	(4)29	(16)
(24)	58	19	(61)	29	(16)
סך-כל ההפרשה למסים (חיסכון במס)					
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות) ⁽³⁾					
(4)430	(4)876	627	(4)172	(4)101	104

הערות:

- (1) מסים שוטפים בגין אי די בי ניו יורק, בהתאם להסכם עם רשויות המס – ראו ביאור 29 יג' להלן.
- (2) כולל הגדלת (הקטנת) עתודה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי: 2012 – (16) מיליון ש"ח, 2011 – 29 מיליון ש"ח ו- 2010 – (61) מיליון ש"ח. כולל גם הפרשה למס בגין אפשרות מכירת החזקות: 2012 – 14 מיליון ש"ח.
- (3) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
- (4) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (5) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3).
- (6) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		ההשקעה במניות			
		לפי שווי מאזני ⁽¹⁾		לפי שווי שוק					
		2011	2012	2011	2012				
1. חברות בת מאוחדות									
Discount Bancorp, Inc ⁽²⁾	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	23	24	-	-
Israel Discount Bank of New York ⁽³⁾	בנק מסחרי, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	3,101	2,994	-	-
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	בנק מסחרי	100.00	100.00	100.00	100.00	1,889	1,764	-	-
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ⁽⁴⁾	שירות כרטיסי אשראי	71.83	71.83	79.00	79.00	635	774 ⁽¹⁵⁾	-	-
דיסקונט ליסינג בע"מ	החכרת ציוד	100.00	100.00	100.00	100.00	110	109	-	-
דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ	חברה לחיתום והשקעות	100.00	100.00	100.00	100.00	(53)	(37)	-	-
דיסקונט מנפיקים בע"מ ⁽¹⁴⁾	הנפקת ניירות ערך	100.00	100.00	100.00	100.00	61	59	-	-
IDB (Swiss) Bank Ltd	בנק מסחרי, שוויץ	100.00	100.00	100.00	100.00	215	211	-	-
חברות המוחזקות על ידי Israel Discount Bank of New York:									
Discount Bank (Latin America) ⁽⁵⁾	בנק מסחרי, אורוגוואי	100.00	100.00	100.00	100.00	289	270	-	-
IDBNY Realty (Delaware), Inc ⁽⁵⁾	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	1,794	1,837	-	-
IDB Realty LLC ⁽⁶⁾	חברת השקעות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	6,644	6,729	-	-
חברה המוחזקת על ידי דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ:									
פרינט א.ק. תקשורת בע"מ ⁽¹⁷⁾	חברת אחזקות	100.00	100.00	100.00	100.00	145	74	-	-
חברות המוחזקות על ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ:									
דיינרס (קלוב) ישראל בע"מ ⁽¹⁵⁾	שירות כרטיסי אשראי	51.00	51.00	51.00	51.00	145	115	-	-
כאל (מימון) בע"מ	מתן אשראי	100	100	100	100	114	63	-	-
2. חברות כלולות									
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ⁽⁷⁾									
בנק מסחרי		26.45	26.45	26.45	26.45	1,624 ⁽¹³⁾	1,538 ⁽¹²⁾	1,446 ⁽²⁰⁾	900

הערות:

- (1) לרבות יתרות עודפי עלות מיוחסים ומוניטין.
- (2) חברת אחזקות בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק המחזיקה במניות של Israel Discount Bank of New York בבעלות ובשליטה
- (3) החברה מוחזקת על ידי Discount Bancorp, Inc.
- (4) לפרטים בדבר ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, ראו ביאור 19 ג' 9 להלן.
- (5) כלול בדוחות הכספיים של Israel Discount Bank of New York. ההשקעה בחברה זו ותרומתה לרווח הנקי אינן מנוכות מההשקעה ומהתרומה לרווח של Israel Discount Bank of New York.
- (6) כלול בדוחות הכספיים של IDBNY Realty (Delaware), Inc. ההשקעה בחברה זו ותרומתה לרווח הנקי אינן מנוכות מההשקעה ומהתרומה לרווח של IDBNY Realty (Delaware), Inc.

מזה: יתרת עודף עלות		השקעות הוניות אחרות		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק ⁽¹⁸⁾		מזה: הפסד מירידת ערך		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽⁹⁾		ערבויות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה	
2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים													
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	288	-	326	122	-	-	-	-	(96)	(144)	-	-
-	-	82	83	162	191	-	-	-	150	38	123	-	-
(9)142	(9)142	17	36	100	106	-	-	140	209	-	-	15	42
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	190	190	6	(19)	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	84	3	2	-	-	3	-	-	-	-	-
-	-	-	-	5	(7)	(3)	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	48	(19)21	-	-	-	-	(4)	(6) ⁽¹⁹⁾	-	-
-	-	-	-	162	(5) ⁽¹⁹⁾	-	-	-	-	(2)	(45) ⁽¹⁹⁾	-	-
-	-	-	-	544	(19)48	-	-	-	-	(71)	(212) ⁽¹⁹⁾	-	-
-	-	531	531	69	75	-	-	-	-	(4)	(4)	-	-
-	-	-	-	28	29	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	28	90	35	17	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	(13)56	(10)99	(16)20	(13)113	-	-	11	(19)(16)20	-	-

- (7) לפרטים בדבר הסכם עם פי.בי. השקעות בדבר המשך החזקת הבנק בבנק הבינלאומי, בדבר מתווה לירידה בהחזקות ובדבר הפקדת חלק מהמניות בידי נאמן, ראו סעיף ה' להלן.
- (8) לרבות התאמות מתרגום של יחידות בעלת מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") והתאמות בגין הצגת ניירות ערך מסויימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.
- (9) מוויטין.
- (10) כולל הגדלת (הקטנת) עתודה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי: 2012 - (16) מיליון ש"ח, 2011 - 29 מיליון ש"ח.
- (11) כלול בנכסים בלתי מוחשיים ומוויטין, ראו ביאור דא.
- (12) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור ד' 18.7.
- (13) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור ה' 6 (3).
- (14) ביום 11 בנובמבר 2012, בהמשך למיזוג בין בנק"ש לבין הבנק, מוזגה בדמ"ש הנפקות בע"מ עם ולתוך דיסקונט מנפיקים בע"מ.
- (15) לפרטים בדבר החזקת אמצעי שליטה בדיוורס ובדבר אופציית put של המחזיקים האחרים, ראו ביאור א' 33 להלן.
- (16) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור ד' 2.2.
- (17) לפרטים בדבר החלטה למיזוג פרינט א.ק. תקשורת בע"מ עם ולתוך דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, ראו ביאור ו' 6.
- (18) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור ג' 1.5.
- (19) הירידה החדה בתרומה לרווח, בשנת 2012 לעומת 2011, נובעת מהצגת הפרשי השער בקרן מהפרשות תרגום, החל מיום 1 בינואר 2012, ראו ביאור ד' 1.2.
- (20) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור ג' 1.8.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ד. מידע תמציתי בנושא חברות כלולות

1. מידע תמציתי על המצב הכספי – הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הון המיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	הון המיוחס לבעלים של החברה	סך התחייבויות החברה	סך נכסים	שיעור בעלות	
במיליוני שקלים חדשים			באחוזים		
209	6,563	98,615	105,387	26.45	31.12.2012
(2)(1) 185	(2)(1) 5,810	(2)(1) 95,118	(2)(1) 101,113	26.45	31.12.2011

2. מידע תמציתי על תוצאות הפעילות – הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

רווח שמיחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	רווח שמיחס לבעלים של החברה	רווח נקי	שיעור בעלות	
במיליוני שקלים חדשים			באחוזים	
22	577	599	26.45	שנת 2012
(1) 19	(1) 480	(1) 499	26.45	שנת 2011
(1) 20	(1) 438	(1) 458	26.45	שנת 2010

הערות:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.

ה. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("הבנק הבינלאומי")

(1) חתימת הסכם עם פיבי אחזקות. ביום 28 במרס 2010, נחתם הסכם בין הבנק לבין פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ (להלן: "פיבי אחזקות"), ביחס

להחזקותיו בבנק הבינלאומי הראשון.

להלן עיקרי ההסכם:

- בהסכם נקבעו תנאים מתלים לכניסתו לתוקף (להלן: "התנאים המתלים"), אשר הינם: קבלת אישור המפקח על הבנקים ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים להסכם ("האישורים הרגולטוריים"), וזאת עד תום 150 ימים מיום החתימה על ההסכם; וכן השלמת חלוקה של דיבידנד במזומן על ידי הבנק הבינלאומי לבעלי מניותיו בסכום של 800 מיליון ש"ח, אשר מקורו בעודפים אשר נצברו על ידי הבנק הבינלאומי, על פי דוחותיו הכספיים, עד ליום 31 בדצמבר 2005 (להלן: "החלוקה");
- הוסכם כי פיבי אחזקות תפעל כמיטב יכולתה לביצוע מהלך של איחוד הון מניות בבנק הבינלאומי, שבעקבותיו כל המניות בהונו של הבנק הבינלאומי יהיו מסוג אחד בלבד ויקנו זכויות הצבעה שוות;
- בנק דיסקונט יצביע בעד ההשלמה של מהלך איחוד ההון, באסיפות הכלליות של הבנק הבינלאומי, וזאת בכפוף לקבלת האישורים הרגולטוריים להסכם וכן להתקיימות התנאים שנקבעו בהסכם, בין היתר, להשלמת החלוקה בפועל או לקבלת אישור לפיו התקיימו כל ההליכים והתקבלו כל האישורים לחלוקה;
- בסמוך לאחר השלמת איחוד ההון, בנק דיסקונט יפקיד בידי נאמן כמות מניות של הבנק הבינלאומי, שזכויות ההצבעה הצמודות להן (מתוך כלל זכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי) עולות על שיעור זכויות ההצבעה שהחזיק בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי במועד חתימת ההסכם (להלן: "המניות המופקדות"), וזאת על פי הסכם נאמנות שיאושר על ידי המפקח על הבנקים. בנק דיסקונט או הנאמן ימנעו מלהפעיל את זכויות ההצבעה הצמודות למניות המופקדות. הנאמן יעביר לבנק דיסקונט כל דיבידנד וכל הטבה כספית או אחרת, מכל סוג שהוא, אשר יתקבלו על ידו בגין המניות המופקדות מיד עם קבלתם (למעט מניות הטבה או מניות הנובעות מאיחוד או חלוקה של המניות המופקדות או מניות הנובעות מניירות ערך המירים למניות, שינפיק הבנק הבינלאומי בגין המניות המופקדות. מניות אלה יוותרו בידי הנאמן ויהוו חלק בלתי נפרד מן המניות המופקדות, לכל דבר ועניין). הנאמן ישחרר את המניות המופקדות מהנאמנות במקרה שבו שיעור זכויות ההצבעה של בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי יהיה נמוך משיעור זכויות ההצבעה שהיה קיים במועד חתימת ההסכם (11.09%) לצורך השלמתו לשיעור זכויות ההצבעה שהיה קיים במועד חתימת ההסכם או לצורך העברת המניות המופקדות או חלקן לצד שלישי;

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

- בכפוף להתקיימות התנאים המתלים להסכם ובכפוף להשלמת איחוד ההון, עד תום ששה חודשים ממועד השלמת איחוד ההון, בנק דיסקונט יפעל לשם מכירת 6% מאחזקותיו בהון ובזכויות ההצבעה של הבנק הבינלאומי לצדדים שלישיים, ובלבד שתנאי השוק יאפשרו מכירה במחיר שאינו נמוך משווי השקעה של המניות הנמכרות בדוחותיו הכספיים של בנק דיסקונט;
 - הוסכם כי עד למועד הקובע, כמשמעותו להלן, בנק דיסקונט יהיה רשאי לרכוש ניירות ערך נוספים במסגרת כל הצעת זכויות של הבנק הבינלאומי לבעלי מניותיו, ובלבד שמניות נוספות שירכשו על ידו, אם וככל שירכשו, יופקדו בידי הנאמן ויחולו לגביהן כל ההוראות שיחולו על המניות המופקדות כאמור לעיל;
 - החל מהמועד בו יתקיימו כל התנאים המתלים להסכם, יבוטל ההסדר הקיים בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט, לעניין זכות סירוב ראשונה לרכישת מניות של הבנק הבינלאומי, וכל העברה או מכירה של מניות הבנק הבינלאומי על ידי פיבי אחזקות או על ידי בנק דיסקונט לא תהא כפופה לזכות כאמור;
 - החל מהמועד בו יתקיימו כל התנאים המתלים להסכם ועד ליום 31 בדצמבר 2013 (להלן: "המועד הקובע"), יהיה בנק דיסקונט זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למיני רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין מועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט (בכפוף להוראות בדבר מניעת ניגוד עניינים), ללא קשר למספר המניות המוחזקות על ידי בנק דיסקונט. לאחר המועד הקובע, יבוטל ההסדר הקיים בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט, לרבות ההסדר בקשר לדירקטורים המומלצים על ידי בנק דיסקונט. בהסכם נקבעו תנאים מסויימים, שבהתקיימם ידחה המועד הקובע. בהתאם, המועד הקובע נדחה ליום 13 במרס 2014.
- לפרטים בדבר אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים, ראו להלן.
- חלוקת דיבידנד.** ביום 6 בספטמבר 2010, קיבל הבנק מהבנק הבינלאומי דיבידנד במזומן בסך של 212 מיליון ש"ח במסגרת חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי בהיקף כולל של 800 מיליון ש"ח.
- איחוד הון.** המועד הקובע לאיחוד ההון היה ביום 19 בספטמבר 2010, והחל מיום 20 בספטמבר 2010 נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב רק מניות בנות 0.05 ש"ח של הבנק הבינלאומי. עם השלמת מהלך איחוד ההון של הבנק הבינלאומי, עלה שיעור החזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי ל-26.4% בהצבעה. בהתאם להוראות ההסכם, הפקיד הבנק בידי נאמן מניות בבנק הבינלאומי המעניקות לו זכויות הצבעה מעבר לשיעור של 11.09%.
- יצוין כי בשלב זה הבנק טרם מכר 6% ממניות הבינלאומי, מן הטעם שלא התקיימו תנאים המאפשרים מכירה במחיר שאינו נמוך משווי המניות בספרי הבנק.
- אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.** ביום 17 באוגוסט 2010 התקבלו אישור המפקח על הבנקים להסכם ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "הממונה") ל"מיזוג חברות" על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, הנובע מן המהלך של איחוד הון המניות שיבוצע על ידי הבנק הבינלאומי. הצדדים להסכם אישרו כי בקבלת אישור המפקח ואישור הממונה, כאמור לעיל, נתקיימו התנאים המתלים שנקבעו בהסכם לענין זה.
- באישור המפקח על הבנקים להסכם נקבע, כי אם הבנק הבינלאומי יציע בעתיד זכויות לכל בעלי מניותיו ואם הבנק יבקש להשתתף בהצעה כאמור, ידון המפקח על הבנקים בבקשה שתוגש על ידי הבנק, באותה עת.
- באישור הממונה נקבע, בין היתר, כי על הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי לשיעור שיפחת מ-10% מהון המניות המונפק של הבנק הבינלאומי עד ליום 31 בדצמבר 2015 או עד לתום 5 שנים ממועד איחוד הון המניות של הבנק הבינלאומי, לפי המוקדם, ובנוסף לרדת בשיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי לשיעור החזקה שיפחת מ-5% מהון המניות המונפק של הבנק הבינלאומי, עד ליום 31 בדצמבר 2017 או עד לתום 7 שנים ממועד השלמת איחוד הון המניות של הבנק הבינלאומי, לפי המוקדם. לחילופין, על הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי לשיעור שיפחת מ-5% מהון המניות המונפק של הבנק הבינלאומי, עד ליום 31 בדצמבר 2016 או עד לתום 6 שנים ממועד השלמת איחוד הון המניות של הבנק הבינלאומי, לפי המוקדם. בנוסף, נקבע באישור הממונה כי אם הבנק לא ירד בשיעור החזקותיו, עד לתום התקופות האמורות לעיל, לפי הענין, אזי החלק העודף של המניות בהון של הבנק הבינלאומי, שיוחזקו על ידי הבנק אחרי המועדים המפורטים לעיל, ימכר על ידי נאמן שימונה לכך, וזאת על פי הסדרים שנקבעו לענין זה באישור הממונה. בנוסף, נקבע כי הבנק לא ירכוש מניות בבנק הבינלאומי או כל זכות בבנק הבינלאומי בדרך אחרת, אלא אם ניתן לכך אישור הממונה, מראש ובכתב.
- ביום 6 בספטמבר 2010, בעקבות השלמת החלוקה והתשלום בפועל של דיבידנד בהתאם להסכם ובהמשך לאישורים הרגולטוריים שהתקבלו בהקשר להסכם, התקיימו התנאים המתלים וההסכם נכנס לתוקף.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

יצוין כי בעקבות גיבוש ההסכמות עם פיבי אחזקות, עורך הבנק הפרשה למס בגין החזקותיו בבנק הבינלאומי, וזאת נוכח העדר ודאות בהמשך החזקת הבנק במניות הבנק הבינלאומי ובהנחה שלאורך זמן הבנק ימכור את מלוא החזקותיו בבנק הבינלאומי.

(2) נתונים אודות ההשקעה בנק הבינלאומי

השווי המאזני של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי ליום 31 בדצמבר 2012, הוא 1,624 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 31 בדצמבר 2012: 1,446 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 14 במרס 2012: 1,357 מיליון ש"ח.

(3) **חוות דעת בשאלת ההפרשה לירידת ערך.** בביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011 ובביאור 12 לדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס 2012, תוארו חוות דעת שקיבל הבנק מפרופ' יורם עדן, רו"ח, שהסכים לאיזכור בדוחות הכספיים (להלן, בהתאמה, "חוות דעת מרס 2012" ו-"חוות דעת מאי 2012"). בחוות הדעת האמורות הגיע פרופ' עדן לכלל דעה שהבנק לא נדרש, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו במניות הבנק הבינלאומי. הבנק בחן את חוות הדעת האמורות וסמך עליהן את ידיו.

חוות דעת אוגוסט 2012. בביאור 12 לדוחות הכספיים ביניים ליום 30 ביוני 2012, תואר עדכון (על בסיס הדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי ליום 31 במרס 2012) שהבנק קיבל מפרופ' עדן, רו"ח, לחוות דעת מאי 2012, אשר הסכים לאיזכור העידכון בדוחות הכספיים (להלן: "חוות הדעת אוגוסט 2012"). במסגרת חוות הדעת פרופ' עדן בחן את ההנחות בהן השתמש בחוות דעת מאי 2012, ועדכן אותן, ככל שהדבר התבקש לאור נתוני הדוח לרבעון ראשון 2012 ולאור אינדיקציות שקיבל מהבנק הבינלאומי. בחוות דעת אוגוסט 2012 הציב פרופ' עדן מחיר הון בטווח שבין 10.5% לבין 11.5%, לאור הסיכונים שפורטו בחוות הדעת. בחוות דעת מאי 2012 הציב פרופ' עדן מחיר הון בטווח שבין 10.0% לבין 11.0%.

בסיכום חוות דעת אוגוסט 2012 הגיע פרופ' עדן לכלל דעה, שהסכום בר ההשבה של השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי הינו בטווח של בין 88.4% לבין 97.9% מהסכום הרשום בספרי בנק דיסקונט (לפני הפרשה). מכאן שעל הבנק להכיר בהפסד מירידת ערך בשיעור המצוי בטווח האמור, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק. הבנק בחן את חוות דעת אוגוסט 2012 וסמך עליה את ידיו.

הפרשה לירידת ערך. להערכת הבנק, ניתן היה לאמץ את הערך העליון בטווח שהוגדר בחוות הדעת האמורה. עם זאת, נוכח מתווה מכירת ההשקעה כמפורט לעיל, הבנק החליט לבצע, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2012, הפרשה לירידת ערך בשיעור של 7% משווי המאזני של ההשקעה (סך של 113 מיליון ש"ח). בקביעת אומדן ההפרשה, בתחום הטווח שהוגדר בחוות הדעת האמורה, הבנק הביא בחשבון את תנאי השוק הנוכחיים ואת מתווה המכירה כאמור.

(4) **חוות דעת נובמבר 2012.** בביאור 12 לדוחות הכספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2012, תואר עדכון (על בסיס הדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי ליום 30 ביוני 2012) שהבנק קיבל מפרופ' עדן, רו"ח, לחוות דעת אוגוסט 2012, מפרופ' יורם עדן, רו"ח, אשר הסכים לאיזכור העידכון בדוחות הכספיים (להלן: "חוות דעת נובמבר 2012").

בסיכום חוות דעתו הגיע פרופ' עדן לכלל דעה, שהסכום בר ההשבה של השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי הינו בטווח של בין 88.9% לבין 98.5% מסכום חלקו של הבנק בהון העצמי של הבנק הבינלאומי. מאחר וברבעון הקודם ביצע הבנק הפחתה בסכום של 113 מיליון ש"ח מסכום ההשקעה בבנק הבינלאומי, סבור פרופ' עדן כי השווי בספרים, לאחר ההפחתה, משקף את הסכום בר ההשבה של ההשקעה ואין צורך ברישום הפחתה נוספת. הבנק בחן את חוות דעת נובמבר 2012 וסמך עליה את ידיו.

עדכון לחוות הדעת. הבנק קיבל עידכון לחוות הדעת הקודמות מפרופ' יורם עדן, רו"ח, אשר הסכים לאיזכור העידכון בדוחות הכספיים (להלן: "חוות הדעת המעודכנת"). במסגרת חוות הדעת המעודכנת נבחנה השאלה האם, לאור פרסום הדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי הראשון ליום 30 בספטמבר 2012, יש מקום לשנות ו/או לעדכן את ההנחות והפרמטרים העומדים בבסיס חוות הדעת, וכיצד, אם בכלל, שינויים אלו משפיעים על סכום הערכת השווי של הבנק הבינלאומי כפי שנוכלל בחוות הדעת הקודמת. פרופ' עדן ציין שיש לקרוא את חוות הדעת המעודכנת יחד עם חוות הדעת הקודמות: חוות הדעת המפורטת מיום 27 במרס 2012, חוות דעת מאי וחוות הדעת הקודמת, והאמור בהן יחול אף בעניין חוות הדעת המעודכנת, בשינויים המתחייבים, לפי העניין בהתאמה. **עדכון הערכת השווי.** פרופ' עדן בחן את ההנחות בהן השתמש בחוות הדעת הקודמות, ועדכן אותן, ככל שהדבר התבקש לאור נתוני הדוח ליום 30 בספטמבר 2012, ולאור אינדיקציות שקיבל מהבנק הבינלאומי.

מגבלות בביצוע הערכת השווי. הבנק הבינלאומי לא המציא לפרופ' עדן, כמעריך שווי מטעם הבנק, כל סיוע או מידע, פרט למידע המתפרסם ממילא וכן מספר הבהרות שהועברו אליו. בנוסף, הבנק הבינלאומי העביר לפרופ' עדן אינדיקציות שונות, שאיפשרו לו לבחון חלק מהנחות היסוד בהערכת השווי. לאור האמור, התבקש פרופ' עדן לאמוד את שווי של הבנק הבינלאומי בהתבסס על מידע גלוי ובהתבסס על המידע שקיבל מהבנק הבינלאומי כאמור.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

פרופ' עדן ציין כי הדוחות הכספיים המתפרסמים לציבור ודוחות הדירקטוריון הנלווים אליהם, כוללים מידע אשר בעיקרו צופה פני עבר. לצורך הכנת הערכת שווי מקצועית ואמינה נדרש מידע נוסף צופה פני עתיד, אותו ניתן לקבל רק מהתאגיד נשוא הערכת השווי וחברי ההנהלה שלו.

הכנת הערכת שווי בהתאם למידע המתפרסם לציבור בלבד הינה אפוא בעייתית ומטבע הדברים, הערכה כזו חשופה יותר לטעויות. הדברים נכונים מקל וחומר לגבי בנק, בו קיימת חשיבות לקבלת מידע מפורט יותר אודות תיק האשראי של הבנק והערכות הנהלתו בדבר ההתפתחויות הצפויות לו בעתיד, המרווחים הצפויים, תוכניות עסקיות וכיו"ב.

ביצוע הערכת שווי בהתבסס על הדיווחים של הבנק הבינלאומי. כאמור בחוות הדעת הקודמת, לצורך ביצוע הערכת השווי התבסס פרופ' עדן בעיקר על מידע גלוי בלבד ובפרט, דוחות כספיים שנתיים מבוקרים ודוחות כספיים ביניים סקורים שפרסם הבנק הבינלאומי. מקורות אלה נראים כאמינים ולא בא לידיעתו דבר העלול להצביע על חוסר סבירות הנתונים בהם השתמש או על כך שהפריטים הכספיים הנכללים בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי, אינם מוצגים על פי עקרונות חשבונאיים מקובלים, וכי נדרשת הפחתה/התאמה כלשהי בערכם של פריטים כספיים אלו. פרופ' עדן לא בדק את הנתונים באופן בלתי תלוי, ולפיכך עבודתו אינה מהווה אימות לנכונותם לשלמותם ולדיוקם של נתונים אלה.

מידע צופה פני עתיד. בהערכת השווי ציין פרופ' עדן שהוא התייחס גם למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי. מידע צופה פני עתיד הנו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, מבוסס על מידע הקיים בבנק הבינלאומי, לתאריך הדוח, וכולל הערכות של הבנק הבינלאומי או כוונותיו נכון לתאריך הדוח. אם הערכות אלה של ההנהלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. פרופ' עדן הוסיף וציין כי הערכת השווי, כשלעצמה, מכילה מידע צופה פני עתיד, המשקף את הערכתו לגבי פרמטרים שונים ובהתבסס על המידע שהיה בפניו (מידע גלוי). אם הערכות אלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות שהעריך, ציין פרופ' עדן.

סיכום. בסיכום חוות דעתו הגיע פרופ' עדן לכלל דעה, שהסכום בר ההשבה של השקעת הבנק במניות הבנק הבינלאומי הינו בטווח של בין 93.2% לבין 103.2% מסכום חלקו של הבנק בשווי המאזני של הבנק הבינלאומי. מאחר והשווי המאזני של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי, לאחר רישום הפרשה לירידת ערך בסך של 113 מיליון ש"ח, נמוך מהסכום בר ההשבה, סבור פרופ' עדן כי לא חלה ירידה מהותית בשווי ההשקעה בבנק הבינלאומי. לפיכך, לדעת פרופ' עדן, הבנק אינו נדרש לרשום הפרשה נוספת לירידת ערך בגין השקעתו במניות הבנק הבינלאומי.

הבנק בחן את חוות הדעת המעודכנת וסמך עליה את ידיו.

עניין אישי. פרופ' עדן ציין בחוות הדעת כי אין לו עניין אישי במניות בנק דיסקונט או במניות הבנק הבינלאומי.

(הבנק נתן לפרופ' עדן שיפוי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות הדעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון).

1. **מיזוג בין פרינט א. ק. תקשורת בע"מ ("פרינט") לבין דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ ("דש"ה").** ביום 28 בדצמבר 2011 חתמו דש"ה ופרינט על הסכם למיזוג של פרינט עם ולתוך דש"ה. בחודש דצמבר 2012 התקבלה החלטת מיסוי בעניין המיזוג האמור, ולאחר קבלתה פנו דש"ה ופרינט לרשם החברות בבקשה לאשר את בקשת המיזוג.

7. בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

המאוחד				
סך-הכל	תוכנה	מחשבים	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין*
במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:				
6,724	2,503	1,033	820	2,368
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010				
545	341	106	44	54
תוספות				
(11)	-	-	-	(11)
נכסים שיועדו למכירה				
(124)	(20)	(62)	(18)	(24)
גריעות				
7,134	2,824	1,077	846	2,387
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011				
504	317	98	49	40
תוספות				
(359)	(19)	(218)	(54)	(68)
גריעות				
7,279	3,122	957	841	2,359
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012				
פחת והפסדים מירידת ערך:				
3,599	1,255	817	530	997
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010				
591	360	101	53	77
פחת לשנה				
6	5	-	-	1
הפסד מירידת ערך				
(17)	-	-	-	(17)
ביטול הפסד מירידת ערך				
(8)	-	-	-	(8)
נכסים שיועדו למכירה				
(117)	(20)	(62)	(17)	(18)
גריעות				
4,054	1,600	856	566	1,032
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011				
593	382	94	47	70
פחת לשנה				
(3)	-	-	-	(3)
ביטול הפסד מירידת ערך				
(327)	(12)	(218)	(52)	(45)
גריעות				
4,317	1,970	732	561	1,054
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012				
הערך בספרים:				
3,125	1,248	216	290	1,371
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010				
3,080	1,224	221	280	1,355
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011				
2,962	1,152	225	280	1,305
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012				
12.0%	16.8%	21.7%	9.9%	4.3%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2011				
11.9%	17.5%	21.5%	9.6%	3.7%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2012				

*לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

7. בניינים וציוד (המשך)

א. הרכב הסעיף (המשך)

הבנק					
סך-הכל	תוכנה	מחשבים	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין*	
במיליוני שקלים חדשים					
					עלות נכסים:
4,831	1,901	766	451	1,713	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
374	252	63	24	35	תוספות
(11)	-	-	-	(11)	נכסים שיועדו למכירה
(87)	(19)	(48)	(15)	(5)	גריעות
5,107	2,134	781	460	1,732	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
332	212	68	30	22	תוספות
(225)	(18)	(152)	(22)	(33)	גריעות
5,214	2,328	697	468	1,721	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012
					פחת והפסדים מירידת ערך:
2,470	875	592	254	749	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
448	291	74	31	52	פחת לשנה
6	5	-	-	1	הפסד מירידת ערך
(17)	-	-	-	(17)	ביטול הפסד מירידת ערך
(7)	-	-	-	(7)	נכסים שיועדו למכירה
(85)	(19)	(48)	(14)	(4)	גריעות
2,815	1,152	618	271	774	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
452	306	68	30	48	פחת לשנה
(3)	-	-	-	(3)	ביטול הפסד מירידת ערך
(211)	(13)	(153)	(21)	(24)	גריעות
3,053	1,445	533	280	795	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012
					הערך בספרים:
2,361	1,026	174	197	964	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
2,292	982	163	189	958	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
2,161	883	164	188	926	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012
12.0%	16.7%	20.0%	9.3%	4.0%	שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2011
12.3%	17.3%	20.0%	9.2%	3.4%	שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2012

*לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

ב. הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2014 עד 2058.

7. בניינים וציוד (המשך)

המאחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
ג. יתרה מופחתת של בניינים ומקרקעין כוללת:			
148	151	62	68
יתרה מופחתת של התקנות ושיפורים במושכר			
14	32	12	30
ד. זכויות בחכירה מימונית:			
13	26	10	22
יתרת זכויות בחכירה בלתי מהוונת			
171	89	100	57
יתרת זכויות בחכירה מהוונת			
235	239	62	63
ה. יתרה מופחתת של בניינים שטרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין			
25	18	14	6
ו. יתרה מופחתת של בניינים שאינם בשימוש הבנק ומושכרים ברובם לצדדים אחרים			
-	8	-	4
ז. יתרה מופחתת של בניינים וציוד העומדים למכירה			
-	-	-	-
הפסדים מירידת ערך שהוכרו השנה			
3	-	3	-
ביטולי הפסדים לירידת ערך במהלך השנה			
ח. עלות פיתוח עצמי של תוכנה:			
2,262	1,991	2,064	1,835
עלות תוכנות שהופעלו			
(1,398)	(1,114)	(1,283)	(1,024)
פחת שנצבר			
864	877	781	811
יתרה להפחתה			
57	82	22	58
עלויות שנצברו על תוכנות בשלבי פיתוח			
921	959	803	869
סך-הכל עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב			
1,619	1,671	955	913
ט. הערך ברוטו של פריטי רכוש קבוע שהופחתו במלואם ועדיין בשימוש			
י. עלויות שהוכרו בספרים של פריטי רכוש קבוע הנמצאים בשלבי הקמה:			
18	8	14	4
עלות מקרקעין			
16	7	16	7
עלות ציוד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2011	2010	
במיליוני שקלים חדשים			
יא. פרטים לגבי הסכמי חכירה תפעולית*:			
דמי שכירות** שהוכרו כהוצאה			
139	131	128	
במאחד			
87	78	75	
בבנק			

* בדבר פרטים לגבי תשלומים עתידיים שאינם ניתנים לביטול, ראו ביאור 1.ג.19.
** כולל דמי חכירה מינימליים ודמי שכירות מותנים.

7א. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

המאוחד		
קשרי לקוחות סך-הכל		מוניטין ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים		
עלות		
361	78	283
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010, 2011 ו-2012		
הפחתות והפרשה לירידת ערך		
198	58	140
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010		
7	7	–
הפחתה לשנה		
3	3	–
הפסד מירידת ערך		
1	–	1
אחר		
209	68	141
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011		
10	10	–
הפחתה לשנה		
219	78	141
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012		
הערך בספרים		
163	20	143
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010		
152	10	142
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011		
142	–	142
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012		

הערה:

(1) מוניטין שהוכר בצירוף עסקים. (מוניטין שהוכר בעת רכישת השקעה בחברה כלולה, נכלל בסעיף השקעות בחברות כלולות).

8. נכסים אחרים

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2011	2012	2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים				
875 ⁽¹⁾	855	1,416 ⁽¹⁾	1,355	מסים נדחים לקבל, נטו (ראו ביאור 29 ט')
89	29	130	85	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
39	28	33	22	הוצאות הנפקה ונכיון של כתבי התחייבות נדחים
83	117	226	233	הכנסות לקבל
–	–	627	623	ערך פדיון של פוליסות ביטוח חיים בבעלות חברה מאוחדת
211	14	211	14	נכסים בגין פעילות בשוק המעוף
106	101	106	101	פקדון זהב
–	–	4	–	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
201	24	379	229	חייבים אחרים ויתרות חובה
1,604	1,168	3,132	2,662	סך-כל הנכסים האחרים

(1) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.

9. פקדונות הציבור

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים			
17,684	20,124	35,562	40,894
פקדונות לפי דרישה			
93,986	88,586	113,326	107,937
פקדונות לזמן קצוב ואחרים			
4,395	3,100	4,480	3,104
פקדונות בתוכניות חיסכון			
116,065	111,810	153,368	151,935
סך-הכל פקדונות הציבור			

10. פקדונות מבנקים

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים			
בנקים מסחריים:			
251	338	1,401	1,251
פקדונות לפי דרישה			
3,957	2,612	2,028	1,870
פקדונות לזמן קצוב			
126	122	197	192
קיבולים			
בנקים מרכזיים:			
-	-	568	361
פקדונות לזמן קצוב			
תאגידים בנקאיים מיוחדים:			
5	1	1	1
פקדונות לפי דרישה			
52	45	54	45
פקדונות לזמן קצוב			
4,391	3,118	4,249	3,720
סך-הכל פקדונות מבנקים			

11. כתבי התחייבויות נדחים

המאוחד		הבנק		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾
31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2011	2012	2011	2012		
במיליוני שקלים חדשים					
כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות ⁽³⁾ :					
214	327	2,907	3,019	6.34	4.97
במטבע ישראלי לא צמוד					
1,843	1,851	7,584	7,488	5.23	6.36
במטבע ישראלי צמוד למדד					
כתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות:					
1,748	1,777	1,748	1,777	5.71	9.09
במטבע ישראלי צמוד למדד ⁽²⁾					
3,805	3,955	12,239	12,284	סך-כל כתבי ההתחייבות הנדחים	

הערות:

⁽¹⁾ שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי של היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי. משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי. נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2012 ומתייחסים למאוחד.

⁽²⁾ שטרי הון נדחים הנחשבים כ"הון ראשוני מורכב" (ראו ביאור 14.7 להלן).

⁽³⁾ מזה: במאוחד רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב 9,931 מיליוני ש"ח (בשנת 2011: 9,945 מיליוני ש"ח).

12. התחייבויות אחרות

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
14	14	14	14
47	19	-	1
403	396	200	180
1,157	1,143	923	920
173	150	115	104
5,619	5,406	2,631	2,548
171	172	134	135
577	715	251	386
14	211	14	211
363	23	363	23
1,236	1,289 ⁽¹⁾	383	395
9,774	9,538	5,028	4,917

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים

א. ההון הרשום, המונפק והנפרע, נומינלי (בשקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2012 ו-2011	
מונפק ונפרע	רשום
105,386,930	196,100,000
202	202
105,387,132	196,100,202

סך-כל ההון

מניות רגילות א' הן ע"ש ונסחרות בבורסה בניירות ערך בת"א.

ב. 6% מניות בכורה צוברות ע"ש:

הדיבידנד והזכויות של בעלי מניות אלה צמודים לשער החליפין היציג של השקל החדש ללירה שטרלינג במועד כל תשלום. לתאריך המאזן זכאי כל בעל מניות בכורה אחת שערכה הנקוב שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג, לדיבידנד שנתי בסך של 3.62 שקלים חדשים, ולחלק בזמן פירוק בסך של 60.36 שקלים חדשים. בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל אין לכלול מניות בכורה שאינן משתתפות כחלק מההון, ולפיכך הן הוצגו בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. (1) הגדלת הון רשום בשנים 2006-2008 - יצירת מאגר מניות לצורך "אירועי המרה כפויה" של שטרי הון נדחים סדרות א' ו-ב'. באסיפות

כלליות מיוחדות מהימים 26 בדצמבר 2006 ו-22 בספטמבר 2008, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק, בסכום כולל של 820 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלות האמורות נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א') בהיקף כולל של 2 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"; לפרטים נוספים ראו ביאור 14 להלן).

בחודשים דצמבר 2006, מאי 2007 ו-ספטמבר 2008 הנפיק הבנק כ-1,147 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה א') (ראו ביאור 14 7 א' להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-470 מיליון מניות רגילות א' (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

בחודש מרס 2009 הנפיק הבנק כ-350 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה ב') (ראו ביאור 14 7 ב' להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-267 מיליון מניות, אשר ישמשו, אם יעלה בכך הצורך, בקורות אירועי המרה כפויה (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

(2) הגדלת הון רשום בשנת 2009 – הגדלה לצורך גיוס הון ראשוני

באסיפה כללית מיוחדת מיום 15 בדצמבר 2009, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-111 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לקדם מהלך של גיוס הון ראשוני. הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, שהחזיקה באותו מועד 20% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, ולא תשמשנה למטרות אחרות. בחודש דצמבר 2010 השלים הבנק מהלך של הנפקה לציבור והנפקת זכויות.

ד. עסקאות תשלום מבוסס מניות – תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק

(1) תוכנית פאנטום ליו"ר הדירקטוריון המכהן ולמנכ"ל המכהן

במסגרת תוכנית התגמול שאושרה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל (ראו ביאור 22 ו') נקבע כי יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל יהיו זכאים לתגמול מסוג פאנטום, אשר יהיה תלוי בביצועי מניית הבנק. הבנק העניק ליו"ר הדירקטוריון כמות של 6,511,628 זכויות פאנטום ולמנכ"ל כמות של 4,878,049 זכויות פאנטום (להלן: "זכויות הפאנטום").

זכויות הפאנטום אינן מקנות זכויות למניות של הבנק ו/או זכויות כלשהן הנובעות מהחזקה במניות הבנק, למעט התאמות מסויימות. זכויות הפאנטום ישלילו בחמש מנות שנתיות שוות, כך שכל אחת תכלול חמישית מכמות זכויות הפאנטום, באופן שמדי שנה תבשיל מנה שנתית אחת. המנה השנתית הראשונה של יו"ר הדירקטוריון הבשילה ביום 1 בינואר 2011 והמנה השנתית האחרונה שלו תבשיל ביום 1 בינואר 2015. המנה השנתית הראשונה של המנכ"ל הבשילה ביום 1 בינואר 2012 והמנה השנתית האחרונה שלו תבשיל ביום 1 בינואר 2016.

כל מנה שנתית של זכויות פאנטום ניתנת למימוש, כולה או חלקה, במשך שנתיים ממועד הבשלתה ואז תפקע ולא תקנה עוד זכות כלשהי (להלן: "תקופת המימוש"). המנה השנתית הראשונה של יו"ר הדירקטוריון פקעה ביום 1 בינואר 2013.

בתכנית הוגדרו הנסיבות שבהתקיימן יידחה מועד ההבשלה של כל מנה שנתית של זכויות הפאנטום או תפקע מנה שנתית: הפסד נקי מפעולות רגילות בדוחות הכספיים הרבעוניים האחרונים של הבנק, בחישוב מצטבר על פני ארבעת הרבעונים שקדמו למועד ההבשלה, שיפורסמו לפני מועד ההבשלה של המנה השנתית הרלבנטית; חריגה מהותית מיחס הלימות ההון הכולל הנדרש בדוחות הכספיים הרבעוניים האחרונים של הבנק, שיפורסמו לפני מועד ההבשלה של המנה השנתית הרלבנטית. לענין זה, חריגה מהותית תחשב חריגה בשיעור העולה על 20% מיחס הלימות ההון הכולל הנדרש; אירוע ההמרה של היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי הון נדחים (מסדרה כלשהי) שהונפקו על ידי הבנק.

בתוכנית נקבעו הוראות לגבי קיצור תקופת המימוש והענקת של זכויות פאנטום במקרים של סיום העסקה וכן הוראות בדבר התאמת התוכנית בנסיבות מסויימות.

בגין כל הודעת מימוש ישלם הבנק סכום השווה להפרש בין שער הנעילה בבורסה, של מניה רגילה א' של הבנק, לבין מחיר הבסיס, כשהוא מוכפל במספר זכויות הפאנטום שביחס אליהן ניתנה הודעת המימוש.

לענין זה, "מחיר הבסיס" הינו שער הנעילה האחרון של מניה רגילה א' של הבנק בבורסה ביום המסחר שקדם ליום אישור דירקטוריון הבנק את תוכנית הפאנטום, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, לפי שיעור עלייתו בין המדד הידוע ביום אישור הדירקטוריון לבין המדד הידוע ביום המימוש.

השווי ההוגן הכולל (לחמש שנים), מחושב על פי מודל Black & Scholes הינו 14 מיליון ש"ח בגין זכויות הפאנטום שהוענקו ליו"ר הדירקטוריון ו-12 מיליון ש"ח בגין זכויות הפאנטום שהוענקו למנכ"ל. השווי ההוגן כאמור חושב על בסיס ההנחה שכל אופציות הפאנטום יומשו ביום האחרון של תקופת המימוש שנקבעה לגביהן, על בסיס שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה ביום 19 בדצמבר 2010 (8.092 ש"ח), סטיית תקן לצורך חישוב של 32.9% ושיעור ריבית חסרת סיכון של בין 0% לבין 1.5% (בהתאם לתקופה). מודגש כי החישוב דלעיל מהווה אינדיקציה בלבד לעלות מענק הפאנטום, וכי העלות בפועל עשויה להשתנות מאחר והיא מושפעת מהשינויים במחיר המניה במהלך תקופת התוכנית.

ההוצאה בגין המנות השונות תתפרס על פני התקופה עד למועד הזכאות שלהן. עד למימוש אופציות הפאנטום ייערך, בכל מועד דיווח, חישוב השווי ההוגן של התוכנית, בהתאם לתנאי השוק באותו מועד, והפער ייזקף לדוח רווח והפסד.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 נזקפה הוצאה בסך של כ-7.4 מיליון ש"ח, בגין החלק היחסי של כלל המנות שהוענקו ליו"ר הדירקטוריון. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011, נזקפה הקטנת הוצאה בסך של כ-5 מיליון ש"ח בגין יו"ר הדירקטוריון והוצאה בסך של 1.5 מיליון ש"ח בגין המנכ"ל. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2012, נזקפה הוצאה בסך של כ-0.4 מיליון ש"ח בגין יו"ר הדירקטוריון והוצאה בסך של כ-1.2 מיליון ש"ח בגין המנכ"ל (כל הסכומים שצוינו לעיל כוללים מס שכר).
לפרטים נוספים, ראו סעיף (5) להלן.

(2) תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק

כללי. בהחלטותיו מהימים 26 במרס 2006, 1 ביולי 2006 ו-25 ביולי 2006, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית אופציות והקצאה לנאמן של 9,806,391 כתבי אופציה עבור 9 נושאי משרה בבנק, לרבות המבקר הפנימי הקודם ולמעט יו"ר הדירקטוריון הקודם והמנהל הכללי הקודם (להלן בביאור זה: "נושאי המשרה").

כתבי האופציה לא סחירים וניתנים למימוש למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח כל אחת, בתנאים ובמועדים שנקבעו בתוכנית. **תנאי כתבי האופציה.** מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שהוצעו ל-7 מבין נושאי המשרה על פי התכנית, היה 6.379 ש"ח (בכפוף להתאמות). מחיר המימוש האמור נקבע על פי שער הנעילה בבורסה של מניה של הבנק, ביום 1 בפברואר 2005. מחיר המימוש של כתביה אופציה שהוקצו לשני נושאי משרה, שהחלו את עבודתם בבנק ביום 1 במרס 2006 וביום 2 באפריל 2006, היה שער הנעילה בבורסה של מניות הבנק, ביום המסחר האחרון שלפני יום התחלת עבודתו של אותו ניצע בבנק, בהתאמה. תקופת המימוש של שני שליש מכתבי האופציה שהוקצו על פי התכנית, החלה ביום 5 בינואר 2009 והסתיימה ביום 4 בינואר 2011, ותקופת המימוש של השליש הנותר, החלה ביום 1 בינואר 2011 והסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012, והכל בכפוף להוראות שנקבעו לענין סיום העסקתם של הניצעים בבנק, על פי תנאי התכנית.

בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, כל כתבי האופציה על פי התכנית הוקצו על שם נאמן, עבור הניצעים, בהתאם לתנאי מסלול רווח הון, באמצעות נאמן.

ערך ההטבה התיאורטי בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור, בהתאם להוראות תקן חשבונאות מס' 24, נאמד בכ-39 מיליון ש"ח. ערך ההטבה בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור הכולל מס שכר, בהתחשב בשינוי שחל בשיעורי מס שכר ובמרכיב הפירוטי בפועל (לעומת זה שנאמד בשעתו), נאמד בכ-40 מיליון ש"ח. (ליישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 2 בנושא "תשלום מבוסס מניות", החל מיום 1 בינואר 2011, לא היתה השפעה על האומדנים כאמור). ערך ההטבה בגין תשעת נושאי המשרה כאמור נפרס בספרי הבנק החל ממועד ההענקה (26 במרס 2006) ועד לתחילת תקופת המימוש של כל חלק.

יתרת כתבי האופציה פקעה ביום 31 בדצמבר 2012. כל הוצאות השכר נזקפו עד תום שנת 2010 כהוצאות שכר מול קרן הון. במועד פקיעה או מימוש של כתבי אופציה שקמה הזכאות לקבלתם, הבנק מיין ליתרת הפרמיה את החלק המתייחס בקרן ההון. לפרטים נוספים, ראו סעיף (5) להלן.

(3) הקצאת כתבי אופציה לחברי הנהלה נוספים

כללי. בחודש פברואר 2010 החליט הדירקטוריון לאשר תוכנית "אופציות פאנטום" למי שכהן באותה עת כראש החטיבה העסקית (להלן: "ניצע א") וליועצת המשפטית הראשית של הבנק (להלן: "ניצעת ב") וזאת בהמשך להחלטות קודמות בעניינם.

תוכנית "אופציות פאנטום." ניצע א' וניצעת ב' היו זכאים לסכום כספי שהוא ההפרש שבין שער הנעילה בבורסה של מניה רגילה של הבנק ביום המסחר שקדם ליום המימוש, מוכפל במספר מניות שאמורות לנבוע מאופציות הפאנטום שביחס אליהן ניתנה הודעת המימוש, לבין מחיר המימוש כשהוא מוכפל באותו מספר אופציות פאנטום (להלן: "סכום ההטבה הכספית"). לסכום ההטבה הכספית אמור היה להתווסף גילום פער המס שבין מס ההכנסה השולי שחל על חבר ההנהלה הניצע לבין מס רווחי הון שהיה עשוי להיות משולם על ידו אילו היה מקבל את כתבי האופציה על פי תוכנית אופציות שחל עליה סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (במסלול רווח הון). הסכומים בגין הגילום וסכום ההטבה הכספית ייקראו ביחד "מענק הפאנטום".

מחיר המימוש של כל אחת מאופציות הפאנטום אמור היה להיקבע על פי שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה, ביום המסחר האחרון שקדם ליום המימוני כסמנכ"ל ("יום המסחר") (9.3 ש"ח ו-9.17 ש"ח, בהתאמה), בתוספת הפרשי הצמדה למדד (להלן – "מחיר המימוש").

לניצע א' הוצעו 980,639 אופציות פאנטום ולניצעת ב' הוצעו 817,199 אופציות פאנטום. ניצע א' וניצעת ב' היו זכאים לאופציות הפאנטום בשתי מנות. נוכח סיום כהונתו של ניצע א', ביום 31 בדצמבר 2010, אין הוא זכאי לאופציות הפאנטום במנה השניה. אופציות הפאנטום במנה הראשונה פקעו ביום 30 ביוני 2011. אופציות הפאנטום שהוקצו לניצעת ב' במנה הראשונה, פקעו ביום 24 בפברואר 2012. האופציות שהוקצו לניצעת ב' במנה השניה ניתנות למימוש עד ליום 24 בפברואר 2014.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

נכון ליום קבלת ההחלטה מחיר המימוש היה 10.066 ש"ח ו-9.923 ש"ח, בהתאמה (מותאם בגין דיבידנד שחולק ביום 6 באוקטובר 2008). ההוצאה בגין המנה הראשונה של אופציות הפאנטום נזקפה לדוח רווח והפסד בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 ואילו ההוצאה בגין המנה השנייה נפרסה על פני התקופה עד למועד הזכאות שלה. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2012, נזקפה הקטנת הוצאה בגין התוכנית האמורה בסכום זניח (2011: הקטנת הוצאה בסך 0.7 מיליון ש"ח; 2010: הוצאה בסך 0.7 מיליון ש"ח). (הסכומים לעיל כוללים מס שכר).

(5) עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות – נתונים כמותיים

א. עסקת תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה בכירה

2010		2011		2012	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾		ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾		ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	
מספר האופציות	בש"ח	מספר האופציות	בש"ח	מספר האופציות	בש"ח
7.83	6,276,090	8.60	3,399,550	7.88	1,438,272
7.03	2,876,540	–	–	–	–
–	–	9.35	1,961,278	8.01	1,438,272
8.60	3,399,550	7.88	1,438,272	–	–

הערות:

- (1) מחיר המימוש צמוד למדד הידוע. בנוסף להפרשי ההצמדה, מחיר המימוש בפועל יהיה כפוף להתאמות כמפורט לעיל. ביום 2 בדצמבר 2010 הותאם מחיר המימוש בגין הנפקת זכויות בסך של 0.107 ש"ח.
- (2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2010 היה 8.01 ש"ח.
- (3) אופציות למניות הקיימות במחזור לתום השנה, מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011	
תחום 2	תחום 1	תחום 2	תחום 1
9.8–9.66	7.07	10.05	7.25
1,961,278	1,438,272	326,880	1,111,392
9.73	7.07	10.05	7.25
0.67	2.00	0.50	0.97
מזה ניתנות למימוש:			
1,307,518	–	326,880	1,111,392
9.73	–	10.05	7.25

ב. עסקת תשלום מבוסס מניות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנכ"ל הקודם

2010		2011	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾		ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ⁽¹⁾	
מספר האופציות	בש"ח	מספר האופציות	בש"ח
8.97	16,180,550	9.07	6,472,220
9.00	9,708,330	9.17	6,472,220
9.07	6,472,220	–	–
9.07	6,472,220	–	–

הערות:

- (1) ביום 2 בדצמבר 2010 הותאם מחיר המימוש בגין הנפקת זכויות בסך של 0.107 ש"ח.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך) (6) התחייבויות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות - תוכנית פאנטום - נחונים כמותיים

תוכנית פאנטום לנושאי משרה בכירה, ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל

31 בדצמבר		
2011	2012	
באלפי שקלים חדשים		
3,944	5,560	סך ההתחייבויות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות
-	-	השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן זכות הצד שכנגד למזומן הבשילה עד תום השנה
(4,185)	1,616	סך ההוצאה (ביטול הוצאה) שנזקפה לרווח והפסד

ה. דיבידנדים

(1) כללי

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין, לרבות הגבלות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים.

(2) מגבלות על חלוקת דיבידנד בהיתר הנגיד לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק

בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל ביום 29 בינואר 2006 לקבוצת ברונופמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק נקבע, בין היתר, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004 (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח). אם יצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים מהותיים של הבנק, כפופה לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח.

(3) מגבלות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים

בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 331 נקבעו מגבלות על חלוקת דיבידנד. במכתבי המפקח על הבנקים בנושא "מדיניות הון לתקופת ביניים" ובנושא "מסגרת באזל III - יחסי הון ליבה מינימאליים", נדרשו התאגידים הבנקאיים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד, אם בעטייה הם עלולים שלא לעמוד ביעדי ההון שנקבעו במכתבים האמורים.

(4) חלוקת דיבידנד בגין מניות בכורה

ביום 12 ביוני 2012, החליטה האסיפה השנתית של הבנק לאשר כדיבידנד סופי לשנת 2011, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ששולם ביום 28 בדצמבר 2011, לבעלים של 40,000 6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.ג. כל אחת, בסכום כולל של 24,000 ליש"ט. ביום 28 בנובמבר 2012 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 27 בדצמבר 2012, לבעלים של מניות בכורה כאמור, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה הכללית של הבנק, שתתכנס בשנת 2013, להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי. הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2012 מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון" (להלן: "כללי באזל III").

1. הון לצורך חישוב יחס הון

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
1,887 ⁽⁵⁾⁽⁴⁾	12,562	הון רובד 1 לאחר ניכויים
7,173	6,862	הון רובד 2 לאחר ניכויים
19,060	19,424	סך-כל ההון הכולל

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
120,256	120,686	סיכון אשראי
1,875	2,238	סיכונים שוק
13,418	12,788	סיכון תפעולי ⁽⁶⁾
135,549	135,712	סך-הכל יתרות משוקללות

הערות לטבלה, ראו אחרי סעיף 4.

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
באחוזים		
א. הבנק		
8.1	8.6	יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון
8.8	9.3	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.1	14.3	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
ב. חברות בת משמעותיות		
1. בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו		
9.7	10.5	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.2	15.0	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
2. דיסקונט בנקורפ אינק.⁽¹⁾		
14.3	14.2	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
16.5	15.4	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
(2)8.0	(2)8.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
3. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ		
16.2	15.2	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
16.7	16.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
(3)9.0	(3)9.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

הערות לטבלה, ראו אחרי סעיף 4.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

4. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
א. הון רובד 1		
הון		
(7)(5)(4)10,702	11,838	זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו
(5)319	296	מכשירי הון מורכבים חדשניים
1,723	1,747	בניכוי מוניטין
(142)	(142)	בניכוי נכסים לא מוחשיים אחרים
(10)	-	בניכוי רווחים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
(7)(2)	(415)	התאמה בגין אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה בת
(5)75	81	בניכוי השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית
(5)(4)(778)	(843)	
11,887	12,562	סך-הכל הון רובד 1
ב. הון רובד 2		
1. הון רובד 2 עליון		
-	297	45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה
254	254	הפרשה כללית לחובות מסופקים
1,362	1,383	מכשירי הון מורכבים חדשניים
2	2	רכיבי הון רובד 2 עליון אחרים
2. הון רובד 2 תחתון		
(5)(4)6,333	5,769	כתבי התחייבות נדחים
3. ניכויים מהון רובד 2		
(5)(4)(778)	(843)	השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית
7,173	6,862	סך-הכל הון רובד 2

הערות:

- (1) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.
- (2) אי די בי ניו יורק, חברת הבת של דיסקונט בנקורפ אינק., סווגה על ידי ה-FDIC כ-Well Capitalized. שמירת הסיווג האמור מחייבת שמירה על יחס הון כולל מזערי בשיעור של 10%, ושל יחס הון ראשוני מזערי בשיעור של 6%.
- (3) נוכח פניית הפיקוח על הבנקים, נדרשת כאל לעמוד ביחס הון כולל שלא יפחת מ-15%, החל מיום 31 בדצמבר 2010.
- (4) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- (5) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (6) חישוב דרישת ההון בגין הסיכון התפעולי ליום 31 בדצמבר 2012 נעשה לפי הגישה הסטנדרטית (TSA). עד ליום 30 בספטמבר 2012 יישם הבנק את גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA) לחישוב דרישת ההון בגין הסיכון התפעולי, זאת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206 בדבר "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי". לפיכך, הנתונים ליום 31 בדצמבר 2011 אינם בני השוואה לנתונים השוטפים. שינוי שיטת החישוב הקטין את נכסי הסיכון המחושבים בגין הסיכון התפעולי ליום 31 בדצמבר 2012, בסך של 1,306 מיליון ש"ח.
- (7) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

5. **יעד הון ליבה.** במסגרת החלטת הדירקטוריון בדבר "תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013", נקבעו יעדי הון ליבה בשיעור

של 8% עד סוף שנת 2012 ו-8.5% עד סוף שנת 2013.

הנחיה בעניין יחסי הון ליבה מינימליים. ביום 28 במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים הנחיה בדבר כוונתו לקבוע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי הנחיה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

יחס הון הליבה אמור להיות מחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

טיטות חוזר של הפיקוח על הבנקים לאימון הוראות באזל III. ביום 30 בדצמבר 2012 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בנושא מדידה והלימות הון (להלן "הטיטה"). הטיטא מאמצת את המלצות מסגרת העבודה של וועדת באזל מיום 16 בדצמבר 2010, בנושא: "באזל III מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית". בטיטה נקבעו, בין היתר, דרישות מחמירות לרכיבים הכשירים להכללה בהון העצמי, יעדי הון מזעריים, התאמות פיקוחיות, ניכויים מההון והוראות מעבר ליישום.

בהתאם לטיטה, החל מיום 1 בינואר 2015, יחס ההון הכולל המזערי שהבנק יידרש לעמוד בו יהיה 12.5%.

הבנק פועל לעריכת תוכנית מפורטת לעמידה ביעדי הון, שהם לפחות ברמת ההון שנקבעה במדיניות המפקח על הבנקים ובלוחות הזמנים שפורסמו על ידו. במסגרת זו הבנק בוחן אפשרויות שונות להרחבת בסיס ההון, שאינן הנפקה נוספת של מניות הבנק. בין היתר, בוחן הבנק חלופות שונות של מכירת החזקות או חלקן. בשלב זה לא ניתן להעריך איזה מן החלופות תיבחר, אם בכלל, וקיימת אפשרות שהבנק לא יידרש כלל לבחור באחת מן החלופות כאמור. עם זאת, כיוון שלמועד הדוח אין וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעות הבנק, רשם הבנק הפרשה למס, בסך של 14 מיליון ש"ח, בגין חלק מהשקעותיו. יודגש כי אין בביצוע ההפרשה כאמור משום אינדיקציה למימושה הצפוי של חלופה כלשהי.

יחס הון הליבה ליום 31 בדצמבר 2012, הגיע לשיעור של 8.6% (31.12.2011: 8.1%). יצוין כי לאור ההסכם שנחתם בין הבנק לבין פיבי ולאור האישורים שניתנו בהתייחס אליו (ראו ביאור 6 ה' (1) לעיל) בהם נקבע מתווה למכירת החזקות הבנק בבנק הבינלאומי, התיר המפקח על הבנקים לבנק לא לכלול בהון הליבה את הניכוי בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי.

6. הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים

א. הבהרה בעניין ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל III לתוקף

במכתב מיום 3 במרס 2010 הבהיר המפקח על הבנקים, לבקשת הבנק, כי כל עוד לא נקבע אחרת, התנאים הספציפיים שנקבעו להכרה במכשירי הון מורכבים, כמפורט באישורים שנתן לגבי כל הנפקה של מכשיר כאמור, ממשיכים לחול בהתייחס לאותה הנפקה, גם לאחר כניסתם לתוקף של כללי באזל III.

עוד הבהיר המפקח, למען הסר ספק, כי מקום בו הבנק נדרש לשמור על יחסי הלימות הון (כולל, ראשוני, מקורי או אחר), לרבות כתנאי להכרה במכשירי הון היברידיים כחלק מבסיס ההון של הבנק, לא ישתנו יחסים אלה, על אף השינוי המתבצע מעת לעת בקריטריוני ההנפקה, וכי יחושבו על פי שיטת החישוב הנהוגה באותה עת. האמור מתייחס להנפקות שביצע הבנק, כמפורט בסעיפים 7 ו-8 להלן.

ב. הנפקות נוספות של מכשירי הון מורכבים

במכתב מיום 30 ביוני 2010 הפנה המפקח על הבנקים את תשומת הלב להתייחסות טיטות ההמלצות בנושא "חיזוק העמידות של הסקטור הבנקאי", שפרסמה ועדת באזל, למכשירי הון מורכבים שאינם עומדים בתנאים החדשים להכרה בהון אשר מופיעים בטיטה. המפקח על הבנקים הבהיר שבכוונתו לאמץ את ההוראות הסופיות שיתפרסמו בהקשר זה, ולכן על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון כי יש סבירות גבוהה שהנפקות חדשות של מכשירים כאמור לא יוכרו בעתיד לצורך הלימות ההון. לאור האמור, הבנק לא גייס מכשירי הון מורכבים חדשים מאז תחילת שנת 2010.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

7. הנפקת הון ראשוני מורכב

א. הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה א'

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנים 2006-2007. ביום 31 בדצמבר 2006 הוקצו שטרי הון נדחים בסך של כ-750 מיליון ש"ח למשקיעים בהנפקה פרטית וביום 13 במאי 2007 הוקצו למשקיעים בהנפקה פרטית נוספת 250 מיליון ש"ח נוספים. נגיד בנק ישראל אישר כי שטרי ההון הנדחים האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק. ביום 31 במאי 2007 פרסם הבנק תשקיף לרישום למסחר של שטרי ההון האמורים.

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנת 2008. ביום 25 בספטמבר 2008 הנפיק הבנק שטרי הון נדחים (סדרה א'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת שנרשמה למסחר על פי תשקיף מיום 30 במאי 2007, בערך נקוב של כ-147 מיליון ש"ח, במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסווגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2007).

ביום 22 בספטמבר 2008 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:

א. שטרי ההון יוקצו בתנאים זהים לתנאי שטרי ההון שהונפקו במסגרת הסדרה הקיימת;

ב. שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;

ג. שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.

הבנק עומד בתנאים האמורים.

תנאי שטרי ההון הנדחים סדרה א'. שטרי ההון הנדחים הונפקו לתקופה של 99 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, לאחר שחלפו לפחות 15 שנים מיום הנפקתם, בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

שטרי ההון הנדחים ישאו ריבית צמודה בשיעור של 5.10%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם לאחר 15 שנים, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות (דהיינו, 2.495%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלק ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 398.5 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

ההכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון. נגיד בנק ישראל אישר לבנק לכלול את שטרי ההון כהון ראשוני עליון.

להלן פירוט התנאים הבסיסיים להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון:

- (1) יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10% במועד הנפקת מכשיר ההון המורכב.
- (2) הון ראשוני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, הנכללים בהון המשני.
- (3) מבנה ההנפקה – ההנפקה תבוצע במישרין אך ורק על ידי הבנק.
- (4) מגבלה כמותית – שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב (להלן: "הון ראשוני כולל").
- (5) נפרעות – רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון ראשוני מורכב.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- (6) העדר צבירות – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות מיוחדות", כהגדרתן להלן, וזכאותם של המחזיקים בשטרי ההון לתשלומי ריבית אלה תפקע. ריבית שלא שולמה בשל קיומן של הנסיבות המיוחדות לא תיזכר ובחלוף המועד שנקבע לסילוקה היא תמחק. הנסיבות המיוחדות תהיינה כל אחד מהאירועים המפורטים להלן:
- (א) דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים (סדרה א') או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר העדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל;
- (ב) דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור;
- (ג) בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר (כלומר אם הסכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין ששה רבעונים רצופים, הינו שלילי);
- (ד) על פי הדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.
- (7) הקצאת מניות כנגד ריבית – במקרה של מחיקת ריבית, כאמור בסעיף 6 לעיל, יהיה הבנק רשאי להקצות למחזיקי שטרי ההון הנדחים מניות כנגד הריבית שנמחקה. הקצאת המניות תתאפשר רק במקום ריבית שלא שולמה באותה שנה, ולא ניתן יהיה להקצות מניות בגין שנים קודמות.
- (8) ספיגת הפסדים – הבנק יהיה חייב להמיר את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א' של הבנק, בהתקיים מקרים מסויימים כלהלן:
- (א) אם יחס ההון הראשוני הכולל לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, ולא עלה חזרה, בתוך 90 יום ממועד פרסום הדוחות הכספיים האמורים, לשיעור של 6% לפחות, תתבצע המרה מיידית כאמור;
- (ב) אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק, ללא הון ראשוני מורכב (להלן: "הון ראשוני מקורי"), כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5.5%, ולא עלה חזרה, עד למועד פרסום הדוח הכספי ברבעון שלאחריו, לשיעור של 5.5% לפחות (וזאת אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), תתבצע המרה מיידית כאמור;
- (ג) אם יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, אך לא פחת מ-5.5%, ולא עלה חזרה, לשיעור של 6% לפחות, עד תום שני הרבעונים שלאחר אותו רבעון מסויים, כמופיע בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, תתבצע המרה מיידית (וזאת, אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), אלא אם כן המפקח על הבנקים אישר אחרת;
- (ד) אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית חלקית, בסכום שיחזיר את יחס ההון הראשוני המקורי של הבנק לאותו רבעון שפורסם, ל-5% לפחות;
- (ה) על פי הדוחות הכספיים של הבנק, יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית;
- (ו) רואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים הקיימים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי.
- (9) שינוי תנאים, פדיון מוקדם ו/או העלאת ריבית – שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 99 שנים ויהיו ניתנים לפדיון ביוזמת המנפיק ובאישור המפקח מראש ובכתב לאחר מינימום של 15 שנים. כמו כן, גם שאר תנאי שטרי ההון הנדחים לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.
- מבלי לגרוע מתנאי זה, יתאפשר ביצוע step-up אחד בריבית, לאחר 15 שנים לפחות ממועד ההנפקה, בעליה בריבית של עד 100 נקודות בסיס מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- (10) נדחות – פרט לזכויות של נושים על פי מכשירי הון דומים, שטרי ההון יהיו נדחים מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים, לרבות שטרי הון שהונפקו כהון משני.
- (11) בטוחות – ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.
- (12) הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון הנדחים לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.
- (13) שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של כל תנאי ההון הראשוני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שילול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכום, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.
- בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% לפחות בכל עת.
- לפרטים בדבר הבהרות בענין הנפקת מכשירי הון מורכבים נוספים, ראו סעיף 6 ב' לעיל.

ב. הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה ב'

- הנפקת הון ראשוני מורכב בחודש מרס 2009.** הבנק התקשר עם מגדל חברה לביטוח בע"מ (משתתף ברווחים), מגדל חברה לביטוח בע"מ (נוסטרו) ומגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, כל אחת מהן לחוד על פי חלקה, לביצוע הנפקה פרטית של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה ב') של הבנק בתמורה כוללת של 350 מיליון ש"ח.
- ביום 26 במרס 2009 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:
- שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;
 - יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת בכל עת מ-6.5%.
 - שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.
- הבנק עומד בתנאים האמורים.

תנאי שטרי ההון הנדחים – סדרה ב'. קרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה. הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם, בכפוף לתנאים שנקבעו בשטר ובכפוף לאישור מוקדם של המפקח על הבנקים. שטרי ההון הנדחים ישאו בתקופה שממועד הנפקתם ועד ליום 31 בדצמבר 2021 (להלן: "תקופת הריבית הראשונית") ריבית צמודה בשיעור של 8.7%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם ביום 31 בדצמבר 2021, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע לתקופת הריבית הראשונית (דהיינו, 7.13%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 267 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים (סדרה ב') כהון ראשוני מורכב. התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון ראשוני עליון הם כתנאים שנקבעו לסדרה א' (כמפורט בסעיף א' לעיל), בשינויים הבאים:

- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נמחק האירוע של שישה רבעונים רצופים של הפסד (סעיף קטן (6) ג').
- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נוסף אירוע כלהלן: המפקח הורה על מחיקת תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- במסגרת הגדרת האירועים שבהתקיימם תתבצע המרה מיידית של היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א', שונה התנאי המתייחס לירידה של יחס ההון הראשוני המקורי מתחת ל-5% (סעיף 8 (ד)), כלהלן: אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית כאמור.

לפרטים בדבר הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים, ראו סעיף 6 ב' לעיל.

8. הנפקת הון משני עליון

הנפקת הון משני עליון בשנת 2009. בשנת 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 1,252 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה 1), אשר משמשים כהון משני עליון.

תנאי שטרי ההון הנדחים שימשו כהון משני עליון. שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 49 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד, במועד שייקבע בדוח הצעת המדף הראשון של אותה סדרה. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן. הריבית על שטרי ההון הנדחים תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, החל מתום תקופה אשר תיקבע בדוח הצעת המדף ואשר בכל מקרה לא תפחת מ-10 שנים (להלן: "התקופה הראשונית"), בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים. שטרי ההון ישאו, עד לתום התקופה הראשונית, ריבית צמודה בשיעור שיקבע במכרז. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון, בתקופה שתחילתה בתום התקופה הראשונית, ריבית בשיעור משתנה שתקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור שיקבע בדוח הצעת המדף הראשון כאמור.

זכויותיהם של מחזיקי שטרי ההון הנדחים תהינה נדחות מפני תביעותיהם של כל יתר נושי דיסקונט מנפיקים והבנק מכל סוג שהוא, למעט מחזיקי שטרי ההון אשר מהווים ו/או יהוו, מעת לעת, הון ראשוני מורכב שהנפיק הבנק.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון. להלן פירוט התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון:

1. הלימות הון במועד ההנפקה - יחס ההון לרכיבי הסיכון של הבנק לא יפחת מ-10%, במועד הנפקת מכשירי ההון המורכב.
2. יחס הון ראשוני מקורי - יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת בכל עת מ-6.5%.
3. הוראה 311 - הון משני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים כהגדרתם בסעיף ג' (הגדרות) לנספח א' להוראת ניהול בנקאי תקין 311 - יחס הון מזערי, הנכללים בהון המשני.
4. ב-5 השנים האחרונות לפני הפרעון הסופי, יכללו מכשירי ההון המורכבים בהון המשני כאילו היו כתבי התחייבות נדחים, בהתאם לסעיף 2(ב) (2) לנספח א' בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 - "יחס הון מזערי".
5. מבנה ההנפקה - ההנפקה תבוצע על ידי הבנק או חברה בת שלו.
6. מגבלה כמותית - ההון המשני יכול להוות עד 100% מההון הראשוני וכתבי התחייבות נדחים עד 50% מההון הראשוני, שלא הוקצה כנגד סיכונים שוק. המשמעות היא שההון המשני העליון יכול להיות עד 100% מההון הראשוני, אך בפועל הפוטנציאל להנפקת הון משני עליון נע בטווח שבין סך ההון הראשוני להיקף כתבי התחייבות.
7. נפרעות - רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון משני עליון.
8. בטוחות - ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.
9. שעבוד שטרי ההון - שטרי ההון לא ימומנו ולא ישועבדו כבטחון להלוואה שניתנה על ידי הבנק או חברה בת שלו.
10. השעיית תשלומי ריבית - לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שורות "נסיבות משעות", כהגדרת המונח להלן, וסילוקם יידחה, לתקופות בלתי מסויימות. הנסיבות המשעות יהיו כלהלן:

- א. דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועד, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר היעדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל.
- ב. דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור.
- ג. על פי הדוחות הכספיים של הבנק, שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- ד. המפקח על הבנקים הורה על השעיית תשלומי הריבית לאחר שנזכר כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.
11. סילוקם של תשלומי ריבית שהושעו – אם בעת המועד שנקבע לסילוקו של איזה מתשלומי הריבית, יתברר כי חל שינוי באיתנותו הפיננסית של הבנק, באופן ששוררות באותו מועד נסיבות משעות כמפורט בסעיף 10, אזי יידחה אותו תשלום ריבית עד למועד בו התקיימו תנאי אחד או יותר מהתנאים המפורטים להלן, ובלבד שאף אחת מהנסיבות המשעות אינה קיימת עוד ו/או חדלה להתקיים. אלה הנסיבות שבהתקיימה לראשונה של איזו מהן, ובכפוף לכך כי דירקטוריון הבנק יקבע כי אין חלות באותה שעה נסיבות משעות, יבוצעו תשלומי הריבית שסילוקם נדחה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית בגינם:
- א. הבנק הכריז על תשלום דיבידנד לבעלי סוג כלשהו של מניותיו.
- ב. הבנק הודיע על פדיון מוקדם, מלא או חלקי, של קרן שטרי ההון הנדחים או פרע את קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או חלקה.
- ג. ניתן צו פירוק כנגד הבנק, אולם, במקרה כזה יהיה סילוק הריבית המושעה כפוף לסילוק כל התחייבויות הבנק שהינן עדיפות בדרגה על הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים, או להסדר אחר שנושי הבנק העדיפים על מחזיקי שטרי ההון הנדחים יהיו צד לו.
12. אי חלוקת דיבידנד – הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות ובין אם הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור.
13. פדיון מוקדם על ידי המחזיק – לא יתאפשר פדיון מוקדם על ידי המחזיק.
14. פדיון מוקדם על ידי הבנק – בכפוף למגבלות המפורטות להלן, יהיה הבנק רשאי להחליט, על פי שיקול דעתו וללא מתן זכות ברירה למחזיקים בשטרי ההון הנדחים, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או מקצתה, לפי העניין, ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם בגין קרן שטרי ההון הנדחים, וזאת בהתקיים כל התנאים הבאים במצטבר:
- א. חלפו לפחות 10 שנים מיום הנפקת שטרי ההון הנדחים ועד למועד ביצועו בפועל של הפדיון המוקדם.
- ב. פדיון מוקדם יתאפשר רק לאחר קבלת אישור מראש של המפקח על הבנקים ובתנאי שהמכשיר יוחלף בהון אחר בעל איכות זהה או עדיפה, אלא אם המפקח קבע שהלימות ההון של התאגיד נאותה ביחס לסיכונים.
- ג. אין בביצוע הפדיון המוקדם כדי ליצור מצב בו תתקיים איזו מהנסיבות המשעות כהגדרתן בסעיף 10 לעיל, מיד לאחר ביצוע ההחלטה על הפדיון המוקדם ודירקטוריון הבנק קבע כי אינו צופה, גם בהתחשב בפדיון מוקדם, כי יוצרו נסיבות משעות כאמור במהלך שנים עשר החודשים שלאחריו.
15. שינוי תנאים, פדיון מוקדם, ו/או קביעת מנגנון ריבית – שטרי ההון יונפקו לתקופה של 49 שנים. שטרי ההון לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח. מבלי לגרוע מתנאי זה, ולאחר 10 שנים לפחות ממועד ההנפקה (להלן: "התקופה הראשונה"), יתאפשר ביצוע step up בריבית פעם אחת במהלך חיי המכשיר. שיעור הגדלת הריבית לא יעלה על 100 נקודות בסיס פחות מרווח ההחלף (swap spread) בין מדד הבסיס הראשוני (initial index basis) לבין מדד הבסיס המוגדל (stepped up index basis), אלא 50% ממרווח האשראי הראשוני, פחות מרווח ההחלף בין מדד הבסיס הראשוני ומדד הבסיס המוגדל.
- לאחר תום התקופה הראשונה, ואם לא ייפדו בפדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון ריבית בשיעור משתנה, בהתאם לעוגן קבוע ומוגדר מראש שייקבע על ידי הונאמן.
16. נדחות – התחייבות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהייה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או יונפקו בעתיד על ידי הבנק, ותהייה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכס הבנק לעת פירוקו, ועל זכויותיהם של מחזיקים בניירות ערך אחרים שהתחייבות הבנק בגינם תוכר כהון ראשוני של הבנק, אם וכאשר ינפיק הבנק ניירות ערך כאלה. במעמדן של התחייבויות הבנק כאמור לעיל, לא יחול שינוי עקב כך ששטרי ההון יחדלו להיחשב כהון משני של הבנק מכל סיבה שהיא. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה (pari passu) עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ויאושרו על ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים".
17. הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון המורכב לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.
18. שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של תנאי ההון המשני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שכלול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכומו, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.
- לפרטים בדבר הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים, ראו סעיף 6 ב' לעיל.

15. שעבודים

- א. אי די בי ניו יורק שיעבד הלוואות שונות ואגרות חוב קונצרניות לבנק הפדראלי של ניו-יורק (FRBNY - Federal Reserve Bank of New York). השיעבוד נועד לשם הבטחת אשראי מתוך חלון אשראי של FRBNY וכן עבור אשראי במסגרת מכרזים (TAF) של בנק זה. ליום 31 בדצמבר 2012, הערך בספרים של ההלוואות וניירות הערך אשר שועבדו עבור אשראי מ-FRBNY הסתכמו לסך של 1,666 מיליון דולר (6,219 מיליון ש"ח) [ליום 31 בדצמבר 2011: 1,488 מיליון דולר (5,684 מיליון ש"ח)].
- כמו כן שיעבד אי די בי ניו יורק לטובת Federal Home Loan Bank ניירות ערך והלוואות שיתרתם, ליום 31 בדצמבר 2012, הינה כ-143 מיליון דולר (535 מיליון ש"ח) להבטחת פקדונות שנתקבלו ממנו [ליום 31 בדצמבר 2011: כ-220 מיליון דולר (841 מיליון ש"ח)].
- ב. אי די בי ניו יורק מכר ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת בסך של כ-1,738 מיליון דולר (6,488 מיליון ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2012 [ליום 31 בדצמבר 2011: 2,067 מיליון דולר (7,899 מיליון ש"ח)].
- ג. כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי הבנק, על פי תשקיף מחודש אפריל 1997, אינם מובטחים בשעבוד על נכסי הבנק למעט שעבוד סמלי קבוע בדרגה ראשונה על פקדון בסך 1 ש"ח.
- ד. הבנק חבר במסלקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעולות בניירות ערך באמצעות המסלקה הנ"ל שיעבד הבנק מזומנים וניירות ערך בסכום של כ-15 מיליון דולר.
- ה. דיסקונט ליסינג בע"מ שיעבד בשעבוד שוטף ראשון את רכושו לטובת מדינת ישראל, ללא הגבלת סכום, בגין מענקי השקעה שקיבל.
- ו. בביאור 19 ג' 4 להלן מתוארת קרן הסיכונים שהקימה מסלקת מעו"ף. חלקו של הבנק בקרן, כנגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו, ליום 31 בדצמבר 2012, עמד על כ-21 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2011: 29 מיליון ש"ח).
- יתרת הבטוחות שהבנק חויב להעמיד לטובת מסלקת המעו"ף (התחייבות חוץ מאזנית) המבוססת על תרחישים של הבורסה, בגין פעילות לקוחות הבנק ובגין פעילות הבנק (נוסטרו), ליום 31 בדצמבר 2012, הינה כ-69 מיליון ש"ח (2011: 53 מיליון ש"ח).
- על פי חוקי העזר והמתאר של מסלקת מעו"ף כל חברי מסלקת מעו"ף, ובהם הבנק, חתמו על הסכמי שעבוד להבטחת התחייבויותיהם לטובת מסלקת מעו"ף, והפקידו בטוחות נזילות בלבד (איגרות חוב של מדינת ישראל ו/או מזומנים).
- הבנק שיעבד למסלקת מעו"ף בשעבוד בדרגה ראשונה את כל הכספים שהופקדו על ידי הבנק בחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף במסלקת הבורסה ובחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף בבנק אחר, הכל כבטחון עבור סכומים שהבנק יהיה חייב בגין עסקאות מעו"ף שהוא אחראי להן כלפי מסלקת המעו"ף. ההתחייבות מותנית בתנאים והבנק רשאי, בהתקיים תנאים מסויימים, לדרוש סכומים מסויימים בחזרה. במסגרת חשבוונות אלה שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף איגרות חוב ומזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2012 עמדה על כ-854 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2011: 779 מיליון ש"ח).
- בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת מעו"ף. שווי הבטוחה לטובת מסלקת המעו"ף כאמור ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכם בסך של כ-73 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2011: 74 מיליון ש"ח).

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף:

יתרה ליום 31 דצמבר 2012	יתרה גבוהה לשנת 2012	יתרה ממוצעת* לשנת 2012	יתרה ליום 31 דצמבר 2011
במיליוני שקלים חדשים			
7	10	9	10
922	926	881	846

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

- ז. להבטחת התחייבויות לבנקים של יציל פיננסים והחברות המאוחדות שלה, יצרו החברות הנ"ל המחאה על דרך השעבוד ושעבוד קבוע ושוטף על כל זכויותיהן לפי הסכמים עם בתי עסק בנוגע לניכיון שוברי ישראל, שוברי אמריקן אקספרס ושוברי דיינרס קלאב ישראל ואת כל הזכויות לקבלת כספים ותשלומים מאת ישראל, כאל, אמריקן אקספרס ודיינרס, מכח המחאת זכויות ועל פי הסכם בית עסק. לתאריך המאזן אין התחייבות כלפי הבנקים.
- ח. ישראל דיסקונט בנק (שוויץ) שיעבדה נכסים בהיקף של כ-0.5 מיליון פרנקים שווייצריים (ליום 31 בדצמבר 2011: 0.5 מיליון פרנקים שווייצריים) להבטחת קו אשראי בהיקף של כחצי מיליון דולר.

15. שעבודים (המשך)

ט. כאמור בביאור 19 ג' 5 להלן, בהתאם לנדרש בתקנון הבורסה ובחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "מסלקת הבורסה" או "המסלקה") שיעבד הבנק להבטחת התחייבויותיו כלפי המסלקה את כל זכויות הבנק בחשבון בטוחות המתנהל במסלקה (בו מופקדים על ידי הבנק ניירות ערך) ואת כל זכויותיו בכספים המופקדים בחשבון על שם המסלקה בבנק אחר. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2012 ב-171 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2011: 159 מיליון ש"ח).
בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת הבורסה. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2012 ב-11 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2011: 9 מיליון ש"ח).

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת יתרה ממוצעת* לשנת 2012	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012
במיליוני שקלים חדשים			
14	17	20	17
153	160	165	165

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

י. בחודש יולי 2007 השיק בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת, בתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים, הבנק עשוי להזקק מעת לעת לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שייגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה במסגרת הצטרפותו למערכת ניהול הבטחונות המופעלים על ידי מסלקת הבורסה בנושא זה, שיעבד הבנק ביום 24 בנובמבר 2010, לטובת בנק ישראל, בשיעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את החזקותיו באגרות חוב של ממשלת ישראל המופקדות בחשבון על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה (בנוסף לשיעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 26 ביולי 2007).
בסוף חודש יולי 2007 הפקיד הבנק בחשבון האמור איגרות חוב שערך ליום 31 בדצמבר 2012 היוו כ-3.51 מיליארד ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2011: 3.38 מיליארד ש"ח).
גם בנק מרכנתיל דיסקונט ערך שיעבוד דומה, לטובת בנק ישראל, והפקיד לחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה איגרות חוב בסכום של כ-471 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2011: 454 מיליון ש"ח).

להלן נתונים המתייחסים להסדרי שיעבוד זה:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת 2012	יתרה ממוצעת* לשנת 2012	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
במיליוני שקלים חדשים			
3,830	3,889	3,988	3,981

ניירות ערך ששועבדו (שווי שוק)
* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

יא. בנוסף, הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מפקידים מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור) בטוחה לאשראי שמעמיד בנק ישראל לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט, במסגרת מכרזי אשראי.
הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט לא השתתפו בשנים 2011-2012 במכרזי אשראי כאמור.

להלן נתונים המתייחסים לפקדונות שהופקדו:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת 2012	יתרה ממוצעת* לשנת 2012	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
במיליוני שקלים חדשים			
23,401	19,245	23,835	14,175

פקדונות בבנק ישראל
* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

15. שעבודים (המשך)

- יב. החשב הכללי מודיע מעת לעת על מינוי גופים מסויימים, בהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאג"ח ממשלתיים, על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979. במסגרת פעילות עשיית שוק, מעמיד האוצר לעושי השוק קו לשאילות של אג"ח ממשלתי, וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של אג"ח במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול קו השאילות כאמור, הבנק מפקיד כספים באוצר בגובה הניצול, המשמשים כבטוחה עבור השאילות. יתרת הפקדון ליום 31 בדצמבר 2012 הייתה כ-387 מיליון ש"ח.
- יג. הבנק מתקשר עם בנקים זרים בהסכמים מסוג CSA Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הבנקים במסחר בנגזרים. בהתאם להסכמים, מדי תקופה מתבצעת מדידה של שווי מלאי העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שהוגדר מראש, אותו צד מחויב להעביר לצד השני פקדונות על דרך שיעבוד עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2012 העמיד הבנק לטובת בנקים זרים פקדונות בסך כולל של כ-425 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011: 407 מיליון ש"ח).
- יד. הבנק מפקיד איגרות חוב אצל ברוקרים זרים (בארה"ב) כבטוחה עבור עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו באמצעות הברוקרים הזרים. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2012 ב-41 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011: 36 מיליון ש"ח). היתרה הגבוהה של הבטוחה היתה 75 מיליון ש"ח בשנת 2012, והיתרה הממוצעת 45 מיליון ש"ח.

טו. המקורות והשימושים של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפי השפעת קיזוזים:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים			
המקורות:			
142	387	142	387
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן			
588	704	588	704
ניירות ערך שהתקבלו כביטחון בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד ניירות ערך			
730	1,091	730	1,091
סך-הכל			
השימושים:			
142	387	142	387
ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן			
588	704	588	704
ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד ניירות ערך			
730	1,091	730	1,091
סך-הכל			

טז. פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים			
2,140	2,246	3,449	3,544
ניירות ערך זמינים למכירה			
2,247	2,367	*2,428	2,499
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
4,387	4,613	5,877	6,043
סך-הכל			

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון למלווים אשר אינם רשאים למכור או לשעבד אותם.
* סווג מחדש בגין חברה בת.

16. זכויות עובדים

- א. (1) התחייבות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדים, המבוססת על משכורת חודשית אחת לכל שנת עבודה, כמקובל, מכוסה במלואה על ידי הפקדות בקופות הפיצויים וכן על ידי פוליסות ביטוח וקרנות פנסיה. הסכומים שנצברו בפוליסות הביטוח וקרנות הפנסיה, אינם כלולים במאזן מאחר ואלה אינם בשליטתם של הבנק והחברות המאוחדות שלו.
- (2) כמפורט בביאור 1 ד' 15 לעיל, ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לעובדים מוצגת בדוחות הכספיים בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבות המחושבת על בסיס אקטוארי, לבין סכום ההתחייבות המחושבת כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הותק שלו, כנדרש בגילוי דעת מס' 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (3) חברי ההנהלה של הבנק זכאים לקבל פיצויים רגילים וחלקם זכאים גם למענק הסתגלות בגובה של בין 3 ל-8 חודשי משכורת בעת פרישתם, וזאת על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים, ובגין נערכו הפרשות מתאימות. התחייבות החברות המאוחדות בחו"ל לתשלום פנסיה על בסיס חישוב אקטוארי, מכוסה על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה מוכרת בחו"ל.
- (4) בחברה בנקאית מאוחדת, זכאים מספר עובדים בכירים למענקי הסתגלות בשיעור שבין שש לשנים עשרה משכורות חודשיות, ובגין נערכו הפרשות מתאימות.
- (5) הבנק והחברות המאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.
- ב. חלק מעובדי הבנק והחברות המאוחדות הבנקאיות שלו בישראל זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. שיעור ההיוון, שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, בחישוב האקטוארי הינו 4% ובהתחשב בגורם עלית השכר העתידית, מהוון סכום ההתחייבות לזכויות העובדים, בגין עובדי הבנק, לפי שיעור עלית שכר של 2.5%. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: במאוחד 419 מיליון ש"ח (2011: 408 מיליון ש"ח), ובבנק 315 מיליון ש"ח (2011: 313 מיליון ש"ח).
- בשנת 2007 נחתם עם נציגות העובדים הסכם בדבר "חופשת יובלות", על פיו, בין היתר, בוטלה הזכות לחופשת יובלות ביחס לעובדים חדשים. בשנת 2011 נחתם עם נציגות העובדים הסכם "דרגות ושלבים" על פיו, בין היתר, עובדים חדשים, שיתקבלו או יוסבו למעמד של עובדים מן המניין, החל מיום 1 בינואר 2012, לא יהיו זכאים למענק יובל.
- ג. עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים, ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951. החבות בגין חופשה מוכרת במהלך תקופת העבודה בה נצברת הזכאות לחופשה. החבות נקבעת על בסיס שכר אחרון בתקופת הדיווח בתוספת תשלומים נדחים. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחופשות שיתרתן: במאוחד 137 מיליון ש"ח (2011: 125 מיליון ש"ח), ובבנק 104 מיליון ש"ח (2011: 93 מיליון ש"ח).
- ד. עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים להטבות מסויימות לאחר צאתם לגימלאות. ההתחייבות האמורה מחושבת על בסיס אקטוארי, לפי שיעור היוון של 4% ומוכרת במהלך תקופת ההעסקה של העובד. בנוסף, כ-30 עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת, המירו את מענק הפרישה בקצבה לתקופה מוגדרת. התחייבות זו מוצגת כשהיא מהוונת לפי שיעור היוון של 4%.
- סכום ההפרשה לתאריך המאזן: במאוחד 601 מיליון ש"ח (2011: 610 מיליון ש"ח), ובבנק 504 מיליון ש"ח (2011: 514 מיליון ש"ח).
- יצויין שבהסכם "דירוג ושלבים", שנחתם בשנת 2011, צומצמו ההטבות לגמלאים שהתקבלו או הוסבו למעמד של עובדים מן המניין לאחר יום 1 בינואר 2012, והן עומדות בהתאמה לתנאי העובדים בהסכם זה, על מתנות לחגים והחזר הוצאות רפואיות.

ה. סכומי העתודה והיעודה לעובדים בגין פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה הם כלהלן:

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים			
2,295	1,972	2,587	2,262
2,475	2,172	2,880	2,580
(180)	(200)	(293)	(318)
עודף העתודה על היעודה נכלל בסעיף התחייבויות אחרות (ביאור 12)			

16. זכויות עובדים (המשך)

1. חלק מהחברות המאוחדות אימצו תוכניות לתגמול עובדים, על פיהן זכאים המנהלים הכלליים ו/או עובדים בחברות האמורות למענק שסכומו נקבע בהתאם לתוצאות העסקיות של אותן חברות. בדוחות הכספיים נכללו ההפרשות הנדרשות בשל המענקים האמורים.
2. **תוכנית פרישה 2011.** בחודש יוני 2011, אישר הדירקטוריון עקרונות לתוכנית פרישה, המיועדת לכ-400-500 עובדים. התוכנית הותנעה בסוף חודש אוקטובר 2011, והסתיימה בחודש מרס 2012. בפועל פרשו עד ליום 31 בדצמבר 2012 כ-360 עובדים במסגרת התוכנית (4 מהם פרשו בשנת 2011).
- 124 עובדים בחרו במסלול קצבה חודשית. ההתחייבות כאמור מכוסה במלואה ביתרת העתודה לפיצויים.
- תנאי הקצבה החודשית הם אלה:
- קצבה חודשית למשך כל חיי הפורש, ממועד הפרישה, צמודה למדד;
 - סכומי הקצבה החודשית נקבעו במועד הפרישה על פי תחשיב כלכלי שביצע הבנק, אשר נגזר מסכום יתרת קרן הפיצויים שהומרה לקצבה;
 - העובד יכל לבחור במסלול קצבה עם או בלי שארים;
 - לעובד ניתנה האפשרות לבחור מספר תשלומי קצבה מובטחים, בהתאם לגילו.
- בגין תשלומי קצבאות המגיעים לפורש ו/או לבן/בת זוגו בהגיעם לגיל 85 (הכל על פי המסלול שבחר הפורש), רכש הבנק כיסוי ביטוחי אשר יבטיח את תשלום הקצבה כאמור ואשר תשולם ישירות על ידי חברת הביטוח.
- ח. לאי די בי ניו יורק התחייבות לתשלומי פנסיה לעובדיה, בגינה הקימה קרן פנסיה בה מופקדים כספי העובדים והמעסיק. ההפקדות השנתיות בקרן מתבססות על תחשיבים שמכין יועץ אקטוארי בלתי תלוי.

להלן פרטים עיקריים אודות ההתחייבות האמורה:

31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני דולר של ארה"ב		
49	54	סכום העתודה
21	31	סכום היעודה
28	23	עודף העתודה על היעודה נכלל בסעיף התחייבות אחרות (ביאור 12)
%	%	
4.15	3.98	שיעור היוון שנתי
8.25	3.90	שיעור תשואה שנתי צפוי בגין נכסי הקרן
4.25	4.25	שיעור הגידול השנתי בשכר העובדים

ט. **תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק (2006-2010).** על פי התוכנית, הבנק העניק לכל חבר הנהלה מענק שנתי עבור כל שנה שבה כיהן כחבר הנהלה, החל משנת 2006 ועד שנת 2010. המענק השנתי נגזר בחלקו משיעור התשואה השנתית על ההון ובחלקו מקביעתו של המנהל הכללי. החלוקה האמורה היתה טעונה קבלת אישורו של דירקטוריון הבנק. שיעור התשואה השנתי המינימלי שנדרש, על מנת שבשנה מסוימת יחולק לחברי הנהלה מענק, היה 8.5%.

י. **תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק**

1. כללי

ביום 31 באוגוסט 2011 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שאושרה קודם לכן בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולאחר קבלת המלצת ועדת שכר ותגמולים של הדירקטוריון, לאשר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי של הבנק, אשר כוללת מענק שנתי ומענק לזמן ארוך. תוכנית התגמול הינה לשלוש שנים, בגין השנים 2011-2013.

בתוכנית התגמול נקבע, כי עקרונותיה ייושמו, בשינויים המחויבים, גם במסגרת תוכניות תגמול לבכירים בחברות בת של הבנק, בכפוף לקבלת האישורים המתאימים באורגנים המוסמכים של אותן חברות. ואכן, חברות הבת העיקריות בישראל קבעו תגמול על פי אותם עקרונות, בשינויים המחויבים.

16. זכויות עובדים (המשך)

2. מענק שנתי לחברי ההנהלה (למעט מנהל הסיכונים הראשי, המבקר הפנימי והחשבונאי הראשי)

(א) כללי

המענק השנתי יהיה מורכב ממענק לפי נוסחה, אשר יחושב בהתאם לעמידה במדדים כמותיים (להלן: "בונוס חישובי"), וממענק נוסף אשר יחולק על פי שיקול דעתו של מנכ"ל הבנק (להלן: "הבונוס בשיקול דעת"). המדדים שעל בסיסם ייקבע המענק השנתי יתבססו על היעדים בתוכניות העבודה של הבנק לשנים 2011-2013. המענק השנתי האמור יאושר בכל שנה, בכפוף לכל דין, על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.

כריסת המענק השנתי לתשלומים. תשלום המענק השנתי בגין שנה קלנדרית מסוימת יבוצע ב-3 מנות: סכום בשיעור של 60% מהמענק השנתי ישולם לא יאוחר מ-30 ימים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק. שני תשלומי מענק נדחים, בשיעור של 20% כל אחד, ישולמו לאחר פרסום הדוחות של כל אחת משתי השנים העוקבות לשנת המענק (כשהם צמודים למדד). אם בשנת מענק מסוימת לא יתקיימו כל תנאי הסף, אזי כל מנות מענק נדחות שהיו צריכות להשתלם במועד תשלום המענק השנתי בגין שנת המענק, יבוטלו ולא ישולמו.

(ב) הבונוס החישובי

תקרת הבונוס החישובי. הבונוס החישובי השנתי יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על שמונה משכורות חודשיות לכל חבר הנהלה. **תנאי סף לזכאות לבונוס חישובי.** הזכאות בגין שנה קלנדרית מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנה קלנדרית יתקיימו כל תנאי הסף המצטברים הבאים:

- (1) יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה בבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק לאותה שנה, לא יפחתו מיחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה, בהתאמה, כפי שנקבעו בתוכנית העבודה של אותה שנה קלנדרית;
- (2) ההפרש בין יעד התשואה לנכסי סיכון שייקבע בתוכנית העבודה של שנת המענק (באחוזים) לבין התשואה לנכסי סיכון בפועל (כהגדרתה בתוכנית) (להלן: "הפרש התשואה לנכסי סיכון") יהיה בשיעור קטן מ-3%;
- (3) הבנק ירשום בדוחותיו הכספיים השנתיים המאוחדים לשנת המענק רווח נקי בגובה של 75% לפחות מהרווח הנקי שייקבע בתוכנית העבודה לאותה שנה.

חישוב הבונוס החישובי. הבונוס החישובי יחושב על בסיס שלושה מדדים המבוססים על ביצועי הבנק (להלן: "המדדים הכמותיים") ועל מדד נוסף שמנכ"ל הבנק יקבע ביחס לכל חבר הנהלה (להלן: "המדד הנוסף").

המדדים הכמותיים. לכל מדד כמותי ייקבע יעד מטרה, על פי היעד שאושר למדד זה על ידי הדירקטוריון, במסגרת תוכנית העבודה לאותה שנה, אשר לפיו יחושבו יעד סף ויעד מקסימום לאותו מדד. עמידה ביעד הסף, ביעד המטרה או ביעד המקסימום בשנה מסוימת, תזכה ב-50%, ב-80% או ב-112.5% מתקרת הבונוס החישובי המתייחס לאותו מדד, בהתאמה.

כל תוצאה שבין יעד הסף לבין יעד המטרה וכל תוצאה שבין יעד המטרה לבין יעד המקסימום תזכה באחוז מחלק תקרת הבונוס החישובי המתייחס לאותו מדד אשר יחושב באופן ליניארי (בין 50% ל-80% ובין 80% ל-112.5%, בהתאמה).

על אף האמור לעיל ובכל מקרה, הבונוס החישובי הכולל לכל אחד מחברי ההנהלה לא יעלה על 100% מתקרת הבונוס החישובי. בסמוך לתחילת כל שנה ייקבעו על ידי הדירקטוריון יעדי המטרה לאותה שנה בתוכנית העבודה. אופן מדידתם יהיה זהה לאופן בו הם נמדדים במסגרת תוכנית העבודה.

אם במהלך שנת המענק יחליט דירקטוריון הבנק לשנות יעדים בתוכנית העבודה של הבנק לאותה שנה ואשר נוגעים למדדים המהווים בסיס לבונוס החישובי, דירקטוריון הבנק יקבע האם עקב כך יש להתאים גם את היעדים שישמשו לצורך חישוב הבונוס החישובי לחברי ההנהלה בגין אותה שנה.

להלן המדדים הכמותיים:

- (1) תשואה לנכסי סיכון.
- (2) יחס יעילות. מדד זה יחושב בהתאם לאופן שבו יחס היעילות נמדד ומדווח בדוחות הכספיים המאוחדים.
- (3) הכנסות תפעוליות ואחרות. מדד זה מחושב כסך ההכנסות התפעוליות והאחרות בשנה קלנדרית מסוימת על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לאותה שנה.

16. זכויות עובדים (המשך)

המדד הנוסף. בתחילת כל שנת מענק ימליץ מנכ"ל הבנק, ביחס לכל חבר הנהלה בנפרד, על קביעת המדד הנוסף. המדד הנוסף יתמקד ביעדים העומדים בפני החטיבה/מערך, בראשם עומד חבר הנהלה, בשנה האמורה. המנכ"ל עשוי להמליץ, בהתאם לשיקול דעתו, על קביעת מדד נוסף שונה או זהה לגבי חברי הנהלה השונים (או חלקם). המדד הנוסף והיעדים שעל בסיסם נקבע המדד, כפי שנקבעו על ידי מנכ"ל הבנק, יובאו בתחילת השנה הקלנדרית לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון. ככל שייקבע מדד שעמידה בו ניתנת לחישוב כמותי – יעד המטרה, יעד הסף ויעד המקסימום המתייחסים לכל מדד נוסף שייקבע, ייקבעו גם הם בתחילת שנת המענק, ועמידה בהם תחושב בהתאם למפורט לעיל לגבי היעדים הכמותיים. ככל שייקבע מדד איכותי (שעמידה בו אינה ניתנת לחישוב כמותי) – תיקבע העמידה ביעד על ידי המנכ"ל, לפי שיקול דעתו, כאשר אם המנכ"ל יסבור שחבר הנהלה מסוים זכאי לחלק הבונוס החישובי בגין מדד זה יקבע המנכ"ל חלק בין 50%-112.5% משיעור תקרת הבונוס החישובי המתייחס למדד זה. על אף האמור לעיל ובכל מקרה, הבונוס החישובי הכולל לכל אחד מחברי הנהלה בשנת מענק לא יעלה על 100% מתקרת הבונוס החישובי.

בגין שנת 2011 לא יחושב המדד הנוסף.

(ג) הבונוס בשיקול דעת

התקציב הכולל לבונוס בשיקול דעת. התקציב הנוסף בגין כל שנת מענק יהיה שווה למחצית הבונוס החישובי אשר כל חברי הנהלה היו זכאים לו בפועל בגין אותה שנת מענק (לפני פריסת הבונוס לתשלומים). התקציב לבונוס בשיקול דעת לא יעלה על סכום של 4 משכורות חודשיות בגין כל אחד מחברי הנהלה. בשנת מענק שבגינה חברי הנהלה לא יהיו זכאים לבונוס חישובי כלשהו, לא יהיה תקציב לבונוס בשיקול דעת.

חלוקת התקציב לבונוס בשיקול דעת. התקציב יחולק בהתאם לשיקול דעת מנכ"ל הבנק ובכפוף לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ולתנאים הבאים:

- (1) הסכום מתוך התקציב הנוסף שיוענק לכל חבר הנהלה לא יעלה על 8 משכורות חודשיות של אותו חבר הנהלה.
 - (2) סך המענק השנתי שיחולק בשנת מענק אחת לכל חבר הנהלה לא יעלה על 14 משכורות חודשיות של אותו חבר הנהלה.
- בבואו לחלק את התקציב הנוסף בין חברי הנהלה השונים יתחשב המנכ"ל, בין היתר, בשיקולים הבאים: עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים; עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי הבנק וכן ישיקולו הליכים משפטיים (ובכלל זה הליכים מנהליים) ודוחות של רשויות רגולטוריות.

3. מענק שנתי למבקר הפנימי למנהל הסיכונים הראשי ולחשבונאי הראשי

המענק השנתי למבקר הפנימי למנהל הסיכונים הראשי (CRO) ולחשבונאי הראשי ייקבע על פי מנגנון שונה, אשר נקבע, בין היתר, בהתאם להוראות חוזר המפקח, על מנת לתת ביטוי לחשיבות ורגישות התפקידים שהם ממלאים.

המענק השנתי למבקר הפנימי ייקבע בגין כל שנת מענק (לאחר תום השנה), על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון הבנק ועל פי שיקול דעתם.

המענק השנתי למנהל הסיכונים הראשי (CRO) בגין כל שנת מענק (לאחר תום השנה), יומלץ על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון בהתייעצות עם מנכ"ל הבנק, ויהיה טעון אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק. המענק השנתי לחשבונאי הראשי של הבנק בגין כל שנת מענק (לאחר תום השנה), יומלץ על ידי מנכ"ל הבנק ויהיה טעון אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק. בקביעת המענק השנתי כאמור יובאו בחשבון, בין היתר, יעדי תוכניות העבודה של מי מהפונקציות האמורות וכן ביצועי הבנק בשנת המענק וגובה המענק השנתי המירבי (במונחי משכורות חודשיות) לו זכאי מי מחברי הנהלה האחרים בגין אותה שנת מענק.

המענק השנתי כאמור לא יעלה על 12 משכורות חודשיות של כל אחד מהם.

הזכאות למענק בגין שנה מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנה יתקיימו כל תנאי הסף.

תשלום המענק השנתי למבקר הפנימי, למנהל הסיכונים הראשי ולחשבונאי הראשי בגין שנה מסוימת יפרס לתשלומים במתכונת שנקבעה לגבי כלל חברי הנהלה.

4. מענק לזמן ארוך

חברי הנהלה, לרבות מנהל הסיכונים והחשבונאי הראשי וכן המבקר הפנימי יהיו זכאים לקבלת מענק זמן ארוך אשר יחושב כתלות בהשגת יעדי רווח נקי מצטבר של הבנק לאורך תקופת תכנית התגמול (בשנים 2011 עד 2013). בתחילת כל שנה מהשנים 2011, 2012 ו-2013, ייקבע יעד הרווח הנקי במסגרת התקציב השנתי של הבנק, אשר יאושר על ידי הדירקטוריון (להלן: "יעד הרווח הנקי").

בסמוך לאחר אישור הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2013, תיבדק עמידת הבנק ביעד הרווח הנקי לשנים 2011 עד 2013. עמידה ביעד המטרה, ביעד הסף או ביעד המקסימום, תזכה כל חבר הנהלה בסכום של 1,200, 900 או 1,440 אלפי ש"ח, בהתאמה. כל תוצאה שבין יעד הסף ליעד המקסימום תזכה בסכום אשר יחושב באופן ליניארי בהתאם לשני היעדים שביניהם נמצאת התוצאה.

16. זכויות עובדים (המשך)

5. הוראות נוספות

במסגרת התוכנית נקבעו כללים שיחולו בסיום כהונה בענין תשלומים של מנות נדחות של מענקים משנים קודמות שטרם שולמו, של תשלום מענק שנתי בגין שנה בה הסתיימו יחסי עובד-מעביד עם חבר ההנהלה ושל תשלום מענק לזמן ארוך. כן נקבעו במסגרת התוכנית כללים בענין תשלום לחברי הנהלה שהתמנו במהלך שנה.

7. **סכום המענק השנתי בגין שנת 2011.** חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי, מנהל הסיכונים הראשי והחשבונאי הראשי, זכאים לבונוס שנתי בגין שנת 2011 בסכום כולל של כ-4.1 מיליון ש"ח. בהתאם לתנאי התוכנית, מתוך הסכום האמור סך של כ-2.5 מיליון ש"ח שולם בחודש אפריל 2012, והיתרה תתחלק לשני תשלומים נדחים, שתשלומם יהיה כפוף לקיום תנאי הסף בגין השנים 2012 ו-2013, בהתאמה.

8. **ויתור על המענק בגין שנת 2012.** בחודש יולי 2012 הודיעו חברי הנהלת הבנק והמבקר הפנימי של הבנק (הניצעים בתכניות התגמול האמורה) כי החליטו, כל אחד על פי בחירתו, לוותר על המענק השנתי המגיע להם בגין שנת 2012, אם וככל שיגיע להם, בהתאם לתכניות התגמול האמורות. בהמשך להחלטת ההנהלה הבכירה בדיסקונט, ובדומה לה, החליטו חברי ההנהלה של בנק מרכנתיל דיסקונט (הניצעים בתכנית תגמול שנקבעה בבנק מרכנתיל דיסקונט) כל אחד על פי בחירתו, לוותר על המענק השנתי המגיע להם בגין שנת 2012, אם וככל שיגיע להם, בהתאם לתכנית התגמול שאושרה בבנק מרכנתיל דיסקונט. בחודש אוקטובר 2012, החליט דירקטוריון כאל, על דעת חברי הנהלת כאל ובהסכמתם, על הפחתת הבונוס לחברי ההנהלה, בגין שנת 2012, בשיעור ניכר. כל זאת, בהמשך ובהלימה לצעדי החיסכון וההתייעלות בהם נוקט הבנק ותוך שימת לב לרוח הציבורית הקיימת.

יא. **אופציות לנושאי משרה בבנק.** לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 13 ה' (1) ו-(2). לפרטים בדבר אופציות פנטום לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 13 ד' (1) ו-(3).

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

המאוחד

31 בדצמבר 2012							
מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי				
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבעות אחרים	אירו	צמוד למדד המחירים		לא צמוד	
				דולר			
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
24,100	–	1,051	479	6,601	324	15,645	מזומנים ופקדונות בבנקים
46,001	706	520	486	16,956	5,211	22,122	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
387	–	–	–	–	–	387	
117,611	–	2,046	4,896	24,683	17,542	68,444	אשראי לציבור, נטו
1,696	–	9	–	74	1,612	1	אשראי לממשלות
1,724	1,719	–	–	–	2	3	השקעות בחברות כלולות
2,962	2,962	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
142	142	–	–	–	–	–	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,595	91	71	178	341	49	2,865	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,662	163	125	9	1,002	70	1,293	נכסים אחרים
		–	–	–	–	–	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה
200,880	5,783	3,822	6,048	49,657	24,810	110,760	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
151,935	–	4,123	8,394	45,435	10,363	83,620	פקדונות הציבור
3,720	–	31	57	1,604	257	1,771	פקדונות מבנקים
1,005	–	–	–	647	111	247	פקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
5,452	–	–	–	5,452	–	–	
12,284	–	–	–	–	9,265	3,019	כתבי התחייבות נדחים
4,576	91	130	369	381	514	3,091	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,774	153	80	19	512	222	8,788	התחייבויות אחרות
188,746	244	4,364	8,839	54,031	20,732	100,536	סך-כל ההתחייבויות
12,134	5,539	(542)	(2,791)	(4,374)	4,078	10,224	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	311	2,653	7,527	(867)	(9,624)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	34	33	(254)	–	187	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
–	–	(23)	(19)	112	–	(70)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
12,134	5,539	(220)	(124)	3,011	3,211	717	סך-הכל כללי
–	–	37	15	(253)	–	201	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
–	–	(91)	(344)	434	–	1	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2011							
מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי				
פריטים שאינם כספיים	מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד		
סך-הכל							
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
30,329	–	850	552	3,854	468	24,605	מזומנים ופקדונות בבנקים
42,898	663	378	726	17,861	5,690	17,580	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
145	–	–	–	–	–	145	
116,383	–	2,316	5,548	26,069	18,407	64,043	אשראי לציבור, נטו
1,640	–	6	–	18	1,590	26	אשראי לממשלות
⁽²⁾⁽³⁾ 1,591	⁽²⁾⁽³⁾ 1,586	–	–	–	–	5	השקעות בחברות כלולות
3,080	3,080	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
152	152	–	–	–	–	–	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,114	166	*79	*60	*1,130	7	1,672	נכסים בגין מכשירים נגזרים
⁽⁴⁾ 3,132	378	134	40	1,032	49	⁽⁴⁾ 1,499	נכסים אחרים
8	8	–	–	–	–	–	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה
202,472	6,033	3,763	6,926	49,964	26,211	109,575	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
153,368	–	4,120	8,841	45,378	10,913	84,116	פקדונות הציבור
4,249	–	119	39	1,282	286	2,523	פקדונות מבנקים
925	–	–	–	581	100	244	פקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
6,700	–	–	–	6,700	–	–	
12,239	–	–	–	–	9,332	2,907	כתבי התחייבות נדחים
4,432	166	*156	*324	*1,199	809	1,778	התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים
⁽²⁾ 9,538	393	64	51	591	99	⁽²⁾ 8,340	התחייבויות אחרות
191,451	559	4,459	9,255	55,731	21,539	99,908	סך-כל ההתחייבויות
11,021	5,474	(696)	(2,329)	(5,767)	4,672	9,667	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדירים:							
–	–	496	2,300	5,754	(1,700)	(6,850)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	14	95	292	–	(401)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
–	2	(8)	(75)	(268)	–	349	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
11,021	5,476	(194)	(9)	11	2,972	2,765	סך-הכל כללי
–	–	(162)	52	522	–	(412)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
–	3	49	(357)	(889)	–	1,194	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* מיון מחדש בין המטבעות השונים.

הערות:

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק

31 בדצמבר 2012							
מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי				
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבעות אחרים	יורו	צמוד למדד		לא צמוד	
				דולר	המחירים		
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
17,545	–	193	234	3,648	219	13,251	מזומנים ופקדונות בבנקים
23,624	5	129	449	1,229	2,958	18,854	ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר							
387	–	–	–	–	–	387	
81,029	–	1,652	4,563	9,011	14,922	50,881	אשראי לציבור, נטו
1,614	–	–	–	–	1,614	–	אשראי לממשלה
9,176	8,154	–	–	–	214	808	השקעות בחברות מוחזקות
2,161	2,161	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
3,521	85	68	177	287	45	2,859	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,168	29	114	9	2	15	999	נכסים אחרים
140,225	10,434	2,156	5,432	14,177	19,987	88,039	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
111,810	–	2,852	7,491	19,194	12,074	70,199	פקדונות הציבור
3,118	–	446	131	1,228	275	1,038	פקדונות מבנקים
223	–	–	–	–	111	112	פקדונות הממשלה
3,955	–	–	–	–	3,628	327	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4,253	85	65	346	308	371	3,078	התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים
5,028	96	30	6	86	122	4,688	התחייבויות אחרות
128,387	181	3,393	7,974	20,816	16,581	79,442	סך-כל ההתחייבויות
11,838	10,253	(1,237)	(2,542)	(6,639)	3,406	8,597	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	846	2,369	6,848	(1,254)	(8,809)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	34	33	(226)	–	159	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
–	–	(23)	(19)	112	–	(70)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
11,838	10,253	(380)	(159)	95	2,152	(123)	סך-הכל כללי
–	–	37	15	(217)	–	165	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)
–	–	(91)	(344)	434	–	1	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2011						
		מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים						
נכסים						
26,284	–	259	265	2,815	336	22,609
18,960	13	35	662	370	3,250	14,630
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
145	–	–	–	–	–	145
81,251	–	1,989	5,221	11,093	15,721	47,227
1,616	–	–	–	–	1,591	25
9,078	7,809 ⁽²⁾⁽³⁾	–	–	288	229	752
2,292	2,292	–	–	–	–	–
3,042	158	71	58	1,075	4	1,676
1,604	221	126	7	34	15	1,201 ⁽⁴⁾
3	3	–	–	–	–	–
144,275	10,496	2,480	6,213	15,675	21,146	88,265
התחייבויות						
116,065	–	2,914	7,985	20,407	12,810	71,949
4,391	–	200	186	2,096	479	1,430
221	–	–	–	–	99	122
3,805	–	–	–	–	3,591	214
4,174	158	91	308	1,162	676	1,779
4,917	321	10	23	175	30	4,358
133,573	479	3,215	8,502	23,840	17,685	79,852
10,702	10,017	(735)	(2,289)	(8,165)	3,461	8,413
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
–	–	303	2,206	5,411	(1,553)	(6,367)
–	–	14	95	319	–	(428)
–	–	(8)	(75)	(268)	–	351
10,702	10,017	(426)	(63)	(2,703)	1,908	1,969
–	–	(162)	52	566	–	(456)
–	–	49	(357)	(888)	–	1,196

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון⁽¹⁾

המאוחד - במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2012

עם דרישה עד חודש	מל חודש עד שלושה חודשים	מל שלושה עד שנה	מל שנה עד שנתיים	מל שנתיים עד שלוש שנים
מטבע ישראלי לא צמוד:				
נכסים ⁽⁶⁾	36,392	12,628	18,430	10,746
התחייבויות	65,266	10,111	15,069	3,766
הפרש	(28,874)	2,517	3,361	6,980
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(4,602)	(1,633)	(2,341)	(144)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	109	(100)	(20)	33
מטבע ישראלי צמוד למדד:				
נכסים	322	842	2,859	3,142
התחייבויות	948	1,587	5,907	3,274
הפרש	(626)	(745)	(3,048)	(132)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1	440	(800)	(344)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-
מטבע חוץ-פעילות מקומית: ⁽³⁾				
נכסים ⁽⁷⁾	7,234	3,743	1,214	1,412
התחייבויות	17,899	6,926	7,321	347
הפרש	(10,665)	(3,183)	(6,107)	1,065
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	4,601	1,193	3,141	488
אופציות(במונחי נכס בסיס)	(109)	100	20	(33)
מטבע חוץ - פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:				
נכסים	6,917	2,528	6,742	4,261
התחייבויות	20,523	1,941	5,093	2,286
הפרש	(13,606)	587	1,649	1,975
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-
פריטים לא כספיים:				
נכסים	8	4	8	-
התחייבויות	6	-	-	-
הפרש	2	4	8	-
אופציות(במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-
סך-הכל				
נכסים	50,873	19,745	29,253	19,561
התחייבויות	104,642	20,565	33,390	9,673
הפרש	(53,769)	(820)	(4,137)	9,888
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-
אופציות(במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2011				
סך-הכל				
נכסים ⁽⁸⁾	54,173	20,783	29,180	23,130
התחייבויות ⁽⁸⁾	105,891	22,492	31,341	10,069
הפרש	(51,718)	(1,709)	(2,161)	13,061
מכשירים נגזרים (למעט אופציות) ⁽⁸⁾	-	-	-	-

הערות:

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך של 1,628 מיליון ש"ח (2011: 1,461 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל הצמדה למטבע חוץ.
- (4) כפי שנוכל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁵⁾	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾		סך כל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים
	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך-הכל						
4.09	110,760	1,900	120,560	680	6,124	16,298	5,916	6,317
1.99	100,536	–	101,893	145	645	2,223	1,476	1,221
2.10	10,224	1,900	18,667	535	5,479	14,075	4,440	5,096
–	(9,624)	–	(9,779)	–	–	(1,330)	(268)	82
–	117	–	117	–	4	20	22	22
2.85	24,810	110	29,819	1,152	5,227	8,582	1,754	2,014
2.97	20,732	–	23,976	–	342	6,860	1,393	1,392
(0.12)	4,078	110	5,843	1,152	4,885	1,722	361	622
–	(867)	–	(856)	–	3	(311)	477	317
–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.53	18,060	496	19,709	25	279	2,609	1,026	825
0.53	33,020	2	33,168	–	17	331	71	89
2.00	(14,960)	494	(13,459)	25	262	2,278	955	736
–	10,491	–	10,635	–	(3)	1,641	(209)	(399)
–	(117)	–	(117)	–	(4)	(20)	(22)	(22)
3.43	41,467	1,711	48,073	3,451	8,916	6,020	3,173	2,479
3.01	34,214	134	34,927	–	–	1,814	1,381	846
0.42	7,253	1,577	13,146	3,451	8,916	4,206	1,792	1,633
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	5,783	5,763	20	–	–	–	–	–
–	244	238	6	–	–	–	–	–
–	5,539	5,525	14	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.65	200,880	9,980	218,181	5,308	20,546	33,509	11,869	11,635
2.03	188,746	374	193,970	145	1,004	11,228	4,321	3,548
1.62	12,134	9,606	24,211	5,163	19,542	22,281	7,548	8,087
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.93	202,472	10,034	217,982	3,326	16,993	33,070	9,817	12,362
2.09	191,451	821	197,069	192	2,967	12,456	3,165	3,502
1.84	11,021	9,213	20,913	3,134	14,026	20,614	6,652	8,860
–	–	–	–	–	–	–	–	–

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(6) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 4,463 מיליון ש"ח (2011: 4,798 מיליון ש"ח) וסך של 1,474 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2011: 1,430 מיליון ש"ח).

(7) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 430 מיליון ש"ח (2011: 757 מיליון ש"ח) וסך של 73 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2011: 106 מיליון ש"ח).

(8) סווג מחדש – מיון פערי תזרימי בעסקאות בנגזרים מ"מכשירים נגזרים (למעט אופציות) "ל"נכסים" או ל"התחייבויות" במאזן.

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון⁽¹⁾ הבנק – במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2012

עם דרישה עד חודש	מל חודש עד שלושה חודשים	מל שלושה עד שנה	מל שנה עד שנתיים	מל שלוש שנים
מטבע ישראלי לא צמוד:				
28,941	8,832	14,933	8,184	5,366
נכסים ⁽⁶⁾				
51,944	8,645	9,891	3,112	1,803
התחייבויות				
(23,003)	187	5,042	5,072	3,563
הפרש				
(4,630)	(1,337)	(1,938)	(4)	457
108	(101)	(26)	27	23
מטבע ישראלי צמוד למדד:				
226	754	2,133	2,466	3,018
נכסים				
681	1,188	3,968	2,455	2,182
התחייבויות				
(455)	(434)	(1,835)	11	836
הפרש				
1	157	(1,249)	(425)	(618)
-	-	-	-	-
מטבע חוץ-פעילות מקומית:⁽⁸⁾				
7,358	3,628	1,245	1,290	1,210
נכסים ⁽⁷⁾				
16,585	6,977	7,019	331	178
התחייבויות				
(9,227)	(3,349)	(5,774)	959	1,032
הפרש				
4,629	1,180	3,187	429	161
(108)	101	26	(27)	(23)
מטבע חוץ – פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:				
828	419	405	341	312
נכסים				
443	241	31	1	1
התחייבויות				
385	178	374	340	311
הפרש				
-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)				
פריטים לא כספיים:				
-	-	-	-	-
נכסים				
-	-	-	-	-
התחייבויות				
-	-	-	-	-
הפרש				
סך-הכל				
37,353	13,633	18,716	12,281	9,906
נכסים				
69,653	17,051	20,909	5,899	4,164
התחייבויות				
(32,300)	(3,418)	(2,193)	6,382	5,742
הפרש				
-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)				
-	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס בסיס)				
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2011				
סך-הכל				
43,339	13,564	14,590	15,664	8,927
נכסים ⁽⁶⁾				
73,820	19,447	20,452	4,961	3,017
התחייבויות ⁽⁸⁾				
(30,481)	(5,883)	(5,862)	10,703	5,910
הפרש				
-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות) ⁽⁸⁾				

הערות:

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך של 1,510 מיליון ש"ח (2011: 1,339 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל הצמדה למטבע חוץ.
- (4) כפי שנוכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁵⁾	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾		סך כל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים
	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך-הכל						
3.76	88,039	1,425	95,950	616	5,447	14,268	4,560	4,803
1.44	79,442	–	80,610	102	522	2,111	1,414	1,066
2.32	8,597	1,425	15,340	514	4,925	12,157	3,146	3,737
–	(8,809)	–	(8,968)	–	–	(1,330)	(268)	82
–	89	–	89	–	4	16	19	19
3.15	19,987	117	24,436	1,022	4,665	7,129	1,425	1,598
3.53	16,581	–	19,561	–	251	6,187	1,301	1,348
(0.38)	3,406	117	4,875	1,022	4,414	942	124	250
–	(1,254)	–	(1,185)	–	–	114	497	338
–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.65	18,507	489	19,012	–	123	2,460	962	736
0.54	31,449	2	31,517	–	–	292	60	75
2.11	(12,942)	487	(12,505)	–	123	2,168	902	661
–	10,063	–	10,153	–	–	1,216	(229)	(420)
–	(89)	–	(89)	–	(4)	(16)	(19)	(19)
1.94	3,258	685	2,786	–	–	11	303	167
0.87	734	7	732	–	–	11	2	2
1.07	2,524	678	2,054	–	–	–	301	165
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	10,434	10,434	–	–	–	–	–	–
–	181	181	–	–	–	–	–	–
–	10,253	10,253	–	–	–	–	–	–
3.47	140,225	13,150	142,184	1,638	10,235	23,868	7,250	7,304
1.49	128,387	190	132,420	102	773	8,601	2,777	2,491
1.98	11,838	12,960	9,764	1,536	9,462	15,267	4,473	4,813
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.10	144,275	12,775	147,335	1,672	10,340	25,228	6,476	7,535
2.01	133,573	487	137,894	187	2,772	8,630	2,271	2,337
2.09	10,702	12,288	9,441	1,485	7,568	16,598	4,205	5,198
–	–	–	–	–	–	–	–	–

- (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (6) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 2,798 מיליון ש"ח (2011: 3,314 מיליון ש"ח) וסך של 1,302 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2011: 1,182 מיליון ש"ח).
- (7) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 401 מיליון ש"ח (2011: 561 מיליון ש"ח) וסך של 66 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2011: 59 מיליון ש"ח).
- (8) סווג מחדש – מיון פערי תזרים בעסקאות בנגזרים מ"מכשירים נגזרים (למעט אופציות) "ל"נכסים" או ל"התחייבויות" במאזן.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

המאוחד		הבנק		המאוחד		הבנק	
יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾	יתרה ⁽¹⁾	הפרשה ⁽²⁾
31 בדצמבר 2012				31 בדצמבר 2011			
במיליוני שקלים חדשים							
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
1,475	1	737	1	1,827	1	1,031	–
אשראי תעודות							
2,838	43	1,870	34	2,754	29	1,740	19
ערבויות להבטחת אשראי							
5,409	14	4,439	13	4,929	23	4,095	22
ערבויות לרוכשי דירות							
4,620	31	3,976	26	4,905	30	4,284	25
ערבויות והתחייבויות אחרות							
1,024	–	966	–	771	1	710	1
מסגרות לפעולות במכשירים נגזרים שלא נוצלו							
15,482	22	4,201	6	14,450	19	4,046	7
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו							
7,841	19	6,909	16	8,104	21	7,070	17
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו							
17,072	35	10,028	33	18,519	41	11,501	38
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן ⁽³⁾							
3,744	6	2,754	5	3,508	7	2,367	6
התחייבות להוצאת ערבויות							

הערות:

- (1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 (2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה.
 (3) כולל מחויבות למתן אשראי שניתנה ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 451 "נהלים למתן הלוואות לדיור".

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾ לסוף השנה

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾			
1,675	1,807	1,675	1,806
מטבע ישראלי לא צמוד			
1,146	1,255	1,111	1,218
מטבע ישראלי צמוד למדד			
814	563	814	563
מטבע חוץ			
3,634	3,625	3,600	3,587
סך-הכל			

הערות:

- (1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי (או הפקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 48 מיליון ש"ח, (2011: 62 מיליון ש"ח), לא נכלל בלוח זה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תזרימים בגין עמלות גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת הגביה – מאוחד

2011		31 בדצמבר 2012					
		מל שנה עד 3 שנים	מל עד 5 שנים	מל עד 10 שנים	מל עד 20 שנים	מל עד 20 שנים	מל עד 20 שנים
		עד שנה	עד 3 שנים	עד 5 שנים	עד 10 שנים	עד 20 שנים	עד 20 שנים
		סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
במגזר השקלי הלא צמוד							
תזרימים חוזיים עתידיים		-	1	-	3	4	-
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונויות מוקדמים		-	1	-	3	4	-
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונויות מוקדמים ⁽¹⁾		-	1	-	2	2	-
במגזר הצמוד למדד							
תזרימים חוזיים עתידיים		9	15	13	24	17	-
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונויות מוקדמים		8	13	12	22	16	-
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונויות מוקדמים ⁽²⁾		8	13	12	21	12	-
במגזר מטבע חוץ							
תזרימים חוזיים עתידיים		-	3	1	-	-	4
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונויות מוקדמים		-	3	1	-	-	4
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונויות מוקדמים ⁽³⁾		-	2	1	-	-	4

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות

31 בדצמבר	
2011	2012
1	1
1	1

הערות:

- (1) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל 4.06% (2011: 5.29%).
- (2) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל 0.83% (2011: 1.72%).
- (3) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל 0.60% (2011: 1.13%).

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
1. חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות:			
שנה ראשונה	114	123	58
שנה שניה	94	92	48
שנה שלישית	83	71	40
שנה רביעית	63	60	30
שנה חמישית	55	47	26
שנה שישית ואילך	249	192	107
סך-הכל	658	585	309
2. התקשרויות לרכישת בניינים וציוד	59	80	33
3. התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות וקרנות הון סיכון	352	267	-

4. הבנק ובנק מרכזי דיסקונט הנמנים עם החברים במסלוקת מעו"ף בע"מ, אחראים ביחד עם חברי מסלוקת המעו"ף כלפי המסלוקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה מסלוקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכם בסך של כ-21 מיליון ש"ח שהם 2.85% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. חלקו של בנק מרכזי דיסקונט בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכם בסך של כ-5 מיליון ש"ח, שהם 0.35% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. שני הבנקים נדרשו להעמיד לטובת מסלוקת מעו"ף בטוחות (איגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח את חבותם האפשרית בגין חלקם בקרן הסיכונים כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות כל אחד מהבנקים בתחום זה (ראו ביאור 15 ו'). כמו כן התחייב כל אחד מהבנקים כלפי מסלוקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנובע מפעילותו ומפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלוקה.
5. בהתאם לתקנון הבורסה וחוקי העזר של מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, החברים מחויבים כלפי המסלוקה לכסות כל סכום הנובע מהתחייבויותיהם עבור עצמם או עבור לקוחותיהם וכן עבור חברי בורסה אחרים שאינם חברי מסלוקה ולקוחותיהם, בגין עסקאות שבוצעו באמצעות המסלוקה. כן אחראי כל חבר לחלקו בקרן הסיכונים, שהוקמה לצורך כך, לפי יחס מחזורי הסליקה של החברים. להבטחת התחייבויותיהם כלפי המסלוקה שעבדו הבנק ובנק מרכזי דיסקונט את זכויותיהם בחשבונות המתנהלים במסלוקה (בהם מופקדים ניירות ערך) ובבנק אחר (בהם מופקדים מזומנים). (ראו ביאור 15 ט').
6. (א) הבנק התחייב לשפות את חברת הבת תכלית דיסקונט – ניהול תיקים בע"מ (לשעבר: תכלית בית השקעות בע"מ; להלן: "תכלית") בגין תביעות שיוגשו נגדה בגין אחריותה בכתב ערבות כחלף ביטוח לפי תקנות הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), תש"ס-2000. כתב הערבות היו מעבר לביטוח האחריות שרכשה תכלית, בסכום שלא יפחת מ-5 מיליון דולר. בעקבות מיזוג מרכזי דיסקונט שוקי הון בע"מ לתוך תכלית, הורחב כתב הערבות לכלול גם חבות שתצמח מאחריותה המקצועית של מרכזי דיסקונט שוקי הון בע"מ טרם המיזוג. כתב הערבות ניתן לסילוק כל סכום, עד לסך של 14.5 מיליון ש"ח, צמוד למדד חודש נובמבר 1998, שישולם או שעשוי להשתלם על ידי תכלית ו/או עובדיה ומנהליה (להלן: "החייב") בקשר עם חבות הצומחת מאחריותו המקצועית של החייב כלפי לקוח של תכלית, בהתאם לתנאי כתב הערבות. הערבות בתוקף עד ליום 15 במאי 2015 ועד בכלל.
- (ב) תכלית התחייבה כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ, חברה בה החזיקה תכלית 20%, וכלפי סינגרטיקה בע"מ, שהחזיקה כ-80% מתכלית דולר עולמי בע"מ, להעביר לתכלית דולר עולמי בע"מ, שהינה חברה המנפיקה תעודות סל, כספים בסכום שלא יעלה במצטבר על 1 מיליון דולר, לשם כיסוי הוצאות התפעול השוטף שלה ולקיום התחייבויותיה כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות שהנפיקה. להבטחת התחייבותה זו של תכלית ניתן לה שיפוי על ידי הבנק. שיפוי דומה מהבנק, בסכום זהה, נתן הבנק גם בקשר עם תכלית תעודות סל בע"מ. השיפויים שנתן הבנק כאמור פקעו עם השלמת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל (ראו סק. 21 להלן), שלאחריה הבנק אינו מחזיק עוד (בעקיפין) אמצעי שליטה בחברות תכלית דולר עולמי בע"מ ו-תכלית תעודות סל בע"מ.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

כן יצוין, בכל הנוגע להתחייבויות תכלית כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ וסינרגטיקה בע"מ, כמפורט לעיל בס"ק זה, כי במסגרת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל, נחתם על ידי הצדדים כתב המחאה לפיו כל ההתחייבויות והזכויות הנובעות מפעילות תעודות הסל הומחו באופן בלתי חוזר לסינרגטיקה בע"מ, תוך התייחסות ספציפית לכך שסינרגטיקה בע"מ מתחייבת כלפי תכלית בהתחייבות ההשקעה שנתנה תכלית בית השקעות לשתי חברות תעודות הסל (כולל תכלית דולר עולמי בע"מ). נכון להיום, כל עוד לא בוטלה ההתחייבות של תכלית מול חברות תעודות הסל, סינרגטיקה בע"מ מחויבת לשפות את תכלית במקרה של מימוש ההתחייבות האמורה לעיל.

7. חברות מאוחדות של הבנק עוסקות במתן מכלול שירותי נאמנות ומשמשות, בין היתר, כנאמנות לאיגרות חוב מסויימות שהונפקו לציבור על פי תשקיף והנסחרות בבורסה.

8. (א) בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבע כי, הבנק ישפה את מי שמכהן או כיהן כנציג הבנק או על פי בקשתו כדירקטור בחברה אחרת שלבנק עניין בה, על ההוצאות שהיו לו בקשר להליך משפטי שהוגש נגדו בקשר לפעולה או למחדל במילוי תפקידו כדירקטור באותה חברה אחרת, ועל סכום שחוייב לשלם על-פי פסק דין שניתן באותו הליך משפטי, לרבות על-פי הסדר פשרה שהבנק הסכים לו, אלא אם הרשות השיפוטית באותו הליך מצאה שפעולותיו או מחדליו כאמור נעשו שלא בתום לב. הבנק רשאי להוציא כתב שיפוי לכל דירקטור בחברה אחרת כאמור, לרבות לדירקטור של הבנק המכהן כדירקטור בחברה האחרת, בתנאים ובנוסח שאושרו על-ידי הדירקטוריון. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידי הבנק במישרין ובעקיפין.

(ב) בתקנון הבנק נקבע כי, כל עובד או פקיד של הבנק שאינו נושא משרה בבנק, ישופה מתוך כספי הבנק בעד כל אחריות שנתחייב בה בתור עובד או פקיד של הבנק בהתגוננו בכל משא ומתן משפטי, בין אזרחי ובין פלילי, שבו ניתן פסק דין לטובתו או שבו זוכה, והבנק רשאי לשפותו על כל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו עובד או פקיד של הבנק.

(ג) תקנות ההתאגדות של חברות מאוחדות מסויימות מאפשרות שיפוי של נושאי משרה בתנאים מסויימים, בכפוף להוראות הדין. שיפויים כאמור ניתנו במקרים מסויימים באותן חברות.

(ד) דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (דש"ה) חתמה על כתב שיפוי, לפיו היא מתחייבת לשפות את פרינט, חברה מאוחדת שלה, בגין כל התחייבויותיה כלפי צדדים שלישיים, כתב השיפוי יהיה בתוקף כל עוד דש"ה מחזיקה במלוא ההון המונפק והנפרע של פרינט. (לפרטים בדבר מיזוג בין דש"ה לבין פרינט, ראו לעיל בביאור 6 ו'.

(ה) דיסקונט מנפיקים בע"מ ("מנפיקים"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, נתנה בחודש ספטמבר 2006 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש ספטמבר 2006, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-1.5 מיליארד ש"ח. בחודש ספטמבר 2007 אישרה דיסקונט מנפיקים בע"מ מתן שיפוי זה למנכ"ל החברה, שמונתה לאחר פרסום תשקיף המדף, בקשר עם דוחות הצעת מדף שפורסמו, לאחר מועד ההחלטה, על פי תשקיף המדף האמור.

(ו) מנפיקים נתנה בחודש פברואר 2008 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש פברואר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-2 מיליארד ש"ח.

(ז) מנפיקים נתנה בחודש פברואר 2009 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סגורות, בקשר עם הנפקת שטרי הון נדחים בהתאם לתיקון לתשקיף המדף מיום 24 בדצמבר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-3 מיליארד ש"ח.

(ח) דירקטוריון הבנק אישר מתן כתב שיפוי, על ידי מנפיקים, לדירקטוריון ולמנכ"ל מנפיקים, בקשר עם תשקיף מדף מיום 18 ביוני 2010 ודוחות הצעת מדף שהתפרסמו על פיו. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים ולמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מההנפקות ובכל מקרה לא יותר מ-2 מיליארד ש"ח.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(ט) ביום 31 באוקטובר 2012, אישר הדירקטוריון של מנפיקים, בכפוף לאישור האסיפה הכללית של מנפיקים, מתן שיפוי לדירקטורים, למנכ"ל ולחשב החברה, בקשר עם תשקיף מדף להודעה על קבלת התחייבות במסגרת מיזוג מיום 31 במאי 2012 בין בדמ"ש הנפקות בע"מ לבין מנפיקים ("תשקיף המיזוג"), בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף המיזוג והמיזוג על כל הנובע מהם ו/או הקשור בהם, במישרין או בעקיפין, ובלבד שבכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל מקבלי השיפוי במצטבר על סך של 200 מיליון ש"ח. השיפוי כפוף לאישור האסיפה הכללית של מנפיקים.

(י) בד בבד עם אישור ההתקשרות בהסכם למכירת הפעילות בתחום ניהול קופות הגמל, החליט הבנק לתת התחייבות לשיפוי דיסקונט גמל בע"מ ונושאי משרה בה, בתנאים ובנסיבות בהם ראשי הבנק לשפוטם בהתאם להוראות חוק החברות, וזאת בהתייחס לפעילותם כנושאי משרה בחברה בכל הקשור באישור הסכם המכר וביצוע המכירה על פיו, לרבות כל חבות כספית, הוצאות, התייעצות עם עורכי דין ומומחים אחרים, ככל שיידרש, והוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שהסכום המצטבר שיידרש הבנק לשלם לא יעלה על התמורה שתתקבל על פי הסכם המכר ומימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש של הבנק על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311, והכל בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי.

(יא) בהסכם למכירת פעילות קופות הגמל נקבעו הסדרי שיפוי ולפיהם, ינתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש עד תום 7 השנים שלאחר מועד הסגירה (יוני 2007) נגד כלל ביטוח, כלל גמל או נושאי משרה בהן, אך לא נגד קופות הגמל הנמכרות, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, דיסקונט גמל בע"מ או נושאי משרה בה שקדמו למועד הסגירה. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית. (לפרטים בדבר הודעה של כלל פנסיה וגמל בע"מ, בדבר הגשת תביעה נגדה ובקשה לאישורה כייצוגית, ראו סעיף 13.3 להלן).

(יב) בהסכם למכירת מניות אילנות דיסקונט נקבעו הסדרי שיפוי ולפיהם הבנק ייתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש ב-7 השנים שלאחר מועד הסגירה (18 ביוני 2006) נגד אילנות דיסקונט, הרוכשת או נושאי משרה בהן, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, אילנות דיסקונט או נושאי המשרה בה שקדמו למועד הסגירה ואין בגינם הפרשה בדוחות אילנות דיסקונט לשנת 2005. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים ונושאי משרה ובגין עניינים הקשורים למסים, היטלים או תשלומי חובה יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית.

(יג) **ביטוח אחריות נושאי משרה.** ביום 21 במרס 2012, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את התקשרות הבנק לרכישת פוליסה לביטוח דירקטורים ונושאי משרה אחרים, וכן למבקר הפנימי, אשר מכהנים כיום ואשר כיהנו בעבר בבנק, ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהן או בזכויות ההצבעה, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שכיהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות ושהינם גם בעלי שליטה בבנק. כמו כן מכסה הפוליסה נושאי משרה שמונו על ידי הבנק לכהן בחברה בה הבנק מחזיק פחות מ-50% בהן או בזכויות ההצבעה. הפוליסה הינה לתקופה המתחילה ביום 1 באפריל 2012 ומסתיימת ביום 31 במרס 2013 וגבולות האחריות לפיה יהיו 150 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופה. דמי הביטוח עבור הפוליסה לא יעלו על 765 אלף דולר. חלקו של הבנק (ללא חברות הבת) בפרמיה האמורה, לא יעלה על סך של כ-450 אלף דולר. הכיסוי בגין תביעות בנוגע להפרת חוקי הלבנת הון הינו בגובה של 5 מיליון דולר בלבד, והוא מכסה אחריות פיקוחית בלבד. במקרה של תביעות נגד מי מנושאי המשרה לא תחול כל השתתפות עצמית של נושאי המשרה עצמם. הבנק ישא בהשתתפות של 75 אלף דולר לאירוע.

ביום 16 ביוני 2011 אישרה אסיפה מיוחדת את התקשרות הבנק בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה בבנק ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהן או בזכויות ההצבעה, לתקופה של שנה אחת שהתחילה ביום 1 באפריל 2011 והסתיימה ביום 31 במרס 2012. פרטי הפוליסה הם כמתואר לעיל.

סמוך למועד פרסום הדוח, אושרה התקשרות הבנק בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה בבנק ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהן או בזכויות ההצבעה, לתקופה של שמונה עשר חודשים, המתחילה ביום 1 באפריל 2013 ומסתיימת ביום 30 בספטמבר 2014. ככלל, פרטי הפוליסה הם כפרטי הפוליסה שאושרה ביום 21 במרס 2012, כמתואר לעיל (פרט לשינוי לפיו דמי הביטוח עבור הפוליסה לא יעלו על 640 אלף דולר לשנה, חלקו של הבנק ללא חברות הבת לא יעלה על 380 אלף דולר לשנה וההשתתפות העצמית של הבנק, במקרה של תביעות נגד מי מנושאי המשרה, לא תעלה על 50 אלף דולר לאירוע).

התקשרות הבנק בפוליסה כאמור כפופה לאישור האסיפה הכללית של הבנק, אשר תזומן במועד קרוב.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(ד) **פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק.** ביום 26 ביוני 2007, החליטה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק לאשר מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים בבנק וכן למי שהיו דירקטורים ונושאי משרה בבנק (על פי רשימה שמית), מאחריותם בשל נזק שנגרם לבנק עקב הפרת חובת זהירות כלפיו, למעט עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה, והכל בכפוף לסייגים שפורטו בהחלטה, הנובעים מהוראות תקנון הבנק בדבר פטור אחריות.

האסיפה הכללית המיוחדת האמורה החליטה לאשר גם מתן התחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ודירקטורים ונושאי משרה שכינהו בבנק (על פי רשימה שמית), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שסכום השיפויים שיינתנו לנושאי המשרה בבנק ולנושאי המשרה בחברות בנות לא יעלה, במצטבר, על 10% מההון העצמי של הבנק, לפי המשתקף בדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל, וכי מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין. השיפוי יינתן בשל כל פעולה שעשו בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי בתוקף היותם דירקטורים ונושאי משרה בבנק, והוא מותלה גם בקיומם של תנאים נוספים כמקובל בכתבי שיפוי.

השיפוי האמור יינתן רק אם החבות הכספית ו/או ההוצאות לא יכוסו על ידי צד ג', לרבות חברת ביטוח. במקביל לקבלת ההחלטות האמורות החליטה האסיפה הכללית המיוחדת לאשר תיקון הוראות מסויימות בתקנון הבנק, בקשר עם מתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים.

כמו כן, האסיפה הכללית המיוחדת האמורה החליטה לאשר מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים המכהנים בבנק במועד החלטה זו (כמפורט ברשימה אשר צורפה להודעה על זימון האסיפה), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, והכל בקשר עם מהלך לגיוס הון ראשוני שהבנק ביצע בחודשים דצמבר 2006 ומאי 2007. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסכום של סך הגיוס (1 מיליארד ש"ח), ובלבד שבכל מקרה:

- (1) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין;
 - (2) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב), בשיעור של 6.5% לפחות, בכל עת.
- ביום 12 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק (לאחר אישור של ועדת הביקורת מיום 28 ביוני 2009) מתן שיפוי ופטור לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שהתמנו לאחר יוני 2007 (המועד בו אישרה האסיפה הכללית של הבנק שיפוי ופטור לנושאי משרה המכהנים ולאילו שכינהו בעבר) ולדירקטורים ונושאי משרה אחרים בעתיד, למעט בעלי שליטה שלגביהם תיידרש החלטה ספציפית. במסגרת זו אושרו תיקונים מסויימים לנוסח כתב השיפוי אשר יחול גם על דירקטורים ונושאי משרה שאושר להם כתב שיפוי בחודש יוני 2007. ביום 27 באוגוסט 2009 אישרה האסיפה הכללית את ההחלטה האמורה.
- (טו) ביום 21 במרס 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק שינוי הסעיפים שעניינם פטור, שיפוי וביטוח בתקנון הבנק וזאת בעקבות חקיקת חוק יעול אמצעי אכיפה ברשות ניירות ערך.
- בעקבות תיקון תקנון הבנק, בחודש נובמבר 2012, פועל הבנק לתיקון ההתחייבות לשיפוי שניתנה לנושאי משרה בבנק, על מנת להוסיף התחייבות לשיפוי בגין הוצאות המותרות לשיפוי על פי דין במסגרת הליכי אכיפה מנהליים.

(טז) **פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט.** ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה אחרים, בבנק מרכנתיל דיסקונט ומתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בת מסויימות שלו, שכינהו בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009. בעקבות תיקון תקנון בנק מרכנתיל דיסקונט, זומנה אסיפה כללית של בנק זה לאישור תיקון ההתחייבות לשיפוי שניתנה לנושאי המשרה בו, על מנת להוסיף שיפוי בגין הליכי אכיפה מנהליים, הניתנים לשיפוי על פי דין.

(יז) **פטור והתחייבות לשיפוי בכאל ובדיינרס.** בחודש אוגוסט 2011 אישרו האסיפות הכלליות של כאל ושל דיינרס, בהתאמה, מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה, שכינהו בכאל ובדיינרס, בהתאמה, החל משנת 2011. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009.

(יח) בתקנון ההתאגדות של דש"ה נקבעה הוראה המאפשרת, בתנאים מסויימים, לתת התחייבות מראש לשפות נושא משרה בה. בעבר התחייבה דש"ה לשפות נושאי משרה בה לשעבר בשל חבות או הוצאות שיהיו להם בקשר להליך משפטי שיוגש נגדם אשר נובע מפעילותם בדש"ה. הבנק אישר לדש"ה לתת כתבי התחייבות מראש לשיפוי נושאי המשרה בה, כפי שיהיו מעת לעת.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

9. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי התחייבות ושיפוי מוגבלים בסכום ושאינם כאלה, מוגבלים בתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלוקה בגין אבדן שיקים, ניתן שיפוי לכונסי נכסים ומפרקים, ניתן שיפוי בגין תביעות רשלנות לנותני שירותים שונים, לרבות מערכי שווי, מנהלי פרויקטים וכו', ניתנים שיפויים ללקוחות שפנקסי שקים שלהם אבדו, כתבי שיפוי לחברות כרטיסי האשראי במסגרת ההתחשבות עימן, או שיפוי הניתן כחלק מהתחייבות הסכמית. בכלל זה, שיפוי דומה שנתן הבנק למעריך שווי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות דעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון, ושיפוי דומה שנתן הבנק למומחה שהגיש לבנק חוות דעת כלכלית.
10. א) בחודש נובמבר 2008 חתם הבנק על ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ארגון ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, החלות מכוח מעמדה של כאל כחברה בארגון ויזה אירופה, וזאת בהתייחס לעסקאות ויזה הקשורות בפעילות כאל בארץ ובחו"ל. כאל חתמה על כתב שיפוי לטובת הבנק, כנגד הערבות האמורה.
- ב) הבנק חתם על ערבות בסכום של כ-3 מיליון דולר לטובת ארגון מסטרקארד הבינלאומי, להבטחת פעילות כאל במסגרת הארגון.
- ג) כאל העניקה שיפוי לכל התחייבויותיהן של חברות הבת שלה: כאל מימון, כאל פקדונות ויציל פיננסים. דיינרס העניקה שיפוי לכל התחייבויותיה של דיינרס מימון.
- ד) להבטחת התחייבויות אי. אר. אן (ישראל) בע"מ, חברה כלולה של כאל, כלפי בנק מסחרי מסוים, חתמה כאל על ערבות בסך של כ-2 מיליון ש"ח.
11. במסגרת ההיתרים שניתנו לבנק לבניית בנין, ברחוב הרצל 156 בתל-אביב, התחייב הבנק כלפי עיריית תל-אביב לשאת בהוצאות פינוי דיירים מהמגרש. למיטב ידיעת הבנק, לתאריך הדוחות הכספיים טרם הוחל בפינוי הדיירים מן המגרש על ידי העירייה, ואין באפשרותו של הבנק להעריך את עלות השתתפותו בפינוי, כאמור.
12. **תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו:**
- כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להימנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרויקטים, בקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכמת בכ-1,125 מיליון ש"ח.
- 12.1 בחודש נובמבר 1999 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א על ידי לקוח לשעבר של הבנק, תביעה נגד הבנק בסך של כ-456 מיליון ש"ח. לטענת התובע, אשר ניהל חשבון עסקי בבנק, הבנק ניצל את מצבו הנפשי והבריאותי ועשה בחשבונו ובחשבוניותיהם של בני משפחתו כבתוך שלו, תוך פתיחת עשרות חשבונות נוספים ללא כל אישור, הסתרת מידע, זיוף חתימות, נטילת הלוואות בשם התובע, רכישה ומכירה פיקטיביים של ניירות ערך וגניבת כספים.
- ביום 25 בספטמבר 2011, ניתן פסק דין הדוחה את התביעה. ביום 15 בדצמבר 2011, הגיש התובע ערעור על פסק הדין. ניתן צו בדבר סדר הגשת סיכומים בערעור, והתיק נקבע ליום 29 ביולי 2013 להשלמת טיעונים בעל פה.
- 12.2 ביום 1 בספטמבר 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה בסך של 500 מיליון ש"ח שהוגשה על ידי מפרקי חברה נגד כארבעים נתבעים ובכללם הבנק.
- התביעה נגד הבנק מתמצית בשלוש עילות בלבד, שעניינן נזק בסך של 4 מיליון דולר בגין עסקה למכירת נכס המשועבד לבנק בשווי מופחת משווי האמיתי; נזק בסך של 3 מיליון ש"ח בגין שחרור בעלי מניות של אחת החברות בקבוצה מערבות לחובות החברה לבנק; ונזק בסך של 9 מיליון ש"ח בגין החזרת ממסרים דחויים לידי החברה שבפירוק מבלי שהוצגו בחשבון החברה. יצוין כי המפרקים טוענים שהתנהגות הבנק כמפורט לעיל הביאה לחיסולה הסופי של החברה ואולם אין הם נוקבים בנזק שיש לייחס לבנק בעילה זו.
- בהחלטה מיום 24 באוקטובר 2012, נקבעו שלושה מועדים לשמיעת טענות מקדמיות בתיק, לחודש אפריל 2013.
- הצדדים הסכימו לפנות להליכי גישור. ביום 5 במרס 2013 נערכה ישיבת גישור שניה והליכי הגישור נמשכים.

19. המחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

12.3 להלן פרטים אודות תובענה ייצוגית שהוגש ערעור על אישורה כייצוגית:

ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשה תביעה נגד הבנק, בנק לאומי ובנק הפועלים, ובקשה לאשר אותה כתובעת ייצוגית. התובעת אמדה את סכום התביעה בסך של 7 מיליארד ש"ח לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהיא שומרת על זכותה לתקן את הסכום בהתאם להתפתחויות בניהול התביעה.

התובעת טענה, כי הבנקים הנתבעים מרכזים בידיהם את רוב האשראי לציבור, וכי הם תיאמו ביניהם את המחירים של חמישה פרמטרים בכל הנוגע לאשראי.

הסעדים אותם תבעה התובעת הם הפחתה רטרואקטיבית של מחירי חמשת הפרמטרים בעשר השנים האחרונות לכל לקוחות הבנקים הנתבעים. לחילופין נתבקש בית המשפט להורות על סעד אחר לטובת כלל חברי הקבוצה או לטובת הציבור.

ביום 21 בינואר 2007 אישר בית המשפט המחוזי את בקשת התובעת להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית בעילות הנובעות מחוק ההגבלים.

ביום 15 באפריל 2008 הגישו הבנקים לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי. הדיון בתובענה הייצוגית עוכב על ידי בית המשפט המחוזי עד להחלטה בבקשות רשות הערעור שהוגשו לבית המשפט העליון.

ביום 29 במאי 2008 החליט בית המשפט העליון כי על היועץ המשפטי לממשלה לשקול התייצבות בהליך. היועץ המשפטי לממשלה הגיש ביום 30 במאי 2010 את תגובתו. עמדת היועץ המשפטי לממשלה תמכה בעמדת הבנקים בערעור, ולפיה אין לאשר את התביעה כתביעה ייצוגית, וזאת בשל העדר תשתית ראייתית מספקת לצורך הוכחת קיומו של הסדר כובל. היועץ המשפטי לממשלה המליץ להחזיר את הדיון לבית המשפט המחוזי על מנת לבדוק קיומן של ראיות נוספות, שיהוו בסיס מתאים לאישור התביעה כייצוגית.

דיון בערעור התקיים ביום 13 במרס 2011 בפני הרכב מורחב. ביום 21 בנובמבר 2011 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה קביעת הממונה באשר להעברת מידע הנוגע לעמלות, מהווה גורם מצרפי, באופן המצדיק אישור התובענה כתובענה ייצוגית. (כמפורט לעיל, בתגובה קודמת שהגיש היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט בתיק זה, תמך היועץ בעמדת הבנקים בערעור). בחודש דצמבר 2011, הגישו הבנקים והתובעים תגובה לתגובת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 23 בנובמבר 2012, הוגשה הודעה מטעם הבנק, בדבר החלטת בית הדין בענין קביעת הממונה (החלטה התוחמת את הקביעה לשלוש עמלות בלבד). ביום 30 בדצמבר 2012, הגיש היועץ המשפטי לממשלה את תגובתו, לפיה אין בהחלטה בדבר קביעת הממונה כדי לשנות מעמדתו, כי זו מהווה גורם מצרפי לאישור התובענה כייצוגית.

התיק נקבע לדיון ליום 23 ביולי 2013.

12.4 ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים ובנק לאומי. התובעים אומדים את סכום התביעה בסך של 5.6-5.2 מיליארד ש"ח, לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהם שומרים על זכותם לתקן את כתב התביעה.

התובעים טוענים בכתב התביעה כי הבנקים הנתבעים גובים ממגזר משקי הבית ריבית בשיעור מופרז, הגבוה בהרבה מזה הנגבה מהמגזר המסחרי ומהמגזר העסקי, וזאת ללא הצדקה כלכלית ומסחרית, ותוך קיום לכאורה של הסדר כובל בין הבנקים. הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.

ביום 15 במאי 2008 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים עד להכרעה בערעור שהגישו הבנקים בתביעה המתוארת בסעיף 12.3 לעיל.

12.5 ביום 30 ביוני 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים ובנק לאומי. ביסוד התובענה טענת התובעים כי שלושת הבנקים הנתבעים יצרו קרטל לתיאום מחירי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם וזאת החל מסוף שנות ה-90 ויתכן שאף לפני כן. התובעים טוענים עוד כי הבנקים יצרו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות השונות שהם גובים מלקוחותיהם. לטענת התובעים, כתוצאה מהקרטל, המחיר בו מחוייב הציבור גבוה מהמחיר שהציבור יכול היה לשלם אלמלא נמנעה התחרות על ידי הקרטל.

התובעת מעריכה את הפער בין העמלות שנגבו בפועל לבין העמלות שהיו נגבות אלמלא פעלו הבנקים כפי שפעלו ב-25%. על בסיס הערכה זו טוענים התובעים לנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של 3.5 מיליארד ש"ח. חלקו של הבנק בסכום הנתבע הינו בשיעור של 22% (דהיינו, סך של כ-770 מיליון ש"ח).

לבקשה זו צורפו, בין היתר, מסמכים אשר לטענת התובעים נתפסו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. בעניין זה יצויין כי ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה קביעה כמפורט בסעיף 15 להלן.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הבנק הגיש את תגובתו ביום 19 במרס 2009.

לפי החלטת בית המשפט המחוזי מיום 7 באוקטובר 2009, התביעה תידון יחד עם התביעה המתוארת בסעיף 13.2 להלן. בית המשפט הורה על עיכוב הדיון בבקשת האישור עד להחלטה בערר שיגישו הבנקים על החלטת הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים (כמפורט בסעיף 15 להלן).

ביום 12 בספטמבר 2012, הוגשה בקשה נוספת לחידוש ההליכים בתיק. ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה תגובת הבנק. ביום 10 בינואר 2013 הוגשה בקשה למתן החלטה בבקשה לחידוש ההליכים. התיק נקבע לקדם משפט ליום 21 במרס 2013.

12.6 ביום 29 באוקטובר 2009 הגישו שתי חברות תביעה נגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט וחמישה בנקים נוספים, למתן פסק דין הצהרתי לפיו אין הבנקים הנתבעים זכאים לחייב את חשבונותיהם בריבית הפרה בסכום של כ-840 מיליון ש"ח, אלא בסך של 37 מיליון ש"ח בלבד. לחילופין, הבנקים זכאים לחייב אותם בהפרשי הצמדה וריבית בלבד ולפיכך יש לזכות את חשבונותיהם בהפרש בסך של כ-521 מיליון ש"ח.

חלקו של הבנק בנזק הנטען, בהתאם לחלקו בקונסורציום האשראי, הינו כ-10% וחלקו של בנק מרכנתיל דיסקונט הינו 4%.

בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי, התובעות הגישו תביעה כספית בסך של כ-830 מיליון ש"ח חלף הסעד ההצהרתי. הליכי ההוכחות בתיק הסתיימו. הוגשו סיכומים בכתב, והצדדים ממתינים להחלטה.

12.7 ביום 2 בנובמבר 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, נגד בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ונגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות, בקשר עם גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים (ביום 28 ביוני מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק). הסכום הכולל שננקב בתובענה הייצוגית הוא 500 מיליון ש"ח. אין בתביעה ייחוס נפרד לכל בנק.

הואיל ולגבי בקשה אחרת להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, בנושא כמעט זהה, ניתנה כבר החלטה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, והוגש עליה ערעור, החליט בית המשפט, כי התיק ישמע רק לאחר שבית המשפט העליון יתן החלטה בערעור האמור. ביום 5 בדצמבר 2011, נתן בית המשפט הדין בבקשה האחרת, החלטה אשר נותנת תוקף של פסק דין להסכם פשרה בין הצדדים.

12.8 ביום 2 ביוני 2009 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות (ביום 28 ביוני מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק).

עילת התביעה הינה חיוב בעמלות פרעון מוקדם במקרה של פטירת אחד הלווים, עקב הפעלת פוליסת ביטוח חיים לסלוק יתרת ההלוואה.

התובעת מבקשת שבית המשפט יורה לבנק דיסקונט למשכנתאות להשיב עמלות פרעון מוקדם, שנגבו בהלוואות בהן נפטר אחד מהלווים בשבע השנים האחרונות, בסכום כולל הנאמד על ידה בלא פחות מ-75 מיליון ש"ח.

ביום 1 במאי 2012, ניתן פסק דין לפיו הבקשה והתביעה נדחים. בית המשפט קבע כי גביית עמלת פרעון מוקדם נעשית ללא קשר לסיבת הפרעון ומשכך, לא ניתן לקבל את טענת התובעת לפיה אין לגבות עמלה בפרעון שלא מרצון.

ביום 17 ביוני 2012, הגישה התובעת ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. ניתן צו לסיכום טענות והתיק נקבע להשלמת טיעונים ליום 23 באוקטובר 2013.

12.9 ביום 13 ביולי 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתביעה ייצוגית נגד הבנק, שרותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבא"), בנק הפועלים, בנק לאומי והבנק הבינלאומי. לטענת התובעים, לקוח המבקש לעשות שימוש במכשירי הכספומט המופעלים על ידי שבא, נדרש לשלם עמלה בעת המשיכה, כמופיע על מסך המכשיר, ובנוסף הבנקים מחייבים את חשבונו בעמלה בגין ביצוע פעולה בערוץ ישיר, זאת מבלי ששבא מיידעת אותו על העמלה הנוספת ומבלי שניתן על כך גילוי נאות. התובעים טוענים כי גביית העמלה על ידי הבנקים הינה אסורה. סכום הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה מוערך על ידי התובעים בסך של כ-153 מיליון ש"ח.

על פי הודעת שבא והתובעים, מיום 23 במאי 2012, מתקיים ביניהם הליך גישור.

בשלב זה הבנקים אינם נדרשים להגיש תגובתם לבקשה לאישור.

התיק נקבע לקדם משפט ליום 2 במאי 2013.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

13. בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן:

נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות ייצוגיות ובקשות לאשר תובענות מסוימות כייצוגיות ותובענות אחרות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת ההנהלות של החברות המאוחדות אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגין הפרשה.

13.1 ביום 19 ביוני 2000 הגישו שניים מלווי בנק דיסקונט למשכנתאות בקשה לבית המשפט המחוזי לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס"), בה מבוטחים נכסי הלווים (ביום 28 ביוני 2012 מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק). סכום התובענה הינו 105 מיליון ש"ח.

בין היתר טוענים הלווים כי בנק דיסקונט למשכנתאות ביטח את נכסיהם בסכום העולה על סכום הכינון של הנכסים, כיוון שסכומי הביטוח כללו את מרכיב הקרקע, וכי סכום הביטוח הועלה מעבר לעליית המדד.

ביום 25 בדצמבר 2000 החליט בית המשפט כי הטענות בתובענה זו דומות לטענות שהוגשו בתביעות הייצוגיות המפורטות בסעיף 12.7 לעיל. על כן החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתובענה האמורה עד למועד קבלת החלטות בתובענות הנ"ל. בקשת רשות ערעור שהגישו התובעים על החלטה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון ביום 4 באפריל 2001.

ביום 5 בדצמבר 2011, נתן בית המשפט הדן בבקשה האחרת החלטה אשר נותנת תוקף של פסק דין להסכם פשרה בין הצדדים.

13.2 ביום 12 במאי 2009 התקבלו בבנק תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשו נגד הבנק ונגד בנק לאומי, בנק הפועלים בנק מזרחי-טפחות והבנק הבינלאומי הראשון.

הבקשה והתובענה עניין קביעת הממונה (ראו סעיף 15 להלן) לפיה בין הבנקים הנתבעים התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות. לטענת התובעים התקיים הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים שעניינו תעריפי העמלות של הבנקים וכי הבנקים קיימו מדיניות מתואמת, אשר לטענת התובעים התאפיינה בשיתוף פעולה ובחלופי מידע אסורים.

הקבוצה המוגדרת בתביעה הינה כלל לקוחות הבנקים הנתבעים, הן הפרטיים והן העסקיים, משנת 1990 ועד שנת 2004. הנזק מוערך לצורך התביעה בסך כולל של כ-1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעים, ללא חלוקה ביניהם. התובעים שומרים על זכותם לתקן את הסכום הנתבע לאחר קבלת מלוא הנתונים מהבנקים.

ביום 7 באוקטובר 2009 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשות שהוגשו למחיקת התביעה על הסף והורה על איחוד הדיון בתביעה זו עם התביעה המתוארת בסעיף 12.5 לעיל. בית המשפט הורה על עיכוב הדיון בבקשת האישור עד להחלטה בערר שהגישו הבנקים על קביעת הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים. (ראו סעיף 15 להלן). ביום 12 בספטמבר 2012, הוגשה בקשה נוספת לחידוש ההליכים בתיק. ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה תגובת הבנק. ביום 10 בינואר 2013 הוגשה בקשה למתן החלטה בבקשה לחידוש ההליכים. התיק נקבע לקדם משפט ליום 21 במרס 2013.

13.3 ביום 26 ביולי 2011 הודיעה כלל פנסיה וגמל בע"מ ("כלל פנסיה וגמל") לבנק כי לבית המשפט הוגשו תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית ("התביעה ו-1" הבקשה") נגדה ונגד חברות מנהלות נוספות של קופות גמל וקרנות השתלמות ("הנתבעות").

במסגרת התביעה והבקשה נטען נגד אפליה שלא כדין של העמיתים בקופות גמל ובקרנות השתלמות בדרך של מתן הטבה בדמי הניהול הנגבים מחלק מהעמיתים והעדפתם על פני יתר העמיתים שאינם נהנים או נהנים חלקית מההטבה בדמי הניהול.

התובעים מבקשים לעתור בשמם ובשם עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות, שנגבו מהם דמי ניהול העולים על מינימום דמי הניהול שנגבו ממי מהעמיתים בקופות הרלבנטיות ומבקשים, בין היתר, להורות על הפסקת הגביה המפלה, לטענתם, של דמי הניהול ועל השבת דמי הניהול שנגבו ביתר ביחס לעמיתים שזכו להטבה בדמי הניהול.

במסגרת התביעה מבקשים התובעים להעריך את הנזק הנתעב בגין תקופה של 5 השנים שקדמו לתביעה, כך שהתקופה הרלבנטית לתביעה כוללת לכאורה גם כשנה וחצי בה נוהלו חלק מהקופות הרלבנטיות, קודם למכירתן על ידי קבוצת הבנק.

לטענת כלל פנסיה וגמל, הבנק נתן התחייבות שיפוי, המתייחסות לתקופה הקודמת למכירת הקופות הרלבנטיות, העשויות להקנות לה זכות שיפוי מהבנק (ראו סעיף 8 יא' לעיל).

על פי התביעה והבקשה, הנזק שנגרם לעמיתים אותם מבקשים התובעים לייצג, ביחס לקופות ולקרנות המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל (אשר כוללות בין היתר, גם אך לא רק, את הקופות אשר נרכשו מקבוצת הבנק), מסתכם, בגין 5 השנים האחרונות, בסכום שבין 324 מיליון ש"ח (הפחתת דמי הניהול לממוצע דמי הניהול שנגבו בקופה) לבין 648 מיליון ש"ח (הפחתת דמי הניהול למינימום דמי הניהול שנגבו ממי מהעמיתים בקופה).

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 20 בדצמבר 2011 הוגשה תגובת הנתבעות.

ביום 8 במרס 2012, הגיש המבקש עתירה לבג"צ נגד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בדרישה כי יאכוף על קופות הגמל את חובת השוויון בגביית דמי ניהול. הממונה הגיש תגובה מקדמית, במסגרתה הוא דחה את כל טענות המבקש. בפסק דין מיום 26 בפברואר 2013, דחה בג"צ את העתירה. בית המשפט המחוזי קבע קדם משפט ליום 17 במרס 2013, על מנת למצות קודם את הליך הבג"צ.

13.4 ביום 6 בספטמבר 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית כנגד לאומי קארד, בנק לאומי, כרטיסי אשראי לישראל, בנק דיסקונט, הבנק הבינלאומי הראשון, ישראל כרטיס ובנק הפועלים (להלן במאחד: "חברות כרטיסי האשראי והבנקים"), בטענה כי הפרו את חוק הגנת הצרכן והתעשרו שלא כדין על חשבון חברי הקבוצה. חברי הקבוצה מוגדרים כמי שהתקשרו עם מי מחברות כרטיסי האשראי והבנקים בהסכם לסליקה צולבת של כרטיסי אשראי מסוג "ויזה" או "מאסטרקארד" ("בתי עסק") וכן לקוחות בתי העסק, ב-7 השנים האחרונות, או לכל המאוחר מיום 31 באוגוסט 2006. בתובענה נטען כי חברות כרטיסי האשראי והבנקים נהנו מעמלות בשיעור מופקע, וזאת בשל כך שבמשך שנים עמלת המנפיק היתה בשיעור גבוה מהשיעור הראוי, כפי שנקבע בחוות דעת מומחה שהוגשה ביום 23 במאי 2011 לבית הדין להגבלים עסקיים, במסגרת בקשה לאישור הסדר כובל (ראו ביאור 33 ב' (1) (להלן). הפיצוי הנתבע מחברות האשראי והבנקים הועמד על 1 מיליארד שקל. טרם בוצעה מסירה של כתב התביעה לבנק או לכאל.

13.5 ביום 7 במרס 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, שב"א, בנק הפועלים, הבנק הבינלאומי, בנק לאומי, בנק מזרחי טפחות, כספונט, כרטיסי אשראי לישראל, ונתבעים נוספים. התובע אומד את סכום התביעה בסך של כ-2.3 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעים. התובע טוען בכתב התביעה כי בהגבלת גובה הסכומים שניתן למשוך מכספומטים המופעלים על ידי שב"א וכספונט, נגרמים נזקים כספיים ללקוחות המבקשים למשוך סכומים העולים על סכומי המקסימום.

ביום 26 בנובמבר 2012, בוצעה מסירה של התביעה. הבנק קיבל ארכה להגשת תגובה לבקשה, עד ליום 5 באפריל 2013. דיון קדם משפט נקבע ליום 19 במאי 2013.

13.6 ביום 30 במאי 2012, נמסרה לבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית. עניינה של התביעה הוא חיוב חשבונות לקוחות בהוצאות משפטיות שונות ללא אישור ערכאה שיפוטית. בנוסף, טוענת התובעת כי הבנק נוהג לצרף סכום הוצאות משפטיות שאושרו על ידי ערכאה שיפוטית ליתרת חוב בחשבון הלקוח וכך נצברת על סכומים אלו ריבית בנקאית חריגה הגבוהה מן הריבית הקבועה בחוק פסיקת ריבית והצמדה. לטענת התובעת לא ניתן בשלב זה לאמוד את סכום התביעה.

ביום 22 בנובמבר 2012, הוגשה תגובת הבנק לבקשה. ביום 3 במרס 2013, התקיים קדם משפט. התיק נקבע לשמיעת הוכחות ליום 13 במאי 2013.

13.7 ביום 19 ביולי 2012, התקבלו תביעה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (ביום 28 ביוני 2012 מוזג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק). לטענת המבקשים בנק דיסקונט למשכנתאות הסתיר מלקוחותיו את דבר קיומו של היתר עסקא ובכך גרם להם נזקים כספיים. עילות התביעה והבקשה הינן הפרת חובת תום הלב, ועשיית עושר ולא במשפט בגין גביית ריבית פיגורים, שלא על פי היתר עסקא. עוד נטען כי הלוואות ואשראים שניתנו על ידי בדמ"ש, נושאים ריבית הכוללת רכיב עונשי, בניגוד לריבית החלה על פי היתר עסקא.

הקבוצה אותה מבקשים לייצג הוגדרה ככל אדם ו/או אישיות משפטית אחרת, אשר התקשרו עם המשיב בעסקת אשראי ו/או הלוואה הנושאים ריבית. המבקשים העמידו את סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה על סך של כ-538.7 מיליון ש"ח (לפרטים בדבר תביעה בעילות דומות, שהוגשה נגד הבנק, ראו סעיף 13.8 להלן). לאחרונה הוגשו בקשות לאחד את הדיון בכל הבקשות שהוגשו, לאישור תובענות כייצוגיות, בנושא היתר עסקא.

ביום 2 בדצמבר 2012, ניתנה החלטה המורה על העברת הדיון לבית המשפט המחוזי בתל אביב.

13.8 ביום 16 באוגוסט 2012, התקבלו תביעה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשו נגד הבנק לבית המשפט המחוזי בירושלים. לטענת המבקשים הבנק הסתיר את קיומו של היתר עסקא ובכך גרם להם נזקים כספיים. עוד נטען כי הלוואות ואשראים הניתנים על ידי הבנק, נושאים ריבית הכוללת רכיב עונשי, בניגוד לתנאי היתר עסקא. הקבוצה אותה מבקשים לתובע לייצג הוגדרה ככל אדם ו/או אישיות משפטית אחרת, אשר התקשרו עם הבנק בעסקת אשראי ו/או בנטילת הלוואה הנושאים ריבית. המבקשים העמידו את סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה על סך של כ-6,042 מיליון ש"ח. טרם הוגשה תגובת הבנק. (לפרטים בדבר תביעה בעילות דומות, שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי, ראו סעיף 14 להלן). לאחרונה הוגשו בקשות לאחד את הדיון בכל הבקשות שהוגשו, לאישור תובענות כייצוגיות, בנושא היתר עסקא.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- ביום 2 בדצמבר 2012, ניתנה החלטה המורה על העברת הדיון לבית המשפט המחוזי בתל אביב.
- 13.9 ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה נגד הבנק, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק לאומי, בנק מזרחי ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית.
- עניינה של התביעה הינו יום הערך המיוחס על ידי הבנקים לתשלומים ששולמו על ידי חייבים ישירות בתיק חובם המתנהל בלשכת ההוצאה לפועל. לטענת התובעים, הבנקים, נוהגים לקבוע יום ערך שונה לתשלומים אלו, ומאוחר והוא היום בו התקבלו התשלומים מלשכת ההוצאה לפועל. בגין ימים אלו מחוייב הלקוח בריבית פיגורים.
- התובעים טוענים כי לא ניתן להעריך בשלב זה את סכום התביעה, שכן לצורך בחינת הנזק יהא צורך בבדיקות פרטניות של הבנקים.
- 3.10 ביום 1 בנובמבר 2012, התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, שהוגשו בבית המשפט המחוזי מחוז המרכז נגד כרטיסי אשראי לישראל ונגד דינרס קלוב ושתי חברות נוספות.
- טענות המבקש הינן הטעיה ומצג שווא באופן בו העמידו המשיבות אשראי מתגלגל ללקוחות באמצעות כרטיס אשראי "You". לטענת המבקש, המשיבות מעמידות ללקוחות אשראי מתגלגל באמצעות כרטיס "You" בריבית גבוהה באופן חריג מהריבית המקובלת במסגרת חשבונות בנקאיים וזאת מבלי לגלות ללקוח כי הן עומדות להעניק לו אשראי שלא ביקש ו/או את גובה הריבית בעבור האשראי אותו העמידו.
- הקבוצה אותה מבוקש לייצג הוגדרה ככל הצרכנים המחזיקים בכרטיסי אשראי מסוג "You" ו/או אשר החזיקו בו מאז השקת הכרטיס בחודש יוני 2006 ואשר עשו שימוש באשראי מתגלגל.
- המבקש העמיד את סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה על סך של כ-119.5 מיליון ש"ח.
- 3.11 מפרק קבוצת בניה הגיש בבית המשפט המחוזי בירושלים שתי תביעות נגד הבנק וגופים נוספים. תביעה אחת, בשם אחת מחברות הקבוצה, בסך 75 מיליון ש"ח. תביעה שנייה, בשם חברה אחרת מהקבוצה בסך 45 מיליון ש"ח. התביעות האמורות נמסרו לבנק בחודש מרס 2013.
- בשתי התביעות נטען כלפי הבנק והנתבעים האחרים כי אפשרו זליגת כספים מחשבונות החברות לחשבונות של חברות פרטיות מאותה קבוצה. הטענה היא כי מדובר בכספי ציבור משקיעים אשר רכשו בהנפקה איגרות חוב של החברות בשמן מוגשת התביעה. לטענת המפרק, על הבנקים הייתה מוטלת החובה למנוע העברות כספים אלו מן הטעם שבוצעו שלא לטובת החברות.
14. בקשות מסוימות לאישור תובענות כייצוגיות נגד הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ:
- בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, במסגרת פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות שתלויות ועומדות נגד בנק זה, אשר לדעת הנהלת הבנק הבינלאומי, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולא נערכה בגינן הפרשה, צויין ההליך הבא: ביום 19 ביולי 2012 התקבלה בבנק הבינלאומי בקשה לאישור תובענה כייצוגית בסך של כ-3.4 מיליארד ש"ח. לטענת המבקשים רבית הפיגורים אותה גובה הבנק הבינלאומי היא ריבית הכוללת רכיב עונשי ועל פי היתר עסקא הבנק הבינלאומי אינו רשאי לגבות רבית זו. עוד טוענים המבקשים כי הבנק הבינלאומי הסתיר את קיומו של היתר עסקא על מנת לחמוק מהוראותיו ובכך הטעה את המבקשים.
15. בהמשך לחקירה שנוהלה על ידי רשות ההגבלים העסקיים, מאז שנת 2004, פורסמה על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") ביום 26 באפריל 2009 קביעה לפי סעיף 43 (א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה התקיימו בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי-טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ והבנק (להלן: "הבנקים") הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות ("קביעת הממונה"). על פי האמור בקביעת הממונה, הסדרים כובלים אלה התקיימו מראשית שנות ה-90 של המאה הקודמת ועד תחילת חקירת הרשות להגבלים עסקיים בעניין, בחודש נובמבר 2004.
- בהתאם לסעיף 43 (ה) לחוק ההגבלים העסקיים, קביעת הממונה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.
- בעקבות פרסום הקביעה הגישו הבנק והבנקים האחרים עררים על קביעת הממונה. במסגרת ההליכים בערר הוגשה על ידי הבנק בקשה למחיקת טענות ונספחים מתשובת הממונה וכן בקשה לחייב את הממונה למסור חומר חקירה שטרם נמסר.
- בהחלטה מיום 18 ביוני 2012 נעתר בית הדין להגבלים עסקיים לבקשה שהוגשה על ידי הבנקים והורה על מחיקת חלקים מכתב התשובה שהוגש על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים לערר, אשר התייחסו לעמלות ולנושא שלא הופיעו בקביעת הממונה.
- בהחלטה נקבע כי קביעת הממונה צריכה להתייחס לעניינים קונקרטיים ואינה יכולה להתבסס על אמירות כלליות. בהמשך לכך נקבע כי בהצגה של שלוש דוגמאות להעברת מידע הציבה הממונה את גדר הקביעה, וכי לא ניתן להרחיב את הקביעה באמצעות הגשת כתב תשובה לעררים ולכלול בו טענות וראיות המתייחסות לעמלות ולעניינים נוספים שלא הופיעו בקביעה, ואשר לא ניתנה לבנקים הזדמנות הולמת להתייחס אליהן במסגרת השימוע.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בעקבות ההחלטה האמורה, הודיע הממונה לבנק ביום 29 ביולי 2012 כי הוא שוקל להפעיל את סמכותו ולפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות המידע, שפורטו בחלקים שנמחקו מכתב התשובה, לפיה היוו העברות מידע אלה הסדרים כובלים. המועד להגשת עמדת הבנק בעניין זה נדחה ליום 31 במרס 2013. הבנק בוחן את משמעות הודעת הממונה ושוקל את המשך צעדיו. הדיון לקביעת סדרי הדין בעררים נדחה לחודש אפריל 2013.

בשלב זה לא ניתן להעריך את תוצאות ההליכים כאמור ואת השלכותיהם.

16. (א) חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: "דש"ה") שותפה במספר קרנות הון סיכון, קרנות השקעה פרטיות וחברות ובמסגרת זו היא התחייבה להשקיע בישויות אלה.

ליום 31 בדצמבר 2012 יש לדש"ה התחייבות להשקעות נוספות, ב-12 ישויות כאמור, בסך כולל של כ-93 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2011: 55.2 מיליון דולר).

(ב) דש"ה מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אישר בעבר העמדה של ערבויות לפרויקטים של חברת מניף עד סך של 72.8 מיליון ש"ח. מסגרת זו צפויה לרדת בהדרגה, כך שיתאמו את שיעור ההחזקה במניף, לסך של 54.5 מיליון ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן). ליום 31 בדצמבר 2012 הועמדו בפועל ערבויות בסך של 54 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011 – 47.1 מיליון ש"ח).

(ג) בנוסף, לבנק מרכזת דיסקונט בע"מ התחייבות להשקיע בשש קרנות הון סיכון, אשר עמדה ביום 31 בדצמבר 2012 על סך של 4 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011: 7 מיליון ש"ח).

(ד) ברבעון הראשון של שנת 2013 נמכרו שתי חברות פורטפוליו אשר מוחזקות על ידי קרנות בהן משקיעה דש"ה. התמורה שקיבלה דש"ה מהקרנות בגין המימושים האמורים הסתכמה בכ-19.3 מיליון דולר, וזאת בניכוי חלק התמורה המוחזק באמנות. הרווח אותו צפויה דש"ה לרשום ברבעון הראשון של שנת 2013, ברוטו לפני מס, בהתבסס על התמורה שהתקבלה בניכוי חלק התמורה המוחזק באמנות, מסתכם בכ-9.2 מיליון דולר.

17. **הסכם למתן שירותים לעובדי המדינה.** ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, הבנק העביר לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו יינתנו הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר הקרן לבנק בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים ניתנות בתנאים מסובסדים (הריבית שנקבעה היא הנמוך מבין שני שליש מריבית הפריים או שני שליש מהסך המצטבר של האינפלציה הנומינלית בתוספת 2%) מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד מסגרת אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. הבנק רשאי להעמיד אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ-7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%. במסגרת זכיתו במכרז ניתנה לבנק הזכות לגבות החזרי הלוואות שיינתן באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה.

העמלות אותן רשאי הבנק לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאיים ניתנו בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם יגבה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק. על פי תנאי המכרז על הבנק לתת שירותים בנקאיים ב-50 סניפים לפחות וברשימת מקומות שנקבעו בתנאי המכרז.

18. **הסכם למתן שירותים לעובדי הוראה.** ביום 11 ביולי 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה (שירותים שניתנו עד אותה עת על ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ). ההלוואות תועמדה באחריות הבנק. ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין. תקופת ההתקשרות היתה במקור ל-5 שנים, מיום 1 בנובמבר 2007 ועד ליום 31 באוקטובר 2012. (הבנק הודיע על החלטתו, להמשיך את תקופת ההטבות לעובדי הוראה, לקוחות קיימים וחדשים, לחמש שנים נוספות).

במסגרת המכרז העביר הבנק לפיקדון מיוחד סך של כ-360 מיליון ש"ח למשך 5 שנים, אשר ישמש למתן הלוואות למורים בלבד. בתום התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות שיינתנו מכספי הפיקדון וכן לריבית על יתרת הפיקדון). ההלוואות לסטודנטים, מתקציב המדינה, הינן מותנות ותהפוכנה למענקים על פי קריטריונים של משרד החינוך.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- ביום 31 בדצמבר 2012 נחתמה בין החשב הכללי לבין הבנק תוספת להארכת ההסכם, עד ליום 31 בדצמבר 2013 או עד למתן הודעה מצד המזמין על הפסקת ההתקשרות וההארכה בהתראה מוקדמת של 30 ימים, לפי המוקדם מביניהם ("תקופת ההארכה").
- בתקופת ההארכה ימשיך הבנק לתת את מלוא השירותים שנקבעו בהסכם ובמסמכי המכרז.
- כמו כן, האריך הבנק את תוקף ההתחייבות העצמית הבלתי מותנית, בסך של 10 מיליון ש"ח, אשר נתן במסגרת תנאי המכרז. התחייבות זו תישאר בתוקף עד ליום 30 ביוני 2014 ואולם, אם תודיע ממשלת ישראל על הפסקת ההתקשרות וההארכה נשוא התוספת לפני ה-31 בדצמבר 2013 ("ההפסקה המוקדמת") יסתיים תוקף התחייבות עצמית זו בתום 6 חודשים ממועד ההפסקה המוקדמת.
19. **מכירת ההשקעה ב-KFS והסכם אופציה לרכישת מניות KFS.** ביום 30 במרס 2009, נחתם הסכם במסגרתו מכרה דש"ה את מלוא החזקותיה במניות KFS לקרדן – מניות אשר היוו במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS – בתמורה לסך של 38.5 מיליון יורו. התמורה האמורה משולמת כלהלן: סך של 30 מיליון יורו שולם במעמד חתימת ההסכם וסך של 8.5 מיליון יורו ישולם בתום 7 שנים ממועד החתימה, ללא ריבית. בנוסף לאמור, אישר הבנק העמדת אשראי חדש לקבוצת קרדן בסכומים העולים על התמורה כאמור.
- במקביל, חתמה דש"ה על הסכם אופציה לרכישת 5% מהון המניות של KFS בדרך של הקצאה. האופציה הינה לתקופה של 6 שנים, שתחילתה במועד חתימת ההסכם, לפי שווי של 386 מיליון יורו בתוספת 5% לשנה, (בכפוף להתאמות הקבועות בהסכם). היה והאופציה תמומש במהלך השנתיים הראשונות, יראה הדבר כאילו האופציות מומשו בתום שנתיים מלאות, לעניין צבירת הריבית. האופציה תהיה ניתנת למימוש בכל עת במהלך 6 שנים ממועד חתימת ההסכם, אלא אם התקופה האמורה תתקצר עקב אירוע של רישום למסחר של מניות KFS או אירוע מכירה אחר (כפי שאלה הוגדרו בהסכם האופציה). אם וככל שדש"ה תממש את האופציה אזי תעמודנה לה זכויות הכוללות זכות הצטרפות במקרה של מכירת שליטה על ידי קרדן וזכות השתתפות בהקצאות עתידיות וכן מניותיה תהיינה כפופות לזכות הצעה ראשונה של קרדן, והכל בכפוף ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם האופציה.
- מטעמי זהירות, בחישוב ההפרשה לירידת ערך שנערכה לא הביא הבנק בחשבון את ייחוס השווי הכלכלי לאופציה.
20. **מכירת יתרת ההחזקות בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט.** בחודש יולי 2007 התקשר בנק מרכנתיל דיסקונט בהסכם למכירת השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל שלו לקבוצת משקיעים. בהתאם להסכם הועברה פעילות קופות הגמל לחברת הדס מרכנתיל קופות גמל, בה החזיק בנק מרכנתיל דיסקונט 49%.
- ביום 13 באפריל 2010, מסר בנק מרכנתיל דיסקונט להדס ארזים בע"מ, הודעה על מימוש אופציית מכר (אופציית put) למכירת 49% בחברת הדס מרכנתיל קופות גמל, שהוענקה לו בהתאם להסכם האמור.
- במסגרת התהליך שניהלו הצדדים ליישום הודעת המימוש, התגלעה מחלוקת בין בנק מרכנתיל דיסקונט לקבוצת הרוכשים באשר לפרשנות הראויה של סעיפים מסוימים הנוגעים לחישוב תמורת המכירה. ההיקף הכספי של המחלוקת מוערך בכ-14-16 מיליון ש"ח.
- בנק מרכנתיל דיסקונט זקף בדוחות הכספיים לשנת 2010 רווח, נטו, בסך של כ-28 מיליון ש"ח, אשר נגזר מהסכום שאינו שנוי במחלוקת בין הצדדים (הסכום שאינו שנוי במחלוקת הועבר לבנק מרכנתיל דיסקונט, בהתאם להסכם בין הצדדים).
- על פי מנגנון ליישוב מחלוקות שנקבע בהסכם בין הצדדים, מונה פוסק לבירור המחלוקת. ביום 6 בפברואר 2012, נמסרה לצדדים החלטת הפוסק, על פיה זכאי בנק מרכנתיל דיסקונט לקבל סכום נוסף בסך של כ-11 מיליון ש"ח. בשלב זה עומדת לצדדים הזכות לערער על החלטת הפוסק, בהתאם למתווה שנקבע מראש בהסכם. לפיכך, לא נזקפו בשלב זה הכנסות בגין החלטת הפוסק.
21. **מכירת פעילות תעודות הסל.** ביום 24 במרס 2011 הושלמה עסקה בין הבנק ותכלית, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, לבין ד"ש אייפקס הולדינגס בע"מ (להלן: "דש"), לבין סינגרטיקה בע"מ (חברה בשליטת מייקל דיוויס) (להלן: "סינגרטיקה") ולבין מר מייקל דיוויס, לפיה מכרה תכלית לסינגרטיקה את מלוא חלקה בפעילות תעודות הסל ומוצרי המדדים המנוהלים תחת המותג "תכלית תעודות סל", לרבות מניותיה בחברות באמצעותן מתבצעת הפעילות האמורה, וזאת בתמורה לסך של כ-68 מיליון ש"ח, בניכוי התאמות שנקבעו. בגין העסקה כאמור, נרשם בדוחות הכספיים לשנת 2011, רווח, נטו, בסך של כ-29 מיליון ש"ח. בחישוב הרווח כאמור נכללו הפרשות, בהתאם להערכת הנהלת הבנק ותכלית, בגין שיפויים שונים שנתנו במסגרת העסקה.
22. א. יו"ר הדירקטוריון שיהיה בתקופה נובמבר 1997 – ינואר 2006 (להלן: "יו"ר הדירקטוריון לשעבר"), סיים את כהונתו ביום 31 בינואר 2006, עקב השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק. שכרו ותנאי העסקתו אושרו באסיפה כללית מיום 15 בינואר 1998, מיום 5 באוקטובר 1999, ומיום 14 ביוני 2004.
- ב. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק כי אם יו"ר הדירקטוריון לשעבר ייאלץ לסיים את כהונתו עקב חילופי בעלות בבנק כתוצאה מהפרטה, יהיה היו"ר לשעבר זכאי לתשלום של 15 חודשי משכורת מלאים, מעבר לסכומים המגיעים לו על פי החוזה האישי עמו. נושא זה היה על סדר היום של האסיפה הכללית מחודש יוני 2004, אך לא נדון במועד האמור.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- ג. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר תוספת שכר בשיעור של 6.5%, החל מחודש יולי 2004, ומענק בסכום של 7 חודשי משכורת (המהווה 89% מהמענק שאושר למנכ"ל הבנק). נושאים אלה לא הובאו לאישור האסיפה הכללית.
- ד. בחודש מאי 2005 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר מענק בסכום של 1,255 אלף ש"ח. נושא זה לא הובא לאישור האסיפה הכללית של הבנק.
- ה. מבלי לגרוע מן ההחלטות המפורטות בסעיפים ב' עד ד' לעיל, היה בכוונת הבנק להביא לאישור הדירקטוריון של הבנק, תשלום חד פעמי ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, בסך של 10 מיליון ש"ח, כפיצוי עבור הפסקת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, ולהביע הערכה לתרומתו יוצאת הדופן של יו"ר הדירקטוריון לשעבר, לבנק.
- ו. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה מלאה בגין סעיפים ב' עד ד' לעיל. בגין סעיף ה' לעיל לא נערכה הפרשה ספציפית, אך נכללה הפרשה כללית להתחייבויות תלויות.
- ז. ביום 8 בינואר 2009 שלח יו"ר הדירקטוריון לשעבר, באמצעות בא כוחו, מכתב דרישה לתשלום סכומים שונים, בגין תקופת כהונתו בבנק (להלן: "מכתב הדרישה").
- ח. במכתב הדרישה הציע ב"כ יו"ר הדירקטוריון לשעבר, כי במטרה לייתר פניה לערכאות מצדו, תועבר הסוגיה להכרעת צד שלישי. דירקטוריון הבנק דן במכתב הדרישה, ובמטרה למצוא את הדרך ההולמת ביותר ליישוב המחלוקת עם היו"ר לשעבר, הודיע הבנק במכתב מיום 8 במרס 2009 לב"כ יו"ר הדירקטוריון לשעבר כדלקמן:
1. דירקטוריון הבנק החליט למנות מומחה חיצוני, מוסכם על הצדדים, על מנת שיבדוק ויכריע מהו התשלום הראוי וההוגן שיש ליתן ליו"ר הדירקטוריון לשעבר (מעבר לסכומים ששולמו לו בפועל מכוח הוראות הסכמי ההעסקה עימו), וזאת לאור פועלו בבנק, בין היתר בשנות המשבר שהבנק חווה, תרומתו להבראת הבנק ופועלו בשנה האחרונה לפני שהופסקה כהונתו.
 2. על מנת שהבנק יוכל לפעול כאמור מבלי להיות כבול בהתחייבויות קודמות כלשהן של הבנק, יתבקש יו"ר הדירקטוריון לשעבר להודיע בכתב כי הוא מוותר על כל תביעה ודרישה המבוססת על עילה שמקורה בהתחייבויות קודמות של הבנק כלפיו, אם וככל שהיו כאלה, למעט דרישתו לקבל שכר ראוי והוגן בגין פועלו, תרומתו לבנק ופרישתו.
 - ט. ביום 16 במרס 2009 הודיע ב"כ היו"ר לשעבר כי הוא מסכים לדרישת הבנק.
 - י. ביום 18 במרס 2009 נמסרה לפרופ' יעקב נאמן בקשת הבנק והיו"ר לשעבר, שיפעל כאמור.
 - יא. ביום 18 במרס 2009 התקיימה ישיבה ראשונה בפני פרופ' נאמן, אשר שמע שני עדים מטעם היו"ר לשעבר. הבנק טרם הציג את טיעוניו באשר לתביעת היו"ר לשעבר. יצוין כי היו"ר לשעבר הגביל את תביעתו לסך של 17 מיליון ש"ח (הסכום שהופרש בספרי הבנק במסגרת הפרשה ספציפית והפרשה שאינה ספציפית).
 - יב. ביום 25 במרס 2009 פנו נציגי מדינת ישראל ונכסים מ.י. לבנק ולבעלי השליטה במכתב, בו טענו, בין היתר, כי הסכמת הבנק להליך האמור, בלא להודיע על כך למדינה ולאפשר את הצטרפותה להליך, עומדת בניגוד לדיון ומונעת מהמדינה להשמיע את עמדתה בנושא. הבנק התבקש להקפיא את ההליכים מול הפוסק ולוודא שלא יתקבלו החלטות עד למיצוי הדיון. קבוצת ברונפמן-שראן הודיעה אף היא על הצטרפותה לדרישת המדינה להקפיא את ההליכים.
 - יג. על אף שלדעת הבנק, לא נדרשה הסכמת בעלי מניות, והמדינה בכלל זה, להליך האמור וכי ההליך שנוקט הינו הליך ראוי, הולם את הנסיבות ואת טובת הבנק ובדין יסודו פנו הבנק ויו"ר הדירקטוריון לשעבר לפרופ' יעקב נאמן, וביקשו דחייה של ההליך בניהולו. עוד הוסכם כי אם פרופ' נאמן לא יוכל לכהן כפוסק מומחה בעניין בשל מינויו הצפוי לשר בממשלה שתוקם, אזי יועבר הנושא לפוסק מומחה חלופי.
 - יד. לאחר מגעים שהתקיימו בנושא, הודיעו נציגי המדינה, במכתב מיום 27 במאי 2009, כי הם עומדים על התנגדותם לביצוע התשלומים ליו"ר לשעבר ולהמשך תהליך הפסיקה, וכי לעמדתם ביצוע התשלומים כפוף לאישור האסיפה הכללית.
 - טו. בעקבות האמור שב פונה ב"כ היו"ר לשעבר בבקשה לקיים את התחייבויותיו ולשוב לדיון בפני מומחה חיצוני, כפי שהוסכם. בהמשך לפנייתו של ב"כ היו"ר לשעבר, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 31 באוקטובר 2011, להמשיך בהליך המוסכם, בכפוף להגעה להסכמה על זהותו של הפוסק ובכפוף לבחינה נוספת של הנושא עם רשות ניירות ערך.
 - טז. ביום 14 בדצמבר 2011, הגיש היו"ר לשעבר לבית המשפט תובענה לקבלת פסק דין הצהרתי, במסגרתה התבקש בית המשפט לקבוע כי הבנק מחויב לתהליך ההכרעה/הבירור שהוסכם בין הצדדים.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

טרם שהתקיים דיון בתובענה, הושגה הסכמה על זהותו של פוסק אחר ובהתאם, היו"ר לשעבר משך את בקשתו.

יז. ביום 27 בספטמבר 2012, התקבלה תגובת רשות ניירות ערך לבקשה להנחיה מקדמית, שהוגשה על ידי הבנק. הרשות הודיעה, בין היתר, כי בשים לב למכלול נסיבות הענין, ובכללן חלוף הזמן וחילופי הדירקטורים, ובהתאם לעמדת הרשות כפי שנמסרה לבנק בעבר, אין הרשות מוצאת לנכון להתערב בהליך אישור שכרו של היו"ר לשעבר על ידי פוסק מוסכם, כתחליף לדיון משפטי, ובלבד שמדובר בהליך שאינו הליך של פשרה ואשר במסגרתו שומר הבנק על כל זכויותיו וטענותיו.

יח. בהמשך להחלטת הרשות מונה ד"ר יהושע רוזנצווייג כפוסק מומחה. ביום 21 בדצמבר 2012 התקיימה ישיבה מקדמית בפני הפוסק המומחה, ובהמשך לכך, התקיימו 2 ישיבות, בהן נשמעו עדים מטעם התובע. ביום 17 במרס 2013 התקיימה ישיבת ההוכחות האחרונה, שבסיומה ניתנה לצדדים זכות לטעון דברי סיכום בקצרה.

לאחר סיום הליך ההוכחות, יתן הפוסק המומחה את פסקו.

20. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

כללי

1. העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכות בסיכונים שוק, בסיכונים אשראי ובסיכונים נזילות.
 - א. פעילותו של הבנק חושפת אותו לסיכונים שונים ובכלל זה סיכונים שוק. סיכונים השוק כוללים בין היתר סיכונים בסיס, סיכונים ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין, במאפייני המיתאמים בין פרמטרים כלכליים שונים וכיו"ב. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול החשיפות שלו לסיכונים שוק כאמור לעיל, משלב הבנק בניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו ובפעילותו כעושה שוק, מגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים. בין מכשירים פיננסיים נגזרים אלה כלולות עסקאות Forward, SWAP, FRA, I.R.S, אופציות שהבנק רוכש וכותב והמגינות מפני עליה או ירידה בשער החליפין של מטבע חוץ, אינפלציה, ריביות, מדדי מניות, אופציות משובצות וכיו"ב.
 - ב. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה.
 - סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד בסכום היציאה מהעסקה בתוספת חשיפה פוטנציאלית עתידית, כפי שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 לעניין חישוב המגבלות על חבות לווה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין.
 - ג. סיכון נזילות שוק נובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים ששחירותם נמוכה.
2. אם נגזר אינו מיועד לגידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. חלק מהנגזרים האמורים מיועדים וכשירים כגידור שווי הוגן וגידור תזרים מזומנים, חלק נרכשים ונכתבים כאמור במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM) ויתרתם מוגדרים כנגזרים אחרים.
3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, ובדוק האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח, מטופל כנגזר בפני עצמו ומוצג במאזן יחד עם החוזה המארח לפי השווי ההוגן שלו, כאשר השינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החוזיה אשר יועדו כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

20. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר;
 - ב. הנגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש;
 - ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע;
 - ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה;
 - ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.

כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.
6. גידורי שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.
7. גידורי תזרים

חברת הבת אי די בי ניו יורק מייעדת נגזרים מסוימים כגידורי תזרים מזומנים. הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

 - החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון, כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
 - החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כאמור מוכר מיידית בדוח רווח והפסד.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2012				
חוזי ריבית				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾				
-	-	-	1,525	-
Swaps				
-	-	-	1,525	-
סך-הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
			1,525	-
ב. נגזרים ALM ⁽²⁾				
-	-	-	30	-
Futures חוזי				
-	-	12,043	6,529	3,723
Forward חוזי				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
-	-	465	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	465	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים				
-	-	7,444	900	-
אופציות שנכתבו				
-	*	7,243	1,600	-
אופציות שנקנו				
-	-	47,798	67,914	-
Swaps				
-	-	75,458	76,973	3,723
סך-הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
			35,514	-
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
8	-	-	-	-
Futures חוזי				
16	-	838	-	-
Forward חוזי				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
3	5,552	4	-	-
אופציות שנכתבו				
3	5,552	4	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים				
138	233	242	154	-
אופציות שנכתבו				
138	233	244	157	-
אופציות שנקנו				
-	-	147	4,191	-
Swaps				
306	11,570	1,479	4,502	-
סך-הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
			2,314	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
			1,549	-
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הונכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2011				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים ⁽¹⁾				
-	-	-	686	-
Swaps				
-	-	-	686	-
סך-הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
			686	-
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
-	-	-	764 ⁽³⁾	-
Futures				
-	-	16,359	5,556	2,476
Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
-	-	303	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	389	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים				
-	191	12,251	-	-
אופציות שנכתבו				
-	*	11,144	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	38,352	64,579	-
Swaps				
-	191	78,798	70,899	2,476
סך-הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
			33,563	-
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
36 ⁽³⁾	-	-	-	-
Futures				
93	-	449	-	-
Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
3 ⁽³⁾	5,760	533	5 ⁽³⁾	-
אופציות שנכתבו				
3 ⁽³⁾	5,760	533	5 ⁽³⁾	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים				
1,374	151	346	560	-
אופציות שנכתבו				
1,290	152	586	560	-
אופציות שנקנו				
-	-	103	790	-
Swaps				
2,799	11,823	2,550	1,920	-
סך-הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
			395	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
2,274			חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) תיקון בחישוב הערך הנקוב.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

חוזי ריבית				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2012				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים				
-	-	-	1	-
-	-	-	63	-
ב. נגזרים ALM ^א				
-	-	1,150	2,433	12
-	-	1,657	2,748	76
ג. נגזרים אחרים				
3	111	8	52	-
3	110	14	51	-
31 בדצמבר 2011				
א. נגזרים מגדרים				
-	-	-	-	-
-	-	-	37	-
ב. נגזרים ALM ^א				
-	*-	1,055	1,931	2
-	1	1,942	2,261	79
ג. נגזרים אחרים				
27	177	38	41	-
27	177	19	37	-

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערות:

(1) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסה	
במיליוני שקלים חדשים						
31 בדצמבר 2012						
3,770	532	–	11	3,165	62	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
132	59	–	–	57	16	בניכוי הסכמי קיזוז
3,638	473	–	11	3,108	46	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾
1,277	884	81	32	280	–	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
4,915	1,357	81	43	3,388	46	סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
31 בדצמבר 2011						
3,271	566	–	31	2,583	91	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
126	88	–	–	27	11	בניכוי הסכמי קיזוז
3,145	478	–	31	2,556	80	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾
1,574	1,139	100	84	251	–	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
4,719	1,617	100	115	2,807	80	סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

הערות:

- (1) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 43 מיליון ש"ח (31.12.2011 : 31 מיליון ש"ח).
- (2) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 3,595 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים (31.12.2011 : 3,114 מיליון ש"ח).
- (3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

מל 3 חודשים ועד מל 5 שנה ועד 5 שנים					מל 5 שנים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים						
31 בדצמבר 2012						
חוזי ריבית						
625	1,650	1,200	248	3,723	שקל-מדד	
13,723	17,137	32,008	20,132	83,000	אחר	
חוזי מטבע חוץ						
48,318	21,763	4,485	3,920	78,486	חוזים בגין מניות	
11,076	100	394	-	11,570	חוזי סחורות ואחרים	
7	23	276	-	306		
73,749	40,673	38,363	24,300	177,085	סך-הכל	
31 בדצמבר 2011						
חוזי ריבית						
458	888	792	338	2,476	שקל-מדד	
(1)9,904	(1)17,512	26,510	19,579	73,505	אחר	
חוזי מטבע חוץ						
51,417	25,342	4,109	2,754	83,622	חוזים בגין מניות	
9,951	1,836	227	-	12,014	חוזי סחורות ואחרים	
(1)2,403	(1)191	205	-	2,799		
74,133	45,769	31,843	22,671	174,416	סך-הכל	

הערה:

(1) תיקון בחישוב הערך הנקוב בעסקאות Futures.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הוראת בנק ישראל בענין הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (להלן: "ההוראה") יושמה על פי השיטות וההנחות העיקריות שיתוארו להלן. אין בנתונים שיוואו להלן כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק, ואין הם מהווים נסיון לאמוד שווי זה.

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהווים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיוואו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול יהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה והשפעת המס.

עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים - שווי שוק, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל, או ציטוטים של ספקי מחירים בינלאומיים, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק לא פעיל.

אשראי לציבור, נטו - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (לאחר ניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון נעשתה, ככל האפשר, בהתבסס על מודל דירוג המשמש כיום את הבנק, אשר בוחן את רמת הסיכון הגלומה בחוב לאור מדדים כספיים ואחרים. יצוין כי ליום 31 בדצמבר 2012 דרג הבנק כ-95% מהחבות אשר יש צורך לדרגה בהתאם להוראות המפקח על בנקים (31.12.2010: כ-97%). שיעורי הריבית ששימשו בהיוון נקבעו, בדרך כלל, לפי שיעורי הריבית לפיהם נעשו בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בחלק מהמקרים, בהיעדר נתוני דירוג, נעשה הפילוח כאמור בהתבסס על הערכה כוללת של רמת הסיכון בהתאם לענפי המשק בהם מסווגים עסקי הלקוחות. בהקשר זה יוטעם כי רמת הסיכון הכללית הנאמדת לגבי ענף מסויים אינה זהה בהכרח לרמת הסיכון של לקוח מסויים הפועל באותו ענף, כל שכן לרמת הסיכון באשראי שהבנק מעמיד לו.

השווי ההוגן של חובות פגומים - חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח.

העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-50 מיליון ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-0.1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-3 מיליון ש"ח. (לעומת 72 מיליון ש"ח ו-5 מיליון ש"ח, בהתאמה, ביום 31 בדצמבר 2011).

תזרימי המזומנים בגין משכנתאות הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטין את השווי ההוגן של המשכנתאות, בעיקר במגזר הצמוד למדד, ב-80 מיליון ש"ח. (לעומת 111 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011). מח"מ הנכסים במגזר הצמוד למדד, על פי התזרים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2012 ל-4.04 שנים, לעומת 3.70 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפרעונות מוקדמים.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ההפרשה הכללית, ההפרשה הנוספת וההפרשה המיוחדת לחובות מסופקים לא נוכו מיתרות האשראי לצורך חישוב תזרים המזומנים בהערכת השווי ההוגן.

פקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות – בשיטת הוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים, על ידי הבנק, במועד הדיווח, בהתבסס על פרמטרים כגון: גודל הפקדון, תקופת הפקדון, סוג ההצמדה.

כתבי התחייבות נדחים סחירים מוצגים לפי שווי שוק.

תזרימי המזומנים בגין פקדונות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הגדיל את השווי ההוגן של הפקדונות, בעיקר תוכניות חסכון במגזר הצמוד למדד, ב-2 מיליון ש"ח. (לעומת 7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011). מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד, על פי התזרים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2012 ל-3.84 שנים, לעומת 3.79 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים.

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – חלק מחברות הבת מניחות שהיתרה במאזן משקפת את השווי ההוגן.

מכשירים פיננסיים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי: סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי – השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקאות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן. השווי ההוגן של ההתחייבויות הבלתי חוזרות למתן אשראי, שאושרו ועדיין לא ניתנו, אינו שונה מהותית משווי של התחייבויות אלה כפי שהן מוצגות בביאור 19 א'.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד⁽⁴⁾

31 בדצמבר 2012				
שווי הוגן				יתרה
סה"כ	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	במאזן
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים פיננסיים				
24,089	16,116	–	7,973	24,100
מזומנים ופקדונות בבנקים				
46,451	641	16,533	29,277	46,001
ניירות ערך ⁽²⁾				
387	387	–	–	387
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
118,061	116,528	5	1,528	117,611
אשראי לציבור, נטו				
1,676	1,676	–	–	1,696
אשראי לממשלות				
3,727	414	3,201	112	3,727
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,108	1,051	43	14	1,108
נכסים פיננסיים אחרים				
(132)	–	–	–	(132)
השפעת הסכמי קיזוז				
195,367	136,813	19,782	38,904	194,498⁽³⁾
סך-כל הנכסים הפיננסיים				
התחייבויות פיננסיות				
152,398	21,714	113,796	16,888	151,935
פקדונות הציבור				
3,759	569	3,088	102	3,720
פקדונות מבנקים				
1,017	226	788	3	1,005
פקדונות הממשלה				
6,067	6,067	–	–	5,452
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
13,962	2,847	83	11,032	12,284
כתבי התחייבות נדחים				
4,708	554	4,041	113	4,708
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
7,652	7,282	14	356	7,652
התחייבויות פיננסיות אחרות				
(132)	–	–	–	(132)
השפעת הסכמי קיזוז				
189,431	39,259	121,810	28,494	186,624⁽³⁾
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות				
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
71	71	–	–	71
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				

הערות:

- רמה 1 – מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- לפירוט נוסף של היתרה במאזן והשווי ההוגן של ניירות ערך, ראו ביאור 2.
- מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 52,073 מיליון ש"ח ו-46,482 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשוויים ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף בדבר מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה, ראו ביאור 21-121.
- בעקבות אימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן, שונתה מתכונת ההצגה של הביאור. יישום ההוראה הינו בדרך של מכאן ואילך ועל כן, לא הותאמה מתכונת הגילוי לגבי מספרי ההשוואה.

21. יתרות ואמדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד (המשך)⁽³⁾

31 בדצמבר 2011			
שווי הוגן	יתרה במאזן		
סך-הכל	(2)	(1)	
במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	30,341	30,329	*23,857
ניירות ערך	43,118	42,898	6,520
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	145	145	145
אשראי לציבור, נטו	116,363	116,383	*103,358
אשראי לממשלות	1,640	1,640	1,616
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,114	3,114	–
נכסים פיננסיים אחרים	1,219	1,219	–
סך-כל הנכסים הפיננסיים	195,940	195,728	135,496
התחייבויות פיננסיות			
פקדונות הציבור	153,694	153,368	*119,803
פקדונות מבנקים	4,246	4,249	*2,887
פקדונות הממשלה	931	925	378
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	7,415	6,700	6,700
כתבי התחייבות נדחים	13,047	12,239	12,239
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,432	4,432	–
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,256	7,256	–
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	191,021	189,169	142,007

* מוין מחדש בין הטורים (1) ו-(2).

הערות:

- (1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.
- (2) מכשירים פיננסיים אחרים.
- (3) בעקבות אימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן, שונתה מתכונת ההצגה של הביאור. יישום ההוראה הינו בדרך של מאזן ואילך ועל כן, לא הותאמה מתכונת הגילוי לגבי מספרי ההשוואה.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן – מאוחד

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2012					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
יתרה מאזנית	סך-הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז שווי הוגן	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נכסים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה					
20,610	20,610	-	-	850	19,760
917	917	-	-	679	238
729	729	-	-	49	680
2,567	2,567	-	-	2,531	36
9,754	9,754	-	-	9,754	-
705	705	-	-	206	499
74	74	-	-	74	-
63	63	-	-	4	59
35,419	35,419	-	-	14,147	21,272
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה					
ניירות ערך למסחר					
2,822	2,822	-	-	-	2,822
4	4	-	-	4	-
19	19	-	-	-	19
33	33	-	-	33	-
53	53	-	-	53	-
18	18	-	-	-	18
2	2	-	-	2	-
2	2	-	-	1	1
2,953	2,953	-	-	93	2,860
1,533	1,533	-	-	5	1,528
אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו					
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
12	12	-	12	-	-
2,486	2,486	-	80	2,406	-
998	998	(117)	322	787	6
96	96	(15)	-	5	106
3	3	-	-	3	-
3,595	3,595	(132)	414	3,201	112
43	43	-	-	43	-
14	14	-	-	-	14
43,557	43,557	(132)	414	17,489	25,786
סך-הכל נכסים					
התחייבויות					
704	704	-	-	10	694
פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
76	76	-	76	-	-
2,856	2,856	-	-	2,856	-
1,553	1,553	(117)	478	1,185	7
91	91	(15)	-	-	106
-	-	-	-	-	-
4,576	4,576	(132)	554	4,041	113
14	14	-	-	14	-
14	14	-	-	-	14
342	342	-	-	-	342
5,650	5,650	(132)	554	4,065	1,163
סך-הכל ההתחייבויות					

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן – מאוחד (המשך)

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2011					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
		נתונים			
		מחירים	נצפים	נתונים לא	
		מצוטטים	משמעותיים	נצפים	
יתרה	סך-הכל	בשוק פעיל	אחרים	משמעותיים	השפעת
מאזינת	הוגן	(רמה 1)	(רמה 2)	(רמה 3)	הסכמי קיזוז שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה					
16,991	16,991	367	-	-	-
837	837	692	-	-	-
762	762	4	-	-	-
2,067	2,067	2,009	-	-	-
11,842	11,842	11,842	-	-	-
278	278	155	-	-	-
199	199	199	-	-	-
33	33	11	-	-	-
33,009	33,009	17,730	15,279	-	-
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה					
ניירות ערך למסחר					
3,218	3,218	181	-	-	-
6	6	6	-	-	-
4	4	-	-	-	-
45	45	45	-	-	-
54	54	54	-	-	-
27	27	-	-	-	-
10	10	10	-	-	-
5	5	2	-	-	-
3,369	3,369	3,071	298	-	-
סך-הכל ניירות ערך למסחר					
1,191	1,191	1,191	-	-	-
אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו					
נכסים בגין מכשירים נגזרים*					
2	2	-	2	-	-
1,972	1,972	1,868	104	-	-
951	951	702	345	(111)	-
167	167	2	-	(10)	-
22	22	13	12	(5)	-
3,114	3,114	2,585	463	(126)	-
31	31	31	-	-	-
211	211	-	-	-	-
40,925	40,925	22,395	18,193	463	(126)
סך-הכל נכסים					
התחייבויות					
508	508	490	18	-	-
פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
79	79	-	79	-	-
2,327	2,327	5	2,322	-	-
1,846	1,846	14	1,070	873	(111)
167	167	175	2	-	(10)
13	13	2	16	-	(5)
4,432	4,432	196	3,410	952	(126)
22	22	-	22	-	-
211	211	211	-	-	-
23	23	23	-	-	-
5,196	5,196	920	3,450	952	(126)
סך-הכל ההתחייבויות					

*מכשירים נגזרים, בהם סיכון האשראי נקבע על בסיס נתונים שאינם נצפים, הועברו מרמה 2 לרמה 3 בהתאם להבהרה של הפיקוח על הבנקים.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - מאוחד (המשך)

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2012					
הפסדים לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2012	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני שקלים חדשים					
200	786	786	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
2	12	-	12	-	אחרים

ו. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 - מאוחד

1. לשנת 2012:

הפסדים שטרם מומשו בגין מכשירים	שווי הוגן ליום 31.12.2012	העברות אל רמה 3 או ממנה ליום 31.12.2011	סך-הכל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד 31.12.2011	הנפקות	רכישות	סילוקים	שווי הוגן ליום 31.12.2011	הפסדים שטרם מומשו בגין מכשירים
במיליוני שקלים חדשים								
(10)	(64)	-	25	-	-	(12)	(77)	חוזי ריבית
(146)	(433)	28	367	-	-	(14)	(814)	חוזי מטבע חוץ

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו⁽²⁾

(1) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

(2) לא כולל (באישור הפיקוח על הבנקים) מכשירים נגזרים בהם סיכון האשראי נקבע על בסיס נתונים שאינם נצפים שהועברו לרמה 3 בהתאם להבהרה של הפיקוח על הבנקים.

2. לשנת 2011:

הפסדים שטרם מומשו בגין מכשירים	שווי הוגן ליום 31.12.2011	העברות אל רמה 3 או ממנה ליום 31.12.2011	סך-הכל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד 31.12.2010	הנפקות	רכישות	סילוקים	שווי הוגן ליום 31.12.2010	הפסדים שטרם מומשו בגין מכשירים
במיליוני שקלים חדשים								
(33)	(77)	-	10	-	-	(32)	(55)	חוזי ריבית
(53)	(814)	-	123	278	(281)	(28)	(962)	חוזי מטבע חוץ

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו⁽²⁾

(1) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

(2) לא כולל (באישור הפיקוח על הבנקים) מכשירים נגזרים בהם סיכון האשראי נקבע על בסיס נתונים שאינם נצפים שהועברו לרמה 3 בהתאם להבהרה של הפיקוח על הבנקים.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן

ברבעון השני של שנת 2012, הועברו כל האופציות האקזוטיות מרמה 3 לרמה 2, מאחר והנתון המשמעותי הלא נצפה הפך לנצפה (סך של 28 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2012).
ברבעון השלישי של שנת 2012, בהתאם להבהרה של הפיקוח על הבנקים, הועברו מכשירים נגזרים בהם סיכון האשראי נקבע על בסיס נתונים שאינם נצפים, מרמה 2 לרמה 3 (סך של 357 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2012).

ח. מידע נוסף בדבר נתונים לא ניצפים משמעותיים וטכניקות המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

1. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

שווי הוגן ליום 31.12.2012 במיליוני ש"ח	טווח (ממוצע משוקלל) באחוזים	נתונים לא נצפים	טכניקות הערכה	שווי הוגן ליום 31.12.2012 במיליוני ש"ח
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון		היוון תזרימי מזומנים, הערכות שווי ושמאות	שיעורי היוון ונתונים משוק הנדל"ן	786
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו				
חוזי ריבית שקל מדד	(64)	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה עד שנה 0.34%–2.38% (1.66%)	
חוזי מטבע חוץ	(433)	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה עד שנה 0.32%–2.39% (1.77%)	

2. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

הנתונים הלא נצפים המשמעותיים, אשר שימשו במדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, הם ציפיות האינפלציה עד שנה. ככל שתחזיות האינפלציה עולות (יורדות) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן קטן (גדל). ככל שתחזיות האינפלציה עולות (יורדות) והצד הנגדי לעסקה מחויב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן גדל (קטן).

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

כללי - ביאור זה מוצג לראשונה בהתאם למתכונת שקבע המפקח על הבנקים במסגרת אימוץ IAS-24 (ראו ביאור 1 ד' 25 לעיל).

א. יתרות

31 בדצמבר 2012							
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק ⁽¹⁾							
בעלי עניין ⁽¹⁾							
מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾				אנשי מפתח ניהוליים ⁽³⁾			
אחרים ⁽⁴⁾		חברות כלולות ⁽⁵⁾		אחרים ⁽⁴⁾		חברות כלולות ⁽⁵⁾	
(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
פקדונות בבנקים	-	-	-	-	-	402	23
אשראי לציבור	-	-	-	-	-	387	296
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	-	(1)	(1)
אשראי לציבור נטו	-	-	-	-	-	386	295
השקעות בחברות כלולות ⁽⁸⁾	-	-	-	-	-	1,724	1,724
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	82	32
התחייבויות							
פקדונות הציבור	7	11	4	6	6	3,909	2,524
פקדונות מבנקים	-	-	-	-	-	163	112
כתבי התחייבות נדחים	-	-	-	-	-	9	8
התחייבויות אחרות	-	-	-	27	27	57	41
מניות (כלול בהון) ⁽⁹⁾	2,978	2,978	-	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽¹⁰⁾	3	3	2	2	2	124	98

* בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך של 1 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג'.
 ** סכום נמוך מ- 1 מיליון ש"ח.
 הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות (המשך)

31 בדצמבר 2011							
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק ⁽¹⁾							
בעלי ענין ⁽¹⁾				מחזיקי מניות בעלי שליטה ⁽²⁾			
אנשי מפתח ניהוליים ⁽³⁾		אחרים ⁽⁴⁾		חברות כלולות ⁽⁵⁾			
(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)	(7)	(6)
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
39	36	–	–	–	–	–	–
594	408	263	137	1	1	–	–
(2)	(1)	(7)	(1)	–	–	–	–
592	407	256	136	1	1	–	–
(13)(12)1,591	(13)(12)1,591	–	–	–	–	–	–
114	53	1	1	–	–	–	–
התחייבויות							
3,833	3,471	61	56	2	2	4	3
195	116	–	–	–	–	–	–
5	4	–	–	–	–	–	–
68	58	20	19	33	33	–	–
–	–	–	–	**–	**–	(14)(13)(12)2,693	(14)(13)(12)2,693
1,066	96	–	–	1	1	3	3

* בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך של 6 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג'.

** סכום נמוך מ- 1 מיליון ש"ח.

הערות לטבלה ראו לאחר סעיף ד'.

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק ⁽¹⁾	בעלי עניין ⁽¹⁾			
	חברות כלולות ⁽⁵⁾	אחרים ⁽⁴⁾	אנשי מפתח	מחזיקי מניות בעלי
			ניהוליים ⁽³⁾	שליטה ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(73)	13	-	-	הכנסות ריבית נטו*
-	(9)	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(50)	(12)	-	-	הכנסות שאינן מריבית
(43)	-	(42)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(166)	(8)	(42)	-	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011				
(71)	10	-	-	הכנסות ריבית נטו* ⁽¹¹⁾
(1)	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
82	3	-	-	הכנסות שאינן מריבית ⁽¹¹⁾
(29)	-	(55)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(19)	13	(55)	-	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010				
(41)	4	-	-	הכנסות ריבית נטו* ⁽¹¹⁾
-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
10	5	-	-	הכנסות שאינן מריבית ⁽¹¹⁾
(23)	-	(58)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(54)	9	(58)	-	סך-הכל

* ראו סעיף ד'.

** ראו סעיף ג'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי ענין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2012		2011		2010	
אנשי מפתח ניהוליים ⁽⁴⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽⁴⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי	סך ההטבות*	מספר מקבלי	סך ההטבות**	מספר מקבלי	סך ההטבות***
ההטבה	ההטבה	ההטבה	ההטבה	ההטבה	ההטבה
במיליוני שקלים חדשים					
38	17	49	21	52	15
4	14	6	15	6	18
42	31	55	36	58	33

*מזה הטבות עובד לזמן קצר 33 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך ולאחר סיום העסקה: 3 מיליון ש"ח ותשלום מבוסס מניות: 2 מיליון ש"ח.
**מזה הטבות עובד לזמן קצר 45 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך ולאחר סיום העסקה: 8 מיליון ש"ח ותשלום מבוסס מניות: 4 מיליון ש"ח הקטנת הוצאה.
***מזה הטבות עובד לזמן קצר 39 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך ולאחר סיום העסקה: 5 מיליון ש"ח ותשלום מבוסס מניות: 8 מיליון ש"ח.

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים*

המאוחד			מזה - מחברות כלולות		
2012	2011 ⁽¹¹⁾	2010 ⁽¹¹⁾	2012	2011 ⁽¹¹⁾	2010 ⁽¹¹⁾
במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים					
18	20	8	5	9	4
-	-	(1)	-	-	(1)
18	20	7	5	9	3
ב. בגין התחייבויות					
(71)	(69)	(17)	(71)	(68)	(17)
(7)	(11)	(26)	(7)	(11)	(26)
-	(1)	(1)	-	(1)	(1)
(78)	(81)	(44)	(78)	(80)	(44)
(60)	(61)	(37)	(73)	(71)	(41)

* בגין עסקאות שנעשו באותם תנאים אשר היו מתקיימים גם לו עסקאות אלה היו נעשות עם מי שאינו בעל ענין או צד קשור.
הערות לביאור 22 א', ב', ג' ו ד':

- (1) בעל ענין - כהגדרתו בסעיף 80 ד' בהוראת הדיווח לציבור.
- צד קשור - כהגדרתו בתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור שאינו בעל עניין.
- (2) מחזיק שליטה - כהגדרתו בחוק ניירות ערך.
- (3) אנשי מפתח ניהוליים - בהתאם לסעיף 80 ד' (4) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) בהתאם לסעיף 80 ד' (5) בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) חברות כלולות - בהתאם לסעיף 80 ד' (8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (6) יתרה לתאריך המאזן.
- (7) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה, על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
- (8) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור השקעות בחברות מוחזקות - ביאור 6.
- (9) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (10) סיכויי אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות לווא.
- (11) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1 לדוחות הכספיים.
- (12) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2 לדוחות הכספיים.
- (13) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.
- (14) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8 לדוחות הכספיים.

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ה. ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין תאגיד בשליטת משפחת ברונפמן ואחרים ולבין תאגיד בשליטת מר רובין שראן (להלן ביחד: "הרוכשים"), מצד שני, למכירת גרעין השליטה בבנק. בעקבות השלמת העסקה, כאמור, עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן-שראן. בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל לרוכשים, לרכוש ולהחזיק יחד שליטה ואמצעי שליטה בבנק, נקבע בין היתר כי חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא ייתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

1. תגמול ליויר הדירקטוריון המכהן ולמנהל הכללי המכהן

חוזה העסקה של יו"ר הדירקטוריון. יו"ר הדירקטוריון של הבנק מכהן בתפקידו החל מיום 3 בינואר 2010. ביום 4 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הדירקטוריון ולאחר שנבחנה המלצת ועדה אד הוק של הדירקטוריון, לעניין תגמול יו"ר הדירקטוריון, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם יו"ר הדירקטוריון של הבנק. תקופתו של החוזה תהיה למשך חמש שנים, החל מיום 3 בינואר 2010 (להלן: "תקופת ההסכם"). חוזה ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון אושר באסיפה כללית מיוחדת מיום 10 בנובמבר 2010.

בחוזה נקבע, בין היתר, כי הבנק ישלם ליו"ר הדירקטוריון מענק חתימה חד פעמי, בסך של 500 אלף ש"ח, בשל טווח הזמן הקצר שחלף בין המועד שבו הוצעה מועמדותו לכהונת יו"ר הדירקטוריון לבין המועד שבו התחיל תפקידו.

יו"ר הדירקטוריון מועסק במשרה מלאה, ולא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר מלא, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. בתמורה למילוי תפקידו זכאי יו"ר הדירקטוריון למשכורת חודשית של 150,000 ש"ח, שתעודכן מידי 3 חודשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם בחודש ינואר 2010.

יו"ר הדירקטוריון זכאי למענק שנתי, כמפורט בסעיף קטן ח' להלן. יו"ר הדירקטוריון זכאי גם לתגמול הנגזר מביצועי מניית הבנק, מסוג פאנטום, כמפורט בביאור 13 ד (1). ההסכם כולל גם הוראות בדבר חובות המוטלים על יו"ר הדירקטוריון, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון ואי תחרות של ששה חודשים וחובת שמירה על סודיות.

יו"ר הדירקטוריון זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

עם סיום הכהונה זכאי יו"ר הדירקטוריון על פי החוזה לפיצויי פיטורין, כקבוע בדין וזאת בנוסף לזכאותו לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותו בגין ההפרשות הפנסיוניות שהבנק יבצע. בנוסף, זכאי יו"ר הדירקטוריון לתקופת הודעה מוקדמת בת 6 חודשים, במהלכה יהיה זכאי לשכר ותנאים נלווים בהתאם לחוזה עמו ולתקופת הסתגלות בת 6 חודשים. ואולם, אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לפני חלוף 3 שנים ממועד תחילת תקופת ההסכם, בעקבות סיום כהונתו ביוזמת הבנק או, לחילופין, בקשר עם העברת השליטה בבנק, אזי תקופת ההסתגלות תהיה בת 9 חודשים. בתקופת ההסתגלות יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לשכר החודשי ולתנאים הנלווים, כמפורט בחוזה ההעסקה. במקרה שהסכם ההעסקה יסתיים ותקופת ההעסקה לא תוארך, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לתקופת הודעה מוקדמת וכן לתקופת הסתגלות בת 6 חודשים.

חוזה ההעסקה של המנהל הכללי. ביום 20 בדצמבר 2010 החליטו ועדת הביקורת של הדירקטוריון והדירקטוריון לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם המנהל הכללי המכהן ("המנכ"ל") כמנכ"ל הבנק. תקופתו של החוזה תהיה למשך חמש שנים, החל מיום 1 בינואר 2011 (להלן: "תקופת ההסכם").

המנכ"ל מועסק במשרה מלאה, ולא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר מלא, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. בתמורה למילוי תפקידו זכאי המנכ"ל למשכורת חודשית של 167,500 ש"ח, שתעודכן מידי 3 חודשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר 2010.

המנכ"ל זכאי למענק שנתי, כמפורט בסעיף קטן ח' להלן. המנכ"ל זכאי גם לתגמול הנגזר מביצועי מניית הבנק, מסוג פאנטום, כמפורט בביאור 13 ד (1). ההסכם כולל גם הוראות בדבר חובות המוטלים על המנכ"ל, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון ואי תחרות של ששה חודשים וחובת שמירה על סודיות.

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

הבנק נשא בעלות שכר דירה עבור המנכ"ל בסכום של עד 90 אלף ש"ח בגין תקופת שכירות שתחל ביום תחילת כהונתו של המנכ"ל בבנק ונמשכה עד ליום 31 באוגוסט 2011. כל תשלומי המס שיחולו על המענק האמור, ככל שיחולו, יגולמו על ידי הבנק וישולמו על חשבונו. המנכ"ל זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

עם סיום הכהונה זכאי המנכ"ל על פי החוזה לפיצויי פיטורין, כקבוע בדין וזאת בנוסף לזכאותו לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותו בגין הפרשות הפנסיוניות שיבצע הבנק. בנוסף, זכאי המנכ"ל לתקופת הודעה מוקדמת בת 6 חודשים, במהלכה יהיה זכאי לשכר ותנאים נלווים בהתאם לחוזה עמו ולתקופת הסתגלות כלהלן: אם סיום הכהונה יהיה ביוזמת המנכ"ל – תקופת ההסתגלות תהיה בת 6 חודשים; אם סיום הכהונה יהיה מכל סיבה אחרת, יחולו התנאים הבאים: אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לפני חלוף שנתיים ממועד תחילת תקופת ההסכם – תקופת ההסתגלות תהיה בת 18 חודשים; אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לאחר חלוף שנתיים ממועד תחילת ההסכם אך לפני חלוף 3 שנים – תקופת ההסתגלות תהיה בת 12 חודשים; אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לאחר חלוף 3 שנים ממועד תחילת תקופת ההסכם אך לפני חלוף 4 שנים – תקופת ההסתגלות תהיה בת 9 חודשים; אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לאחר חלוף 4 שנים ממועד תחילת תקופת ההסכם – תקופת ההסתגלות תהיה בת 6 חודשים. במקרה שהסכם ההעסקה יסתיים ותקופת ההעסקה לא תוארך, יהיה המנכ"ל זכאי לתקופת הודעה מוקדמת וכן לתקופת הסתגלות בת 6 חודשים. בתקופת ההסתגלות יהיה המנכ"ל זכאי לשכר החודשי ולתנאים הנלווים בהתאם לחוזה ההעסקה, אך לא יהיה זכאי בגינה למענק שנתי כלשהו (או לחלק ממנו).

בתקופה שבין 1 בינואר 2011 ועד 28 בפברואר 2011, המשיך המנכ"ל לכהן גם כ-CEO של אי די בי ניו יורק. במהלך התקופה האמורה היה המנכ"ל זכאי לשכר בביקף של 80% משכרו החודשי בבנק. שכרו החודשי מהבנק, כאמור, נוכה בתקופה האמורה מהשכר לו היה זכאי מהחברה הבת. (בהתאם, שכרו החודשי ברוטו מהחברה הבת הסתכם בסך של כ-104,000 ש"ח).

ז. מענקים ליו"ר הדירקטוריון המכהן ולמנהל הכללי המכהן

מענק בגין שנת 2010 ליו"ר הדירקטוריון. ועדת הביקורת והדירקטוריון היו רשאים להחליט על מענק שנתי שיוענק ליו"ר הדירקטוריון בגין שנת 2010, לפי שיקול דעתם ובהתאם לקריטריונים שיגבשו. בפועל לא התקבלה החלטה בעניין זה.

מענקים בגין שנת 2011 ואילך. החל משנת 2011, עבור כל שנה קלנדרית, או חלקה, שבה יכהן יו"ר הדירקטוריון או המנכ"ל, בהתאמה, יוענק המענק השנתי בהתאם לעמידה במדדים המפורטים להלן, אשר היעדים לגביהן יתבססו על היעדים בתוכניות העבודה של הבנק לשנים 2011-2014 בהתייחס ליו"ר הדירקטוריון (2011-2015 בהתייחס למנכ"ל) ובהתאם לעקרונות שעיקריהם יובאו להלן. המענק השנתי האמור ליו"ר הדירקטוריון יאושר בכל שנה, בכפוף לכל דין, בין אם על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, בתנאי שקודם לכן יקבעו יעדי סף בגין המדדים הכמותיים (ראו להלן) ויאושרו על ידי האסיפה הכללית, ובין אם על ידי האסיפה הכללית מדי שנה, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון.

תקרת המענק השנתי. המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על 2.4 מיליון ש"ח (ברוטו), צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש דצמבר 2009. המענק השנתי למנכ"ל יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על 2.8 מיליון ש"ח (ברוטו), צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש נובמבר 2010.

תנאי סף לזכאות. הזכאות בגין שנה קלנדרית מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנה קלנדרית יתקיימו כל תנאי הסף המצטברים הבאים:

- (1) יעד התשואה לנכסי סיכון שייקבע בתכנית העבודה של שנת המענק (באחוזים) בניכוי התשואה לנכסי סיכון בפועל (כהגדרתה בתוכנית) (להלן: "הפרש התשואה לנכסי סיכון") יהיה בשיעור קטן מ-3%;
- (2) יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה בבנק על פי הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לאותה שנה, לא יפחתו מיחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה, בהתאמה, כפי שנקבעו בתוכנית העבודה של אותה שנה קלנדרית;
- (3) הוענק ליו"ר הדירקטוריון או למנכ"ל, בהתאמה, ציון גבוה מ-"1" לגבי המדד האיכותי.

פריסת תשלומים. תשלום המענק השנתי בגין שנה קלנדרית מסוימת יבוצע ב-3 מנות: סכום בשיעור של 60% מהמענק השנתי ישולם לא יאוחר מ-30 ימים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק, שני תשלומי מענק נדחים, בשיעור של 20% כל אחד, ישולמו לאחר פרסום הדוחות של כל אחת משתי השנים העוקבות לשנת המענק (כשהם צמודים למדד).

בונוס שלילי. בשנה קלנדרית שבה הפרש התשואה לנכסי סיכון יהיה גדול מ-2%, ייזקף "בונוס שלילי", שיחושב כלהלן: הפרש התשואה לנכסי סיכון פחות 2%, מוכפל ב-100, מוכפל ב-"המענק השנתי המצטבר". לעניין זה, "המענק השנתי המצטבר" יהיה שווה למלוא המענק השנתי המחושב בגין אותה שנה קלנדרית (100%) בתוספת תשלומי מענק נדחים בגין שנים קודמות, שאמורים היו להיות משולמים באותה שנה קלנדרית.

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

סכום הבנוס השלילי לא יעלה בכל מקרה בשנה מסוימת על סכום המענק השנתי המצטבר.

אם הפרש התשואה לנכסי סיכון בשנה קלנדרית מסוימת יהיה בשיעור של 3% או יותר, לא ישולמו בגין אותה שנה קלנדרית מענק שנתי ולא ישולמו תשלומי מענק נדחים משנים קודמות שהיו אמורים להשתלם במועד הענקת המענק השנתי באותה שנה.

חישוב המענק השנתי. המענק השנתי יחושב על בסיס שלושה מדדים המבוססים על ביצועי הבנק (להלן: "המדדים הכמותיים") ועל מדד איכותי נוסף (להלן: "המדד האיכותי").

אם חוזה ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון או של המנכ"ל, יובא לידי סיום במהלך שנה קלנדרית כלשהי, מכל סיבה שהיא, ישולם מענק שנתי יחסי בגין אותה שנה עד למועד תום תקופת ההודעה המוקדמת (לא תהיה זכאות למענק שנתי, כולו או חלקו, בגין תקופת ההסתגלות). באותו מועד ישולמו גם כל תשלומי מענק נדחים, גם אם מועד תשלומם טרם הגיע.

המדדים הכמותיים. לכל מדד כמותי יקבע בתחילת השנה על ידי הדירקטוריון יעד מטרה אשר לפיו יחושבו יעד סף ויעד מקסימום. עמידה ביעד הסף בשנה מסוימת תזכה ב-50% מתקרת המענק השנתי המתייחסת לאותו מדד. ככל שהיעד שיושג יהיה גבוה יותר מיעד הסף יגדל שיעור הזיכוי מתקרת המענק כאמור, על פי נוסחאות שפורטו בתוכנית.

עמידה ביעד המטרה תזכה ב-100% מתקרת המענק השנתי המתייחס לאותו מדד.

עמידה ביעד העולה על יעד המטרה ועד ליעד המקסימום תגדיל את חלק המענק המתייחס לאותו מדד, עד ל-112.5% מהחלק היחסי של תקרת המענק השנתי המתייחס לאותו מדד, ובתנאי ששך המענק השנתי לא יעלה על תקרת המענק השנתי.

בסמוך לתחילת כל שנה יקבעו על ידי הדירקטוריון יעדי המטרה לאותה שנה בתוכנית העבודה. אופן מדידתם יהיה זהה לאופן בו הם נמדדים במסגרת תוכנית העבודה.

אם לאחר קביעת המדדים ו/או היעדים בתוכנית העבודה (להלן: "היעדים המקוריים") יחליט דירקטוריון הבנק לשנות את היעדים בתוכנית העבודה של הבנק, לא יהיה בכך כדי לשנות את היעדים לצורך חישוב המענק השנתי באותה שנה. על אף האמור לעיל, בשנה כלשהי בה ישנה הדירקטוריון את היעדים, כאמור, בשל נסיבות חיצוניות המשפיעות על כלל המערכת הבנקאית בישראל, יהיה הדירקטוריון רשאי להחליט להקטין או לבטל את הבנוס השלילי באותה שנה, אם יחול כזה על פי היעדים המקוריים. להלן המדדים הכמותיים:

- (1) **תשואה לנכסי סיכון בפועל.** משקלו של מדד זה בסך המענק השנתי יהיו 30% מתקרת המענק השנתי; יעד הסף למדד זה יעמוד על 1% מתחת ליעד המטרה, ויעד המקסימום יעמוד על 0.5% מעל יעד המטרה.
- (2) **יחס יעילות.** מדד זה נחשב כיחס בין סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנה קלנדרית מסוימת (על פי הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה) לבין סכום של הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (הפרשה לחובות מסופקים) ושל סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות באותה שנה (על פי הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה). משקלו של מדד זה יהיו 20% מתקרת המענק השנתי; יעד הסף למדד זה יעמוד על 3% מעל ליעד המטרה, ויעד המקסימום יעמוד על 1.5% מתחת ליעד המטרה.
- (3) **הכנסות תפעוליות ואחרות.** מדד זה מחושב כסך ההכנסות התפעוליות והאחרות בשנה קלנדרית מסוימת על פי הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה. משקלו של מדד זה יהיו 30% מתקרת המענק השנתי; יעד הסף למדד זה יעמוד על 80% מיעד המטרה ויעד המקסימום יעמוד על 110% מיעד המטרה.

המדד האיכותי. בתום כל שנה יקבע דיון הערכה איכותי, על פי הקריטריונים שעיקריהם יובאו להלן ועל פי סולם של 1-3: ציון "1" – ביצוע חסר במדד האיכותי; ציון "2" – ביצוע סביר במדד האיכותי; ציון "3" – עמידה טובה במדד האיכותי. הענקת ציון "1" תשלול את כל (100%) המענק השנתי; הענקת ציון "3", תזכה במלוא סכום המענק אותו ניתן להעמיד בגין המדד האיכותי. המדד האיכותי יעניק זכאות לעד 20% מתקרת המענק השנתי. כל ציון בין "1" לבין "3" יזכה בחלק יחסי מהסכום המירבי שניתן להעניק בגין המדד האיכותי, שיחושב בהתאם לנוסחה הקבועה בתוכנית.

ציון ההערכה האיכותי יחושב כממוצע הציונים שיקבעו על ידי כל חברי הדירקטוריון של הבנק, במסגרת שאלון שימולא על ידי כל אחד מהם על פי הסולם האמור ולפי הקריטריונים שלהלן ויהיה טעון אישור של ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק.

הקריטריונים שעל בסיסם יקבע ציון ההערכה האיכותי האמור הינם תרומת יו"ר הדירקטוריון לפיקוח ולבקרה בתחומים של: ממשל תאגידי, הוראות המפקח על הבנקים (ובכלל זה ההוראות בנושא "באזל 2"), ביקורת פנימית ודוחות של רגולטורים (כגון בנק ישראל ורשות ניירות ערך), סיכונים תפעוליים ושלטה ברמות הסיכון בקבוצת הבנק; או תרומת המנכ"ל לגיבוש יעדים ולהובלה, לקידום וליישום תהליכים למימושם בתחומים האמורים, בהתאמה.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

סכום המענק השנתי בגין שנת 2011. יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי זכאים למענק שנתי בגין שנת 2011 בסכום כולל של כ-1,629 אלף ש"ח וכ-1,889 אלף ש"ח, בהתאמה. בהתאם לתנאי התוכנית, מתוך הסכום האמור סך של כ-997 אלף ש"ח וכ-1,133 אלף ש"ח, בהתאמה, שולם בשנת 2012, והיתרה תתחלק, בהתאמה, לשני תשלומים נדחים שתשלומם יתבצע בהתאם למנגנון "פריסת התשלומים", ויהיה כפוף למנגנון "בנוס שלילי", הכל כמפורט לעיל.

הזכאות למענק קמה נוכח העמידה בכל תנאי הסף שנקבעו. סכום המענק נקבע בשים לב למידת העמידה במדדים הכמותיים ובמדד האיכותי.

המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון ולמנהל הכללי אושר בוועדת הביקורת בימים 21 ו-26 במרס 2012. המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון בגין שנת 2011, אושר בדירקטוריון ביום 28 במרס 2012, ובאסיפה הכללית ביום 12 ביוני 2012.

יותר על המענק בגין שנת 2012. בחודש יולי 2012 הודיעו יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי, יחד עם חברי הנהלת הבנק והמבקר הפנימי של הבנק (ראו ביאור 16 י' לעיל) כי החליטו, כל אחד על פי בחירתו, לוותר על המענק השנתי המגיע להם בגין שנת 2012, אם וככל שיגיע להם. זאת, בהמשך ובהלימה לצעדי החיסכון וההתייעלות בהם נוקט הבנק ותוך שימת לב לרוח הציבורית הקיימת.

ח. תוכנית תגמול למנהל הכללי הקודם

ביום 30 בינואר 2007 אישרה ועדת הביקורת של הבנק תוכנית תגמול כוללת למנכ"ל שסיים את כהונתו ביום 31 בדצמבר 2010 (להלן: "המנכ"ל הקודם").

תוכנית התגמול היתה לתקופה של 5 שנים (החל מחודש פברואר 2006) והיא כללה מרכיבי תגמול לזמן קצר (שכר ובנוסים שנתיים) ותגמול לזמן ארוך (תוכנית אופציות). הזכאות לבנוסים שנתיים ולתוכנית האופציות היו קשורים לביצועים של קבוצת דיסקונט ולתשואה של מניות הבנק, הן כשלעצמם והן בהשוואה לקבוצות הבנקאיות הגדולות האחרות. הזכאות לבנוסים שנתיים הוגבלה בתקרות כספיות.

הסכם העסקה למנכ"ל הבנק הקודם. ביום 18 ביולי 2007 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, חוזה עבודה אישי חדש למנכ"ל הקודם (חלף חוזה עבודה קודם שהיה לו), לתקופה של חמש שנים, החל מיום 1 בפברואר 2006. המנכ"ל היה זכאי, בתנאים מסוימים שנקבעו בהסכם, למענק פרישה בסכום השווה ל-24 חודשי משכורת, לרבות ההטבות וההפרשות כמפורט בחוזה העסקה. המנכ"ל יהיה זכאי גם למענק התמדה מיוחד בשל תקופת כהונתו בבנק (בהתחשב בשנות כהונתו הקודמות), וזאת אם יכהן בתפקידו 5 שנים רצופות החל מיום 1 בפברואר 2006 ועד למועד הקובע. המענק יהיה בסכום השווה ל-12 חודשי משכורת (ללא ההפרשות הסוציאליות או האחרות הנלוות אליהן).

המנכ"ל הקודם הועסק במשרה מלאה, ולא היה רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. משכורתו החדשית היתה כ-178,700 ש"ח ברוטו, והיא עודכנה מדי שלושה חדשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם ביום 15 בינואר 2006. המנכ"ל הקודם היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין כקבוע בדיון, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

ההסכם כלל גם הוראות בדבר חובות שהוטלו על המנכ"ל הקודם, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון של שלושה חדשים וחובת שמירה על סודיות.

בהסכם העסקה של המנכ"ל הקודם נקבע כי הבנק יעניק לו מדי שנה, החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד אשר לא יעלה על סכום של פי שניים מהמשכורת השנתית שלו (להלן: "תקרת הבנוס השנתי"). בשנת 2010 לא עמד המנכ"ל הקודם במדדים שנקבעו ועל כן הוא לא היה זכאי לבנוס בגין שנה זו.

ט. עסקאות עם בעלי ענין - אי די בי ניו יורק

בחודש ספטמבר 2005, עוד בטרם הושלמה העברת השליטה בבנק, התקשרה ההנהלה הקודמת של אי די בי ניו יורק עם חברה בשליטת מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק (להלן: "החברה") בהסכם לפיו ישכיר אי די בי ניו יורק לחברה בשכירות משנה לתקופה של 10 שנים, קומה בבניין אותו שוכר אי די בי ניו יורק ואשר בו שוכנים משרדיו (להלן: "בעל השליטה"; להלן: "הסכם 2005"). בשנת 2010 שילמה החברה סך של 243 אלף דולר דמי שכירות (2009: 324 אלף דולר).

השוכר הודיע לאי די בי ניו יורק על רצונו להשתחרר מהסכם השכירות, לפני תום תקופת השכירות. השוכר הודיע לאי די בי ניו יורק כי יש לו שוכר חלופי שמעוניין לשכור את הקומה. אי די בי ניו יורק החליט לאייש את הקומה הפנויה ולנצלה לצרכיו, במיוחד לאור התרחבות יחידת הבנקאות הפרטית המקומית.

ביום 15 בספטמבר 2010 אישרה ועדת הביקורת וביום 20 בספטמבר 2010 אישר הדירקטוריון, בהחלטה שאינה טעונה אישור האסיפה הכללית, במועד קבלתה, את ביטול הסכם השכירות, שבעקבותיו יחזיר השוכר לאי די בי ניו יורק את החזקה בנכס. בנוסף, עם אישור ביטול הסכם השכירות ישלם השוכר לאי די בי ניו יורק קנס חד פעמי בגובה דמי השכירות השנתיים, בסך של כ-\$325,000, בגין הסיום המוקדם של הסכם השכירות. לאחר שהתקבלו האישורים כאמור, בוטל הסכם השכירות ושולם הקנס.

22. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

- י. ביום 23 במאי 2006 התקשר הבנק (אשר לאחר מכן העביר את זכויותיו לבנק מרכזית דיסקונט) עם צד ג', שהינו הבעלים של מרכז מסחרי בביתר עילית, על מנת לשכור ממנו שטח של כ-250 מ"ר, לצורך פתיחת סניף. כחודש לאחר מכן מכר אותו צד ג' את המרכז המסחרי לחברה אשר מר מתיו ברונפמן מחזיק 35% ממניותיה. דמי השכירות שנקבעו היו בסך של 20 דולר למ"ר לחודש צמודים למדד מיום החתימה, ותקופת השכירות היתה חמש שנים. קיימת אופציה לשוכר להאריך את ההסכם בשתי תקופות בנות 5 שנים כל אחת. דמי הניהול משולמים בהתאם לעלויות בפועל. לקראת תום תקופת השכירות הוארך ההסכם לתקופה בת חמש שנים. דמי השכירות לתקופה הנוספת עלו, בהתאם לתנאי ההסכם, בשיעור של 20%. שאר תנאי השכירות נותרו ללא שינוי.
- יא. הבנק התחייב לשלם בזמן הפרעון, במישרין, לבעלי כתבי ההתחייבויות נדחים של דיסקונט מנפיקים בע"מ את סכומי הקרן בתוספת ריבית והצמדה שנצברו עליהם. ההתחייבות הינה בגין פרעון כתבי ההתחייבויות נדחים שתמורתם הופקדה בבנק. סכום ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2012, הגיע ל-7,482 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2011 – 7,599 מיליון ש"ח).
- יב. הבנק ובנק מרכזית דיסקונט נתנו התחייבויות לבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולמסלוקת מעו"ף כאמור בביאור 19 ג' 4 ובביאור 19 ג' 5.
- יג. במסגרת ההתחייבות שנתן הבנק לויזה אירופה ולמסטרקארד, כאמור בביאור 19 ג' 10 א' ו-ב'. נכללו גם חברות מוחזקות של הבנק.
- יד. לעניין שיפויים לבעלי עניין וצדדים קשורים ולפרטים בדבר הסדרים לביטוח, פטור ושיפוי דירקטורים בבנק או שמונו על ידי הבנק לכהן בחברות בת מסוימות, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שכיהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות, ושהינם גם בעלי שליטה בבנק, ראו ביאור 19 ג' 8, סעיפים יג' ו-יד'.
- טו. בעת מתן היתר השליטה בבנק קיבל מר מילשטיין, אחד מבעלי השליטה בבנק, פטור מלדווח על תאגידים הקשורים לו לעניין הוראת ניהול בנקאי תקין 312, עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, בכפוף לתנאים מסוימים.
- לאור האמור, הודיע הפיקוח על הבנקים כי הבנק יקבל ממר מילשטיין את הפרטים הבאים לגבי תאגידים הקשורים לו, אשר עשויים להיחשב כבעלי עניין או צדדים קשורים של הבנק, אף לעניין הדוח הכספי לציבור:
- הצהרה בכתב ממר מילשטיין בכל שנה, כחודש לפי מועד פרסום הדוח הכספי לציבור, לפיה:
 - (1) מר מילשטיין, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק לא ביצעו כל עסקה עם הבנק בשלוש השנים החולפות שהסתיימו במועד הדיווח, או לחילופין על פרטי כל העסקאות שבוצעו כאמור.
 - (2) לסוף שנת הדיווח ולסוף שנת הדיווח הקודמת אין למר מילשטיין, לזוגתו, לילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק כל חובות ואין להם כל פיקדון או יתרת זכות אחרת בבנק דיסקונט או בתאגיד בשליטתו, או לחילופין פרטי כל חבות או פיקדון כאמור.
 - מעבר לאמור לעיל, מר מילשטיין ידווח באופן מיידי למזכירות הבנק ולחשבונאי הראשי של הבנק על כל עסקה או חבות כאמור שלו, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק.
 - לעניין סעיף זה, בעלי עניין וצדדים קשורים כהגדרת מונחים אלה בהוראות הדיווח לציבור.
 - בדיווח לציבור יינתן גילוי נאות להסדר זה.
 - הבנק קיבל ממר מילשטיין הצהרה כנדרש.
- טז. ביום 6 ביולי 2008, אישר הדירקטוריון, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות בשיבה לדירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים המכהנים ושיכיהו בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון), בגובה "הסכום המירבי" הקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, כפי שתוקנו בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני) (תיקון), התשס"ח-2008, על פי דרגת הבנק. הגמול המעודכן האמור שולם רטרואקטיבית, מיום 1 באפריל 2008, או מיום תחילת כהונתו של דירקטור, לפי המאוחר.
- יז. ביום 30 ביוני 2010 אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק תשלום גמול חודשי קבוע לד"ר יצחק שריר, אשר כיהן כדירקטור בבנק עד ליום 26 באוקטובר 2011, בגין תפקידו כיו"ר דירקטוריון דיסקונט לישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, בסך של 12,500 ש"ח לחודש, בתוספת מע"מ כחוק, בתוקף ממועד מינויו כיו"ר דירקטוריון (14 במרס 2010).
- יח. תנאי העסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
- עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך עסקים רגילי ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאוחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקאות במהלך העסקים הרגילי עם צדדים שאינם קשורים לבנק.
- יט. לפרטים בדבר תוכנית אופציות לחברי הנהלת הבנק, שהם חלק מאנשי המפתח הניהוליים בבנק, ראו ביאור 13 ד' (2) ו-3). לפרטים בדבר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק, ראו ביאור 16 י'.

23. הכנסות והוצאות ריבית

הבנק			מאוחד		
(4)2010	(4)2011	2012	(4)2010	(4)2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
א. הכנסות ריבית⁽²⁾					
4,080	4,605	4,066	5,848	6,469	5,937
מאשראי לציבור					
36	40	24	36	40	26
מאשראי לממשלות					
145	455	368	157	512	415
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים					
85	69	69	84	85	64
מפקדונות בבנקים					
4	5	7	4	6	7
מניירות ערך שונאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
495	580	741	1,226	1,278	1,360
מאגרות חוב ⁽¹⁾					
29	1	7	45	23	34
מנכסים אחרים					
4,874	5,755	5,282	7,400	8,413	7,843
סך-כל הכנסות הריבית					
ב. הוצאות ריבית⁽²⁾					
(1,652)	(2,375)	(2,150)	(1,582)	(2,452)	(2,254)
על פקדונות הציבור					
(2)	(3)	(2)	(6)	(9)	(11)
על פקדונות הממשלה					
(66)	(84)	(61)	(112)	(123)	(98)
על פקדונות מבנקים					
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר					
-	-	-	(274)	(243)	(227)
על כתבי התחייבויות נדחים					
(329)	(341)	(274)	(874)	(921)	(789)
על התחייבויות אחרות					
-	(28)	-	(1)	(48) ⁽⁵⁾	(5)
(2,049)	(2,831)	(2,487)	(2,849)	(3,796)	(3,384)
סך-כל הוצאות הריבית					
2,825	2,924	2,795	4,551	4,617	4,459
סך הכנסות ריבית, נטו					
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית:					
הכנסות ריבית ⁽³⁾					
-	(22)	(28)	-	(23)	(28)
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב:					
89	116	116	251	279	260
מוחזקות לפדיון					
345	389	554	905	905	1,019
זמינות למכירה					
61	75	71	70	94	81
למסחר					
495	580	741	1,226	1,278	1,360
סך-הכל כלול בהכנסות ריבית					
הערות:					
(1) הכנסות המימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) - במיליוני דולר					
-	-	-	105	85	67
הכנסות מימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) - במיליוני ש"ח					
-	-	-	394	306	258
(2) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.					
(3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיף משנה א.					
(4) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.					
(5) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.					

24. הכנסות מימון שאינן מריבית

הבנק			מאוחד		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1. מפעילות במכשירים נגזרים					
(710)	(120)	(361)	(780)	(160)	(367)
הוצאות נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽³⁾					
(710)	(120)	(361)	(780)	(160)	(367)
2. מהשקעה באיגרות חוב:					
רווחים ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפידיון, לרבות הפרשות לירידת ערך					
-	-	-	(42)	3	-
182	93	215	272	153	336
(1)	(4)	(2)	(1)	(11)	(12)
(3)	(14)	-	(7)	(22)	(17)
178	75	213	222	123	307
3. הפרשי שער, נטו					
777	(401)	245	648	(76)	265
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות:					
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה					
6	-	6	53	112	75
(26)	-	-	(33)	(20)	(11)
דיבידנד ממניות זמינות למכירה					
-	-	-	11	6	18
רווח ממכירת מניות ופעילות של חברות מוחזקות					
-	-	-	48 ⁽⁷⁾	48	-
הפסד ממכירת מניות של חברות מוחזקות					
-	-	-	-	(4)	-
(20)	-	6	79	142	82
5. רווחים (הפסדים), נטו בגין הלוואות שנמכרו					
-	53	-	(3)	46	(1)
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
225	(393)	103	166	75	286
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽⁴⁾:					
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
(4)	2	8	(3)	4	34
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב, למסחר נטו ⁽⁵⁾					
1	24	27	1	20	34
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽²⁾					
10	(1)	-	8	(1)	(2)
7	25	35	6	23	66
סך הכל מפעילויות מסחר⁽⁶⁾					
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר, לפי חשיפת סיכון:					
חשיפת ריבית					
(6)	23	26	(8)	17	56
חשיפת מטבע חוץ					
-	-	-	1	1	-
חשיפה למניות					
13	2	9	13	5	10
7	25	35	6	23	66
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית					
232	(368)	138	172	98	352
הערות:					
(1) מזה, חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאיגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן					
(39)	(4)	4	(39)	(3)	6
(2) מזה, חלק הרווחים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן					
7	-	-	7	-	-
(3) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.					
(4) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.					
(5) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.					
(6) להכנסות ריבית מהשקעה באיגרות חוב למסחר, ראו ביאור 23 לעיל.					
(7) ראו ביאור 19 ג' 20 לעיל.					

24. הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

פרטים נוספים:

- א. **מכירת מניות ויזה אינק.** בסוף שנת 2008, במסגרת חלוקת תמורת ההנפקה לציבור של חברת ויזה הבינלאומית, בין חברי ארגון ויזה אירופה, קיבלו כאל והבנק מניות של ויזה אינק, שנחשמו עד ליום 25 במרס 2011. ביום 21 בינואר 2010 הודיע דירקטוריון ויזה הבינלאומית על תוכנית לשחרור הגבלות הסחירות.
- במהלך שנת 2010 מימשו כאל והבנק מניות של ויזה אינק, ורשמו רווח בסך של כ-26 מיליון ש"ח (הבנק: 6 מיליון ש"ח). בחודש מרס 2011 מימשה כאל את יתרת המניות ברווח בסך של כ-13 מיליון ש"ח. בחודש מרס 2012, מימש הבנק את יתרת המניות ברווח של כ-6 מיליון ש"ח.
- ב. **מימוש השקעות בקרנות.** בשנת 2012, מימשו קרנות בהן מחזיקה דש"ה השקעות שונות. בגין חלקה במימושים כאמור רשמה דש"ה, הכנסה בסך של כ-69 מיליון ש"ח (2011: 99 מיליון ש"ח; 2010: 27 מיליון ש"ח).
- ג. בשנת 2010 רשם הבנק הפרשה לירידת ערך והפסדים ממימוש, בסך של 26 מיליון ש"ח, בגין קרן של קרנות גידור.
- ד. לפרטים בדבר מכירת פעילות תעודות הסל, בגינה נרשם בשנת 2011 רווח, בסך של כ-48 מיליון ש"ח, ראו ביאור 19 ג' 21 לעיל.

25. עמלות

הבנק			המאוחד		
2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012	2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012
במיליוני שקלים חדשים					
401	388	369	633	617	602
104	99	90	913	922	924
232	210	196	338	300	288
85	88	93	99	102	100
-	-	-	35	32	24
156	159	213	254	258	311
92	85	80	119	113	108
46	47	45	59	57	55
17	14	15	18	16	18
108	117	115	178	181	174
54	53	52	79	72	81
1,295	1,260	1,268	2,725	2,670	2,685

הערה:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.

26. הכנסות אחרות

הבנק			המאוחד		
2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012	2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012
במיליוני שקלים חדשים					
6	5	6	–	–	–
59	34	162	63	41 ⁽²⁾	178
3	–	8	9	35	31
–	–	(1)	–	–	(4)
–	6	3	–	6	3
65	125	55	27	87	12
133	170	233	99	169	220

הערות:

(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3.

פרטים נוספים:

בשנת 2011 נחתם הסכם ליישוב דרישות של הבנק וחברה מאוחדת מחברת ביטוח. בגין האמור נרשמה בשנת 2011 הכנסה בסך של 74 מיליון ש"ח, מרביתה בסעיף הכנסות תפעוליות אחרות.

27. משכורות והוצאות נלוות

הבנק			המאוחד		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
1,400	1,511	1,394	2,169	2,317	2,222
7	(4)	1	7	(4)	1
287	332	396	417	516 ⁽³⁾ (4)	592
340	353	381	451	469	508
59	56	47	116	124	121
26	–	–	51	22 ⁽⁴⁾	–
7	–	–	7	22	–
2,126	2,248	2,219	3,218	3,466	3,444
17	16	16	408	456	464

הערות:

(1) ראו ביאור 13 ד'.

(2) כולל מס שכר.

(3) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3.

(4) סווג מחדש, בתוך הביאור.

28. הוצאות אחרות

הבנק			המאוחד		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
97	56	63	219	198	220
69	62	65	128	125	123
98	97	98	130	(2)159	168
18	21	18	32	36	32
12	10	9	63	66	56
80	78	70	172	166	151
7	7	5	15	17	14
12	10	12	26	(2)15	15
22	28	29	(2)134	(2)143	156
132	105	103	(2)(1)326	(2)(1)284	234
547	474	472	1,245	1,209	1,169

הערה:
(1) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 7.
(2) סווג מחדש, בתוך הביאור.

29. הפרשה למסים על הרווח

א. הרכב הסעיף

הבנק			המאוחד		
(1) 2010	(1) 2011	2012	(1) 2010	(1) 2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
(2)203	18	181	(2)517	(2)289	490
(2)4	(2)(92)	(69)	(2)20	(2)(92)	(69)
207	(74)	112	537	197	421
סך-כל המסים השוטפים					
בתוספת (בניכוי):					
(15)	(2)(102)	(75)	(53)	(2)(153)	(104)
–	(2)63	84	(5)	(2)70	90
(15)	(39)	9	(58)	(83)	(14)
192	(113)	121	479	114	407
סך-כל ההפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות					
(12)	(30)	(16)	77	14	75

הערות:
(1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
(2) סווג מחדש.
(3) **מסים נדחים:**

הבנק			המאוחד		
2010	2011	2012	2010	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים					
(15)	36	28	(58)	17	10
–	(75)	(19)	–	(100)	(24)
(15)	(39)	9	(58)	(83)	(14)
סך-כל המסים הנדחים					
(4) מתוכם סכום הטבה הנובע מהפסד לצורך מס, זיכוי מס או הפרש זמני מתקופה קודמת שלא הוכר בעבר ואשר שימש להפחתת הוצאות מסים שוטפים					
–	–	–	7	14	9

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטורי החל על תאגיד בנקאי בישראל, לבין הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			המאוחד		
2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012	2010 ⁽¹⁾	2011 ⁽¹⁾	2012
35.34%	34.48%	35.53%	35.34%	34.48%	35.53%
שיעור המס החל על בנק בישראל					
במיליוני שקלים חדשים					
160	(49)	105	377	321	413
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטטורי					
מס (חיסכון במס) בגין:					
-	-	-	62	(87)	15
הכנסות חברות בת בחו"ל					
7	-	-	6	-	-
הפרשה נוספת לחובות מסופקים					
12	8	15	12	5	13
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל					
1	-	-	1	-	(1)
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון					
-	(31) ⁽³⁾	-	-	(31) ⁽³⁾	-
השפעת החיסכון במס שכר בגין הפסדים שוטפים					
(3)5	(21) ⁽³⁾	8	(27) ⁽³⁾	(29) ⁽³⁾⁽²⁾	15
הוצאות אחרות לא מוכרות					
(1)	(3)	-	(8)	(17)	(9)
הפסדים והפרשי עיתוי (ניצול), נטו שלא נרשם בגינם מסים נדחים					
4	(81)	(22)	4	(106)	(27)
שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס					
-	(41)	6	8	(37)	9
מסים בגין שנים קודמות					
(3)4	-	9	(7) ⁽³⁾	(3) ⁽³⁾	12
סכומים נוספים לשלם על חובות בעייתיים					
-	1	-	(17)	(28)	(33)
הכנסות של חברות בת בישראל					
192	(113)	121	479	114	407
הפרשה למסים (חיסכון במס) על ההכנסה					

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) סווג מחדש.

- ג. (1) לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2008. לבנק הוצאו שומות ניכויים סופיות עד וכולל שנת המס 2007. בחודש ינואר 2013 הוצאה לבנק שומת ניכויים לשנת המס 2008, במסגרתה הבנק נדרש לשלם סכום לא מהותי. הבנק חולק על הדרישה.
- (2) עקב סגירת שומת המס לשנים 2006-2007, בוטלו בשנת 2011 הפרשות עודפות למס, בסך של 41 מיליון ש"ח.
- (3) לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, לשנים בין 2005 ועד 2009.
- ד. יתרת ההפסדים והניכויים המועברים לצרכי מס והפרשי עיתוי, שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, נטו ליום 31 בדצמבר 2012 במאוחד 203 מיליון ש"ח. (31 בדצמבר 2011 - 254 מיליון ש"ח).
- ה. ביום 9 בפברואר 2000 הועברו מניות הבנק בחברת אי די בי ניו יורק לדיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") חברת אחזקות בבעלות ושליטה מלאה של הבנק, שהוקמה במדינת דלאוור בארה"ב. העברת המניות לבנקורפ נעשתה לפי ערכן בספרי הבנק בתמורה להקצאת מניות בבנקורפ. העברת המניות נעשתה בהתאם להוראות סעיף 104 א' לפקודת מס הכנסה. הבנק התחייב לשלם מס בישראל בגין מכירת מניות אי די בי ניו יורק שהועברו לבנקורפ, אם וכאשר תימכרנה. הבנק המציא לנציבות מס הכנסה כתב ערבות לתשלום המס כאמור.
1. **התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו**
ליום 31 בדצמבר 2012, לא נכללו התחייבויות מסים נדחים, בסך של 448 מיליון ש"ח, בגין הפרשים זמניים, בסך של 1,678 מיליון ש"ח, המתייחסים להשקעה בחברות בת, מאחר ואין בכוונת הבנק לממשן בעתיד הנראה לעין.

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. פריטים שבגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים לא הוכרו בגין הפריטים הבאים:

המאחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים			
1	–	–	–
50	63	1	1
51	63	1	1

הפרשים זמניים הניתנים לניכוי

הפסדים לצורך מס

ח. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

1. המאחד

מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע	
2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
באחוזים		באחוזים		באחוזים		באחוזים	
704	713	35.9	35.1	–	–	–	–
מהפרשה להפסדי אשראי							
428	399	35.8	35.1	–	–	–	–
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות והפרשה בגין גימלאים							
114	112	35.5	34.7	–	–	–	–
מעודף עתודה לפיצויים							
71	108 ⁽¹⁾	25.0	25.0	–	–	–	–
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס							
247	287	35.5	34.5	–	–	–	–
מפעילות בחו"ל							
–	–	–	–	4	5	37.3	33.0
מניירות ערך							
–	–	–	–	191	200 ⁽¹⁾	33.9	33.6
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת							
46	49	31.8	30.3	–	–	–	–
מנכסים כספיים אחרים							
–	–	–	–	74	61	34.8	31.6
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות							
1,610	1,668	35.0	34.0	269	266	34.2	33.2

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ח. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

2. הבנק

מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע	
2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
545	554	35.9	35.1	-	-	-	-
מהפרשה להפסדי אשראי							
368	343	35.9	35.1	-	-	-	-
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות והפרשה בגין גימלאים							
73	72	35.9	35.1	-	-	-	-
מעודף עתודה לפיצויים							
71	108 ⁽¹⁾	25.0	25.0	-	-	-	-
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס							
-	-	-	-	2	-	-	35.1
מניירות ערך							
-	-	-	-	166	176 ⁽¹⁾	34.2	33.9
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת							
24	23	35.9	35.1	-	-	-	-
מנכסים כספיים אחרים							
-	-	-	-	74	61	34.8	31.6
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות							
1,081	1,100	34.9	33.9	240	239	34.4	33.4

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור ד' 18.7.

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ט. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (המשך):

התנועה בנכסים והתחייבויות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

1. המאוחד

הפרשה להפסדי אשראי	ריבית וניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	פעילות בחו"ל	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	ניכויים הטבות לעובדים	ניכויים מועברים לצורך מס אחרים	סך הכל	
במיליוני שקלים חדשים								
713	(5)	(61)	287	(200)	511	108	49	1,402
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2012								
(25)	47	4	(12)	13	19	(37)	(4)	5
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד השפעת השינוי בשיעור המס								
16	-	-	-	(4)	12	-	1	25
-	(46)	(17)	(18)	-	-	-	-	(81)
שינויים אשר נזקפו להון התאמות מתרגום דוחות כספיים								
-	-	-	(10)	-	-	-	-	(10)
704	(4)	(74)	247	(191)	542	71	46	1,341
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012 ⁽²⁾⁽¹⁾								
704	-	-	247	-	542	71	46	1,610
(1) נכס מס נדחה יתרות הניתנות לקיזוז								
-	-	-	-	(14)	-	-	-	(255)
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012								
-	-	-	-	(14)	-	-	-	1,355
(2) התחייבות מס נדחה								
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012								
-	-	-	-	(14)	-	-	-	(14)
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2011								
141	14	(62)	221	(171) ⁽¹⁾	391	51 ⁽¹⁾	52	637
(86)	(29)	(32)	21	(3)	46	42	(6)	(47)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד השפעת השינוי בשיעור המס								
50	-	-	-	(26)	74	-	3	101
שינויים אשר נזקפו להון								
608	10	33	45	-	-	15	-	711
713	(5)	(61)	287	(200)	511	108	49	1,402
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011 ⁽²⁾⁽¹⁾								
713	-	-	287	-	511	108	49	1,668
(1) נכס מס נדחה יתרות הניתנות לקיזוז								
-	-	-	-	(14)	-	-	-	(252)
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011								
-	-	-	-	(14)	-	-	-	1,416
(2) התחייבות מס נדחה								
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011								
-	-	-	-	(14)	-	-	-	(14)

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ט. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (המשך):

התנועה בנכסים והתחייבויות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

2. הבנק

הפרשה להפסדי אשראי	ריבית וניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	פעילות בחו"ל	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	ניכויים הטבות לעובדים	מכירת מס אחרים	סך הכל
במיליוני שקלים חדשים							
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1							
554	(2)	(61)	-	(176)	415	108	861
בינואר 2012							
(22)	-	4	-	14	17	(37)	(23)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד							
13	-	-	-	(4)	9	-	18
השפעת השינוי בשיעור המס							
-	2	(17)	-	-	-	-	(15)
שינויים אשר נזקפו להון							
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31							
545	-	(74)	-	(166)	441	71	841
בדצמבר 2012⁽¹⁾⁽²⁾							
545	-	-	-	-	441	71	1,081
(1) נכס מס נדחה							
יתרות הניתנות לקיזוז							
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012							
855							
-	-	-	-	(14)	-	-	(14)
(2) התחייבות מס נדחה							
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012							
(14)							
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1							
101	20	(62)	8	(152) ⁽¹⁾	331	51 ⁽¹⁾	319
בינואר 2011							
(68)	(21)	(32)	(8)	-	19	42	(70)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד							
33	-	-	-	(24)	65	-	77
השפעת השינוי בשיעור המס							
488	(1)	33	-	-	-	15	535
שינויים אשר נזקפו להון							
יתרת הנכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31							
554	(2)	(61)	-	(176)	415	108	861
בדצמבר 2011⁽¹⁾⁽²⁾							
554	-	-	-	-	415	108	1,100
(1) נכס מס נדחה							
יתרות הניתנות לקיזוז							
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011							
875							
-	-	-	-	(14)	-	-	(14)
(2) התחייבות מס נדחה							
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011							
(14)							

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של IAS 12, מסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

י. מסים על הכנסה שהוכרו ישירות להון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2010			2011			2012		
הוצאות (הטבות)			הוצאות (הטבות)			הוצאות (הטבות)		
נטו ממס	מס	לפני מס	נטו ממס	מס	לפני מס	נטו ממס	מס	לפני מס
במיליוני שקלים חדשים								
-	-	-	1	-	1	(77)	-	(77)
-	-	-	(8)	(7)	(15)	(2)	(1)	(3)
89	42	131	(107)	(64)	(171)	384	218	602
(8)	(1)	(9)	(28)	(29)	(57)	30	42	72
81	41	122	(142)	(100)	(242)	334	259	593

סך כל המסים שהוכרו בהון

יא. שינויי חקיקה בתחום המסים

ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה של שיעור מס חברות, עד לשיעור של 18% בשנת המס 2016 ואילך.

בעקבות התיקון האמור, שיעור המס הסטטוטורי על תאגידים בנקאיים עמד על 35.34% בשנת 2010 ו-34.48% בשנת 2011.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011, אשר מיישם את פרק המיסוי בדוח ועדת טרכטנברג. בהתאם לחוק תבוטל הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%.

המיסים השוטפים לשנים 2010-2011 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית. יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2011 חושבו בהתאם לשיעור המס החדש כפי שנקבע בחוק לתיקון נטל המס, בהתאם לשיעור המס שהיה צפוי במועד ההיפוך. השפעת השינוי בשיעור המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011 התבטאה בגידול ביתרת המיסים הנדחים (בהשוואה למצב המיסוי ללא שינויי החקיקה) בסך של 164 מיליון ש"ח, ובגידול באותו סכום ברווח לתקופה.

ביום 13 באוגוסט 2012, פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק נקבעו מספר שינויים בתחומי המיסוי, ובכלל זה העלאת שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים. החל מחודש ינואר 2013 עלה שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, משיעור של 5.9% כיום לשיעור של 6.5%. בחודש ינואר 2014 ובחודש ינואר 2015 יעלה השיעור האמור לשיעור של 7% ו-7.5%, בהתאמה.

ביום 2 באוגוסט 2012, פורסם צו מס ערך מוסף אשר מעדכן את שיעור מס ערך מוסף, בגין עסקה ויבוא טובין, כך שיעמוד על 17% החל מיום 1 בספטמבר 2012.

ביום 30 באוגוסט 2012, פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים)(תיקון), התשע"ב-2012, על פיו עלו מס שכר ומס רווח, החל מיום 1 בספטמבר 2012, לשיעור של 17%.

כתוצאה מהתיקון האמור, שיעורי המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים עלה בשנת 2012, משיעור של 35.34% לשיעור של 35.53%, ומשנת 2013 ואילך יעלה לשיעור של 35.9%. בנוסף, שיעור מס שכר אשר חל על מוסדות כספיים עלה לשיעור של 17% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה מחודש ספטמבר 2012 ואילך, וזאת במקום שיעור של 16% לשנת 2012 ו-15.5% לשנת 2013 ואילך.

בדוחות הכספיים נרשם גידול ביתרת נכסי מסים נדחים, וכתוצאה מכך נרשם בשנת 2012 רווח בסך של כ-25 מיליון ש"ח. במקביל, גדלים תשלומי המס השוטפים (מס רווח ומס שכר) והתשלומים לביטוח הלאומי, של הבנק ושל חברות הבת בארץ ושאר הוצאות הבנק, בגין העליה בשיעור המע"מ.

יב. מיזוג בין הבנק לבין בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (בדמ"ש)

השלכות מס עתידיות של המיזוג. בעקבות המיזוג יחולו על הבנק מגבלות לתקופה של שנתיים המתחילה מתום שנת המס שבה חל המיזוג ("התקופה הנדרשת"), אשר עיקריהן כדלקמן:

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

- במהלך התקופה הנדרשת מותר לבעל השליטה למכור עד 10% ממניות הבנק אשר הוא מחזיק במועד המיזוג, ניתן לבצע הקצאה פרטית של מניות הבנק לצד שלישי עד לשיעור של 20% מהון המניות לאחר ההקצאה וכן ניתן לבצע הנפקה לציבור, ובלבד שבמהלך התקופה הנדרשת לא יפחתו זכויותיו של בעל השליטה בבנק מ-51% מכל אחת מהזכויות בבנק.
- מרבית הנכסים הקבועים (מעל 50%) שהיו בידי הבנק ובדמ"ש לא ימכרו בתקופה הנדרשת (למעט מכירה שלא מרצון), וייעשה בהם שימוש מקובל במהלך עסקי הבנק.
- יצוין כי אי עמידה במגבלות המוטלות על הבנק ו/או על בעל השליטה בו ו/או בתנאי אישור מס הכנסה, עלולה להביא לכך שמהלך המיזוג האמור ייחשב כאירוע מס, משמע יבוטלו ההטבות למפרע, והחברות המתמזגות תחוייבנה במיסים ובתשלומי החובה שניתן להם פטור מהם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד המיזוג. יצוין, כי התנאים שלעיל מנויים בפקודה, וכי יתכנו שינויים בתנאים אלה בהתאם להנחיה מקדמית שתניתן, ככל שתניתן.
- החלטת רשות המסים.** ביום 10 במאי 2012, נחתמה החלטת רשות המסים ("החלטת המיסוי"), בענין מיזוג בדמ"ש לתוך הבנק – מיזוג לפי סעיף 103 לפקודה (דהיינו, מיזוג פטור), לפיה, בכפוף להתקיימות התנאים המפורטים בפקודה ובהחלטת המיסוי, פרטי תוכנית המיזוג, כפי שנמסרו בבקשה שהוגשה לרשות המסים, עומדים בתנאים הקבועים בסעיפים 103ג(1) ו-7 לפקודה, ומועד המיזוג יהיה ביום 31 בדצמבר 2011.
- להלן תנאי החלטת המיזוג:
 - בהחלטת המיזוג הובהר, למען הסר ספק, כי לא יוקצו בשל המיזוג זכויות חדשות בבנק לבעלי המניות בו. לפיכך, בעת מכירת המניות של הבנק, לא תיווסף למחיר המקורי של המניות כאמור, עלות ההשקעה במניות בדמ"ש.
 - כמו כן, על הנכסים המועברים לבנק יחולו הוראות סעיף 103 לפקודה, ולא ייוחס להם סכום נוסף מעבר למחיר המקורי, כפי שהיה בבדמ"ש.
 - עוד הובהר, למען הסר ספק, כי סכומים שהוצאו לשם רכישת הזכויות בבדמ"ש, לרבות הזכויות שנרכשו בהצעת הרכש משנת 2007 (במסגרתה רכש הבנק את מניות בדמ"ש שהוחזקו אז בידי הציבור), לא יותרו בניכוי ו/או בקיזוז, לא ירשמו כנכס לצרכי מס, לא ינתנו כמחיר מקורי נוסף ולא תינתן בגינן הפחתה כלשהיא.
 - הוסכם, כי כל הוצאה או ניכוי שנצברו בבדמ"ש ו/או בבנק עד למועד המיזוג ולא הותרו לצרכי מס עד למועד זה (להלן: "ההוצאות"), ואילו היו מותרים בניכוי היה נוצר הפסד למועד המיזוג, ייחשבו כחלק מהפסדי בדמ"ש ו/או הבנק לפי העניין, עד למועד המיזוג, ויחולו עליהם הוראות סעיף 103 לפקודה, כל זאת אם הותרו בניכוי לצרכי מס בתוך שנתיים ממועד המיזוג.
 - לעניין זה, "הוצאה או ניכוי שנצברו" – כל הפרשה, למעט חובות פגומים כפי שנקבעו בהסכם עקרונות חובות פגומים מיום 14 בפברואר 2012.
 - בהחלטה הובהר כי אין באמור לעיל כדי לגרוע מהוראות סעיף 103 לפקודה. כמו כן, הובהר כי אין בהחלטת המיסוי משום אישור להתרת ההוצאות כאמור לעיל, נושא אשר יבחן על ידי פקיד השומה.
 - אם יתברר כי לא התקיים במועדו תנאי מהתנאים הקבועים בסעיף 103 לפקודה, יחויבו הבנק ובדמ"ש במיסים ובתשלומי החובה שניתן להם פטור מהם, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד המיזוג ועד מועד התשלום, והכול בהתאם להוראות סעיף 103 לפקודה. במקרה כאמור, תוגש לפקיד השומה מיד בסמוך למועד ההפרה, הערכות שווי מומחה של בדמ"ש למועד המיזוג בהתאם לכללי מ"ה (בקשה לאישור מראש לתכנית מיזוג), התשנ"ה-1993. להערכת השווי כאמור יידרשו אישורו והסכמתו של פקיד השומה.
 - הבנק התחייב להודיע למנהל מיסוי מקרקעין על מתן החלטת מיסוי זו, הכוללת בין השאר את העברת נכס המקרקעין שבבעלות בדמ"ש (ברחוב סמטת בית השואבה 16/18 בתל אביב) ולשלם מס רכישה בשיעור של 0.5%, בתוך 40 יום מיום מתן החלטת המיסוי. למען הסר ספק, הובהר בהחלטת המיסוי, כי יום הרכישה יהא 23 בנובמבר 2011 (מועד שינוי המבנה) (הודעה כאמור נמסרה כנדרש).
 - הערכת שווי של נכס המקרקעין תוגש למחלקת מיסוי מקרקעין שבחטיבה המקצועית תוך 30 יום ממועד מתן החלטת המיסוי (הערכת שווי כאמור נמסרה כנדרש).
 - הבנק התחייב להעביר, תוך 30 ימים מתום שנתיים מיום 23 בנובמבר 2011 (מועד שינוי המבנה), אישור למנהל מיסוי מקרקעין, כי עמד בכל תנאי חלק ה-2 לפקודה, ותנאי החלטת המיסוי.
 - הוסכם, כי מקדמות בשל הוצאות עודפות שהיו בידי הבנק ערב המיזוג, תהיינה ניתנות לקיזוז כנגד מס או מס שבח בבנק (לאחר המיזוג) בחלקים שווים לאורך תקופה של 5 שנים שתחל במועד המיזוג (20% כל שנה).
 - החלטת המיסוי הותנתה בקיומם המלא של יתר התנאים הקבועים בפקודה ובהחלטת המיסוי, לרבות התנאים אשר מתייחסים לתקופה הנדרשת, כהגדרתה בסעיף 103 לפקודה, אשר תחילתה במועד המיזוג.

29. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

בהתייחס להעברת העובדים –

- בהחלטת המיסוי אושרה העברת העובדים המועברים על פי הוראות סעיף 103 טז לפקודה.
 - כן אושרה העברת הבעלות בכל הקופות המועברות על שם העובדים המועברים מבדמ"ש לבנק, וכי העברת כספי קופות הגמל, כאמור לעיל, תהייה פטורה מניכוי מס במקור על פי תקנה 2(א)6 לכללי מס הכנסה (פטור ממס בשל העברה ושינוי ייעוד של כספים בקופות גמל), התש"ן-1990.
 - על העובדים המועברים יחול רצף בזכויות לפיצויים כאמור בסעיף 103 טז לפקודה, ובעת פרישתם מהבנק, תובא בחשבון לעניין חישוב הפטור על מענקי הפרישה תקופת עבודתם בבנק ובבדמ"ש.
 - הוסכם, כי במקרה שבו עובד שפרש קודם למועד המיזוג, או עקב המיזוג, קיבל מענק פרישה פטור מבדמ"ש לפי הוראות סעיף 9(לא) לפקודה, וחזר לעבוד בבנק בתוך שישה חודשים ממועד הפרישה, יראו את מענק הפרישה שקיבל העובד האמור כשכר עבודה, ובמקרה זה הבנק ינכה את המס כמתחייב.
 - הוסכם, כי כל תשלום לעובדים בבנקים המשתתפים בשינוי המבנה הנעשה עקב שינוי המבנה על ידי הבנקים המתמזגים כאמור, יחשב כהכנסת עבודה וינוכה ממנו מס בהתאם לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה ותשלום מס מעסיקים), התשנ"ג-1993. תנאים כלליים:
 - הבנק ובדמ"ש התחייבו לכלול בדוחותיהם הכספיים, ובדוחות ההתאמה לצרכי מס, ביאור לעצם ביצוע שינוי המבנה, במסגרתו יפורטו תנאי החלטת המיסוי, וזאת החל מהדוחות הראשונים שיוגשו לאחר קבלת החלטת המיסוי.
 - בהחלטת המיסוי הובהר, כי אין בה משום עשיית שומה ו/או אישור לעובדות אשר הוצגו לרשות המסים. העובדות שהוצגו כאמור, יכול ותיבדקנה על ידי פקיד השומה.
 - בהחלטת המיסוי הובהר כי היא ניתנה על סמך המצגים והמסמכים שהוצגו בפני רשות המסים בכתב ובעל פה, לרבות אלה שפורטו בהחלטת המיסוי, ובכפוף לתנאים הקבועים בחלק ה-2 לפקודה.
 - החלטת המיסוי תבטל למפרע, באם יתברר כי הפרטים והעובדות שנמסרו במסגרת הבקשה אינם נכונים או אינם מלאים באופן מהותי, או שיתברר כי פרטים מהותיים שפורטו לא נתקיימו או כי התנאים שהתנה המנהל בהחלטת מיסוי זו לא נתקיימו.
 - בהחלטת המיסוי הובהר, כי לא יותרו בניכוי, בין במישרין ובין בעקיפין, לצדדים המשתתפים בשינוי המבנה המפורט בהחלטת המיסוי ו/או לצד הקרוב אליהם, כל הוצאות הכרוכות, במישרין ו/או בעקיפין, בשינוי מבנה זה, לרבות הוצאות משפטיות, ביקורת, מומחים, יועצים ואגרות למיניהם, כניכוי או כהוצאה לפי סעיף 17 לפקודה.
 - הבנק ובדמ"ש חויבו ביחד ולחוד, לאשר בכתב למחלקת מיזוגים ופיצולים ברשות המסים ולפקיד השומה, בתוך 30 ימים ממועד קבלת החלטת המיסוי, כי הם מסכימים לקבל את כל תנאי החלטת המיסוי, ככתבם וכלשונם, וללא הסתייגות. במידה ואישורים כאמור לא יתקבלו במועד, תחשב החלטת המיסוי כבטלה למפרע (אישורים כאמור נמסרו כנדרש).
- יג. **מיסוי חברות הבת הבנקאיות בחו"ל.** על פי הסכם עם רשויות המס בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס ששולם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

30. יוזמות חקיקה

קיימים מספר דברי חקיקה (חוקים, תקנות והוראות נוהל) בשלבי חקיקה שונים, שלחלקם עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק והחברות המאחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים

א. כללי

בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראות בדבר דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי, אשר קובעות, בין היתר, את דרישות הגילוי ואת אופן הצגת התוצאות הכספיות של המגזרים בדוחות הכספיים.

בחודש יולי 2005 פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בעניין הגילוי על מגזרי פעילות. בקובץ האמור נקבע, בין היתר, כי המגזרים שנדרש גילוי עליהם בביאור הם אלה: משקי בית, בנקאות פרטית, עסקים קטנים, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, ניהול פיננסי ואחר (אם קיים), על בסיס ספציפי בתאגיד הבנקאי המדווח. המגזרים המתייחסים למוצרים בנקאיים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן) יוצגו במגזרי הלקוחות הרלבנטיים ויחד עם זאת, נדרש לתת דוח הדייקטוריון את הגילוי על המוצר הבנקאי לגבי כל מגזר בטור נפרד. בקובץ האמור הובהר גם שיש לפצל את נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית בחתך המגזרים של פעילות הקבוצה בארץ.

פעילות הקבוצה כוללת שישה מגזרי פעילות עיקריים, כמפורט להלן. מגזרים אלה כוללים, כאמור, גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן).

יצוין כי מגזרי פעילות אלה אינם חופפים את המבנה הארגוני, בעיקר בשל העובדה שפעילויות מסוימות מוצגות במגזרים השונים, דוגמת הפעילות בכרטיסי אשראי ופעילות שוק ההון, ולא במסגרת הארגונית בה הם מופעלים.

- **בנקאות קמעונאית – מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכזתיל דיסקונט במגזר משקי הבית – לקוחות פרטיים של בנק מרכזתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.

- **בנקאות קמעונאית – מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכזתיל דיסקונט המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.

- **בנקאות עסקית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידי בעלי מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהם לקוחות הבנק ובנק מרכזתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.

- **בנקאות מסחרית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידי בעלי מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח, שהם לקוחות הבנק ובנק מרכזתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.

- **בנקאות פרטית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות הבנק, (יחידים ותאגידיים) המקבלים שירות בנקאי במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 4 מיליון ש"ח ומעלה ללקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכזתיל דיסקונט ובסניף לונדון, כל פעילות חברת הבת אידיבי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.

- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקות ופרט לתאגידיים בנקאיים), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכזתיל דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכונים שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלק ושל הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. תת המגזר כולל בעיקר השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

ב. עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים

סיווג התוצאות העסקיות של הקבוצה למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, נערך בהתאם לעקרונות, להנחות ולאומדנים שיפורטו להלן:

1. הכנסות

רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי. מגזר הפעילות מזוכה במרווח המתקבל מההפרש בין הריבית על ההלוואות שהועמדו ללקוחות המגזר והפקדונות שגויסו מלקוחות המגזר לבין מחירי העברה. מחירי העברה משקפים את העלות האלטרנטיבית השולית לגיוס המקורות או לשימושים בהם. המרווחים נקבעים במועד הקמת העסקאות, תקפים במהלך כל חייהן ומונטרלים סיכונים שוק. על פי מתודולוגיה זו, רווחים או הפסדים מפעולות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למגזר "הניהול הפיננסי".

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

הכנסות מניירות ערך שהבנק מקבל (נוסטרו) ומפקדונות בבנקים נזקפות למגזר הניהול הפיננסי.
הוצאות בגין הפסדי אשראי. נזקפות למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה נרשמו ההוצאות. באופן דומה, גביה, מיוחסת אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
הכנסות תפעוליות. ההכנסות התפעוליות והאחרות שהבנק גובה מלקוחותיו נזקפות ישירות למגזר הפעילות של הלקוח. חלק מההכנסות מפעילות במט"ח עם הלקוח נזקפות לחדר עסקות.

2. הוצאות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי נזקפות באופן ספציפי וישיר ללקוחות של מגזרי הפעילות השונים.
הוצאות תקורה (עיקרן משרד ראשי) שאינן ניתנות לייחוס מגזרי ספציפי, מועמסות על לקוחות מגזרי הפעילות בדרך של אומדן המתבסס על מפתחות העמסה שונים, בעיקרם בהתבסס על מדדים של כמות פעולות ושל נפח פעילות ומיעוטן על בסיס אומדנים והערכות של היחידות השונות בבנק. (ראו פירוט בסעיף 4 להלן).
הוצאות פחת והפחתות נזקפות כחלק מהוצאות התקורה.
מודל העמסת ההוצאות המשמש בחישוב הנתונים כולל הקצאת עלויות בין מגזריות, בעיקר לעניין השירותים התפעוליים הניתנים על ידי מערך הסניפים ללקוחות המשוויכים למגזרי פעילות אחרים, בדרך של העמדת כלל הוצאות הסניפים ללקוחות המנהלים את חשבונם בסניף אף אם אין הם נמנים עם לקוחות החטיבה הבנקאית. כאמור לעיל, העמסה זו מתבצעת בדרך של אומדן המבוסס בעיקר על מדדים של כמות הפעולות של הלקוחות בסניפי הבנק ועל הנפח שלהן.
מיסים על הכנסה. בכדי לנטרל את השפעת ניצול ההפסדים לצרכי מס מהעבר שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, על מדידת הרווחיות לפי מגזרים, נערך חישוב מס תיאורטי כלהלן:
ההפרשה למס של מגזרי הפעילות השונים חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי 35.34% (2011: 34.48%). למגזרי פעילות בהם נרשם הפסד נזקפה הכנסת מס, אשר חושבה אף היא על פי שיעור המס הסטטוטורי.
ההפרש בין המס שנזקף למגזרי הפעילות, נטו, לבין ההפרשה למס כפי שנרשמה בדוח הרווח וההפסד, נזקף למגזר "הניהול הפיננסי".

3. הקצאת הון וחישוב תשואה

בגין נכסי הסיכון של כל מגזר, מיוחס לכל מגזר הון עצמי וכתבי התחייבות נדחים, המהווים חלק ממקורות המימון של האשראי. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מגזרי הפעילות מזוכים בריבית תיאורטית על ההון העצמי המיוחס להם, על בסיס נכסי הסיכון המשוויכים למגזר.
היתרה הממוצעת של נכסי סיכון המוצגת בביאור חושבה בהתייחס לנכסי הסיכון המוחשבים לפי עקרונות באזל II (עד 31 בדצמבר 2009 – לפי עקרונות באזל I).
חישוב התשואה בכל מגזר נעשה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר. עד לשנת 2010, נזקף לכל מגזר הון בשיעור של 7%. החל משנת 2011, נזקף הון בשיעור של 7.5%, בהתאם ליעד שקבע דירקטוריון הבנק.

4. הצגת הכנסות והוצאות בינמגזריות

ה"התחשבוניות" בין מרכזי הרווח בבנק נעשית באמצעות מנגנון הקצאת מלוא ההוצאות ללקוחות הבנק, בהתאם למדדי פעילות שונים, ולא בדרך של הקצאתן למרכזי רווח ("מכירת" שירותים בינמגזריים). שיטת הקצאת ההוצאות שהונהגה בבנק היא, כאמור לעיל, רב שלבית. בשלב הראשון מייחסים את ההוצאות הישירות של הסניף לכלל הלקוחות שחשבונויותיהם מתנהלים בו, (לקוחות באחריות מגזרים שונים). בשלב השני מייחסים את ההוצאות של יחידות ייעודיות לפי אומדן חלוקת השירות למטות השונים ואת כלל הוצאות המינהלות והמטות ללקוחות אותם הם משרתים. ולבסוף, מקצים את העלויות של יחידות המטה הכלליות (הנהלה, משאבי אנוש, חשבות, תפעול ושירותי מחשב וכד') לכלל לקוחות הבנק.
בהתאם לשיטה המתוארת לעיל, כל לקוח "נושא עימו" את ההוצאות הרלבנטיות לו, אשר נצברות למגזרים השונים בהתאם להשתייכות הלקוחות למגזרים אלה.
במתכונת שתוארה לעיל לא ניתן לקבוע איזה הוצאות של מגזר אחד הועמסו על מגזר אחר (מה שמכונה במתכונת הדיווח "פעילות בין מגזרית"). המפקח על הבנקים אישר לבנק לדווח על פי המנגנון שקבע לעצמו לצורך הקצאת הכנסות והוצאות וכפועל יוצא מכך שלא ליתן דיווח בנוגע להעברות בינמגזריות.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012							
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	פיננסי	
						ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו							
237	751	1,453	774	(29)	2	1,271	4,459
- מחיצוניים							
1,205	26	(421)	(170)	414	-	(1,054)	-
- בינמגזרי							
1,442	777	1,032	604	385	2	217	4,459
27	6	50	15	10	61	183	352
הכנסות מימון שאינן מריבית							
1,497	492	442	184	231	2	57	2,905
עמלות והכנסות אחרות							
2,966	1,275	1,524	803	626	65	457	7,716
סך-הכל הכנסות							
19	98	467	127	10	-	5	726
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
2,600	777	675	415	575	7	777	5,826
הוצאות תפעוליות ואחרות							
347	400	382	261	41	58	(325)	1,164
רווח (הפסד) לפני מסים							
88	128	127	86	17	7	(46)	407
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח							
259	272	255	175	24	51	(279)	757
רווח (הפסד) לאחר מסים							
3	-	-	-	-	1	100	104
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות							
(38)	(9)	(10)	(2)	-	-	-	(59)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
224	263	245	173	24	52	(179)	802
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק							
10.7	29.5	5.9	10.2	6.4	54.6	(9.4)	7.1
תשואה להון (אחוזים)							
37,433	12,592	45,901	18,548	6,561	824	81,275	203,134
יתרה ממוצעת של נכסים							
10	(2)	-	-	-	29	1,570	1,607
מזה- השקעות בחברות כלולות							
68,692	16,085	27,371	6,923	38,008	729	33,845	191,653
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
28,020	11,858	55,557	22,690	5,182	1,271	14,587	139,165
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון							
-	-	-	-	-	-	1,977	1,977
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות							
34,064	7,088	90,787	7,319	26,609	-	-	165,867
יתרה ממוצעת של ניירות ערך							
4,259	344	590	2,040	310	-	-	7,543
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול							
814	643	950	527	89	-	-	-
מרווח מפעילות מתן אשראי							
628	134	82	77	296	-	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות							
1,442	777	1,032	604	385	2	217	4,459
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו							

הערה:

(1) לפרטים בדבר הפרשה לידידת ערך ההשקעה במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3).

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 ⁽³⁾							
פיננסי							
מסקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	סך-הכל ניהול פיננסי מאוחד	
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾							
- מחיצוניים	(757) ⁽²⁾	644	2,009	885	(568)	2,398	4,617
- בינמגזרי	2,284	143	(1,076)	(213)	905	(2,043)	-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾	1,527	787	933	672	337	355	4,617
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	47	13	56	11	11	(116)	98
עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾	1,497	451	414	216	256	(3)	2,839
סך-הכל הכנסות	3,071	1,251	1,403	899	604	79	7,554
הוצאות בגין הפסדי אשראי	148	109	287	161	37	-	778
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,541	875	574	511	569	6	5,845
רווח (הפסד) לפני מסים	382	267	542	227	(2)	73	931
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	113	87	180	74	2	6	114
רווח (הפסד) לאחר מסים	269	180	362	153	(4)	67	817
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	3	-	-	-	-	-	101
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(53) ⁽²⁾	(6)	(9)	(3)	-	-	(71)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	219	174	353	150	(4)	67	847
תשואה להון (אחוזים)	9.0	16.5	9.9	8.6	(1.1)	77.3	8.2
יתרה ממוצעת של נכסים	37,054	13,427	43,289	19,381	6,474	718	191,894
מזה- השקעות בחברות כלולות	10	(2)	-	-	-	28	1,545
יתרה ממוצעת של התחייבויות	64,177	14,284	25,405	7,997	35,512	721	181,098
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	32,261	14,007	47,612	23,233	5,261	1,156	139,990
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	-	-	-	-	-	-	2,295
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	34,324	8,574	85,985	10,593	25,333	-	164,809
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,690	364	412	1,248	2,249	-	7,963
מרווח מפעילות מתן אשראי	848	645	860	585	95	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	679	142	73	87	242	-	-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו⁽¹⁾	1,527	787	933	672	337	6	4,617

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) סווג מחדש, בעיקבות סיווג מחדש בבנק מרכזי דיסקונט, שנועד לשקף הגדרות עדכניות של מגזרי הפעילות כתוצאה משינוי המבנה הארגוני בבנק מרכזי דיסקונט וכדי לשקף את תוצאותיו של סקר הוצאות מקיף, שנועד לצורך עדכון נתוני התפלגות ההוצאות בחתך מגזרי הפעילות של בנק מרכזי דיסקונט.
- (4) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ג' 5.3.
- (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 ⁽²⁾							
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	פיננסי	
						ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾							
- מחיצוניים	1,940	1,136	736	807	291	4	(363) 4,551
- בינמגזרי	(587)	(267)	277	(145)	35	-	687 -
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾	1,353	869	1,013	662	326	4	324 4,551
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	⁽⁴⁾ 8	2	9	19	5	11	⁽⁴⁾ 118 172
עמלות והכנסות אחרות ⁽¹⁾	1,553	499	315	224	229	(26)	30 2,824
סך-הכל הכנסות	2,914	1,370	1,337	905	560	(11)	472 7,547
הוצאות בגין הפסדי אשראי	195	218	215	181	10	-	2 821
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,404	913	607	528	477	4	726 5,659
רווח (הפסד) לפני מסים	315	239	515	196	73	(15)	(256) 1,067
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	97	83	164	39	34	(9)	71 479
רווח (הפסד) לאחר מסים	218	156	351	157	39	(6)	(327) 588
חלקו של הבנק ברווחי (הפסד) חברות כלולות	3	(1)	-	-	-	4	⁽⁵⁾ 166 172
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(70)	-	-	-	-	-	- (70)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	151	155	351	157	39	(2)	(161) 690
תשואה להון (אחוזים)	7.2	14.5	9.2	10.0	12.0	(2.4)	(14.7) 6.9
יתרה ממוצעת של נכסים	33,405	15,467	45,410	17,946	6,591	⁽³⁾ 788	⁽³⁾ 66,577 186,184
מזה- השקעות בחברות כלולות	9	(1)	-	-	-	23	1,613 1,644
יתרה ממוצעת של התחייבויות	59,397	15,233	21,690	10,169	36,346	721	32,468 176,024
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	29,851	15,320	54,417	22,452	4,645	1,094	14,504 142,283
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	27	10	230	16	187	-	2,292 2,762
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	33,180	9,697	75,119	13,939	22,469	-	- 154,404
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,614	347	182	1,361	2,187	-	- 7,691
מרווח מפעילות מתן אשראי	871	756	927	566	101	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	482	113	86	96	225	-	-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו ⁽¹⁾	1,353	869	1,013	662	326	4	324 4,551

הערות:

- (1) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
- (2) סווג מחדש, בעיקבות סיווג מחדש בבנק מרכזי דיסקונט, שנועד לשקף הגדרות עדכניות של מגזרי הפעילות כתוצאה משינוי המבנה הארגוני בבנק מרכזי דיסקונט וכדי לשקף את תוצאותיו של סקר הוצאות מקיף, שנועד לצורך עדכון נתוני התפלגות ההוצאות בחתך מגזרי הפעילות של בנק מרכזי דיסקונט.
- (3) סווג מחדש, סיווג ההכנסה ממימוש מניות מסויימות ממגזר הניהול הפיננסי לתת מגזר חברות ריאליות
- (4) סווג מחדש, סיווג ההכנסה ממימוש מניות מסויימות ממגזר משקי בית למגזר ניהול פיננסי.
- (5) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים

סך נכסים		רווח נקי		הכנסות ⁽¹⁾			
ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011	2012	(3)2010	(3)2011	2012	(3)2010	(3)2011	2012
במיליוני שקלים חדשים							
(5)(4)(2) 162,295	159,424	(4)574	(4)(2)935	719	6,316	6,564	6,638
4,336	4,238	(33)	(194)	(52)	116	101	126
31,992	33,055	126	84	117	951	728	773
3,849	4,163	23	22	18	164	161	179
40,177	41,456	116	(88)	83	1,231	990	1,078
202,472	200,880	690	847	802	7,547	7,554	7,716

הערות:

- (1) הכנסות – הכנסות ריבית, נטו לפני הוצאות להפסדי אשראי והכנסות שאינן מריבית.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) סווג מחדש, בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בדבר מתכונת חדשה של דוח רווח והפסד, ראו ביאור 1 ג' 5.1.
- (4) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.
- (5) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7 לדוחות הכספיים.

32. פקדונות מיועדים, אשראים ופקדונות מפקדונות מיועדים

הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2011	2012	2011	2012
במיליוני שקלים חדשים			
אשראי ופקדונות מיועדים			
*218	177	*218	177
218	177	218	177
פקדונות מיועדים			
2	2	2	2
196	178	196	178
*198	180	*198	180

*סווג מחדש – קיזוז יתרה הדדית עם בדמ"ש.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

א. החזקת אמצעי שליטה בדיינרס

הקמת מועדון לקוחות you ומכירת אמצעי שליטה בדיינרס. על פי הסכם מיום 29 בנובמבר 2005, מכרה כאל לדור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ולרבע כחול-ישראל בע"מ (להלן ביחד: "הרוכשים") מניות המקנות 49% מהון המניות המונפק ונפרע של דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס"). במקביל התקשרה דיינרס עם הרוכשים בהסכמים להקמת מועדון לקוחות. ביום 18 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה. במסגרת מהלך להידוק שיתוף הפעולה והעמקת החדירה של מועדון You, נחתמה ביום 31 באוגוסט 2011 תוספת למערכת ההסכמים בין כאל לבין רבע כחול ישראל בע"מ, מגה קמעונאות בע"מ, דור אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ, דור אלון פיננסים בע"מ ומועדון לקוחות רבע כחול – דור אלון בנושא המשך הבעלות המשותפת בדיינרס. על פי התוספת שונה ההסכם הקיים בנושא הפעילות המשותפת בדיינרס וכן הוארך הסכם מועדון You עד תום שנת 2015. התוספת מתווה מחדש את חלוקת רווחי דיינרס כך שלא תהיה מותנית בהשגת יעד כמותי של פעילות מועדון You. כמו כן, מקנה התוספת להסכם לקבוצת אלון זכות למימוש השקעתם בדיינרס, החל מיום 31 בדצמבר 2015, לפי שווי שנקבע בהסכם (אופציית put).

ב. הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ובין לבין הבנקים

1. הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי – כרטיסי ויזה. בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, וכן בקשות ליתן להם היתר זמני לפעול לפי הסדר זה. בבקשות התבקש בית הדין לאשר את שיעורי עמלת המנפיק, לפי מנגנון שיביא, בין היתר, להפחתה הדרגתית בשיעורי עמלת המנפיק בקטגוריות הגבוהות.

במרוצת השנים העניק בית הדין למבקשים היתרים ארעיים וזמניים המאשרים להם לגבות עמלות מנפיק בשיעורים שהוסכמו. במקביל הוארך תוקפו של הפטור הכללי מעת לעת.

הסכם משולש לסליקה צולבת. ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו-1 MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 31 באוקטובר 2006, והוא יפקע ביום 1 ביולי 2013 (להלן: "תקופת ההסכם"), אלא אם יחליט בית הדין אחרת קודם לכן.

היתר זמני להסכם. ביום 31 באוקטובר 2006, נתן בית הדין להגבלים עסקיים היתר זמני להסכם. היתר זה הוארך מעת לעת על ידי בית הדין. ביום 7 באוגוסט 2011, הורה בית הדין על הארכת ההיתר הזמני עד ליום 31 בדצמבר 2011, ובלבד ששיעור העמלה הצולבת הממוצעת לא יעלה על 0.875%, החל מיום 1 בנובמבר 2011.

הסדר סליקה צולבת מתוקן – הפחתת שיעור עמלת מנפיק. ביום 28 בדצמבר 2011, הוגשה לאישורו של בית הדין, על ידי הממונה והמבקשים, בקשה למתן תוקף של פסק דין להסכם פשרה ביניהם, אשר אליו צורף הסדר סליקה צולבת מתוקן (להלן: "בקשה למתן תוקף ו-1"ההסדר המתוקן", בהתאמה). הסכם הפשרה קובע, בין היתר, כלהלן:

- הממונה מודיע, כי לאור שינויים אקסוגניים שחלו מאז הוגשה חוות הדעת המשלימה לבית הדין, ולאחר שבחן את הטענות המפורטות בחוות הדעת המשלימה, הוא סבור, כי עמלת מנפיק בגובה 0.7% היא עמלה ראויה להסכם פשרה;
- ההפחתה בעמלת המנפיק לגובה של 0.7%, תתבצע במדורג כמפורט בהסדר המתוקן, כך:
 - (1) עד ליום 30 ביוני 2012, תעמוד עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.875%;
 - (2) מיום 1 ביולי 2012, תרד עמלת המנפיק למשך שישה חודשים, לשיעור ממוצע שלא יעלה על 0.8%. כמו כן, תבוטל התוספת בגין עסקאות שבהן הפס המגנטי של כרטיס האשראי או הכרטיס החכם לא נקרא בנקודת הקצה האלקטרונית (P.O.S) בגובה 0.15%;

(3) מיום 1 בינואר 2013, תרד עמלת המנפיק למשך שישה חודשים, לשיעור ממוצע שלא יעלה על 0.75%;

(4) מיום 1 ביולי 2013, תרד עמלת המנפיק למשך שנה, לשיעור ממוצע שלא יעלה על 0.735%;

(5) מיום 1 ביולי 2014, ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018), תרד עמלת המנפיק ותעמוד על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.7%.

ביום 7 במרס 2012 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את הסדר הפשרה האמור. ביום 29 באפריל 2012, הוגש לבית המשפט העליון ערעור על החלטת בית הדין להגבלים עסקיים, על ידי שירותי בריאות כללית. הערעור מתמקד בטענת הכללית, באשר לאי סיווגה בקטגוריה התחתונה של בתי עסק. התיק קבוע לדיון ליום 30 בספטמבר 2013. סיוכומים בכתב ותגובות לסיכומים יוגשו על ידי הצדדים, בהתאם לצו של בית המשפט העליון, עד סוף חודש יולי 2013.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

יצוין כי השפעת ההפחתה בשיעור העמלה הצולבת מושפעת מפרמטים שונים, בזה: היקף העמלות שנגבות מבתי עסק, היקף התמלוגים לבנקים עימם קשורה כאל בהסכם הנפקה משותפת, עמלות תפעוליות שונות, היקף פעילות הסליקה ובכלל זה, השפעות פתיחת שוק כרטיסי ישראל כרטיס לתחרות, ועוד. קיים קושי בהערכת כל אחד מהפרמטרים האמורים כשלעצמו ובהערכת השפעתם המצרפית בפרט לאור העובדה שהשפעתם באה לידי ביטוי על פני זמן, באופן הדרגתי. לאור האמור, כאל בדעה כי לא ניתן להעריך את היקף ההשפעה של ההפחתה בשיעור העמלה הצולבת על תוצאותיה העסקיות. עם זאת, להערכת כאל והבנק, תיגרם פגיעה מהותית בתוצאות העסקיות של כאל כתוצאה מהפחתת שיעור העמלה כאמור.

2. **הסדר לסליקת כרטיסי "ישראל כרטיס".** ביום 14 במאי 2012, נחתם בין ישראל כרטיס בע"מ לבין כאל הסכם רשיון, על פיו הוענק לכאל רשיון, לא בלעדי, לסליקת עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי "ישראל כרטיס" בישראל. בהתאם לרשיון תהיה כאל רשאית לסלוק עסקאות שבוצעו בבתי עסק בישראל באמצעות כרטיסי ישראל כרטיס, בממשק הסליקה הצולבת, ולמטרה זו – להתקשר עם בתי עסק בישראל בהסכמים למתן שירותי סליקה, ולספק שירותים נלווים לסליקה של עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיסים (Card services). תקופת ההסכם היא לתקופה שתחילתה ביום 15 במאי 2012, וסיומה ביום 15 במאי 2017. תמורת הרשיון התחייבה כאל לשלם דמי רשיון חד פעמיים ותשלומים שנתיים, שיחושבו בהתאם למנגנון שנקבע בהסכם (כפונקציה של מחזור הסליקה). במקביל, חתמו הצדדים על הסכם לסליקה צולבת, בקשר לסליקת עסקאות שיבוצעו באמצעות כרטיסי "ישראל כרטיס", על פיו הסליקה כאמור תתבצע בממשק המשותף, בהתאם להוראות ההסדר המתייחסות לסליקת עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי המותגים "ויזה" ו-"Master Card" (כפי שתהיינה מעת לעת) (להלן: "ההסדר").

הסכם הסליקה הצולבת נכנס לתוקף במועד אישורו בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים, ויפקע במועד פקיעת הסכם הרשיון או במועד פקיעת ההסדר, לפי המוקדם ביניהם.

ביום 13 בספטמבר 2012, העניק הממונה על ההגבלים העסקיים פטור, לתקופה של שלוש שנים, להסדר שבין החברה לבין ישראל כרטיס בע"מ וכן להסדר שבין לאומיקארד בע"מ וישראל כרטיס בע"מ, בתנאים שנמנו בהחלטת הממונה, ובכלל זה:

- ישראל כרטיס לא תגבה מהחברה ומלאומיקארד כל תשלום נוסף מעבר לעמלת המנפיק, לדמי רשיון חד פעמיים, ולתשלום נוסף כאחוז ממחזור סליקת כרטיסי "ישראל כרטיס" הקבוע בפטור;
- שיעורי העמלה הצולבת ("עמלת המנפיק") שיעביר סולק של המותג "ישראל כרטיס" למנפיק של המותג, לא יעלה על השיעורים הקבועים בהסדר הסליקה הצולבת שאושר בפסק הדין מיום 7 במרס 2012, של בית הדין להגבלים עסקיים;
- הסליקה הצולבת של המותג "ישראל כרטיס" תהיה כפופה לתנאים לאישור הסדר הסליקה הצולבת של המותגים MasterCard ו-ויזה, שאושרו בפסק הדין.

ביום 7 בפברואר 2013 פנתה ישראל כרטיס לבית הדין להגבלים עסקיים בבקשה לאישור תנאי ההסדר בהתאם לקבוע בהסכם שבניה לבין כאל, חלק התנאים שנקבעו בהחלטת הממונה.

3. **הסכם הנפקה משותפת בין כאל ובין בנקים בעלים.** לאחרונה גובשו הסכמות בין הבנק הבינלאומי וכאל מזה ובנק דיסקונט וכאל מזה, בדבר תנאי הסכם ההנפקה ביניהם, בהתאמה. התקשרות הצדדים בהסכם אושרה, בשלב זה, על ידי חלק מהאורגנים המוסמכים של הצדדים. על פי מתווה ההסכם, יחול גידול מהותי בשיעור התמלוגים המשולם לבנק הבינלאומי ולבנק. השינויים בתנאי הסכם ההנפקה המשותפת עם הבנק הבינלאומי, ייושמו בתוקף מתחילת שנת 2012, ואילו השינויים בתנאי הסכם ההנפקה המשותפת עם הבנק ייושמו החל משנת 2013. הסכמי ההנפקה יהיו בתוקף לתקופות של 5 שנים.

להערכת הבנק, שינוי התנאים כאמור לא יפגע ברווחיות של מגזר פעילות כרטיסי אשראי (ברמת הקבוצה).

בין הצדדים מתנהלים מגעים לבחינת אפשרות להענקת מכשיר תגמול הוני לבנק הבינלאומי (להלן: "המכשיר"), אשר בנסיבות מסוימות תהיה לכאל אופציה להמירו בתשלום כספי. מימוש המכשיר יותנה בכך שאחזקותיו של הבנק הבינלאומי בכאל תפחתנה משיעור של 10%.

4. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות.** ביום 18 בנובמבר 2008 חתמו כאל ודיינרס עם בנק מזרחי-טפחות על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרכארד" ו-"דיינרס קלאב", לרבות כרטיסים ממותגים "מזרחי-טפחות", וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו על ידי בנק מזרחי-טפחות ללקוחותיו. הסכם זה מחליף את ההסכם בין הצדדים מיום 26 ביולי 1995, על תיקונו.

ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה לרכישת מניות כאל המתוארת להלן, או תיפדה, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו. תקופת ההסכם תוארך לתקופות נוספות בנות שנתיים, אלא אם הודיע צד למשנהו בכתב, 6 חודשים לפי תום כל תקופה או תקופה נוספת, כי הוא מעוניין שלא להאריך עוד את תקופת ההסכם.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק מזרחי-טפחות אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. כמות המניות המוקצות עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאה במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם. כמו כן, כמות המניות עשויה להשתנות בהתאמה במקרה שכאל תחליט על איחוד המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר או על פיצול המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב קטן יותר או על חלוקת מניות הטבה, הכל ממועד חתימת ההסכם ועד למועד שלפני מועד מימוש האופציה. האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ-5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או, בנסיבות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שקבעה בהסכם, אשר מושפעת ממחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות ומהגידול במחזורי שוק כרטיסי האשראי הבנקאיים בישראל.

תמורת מימוש האופציה ישלם בנק מזרחי-טפחות תוספת מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, המשקפת שווי חברה נוכחי אשר מושפע מהרווח המצפירי הנקי של כאל בארבעת הרבעונים הקלנדריים הקודמים למועד החתימה על ההסכם, בניכוי תרומת הכרטיסים שהונפקו ללקוחות בנק מזרחי-טפחות לרווחיותה, ממכפיל רווח של 12, ומהתאמות מסוימות נוספות. האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן למזרחי-טפחות, אם תתעורר בעיה במימושה של האופציה על דרך של הקצאת מניות כאל כאמור, או אם כאל תבחר לפדות את האופציה תמורת תשלום. פדיון האופציה יתבצע תמורת תשלום, שהנוסחה לחישוב נקבעה בהסכם, המשקף שווי חברה עתידי, אשר מושפע מהרווח הנקי של כאל (לא כולל פריטים חד פעמיים ורווחי/הפסדי הון) בארבעת הרבעונים הקלנדריים האחרונים שהסתיימו לפני הודעת המימוש ומכפיל רווח של 12 (או מכפיל שייגזר משווי כאל בבורסה, אם תרשם למסחר עד מועד המימוש, אך לא יותר ממכפיל 14) ובניכוי תוספת המימוש כאמור. הסכום שישולם תמורת פדיון האופציה לא יעלה על סך של בין 85 לבין 100 מיליון ש"ח (סכום מקסימלי זה ייקבע בהתאם למחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע של כרטיסים שהונפקו ללקוחות מזרחי-טפחות בשלושת החודשים הקלנדריים שקדמו להודעת המימוש). ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן כאלו.

5. הסכם הנפקה משותפת עם בנק איגוד. ביום 1 ביולי 2010 נחתם הסכם בין כאל ודיינרס לבין בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק איגוד"). ההסכם הינו לתקופה של 10 שנים, והוא מחליף ובא במקום הסכם קודם בין הצדדים, שהגיע לסיומו במועד זה. במסגרת ההסכם ינפיקו כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות בנק איגוד. במסגרת ההסכם נקבעו הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו עד ידי בנק איגוד ללקוחותיו.

מתן אופציה לבנק איגוד לרכישת 3% מהון המניות של כאל. במסגרת ההסכם שתואר לעיל, ניתנה לבנק איגוד אופציה בלתי עבירה, לרכוש מכאל 32,934 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח של כאל, שהיוו נכון למועד חתימת ההסכם 3% מהון המניות הרגילות המונפק והנפרע של כאל, בכפוף לאירועי התאמה שנקבעו בהסכם, וזאת במועד ההשלמה של הנפקה לציבור של ניירות ערך של כאל, אם וככל שתהיה כזו, ובכפוף להשלמת הנפקה. מחיר המימוש של האופציות משקף הנחה של 25% על מחיר המניה ברוטו כפי שייקבע בתשקיף ההצעה לציבור. לכאל זכות, לפי שיקול דעתה, להמיר את מניות האופציה בתשלום חד פעמי, בסכום השווה למחיר המימוש במספר הכולל של מניות האופציה כאילו האופציה מומשה במלואה.

המניות שתובענה ממימוש האופציה, ככל שתמומש, לא תהיינה ניתנות להעברה למתחרה של כאל.

תוקף האופציה במשך תקופת ההסכם מותנה בשורה של תנאים עסקיים כפי שנקבעו במסגרת ההסכם.

החלטת כאל להקצות לבנק איגוד מניות, תהיה טעונה אישור של דירקטוריון הבנק.

ג. אירועים בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ובעניינים נוספים. במחצית השניה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן: "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנשלחו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמוזגה בינתיים עם ולתון כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים. כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת החברה.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

מספר בתי עסק ומאגדים העלו דרישות בגין העמסת הסנקציות הכספיות עליהם וצמצום פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי עימם, שהסבה להם, לטענתם, נזקים כבדים. לאחרונה שב אחד המאגדים והעלה דרישה בסכום מהותי, בגין נזקים שנגרמו לו לטענתו. כאל דוחה את דרישות המאגד.

במספר ביקורות פנים שנערכו בכאל אינטרנשיונל בשלהי שנת 2009 וברבעון הראשון של שנת 2010 על ידי המבקר הפנימי של כאל וכאל אינטרנשיונל, עלו ממצאים שהצביעו על ליקויים בתחומים שונים.

המבקר הפנימי בדק גם היבטים שונים הקשורים בפעילות כאל, ובכלל זה בקשר להתנהלות בלתי תקינה של אורגנים בכאל, לרבות חשדות להתקשרויות שונות בחוסר סמכות. ממצאי הביקורת נידונו באורגנים הרלבנטיים בכאל.

הנהלת כאל ביצעה הליך הפקת לקחים בהתייחס לליקויים שנמצאו, בעזרת יועצים חיצוניים.

חקירת המשטרה. במהלך החודשים דצמבר 2011 – פברואר 2012 הגיעו חוקרים של משטרת ישראל למשרדי כאל בגבעתיים ותפסו מסמכים וחומר מחשב. הצו אותו הציגו החוקרים הצביע על חקירה בעניין "...חשד סביר לעבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד, הלבנת הון וקבלת דבר במרמה". למיטב ידיעת כאל והבנק, החקירה נוגעת בעיקר לפעילות כאל אינטרנשיונל, שעסקה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. למיטב ידיעת כאל והבנק, עובדים בכאל התבקשו למסור עדות והסברים, אך לא היו עובדים או נושאי משרה בהווה אשר נחקרו תחת אזהרה על ידי המשטרה.

34. דוח ביניים של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

ביום 15 ביולי 2012, פורסם לתגובת הציבור דוח ביניים של הצוות, בראשות המפקח על הבנקים, אשר מונה בחודש דצמבר 2011, על ידי נגיד בנק ישראל ושר האוצר, בעקבות המלצת הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי ("ועדת טרכטנברג").

הצוות סקר היבטים תחרותיים במערכת הבנקאית ובמערכת הפיננסית, ואת ההתפתחויות בשוק האשראי הישראלי בעשור האחרון.

הצוות בחן מגוון צעדים להגברת התחרותיות במערכת, בין היתר:

- הגדלת מספר השחקנים בתוך המערכת הבנקאית ומחוצה לה – הצוות סקר מספר חלופות להרחבת מספר השחקנים בענף, לרבות הגדלת פעילותם של ספקי אשראי חוץ-בנקאיים (מוסדיים ואחרים), עידוד הקמת בנק אינטרנטי ואגודות אשראי (Credit Union), עידוד כניסתם של בנקים זרים לפעילות בישראל והרחבת פעילות בנקאית של בנק הדואר. הפיקוח על הבנקים יפעל לקידום הקמת בנק אינטרנטי ואגודות אשראי, וילוה יזמים, הן בדרך של התאמת רגולציה והן בדרך של הדרכה מתאימה;
- בנקאות אינטרנטית ככלי משמעותי להגברת התחרות בין הבנקים ולהסרת חסמים למעבר בין הבנקים. הצוות המליץ, בין היתר, לאשר פתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט, להקל על הליך סגירת חשבון עו"ש, בין היתר תוך שימוש באינטרנט, ועל פרסום שיעורי הריבית בפועל והגברת הנגישות לאתרי מידע לצרכי השוואה;
- מידע בידי הלקוח ("תעודת זהות בנקאית") – הצוות ממליץ על יצירת דיווח מרוכז ותמציתי אודות היבטי הפעילות של הלקוח, שייתן מידע רלבנטי בר השוואה בידי הלקוח ויהווה בסיס לבנקים מתחרים להעריך את הלקוח;
- שכלול המידע אודות לווים (Credit Bureau): הרחבת המידע הקיים כיום בלשכות האשראי, העברת מידע ללשכת האשראי לצורך גיבוש מודל סטטיסטי לדירוג האשראי; העברת מידע על לקוחות על פי דרישתם באמצעי טכנולוגי, והעברת מידע על דירוג (פנימי) של לווים למלווים פוטנציאליים (במסגרת תעודת הזהות הבנקאית כאמור);
- הסדרת היבטים בשוק האשראי החוץ בנקאי, ובפרט – החלת כללים שווים על כל הגורמים שעוסקים במתן אשראי, בנקאיים וחוץ בנקאיים;
- הגברת תחרותיות על חיסכון משקי הבית – קביעת שיעור מופחת לעמלות על מק"מ וקרנות כספיות, המהווים כלי השקעה חלופי לפקדונות השקליים, וביטול עמלת דמי ניהול בגינם;
- פיקוח על עמלות ובכלל זה: ביטול העמלה בגין כרטיס מידע ובגין כרטיס משיכת מזומן; הטלת פיקוח על העמלה בגין שירות משלוח הודעות ללקוח; ביטול העמלות בעד טיפול באשראי ובטחונות בהלוואות עד לסכום של 100 אלף ש"ח (לעומת 50 אלף ש"ח כיום); צמצום מספר העמלות הקשורות במטבע חוץ; ביטול העמלה בגין שינוי מועד חיוב בכרטיס אשראי;
- פעילות לקוחות הבנקים בניירות ערך – הגברת השקיפות בעמלות ניירות ערך, תמחור מחדש של השירותים והקלת מעבר בין המערכת הבנקאית לבין המערכת החוץ בנקאית;
- מגזר העסקים הקטנים – הפחתת עמלות לעסקים קטנים והקלת התהליך לפרעון מוקדם של אשראי עסקי;
- שמירת הטבות והנחות באשראי ופקדונות – קביעת הסדר, לפיו בהלוואות ובפיקדונות בריבית משתנה, בהם מוצעת הנחה או הטבה בשיעור הריבית, לעומת הריבית התעריפית, תחול ההטבה לאורך כל תקופת הפיקדון או ההטבה.

34. דוח ביניים של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית (המשך)

הצוות ציין כי חלק מהצעדים מחייב תיקוני חקיקה, אשר יבוצעו בשיתוף משרד המשפטים, משרד האוצר ובנק ישראל. עם זאת, חלק מהצעדים מחייב תיקוני הוראות ניהול בנקאי תקין והוראות הדיווח, שקידומם נמצא בסמכות המפקח על הבנקים, והם ייעשו במסגרת תהליך העבודה המקובל בעבודת הפיקוח על הבנקים לתיקון ההוראות.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון), התשע"ג-2012. ביום 27 בדצמבר 2012 פורסמו ברשומות כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון), התשע"ג-2012 (להלן: "התיקון") וזאת כצעד ליישום המלצות הצוות לבחינת התחרותיות בענף הבנקאות. עיקרי התיקון הינם:

- ביטול עמלת דמי ניהול עסק קטן;
- ביטול עמלה בגין כרטיס מידע;
- ביטול עמלה בגין כרטיס למשיכת מזומן;
- עמלה בעד טיפול באשראי ובביטחונות – העלאת הפטור מתקרה של 50,000 ש"ח לתקרה של 100,000 ש"ח;
- קביעת עמלת מקסימום לקנייה ומכירה של ניירות ערך;
- ביטול דמי ניהול פיקדון ניירות ערך בגין מק"מ וקרנות כספיות;
- ביטול עמלות המינימום במסגרת דמי ניהול פיקדון ניירות ערך;
- תמחור דיפרנציאלי בגין פעולות קנייה ומכירה של ניירות ערך באינטרנט;
- הרחבת הפיקוח על עמלת העברת פיקדון ניירות ערך להעברת פיקדון של הלקוח גם מחוץ למערכת הבנקאית;
- תיקון ההגדרה של אזרח ותיק – לצורך קבלת 4 פעולות פקיד בחודש במחיר פעולה בערוץ ישיר לא יהיה יותר צורך בהצגת תעודת אזרח ותיק. די יהיה בהגיע הלקוח לגיל הקבוע בחוק כדי לקבל את ההטבה;
- חיוב הבנקים לפרסם בדף הבית של אתרי האינטרנט שלהם קישור ישיר לתעריפון העמלות;
- ערבות בנקאית – עיגון חקיקתי, לקביעת המפקח על הבנקים, שנכנסה לתוקף ביום 1 במרס 2012, לפיה עבור ערבות המובטחת בפיקדון כספי, ייגבה שיעור מופחת של עמלה;
- ביטול עמלה בגין שינוי מועד חיוב בכרטיס אשראי.

התיקון נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2013. הבנק ביצע את השינויים הנדרשים כתוצאה מהתיקון.

מכתב המפקח על הבנקים בנושא תמחור מחדש של עמלות בעד פעילות בניירות ערך. ביום 28 בנובמבר 2012 הורה המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים לפעול לתמחור מחדש של עמלות הנגבות בעד קנייה, מכירה ופדיון ניירות ערך בגין מניות ואיגרות חוב, זאת בהתחשב בשינויים מכוח התיקון ובצורך להתאימן, ככל שניתן, למחרין בפועל. על התאגידים הבנקאיים להודיע למפקח על הבנקים על שיעורי העמלות החדשים עד ליום 1 במרס 2013, בד בבד עם פרסום ההודעה לציבור על השינויים. בנוסף, הורה המפקח על הבנקים לשנות את אופן מתן ההנחות בעמלות בגין פעילות בניירות ערך, כך שיהיה על בסיס שיעור או סכום העמלה, ולא על בסיס שיעור הנחה משיעור או סכום העמלה התעריפי, וזאת עבור הסכמים חדשים או חידוש הסכמים, מיום 1 במרס 2013. הבנק נערך ליישום הוראות המפקח על הבנקים.

בשלב מוקדם זה, טרם גיבש הדוח הסופי וטרם ביצע מהלכי החקיקה והתקינה הנדרשים, לא ניתן להעריך את השפעת יישום המלצות הצוות ואת מהותיותה. עם זאת, אם תיושמה כלשונן ההמלצות שבטיטות הדוח בכלל ובטיטות הכללים בפרט, עלולה להיות להן השפעה מהותית לרעה על הכנסות הבנק בעתיד.

35. רווח למניה רגילה

המאוחד			
2010	2011	2012	
רווח בסיסי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
0.69 ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	0.80 ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	0.76	סך-הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
997,578	1,053,869	1,053,869	מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)

הערות:

- (1) בחישוב הרווח למניה לא נכללו אופציות לנושאי משרה בבנק מאחר והיתה להם השפעה אנטי מדללת.
- (2) הוצג מחדש, בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (3) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי – ראו ביאור 1 ג' 8.

36. מידע על בסיס נחונים נומינליים לצרכי מס - בבנק

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
מאזן		
143,904	139,874	סך-כל הנכסים
(1)(2)(3)		
133,567	128,372	סך-כל ההתחייבויות
10,337	11,502	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
(1)(2)(3)		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	
במיליוני שקלים חדשים		
דוח רווח והפסד		
868	833	רווח נקי
(1)(2)(3)		

הערה:

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר אופציות מכר לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראו ביאור 1 ד' 2.2.
- (2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של 12 IAS, מיסים על ההכנסה, ראו ביאור 1 ד' 18.7.
- (3) תוקן בעקבות התאמה לא מהותית של מספרי השוואה בבנק הבינלאומי - ראו ביאור 1 ג' 8.

המשרד הראשי

סניף בחו"ל

London, United Kingdom: 65 Curzon Street

תל אביב, רחוב יהודה הלוי 23
website: www.discountbank.com

חברות בת בישראל

חברות בת בנקאיות בחו"ל

Israel Discount Bank of New York, USA

website: www.idbbank.com

Head Office: 511 Fifth Avenue, New York

Staten Island, NY Branch:

201 Edward Curry Avenue, Suite 204

Brooklyn, NY Branch:

705 Avenue U

Short Hills, NJ Branch:

150 JFK Parkway

Beverly Hills, CA Branch:

9401 Wilshire Boulevard, Suite 600

Downtown Los Angeles, CA Branch:

888 South Figueroa Street, Suite 550

Aventura, FL Branch:

Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue,

Suite 600

Grand Cayman, B.W.I. Branch:

P.O.Box 694GT, George Town

משרדי נציגות: ישראל / צ'ילה / פרו /
מקסיקו / אורוגוואי

Discount Bank Latin America, Uruguay

Head Office: Rincon 390, Montevideo

סניפים באורוגוואי

IDB (Swiss) Bank Ltd., Switzerland

Head Office: 100 Rue du Rhone, Geneva

Zurich Branch: Talacker 41

משרד נציגות: ישראל

בנקאות

בנק מרכזי דיסקונט

שוק ההון

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות
תכלית דיסקונט - ניהול תיקים

פיננסים

כרטיסי אשראי לישראל

דיינרס קלאב

דיסקונט ליסינג

דיסקונט מנפיקים

נאמנות

דיסקונט נאמנות